

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING JINOYAT-PROTSESSUAL KODEKSI

UMUMIY QISM

BIRINCHI BO‘LIM ASOSIY QOIDALAR

Oldingi tahrirga qarang.

1-bob. JINOYAT-PROTSESSUAL QONUNCHILIGI

(1-bobning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

1-modda. Jinoyat ishlarini yuritish tartibi

O‘zbekiston Respublikasi hududida jinoyat ishlarini yuritish tartibi Jinoyat-protsessual kodeksi bilan belgilanadi.

Jinoyat ishlarini yuritishning ushbu Kodeksda belgilangan tartibi barcha sudlar, prokuratura, tergov, surishtiruv organlari, advokatura, shuningdek fuqarolar uchun yagona hamda majburiydir.

Oldingi tahrirga qarang.

2-modda. Jinoyat-protsessual qonunchiligining vazifalari

Jinoyat-protsessual qonunchiligining vazifalari jinoyatlarni tez va to‘la ochishdan, jinoyat sodir etgan har bir shaxsga adolatli jazo berilishi hamda aybi bo‘lmagan hech bir shaxs javobgarlikka tortilmasligi va hukm qilinmasligi uchun aybdorlarni fosh etishdan hamda qonunning to‘g‘ri tatbiq etilishini ta‘minlashdan iboratdir.

Jinoyat ishlarini yuritishning jinoyat-protsessual qonunchilikda belgilangan tartibi qonuniylikni mustahkamlashga, jinoyatlarning oldini olishga, shaxs, davlat va jamiyat manfaatlarini himoya etishga yordam qilmog‘i lozim.

(2-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

3-modda. Jinoyat-protsessual qonunchiligining vaqt va hudud bo‘yicha amal qilishi

Jinoyat ishlarini yuritish, jinoyat sodir etilgan joydan qat‘i nazar, basharti O‘zbekiston Respublikasining boshqa davlatlar bilan tuzilgan shartnoma va bitimlarida o‘zgacha qoidalar belgilanmagan bo‘lsa, ish yuzasidan surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi yuritilayotgan paytda amalda bo‘lgan qonunchilikka muvofiq olib boriladi.

(3-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarori 34-band, O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 24-dekabrdagi O‘RQ-342-sonli “Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risida”gi Qonunining 31-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

4-modda. Jinoyat-protsessual qonunchiligining ajnabiy fuqarolarga va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarga nisbatan amal qilishi

(4-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Ajnabiy fuqarolar va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar tomonidan sodir etilgan jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlarni yuritish O‘zbekiston Respublikasi hududida ushbu Kodeksga muvofiq olib boriladi.

Immunitetga ega bo‘lgan shaxslarga nisbatan ushbu Kodeks O‘zbekiston Respublikasi ishtirok etadigan xalqaro shartnomalar va bitimlarga zid kelmaydigan hollarda qo‘llaniladi.

Oldingi tahrirga qarang.

(5 — 10-moddalar O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 28-sentabrdagi O‘RQ-262-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O‘R QHT, 2010-y., 39-son, 340-modda)

2-bob. JINOYAT PROTSESSI PRINSIPLARI

11-modda. Qonuniylik

Oldingi tahrirga qarang.

Sudya, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi, himoyachi, shuningdek jinoyat ishini yuritishda ishtirok etuvchi barcha shaxslar O‘zbekiston Respublikasi **Konstitutsiyasi**, ushbu Kodeks va O‘zbekiston Respublikasining boshqa qonun hujjatlariga aniq rioya etishlari va ularning talablarini bajarishlari shart.

(11-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 15-moddasi, mazkur Kodeksning ikkinchi bo‘limi.

Qonunlarni aniq bajarishdan va ularga rioya qilishdan har qanday chekinish, qanday sabablarga ko‘ra yuz berganidan qat‘i nazar, jinoyat protsessida qonuniylikni buzish hisoblanadi va belgilangan javobgarlikka sabab bo‘ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 4, 231 — 241¹-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 2-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli “Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarorining 1-bandi.

12-modda. Odil sudlovning faqat sud tomonidan amalga oshirilishi

O‘zbekiston Respublikasining **Konstitutsiyasiga** muvofiq jinoyat ishlari bo‘yicha odil sudlovni faqat sud amalga oshiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 3-moddasi.

13-modda. Jinoyat ishlarini hay’atda va yakka tartibda ko‘rib chiqish

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishlari hay’atda ko‘riladi, Jinoyat kodeksi 15-moddasining **ikkinchi — to‘rtinchi** qismlarida nazarda tutilgan jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlar esa, sudya tomonidan yakka tartibda ko‘riladi.

(13-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

Oldingi tahrirga qarang.

Agar sudya tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqilayotgan jinoyat ishi bo'yicha sud muhokamasi vaqtida Jinoyat kodeksi 15-moddasining **beshinch**i qismida nazarda tutilgan jinoyatlar sodir etilganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlansa, ishning ko'rilishi uni yakka tartibda ko'rib chiqishni boshlagan sudya tomonidan davom ettiriladi.

(13-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

Ish birinchi instansiya sudi tomonidan hay'atda ko'rilganda sud tarkibiga sudya va ikki nafar xalq maslahatchisi kiradi. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi ishlarni uch nafar sudyadan iborat tarkibda ko'rib chiqadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 406 — 408-moddalari.

Odil sudlovni amalga oshirishda xalq maslahatchilari sudyaning barcha huquqlaridan foydalanadilar. Ular sud majlisida ishni ko'rish jarayonida kelib chiqadigan hamma masalalarni hal qilishda va hukm chiqarishda raislik qiluvchi bilan teng huquqqa egadirlar.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 31-moddasi, O'zbekiston Respublikasi "Sudlar to'g'risida"gi Qonunining 62-moddasi.

LexUZ sharhi

Qo'shimcha ma'lumot uchun qarang: O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 22-apreldagi O'RQ-368-sonli Qonuni bilan tasdiqlangan "Sudyalarning malaka hay'atlari to'g'risida Nizom"ning 62 — 72-bandlari.

Oldingi tahrirga qarang.

Tegishli sud hay'atlarida apellatsiya va kassatsiya tartibida ishlarni ko'rish uch nafar sudyadan iborat tarkibda amalga oshiriladi. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining hukmlariga apellatsiya va kassatsiya shikoyatlari (protestlari) O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atida besh nafar sudyadan iborat tarkibda ko'rib chiqiladi.

(13-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(13-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(13-moddaning yettinchi qism O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

14-modda. Sudyalarning mustaqilligi va ularning faqat qonunga bo'ysunishi

Odil sudlovni amalga oshirishda sudyalar va xalq maslahatchilari mustaqildirlar hamda faqat qonunga bo'ysunadilar. Sudyalar va xalq maslahatchilari jinoyat ishlarini qonun asosida ko'rib chiqadilar va hal qiladilar.

Sudyalar va xalq maslahatchilarining odil sudlovni amalga oshirish borasidagi faoliyatiga biron-bir tarzda aralashishga yo‘l qo‘yilmaydi va bunday aralashuv qonunga muvofiq javobgarlikka sabab bo‘ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 112-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 4-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 236-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Oliy xo‘jalik sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 1/60-sonli “Sud hokimiyati to‘g‘risida”gi qarori 3-bandining birinchi xatboshisi, 8-bandning birinchi xatboshisi.

15-modda. Jinoyat ishini qo‘zg‘atishning muqarrarligi

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror, tergovchi va surishtiruvchi jinoyat alomatlari topilgan har bir holda, o‘z vakolatlari doirasida jinoyat ishini qo‘zg‘atishlari, jinoiy hodisani, jinoyat sodir etishda aybdor bo‘lgan shaxslarni aniqlash va ularni jazolash uchun qonunda nazarda tutilgan barcha choralarni ko‘rishlari shart.

(15-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 321 — 323-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 14-moddasi.

16-modda. Odil sudlovni fuqarolarning qonun va sud oldida tengligi asosida amalga oshirish

Jinoyat ishlari bo‘yicha odil sudlov fuqarolarning, jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e‘tiqodi, shaxsiy va ijtimoiy mavqeyidan qat’i nazar, qonun va sud oldida tengligi asosida amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 18-moddasining birinchi qismi, O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 6-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 5-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-son “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 2-bandi.

17-modda. Shaxsning sha‘ni va qadr-qimmatini hurmat qilish

Sudya, prokuror, tergovchi va surishtiruvchi ishda qatnashayotgan shaxslarning sha‘ni va qadr-qimmatini hurmat qilishlari shart.

Hech kim qiynoqqa solinishi, zo‘ravonlikka, shafqatsiz yoki inson sha‘ni va qadr-qimmatini kamsituvchi boshqa tarzdagi tazyiqqa duchor etilishi mumkin emas.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 26-moddasining ikkinchi qismi, O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonuni 10-moddasining to‘rtinchi qismi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 235-moddasi.

Inson sha‘ni va qadr-qimmatini kamsitadigan, uning shaxsiy hayotiga taalluqli ma‘lumotlar tarqalib ketishiga olib keladigan, sog‘lig‘ini xavf ostiga qo‘yadigan, asossiz ravishda unga jismoniy va ma‘naviy azob-uqubat yetkazadigan harakatlar qilish yoki qarorlar chiqarish taqiqlanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 230, 231, 234, 235-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 2 va 18-bandlari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 18-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli “Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarori 3-bandining 1) kichik bandi.

18-modda. Fuqarolarning huquq va erkinliklarini muhofaza qilish

Jinoyat ishini yuritish uchun mas‘uliyatli barcha davlat organlari va mansabdor shaxslar jinoyat protsessida qatnashayotgan fuqarolarning huquq va erkinliklarini muhofaza qilishlari shart.

Oldingi tahrirga qarang.

Hech kim sud qaroriga asoslanmagan holda hibsga olinishi yoki qamoqda saqlanishi mumkin emas.

(18-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O‘RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 25-moddasining ikkinchi qismi, O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonuni 10-moddasining uchinchi qismi, O‘zbekiston Respublikasi “Jinoyat ishini yuritish chog‘ida qamoqda saqlash to‘g‘risida”gi Qonunining 5-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 234-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud va prokuror qonunga xilof ravishda ozodlikdan mahrum etilgan yoki qonun yoxud sud hukmida nazarda tutilganidan ortiq muddat hibsdan ushlab turilgan yoki qamoqda saqlangan yoxud uy qamog‘ida bo‘lgan har qanday shaxsni darhol ozod qilishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 240-moddasining beshinchi qismi, 315-moddasining birinchi qismi, 348¹-moddasining to‘rtinchi qismi, 474-moddasi, 529-moddasi.

(18-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Fuqarolarning shaxsiy hayoti, ularning turar joylari daxlsizligi, o‘zaro yozishmalari, telegraf aloqalari va telefon orqali so‘zlashuvlarining sir saqlanishi qonun bilan qo‘riqlanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 27-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxs egallab turgan turar joy yoki boshqa bino va hududda tintuv o‘tkazish, olib qo‘yish, ko‘zdan kechirish, aloqa muassasalarida pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlab qo‘yish va ularni olib qo‘yish, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so‘zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish faqat ushbu Kodeksda belgilangan hollarda va tartibda amalga oshirilishi mumkin.

(18-moddaning beshinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 30-noyabrda 651-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 01.12.2020-y., 03/20/651/1577-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 27-moddasining ikkinchi qismi, mazkur Kodeksning 16 (135 — 141-moddalar), 20 (157 — 168-moddalar) va 21 (169 — 171-moddalar)-boblari.

Ishni yuritish jarayonida shaxsning huquq va erkinliklarini buzish oqibatida unga yetkazilgan zarar ushbu Kodeksda belgilangan asoslar va tartibda undirilishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 304 — 313-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 991-moddasi.

19-modda. Sudda jinoyat ishlarining oshkora ko‘rilishi

Oldingi tahrirga qarang.

Barcha sudlarda jinoyat ishlari oshkora ko‘riladi, bundan davlat sirlarini qo‘riqlash manfaatlariga zid keladigan hollar, shuningdek jinsiy jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlar ko‘rilayotgan hollar mustasno.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 113-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 118 — 121-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 7-moddasi va O‘zbekiston Respublikasi “Davlat sirlarini saqlash to‘g‘risida”gi Qonuni.

Sudlarda jinoyat ishlarini oshkora ko‘rish sudning tashabbusi bilan yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomasiga ko‘ra audio- va videoyozuvdan foydalangan holda, shuningdek videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilishi mumkin.

O‘n sakkiz yoshga to‘lmagan shaxslarning jinoyatlari to‘g‘risidagi ishlarni, shuningdek fuqarolarning shaxsiy hayoti haqidagi ma‘lumotlarni yoki ularning sha‘ni va qadr-qimmatini kamsitadigan ma‘lumotlarni oshkor qilmaslik maqsadida hamda jabrlanuvchining, guvohning yoki ishda ishtirok etuvchi boshqa shaxslarning, xuddi shuningdek ular oila a‘zolarining yoki yaqin qarindoshlarining xavfsizligini ta‘minlash taqozo etilgan hollarda boshqa ishlarni sud ajrimi bilan yopiq sud majlisida ko‘rishga yo‘l qo‘yiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 560-moddasi.

Shaxsiy yozishma va shaxsiy telegraf xabarnomalari ochiq sud majlisida faqat bu xat va xabarlarni jo‘natgan hamda olgan shaxslarning roziligi bilan o‘qib eshittirilishi mumkin. Aks holda ular yopiq sud majlisida o‘qib eshittiriladi va tekshiriladi.

Ishni yopiq sud majlisida ko‘rish barcha protsessual qoidalarga rioya qilgan holda amalga oshiriladi. Ishni yopiq majlisda ko‘rish to‘g‘risidagi sudning ajrimi butkul muhokamaga nisbatan yoki uning alohida qismlariga nisbatan chiqarilishi mumkin. Bu ajrim sud majlisiga yig‘ilganlarga taalluqli bo‘lib, jinoyat protsessi ishtirokchilariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 28 — 80-moddalari.

Yopiq sud majlisida videokonferensaloqa tizimidan foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi, bunday majlisni audio- va videoyozuvga olish esa amalga oshirilmaydi.

Sud sudlanuvchining va jabrlanuvchining yaqin qarindoshlarini, shuningdek boshqa shaxslarni yopiq majlislarda tekshiriladigan holatlar to‘g‘risidagi ma‘lumotlarni oshkor qilganlik uchun javobgarlik haqida ogohlantirib, ularning bu majlislarda hozir bo‘lishiga ruxsat berishga haqli.

Sud majlisi zalida tartibni saqlab turish uchun zarur bo‘lgan hollarda, sud ayrim shaxslarning sudning ochiq majlislarida hozir bo‘lishini taqiqlashga haqli.

Sud zalida ovozlarni yozib olish, fotosuratga, videoyozuvga va kinotasvirga olishga faqat sud majlisida raislik qiluvchining ruxsati bilan yo‘l qo‘yiladi, bu haqda tegishli ajrim chiqariladi.

Sud hukmlari, ajrimlari va qarorlari barcha hollarda oshkora e‘lon qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarori 3-bandining ikkinchi xatboshisi.

Sudning qonuniy kuchga kirgan qarorlari jinoyat protsessi ishtirokchilarining roziligi bilan yoki shaxsini ko‘rsatmagan tarzda sudning rasmiy veb-saytida e‘lon qilinishi mumkin, bundan yopiq sud majlislarida ko‘rilgan ishlar bo‘yicha sud qarorlari mustasno.

Sudlov faoliyatida oshkoralikni kengaytirish uchun sudlar zarur hollarda ommaviy axborot vositalari xodimlarini, tegishli jamoat birlashmalarini va jamoalarni bo‘lajak protsesslar to‘g‘risida xabardor qilishi, shuningdek protsesslarni bevosita korxonalarda, muassasalarda, tashkilotlarda, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlarida hamda ta‘lim muassasalarida o‘tkazishi mumkin.

Sudlarda jinoyat ishlarining oshkora ko‘rilishi prinsipini cheklaydigan qo‘shimcha talablarni joriy etish taqiqlanadi, bundan ushbu Kodeksda to‘g‘ridan to‘g‘ri nazarda tutilgan hollar mustasno.

(19-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

20-modda. Jinoyat ishlari yuritiladigan til

Jinoyat ishlarini yuritish o‘zbek tilida, qoraqalpoq tilida yoki muayyan joydagi ko‘pchilik aholi so‘zlashadigan tilda olib boriladi.

Ish yuritilayotgan tilni bilmaydigan yoki yetarli darajada tushunmaydigan protsess ishtirokchilariga o‘z ona tilida yoki o‘zi biladigan boshqa tilda og‘zaki yoki yozma arz qilish, ko‘rsatuv va tushuntirishlar berish, iltimosnoma va shikoyatlar bilan murojaat qilish, sudda so‘zlash huquqi ta‘minlanadi. Bunday hollarda, shuningdek ish materiallari bilan tanishish vaqtida protsess ishtirokchilari qonunda belgilangan tartibda tarjimon xizmatidan foydalanishlari mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 71-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 12-bandining beshinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrda 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarori 13-bandining to‘rtinchi xatboshisi.

Ayblanuvchiga, sudlanuvchiga yoki protsessda ishtirok etuvchi boshqa shaxslarga taqdim etilishi lozim bo‘lgan tergov va sud hujjatlari ularning ona tiliga yoki ular biladigan boshqa tilga tarjima qilib berilishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 115-moddasi; O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 8-moddasi.

21-modda. Jinoyat ishlarini yuritishda jamoatchilikning ishtiroki

Jinoyat ishi bo‘yicha tergov olib borish va ishni sudda ko‘rish chog‘ida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jinoyat sodir etilgan holatlarni aniqlab olish, aybdorlarni qidirish va fosh etish, adolatli hukm chiqarish, shuningdek jinoyatning sodir etilish sabablari va unga imkon bergan

sharoitlarni aniqlash uchun o'z vakolatlari doirasida jamoatchilik yordamidan foydalanishga haqlidir.

Jamoat birlashmalari va jamoalarning vakillari jinoyat ishini yuritishda jamoat ayblovchilari hamda jamoat himoyachilari tariqasida qatnashishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 40 — 44-moddalari.

22-modda. Haqiqatni aniqlash

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jinoyat yuz berganligini, uning sodir etilishida kim aybdorligini, shuningdek u bilan bog'liq barcha holatlarni aniqlashi shart.

Ish bo'yicha haqiqatni aniqlash uchun faqat ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda topilgan, tekshirilgan va baholangan ma'lumotlardan foydalanish mumkin. Gumon qilinuvchidan, ayblanuvchidan, sudlanuvchidan, jabrlanuvchidan, guvohdan va ishda ishtirok etuvchi boshqa shaxslardan zo'rqlash, qo'rqitish, huquqlarini cheklash va qonunga xilof bo'lgan o'zgacha choralar bilan ko'rsatuvlar olishga harakat qilish man etiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 81, 85, 87, 91, 94 va 95¹-moddalari.

Ish bo'yicha isbotlanishi lozim bo'lgan barcha holatlar sinchkovlik bilan, har tomonlama, to'la va xolisona tekshirib chiqilishi kerak. Ishda yuzaga keladigan har qanday masalani hal qilishda ayblanuvchini yoki sudlanuvchini ham fosh qiladigan, ham oqlaydigan, shuningdek uning javobgarligini ham yengillashtiradigan, ham og'irlashtiradigan holatlar aniqlanishi va hisobga olinishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 4 — 6-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 4-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori.

Oldingi tahrirga qarang.

Dalillarni to'plash va mustahkamlashda ruxsat berilmagan usullar qo'llanilganligi to'g'risidagi murojaatlar qonunchilikda belgilangan tartibda sud-tibbiy ekspertizasi yoki boshqa ekspertiza o'tkazilgan holda majburiy tekshirilishi lozim.

(22-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

23-modda. Aybsizlik prezumpsiyasi

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi uning jinoyat sodir etishda aybdorligi qonunda nazarda tutilgan tartibda isbotlangunga va qonuniy kuchga kirgan sud hukmi bilan aniqlangunga qadar aybsiz hisoblanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 26-moddasining birinchi qismi, mazkur Kodeksning 84, 454-moddalari, O'zbekiston Respublikasi "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni 10-moddasining ikkinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori 1-bandining ikkinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-

yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo’llash bo’yicha sud amaliyoti to’g’risida”gi qarori 5-bandining birinchi xatboshisi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi o’zining aybsizligini isbotlab berishi shart emas.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 45-moddasi, 46-moddasining to’rtinchi qismi, 47-moddasi, 48-moddasining uchinchi qismi, O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo’llash bo’yicha sud amaliyoti to’g’risida”gi qarori 5-bandining ikkinchi xatboshisi.

Aybdorlikka oid barcha shubhalar, basharti ularni bartaraf etish imkoniyatlari tugagan bo’lsa, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchining foydasiga hal qilinishi lozim. Qonun qo’llanilayotganda kelib chiqadigan shubhalar ham gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining foydasiga hal qilinishi kerak.

LexUZ sharhi

Qarang: O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo’llash bo’yicha sud amaliyoti to’g’risida”gi qarorining 5-bandi.

24-modda. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va sudlanuvchini himoyalash huquqi bilan ta’minlash

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va sudlanuvchi himoyalash huquqiga ega.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 45, 47-moddalari.

Himoyalash huquqi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud zimmasidagi gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga va sudlanuvchiga unga berilgan huquqlarni tushuntirib berish hamda u o’ziga qo’yilgan ayblovdan himoyalash uchun qonunda nazarda tutilgan barcha vosita va usullardan foydalanishda haqiqiy imkoniyatga ega bo’lishiga qaratilgan chora-tadbirlar ko’rish majburiyati bilan ta’minlanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O’zbekiston Respublikasi “Sudlar to’g’risida”gi Qonuni 10-moddasining birinchi qismi, O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Oliy xo’jalik sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 1/60-sonli “Sud hokimiyati to’g’risida”gi qarori 14-bandining ikkinchi va uchinchi xatboshilari, O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo’llash bo’yicha sud amaliyoti to’g’risida”gi qarori.

25-modda. Sudda ishlarni yuritishda tortishuv

Birinchi instansiya sudining sud majlisida, shuningdek ishlar yuqori sudlarda ko’rilayotganda ish yuritish taraflarning o’zaro tortishuvi asosida amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Oliy xo’jalik sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 1/60-sonli “Sud hokimiyati to’g’risida”gi qarori 7-bandining ikkinchi xatboshisi, O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-mayda 07-sonli “Sud hukmi to’g’risida”gi qarorining 2-bandi, O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo’llash bo’yicha sud amaliyoti to’g’risida”gi qarorining 6-bandi, O’zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustda 25-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko’rish amaliyoti

to'g'risida" qarori 14-bandining uchinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 14-bandining uchinchi xatboshisi.

Ish sudda ko'rilayotganda ayblash, himoya qilish va ishni hal qilish vazifalari bir-biridan alohida bajarilib, aynan bir organ yoki aynan bir mansabdor shaxs zimmasiga yuklatilishi mumkin emas.

Oldingi tahrirga qarang.

Birinchi instansiya sudida ish yuritish faqat ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi yoxud tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash uchun ishni sudga yuborish to'g'risidagi qaror mavjud bo'lganda boshlanishi mumkin.

(25-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 379, 381¹²-moddalari, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 91, 93-moddalari.

Davlat va jamoat ayblovchilari, sudlanuvchi, voyaga yetmagan sudlanuvchining qonuniy vakili, himoyachi, jamoat himoyachisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari sud majlisida taraflar sifatida ishtirok etadilar va dalillar taqdim etish, ularni tekshirishda qatnashish, iltimos bilan murojaat qilish, ishning to'g'ri hal etilishi uchun ahamiyatga molik har qanday masala bo'yicha o'z fikrlarini bildirishda teng huquqlardan foydalanadilar.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud ayblov yoki himoya tarafida turmaydi hamda ularning biron-bir manfaatlarini ifodalamaydi.

Sud xolislik va beg'arazlikni saqlagan holda taraflar protsessual majburiyatlarini bajarishlari va berilgan huquqlarini amalga oshirishlari uchun zarur sharoitlar yaratib beradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 43, 44, 46, 53, 55, 57, 59, 61, 63 va 409-moddalari.

(25-modda O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda 163-II-son Qonuniga muvofiq beshinchi va oltinchi qismlar to'ldirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modda)

26-modda. Dalillarni bevosita va og'zaki usulda tekshirish

Jinoyat ishini yuritishni amalga oshirishda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud dalillarni bevosita tekshirishlari: gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va guvohlarni so'roq qilishlari, ekspert xulosalarini eshitishlari, ashyoviy dalillarni ko'zdan kechirishlari, bayonnoma va boshqa hujjatlarni o'qib eshittirishlari shart. Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan alohida hollardagina bu qoidalardan chetga chiqishga yo'l qo'yilishi mumkin.

Sud faqat sud majlisida tekshirilgan dalillarga asoslanib hukm chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 81 — 212-moddalari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 2-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 6-bandi.

27-modda. Protsessual harakatlar va qarorlar ustidan shikoyat qilish huquqi

Protsess ishtirokchilari va boshqa shaxslar, shuningdek jinoyat ishini yuritishdan manfaatdor bo'lgan korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning vakillari ushbu Kodeksda belgilab qo'yilgan tartibda va muddatda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya va sudning protsessual harakati yoki qarori ustidan shikoyat berishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 241-moddasi, 243-moddasining o'n birinchi qismi, 247-moddasining sakkizinchi qismi, 258-moddasining beshinchi qismi, 268-moddasining beshinchi qismi, 308-moddasi, 317-moddasining birinchi qismi, 338, 358-moddalari, 377-moddasining uchinchi qismi, 404, 479-moddalari, 55¹, 56, 57-boblari, 545-moddasining to'rtinchi qismi, 546-moddasining to'rtinchi qismi, 564-moddasining uchinchi qismi, 589-moddasining ikkinchi qismi, 602-moddasi, 605-moddasining beshinchi qismi.

Oldingi tahrirga qarang.

Mahkum (oqlangan shaxs), uning himoyachisi, qonuniy vakili, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar, ularning vakillari birinchi instansiya sudining hukmi (ajrimi) ustidan apellatsiya yoki kassatsiya tartibida shikoyat berishga, prokuror protest bildirishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 55¹, 56, 57-boblari.

Protsessning istalgan paytida iltimosnoma bildirish va shikoyat berish mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 7-bandi, 12-bandining uchinchi xatboshisi.

(27-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda 163-II-son Qonuniga muvofiq ikkinchi va uchinchi qismlar bilan almashtirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Murojaat va unga ilova qilinadigan hujjatlar sudga elektron hujjat tarzida yuborilishi mumkin.

Ish holatlari hujjatlarning faqat asl nusxalari bilan tasdiqlanishi lozim bo'lganda, shuningdek boshqa zarur hollarda sudning talabi bilan hujjatlarning asl nusxalari taqdim etiladi.

(27-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 24-dekabrda O'RQ-597-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi va beshinchi qismlar bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 25.12.2019-y., 03/19/597/4193-son)

IKKINCHI BO'LIM JINOYAT PROTSESSI ISHTIROKCHILARI

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1998-yil 28-dekabrda 31-sonli "Fuqarolarning sud ishlariga doir murojaatlarini ko'rib chiqish amaliyoti haqida"gi qarorining 4-bandi.

3-bob. JINOYAT ISHINI YURITISHGA MAS'UL BO'LGAN DAVLAT ORGANLARI VA MANSABDOR SHAXSLAR

28-modda. Sud

Oldingi tahrirga qarang.

O‘zbekiston Respublikasida jinoyat ishlari bo‘yicha odil sudlovni O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudi, viloyatlar, Toshkent shahar sudlari, jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudlari va harbiy sudlar amalga oshiradi.

Birinchi instansiya sudi jinoyat ishi bo‘yicha hukm yoki ajrim chiqarish huquqiga ega. Apellatsiya instansiyasi sudi birinchi instansiya sudining qonuniy kuchga kirmagan hukmlari va ajrimlari ustidan berilgan shikoyatlar (protestlar) bo‘yicha ishlarni ko‘rib, hukm yoki ajrim chiqaradi. Kassatsiya instansiyasi sudi birinchi instansiya va appellatsiya instansiyasi sudining hukmlari va ajrimlari ustidan berilgan shikoyatlar (protestlar) bo‘yicha ishlarni ko‘rib, ajrim chiqaradi.

(28-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

29-modda. Sudning vakolatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Sudning vakolatlariga: qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash yoxud qamoqda saqlash yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirish masalalari bilan bog‘liq iltimosnoma, shikoyat va protestni ehtiyot chorasini qo‘llash to‘g‘risida ajrim chiqargan sudni albatta xabardor qilgan holda ko‘rib chiqish; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to‘xtatib turish to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqish ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo‘lishi muddatini uzaytirish to‘g‘risidagi, murdani eksqumatsiya qilish haqidagi, pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlash to‘g‘risidagi iltimosnomalarni ko‘rib chiqish; prokurorning amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish to‘g‘risidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi yoxud mahkumni jazodan ozod qilish to‘g‘risidagi iltimosnomasini ko‘rib chiqish; prokurorning guvoh va jabrlanuvchining (fuqaroviy da‘vogarning) ko‘rsatuvlarini oldindan mustahkamlash to‘g‘risidagi iltimosnomasini ko‘rib chiqish; jinoyat ishini sud muhokamasiga tayyorlash; dastlabki eshituv o‘tkazish, ishni muhokama qilish va hukm chiqarish yoki boshqa qaror qabul qilish; ishni appellatsiya, kassatsiya tartibida ko‘rib chiqish; hukmni ijro ettirish kiradi.

(29-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Yuqori sudlar, bundan tashqari, o‘z vakolatlari doirasida quyi sudlarning sudlov faoliyati ustidan nazoratni amalga oshiradilar.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 13, 30-moddalari, 37-moddasining ikkinchi qismi, 41-moddasi.

30-modda. Sudyalar va xalq maslahatchilari

Jinoyat ishini ko‘rishda ushbu sud tarkibiga tayinlangan yoki saylangan sudyalar va xalq maslahatchilari qatnashadilar.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 13-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonuni 14-moddasi, 15-moddasining birinchi qismi, 23-moddasining birinchi qismi, 29-moddasining ikkinchi qismi, 31-moddasining birinchi qismi, 33-moddasi, 36-moddasining ikkinchi qismi, 40-moddasining birinchi qismi, 60, 62, 63-moddalari.

31-modda. Sudyaning vakolatlari

Sudya yakka o‘zi yoki sud tarkibida ish tutib, ushbu Kodeksning 29-moddasida nazarda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi. Bundan tashqari, sudya ishni sud muhokamasiga tayyorlash bilan bog‘liq harakatlarni bajaradi, sud majlisida raislik qiladi va ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa huquq va majburiyatlarni amalga oshiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 19-moddasining yettinchi — to‘qqizinchi qismlari, 21-moddasining birinchi qismi, 50-moddasining to‘rtinchi qismi, 51-moddasining ikkinchi qismi, 80-moddasining to‘rtinchi qismi, 123-moddasining uchinchi qismi, 132-moddasining birinchi qismi, 153-moddasining birinchi qismi, 157-moddasi, 166-moddasining birinchi qismi, 186-moddasining birinchi qismi, 188-moddasining birinchi qismi, 189-moddasining birinchi qismi, 199-moddasining birinchi qismi, 201-moddasining uchinchi qismi, 213-moddasi, 243-moddasining o‘n uchinchi qismi, 244-moddasining birinchi qismi, 245-moddasining ikkinchi qismi, 247-moddasining to‘qqizinchi qismi, 258-moddasining oltinchi qismi, 268-moddasining oltinchi qismi, 270-moddasining ikkinchi qismi, 274-moddasining to‘rtinchi qismi, 283-moddasining to‘rtinchi qismi, 290-moddasining beshinchi va to‘qqizinchi qismlari, 320-moddasining ikkinchi, beshinchi va to‘qqizinchi qismlari, 401-moddasining ikkinchi qismi, 410-moddasining ikkinchi qismi, 413-moddasining ikkinchi qismi, 415-moddasining birinchi qismi, 422-moddasi, 438-moddasining to‘rtinchi qismi, 442-moddasining sakkizinchi qismi, 447-moddasining ikkinchi qismi, 449-moddasining oltinchi qismi, 451-moddasining ikkinchi qismi, 456-moddasining ikkinchi qismi, 472-moddasining birinchi qismi, 490-moddasining uchinchi, to‘rtinchi, beshinchi va oltinchi qismlari, 491-moddasi, 497⁵-moddasining ikkinchi qismi, 497¹³-moddasining birinchi va to‘rtinchi qismlari, 497¹⁸-moddasining ikkinchi qismi, 509-moddasining ikkinchi qismi, 511, 517, 518-moddalari, 521-moddasining uchinchi qismi, 534-moddasining birinchi, ikkinchi va beshinchi qismlari, 551-moddasi, 561-moddasining birinchi qismi va 562-moddasi.

32-modda. Sud majlisi kotibi

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisida sud majlisi kotibi vazifalarini sudyaning yordamchisi (katta yordamchisi) bajaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 90-moddasining ikkinchi qismi, 92-moddasining ikkinchi qismi, 202-moddasining oltinchi qismi, 426-moddasining birinchi qismi, 429-moddasining birinchi qismi, 443-moddasining birinchi qismi.

Sud majlisi kotibi jinoyat ishini sud majlisida ko‘rish uchun tayyorlaydi; sud muhokamasining vaqti va joyi to‘g‘risida protsess ishtirokchilarini xabardor qiladi; sudga chaqirilgan protsess ishtirokchilarining kelgan-kelmaganligini tekshiradi, hozir bo‘lmagan shaxslarning kelmaganligi sababini aniqlab, bu haqda sudga ma‘lum qiladi; sud majlislari bayonnomasini yuritadi; raislik qiluvchining sud muhokamasini tayyorlash va o‘tkazish bilan bog‘liq boshqa topshiriqlarini bajaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 426-moddasi.

Sud majlisi kotibi bayonnomada sudning harakatlari va qarorlarini, shuningdek sud majlisi barcha ishtirokchilarining harakatlari, arizalari, iltimosnomalari, ko‘rsatuvlarini to‘liq va to‘g‘ri bayon qilib borishi shart.

(32-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O‘RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

33-modda. Prokuror

O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori va unga bo‘ysunuvchi prokurorlar surishtiruv va dastlabki tergov bosqichlarida O‘zbekiston Respublikasi qonunlarining aniq va bir xilda ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Prokuratura to‘g‘risida”gi Qonuni 1-moddasining ikkinchi qismi, 4-moddasining beshinchi xatboshi, III bo‘limining 3-bobi.

Prokuror surishtiruv va dastlabki tergov bosqichlarida qonunning buzilishini, kim tomonidan sodir etilganligidan qat‘i nazar, bartaraf etish uchun qonunda nazarda tutilgan chora-tadbirlarni o‘z vaqtida ko‘rishi shart.

Prokuror o‘z vakolatlarini har qanday organ va mansabdor shaxsdan mustaqil ravishda, faqat qonunga bo‘ysunib va O‘zbekiston Respublikasining Bosh prokurori ko‘rsatmalariga tayangan holda amalga oshiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Prokuratura to‘g‘risida”gi Qonuni 5-moddasining beshinchi qismi.

34-modda. Prokurorning vakolatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror surishtiruv va dastlabki tergov bosqichlarida ushbu Kodeksning 243, 382 — 388, 558, 589-moddalarida nazarda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi.

(34-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O‘RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Prokuror sud muhokamasida qatnashib, ushbu Kodeksning 409-moddasida nazarda tutilgan vakolatlarni amalga oshiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Prokuratura to‘g‘risida”gi Qonunining 28 va 33-moddalari.

35-modda. Tergovchi

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishi bo‘yicha dastlabki tergovni prokuratura, ichki ishlar organlarining va davlat xavfsizlik xizmatining tergovchilari olib boradilar.

(35-modda O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O‘RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

36-modda. Tergovchining vakolatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovchi: jinoyat ishini qo‘zg‘atishga va tugatishga, ishni qo‘zg‘atishni rad etishga; jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxslarni ushlab va so‘roq qilishga; ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tergov harakatlarini olib borishga; shaxsni ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish to‘g‘risida qaror qabul qilishga; shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish to‘g‘risida va unga nisbatan ehtiyot chorasini tanlash haqida qaror qabul qilishga, bundan qamoqqa olish yoki uy qamog‘i mustasno; o‘z yurituviga qabul qilgan ishlar bo‘yicha tezkor-qidiruv tadbirlarini bajarish to‘g‘risida yozma topshiriqlar berishga; boshqa tergovchi va surishtiruvchilarga ayrim tergov harakatlarini yuritish to‘g‘risida topshiriq berishga; tergovga qadar tekshiruv yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga shaxslarni ushlab turish, majburiy keltirish, qidirish to‘g‘risidagi qarorlarning ijrosini topshirishga, ulardan

ayrim tergov harakatlarini yuritishda ko'maklashishni talab qilishga; qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash, uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash to'g'risida iltimosnoma berishga, shuningdek ehtiyot chorasini ushbu Kodeksning 240 va 243¹-moddalariga muvofiq bekor qilishga yoki o'zgartirishga; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma berishga; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur protsessual majburlov choralari ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur choralarni ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risida prokurorga taqdimnoma kiritishga haqlidir.

(36-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Tergovchi tergovning yo'nalishi va tergov harakatlarini yuritishga oid barcha qarorlarni, prokuror ruxsatini olish qonunda nazarda tutilgan hollarni istisno etganda, mustaqil ravishda qabul qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 89-moddasining birinchi qismi, 148-moddasi, 154-moddasining birinchi qismi, 161-moddasining birinchi qismi, 166-moddasining uchinchi qismi, 170-moddasi, 382-moddasi uchinchi qismining o'ninchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovchi prokurorning shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqidagi, jinoyatni tavsif qilish va ayblov hajmi haqidagi, qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risida prokurorga taqdimnoma kiritish haqidagi ishni sudga yuborish yoki ishni tugatish haqidagi, tugallangan ishni qo'shimcha tergovga qaytarish haqidagi ko'rsatmalariga rozi bo'lmasa, o'z e'tirozlarini yozma ravishda bayon qilgan holda ishni yuqori turuvchi prokurorga taqdim etishga haqlidir. Bunday hollarda quyi turuvchi prokurorning ko'rsatmasini yuqori turuvchi prokuror o'z qarori bilan yo bekor qiladi yoki ish bo'yicha tergov yuritishni boshqa tergovchiga topshiradi.

(36-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Tergovchining o'z yuritishidagi ish yuzasidan qonunga muvofiq bergan yozma topshiriqlari va chiqargan qarorlari barcha korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar tomonidan ijro etilishi majburiydir.

37-modda. Tergov boshqarmasi, bo'limi, bo'linmasi, guruhi boshlig'ining va uning o'rinbosarining vakolatlari

Tergov boshqarmasi, bo'limi, bo'linmasi, guruhining boshlig'i va uning o'rinbosari o'z vakolatlari doirasida jinoyatlarni ochish va ularning oldini olish yuzasidan tergovchilarning o'z vaqtida harakat qilishini nazorat etadilar, jinoyat ishlari bo'yicha dastlabki tergovni to'la, har tomonlama va xolisona olib borish choralari ko'radilar.

Tergov boshqarmasi, bo‘limi, bo‘linmasi, guruhining boshlig‘i va uning o‘rinbosari ishlarni tekshirib ko‘rishga, shuningdek dastlabki tergov o‘tkazish, shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish, jinoyatni tavsif qilish va ayblovning hajmi, ishning yo‘nalishini belgilash, ayrim tergov harakatlarini o‘tkazish haqida tergovchiga ko‘rsatmalar berishga, ishni bir tergovchidan ikkinchi tergovchiga olib berishga, ishni tergov qilishni bir necha tergovchiga topshirishga, shuningdek tergovchi vakolatlaridan foydalanib, dastlabki tergov olib borishda qatnashishga va dastlabki tergovni shaxsan o‘zi olib borishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 36-moddasi.

Tergov boshqarmasi, bo‘limi, bo‘linmasi, guruhi boshlig‘ining va uning o‘rinbosarining ish yuzasidan ko‘rsatmalari tergovchiga yozma tarzda beriladi va ularning ijro etilishi majburiydir.

Olingan ko‘rsatmalar ustidan prokurorga shikoyat qilinishi, ushbu Kodeks 36-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hollarni istisno etganda, ularning ijro etilishini to‘xtatib qo‘ymaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

38-modda. Surishtiruv

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishlari bo‘yicha surishtiruv:

- 1) ichki ishlar organlarining;
- 2) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining va uning joylardagi bo‘linmalarining;
- 3) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosining va uning joylardagi bo‘linmalarining;
- 4) O‘zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo‘mitasining va uning joylardagi bo‘linmalarining;
- 5) O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining va uning joylardagi bo‘linmalarining surishtiruvchilari tomonidan amalga oshiriladi.

(38-modda matni O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 8-iyuldagi O‘RQ-548-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 09.07.2019-y., 03/19/548/3395-son)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 38¹-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

38¹-modda. Surishtiruvchining vakolatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi: jinoyat ishini qo‘zg‘atishga va tugatishga, ishni qo‘zg‘atishni rad etishga; jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxslarni ushlab va so‘roq qilishga; ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tergov harakatlarini olib borishga; shaxsni ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish to‘g‘risida qaror qabul qilishga; shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish haqida va unga nisbatan ehtiyot chorasini tanlash to‘g‘risida qaror qabul qilishga, bundan qamoqqa olish yoki uy qamog‘i mustasno; o‘z yurituviga qabul qilgan ishlar bo‘yicha tezkor-qidiruv tadbirlarini bajarish haqida yozma topshiriqlar berishga; boshqa surishtiruvchilarga ayrim tergov harakatlarini yuritish to‘g‘risida topshiriq berishga; tergovga qadar tekshiruv yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga shaxslarni ushlab turish,

majburiy keltirish, qidirish to'g'risidagi qarorlarning ijrosini topshirishga, ulardan ayrim tergov harakatlarini yuritishda ko'maklashishni talab qilishga; qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash, uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash to'g'risida iltimosnoma berishga, shuningdek ehtiyot chorasini ushbu Kodeksning 240 va 243¹-moddalariga muvofiq bekor qilishga yoki o'zgartirishga; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma berishga; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur protsessual majburlov choralari ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash haqida iltimosnomalar berishga, shuningdek mazkur choralarni ushbu Kodeksda belgilangan tartibda bekor qilishga; amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish haqida prokurorga taqdimnoma kiritishga haqlidir.

(38¹-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Surishtiruvchi surishtiruvning yo'nalishiga oid barcha qarorlarni mustaqil ravishda qabul qiladi, bundan qonunda prokuror ruxsatini olish nazarda tutilgan hollar mustasno.

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi prokurorning shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqidagi, jinoyatni tavsif qilish va ayblov hajmi haqidagi, qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov choralari qo'llash haqidagi, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risida yoki jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish haqida prokurorga taqdimnoma kiritish to'g'risidagi, ishni sudga yuborish yoki ishni tugatish haqidagi, tugallangan ishni qo'shimcha tergovga qaytarish to'g'risidagi ko'rsatmalariga rozi bo'lmasa, o'z e'tirozlarini yozma ravishda bayon qilgan holda ishni yuqori turuvchi prokurorga taqdim etishga haqlidir. Bunday hollarda yuqori turuvchi prokuror quyi turuvchi prokurorning ko'rsatmasini o'z qarori bilan yo bekor qiladi yoki ish bo'yicha surishtiruv yuritishni boshqa surishtiruvchiga topshiradi.

(38¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Surishtiruvchining o'z yuritishidagi ish yuzasidan qonunga muvofiq bergan yozma topshiriqlari va chiqargan qarorlari barcha korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar tomonidan ijro etilishi majburiydir.

(38¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 38-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

39-modda. Surishtiruv bo'linmasi boshlig'ining va uning o'rinbosarining vakolatlari

Surishtiruv bo'linmasining boshlig'i va uning o'rinbosari o'z vakolatlari doirasida jinoyatlarni ochish va ularning oldini olish yuzasidan surishtiruvchilarning o'z vaqtida harakat qilishini nazorat etadilar, jinoyat ishlari bo'yicha surishtiruvni to'la, har tomonlama va xolisona olib borish choralari ko'radilar.

Surishtiruv bo‘linmasi boshlig‘i va uning o‘rinbosari ishlarni tekshirib ko‘rishga, surishtiruvchiga surishtiruv yuritish, shaxsni ishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi tariqasida ishtirok qilish uchun jalb etish, jinoyatni tavsif qilish va ayblovning hajmi, ishning yo‘nalishini belgilash, ayrim tergov harakatlarini o‘tkazish haqida ko‘rsatmalar berishga, ishni bir surishtiruvchidan ikkinchi surishtiruvchiga olib berishga, ishni tergov qilishni bir necha surishtiruvchiga topshirishga, shuningdek surishtiruvchi vakolatlaridan foydalanib, surishtiruv yuritishda qatnashishga va surishtiruvni shaxsan o‘zi olib borishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 38¹-moddasi.

Surishtiruv bo‘linmasi boshlig‘ining va uning o‘rinbosarining ish yuzasidan ko‘rsatmalari surishtiruvchiga yozma tarzda beriladi va ularning ijro etilishi majburiydir.

Olingan ko‘rsatmalar ustidan prokurorga shikoyat qilinishi, ushbu Kodeks 38¹-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hollarni istisno etganda, ularning ijro etilishini to‘xtatib qo‘ymaydi.

(39-modda O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

39¹-modda. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlar

Tergovga qadar tekshiruv quyidagilar tomonidan amalga oshiriladi:

1) ichki ishlar organlari;

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-407-son “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonunining 17-moddasi to‘rtinchi xatboshisi.

2) harbiy qismlar, qo‘shimlarning komandirlari, harbiy muassasalar va harbiy o‘quv yurtlarining boshliqlari — ularga bo‘ysunuvchi harbiy xizmatchilar, shuningdek o‘quv mashqlari o‘tkazilayotgan vaqtda harbiy xizmatga majburlar tomonidan sodir etilgan jinoyatlarga doir ishlar bo‘yicha; O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari xodimlarining xizmat majburiyatini bajarish bilan bog‘liq jinoyatlari yoki qism, qo‘shilma, muassasa yoxud o‘quv yurti joylashgan erda sodir etgan jinoyatlariga doir ishlar bo‘yicha;

Oldingi tahrirga qarang.

3) davlat xavfsizlik xizmati organlari — qonunga ko‘ra ularning yuritishiga berilgan ishlar bo‘yicha;

(39¹-modda birinchi qismining 3-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O‘RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

4) O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi jazoni ijro etish tizimini boshqarish organlarining boshliqlari, jazoni ijro etish koloniyalari, tarbiya koloniyalari, tergov hibsonalari hamda turmalarning boshliqlari — shu muassasalar xodimlari xizmatni o‘tashning belgilangan tartibiga qarshi qilgan jinoyatlarga doir ishlar, xuddi shuningdek mazkur muassasalar hududida sodir etilgan boshqa jinoyatlarga doir ishlar bo‘yicha;

5) davlat yong‘indan nazorat qilish organlari — yong‘inlarga doir va yong‘inga qarshi qoidalarni buzganlikka doir ishlar bo‘yicha;

6) chegarani qo‘riqlash organlari — davlat chegarasini buzganlikka doir ishlar bo‘yicha;

7) olis safarda bo‘lgan dengiz kemalarining kapitanlari;

Oldingi tahrirga qarang.

8) davlat bojxona xizmati organlari — bojxona to‘g‘risidagi qonunchilikni buzganlikka doir ishlar bo‘yicha;

(39^l-modda birinchi qismining 8-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 30-iyuldagi 374-son qaroriga 4-ilova sifatida tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo‘mitasi to‘g‘risida Nizom”ning 9-bandi uchinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

9) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti va uning joylardagi bo‘linmalari — budjet, soliq va valyuta to‘g‘risidagi qonunchilikni buzganlikka doir ishlar, shuningdek elektr, issiqlik energiyasi, gaz, vodoprovoddan foydalanish bilan bog‘liq jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlar bo‘yicha;

(39^l-modda birinchi qismining 9-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-avgustdagi O‘RQ-711-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 23-maydagi PF-5446-son Farmoniga 1-ilova sifatida tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti to‘g‘risida nizom”ning 12-bandi o‘n sakkizinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

10) O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi va uning joylardagi bo‘linmalari — voyaga yetmagan yoki mehnatga layoqatsiz shaxslarni, ota-onani moddiy ta‘minlashdan bo‘yin tovlashga, sud qarorini bajarmaslikka, band solingan mol-mulkni qonunga xilof ravishda tasarruf etishga doir ishlar bo‘yicha;

(39^l-modda birinchi qismining 10-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-avgustdagi O‘RQ-711-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-maydagi PQ-3016-son qaroriga 4-ilova sifatida tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi to‘g‘risidagi nizom”ning 11-bandi a) kichik bandining yigirma to‘rtinchi xatboshisi.

11) O‘zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo‘mitasining Chakana savdo va xizmat ko‘rsatish sohasida huquqbuzarliklarni profilaktika qilish bosh boshqarmasi va uning hududiy bo‘limlari — bozorlar, savdo komplekslari hududlarida va ularga tutash bo‘lgan avtotransport vositalarini vaqtincha saqlash joylarida aniqlangan moliyaviy-iqtisodiy va soliq sohalaridagi huquqbuzarliklarga doir ishlar bo‘yicha.

Oldingi tahrirga qarang.

(39^l-modda birinchi qismining 12-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-noyabrdagi O‘RQ-583-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.11.2019-y., 03/19/583/4016-son)

Oldingi tahrirga qarang.

13) O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi va uning joylardagi bo‘linmalari — qonun bilan ularning ish yuritishiga berilgan ishlar bo‘yicha.

(39¹-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 8-iyuldagi O‘RQ-548-sonli Qonuniga asosan o‘n uchinchi band bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 09.07.2019-y., 03/19/548/3395-son)

Oldingi tahrirga qarang.

14) O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati — uning yurituviga taalluqli ishlar bo‘yicha.

(39¹-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-sentabrdagi O‘RQ-564-sonli Qonuniga asosan o‘n to‘rtinchi band bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 05.09.2019-y., 03/19/564/3690-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlar zimmasiga zarur choralar ko‘rish vazifasi, shu jumladan jinoyat alomatlarini va jinoyat sodir etgan shaxslarni topish, ushbu Kodeksning qoidalariga muvofiq tekshirib chiqilganidan so‘ng jinoyat ishi yuzasidan dalil tariqasida foydalanish mumkin bo‘lgan ma‘lumotlarni aniqlash maqsadida ilmiy-texnika vositalaridan foydalangan holda, zarur choralar ko‘rish vazifasi yuklatiladi. Ichki ishlar, davlat xavfsizlik xizmati, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati, davlat bojxona xizmati organlari, shuningdek O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi hamda Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti va ularning joylardagi bo‘linmalari shu maqsadda tezkor-qidiruv tadbirlarini o‘tkazishga haqli.

(39¹-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-sentabrdagi O‘RQ-564-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 05.09.2019-y., 03/19/564/3690-son)

Tezkor-qidiruv faoliyatini o‘tkazish tartibi qonun bilan belgilanadi.

(39¹-modda O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

39²-modda. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig‘ining va uning mansabdor shaxsining vakolatlari

Ushbu Kodeksning 39¹-moddasida sanab o‘tilgan har bir organning rahbarlari tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning boshlig‘i sifatida harakat qila turib, tergovga qadar tekshiruvni boshlashga yoki o‘ziga bo‘ysunuvchi boshqa mansabdor shaxsga uni yuritishni topshirishga, jinoyat ishini qo‘zg‘atishga yoki ish qo‘zg‘atishni rad etishga yoxud arizani, xabarni tergovga tegishliligiga ko‘ra o‘tkazishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 320², 321-moddalari.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi mansabdor shaxs zimmasiga tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirishga doir vazifalarni yuklatish tartibi mazkur organ tomonidan belgilanadi.

Boshliqning topshirig‘iga binoan va uning rahbarligida ishlayotgan mansabdor shaxs jinoyatning oldini olish yoki uning sodir etilishiga yo‘l qo‘ymaslik, dalillarni to‘plash va saqlash, jinoyat sodir etishda gumon qilinganlarni ushlab va yashiringan gumon qilinuvchilarni qidirib

topish hamda jinoyat tufayli yetkazilgan mulkiy zararining o'zini qoplanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan, kechiktirib bo'lmaydigan barcha harakatlarni amalga oshirishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 290-moddasi.

Tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv tadbirlarini amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi zimmasiga tergovchi, surishtiruvchi yuritayotgan ish bo'yicha ayrim protsessual harakatlarni va tezkor-qidiruv tadbirlarini o'tkazish to'g'risidagi topshiriqlarini bajarish hamda tergovchiga, surishtiruvchiga protsessual harakatlarni bajarishida ko'maklashish majburiyati ham yuklatiladi.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotganda, xuddi shuningdek tergovchining, surishtiruvchining topshirig'ini bajarayotganda, ushbu Kodeksda belgilangan qoidalarga amal qilgan holda protsessual harakatlarni amalga oshiradi va qarorlar qabul qiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchidan, ayblanuvchidan yoki sudlanuvchidan tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarning mansabdor shaxslari tomonidan arizalar, tushuntirishlar yoki ko'rsatuvlar olish mazkur jinoyat ishi o'z yurituvida bo'lgan surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudyaning yozma ruxsatiga asosan va faqat himoyachi ishtirokida amalga oshiriladi, bundan belgilangan tartibda himoyachidan voz kechilgan hollar mustasno.

(39²-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan oltinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining qarorlari mazkur organ boshlig'i tomonidan tasdiqlanishi lozim. Boshliqning yozma ko'rsatmalari ularni bajarishni to'xtatmay turib, ushbu ko'rsatmalar ustidan prokurorga shikoyat qilishga haqli bo'lgan unga bo'ysunuvchi mansabdor shaxs uchun majburiydir.

Prokurorning yozma ko'rsatmalari tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig'i va uning mansabdor shaxsi uchun majburiydir. Ular prokurorning ko'rsatmalaridan norozi bo'lgan taqdirda, ko'rsatmalarni bajarishni to'xtatmay turib, yuqori turuvchi prokurorga ularning ustidan shikoyat qilishga haqlidir.

(39²-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 382-moddasi.

4-bob. JINOYAT ISHINI YURITISHDA ISHTIROK ETUVCHI JAMOAT BIRLASHMALARI, JAMOALAR VA ULARNING VAKILLARI

40-modda. Jamoat birlashmalari va jamoalarning jinoyat protsessida ko'rilishi lozim bo'lgan ariza va iltimoslari

Jamoat birlashmalari va jamoalar, ularning rahbar organlari hamda vakillari sodir etilgan yoki tayyorlanayotgan jinoyat to'g'risidagi xabar bilan surishtiruv organiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga murojaat etishlari mumkin. Ular: ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasi sifatida jamoat birlashmasi yoki jamoa kafilligiga berishni tanlash haqida; mahkumni muddatidan ilgari shartli ravishda jazodan ozod qilish yoki jazoni yengilrog'i bilan almashtirish haqida; ozodlikdan mahrum etishga hukm qilinganlarning jazoni o'tash sharoitlarini

o'zgartirish haqida; sudlanganlikni olib tashlash haqida va boshqa masalalar bo'yicha ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda hamda tartibda iltimos qilishga haqlidirlar.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 252, 536, 537 va 544-moddalari.

41-modda. Jamoat birlashmalari va jamoalarni jinoyat haqida xabardor qilish

Surishtiruvchi va tergovchi fuqaroning og'ir va o'ta og'ir jinoyatlar to'g'risidagi ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilingani haqida uning ish, o'qish yoki yashash joyidagi jamoaga xabar beradi, sud esa ularga shu ish bo'yicha sud muhokamasi qachon va qayerda o'tkazilishi haqida xabar beradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 15-moddasining to'rtinchi, beshinchi qismlari.

42-modda. Jamoat ayblovchilari va jamoat himoyachilari

Jamoat birlashmalari va jamoalar sud muhokamasida jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi tariqasida ishtirok etish uchun o'z vakillarini yuborishlari mumkin.

Jamoat ayblovchilari va jamoat himoyachilarini jamoat birlashmasining yoki korxon, muassasa, tashkilot jamoasining yig'ilishi ko'rsatadi. Yig'ilish qarori sudga taqdim etilishi lozim.

Jamoat birlashmasi, jamoa o'zi yo'llagan jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisini xohlagan vaqtda chaqirib olishga yoki uni boshqa vakil bilan almashtirishga haqlidir.

43-modda. Jamoat ayblovchisining huquq va majburiyatlari

Sud muhokamasida ishtirok etayotgan jamoat ayblovchisi: ish materiallari bilan tanishishga; dalillar taqdim etishga va ularni tekshirishda ishtirok etishga; iltimosnoma berishga; taraflarning muzokaralarida so'zga chiqib, ayblovning isbotlangani haqida sudga fikr bildirishga haqlidir. Jamoat ayblovchisi ayblovdan voz kechishga haqli.

Jamoat ayblovchisi: sud muhokamasida ishtirok etishi; jamoat birlashmasi yoki jamoaning fikrini sudda bayon qilishi va ish holatlarini aniqlashga ko'maklashishi shart.

44-modda. Jamoat himoyachisining huquq va majburiyatlari

Sud muhokamasida ishtirok etayotgan jamoat himoyachisi: ish materiallari bilan tanishishga, dalillar taqdim etishga va ularni tekshirishda ishtirok etishga; iltimosnoma berishga; taraflarning muzokaralarida so'zga chiqib, sudlanuvchini oqlaydigan yoki uning javobgarligini yengillashtiradigan holatlar xususida sudga fikr bildirishga haqlidir.

Jamoat himoyachisi: sud muhokamasida ishtirok etishi; jamoat birlashmasi yoki jamoaning fikrini sudda bayon qilishi va ishning sudlanuvchining ahvolini yengillashtiruvchi holatlarini aniqlashga ko'maklashishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 55-moddasi.

5-bob. JINOYAT PROTSESSIDA O'Z MANFAATLARINI HIMOYA QILADIGAN SHAXSLAR. HIMOYACHILAR VA VAKILLAR

45-modda. Ayblanuvchi

Ayblanuvchi ushbu Kodeksda belgilangan tartibda ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi haqida qaror chiqarilgan shaxsdir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 361-moddasi.

Ayblanuvchi sudda sudlanuvchi deb, hukm chiqarilganidan keyin esa, mahkum yoki oqlangan deb ataladi.

46-modda. Ayblanuvchining huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchi: o'zining nimada ayblanayotganligini bilish; qamoqqa olinganligi va turgan joyi to'g'risida advokatga yoki yaqin qarindoshiga telefon orqali qo'ng'iroq qilish yoxud xabar berish; himoyachiga ega bo'lish hamda uchrashuvlarning soni va davom etish vaqti cheklanmagan holda u bilan xoli uchrashish, ushbu Kodeks 230-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno; o'ziga qo'yilgan ayblovlardan hamda ishning boshqa har qanday holatlari bo'yicha ko'rsatuvlar berish yoxud ko'rsatuvlar berishdan bosh tortish va ko'rsatuvlaridan jinoyat ishiga doir dalillar sifatida uning o'ziga qarshi foydalanilishi mumkinligi haqida xabardor bo'lish; o'z ona tilidan hamda tarjimon xizmatidan foydalanish; o'zining himoyalani huquqini shaxsan o'zi amalga oshirish; iltimosnoma berish va rad qilish; dalillar taqdim etish; surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan tergov harakatlarida ishtirok etish; surishtiruvchi yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishib chiqish hamda undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; jinoyat ishining surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan tugatilganligiga qarshi e'tiroz bildirish hamda sud muhokamasi o'tkazilishini talab qilish; sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda ishtirok etish, yarashuv to'g'risidagi, amnistiya aktini qo'llash haqidagi ishlar bo'yicha, birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudining majlislarida, sudning ruxsati bilan esa, kassatsiya instansiyasi sudining majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar berish; sud majlisining bayonnomasi bilan tanishish hamda u haqda o'z mulohazalarini bildirish; ish bo'yicha keltirilgan protestlar, apellatsiya, kassatsiya shikoyatlaridan xabardor bo'lish va ularga nisbatan e'tirozlar bildirish huquqiga ega.

(46-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 116-moddasi, O'zbekiston Respublikasi "Sudlar to'g'risida"gi Qonunining 10-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 7-bandi.

Sudlanuvchi oxirgi so'z bilan chiqish huquqiga ega.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 451-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 19-bandi.

(46-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda 198-sonli Qonuni asosida birinchi va ikkinchi qismlar bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchi: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasida ishtirok etishdan bosh tortmasligi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va boshqa qonunga xilof harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; o'ziga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasidan kelib chiqadigan talablarni bajarishi; guvohlantirish, ekspert tekshiruv uchun namunalar olish, ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarorlari va sudning ajrimlari hamda ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa protsessual qarorlar ijro etilishiga to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

(46-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning uchinchi va to'rtinchi bo'limlari, O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 232-moddasi.

Ayblanuvchi zimmasiga ko'rsatuv berish, shuningdek o'zining aybdor emasligini yoki ishning boshqa biror holatlarini isbotlash majburiyati yuklanishi mumkin emas.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 23-moddasi.

47-modda. Gumon qilinuvchi

Gumon qilinuvchi jinoyat sodir etgani to'g'risida ma'lumotlar bor bo'lsa-da, bu ma'lumotlar uni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish uchun yetarli bo'lmagan shaxsdir. Shaxsni gumon qilinuvchi tariqasida e'tirof etish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 360-moddasi.

48-modda. Gumon qilinuvchining huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchi: o'zining nimada gumon qilinayotganligini bilish; ushlab turilganligi va turgan joyi to'g'risida advokatga yoki yaqin qarindoshiga telefon orqali qo'ng'iroq qilish yoxud xabar berish; u amalda ushlangan yoki jinoyat joyida ushlab bilan bog'liq tezkor-qidiruv tadbiri amalda yakunlangan yoxud uning gumon qilinuvchi deb e'tirof etilganligi to'g'risidagi qaror unga ma'lum qilingan paytdan boshlab himoyachiga ega bo'lish hamda uchrashuvlarning soni va davom etish vaqti cheklanmagan holda u bilan xoli uchrashish, ushbu Kodeksning 230-moddasi **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno; ushlanganidan keyin yigirma to'rt soatdan kechiktirmay so'roq qilinishini talab qilish; o'ziga nisbatan qo'yilgan gumon xususida hamda ishning boshqa har qanday holatlari to'g'risida ko'rsatuvlar berish yoxud ko'rsatuvlar berishdan bosh tortish va ko'rsatuvlaridan jinoyat ishiga doir dalillar sifatida uning o'ziga qarshi foydalanilishi mumkinligi haqida xabardor bo'lish; o'z ona tilidan hamda tarjimon xizmatidan foydalanish; o'zining himoyalani huquqini shaxsan o'zi amalga oshirish; iltimosnoma berish va rad qilish; dalillar taqdim etish; surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan tergov harakatlarida ishtirok etish; yarashuv to'g'risidagi, amnistiya aktini qo'llash haqidagi ishlar bo'yicha sud

majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar berish huquqiga ega.

(48-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 116-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 10-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchi: surishtiruvchi, tergovchi va prokurorning chaqiruviga binoan hozir bo‘lishi, surishtiruvda va dastlabki tergovda ishtirok etishdan bosh tortmasligi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo‘q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko‘ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to‘sqinlik qilmasligi; o‘ziga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasidan kelib chiqadigan talablarni bajarishi; surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning guvohlantirish, ekspert tekshiruv uchun namunalar olish, ekspertiza o‘tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish to‘g‘risidagi qarorlari va ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa protsessual qarorlar ijro etilishiga to‘sqinlik qilmasligi; ishni tergov qilishda tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning uchinchi va to‘rtinchi bo‘limlari, O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 194 va 197-moddalari, o‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli “Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarori 15-bandining ikkinchi xatboshisi.

(48-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Gumon qilinuvchi zimmasiga ko‘rsatuv berish, shuningdek o‘zining jinoyatga aloqador emasligini yoki ishning boshqa biror holatlarini isbotlash majburiyati yuklanishi mumkin emas.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 23-moddasi.

49-modda. Himoyachi

Oldingi tahrirga qarang.

Himoyachi gumon qilinuvchilarning, ayblanuvchilarning, sudlanuvchilarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini qonunda belgilangan tartibda himoya qilishni amalga oshirish hamda ularga zarur yuridik yordam ko‘rsatish vakolatiga ega bo‘lgan shaxsdir.

Ishda himoyachilar sifatida advokatlar ishtirok etishlari mumkin. Advokatning ishda ishtirok etishiga u advokat guvohnomasini ko‘rsatganidan va muayyan ishni yuritishga vakolatli ekanligini tasdiqlovchi orderni taqdim etganidan keyin yo‘l qo‘yiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining “Advokatura to‘g‘risida”gi Qonuni.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari yoki qonuniy vakillaridan birining advokat bilan bir qatorda himoyachi sifatida ishtirok etishiga gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosnomasi bo‘yicha surishtiruvchining, tergovchining qarori yoki sud ajrimiga binoan yo‘l qo‘yilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Himoyachining ishda ishtirok etishiga jinoyat protsessining har qanday bosqichida, shaxs ushlanganida esa uning harakatlanish erkinligiga bo'lgan huquqi amalda cheklangan paytdan boshlab ruxsat etiladi.

(49-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 116-moddasi, O'zbekiston Respublikasi "Sudlar to'g'risida"gi Qonunining 10-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 8, 11 — 16-bandlari.

(49-modda matni O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 15-sentabrda O'RQ-178-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 37-38-son, 365-modda)

50-modda. Himoyachini taklif etish

Himoyachi gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, ularning qonuniy vakillari, shuningdek gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosi yoki roziligi bilan boshqa shaxslar tomonidan taklif etiladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining iltimosiga ko'ra surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ishda himoyachining ishtirok etishini ta'minlaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Tanlangan himoyachining yigirma to'rt soat ichida ishda ishtirok etishga kirishishga imkoniyati bo'lmagan hollarda, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga yoxud ularning qarindoshlariga boshqa himoyachini taklif etishni yoki himoyachi tayinlashni so'rab O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi tomonidan belgilanadigan advokatlik tuzilmalariga murojaat qilishni tavsiya etadi. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi tanlangan himoyachi istalgan vaqtda ishda ishtirok etishga kirishishga haqlidir.

(50-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Ishni yuritayotgan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud gumon qilinuvchini, ayblanuvchini, sudlanuvchini yuridik yordam uchun to'lovdan batamom yoki qisman ozod etishga haqlidir. Bunday hollarda advokat mehnatiga haq to'lash xarajatlari Vazirlar Mahkamasi belgilaydigan tartibda davlat hisobidan bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2008-yil 20-iyunda 137-sonli "Advokatlar tomonidan ko'rsatilgan yuridik yordam uchun davlat hisobidan haq to'lash mexanizmini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, "Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchiga advokatlar tomonidan yuridik yordam ko'rsatish bo'yicha xarajatlarni davlat hisobiga o'tkazish tartibi to'g'risida"gi nizom (ro'yxat raqami 1878, 02.12.2008-y.), O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 12 va 31-bandlari.

51-modda. Himoyachi ishtirok etishi shart bo'lgan hollar

Quyidagi ishlar bo'yicha:

1) voyaga yetmaganlarning ishi bo'yicha;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 550-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 3-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

2) soqovlar, karlar, ko‘rlar, jismoniy nuqsoni yoki ruhiy holati buzilganligi sababli o‘zini o‘zi himoya qilish huquqini amalga oshirishga qiynaladigan boshqa shaxslarning ishi bo‘yicha;

(51-modda birinchi qismining 2-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

3) sudlov ishi olib borilayotgan tilni bilmaydigan shaxslarning ishi bo‘yicha;

Oldingi tahrirga qarang.

4) jazo chorasi sifatida umrbod ozodlikdan mahrum qilish jazosi tayinlanishi mumkin bo‘lgan jinoyatlarni sodir etishda gumon qilinayotgan yoki ayblanayotgan shaxslarning ishi bo‘yicha;

(51-modda birinchi qismining 4-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O‘RQ-99-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 248-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 51-moddasi.

5) shaxslarning manfaatlari o‘zaro qarama-qarshi bo‘lib, ulardan aqalli biri himoyachiga ega bo‘lgan ishlar bo‘yicha;

6) davlat ayblovchisi yoki jamoat ayblovchisi ishtirok etayotgan ishlar bo‘yicha;

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 14-bandining uchinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 14-bandining uchinchi xatboshisi.

7) jabrlanuvchining vakili sifatida advokat ishtirok etayotgan ishlarda;

Oldingi tahrirga qarang.

8) tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llash to‘g‘risidagi ishlarda;

Oldingi tahrirga qarang.

8.¹) sud tomonidan dastlabki eshituv o‘tkazilayotgan ishlarda;

8.²) o‘ta og‘ir jinoyat sodir etganlikda gumon qilinayotgan yoki ayblanayotgan shaxslarga oid ishlar bo‘yicha;

8.³) shaxsga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash, shuningdek qamoqda saqlash, uy qamog‘i muddatini uzaytirish masalasi ko‘rib chiqilayotganda;

8.⁴) aybiga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzilgan ishlar bo‘yicha;

(51-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuniga asosan 8¹ — 8⁴-bandlar bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

9) apellatsiya va kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan ko‘riladigan ishlarda himoyachining ishtirok etishi shart.

(51-modda birinchi qismining 9-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ishning murakkabligi va boshqa holatlari tufayli gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi o'z huquqlarini amalga oshirishda qiynalishi mumkin degan xulosaga kelsa, boshqa ishlar bo'yicha ham himoyachining ishtirok etishini shart deb topishga haqlidir.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar ushbu moddaning birinchi va ikkinchi qismlarida ko'rsatilgan hollarda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchining iltimosiga ko'ra yoxud ularning roziligi bilan boshqa shaxslar tomonidan himoyachi taklif qilinmagan bo'lsa, O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi tomonidan belgilanadigan advokatlik tuzilmasi rahbari surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning himoyachi tayinlash to'g'risidagi qarori yoki sudning ajrimiga binoan qaror yohud ajrim O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasiga kelib tushgan paytdan e'tiboran to'rt soatdan kechiktirmay jinoyat ishi bo'yicha himoyachining ishtirokini ta'minlashi shart.

(51-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

52-modda. Himoyachidan voz kechish

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi ish yuritishning istalgan paytida himoyachidan voz kechishga haqlidir. Bunday voz kechishga faqat gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining tashabbusi bilan va himoyachining ishda ishtirok etishiga surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan advokat taklif etish orqali ta'minlanadigan real imkoniyat mavjud bo'lgandagina yo'l qo'yiladi, bunda advokat o'z himoyasi ostidagi shaxs bilan xoli uchrashganidan keyin himoyadan voz kechilganligini tasdiqlaydi. Himoyachidan voz kechish jarayoni videoyozuv orqali qayd etilishi shart. Himoyachidan voz kechganlik haqida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, shuningdek advokat, surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan imzolanadigan bayonnoma tuziladi yoxud sud majlisi bayonnomasiga yozib qo'yiladi. Videoyozuv materiallari bayonnomaga ilova qilinadi. Bunda himoyachining himoya ostidagi shaxs bilan xoli uchrashishi videoyozuv orqali qayd etilmaydi.

(52-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeks 51-moddasi birinchi qismining **1 — 4, 8, 8³, 8⁴ va 9-bandlarida** nazarda tutilgan hollarda himoyachidan voz kechishga yo'l qo'yilmaydi.

(52-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Himoyachidan voz kechish gumon qilinuvchini, ayblanuvchini yoki sudlanuvchini keyinchalik ishda himoyachi ishtirok etishiga ruxsat berish haqida iltimos qilish huquqidan mahrum qilmaydi. Bunday iltimos barcha hollarda qanoatlantirilishi kerak. Sud tergovi davomida himoyachining ishtirok etishi haqida berilgan iltimosnoma ishning holatlarini hisobga olib va sudlanuvchiga himoya huquqini ta'minlash manfaatlarini ko'zlab sud tomonidan hal etiladi. Himoyachining sud majlisi davomida ishga kirishishi sud tergovini qayta boshlash uchun asos bo'lmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 3-bandining ikkinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 14 va 15-bandlari.

53-modda. Himoyachining huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Himoyachi: manfaatlarini himoya qilayotgan shaxsning nimada gumon qilinayotganligi yoki ayblanayotganligini bilish; advokatlik guvohnomasini ko‘rsatganidan va muayyan ishni yuritishga vakolatli ekanligini tasdiqlovchi orderni taqdim etganidan so‘ng ishda ishtirok etish; gumon qilinuvchi so‘roq qilinayotganda ishtirok etish, shaxsga ayblov e‘lon qilinayotganda hozir bo‘lish hamda ayblanuvchi so‘roq qilinayotganda, shuningdek ularning ishtirokida o‘tkaziladigan boshqa tergov harakatlarida ishtirok etish va gumon qilinuvchilarga, ayblanuvchilarga, guvohlarga, ekspertlarga, mutaxassislariga savollar berish; boshqa tergov harakatlari yurgizilayotganda surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan ishtirok etish; o‘zi ishtirok etgan tergov harakatining yuritilishi xususida yozma mulohazalar berish; iltimosnoma berish va rad etish; ushbu Kodeks 87-moddasining **ikkinchi qismiga** muvofiq dalillarni to‘plash va taqdim etish; gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi ishtirokida o‘tkazilgan protsessual harakatlarga oid hujjatlar bilan, surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo‘lganidan keyin esa jinoyat ishining barcha materiallari bilan tanishish hamda undan zarur ma‘lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o‘z hisobidan ko‘chirma nusxalar olish yoki ularda ko‘rsatilgan ma‘lumotlarni o‘zga shaklda qayd etish; agar himoyani amalga oshirish uchun zarur bo‘lsa, davlat sirlari, tijorat siri yoki boshqa sirni o‘z ichiga olgan axborot bilan qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda tanishish; sud tomonidan ish bo‘yicha dastlabki eshituv o‘tkazilayotganda va sud muhokamasida taraf sifatida ishtirok etish; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish; sud majlisining bayonnomasi bilan tanishish va bu haqda o‘z mulohazalarini bildirish; ish bo‘yicha keltirilgan shikoyatlar, protestlar to‘g‘risida bilish hamda ularga nisbatan e‘tirozlar bildirish; apellatsiya, kassatsiya instansiyasi sudi majlislarida ishtirok etish huquqiga ega.

(53-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Agar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi qamoqda saqlanayotgan yoki uy qamog‘ida bo‘lsa, himoyachi u bilan jinoyat ishini yuritishga mas‘ul bo‘lgan davlat organlari va mansabdor shaxslarning ruxsatisiz, uchrashuvlarning soni va davom etish vaqti cheklanmagan holda xoli uchrashishga haqli.

(53-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Jinoyat ishini yuritish chog‘ida qamoqda saqlash to‘g‘risida”gi Qonuni 22-moddasining birinchi qismi, ikkinchi qismining ikkinchi xatboshisi, uchinchi, to‘rtinchi, va oltinchi qismlari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 17-bandi.

Himoyachi o'z vazifasini amalga oshirishi munosabati bilan bilgan ma'lumotlarni oshkor qilishga haqli emas.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasi, O'zbekiston Respublikasi "Advokatura to'g'risida"gi Qonuni 6-moddasining sakkizinchi xatboshisi.

Himoyachi: gumonni yoki ayblovni rad etadigan yoxud javobgarlikni yengillashtiradigan holatlarni aniqlash uchun qonunda nazarda tutilgan barcha vosita va usullarni qo'llashi hamda gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga zarur yuridik yordam ko'rsatishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 236-moddasi, O'zbekiston Respublikasi "Advokatura to'g'risida"gi Qonunining 7-moddasi.

Ishda ishtirok etish haqida bitim tuzilgan yoki tayinlangan vaqtdan boshlab advokat himoyachi vazifasini bajarishni rad etishga haqli emas.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Advokatura to'g'risida"gi Qonuni 7-moddasining beshinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 15-bandining to'rtinchi xatboshisi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 79-moddasida himoyachining ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar belgilangan.

54-modda. Jabrlanuvchi

Jinoyat, xuddi shuningdek aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi shaxsga ma'naviy, jismoniy yoki mulkiy zarar yetkazgan deb hisoblash uchun dalillar bo'lgan taqdirda, bunday shaxs jabrlanuvchi deb e'tirof etiladi. Jabrlanuvchi deb e'tirof etish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

Jabrlanuvchi voyaga yetmagan yoki belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan shaxs bo'lsa, ishda u bilan birgalikda yoki uning o'rniga qonuniy vakili ishtirok etadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 30-moddasi, mazkur Kodeksning 60-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 11-bandining beshinchi xatboshisi.

55-modda. Jabrlanuvchining huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Jabrlanuvchi: ko'rsatuv berish; dalillar taqdim qilish; iltimosnoma berish va rad qilish; o'z ona tilidan va tarjimon xizmatidan foydalanish; o'z manfaatlarini himoya qilish uchun vakil olish; surishtiruvchi yoki tergovchining ruxsati bilan tergov harakatlarida ishtirok etish; surishtiruv yoki

dastlabki tergov tamom bo‘lganidan so‘ng ishning barcha materiallari bilan tanishish va undan zarur ma‘lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o‘z hisobidan ko‘chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma‘lumotlarni o‘zga shaklda qayd etish; qonunda nazarda tutilgan hollarda yarashuv to‘g‘risida ariza berish hamda sud tomonidan ish bo‘yicha dastlabki eshituv o‘tkazilayotganda va yarashuv to‘g‘risidagi ishlar bo‘yicha, birinchi instansiya, apellatsiya, kassatsiya instansiyasi sudining majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish; shaxsan o‘zi yoki vakili orqali sudda ayblovni quvvatlash; sud majlisining bayonnomasi bilan tanishish va u haqda o‘z mulohazalarini bildirish; ish bo‘yicha keltirilgan shikoyatlar, protestlardan xabardor bo‘lish va ularga nisbatan e‘tirozlar bildirish huquqiga egadir.

(55-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

LexUZ sharhi

Yarashilganligi munosabati bilan jinoiy javobgarlikdan ozod qilish O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 66¹-moddasida belgilangan.

Jabrlanuvchi: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo‘lishi; haqqoniy ko‘rsatuvlar berishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo‘q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko‘ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to‘sqinlik qilmasligi; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning talabi bo‘yicha dalillar taqdim qilishi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 180-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 236-moddasi.

Jabrlanuvchi uzrsiz sababga ko‘ra kelmagan taqdirda ushbu Kodeksning 261 — 264-moddalarida nazarda tutilgan tartibda majburiy olib kelinishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 261 – 264-moddalari.

Jabrlanuvchi ko‘rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg‘on ko‘rsatuvlar berganlik uchun qonunda belgilangan tarzda javobgar bo‘ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 va 240-moddalari.

Jabrlanuvchining o‘limiga olib kelgan jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlar bo‘yicha ushbu moddada ko‘rsatilgan huquq va majburiyatlarni dastlabki tergov organlari yoki sud tomonidan marhumning qonuniy vakili deb e‘tirof etilgan yaqin qarindoshlari yoki boshqa shaxslar amalga oshiradilar.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 60-moddasi.

56-modda. Fuqaroviy da‘vogar

Jinoyat, xuddi shuningdek aqli noraso shaxsning jamoat uchun xavfli qilmishi shaxsga, korxonaga, muassasaga yoki tashkilotga mulkiy zarar yetkazgan deb hisoblash uchun dalillar

bo'lsa, ular fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etiladi. Fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 277-moddasi.

Voyaga yetmaganlarning, shuningdek muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan shaxslarning manfaatlarini himoya qilish uchun fuqaroviy da'vo ularning qonuniy vakillari va prokuror tomonidan qo'zg'atilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 279-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 30-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 3-bandining ikkinchi xatboshisi.

57-modda. Fuqaroviy da'vogarning huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Fuqaroviy da'vogar: fuqaroviy da'vo qo'zg'atish va uni quvvatlash; dalillar taqdim qilish; qo'zg'atilgan da'vo bo'yicha tushuntirishlar berish; o'z manfaatlarini himoya qilish uchun vakil olish; iltimosnoma berish va rad qilish; surishtiruvchidan, tergovchidan, prokurordan yoki suddan da'voni ta'minlash choralarini ko'rish haqida iltimos qilish; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishish va undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda hamda birinchi instansiya, apellatsiya, kassatsiya instansiyasi sudining majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar berish; sud hukmi va ajrimining fuqaroviy da'voga tegishli qismi ustidan shikoyat qilish; ish bo'yicha keltirilgan shikoyatlar, protestlardan xabardor bo'lish va ularga nisbatan e'tirozlar bildirish huquqiga egadir.

(57-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Fuqaroviy da'vogar: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi va ularning talablariga asosan fuqaroviy da'voga tegishli bo'lgan dalillar taqdim etishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikas Jinoyat kodeksining 236-moddasi.

Fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgan shaxs ayni vaqtda jabrlanuvchining barcha huquqlaridan foydalanadi va uning majburiyatlarini bajaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 55, 277-moddalari.

58-modda. Fuqaroviy javobgar

Ayblanuvchi tomonidan yoki ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan aqli noraso shaxs tomonidan yetkazilgan zarar uchun qonunga ko'ra mulkiy javobgar shaxs, korxonalar, muassasalar yoki tashkilot ishda fuqaroviy javobgar sifatida ishtirok etish uchun jalb qilinishi mumkin. Fuqaroviy javobgar sifatida jalb qilish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 278-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 4-bandi.

59-modda. Fuqaroviy javobgarning huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Fuqaroviy javobgar: ayblovlar va fuqaroviy da'voning mazmunini bilish; da'voga e'tiroz bildirish; tushuntirish berish; o'z manfaatlarini himoya qilish uchun vakil olish; dalillar taqdim qilish; iltimosnoma berish va rad qilish; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamom bo'lganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishish va undan zarur ma'lumotlarni yozib olish, materiallar va hujjatlardan texnika vositalari yordamida o'z hisobidan ko'chirma nusxalar olish yoki ulardagi ma'lumotlarni o'zga shaklda qayd etish; sud tomonidan ish bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazilayotganda hamda birinchi instansiya, apellatsiya, kassatsiya instansiyasi sudning majlislarida ishtirok etish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish; sud hukmi va ajrimining fuqaroviy da'voga tegishli qismi ustidan shikoyatlar berish; ish bo'yicha keltirilgan shikoyat va protestlardan xabardor bo'lish va ularga nisbatan e'tirozlar bildirish huquqiga egadir.

(59-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Fuqaroviy javobgar: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi va ularning talablariga asosan fuqaroviy da'voga tegishli bo'lgan dalillar taqdim qilishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 236-moddasi.

60-modda. Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining, jabrlanuvchining qonuniy vakillari

Qonuniy vakil ishda ishtirok etishga voyaga yetmagan yoxud belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki jabrlanuvchining huquq va manfaatlarini himoya qilish uchun jalb qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 30-moddasi.

Ishda qonuniy vakil sifatida ota-onalar, farzandlikka olganlar, vasiylar, homiylar, voyaga yetmaganga yoki belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz deb e'tirof etilgan ishtirokchiga homiylik qiluvchi muassasalar va tashkilotlarning vakillari qatnashishlari mumkin. Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining va sudlanuvchining qonuniy vakili ishda gumon qilinuvchi,

ayblanuvchi yoki sudlanuvchi bilan birga, jabrlanuvchining qonuniy vakili esa jabrlanuvchi bilan birga, shuningdek uning o'rnida ham ishtirok etadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli "Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 4-bandining ikkinchi va uchinchi xatboshilari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 11-bandining beshinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 12-bandining birinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki jabrlanuvchining iltimosiga ko'ra, ishda ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan shaxslar bilan bir qatorda uning katta yoshdagi yaqin qarindoshlaridan birining yoki o'zi ishonadigan boshqa shaxsning qonuniy vakil sifatida ishtirok etishiga yo'l qo'yilishi mumkin.

(60-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Qonuniy vakilning ishda ishtirok etishiga yo'l qo'yilganligi haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki jabrlanuvchining manfaatlari bilan qonuniy vakilning manfaatlari o'zaro mos kelmasa, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki jabrlanuvchi tarafida ishda ishtirok etish uchun qaror yoxud ajrim bilan advokat tayinlanadi.

61-modda. Qonuniy vakilning huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Qonuniy vakil: o'zi vakillik qilayotgan shaxsning surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga chaqirilganligidan xabardor bo'lish; o'zi vakillik qilayotgan qamoqdagi shaxs bilan xoli uchrashish; o'zi vakillik qilayotgan shaxs ushbu Kodeksga muvofiq ega bo'lgan protsessual huquqlarni amalga oshirish huquqiga ega.

(61-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Qonuniy vakil: o'zi vakillik qilayotgan shaxsga nisbatan o'tkaziladigan protsessual harakatlarda ishtirok etishi; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning chaqiruvlariga binoan hozir bo'lishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar orqali to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

(61-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Qonuniy vakil guvoh sifatida so'roq qilinishi, shuningdek himoyachi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgar tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi mumkin. Bunday hollarda qonuniy vakil yuqorida aytib o'tilgan protsess ishtirokchilarining huquqlari va majburiyatlariga ega bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 49, 56, 58 va 65-moddalari.

62-modda. Jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning va fuqaroviy javobgarning vakillari

Jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning vakillari tariqasida advokatlar, vakil sifatida ishtirok etishga maxsus ruxsatnomalari bo'lgan shaxslar, surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimiga ko'ra ishda qatnashishga ruxsat berilgan yaqin qarindoshlar va boshqa shaxslar ishtirok etishlari mumkin.

 LexUZ sharhi

Qarang: Jinoyat kodeksining VIII bo'limi ("Atamalarning huquqiy ma'nosi", "yaqin qarindoshlar" tushunchasi), Fuqarolik kodeksining 10-bobi ("Vakillik va ishonchnoma").

Vakilning ishda ishtirok etishi uchun uning jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgar bilan tuzgan topshiriq shartnomasi asos bo'ladi. Yuridik shaxsning vakili sifatida uning rahbari ishtirok etishi uchun alohida vakolatnoma kerak emas. Rahbar tomonidan berilgan ishonch qog'ozi bo'yicha yuridik shaxslarning vakillari sifatida uning shtatdagi xodimlariga va advokatlarga ruxsat etiladi.

Jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning yoki fuqaroviy javobgarning vakili ishda o'zi vakillik qilayotgan shaxs bilan birga, shuningdek uning o'rnida ham ishtirok etadi. Jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar va fuqaroviy javobgar ish yuritishning istalgan vaqtida vakildan voz kechishga yoki boshqa shaxsni vakil qilib olishga haqlidir.

63-modda. Vakilning huquq va majburiyatlari

Jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning vakili tegishincha jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar ega bo'lgan protsessual huquqlardan foydalanadi. Vakil ish yuritishning istalgan vaqtida o'z majburiyatlarini bajarishni davom ettirishdan voz kechishga haqlidir.

 LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 55, 57 va 59-moddalari.

Vakil: o'zi vakillik qilayotgan shaxslarning huquqi va qonuniy manfaatlarini himoya qilishi; ularning ishonchini suiiste'mol qilmasligi; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; haqiqatni aniqlashga dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va qonunga xilof boshqa harakatlar bilan to'sqinlik qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

 LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 236-moddasi.

64-modda. Protsess ishtirokchilarining huquqlarini tushuntirib berish va bu huquqlarni amalga oshirishni ta'minlash majburiyati

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudya gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, shuningdek jabrlanuvchiga, fuqaroviy da'vogarga, fuqaroviy javobgarga va ularning vakillariga berilgan huquqlarini tushuntirib berishi va bu huquqlarni amalga oshirish imkoniyatlarini ta'minlashi shart. Shu bilan birga protsess ishtirokchilariga yuklangan majburiyatlar va ularni bajarmaslik oqibatlarini tushuntirilishi lozim.

 LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 3-bandining ikkinchi xatboshisi.

6-bob. JINOYAT PROTSESSIDA ISHTIROK ETUVCHI BOSHA SHAXSLAR

65-modda. Guvoh

Jinoyat ishi bo'yicha aniqlanishi lozim bo'lgan biror holatni bilishi mumkin bo'lgan har qanday shaxs guvoh sifatida ko'rsatuv berish uchun chaqirilishi mumkin.

66-modda. Guvohning huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Guvoh: advokatning yuridik yordamidan foydalanish; tergov harakatlarida advokat bilan birga ishtirok etish; so'roq yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarlicha bilmasa, o'z ona tilida ko'rsatuvlar berish va bu holda tarjimon xizmatidan foydalanish; uning so'roq qilinishida ishtirok etuvchi tarjimonni rad qilish; ko'rsatuvlarini o'z qo'li bilan yozib berish; o'ziga qarshi ko'rsatuv bermaslik; so'roq bayonnomasi bilan tanishish, unga qo'shimcha va o'zgartishlar kiritish; ko'rsatuvlar berishda yozma belgilar va hujjatlardan foydalanish; o'z manfaatlarini himoya qilish uchun, surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyatlar keltirish huquqiga ega.

(66-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Guvoh: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; ish bo'yicha o'ziga ma'lum hamma narsa haqida haqqoniy so'zlab berishi; berilgan savollarga javob qaytarishi; ish bo'yicha o'ziga ma'lum bo'lgan holatlarni so'roq qiluvchining ruxsatisiz oshkor etmasligi; ishning terгови va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasi.

Guvoh uzrsiz sababga ko'ra kelmagan taqdirda ushbu Kodeksning 261 — 264-moddalarida nazarda tutilgan tartibda majburiy ravishda olib kelinishi mumkin.

Guvoh ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik, shuningdek bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun qonunda belgilangan tarzda javobgar bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 va 240-moddalari.

Oldingi tahrirga qarang.

66¹-modda. Guvohning advokati

Guvohning advokati belgilangan tartibda guvohning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish hamda unga zarur yuridik yordam ko'rsatish vakolatiga ega bo'lgan shaxsdir.

Jinoyat ishida taraflar manfaatini himoya qilayotgan shaxs mazkur ish bo'yicha guvohning advokati bo'lishi mumkin emas.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning V bobi ("Jinoyat protsessida o'z manfaatlarini himoya qiladigan shaxslar: himoyachilar va vakillar").

Guvohning advokati ishda ishtirok etishga u advokatlik guvohnomasini ko'rsatganidan va orderni taqdim etganidan so'ng, guvoh chaqirilgan paytdan e'tiboran qo'yiladi.

Guvohning advokati: huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilayotgan shaxsning qaysi jinoyat ishi bo'yicha chaqirilganligini bilish; guvohning so'roq qilinishida, shuningdek u ishtiroki bilan o'tkazilayotgan boshqa tergov harakatlarida ishtirok etish, unga qisqa maslahatlar berish; so'roq qilayotgan shaxsning ruxsati bilan guvohga savollar berish; guvohni so'roq qilishda ishtirok etayotgan tarjimonni rad qilish haqida qonunda belgilangan tartibda arz qilish; so'roq tugaganidan so'ng guvohning huquqlari va qonuniy manfaatlari buzilganligi to'g'risidagi, so'roq bayonnomasiga kiritilishi lozim bo'lgan arzlari bayon etish huquqiga ega.

Guvohning advokati: guvohga zarur yuridik yordam ko'rsatishi; dalillarni yo'q qilish, soxtalashtirish, guvohlarni ko'ndirishga urinish va boshqa qonunga xilof harakatlar orqali haqiqatni aniqlashga to'sqinlik qilmasligi; ishni tergov qilishda va sud majlisi vaqtida tartibga rioya qilishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 236-moddasi.

(66¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni bilan kiritilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

67-modda. Ekspert

Oldingi tahrirga qarang.

Xulosa berish uchun zarur fan, texnika, san'at yoki hunar sohasida maxsus bilimlarga ega bo'lgan har qanday jismoniy shaxs ekspert sifatida chaqirilishi mumkin.

(67-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

Ekspert chaqirish, ekspertiza tayinlash va o'tkazish ushbu Kodeksning 172 — 187-moddalarida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarori 10-bandining birinchi, uchinchi, to'rtinchi xatboshilari.

68-modda. Ekspertning huquq va majburiyatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspert: ekspertiza predmetiga oid ish materiallari bilan tanishish, ulardan zarur ma'lumotlarni yozib olish yoki ko'chirma nusxalar olish; ekspertizani o'tkazish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha materiallar va tekshirish obyektlari taqdim etilishi haqida iltimosnomalar berish; tergov harakatlari o'tkazilayotganda surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning ruxsati bilan hozir bo'lish hamda shu tergov harakatlarida ishtirok etuvchi shaxslarga ekspertiza predmetiga oid savollar berish; sud muhokamasida ekspertiza predmetiga oid dalillarni tekshirishda ishtirok etish va so'roq qilinayotgan shaxslarga sudning ruxsati bilan savollar berish; ashyoviy dalillar va hujjatlarni ko'zdan kechirish; o'z xulosasida nafaqat o'zining oldiga qo'yilgan savollar bo'yicha, balki ekspertiza predmetiga oid va ish uchun ahamiyatga molik boshqa masalalar bo'yicha ham fikrlarini bayon etish; uning xulosasi yoki ko'rsatuvlari protsess ishtirokchilari tomonidan noto'g'ri talqin qilinganligi xususida tergov harakati yoki sud majlisi bayonnomasiga kiritilishi lozim bo'lgan bayonotlar berish; agar u ish yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarlicha bilmasa, o'z ona tilida xulosa taqdim etish va ko'rsatuvlar berish hamda bunday holda tarjimon xizmatidan foydalanish; agar ishni yuritayotgan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning qarorlari, harakatlari

(harakatsizligi) ekspertning huquq va erkinliklarini buzayotgan bo'lsa, bu qarorlar, harakatlar (harakatsizlik) ustidan shikoyatlar qilish huquqiga egadir.

Ekspert: ushbu Kodeksning 76 va 78-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda o'zini o'zi rad etishi haqida darhol arz qilishi; o'ziga taqdim etilgan tekshirish obyektlarini har tomonlama va to'liq tekshirishdan o'tkazishi, o'z oldiga qo'yilgan savollar yuzasidan asosli va xolisona yozma xulosa berishi; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning chaqiruviga binoan surishtiruvda, dastlabki tergovda yoki sud majlisida shaxsan ishtirok etish uchun kelishi; o'zi o'tkazgan ekspertiza xususida ko'rsatuvlar berishi va o'zi bergan xulosani tushuntirish uchun qo'shimcha savollarga javob berishi; ekspertizani o'tkazishi munosabati bilan o'ziga ma'lum bo'lib qolgan ma'lumotlarni oshkor qilmasligi; taqdim etilgan tekshirish obyektlari va ish materiallarining saqlanishini ta'minlashi; ish tergov qilinayotganda va sud muhokamasi vaqtida tartibga rioya qilishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonunining 15 va 16-moddalari.

Ekspert uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagan taqdirda qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortilishi mumkin.

Ekspert bila turib noto'g'ri xulosa berganligi, surishtiruv yoki dastlabki tergov ma'lumotlarini surishtiruvchi, tergovchi yoxud prokurorning ruxsatisiz oshkor qilganligi, shuningdek uzrsiz sabablarga ko'ra xulosa berishni rad etganligi yoki bu ishdan bo'yin tovlaganligi uchun jinoiy javobgar bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 — 240-moddalari.

(68-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

69-modda. Mutaxassis

Tergov va sud muhokamasini o'tkazishda dalillarni topish va mustahkamlashda surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga va sudga yordam berish uchun mutaxassis chaqiriladi. Mutaxassis sifatida shifokor, pedagog hamda zarur bilim va malakaga ega bo'lgan boshqa shaxslar chaqirilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Himoyachining iltimosnomasiga ko'ra surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud tomonidan mutaxassis tushuntirish berish uchun chaqirilishi mumkin.

(69-modda O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Tergov va sud muhokamasini o'tkazishda ilmiy-texnika vositalarini (magnitofon, videomagnitofon, kinoga olish apparatlari va boshqa apparatlarni) qo'llash uchun mutaxassis chaqirilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Tergov va sud muhokamasiga mutaxassis chaqirish hamda uning ishtirok etishi tartibi ushbu Kodeksning 91, 92, 136 — 138, 146, 147, 149, 151, 156-moddalarida, 22¹-bobida va 193-moddasida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi.

(69-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O'RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarori 10-bandining birinchi, ikkinchi xatboshilari.

70-modda. Mutaxassisning huquq va majburiyatlari

Mutaxassis: o'zining qanday maqsadda chaqirilganligini bilish; basharti tegishli bilimlarga ega bo'lmasa, ish yuritishda ishtirok etishdan bosh tortish; o'zi ishtirok etayotgan protsessual harakatlarga oid ish materiallari bilan tanishish; o'zi ishtirok etayotgan protsessual harakatlarga aloqador arz va mulohazalar bildirish; tergov harakatlari va sud muhokamasida ishtirok etayotgan shaxslarga surishtiruvchining, tergovchining, prokuror va sudning ruxsati bilan savollar berish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari ustidan shikoyatlar keltirish huquqiga egadir.

Mutaxassis: surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; tergov harakatlari va sud muhokamasini yuritishda dalillarni topish va mustahkamlash uchun ilmiy-texnika vositalari, maxsus bilim va malakasidan foydalangan holda ishtirok etishi; ish bo'yicha haqiqatni aniqlash uchun ahamiyatli bo'lgan holatlarga surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning e'tiborini qaratishi; o'zi bajarayotgan harakatlar bo'yicha tushuntirishlar berishi; jinoyatning kelib chiqish sabablarini, sodir qilinishiga imkon bergan sharoitlarni aniqlash va ularni bartaraf etish choralari ishlab chiqishda surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga va sudga yordam berishi; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning ruxsatisiz surishtiruv va dastlabki tergov materiallarini oshkor etmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasi.

71-modda. Tarjimon

Tarjimon quyidagi hollarda chaqiriladi:

1) gumon qiluvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar yoxud ularning vakillari, guvoh, ekspert, mutaxassis ish yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarli darajada bilmasa yoki kar yoki soqov bo'lsa;

2) biror matnni boshqa tildan tarjima qilishga zarurat bo'lsa.

Tarjimonga tegishli qoidalar ish yuritishda ishtirok etish uchun taklif qilingan, kar yoki soqovning imo-ishoralari tushunadigan shaxsga nisbatan ham qo'llaniladi.

72-modda. Tarjimonning huquq va majburiyatlari

Tarjimon: tarjimoni aniqlashtirish maqsadida protsess ishtirokchilariga savollar berish; o'zi qatnashgan tergov harakatlari bayonnomasi, shuningdek sud majlisi bayonnomasi bilan tanishish hamda bayonnomaga kiritilishi lozim bo'lgan mulohazalar bildirish; basharti tarjima qilish uchun zarur bilim va malakaga ega bo'lmasa, ish yuritishda ishtirok etishdan voz kechish; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat keltirish huquqiga egadir.

Tarjimon: surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning, sudning chaqiruviga binoan hozir bo'lishi; o'ziga topshirilgan tarjimoni aniq va to'liq bajarishi; tarjimonning to'g'riligini o'zining ishtirokida o'tkazilgan tergov harakati bayonnomasi va sud majlisining bayonnomasiga,

shuningdek protsess ishtirokchilariga ularning ona tiliga yoki ular biladigan boshqa tilga tarjima qilib topshiriladigan protsessual hujjatlarga imzo chekish bilan tasdiqlashi; surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning ruxsatisiz surishtiruv va dastlabki tergov materiallarini oshkor qilmasligi; ishning tergov va sud majlisi vaqtida tartibga rioya etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 180-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasi.

Tarjimon bila turib noto‘g‘ri tarjima qilgan taqdirda qonunda belgilangan javobgarlikka tortiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238-moddasi.

73-modda. Xolislar

Xolislar surishtiruvchi, tergovchi, prokuror tomonidan tergov yoki boshqa harakatlar o‘tkazilganini, uni o‘tkazish jarayoni va natijalarini tasdiqlash uchun ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda chaqiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 91-moddasining uchinchi qismi, 127-moddasining birinchi qismi, 128-moddasining ikkinchi qismi, 129-moddasining ikkinchi qismi, 133-moddasining birinchi qismi, 136-moddasining birinchi va uchinchi qismlari, 137-moddasining uchinchi qismi, 138-moddasining birinchi qismi, 146-moddasining ikkinchi qismi, 149-moddasining birinchi qismi, 155-moddasining birinchi va ikkinchi qismlari, 160-moddasining birinchi qismi, 162-moddasining uchinchi qismi, 167-moddasining birinchi qismi, 193-moddasining birinchi qismi, 194-moddasining birinchi qismi, 208-moddasining uchinchi qismi, 224-moddasining ikkinchi qismi, 225-moddasining birinchi qismi, 291-moddasining birinchi qismi, 352-moddasi, 445-moddasining ikkinchi qismi.

Tergov harakatlarini yuritishda ishtirok etish uchun ishning oqibatidan manfaatdor bo‘lmagan, kamida ikki nafar voyaga yetgan fuqaro chaqirilishi lozim. Tergov harakatini boshlashdan oldin surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror xolislariga ularning huquq va majburiyatlarini tushuntiradi.

74-modda. Xolislarining huquq va majburiyatlari

Xolis: tergov harakatida ishtirok etish; tergov harakati bo‘yicha bayonnomaga kiritilishi lozim bo‘lgan arz va mulohazalar berish; o‘zi ishtirok etgan tergov harakatining bayonnomasi bilan tanishish; surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat keltirish huquqiga egadir.

Xolis: surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning chaqiruviga binoan hozir bo‘lishi; tergov harakatini yuritishda ishtirok etishi; tergov harakati o‘tkazilgani, uni o‘tkazish jarayoni va natijalarini tergov harakati bayonnomasida imzo chekib tasdiqlashi; surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning ruxsatisiz surishtiruv va dastlabki tergov materiallarini oshkor qilmasligi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasi.

Xolis uzrsiz sababga ko‘ra o‘z vazifasini bajarishdan bosh tortganlik uchun qonunda belgilangan javobgarlikka tortiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 194-moddasi.

Xolis o‘zi ishtirok etgan tergov harakatini yuritish bilan bog‘liq holatlar bo‘yicha guvoh tariqasida so‘roq qilinishi mumkin. U bunday hollarda ushbu Kodeksning 66-moddasida nazarda tutilgan huquqlardan foydalanadi va majburiyatlarni bajaradi.

75-modda. Jabrlanuvchilarga va ularning vakillariga, guvohlarga, ekspertlarga, mutaxassislarga, tarjimonlarga va xolislarga ularning sarf-xarajatlarini to‘lash

Jabrlanuvchi yoki uning vakili, guvoh, ekspert, mutaxassis, tarjimon yoki xolis sifatida chaqirilgan shaxsning ish joyidagi o‘rtacha oylik maoshi uning surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud huzuriga chaqirilishi munosabati bilan ketgan hamma vaqt uchun saqlanadi. Ishlamaydigan shaxslarga ular kundalik mashg‘ulotlari bilan shug‘ullana olmaganliklari uchun haq to‘lanadi. Bundan tashqari ko‘rsatilgan hamma shaxslar chaqirilish munosabati bilan qilgan sarf-xarajatlarini undirish huquqiga egadirlar.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining 165 va 168-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 11-martdagi 133-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Xodimlarning davlat yoki jamoat vazifalarini bajarishlari, shuningdek, ularning jamiyat manfaatlariga doir harakatlarni amalga oshirishlari bilan bog‘liq kafolatli to‘lovlarni berish tartibi”.

Ekspert, mutaxassis va tarjimon o‘z majburiyatlarini bajarganliklari uchun haq olish huquqiga ega. Ushbu majburiyatlar xizmat topshirig‘i tarzida bajarilgan hollar bundan mustasno.

Sarf-xarajatlar qonunda belgilangan tartibda va miqdorda to‘lanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining “Guvohlar, jabrlanuvchilar, ekspertlar, mutaxassislar, tarjimonlar va xolislarning qilgan xarajatlarini to‘lash tartibi va miqdorlari to‘g‘risida”gi Qonuni.

7-bob. JINOYAT PROTSESSIDA ISHTIROK ETISHGA MONELIK QILADIGAN HOLATLAR. RAD QILISHLAR

Oldingi tahrirga qarang.

76-modda. Sudyaning, prokurorning, tergovchining, surishtiruvchining, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining va sud majlisi kotibining ishda ishtirok etishga monelik qiladigan holatlar

(76-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Quyidagi hollarda sudya, shuningdek xalq maslahatchisi, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, sud majlisining kotibi jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishga haqli emas va uni rad qilish lozim, basharti:

(76-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

1) u shu ish bo‘yicha jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar, ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis, guvoh, himoyachi sifatida, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining qonuniy vakili yoki jabrlanuvchining, fuqaroviy da‘vogarning, fuqaroviy javobgarning vakili sifatida ishtirok etayotgan yoki ilgari ishtirok etgan bo‘lsa;

2) u ushbu ishni yuritish uchun mas‘ul bo‘lgan biror mansabdor shaxsning yoki ushbu modda birinchi qismining 1-bandida ko‘rsatilgan o‘zga shaxslarning qarindoshi bo‘lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksining 57-moddasi.

3) uning xolisligiga va beg'arazligiga shubha tug'diradigan boshqa holatlar mavjud bo'lsa.

Oldingi tahrirga qarang.

Sudya ilgari shu ishni yuritishda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud majlisining kotibi sifatida ishtirok etgan bo'lsa, o'sha ishni kelgusida ko'rishda qatnasha olmaydi.

(76-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Birinchi, apellatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudida ishni ko'rishda ishtirok etgan sudya o'z ishtirokida chiqarilgan hukm, ajrim bekor qilinganidan keyin o'sha ishni ko'rishda ishtirok eta olmaydi.

Jinoyat ishini birinchi instansiya sudida ko'rishda ishtirok etgan sudya shu jinoyat ishini apellatsiya yoki kassatsiya instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok eta olmaydi.

Jinoyat ishini apellatsiya instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok etgan sudya shu jinoyat ishini birinchi instansiya yoki kassatsiya instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok eta olmaydi.

Jinoyat ishini kassatsiya instansiyasi sudida ko'rishda ishtirok etgan sudya shu jinoyat ishini birinchi instansiya yoki apellatsiya instansiyasi sudida ko'rishda yoxud ishni kassatsiya tartibida takroran ko'rishda ishtirok eta olmaydi.

Surishtiruvchining, tergovchining, shuningdek sud majlisi kotibining o'z protsessual majburiyatlarini bajarishi ularning shu ish bo'yicha tegishincha surishtiruvni, dastlabki tergovni yuritishda takroran ishtirok etishi, shuningdek sud majlisi bayonnomasini yuritishi uchun monelik qilmaydi.

(76-moddaning uchinchi — sakkizinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan uchinchi — yettinchi qismlar bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

77-modda. Jamoat birlashmasi yoki jamoa vakilining ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar

Jamoat ayblovchisi, jamoat himoyachisi va jamoat birlashmasi yoki jamoaning boshqa vakillari ushbu Kodeksning 76-moddasida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda ishda ishtirok etishga haqli emaslar va rad qilinislari lozim.

78-modda. Ekspertning, mutaxassisning, tarjimonning, xolisning ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar

Ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis ushbu Kodeksning 76-moddasida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, shuningdek ishda ishtirok etayotgan shaxslardan birortasiga xizmat yuzasidan yoki boshqa jihatdan tobe bo'lsa, jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishga haqli emas va rad qilinishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Bundan tashqari, basharti ekspert, mutaxassis, tarjimonning o'z kasbiga noloyiqligi ayon bo'lib qolsa, xolislar esa, ichki ishlar organi, O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati, Milliy gvardiyasi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati, prokuratura, adliya yoki sud xodimi bo'lsalar, rad qilinislari lozim.

(78-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 29-oktabrdagi O'RQ-726-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 30.10.2021-y., 03/21/726/1001-son)

Materiallari ishning qo'zg'atilishiga asos bo'lgan taftish yoki o'zga idoraviy tekshiruv o'tkazgan shaxs ushbu ishda ekspert yoki mutaxassis sifatida ishtirok etishga haqli emas.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 41-bobi.

Ishda mutaxassis sifatida ishtirok etgan shaxs kelgusida ushbu ish bo'yicha ekspert qilib tayinlanishi mumkin.

79-modda. Himoyachining, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgar vakilining ishda ishtirok etishiga monelik qiladigan holatlar

Himoyachi, shuningdek jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning yoki fuqaroviy javobgarning vakili quyidagi hollarda jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishga haqli emas, basharti u:

Oldingi tahrirga qarang.

1) ilgari shu ish bo'yicha sudya, xalq maslahatchisi, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, sud majlisining kotibi, guvoh, ekspert, mutaxassis, tarjimon yoki xolis sifatida ishtirok etgan bo'lsa;

(79-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

2) ushbu ishning tergovida yoki sudda ko'rilishida ishtirok etgan yoxud ishtirok etayotgan sudya, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi yoki sud majlisining kotibi bilan qarindoshlik munosabatida bo'lsa yoxud yuridik yordam ko'rsatish to'g'risida u bilan bitim tuzgan protsess ishtirokchisining manfaatlariga manfaati qarama-qarshi bo'lgan shaxs bilan qarindoshlik munosabatida bo'lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksining 57-moddasi.

3) sudya, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi lavozimida bo'lsa, quyidagi hollar bundan mustasno: basharti u muomalaga layoqatsiz shaxslarning vakili bo'lsa yoki o'zi ishlaydigan va fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgan yoki fuqaroviy javobgar tariqasida ishga jalb qilingan muassasaning vakili sifatida qatnasha;

4) o'z himoyasidagi gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki o'zi vakillik qilayotgan jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning manfaatlariga manfaati qarama-qarshi bo'lgan shaxsga yuridik yordam ko'rsatayotgan yoki muqaddam shunday yordam ko'rsatgan bo'lsa.

80-modda. Rad qilish va o'zini o'zi rad etish hamda ularni hal qilish tartibi

Ushbu Kodeksning 76 — 79-moddalarida ko'rsatilgan holatlar mavjud bo'lgan taqdirda sudya, xalq maslahatchisi, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi, sud majlisining kotibi, jamoat birlashmasining yoki jamoaning vakili, himoyachi, jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning yoki fuqaroviy javobgarning vakili, ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis o'zini o'zi rad etishi shart. Agar o'zlari bunday qilmasalar, ular shu asosga ko'ra gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari, himoyachi tomonidan, sud majlisida esa, bundan tashqari davlat ayblovchisi, jamoat birlashmasi yoki jamoaning vakili tomonidan rad qilinishi mumkin.

Ishni tergov qilish chog'ida rad etish masalasi prokuror, tergovchi, surishtiruvchi tomonidan, sud majlisida esa, sud tomonidan ham qo'yilishi mumkin.

Rad qilish haqidagi arz asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Rad qilingan shaxs rad etish haqidagi masala ko'rilguniga qadar tushuntirish berishga haqli.

Sudyani rad qilish masalasi qolgan sudyalar tomonidan rad qilingan shaxsning ishtirokisiz ko'rib chiqiladi. Ovozlar teng bo'linganda sudya rad qilingan hisoblanadi. Ko'pchilik sudyalarni yoki sudning butkul tarkibini yoxud sud majlisining kotibini rad qilish haqidagi masala to'la tarkibdagi sud tomonidan oddiy ko'pchilik ovoz bilan hal etiladi. Ishni yakka o'zi ko'rayotgan sudyani rad qilish masalasini uning o'zi hal qiladi.

Prokurorni rad qilish masalasi ishni tergov qilish chog'ida yuqori turuvchi prokuror tomonidan, sud majlisida esa, ishni ko'rayotgan sud tomonidan hal etiladi.

Jamoat birlashmasi yoki jamoa vakilini rad qilish masalasi ishni ko'rayotgan sud tomonidan hal etiladi.

Surishtiruvchi yoki tergovchini rad qilish masalasi surishtiruv va dastlabki tergov ustidan nazorat olib boruvchi prokuror tomonidan hal etiladi.

Ekspertni, mutaxassisni, tarjimanni, himoyachini, jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning vakillarini rad qilish masalasi ishni tergov qilish chog'ida surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan, sud majlisida esa, ishni ko'rayotgan sud tomonidan hal etiladi.

Xolisni rad qilish masalasi surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan hal etiladi.

Ishni tergov qilish chog'ida qo'yilgan rad qilish masalasi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror tomonidan yigirma to'rt soat ichida hal etiladi. Rad qilish sud majlisida qo'yilgan bo'lsa, bu masala shu majlisda darhol hal etiladi.

Rad qilishni qanoatlantirish yoki qanoatlantirmaslik haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 7-bandining ikkinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi ushbu Kodeksning **76, 79-moddalarida** ko'rsatilgan holatlar mavjudligi sababli o'zini o'zi rad etmasa, uni rad qilish masalasi manfaatdor shaxslarning arizalariga ko'ra tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig'i yoki prokuror tomonidan hal qilinadi. Rad qilishni qanoatlantirish yoki qanoatlantirmaslik haqida qaror chiqariladi.

(80-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan o'n uchinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

UCHINCHI BO'LIM

DALILLAR VA ISBOT QILINISHI LOZIM BO'LGAN HOLATLAR

8-bob. DALILLAR

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori.

81-modda. Dalillarning turlari

Ijtimoiy xavfli qilmishning yuz bergan-bermaganligini, shu qilmishni sodir etgan shaxsning aybli-aybsizligini va ishni to'g'ri hal qilish uchun ahamiyatga molik boshqa holatlarni surishtiruvchining, tergovchining va sudning qonunda belgilangan tartibda aniqlashiga asos bo'ladigan har qanday haqiqiy ma'lumotlar jinoyat ishi bo'yicha dalil hisoblanadi.

Bu ma'lumotlar guvohning, jabrlanuvchining, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining ko'rsatuvlari, ekspertning xulosasi, ashyoviy dalillar, ovozli yozuvlar, videoyozuvlar, kinotasvir va fotosuratlaridan iborat materiallar, tergov va sud harakatlarining bayonnomalari va boshqa hujjatlar bilan aniqlanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 2 va 3-bandlari.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar tezkor-qidiruv tadbirlarining natijalari faqat qonun talablariga muvofiq olingan bo'lsa, ushbu Kodeks normalariga muvofiq tekshirilgan va baholanganidan keyin hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar xodimlarining yoki tezkor-qidiruv tadbirida ishtirok etgan boshqa shaxslarning harakatlariga bog'liq bo'lmagan holda shaxsda jinoyat sodir etish uchun shakllangan qasd mavjud bo'lganligidan dalolat bersa, ushbu natijalar dalil sifatida tan olinishi mumkin.

(81-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 25-dekabrda O'RQ-344-sonli "Tezkor-qidiruv faoliyati to'g'risida"gi Qonunining 19-moddasi.

82-modda. Ayblash va hukm qilish uchun asoslar

Oldingi tahrirga qarang.

Ishni ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan sudga yuborish va ayblov hukmi chiqarish uchun quyidagilar isbotlangan bo'lishi kerak:

(82-moddaning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

1) jinoyat obyekti; jinoyat tufayli yetkazilgan ziyonning xususiyati va miqdori, jabrlanuvchining shaxsini tavsiflovchi holatlar;

2) sodir etilgan jinoyatning vaqti, joyi, usuli, shuningdek Jinoyat kodeksida ko'rsatib o'tilgan boshqa holatlari; qilmish va ro'y bergan ijtimoiy xavfli oqibatlar o'rtasidagi sababiy bog'lanish;

3) jinoyatning ushbu shaxs tomonidan sodir etilganligi;

4) jinoyat to'g'ri yoki egri qasd bilan yoxud beparvolik yoki o'z-o'ziga ishonish oqibatida sodir etilganligi, jinoyatning sabablari va maqsadlari;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarori 17-bandining birinchi xatboshisi.

LexUZ sharhi

Qo'shimcha ma'lumot uchun qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 21, 22-moddalari.

5) ayblanuvchining, sudlanuvchining shaxsini tavsiflovchi holatlar.

83-modda. Reabilitatsiya uchun asoslar

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi quyidagi hollarda aybsiz deb topiladi va reabilitatsiya etilishi lozim:

1) ish qo'zg'atilgan va tergov harakatlari yoki sud muhokamasi o'tkazilgan ish bo'yicha jinoiy hodisa yuz bermagan bo'lsa;

2) uning qilmishida jinoyat tarkibi bo'lmasa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 14-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 6-band.

3) uning sodir etilgan jinoyatga daxli bo'lmasa.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustda 25-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 30-bandining uchinchi xatboshisi, 37-bandining ikkinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-mayda 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 28-bandining ikkinchi xatboshisi, 39-bandining ikkinchi xatboshisi.

84-modda. Ayblilik to'g'risidagi masalani hal qilmay turib jinoyat ishini tugatish uchun asoslar

Quyidagi hollarda shaxsning jinoyat sodir etilishida aybliligi to'g'risidagi masalani hal qilmay turib jinoyat ishi tugatilishi lozim, basharti:

1) shaxsni javobgarlikka tortish muddati o'tgan bo'lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 64-moddasi.

2) e'lon qilingan amnistiya akti sodir etilgan jinoyat yoki shaxsga daxldor bo'lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 68-moddasi.

3) ayblanuvchi, sudlanuvchi vafot etgan bo'lsa;

4) shaxsga nisbatan aynan shu ayblov bo'yicha sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bo'lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 8-moddasining ikkinchi qismi.

5) shaxsga nisbatan aynan shu ayblov bo'yicha ishni tugatish haqida sudning qonuniy kuchga kirgan ajrimi (qarori) yoki vakolatli mansabdor shaxsning jinoyat ishi qo'zg'atishni rad etish yoxud ishni tugatish haqida bekor qilinmagan qarori bo'lsa;

6) ish faqat jabrlanuvchining shikoyati bilan qo'zg'atiladigan hollarda uning shikoyati bo'lmasa, ushbu Kodeksning 325-moddasida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno;

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksining 325-moddasi.

7) shaxs ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan paytda jinoiy javobgarlikka tortish mumkin bo‘lgan yoshga to‘lmagan bo‘lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 17-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

8) O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi **Maxsus qismining** tegishli moddasida shaxsning o‘z qilmishiga amalda pushaymon bo‘lganligi tufayli yoxud belgilangan muddat ichida yetkazilgan moddiy zararining o‘rni qoplanganligi va (yoki) jinoyat oqibatlarini bartaraf etilganligi munosabati bilan javobgarlikdan ozod qilinishi nazarda tutilgan bo‘lsa.

(84-moddaning birinchi qismi 8-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O‘RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 57¹-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu modda birinchi qismining **1, 2, 3 va 8-bandlarida** nazarda tutilgan hollarda, agar ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki vafot etgan ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari talab qilsa, ishni yuritish umumiy tartibda davom ettirilishi mumkin. Bunday hollarda hukm qilish uchun asoslar mavjud bo‘lsa, ayblov hukmi jazo tayinlanmasdan chiqariladi.

(84-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda O‘RQ-277-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 69 va 76-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli “Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarori 15-bandining birinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining o‘z harakatlari ahamiyatini anglay olmaydigan yoki ularni boshqara olmaydigan darajada buzilishi yuzaga kelgan shaxs to‘g‘risidagi jinoyat ishi ushbu Kodeksning **61-bobida** belgilangan tartibda aybdorlik haqidagi masala hal qilinmasdan tugatiladi.

(84-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrda O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Jabrlanuvchi Jinoyat kodeksining **66¹-moddasida** nazarda tutilgan jinoyatlar to‘g‘risidagi ishlar bo‘yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi bilan yarashgan taqdirda jinoyat ishi ushbu Kodeksning **62-bobida** belgilangan tartibda sud tomonidan ayblilik haqidagi masala hal qilinmasdan tugatilishi mumkin.

(84-modda O‘zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustda 254-II-son Qonuniga muvofiq to‘rtinchi qismi bilan to‘ldirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

Jinoyat ishi quyidagi hollarda shaxsning roziligi bilan uning aybliligi haqidagi masalani hal qilmay turib tugatilishi mumkin, basharti:

1) ishni tergov qilish yoki sudda ko‘rib chiqish paytiga kelib, qilmish ijtimoiy xavflilik xususiyatini yo‘qotgan yoxud vaziyat o‘zgarishi oqibatida bu shaxs ijtimoiy jihatdan xavfli bo‘lmay qolgan deb e‘tirof etilsa;

Oldingi tahrirga qarang.

2) ijtimoiy xavfi katta bo‘lmagan yoki uncha og‘ir bo‘lmagan jinoyatni birinchi marta sodir etgan shaxs aybini bo‘yniga olish to‘g‘risida arz qilgan, chin ko‘ngildan pushaymon bo‘lgan, jinoyatning ochilishiga faol yordam bergan va keltirilgan zararni bartaraf qilgan bo‘lsa;

(84-modda beshinchi qismining 2-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda O‘RQ-277-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

3) sodir etilgan qilmishning xususiyatini, birinchi marta ijtimoiy xavfi katta bo‘lmagan jinoyat sodir etganning shaxsini hisobga olib, materiallarni voyaga yetmaganlar ishlari bo‘yicha idoralararo komissiyaga qarab chiqish uchun berish maqsadga muvofiq bo‘lsa.

(84-modda beshinchi qismining 3-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi O‘RQ-446-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli “Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarori 1-bandining to‘rtinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 30-bandining uchinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 28-bandining ikkinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2013-yil 31-maydagi 8-sonli “Soliqlar va boshqa majburiy to‘lovlarni to‘lashdan bo‘yin tovlaganlik uchun javobgarlikka oid qonunchilikning sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarorining 18-bandi.

9-bob. ISBOT QILISHNING UMUMIY SHARTLARI

85-modda. Isbot qilish

Isbot qilish ishni qonuniy, asoslangan va adolatli hal qilish uchun ahamiyatga ega bo‘lgan holatlar to‘g‘risidagi haqiqatni aniqlash maqsadida dalillarni to‘plash, tekshirish va baholashdan iboratdir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 87, 94, 95 va 455-moddalari.

86-modda. Isbot qilish ishtirokchilari

Isbot qilishni surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud amalga oshiradi.

Isbot qilishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, himoyachi, jamoat ayblovchisi, jamoat himoyachisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ishtirok etish huquqiga egadirlar.

Isbot qilishda ishtirok etishga guvohlar, ekspertlar, mutaxassislar, tarjimonlar, xolislar, shuningdek boshqa fuqarolar va mansabdor shaxslar jalb etiladi. Ular ushbu Kodeksda belgilangan tartibda dalillarni to‘plash, tekshirish va baholash bilan bog‘liq huquqlarni amalga oshiradilar hamda majburiyatlarni bajaradilar.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 87, 94 va 95-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-son “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 22-band.

87-modda. Dalillar to‘plash

Oldingi tahrirga qarang.

Dalillar tergov va sud harakatlarini yuritish: gumon qilinuvchini, ayblanuvchini, sudlanuvchini, guvohni, jabrlanuvchini, ekspertni so‘roq qilish; yuzlashtirish; tanib olish uchun ko‘rsatish; ko‘rsatuvni hodisa ro‘y bergan joyda tekshirish; olib qo‘yish; tintuv; ko‘zdan kechirish; guvohlantirish; murdani eksqumatsiya qilish; eksperiment o‘tkazish; ekspertiza tadqiqotlarini o‘tkazish uchun namunalar olish; ekspertiza va taftish tayinlash; taqdim etilgan ashyolar va hujjatlarni qabul qilish; telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so‘zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish, shuningdek tezkor-qidiruv tadbirlarini o‘tkazish yo‘li bilan to‘planadi.

(87-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 30-noyabrdagi O‘RQ-651-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 01.12.2020-y., 03/20/651/1577-son)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 11 — 24-boblari.

Oldingi tahrirga qarang.

Himoyachi jinoyat ishi bo‘yicha dalillarni to‘plash va taqdim etishga haqli bo‘lib, ular jinoyat ishi materiallariga qo‘shib qo‘yilishi, shuningdek tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv, dastlabki tergov o‘tkazish va jinoyat ishini sudda ko‘rish jarayonida majburiy baholanishi lozim. Ushbu dalillar: ishga taalluqli axborotga ega bo‘lgan shaxslarni so‘rovdan o‘tkazish hamda ularning roziligi bilan yozma tushuntirishlar olish; davlat organlariga va boshqa organlarga, shuningdek korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga so‘rov yuborish hamda ulardan ma‘lumotnomalar, tavsifnomalar, tushuntirishlar va boshqa hujjatlarni olish orqali to‘planishi mumkin.

(87-moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 4-apreldagi O‘RQ-470-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 05.04.2018-y., 03/18/470/1005-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Advokatura to‘g‘risida”gi Qonuni 6-moddasining birinchi qismi.

88-modda. Isbot qilish jarayonida fuqarolar, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning huquq va qonuniy manfaatlarini qo‘riqlash

Dalillarni to‘plash, tekshirish va baholash jarayonida fuqarolarning, shuningdek korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini qo‘riqlash ta‘minlanishi kerak.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 87, 94 va 95-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 18 va 19-bandlari.

Isbot qilishda quyidagilar taqiqlanadi:

1) shaxslarning hayoti va sog‘lig‘i uchun xavfli bo‘lgan yoki ularning sha‘ni va qadr-qimmatini kamsituvchi xatti-harakatlar sodir etish;

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 18 va 19 bandlari.

2) zo‘rluk, po‘pisa qilish, aldash va qonunga xilof boshqa yo‘llar bilan ko‘rsatuv, tushuntirish, xulosalar olishga, eksperimental harakatlarni bajarishga, hujjatlar yoki buyumlar tayyorlanishiga va berilishiga erishish;

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 235-moddasi.

3) tungi vaqtda, ya’ni kech soat 22-00 dan ertalab soat 6-00 gacha tergov harakatlari olib borish. Tayyorlanayotgan yoki sodir etilayotgan jinoyatning oldini olish, jinoyat izi yo‘qolishiga yoki gumon qilinuvchining qochib ketishiga yo‘l qo‘ymaslik, eksperiment jarayonida tekshirilayotgan hodisaning holatini qaytadan tiklash zarurati bo‘lgan hollar bundan mustasno.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 20-bandining uchinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

4) shaxsni g‘ayriqonuniy harakatlar sodir etishga undash va bunday undash oqibatida sodir etilgan jinoyat uchun uni ayblash;

5) shaxsni jinoyat ishiga gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi sifatida jalb qilish uchun asoslar mavjud bo‘lgan taqdirda, uni guvoh tariqasida so‘roq qilish, bundan ekspertiza yoki taftish o‘tkazish talab etiladigan hollar mustasno;

6) shaxsga uning protsessual huquqlari tushuntirilguniga qadar undan biron-bir yozma yoki og‘zaki ko‘rsatuvlar olish;

7) ushlangan gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining yaqin qarindoshlarini protsess ishtirokchisi sifatida jalb qilish uchun asoslar mavjud bo‘lmagan taqdirda, ularni huquqni muhofaza qiluvchi organlarga chaqirish va so‘roq qilish;

8) mazmunan ko‘rib chiqish uchun sudga yuborilgan jinoyat ishi doirasida protsess ishtirokchilarini surishtiruv va dastlabki tergov organlari xodimlari tomonidan huquqni muhofaza qiluvchi organlarga chaqirish va (yoki) so‘roq qilish, bundan ular bilan bog‘liq bo‘lgan alohida ish yurituvga ajratilgan jinoyat ishi yoki sudning yozma topshirig‘i mavjud bo‘lgan hollar mustasno.

(88-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuniga asosan 4 — 8-bandlar bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Tergov yoki sud harakatlari bilan bog‘liq ishlarni bajarayotganda, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya va ishda mutaxassis yoki ekspert sifatida ishtirok etayotgan shifokorlardan boshqa shaxslarning o‘zga jinsdagi shaxsni yalang‘och qilib yechintirish chog‘ida hozir bo‘lishlari taqiqlanadi.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya tergov va sud muhokamasi jarayonida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va boshqalarning shaxsiy hayotiga doir aniqlangan ma’lumotlarni oshkor qilmaslik chora-tadbirlarini ko‘rishi shart. Buning uchun shunday ma’lumotlar aniqlanishi mumkin bo‘lgan tergov yoki sud harakatlari olib borilayotganda ishtirok etadigan shaxslar doirasi cheklanadi, ishtirokchilar esa ularni oshkor qilganlik uchun javobgarlik to‘g‘risida ogohlantiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasi.

Tergov yoki sud harakatlari jarayonida olib qo‘yiladigan narsalar va hujjatlar tegishli bayonnomalarda aniq ko‘rsatilishi kerak. Shu bilan birga narsa yoki hujjat egasiga bayonnoma nusxasi yoki uning ko‘chirmasi topshirilib, tilxat olinadi. Ishga aloqasi bo‘lmagan narsa va hujjatlar qonuniy egasiga darhol qaytarilishi kerak. Fuqarolar saqlashi taqiqlangan narsa va hujjatlar yo‘q qilinishi yoxud ularni saqlashga vakolati bo‘lgan va ularni tasarruf etadigan muassasalar yoki tashkilotlarga berilishi lozim.

89-modda. Davlat sirlarini qo‘riqlash

Davlat sirlari bo‘lgan hujjatlar yoki narsalarni ko‘zdan kechirish, olib qo‘yish va unga doir boshqa harakatlar faqat surishtiruvchi yoki tergovchining prokuror sanksiya bergan qaroriga binoan yoxud sud ajrimiga ko‘ra amalga oshirilishi mumkin.

Prokuror yoki sud majlisida raislik qiluvchi bunday harakatlarni o‘tkazish vaqti, joyi va boshqa shartlarini shu hujjatlar yoki narsalarni saqlash uchun javobgar bo‘lgan korxonona, muassasa yoki tashkilot rahbari bilan kelishib oladi.

Bunday harakatlarni yuritishda ekspert, mutaxassis, xolis sifatida faqat davlat sirlari bo‘lgan hujjatlar va narsalar bilan tanishishga ruxsat berilgan shaxslar ishtirok etadilar.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining “Davlat sirlarini saqlash to‘g‘risida”gi Qonuni.

90-modda. Dalillarni bayonnomada qayd etish

Ma‘lumotlar va narsalardan, ular tergov harakati bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasida qayd etilganidan keyingina dalil sifatida foydalanish mumkin.

Bayonnomalar yuritish uchun mas‘uliyat surishtiruv va dastlabki tergov bosqichida surishtiruvchi va tergovchi, sud esa, raislik qiluvchi va sud majlisi kotibi zimmasiga yuklatiladi.

Bayonnomalarga: tergov yoki sud harakatining ishtirokchilari to‘g‘risidagi ma‘lumotlar, bu shaxslarga ularning huquq va majburiyatlari tushuntirilgani; tergov yoki sud harakatining o‘tkazilish joyi va vaqti, shart-sharoitlari, jarayoni va natijalari, bunda topilgan moddiy obyektlar tavsifi va ularning ish uchun ahamiyatli bo‘lgan belgilari; tergov harakatlari yoki sud muhokamasi ishtirokchilari tasdiqlashni so‘ragan faktlar; ularning yuz berayotgan hodisa sabablari xususidagi ko‘rsatuvlari, tushuntirishlari, mulohazalari; ular tomonidan berilgan iltimosnomalar, shikoyatlar, rad etishlar; tergov harakatini olib borish yoki sud muhokamasi jarayonidagi tartibbuzarlik hollari, shuningdek bu tartibbuzarliklarni bartaraf etish va oldini olish uchun ko‘rilgan chora-tadbirlar kiritiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 52-moddaning birinchi qismi, 66¹-moddaning to‘rtinchi qismi, 68-moddaning birinchi qismi, 72-moddaning birinchi qismi, 74-moddaning birinchi qismi, 91-moddaning ikkinchi qismi, 92-moddaning birinchi va uchinchi qismlari, 93-moddaning birinchi, uchinchi va to‘rtinchi qismlari, 100-moddasi, 105-moddaning ikkinchi qismi, 106-moddaning birinchi qismi, 111-moddaning to‘rtinchi qismi, 113-moddaning ikkinchi qismi, 114-moddaning ikkinchi qismi, 117-moddaning birinchi qismi, 124 va 131-moddalari, 134-moddaning birinchi qismi, 141-moddaning birinchi qismi, 147-moddaning birinchi qismi, 151-moddaning birinchi qismi, 156-moddasi, 160-moddaning to‘rtinchi qismi, 161-moddaning yettinchi qismi, 163-moddasi, 179-modda birinchi qismining birinchi bandi, 197-moddasi, 202-moddaning oltinchi qismi, 206-moddaning uchinchi qismi, 249-moddaning ikkinchi qismi, 251-moddaning uchinchi qismi, 272-moddaning to‘rtinchi qismi, 291-moddasi, 293-moddaning uchinchi qismi, 324-

moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari, 376-moddaning beshinchi qismi, 408-moddaning to'rtinchi qismi, 423-moddaning uchinchi qismi, 426-moddaing uchinchi qismi, 445-moddaning ikkinchi qismi, 447-moddaning uchinchi qismi, 554-moddasi, 556-moddaning beshinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarori 19-bandining uchinchi — to'rtinchi xatboshilari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustda 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 9-bandining k) kichik bandi.

91-modda. Dalillarni qayd etishda yordamchi usullar. Bayonnomaga ilovalar

Dalillarni qayd etish uchun bayonnoma tuzish bilan bir qatorda ovoz yozish, videoyozuv, kinotasvir, fotosuratga tushirish, qoliplar tayyorlash, nusxalar olish, rejalar, sxemalar tayyorlash va axborotni aks ettirishning boshqa usullari qo'llanilishi mumkin. Surishtiruvchi, tergovchi, sud dalillarni mustahkamlashning bu usullarini qo'llanishga ko'maklashish uchun mutaxassislarni jalb etishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 69-moddasi.

Surishtiruvchi, tergovchi, sud tomonidan dalillarni qayd etishning qanday usullari qo'llangani, foydalanilgan apparatlar, asboblar, uskunalar, materiallarning texnikaviy tavsifi keltirilib, tegishli tergov harakati bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

Tergov yoki sud harakatining borishi va natijalari aks ettirilgan fotosuratlar, fonogrammalar, videoyozuvlar, kinotasvirlar, qoliplar, nusxalar, rejalar, sxemalar va boshqalar bayonnomaga ilova qilinadi. Har qaysi ilovada tergov yoki sud harakatining nomi, o'tkazilgan joyi, sanasi ko'rsatilgan izohlovchi matn bo'lishi lozim. Bu izohlovchi matnni surishtiruv va dastlabki tergov bosqichida surishtiruvchi yoki tergovchi va xolislar, sudda esa, raislik qiluvchi va sud majlisi kotibi o'z imzolari bilan tasdiqlaydilar.

Oldingi tahrirga qarang.

Quyidagi protsessual harakatlar videoyozuv orqali qayd etilishi shart:

- 1) o'ta og'ir jinoyatlar bo'yicha hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish;
- 2) tintuv;
- 3) ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish;
- 4) tergov eksperimenti;
- 5) shaxsni ushlab;
- 6) himoyachidan voz kechish;
- 7) shaxsni ushlab jarayonida o'tkaziladigan shaxsiy tintuv va olib qo'yish.

(91-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu modda to'rtinchi qismining 5, 6 va 7-bandlarida nazarda tutilgan protsessual harakatlarni videoyozuv orqali qayd etish ushbu Kodeksda belgilangan xususiyatlar inobatga olingan holda amalga oshiriladi.

(91-modda O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

Oldingi tahrirga qarang.

91¹-modda. Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o'tkazish

Guvohlar, jabrlanuvchilar, gumon qilinuvchilar va ayblanuvchilar ishtirokidagi tergov harakatlari (so‘roq, shaxslarni va narsalarni tanib olish, yuzlashtirish) mazkur shaxslarni ular turgan joydagi yoki yashash joyidagi viloyatning yoki tumanning yoxud shaharning huquqni muhofaza qiluvchi organiga yoki sudiga chaqirgan, texnik vositalardan foydalangan holda videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilishi mumkin. Videokonferensaloqa jarayonida tergov harakati ishtirokchilari tergov harakati jarayoni va natijalarini to‘g‘ridan to‘g‘ri translatsiya orqali bevosita kuzatib boradi.

Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o‘tkazish to‘g‘risidagi qaror surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan o‘z tashabbusi bilan yoxud jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomasiga ko‘ra qabul qilinadi.

Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o‘tkazishda foydalaniladigan texnik vositalar va uskunalar quyidagi minimal talablarga javob berishi zarur:

tasvir sifati bo‘yicha — o‘lchami 1920×1080, sekundiga 50 ta kadr;

ovoz sifati bo‘yicha — chastota diapazoni 100-12 000 Gts;

axborot xavfsizligini ta‘minlash bo‘yicha — VPN himoyalangan aloqa kanalidan foydalangan holda.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 91-moddasi.

91²-modda. Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o‘tkazish asoslari

Tergov harakatlari quyidagi hollarda videokonferensaloqa rejimida o‘tkaziladi:

1) shaxsning jinoyat ishini tergov qilayotgan organga yoki tergov harakati o‘tkazilayotgan joyga sog‘lig‘ining holatiga yoki boshqa uzrli sabablarga ko‘ra bevosita kelish imkoniyati bo‘lmaganda;

2) jinoyat protsessi ishtirokchilarining xavfsizligini ta‘minlash zarurati tug‘ilganda;

3) kechiktirib bo‘lmaydigan tergov harakatlari o‘tkazilganda;

4) tergov harakatini o‘tkazish qiyinlashishi yoki ortiqcha xarajatlar keltirib chiqarishi mumkinligi haqida asosli sabablar mavjud bo‘lganda.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko‘rsatilgan asoslar mavjud bo‘lganda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tegishli qaror chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 91¹ – 91⁴-moddalari.

91³-modda. Tergov harakatlarini videokonferensaloqa rejimida o‘tkazish shartlari va tartibi

Muayyan tergov harakatini videokonferensaloqa rejimida o‘tkazish haqida qaror qabul qilingan taqdirda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud jinoyat protsessining muayyan ishtirokchisini chaqirtirishni va tergov harakatini videokonferensaloqa rejimida o‘tkazishni tashkil etishni so‘rab tegishli organga ushbu Kodeks talablariga muvofiq topshiriq yuboradi.

Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning topshirig‘ini bajaruvchi mansabdor shaxs chaqirtirilgan jinoyat protsessi ishtirokchisining shaxsini tasdiqlovchi hujjatlarini tekshirishi, uning ushbu Kodeksda nazarda tutilgan huquqlarini ta‘minlashi va tergov harakati tugallanishigacha qadar uning yonida bo‘lishi kerak.

Tergov harakatini videokonferensaloqa rejimida o‘tkazish uchun mutaxassislar jalb qilinishi mumkin.

Videokonferensaloqa rejimida so‘roq, shaxslarni yoki narsalarni tanib olish yoxud yuzlashtirish ushbu Kodeksning 96 — 108, 112 — 131-moddalari talablariga rioya etgan holda amalga oshiriladi. Tergov harakati ishtirokchilariga videokonferensaloqada ishtirok etayotgan shaxslarga savollar berish va ulardan javoblar olish, ushbu Kodeksda nazarda tutilgan protsessual huquqlar va majburiyatlarni amalga oshirish imkoniyati ta’minlanishi kerak.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 91²-moddasi.

91⁴-modda. Videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilgan tergov harakati jarayoni va natijalarini qayd qilish

Videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilgan tergov harakati jarayoni va natijalari elektron ma’lumotlarni tashuvchi tegishli vositalarga bayonnoma tuzilgan holda yoziladi va qayd etiladi.

Tergov harakatining bayonnomasi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud va topshiriqni bajaruvchi mansabdor shaxs tomonidan tuziladi. Videokonferensaloqa materiallari bayonnomaga qo‘shib qo‘yiladi.

Tergov harakatining bayonnomasi ushbu Kodeksda nazarda tutilgan umumiy qoidalarga rioya qilingan holda tuziladi va unda jinoyat protsessi ishtirokchilari ko‘rsatuvlarining mohiyati aks ettiriladi.

Videokonferensaloqa yozuvining vaqti o‘tkazilgan tergov harakatining aniq vaqtiga mos kelishi kerak. Videokonferensaloqa jarayonidagi tanaffuslar yuzasidan izoh berilishi hamda ular videoyozuvda va bayonnomada aks ettirilishi kerak.

Videokonferensaloqa rejimida o‘tkazilgan tergov harakati bayonnomasi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud, topshiriqni bajarayotgan mansabdor shaxs hamda tergov harakatining boshqa ishtirokchilari tomonidan imzolanadi. Topshiriqni bajarayotgan mansabdor shaxs tomonidan tuzilgan bayonnoma surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga yuboriladi.

(91¹ — 91⁴-moddalar O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O‘RQ-542-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

92-modda. Dalillarni qayd etishning to‘g‘riligini tasdiqlash

Tergov harakatlari ishtirokchilarining, shuningdek sud muhokamasidagi taraflarning bu harakatlar jarayoni va natijalari aks ettirilgan bayonnoma bilan tanishish, xuddi shuningdek bayonnomaga qo‘shimcha va tuzatishlar kiritish huquqlari ta’minlanishi kerak.

Surishtiruvchi yoki tergovchi tergov harakatlari tamom bo‘lishi bilanoq bu harakat ishtirokchilariga bayonnomani o‘qib chiqishga imkon beradi yoxud iltimoslariga ko‘ra ularga o‘qib beradi. Shunday tartibda raislik qiluvchi yoki uning topshirig‘iga binoan sud majlisi kotibi sud zalidan tashqarida bajarilgan sud harakati ishtirokchilarini, shuningdek taraflarni sud majlisi bayonnomasidagi ushbu sud harakatiga taalluqli yozuvlar bilan tanishtiradi.

Og‘zaki bildirilgan qo‘shimchalar, tuzatishlar, fikr-mulohazalar, e’tirozlar, iltimoslar va shikoyatlar bayonnomaga kiritiladi, yozma ravishda ifoda etilganlari esa bayonnomaga ilova qilinadi. O‘chirishlar yoki kiritilgan qo‘shimcha so‘zlar yoxud boshqa tuzatishlar xususida bayonnoma oxiridagi imzolar oldidan izohot beriladi.

Tergov harakati bayonnomasi bilan tanishtirilgan shaxslar bayonnomaning har bir sahifasi ostiga va uning oxiriga imzo chekadilar.

93-modda. Bayonnomaga imzo chekishdan bosh tortish yoki imzo cheka olmaslik hollarini tasdiqlash

Surishtiruvchi yoki tergovchi protsess ishtirokchilaridan birontasining yoki boshqa shaxslarning ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda tergov harakatlari bayonnomasiga imzo chekishdan bosh tortganligi to'g'risida bayonnomaga yozib qo'yib, uni o'z imzosi bilan tasdiqlaydi.

Yuqorida nazarda tutilgan hollarda sud majlisi bayonnomasining sud harakatlari to'g'risidagi yozuvlarini imzolashdan bosh tortilganligi haqida shu bayonnomaga yoziladi hamda uni raislik qiluvchi va sud majlisi kotibi o'z imzosi bilan tasdiqlaydilar.

Bayonnomaga imzo chekishdan bosh tortgan shaxs bosh tortish sababini tushuntirishga haqli. Bu tushuntirish bayonnomaga kiritilishi lozim.

Tergov yoki sud harakati ishtirokchisi o'zining jismoniy nuqsoni tufayli bayonnomani o'qib, imzolay olmasa, bayonnomani uning roziligi bilan himoyachi, vakil yoki mazkur shaxs ishonadigan boshqa fuqaro o'qib beradi va imzo chekadi. Bu haqda bayonnomaga yozib qo'yiladi.

94-modda. Dalillarni tekshirish

Ish bo'yicha qabul qilinadigan qaror sinchkovlik bilan, to'la, har tomonlama va xolisona tekshirilgan dalillargagina asoslangan bo'lishi lozim. Tekshiruv qo'shimcha dalillarni to'plashdan iborat bo'lib, ular tekshirilayotgan dalillarni tasdiqlashi yoki rad etishi mumkin.

95-modda. Dalillarga baho berish

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud ishdagi barcha holatlarni sinchkovlik bilan, to'la, har tomonlama va xolisona ko'rib chiqishga asoslangan holda qonunga va huquqiy ongga amal qilib o'zlarining ichki ishonchlari bo'yicha dalillarga baho beradilar. Har bir dalil ishga aloqadorligi, maqbulligi va ishonchligi nuqtai nazaridan baholanishi lozim.

Dalillar jinoyat ishi uchun ahamiyatli bo'lgan mavjud holatlar haqidagi xulosalarni tasdiqlovchi, rad etuvchi yoki shubha ostiga oluvchi faktlar yoki narsalar to'g'risidagi ma'lumotlarni aks ettirgan taqdirdagina ishga aloqador deb e'tirof etiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Dalillar belgilangan tartibda to'plangan va ushbu Kodeksning 88, 90, 92 — 94-moddalarida nazarda tutilgan shartlarga muvofiq bo'lsagina, ular maqbul deb e'tirof etiladi.

(95-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 87-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 4-band, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 4, 19-bandlari va 20-bandining to'rtinchi xatboshi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustda 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 2 — 17-bandlari.

Tekshiruv natijasida haqiqatga muvofiq ekanligi aniqlangan dalillar ishonchli deb hisoblanadi.

Isbotlanishi kerak bo'lgan barcha va har bir holatning haqiqiylikini so'zsiz tasdiqlovchi ishga oid barcha ishonchli dalillar to'plangan bo'lsa, ularning jami ishni hal qilish uchun yetarli deb hisoblanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlor choralari qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 10-bandining ikkinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

95¹-modda. Dalillarning maqbul emasligi

Agar faktik ma'lumotlar qonunga xilof usullar orqali yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarini qonun bilan kafolatlangan huquqlaridan mahrum qilish yoki bu huquqlarni cheklash yo'li bilan yoxud ushbu Kodeks talablari buzilgan holda olingan bo'lsa, shu jumladan:

1) jinoyat protsessi ishtirokchilariga yoki ularning yaqin qarindoshlariga nisbatan qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala hamda jazo turlarini qo'llagan holda;

2) ularni soxtalashtirish (qalbakilashtirish) yo'li bilan;

3) gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining himoyaga bo'lgan huquqlari, shuningdek tarjimon xizmatlaridan foydalanish huquqi buzilgan holda;

4) jinoyat ishi bo'yicha protsessual harakatning mazkur jinoyat ishini yuritishni amalga oshirish huquqiga ega bo'lmagan shaxs tomonidan bajarilishi natijasida;

5) noma'lum manbadan yoxud jinoyat ishini yuritish jarayonida aniqlash mumkin bo'lmagan manbadan;

6) jabrlanuvchi, guvoh, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining surishtiruvdagi, dastlabki tergovdagi sudda dalillar majmui bilan o'z tasdig'ini topmagan ko'rsatuvlaridan olingan bo'lsa, ular dalil sifatida maqbul emas deb topiladi.

Faktik ma'lumotlardan dalil sifatida foydalanishning maqbul emasligi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning o'z tashabbusi bilan yoki ishtirokchilarning iltimosnomasi bo'yicha aniqlanadi. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudya dalillarning maqbul emasligi to'g'risidagi masalani hal qilayotganida har bir holatda yo'l qo'yilgan buzilish nimada aniq ifodalanganligini aniqlab olishi va asoslantirilgan qaror qabul qilishi shart.

Guvoh, jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchidan ushbu Kodeks normalari buzilgan holda olingan ko'rsatuvlardan, ekspert xulosasidan, ashyoviy dalillardan, audio-, videoyozuvlardan va boshqa materiallardan dalil sifatida foydalanish taqiqlanadi.

(95¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 4-apreldagi O'RQ-470-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.04.2018-y., 03/18/470/1005-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi Qarori.

10-bob. SO'ROQ QILISHNING UMUMIY QOIDALARI

96-modda. So'roq qilish joyi

Surishtiruvchi yoki tergovchi guvohni, jabrlanuvchini, gumon qilinuvchini va ayblanuvchini surishtiruv, dastlabki tergov o'tkaziladigan joyda yoki so'roq qilinuvchi qayerda bo'lsa, o'sha joyda, sud esa sud muhokamasi yuritilayotgan joyda so'roq qiladi.

97-modda. So'roq qilish uchun chaqiruv

Guvoh, jabrlanuvchi, shuningdek ozodlikda yurgan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va sudlanuvchi surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga va sudga chaqiruv qog'ozi bilan chaqiriladi. Chaqiruv qog'ozi pochta orqali jo'natiladi yoki chopar orqali topshiriladi. Chaqiruv telefonogramma, telegramma, radiogramma bilan yoki telefaks orqali ham bo'lishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qo‘shimcha ma‘lumot uchun qarang: mazkur Kodeksning 403-moddasi.

Chaqiruv qog‘ozida shaxs kim sifatida, qaysi manzilga va kimning huzuriga chaqirilayotganligi, qaysi kunda va qaysi soatga kelishi kerakligi, shuningdek uzrsiz sabablarga ko‘ra kelmay qolgan taqdirda qanday oqibatlar ro‘y berishi ko‘rsatilgan bo‘lishi lozim.

Chaqiruv qog‘ozi chaqiriluvchiga topshirilib, tilxat olinadi. Chaqiruv qog‘ozi olib borilganda chaqiriluvchi vaqtincha yo‘q bo‘lsa, unga berib qo‘yish uchun chaqiruv qog‘ozi u bilan birga yashovchi voyaga yetgan oila a‘zolaridan biriga, yotoqxonaga ma‘muriyatiga, uy egasiga yoki fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organi vakiliga topshirilib, tilxat olinadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqda saqlash joylarida, rehabilitatsiya markazlarida, jazoni ijro etish muassasalarida saqlanayotgan shaxslar so‘roq qilish uchun mazkur joylar va muassasalarning ma‘muriyati orqali chaqirtiriladi.

(97-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O‘RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

98-modda. So‘roq qilinuvchining shaxsini aniqlash

Surishtiruvchi, tergovchi va sud so‘roq qilish oldidan so‘roq qilinuvchidan uning familiyasi, ismi va otasining ismini, tug‘ilgan vaqti (yili, oyi, kuni) va tug‘ilgan joyini, yashash joyi va ish joyini, mansabi, mashg‘ulot turi, ma‘lumoti, oilaviy ahvolini, sudlanganligi yoki sudlanmaganligini aniqlashi hamda bu ma‘lumotlarni jinoyat ishidagi yoki so‘roq qilinuvchining shaxsiy hujjatlaridagi ma‘lumotlar bilan solishtirib ko‘rish yoxud so‘roq qilinuvchi o‘zini kim deb tanishtirgan bo‘lsa, aynan o‘sha shaxs ekanligiga boshqa yo‘llar bilan ishonch hosil qilishi lozim.

99-modda. So‘roq qilinuvchining qaysi tilda ko‘rsatuv bera olishini aniqlash

So‘roq qilinuvchi ish yuritilayotgan tilni biladimi, u qaysi tilda ko‘rsatuv bera olishi mumkin, degan savollar tug‘ilib qolsa, bu masala aniqlanishi lozim. Ushbu Kodeksning 71-moddasida nazarda tutilgan hollarda tarjimon chaqiriladi va u kelguncha so‘roq qilish to‘xtatib turiladi.

LexUZ sharhi

Qo‘shimcha ma‘lumot uchun qarang: mazkur Kodeksning 20-moddasi.

100-modda. Huquq va majburiyatlarni tushuntirish

So‘roq qilinuvchining shaxsi aniqlangandan keyin unga ushbu Kodeksda nazarda tutilgan huquq va majburiyatlari tushuntiriladi. Bu huquq va majburiyatlar tushuntirilganligi so‘roq bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasida qayd etiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 46, 48, 55 va 66-moddalari.

101-modda. Ishning holatlari to‘g‘risida erkin so‘zlab berish

So‘roq qilinuvchiga ishning unga ma‘lum bo‘lgan holatlari to‘g‘risida so‘zlab berish taklif qilinmog‘i lozim. So‘roq qilinuvchi erkin so‘zlab berganidan keyin uning ko‘rsatuvlarini to‘ldirish va aniqlashga qaratilgan savollar berilishi mumkin.

102-modda. Ishora qiluvchi savollar berishga yo‘l qo‘yilmasligi

Kutilayotgan javobga bevosita yoki bilvosita yo'naltirish mazmunidagi savollar ishora qiluvchi savollar deb hisoblanadi. Ishora qiluvchi savollar berish taqiqlanadi.

103-modda. So'roq qilinuvchining hujjatlar va boshqa yozuvlardan foydalanishi

So'roq qilinuvchining ko'rsatuvlari raqamlar yoki xotirada saqlanishi qiyin boshqa ma'lumotlarga taalluqli bo'lsa, u so'roq jarayonida o'zidagi yoki ishga qo'shib qo'yilgan hujjatlardan yoxud boshqa yozuvlardan foydalanishi mumkin.

So'roq qilinuvchiga so'roq qilish jarayonida o'zidagi hujjatlar va boshqa yozuvlarni o'qib eshittirishga ruxsat etilishi mumkin.

Surishtiruvchi, tergovchi va sud so'roq qilinuvchidan so'roq qilish jarayonida u foydalanayotgan hujjatlar va boshqa yozuvlarni talab qilishi, ularni keyin qaytarib berishi yoki ishga qo'shib qo'yishi mumkin.

104-modda. So'roq qilinuvchining ilgari so'roqlarda bergan ko'rsatuvlarini o'qib eshittirish

So'roq qilinuvchining ilgari so'roqda bergan ko'rsatuvlari faqat uning hozirgi so'roqda bergan ko'rsatuvlari tinglanib, qayd qilinib, u imzo chekkanidan keyin va quyidagi hollarda o'qib eshittirilishi mumkin:

- 1) hozirgi va ilgari so'roqlarda berilgan ko'rsatuvlar o'rtasida jiddiy qarama-qarshiliklar bo'lganda;
- 2) so'roq qilinuvchi sudda ko'rsatuv berishdan bosh tortganda;
- 3) ish so'roq qilinuvchining ishtirokisiz ko'rib chiqilayotganda.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarori 4-bandi.

105-modda. So'roq qilinuvchiga narsalar va hujjatlarni ko'rsatish

So'roq jarayonida surishtiruvchi, tergovchi va sud, shuningdek sud muhokamasida taraflar ishga qo'shib qo'yilgan yoki taraflar ixtiyorida bo'lgan narsalar va hujjatlarni so'roq qilinuvchiga ko'rsatishlari, shuningdek bu hujjatlarni o'qib eshittirishlari mumkin.

So'roq bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida qaysi narsa yoki hujjat ko'rsatilganligi, hujjat matnining qaysi qismi va uning kim tomonidan o'qib eshittirilganligi, narsa yoki hujjatni ko'rsatish vaqtida qanday savollar berilganligi va bunga javoban so'roq qilinuvchi qanday ko'rsatuvlar berganligi aniq aks ettirilishi kerak.

106-modda. So'roq jarayoni va natijalarini qayd qilish

So'roq jarayoni va natijalari surishtiruv va dastlabki tergov bosqichida so'roq bayonnomasida, sud muhokamasida esa sud majlisi bayonnomasida qayd qilinadi.

So'roq jarayonida bayonnoma yuritish bilan bir qatorda ovozni yozib olish, videoyozuv va kinotasvirga olish ham qo'llanilishi mumkin.

Ko'rsatuvlar bayonnomaga birinchi shaxs nomidan, imkon boricha so'zma-so'z yozib boriladi. Savol-javob so'roq jarayonida qanday olib borilgan bo'lsa, shunday izchillikda qayd qilinadi. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchi tomonidan chetlatilgan, shuningdek so'roq qilinuvchi javob berishdan bosh tortgan savollar ham bayonnomaga kiritilishi kerak.

Bayonnomada bundan tashqari, so'roq qilinuvchi tomonidan avvalgi so'roqlarda berilgan ko'rsatuvlarning o'qib eshittirilgani, ko'rsatuv berish jarayonida so'roq qilinuvchining hujjat yoki

boshqa yozuvlardan foydalangani, so‘roq qilinuvchiga so‘roq davomida narsa va hujjatlar ko‘rsatilgani, so‘roq paytida ovoz yozish, videoyozuv, kinotasvirga olish o‘tkazilgani qayd qilinadi. Fonogramma, videoyozuv va kinotasma bayonnomaga ilova qilinadi.

So‘roq tugaganidan keyin bayonnoma o‘qib chiqish uchun so‘roq qilinuvchiga ko‘rsatiladi yoxud uning iltimosiga ko‘ra surishtiruvchi, tergovchi tomonidan unga o‘qib beriladi.

So‘roq qilinuvchi ko‘rsatuvni o‘z qo‘li bilan yozma ravishda bayon qilishga haqli. O‘z qo‘li bilan yozilgan ko‘rsatuv bayonnomaga ilova qilinib, bu haqda bayonnomaga yozib qo‘yiladi.

So‘roq qilinuvchi yoki taraflarning iltimosiga ko‘ra sud majlisida bayonnomaga imzo qo‘yilguniga qadar yozilgan ovoz, videoyozuv yoki kinotasvir namoyish qilinishi mumkin. Ular bilan bayonnoma o‘rtasida jiddiy tafovut bo‘lgan hollarda, tafovut sababini aniqlash uchun yangitdan so‘roq qilinishi mumkin.

So‘roq qilinuvchi bayonnomani o‘qib bo‘lgach, ko‘rsatuvlari to‘g‘ri yozilganligi va u bilan tanishganligini imzo chekib, tasdiqlaydi. Imzo bayonnomaning oxiriga qo‘yiladi, basharti ko‘rsatuvlar bir necha sahifaga yozilgan bo‘lsa, har qaysi sahifaga alohida imzo chekiladi.

So‘roq qilishda tarjimon qatnashayotgan bo‘lsa, u so‘roq qilinayotgan shaxsning bayonnomadagi ko‘rsatuvini unga og‘zaki tarjima qiladi, so‘roq qilinuvchining o‘z qo‘li bilan yozib bergan ko‘rsatuvlarini esa, yozma ravishda tarjima qiladi. Tarjimon ko‘rsatuvlar yozilgan bayonnomaning oxiriga va har bir sahifasiga alohida, shuningdek so‘roq qilinuvchining o‘z qo‘li bilan yozib bergan ko‘rsatuvlarining tarjimasiga imzo chekadi.

107-modda. So‘roqning davom etish vaqti

So‘roqning umumiy davom etish vaqti bir kunda sakkiz soatdan oshmasligi lozim. Dam olish va ovqatlanish uchun beriladigan bir soat tanaffus bu hisobga kirmaydi.

108-modda. Qo‘shimcha so‘roq

Qo‘shimcha so‘roq quyidagi hollarda o‘tkaziladi:

1) so‘roq qilinuvchi ishning o‘ziga ma‘lum bo‘lgan barcha holatlari to‘g‘risida ko‘rsatuv bera olishi uchun ushbu Kodeksning **107-moddasida** nazarda tutilgan so‘roqning umumiy davom etish vaqti yetarli bo‘lmasa;

2) so‘roq qilingan shaxs ilgari bergan ko‘rsatuvlarini to‘ldirish yoki o‘zgartirish istagini bildirsa;

3) ayblanuvchiga yangi yoki o‘zgartirilgan yoxud qo‘shimcha ayblov e‘lon qilinsa;

4) surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ilgari so‘roq qilingan shaxsning ko‘rsatuvlari to‘g‘ri yozilganligini prokuror qo‘shimcha so‘roq qilish yo‘li bilan tekshirib ko‘rishni lozim topsa;

Oldingi tahrirga qarang.

5) boshqa surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ilgari so‘roq qilingan shaxsning ko‘rsatuvlari to‘g‘ri yozilganligini ishni yuritish uchun qabul qilgan surishtiruvchi yoki tergovchi qo‘shimcha so‘roq qilish yo‘li bilan tekshirib ko‘rishni lozim topsa;

(108-moddaning 5-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

6) ilgari so‘roq qilingan shaxsga berilishi kerak bo‘lgan ish uchun muhim yangi savollar tug‘ilsa;

7) shaxs so‘roq qilinganidan keyin ishga kirishgan zaxiradagi xalq maslahatchisi ushbu shaxsni yangitdan so‘roq qilishni talab qilsa.

11-bob. GUMON QILINUVCHINI VA AYBLANUVCHINI SO‘ROQ QILISH

109-modda. Gumon qilinuvchini va ayblanuvchini so‘roq qilish tartibi

Gumon qilinuvchini va ayblanuvchini so‘roq qilish ushbu Kodeksning 96 — 108-moddalarida nazarda tutilgan umumiy qoidalarga, shuningdek, ushbu bobning quyidagi moddalariga rioya qilgan holda olib boriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 110 — 113-moddalari.

110-modda. So‘roq qilish muddatlari

Surishtiruv va dastlabki tergov o‘tkazish jarayonida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi ushlangan, so‘roq qilish uchun chaqirilgan, qamoqqa olingan yoki majburiy keltirilgandan keyin darhol yoki yigirma to‘rt soatdan kechiktirmay, so‘roq qilinishi kerak.

Sud tergovni ketayotganda sudlanuvchiga istagan vaqtida ko‘rsatuv berish huquqi sudya tomonidan ta‘minlanishi shart. Agar sudlanuvchi biror sud harakati o‘tkazilayotgan paytda ko‘rsatuv berish to‘g‘risida istak bildirsa, sud unga shu harakatlar tugashi bilanoq ko‘rsatuv berish uchun imkoniyat yaratadi.

111-modda. Gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchini birinchi marta so‘roq qilishdan oldingi harakatlar

Gumon qilinuvchini, shuningdek ayblanuvchini birinchi marta so‘roq qilishdan bevosita oldin surishtiruvchi, tergovchi ushbu Kodeksning 98 — 100-moddalarida nazarda tutilgan harakatlarni bajarishi shart.

Shundan so‘ng surishtiruvchi, tergovchi:

1) gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga uning ushbu Kodeksning 46 va 48-moddalarida nazarda tutilgan protsessual huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi;

2) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi shartnoma tuzgan himoyachining yoxud, agar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi shartnoma tuzishga ulgurmagani yoki tuza olmagan bo‘lsa, boshqa himoyachining so‘roqda ishtirok etishini ta‘minlaydi;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 49-moddasi.

3) gumon qilinuvchiga uning qanday jinoyat sodir etishda gumon qilinayotganligini e‘lon qiladi;

4) gumon qilinuvchiga ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinganligi to‘g‘risidagi qarorni taqdim qiladi va ayblovning mohiyatini tushuntiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 361-moddasi.

Surishtiruvchi, tergovchi ayblanuvchini birinchi marta so‘roq qilishdan oldin u o‘zini aybli hisoblashi-hisoblamasligini yoki o‘z aybini to‘la yoxud qisman rad etishi yoki etmasligini aniqlashi shart.

Surishtiruvchi, tergovchi ushbu moddada sanab o‘tilgan harakatlarning bajarilishini gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchining so‘roq bayonnomasida, sud esa sud majlisi bayonnomasida qayd qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 20-bandining ikkinchi xatboshisi.

112-modda. Gumon qilinuvchi va ayblanuvchining ko'rsatuvlarini baholash

Gumon qilinuvchining u sodir etgan jinoyat haqidagi ko'rsatuvlari va ayblanuvchining o'z aybiga iqror bo'lishi, bu iqror bo'lish mavjud dalillar majmui bilan tasdiqlangan taqdirdagina, uni ayblash uchun asos qilib olinishi mumkin.

Gumon qilinuvchi va ayblanuvchining bergan ko'rsatuvlari bilan aniqlangan holatlar, ayblanuvchi o'z aybiga iqror bo'lgan taqdirda ham, o'zining aybdor ekanligini inkor qilgan taqdirda ham ishning hamma holatlari bilan bog'langan holda boshqa dalillar kabi tekshirib chiqilishi va baholanishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 94 va 95-moddalari.

113-modda. Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz

Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz — ariza beruvchining o'zi sodir etgan jinoyati to'g'risida u shu jinoyatni sodir etishda gumon qilinmasdan va unga ayblov e'lon etilmasdan oldin bergan xabaridir.

Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz og'zaki yoki yozma bo'lishi mumkin. Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud og'zaki xabarni bayonnomada aks ettiradi, unga arz qiluvchining shaxsiga doir ma'lumotlar kiritiladi va unda arzning mazmuni birinchi shaxs nomidan bayon qilinadi. Bayonnomaga arz qiluvchi va surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudya imzo chekadi.

Aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud tomonidan ushbu Kodeksning 112-moddasida ko'rsatilgan qoidalarga muvofiq baholanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 8-band.

12-bob. GUVOH VA JABRLANUVCHINI SO'ROQ QILISH

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 55 va 66-moddalari.

114-modda. Guvoh va jabrlanuvchini so'roq qilish tartibi

Guvoh va jabrlanuvchini so'roq qilish ushbu Kodeksning 96 — 108-moddalarida nazarda tutilgan umumiy qoidalarga, shuningdek ushbu bobning quyidagi moddalariga rioya qilgan holda olib boriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 115 — 121-moddalari.

Oldingi tahrirga qarang.

So'roqqa o'z advokati bilan hozir bo'lgan guvohni yoki jabrlanuvchini so'roq qilish advokat ishtirokida amalga oshiriladi. So'roq tugaganidan so'ng advokat guvohning yoki jabrlanuvchining huquqlari hamda qonuniy manfaatlari buzilganligi to'g'risidagi, so'roq bayonnomasiga kiritilishi lozim bo'lgan arzlarni bayon etishga haqli.

(114-modda O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni asosida ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslar uzrli sabablarga ko'ra sudga kelmagan taqdirda, sudning tashabbusi bilan yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomasiga ko'ra videokonferensaloqa vositasida so'roq qilinishi mumkin.

(114-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

115-modda. Guvoh va jabrlanuvchi tariqasida so'roq qilinishi mumkin bo'lmagan shaxslar

Guvoh va jabrlanuvchi tariqasida:

1) hukm va ajrim chiqarish jarayonida kelib chiqqan masalalarni maslahatxonada muhokama qilishga oid holatlar to'g'risida — sudyani va xalq maslahatchisini;

2) jinoyat ishi yuzasidan o'z vazifalarini bajarishlari natijasida o'zlariga ma'lum bo'lgan holatlar to'g'risida — himoyachini, shuningdek jabrlanuvchining, fuqaroviy da'vogarning, fuqaroviy javobgarning vakilini;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 62-moddasining birinchi qismi.

Oldingi tahrirga qarang.

3) ruhiy holati buzilganligi yoki jismoniy nuqsoni sababli ish uchun ahamiyatli bo'lgan holatni to'g'ri idrok etish va bu haqda ko'rsatuv bera olish layoqatiga ega bo'lmagan shaxsni so'roq qilish mumkin emas.

(115-modda birinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

116-modda. Guvoh yoki jabrlanuvchi tariqasida faqat o'z roziligi bilan so'roq qilinishi mumkin bo'lgan shaxslar

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga taalluqli holatlar haqida guvoh yoki jabrlanuvchi tariqasida faqat o'zlarining roziliklari bilan so'roq qilinishlari mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksining 57-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 9-bandi g) kichik bandi.

117-modda. Guvoh va jabrlanuvchini protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirish

Guvoh yoki jabrlanuvchining shaxsi aniqlangandan va unga protsessual huquq hamda majburiyatlari tushuntirilgandan keyin u ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun jinoiy javobgarlik to'g'risida ogohlantirilib, bu haqda so'roq bayonnomasi yoki sud majlisi bayonnomasiga yozib qo'yiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 va 240-moddalari.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining yaqin qarindoshlari ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirilmaydilar.

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oila kodeksining 57-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 240-moddasining ikkinchi qismi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarori 16-bandining ikkinchi xatboshi, 17-bandi.

118-modda. Alohida holatlarni bahona qilib ko‘rsatuv berishdan bosh tortishga yo‘l qo‘yilmasligi

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan aniqlanayotgan holatlar o‘zida davlat sirlarini yoki kasb sirini yoxud gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoxud boshqa shaxslar hayotining sir tutiladigan tomonlarini aks ettirganligini bahona qilib, guvoh va jabrlanuvchi ko‘rsatuv berishdan bosh tortishga haqli emas.

Aniqlanishi lozim bo‘lgan holatlar o‘zida davlat sirini yoki kasb sirini aks ettiradi yoxud shaxslar hayotining sir tutiladigan tomonlariga tegishli deb hisoblash uchun asos bo‘lganda, surishtiruvchi, tergovchi va sud guvoh yoki jabrlanuvchini so‘roq qilish chog‘ida bu holatlarning oshkor etilishiga yo‘l qo‘ymaslik chora-tadbirlarini ko‘rishi shart.

119-modda. Guvoh va jabrlanuvchining ko‘rsatuvlari

Guvoh yoki jabrlanuvchi protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlik to‘g‘risida ogohlantirilganidan keyin jabrlanuvchi gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar bilan o‘zaro munosabatlari, guvoh esa, shuningdek jabrlanuvchi bilan o‘zaro munosabatlari to‘g‘risidagi savollarga javob beradi. Shundan so‘ng so‘roq qiluvchining taklifiga ko‘ra guvoh yoki jabrlanuvchi ish bo‘yicha o‘zlari bilgan barcha ma‘lumotlarni aytib beradilar. Ular ish uchun ahamiyatli bo‘lgan yoki ahamiyatli bo‘lishi mumkin bo‘lgan har qanday holat to‘g‘risida, shu jumladan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining va protsess boshqa ishtirokchilarining shaxsi haqida ham ko‘rsatuvlar berishlari mumkin.

120-modda. Guvohni va jabrlanuvchini ularning iltimosiga ko‘ra so‘roq qilish

Tergov olib borilayotgan joyda yoki sudda bo‘lgan guvoh yoki jabrlanuvchi ko‘rsatuv berishga xohish bildirsa, ular qoida tariqasida o‘sha kunning o‘zida yoki keyingi kundan kechiktirmay so‘roq qilinishi kerak.

Guvoh yoki jabrlanuvchining ko‘rsatuv berishga xohishi to‘g‘risidagi xabar tergovchi yoki sudga pochta orqali kelsa, unga so‘roq o‘tkaziladigan joy va vaqt darhol xabar qilinadi va u kelishi bilanoq so‘roq o‘tkaziladi.

121-modda. Voyaga yetmagan guvoh yoki jabrlanuvchini so‘roq qilishning o‘ziga xos jihatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Voyaga yetmagan guvoh yoki jabrlanuvchini so‘roq qilish qonuniy vakili yoki katta yoshdagi yaqin qarindoshi, pedagog va (yoki) psixolog yoxud jabrlanuvchining vakili ishtirokida ularning roziligi bilan o‘tkaziladi. Ko‘rsatilgan shaxslar so‘roq qiluvchining ruxsati bilan guvoh yoki jabrlanuvchiga savollar berishlari mumkin.

(121-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda O‘RQ-735-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Pedagogni va (yoki) psixologni so‘roq qilishga jalb etish voyaga yetmagan guvoh yoki jabrlanuvchi qonuniy vakilining yoki katta yoshdagi yaqin qarindoshining, jabrlanuvchi vakilining iltimosiga binoan yoxud surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning tashabbusiga

ko'ra amalga oshiriladi. Pedagogning va (yoki) psixologning ishtiroki jinoyat ishini yuritayotgan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan ta'minlanadi.

Voyaga yetmagan jabrlanuvchi yoki guvohni so'roq qilishda ishtirok etish uchun pedagogni va (yoki) psixologni jalb etish to'g'risida iltimosnoma berish huquqi so'roq qilishdan oldin uning qonuniy vakiliga yoki katta yoshli yaqin qarindoshiga, jabrlanuvchi vakiliga surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan tushuntiriladi.

Voyaga yetmagan guvohni yoki jabrlanuvchini so'roq qilishning umumiy davom etish vaqti kun davomida dam olish va ovqatlanish uchun bir soatlik tanaffusni hisobga olmaganda to'rt soatdan oshmasligi kerak.

(121-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda O'RQ-735-sonli Qonuniga asosan ikkinchi, uchinchi va to'rtinchi qismlar bilan to'ldirilgan — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

O'n olti yoshgacha bo'lgan guvohlar va jabrlanuvchilar ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirilmaydilar, biroq surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchi shu guvoh va jabrlanuvchilarga ularning protsessual huquqi va majburiyatlarini tushuntirish chog'ida haqqoniy ko'rsatuv berish va bu bilan jinoyat ishi bo'yicha haqiqatni aniqlashga ko'maklashish ma'naviy burch ekanligini eslatib o'tadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinsiy erkinlikka qarshi, o'n sakkiz yoshga to'lmagan shaxslar savdosiga oid jinoyat ishlari bo'yicha voyaga yetmagan guvohni yoki jabrlanuvchini so'roq qilish, shuningdek boshqa holatlarda so'roq qilish, agar buni odil sudlovning yoki voyaga yetmagan shaxsning manfaatlari talab etsa, stenografiya, videokuzatuv, shuningdek audio- va video qayd etish tizimlari bilan jihozlangan maxsus xonada qonuniy vakil, pedagog va (yoki) psixolog ishtirokida o'tkazilishi mumkin.

(121-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda O'RQ-735-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

So'roqni stenografiya, videokuzatuv, shuningdek audio- va video qayd etish tizimlari bilan jihozlangan maxsus xonalarda o'tkazish tartibi surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud tomonidan belgilanadi.

Zarur bo'lgan hollarda, himoyachi, voyaga yetmagan shaxsning qonuniy vakili, pedagog yoki psixolog savollarni surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning ruxsati bilan qayta tuzish huquqiga ega, bunda savollarning mohiyati o'zgartirilmaydi.

Voyaga yetmagan guvohni yoki jabrlanuvchini so'roq qilish stenografiyasi, ular ko'rsatuvlarining audio- va videoyozuvlari ushbu moddaga muvofiq bayonnomaga ilova qilinadi.

(121-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O'RQ-542-sonli Qonuniga asosan uchinchi — oltinchi qismlar bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

Oldingi tahrirga qarang.

12¹-bob. KO'RSATUVLARNI OLDINDAN MUSTAHKAMLAB QO'YISH

121¹-modda. Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish

Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish guvoh va jabrlanuvchini (fuqaroviy da'vogarni) ishni sudga qadar yuritish bosqichida prokurorning iltimosiga binoan so'roq qilishdan iborat bo'lib, u ushbu Kodeksda nazarda tutilgan sud muhokamasi qoidalari ko'ra sud tomonidan amalga oshiriladi.

121²-modda. Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish uchun asoslar

Guvohni, jabrlanuvchini (fuqaroviy da'vogarni) obyektiv sabablarga ko'ra (O'zbekiston Respublikasidan tashqariga chiqib ketishi, ularda jinoyat ishini yuritishda ishtirok etishni istisno qiladigan og'ir va davomli kasallik mavjudligi) ishni sudga qadar yuritish yoki sud muhokamasi chog'ida keyinchalik so'roq qilish mumkin bo'lmay qoladi deb taxmin qilish uchun asoslar mavjud bo'lgan hollarda, ularning ko'rsatuvlari oldindan mustahkamlab qo'yilishi mumkin.

Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish zarur bo'lganda surishtiruvchi, tergovchi ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida qaror chiqaradi va uni zarur materiallar bilan birga prokurorga yuboradi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), guvoh va himoyachi ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risida prokurorga murojaat qiladi.

Prokuror ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorning yoxud murojaatning asosligini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni yoki murojaatni surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudiga yoki hududiy harbiy sudga yuboradi.

Iltimosnomaga ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish zarurligini tasdiqlovchi jinoyat ishi materiallarining ko'chirma nusxalari ilova qilinadi.

121³-modda. Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish shartlari

Sud ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soatdan kechiktirmay ko'rib chiqadi va iltimosnomani qanoatlantirish hamda sud majlisini tayinlash yoki iltimosnomani qanoatlantirishni rad qilish to'g'risida ajrim chiqaradi va bu haqda taraflarga xabar beradi.

Iltimosnoma qanoatlantirilgan taqdirda, sudya ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlash bo'yicha sud majlisini uch sutkadan kechiktirmay o'tkazadi.

Agar sudya ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlashni iltimosnomani va unga ilova qilingan hujjatlarni ko'rib chiqish natijasida asossiz deb topsa, iltimosnomani qanoatlantirishni rad etadi.

Sudning ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani qanoatlantirishni rad etish haqidagi ajrimi ustidan ushbu ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellatsiya tartibida xususiy shikoyat yoki xususiy protest berilishi mumkin. Apellatsiya shikoyati, protesti ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud yigirma to'rt soat ichida ularni materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellatsiya instansiyasi sudi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay ko'rib chiqishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yishga haqli.

Apellatsiya instansiyasi sudning ajrimi ustidan shikoyat, protest berilishi mumkin emas.

Iltimosnomani qanoatlantirish rad etilganidan keyin sudga takroran murojaat qilishga faqat ko'rsatuvlarni mustahkamlash to'g'risida iltimosnoma berish uchun yangi asoslar mavjud bo'lgan taqdirdagina yo'l qo'yiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 121¹, 121², 121⁴ va 121⁵-moddalari.

121⁴-modda. Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish tartibi

Guvohning, jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlab qo'yish sudda so'roq qilish tartibiga rioya etilgan holda, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi va zarurat bo'lganda protsessning boshqa ishtirokchilari ishtirokida sud majlisida ushbu Kodeksning 442-moddasiga muvofiq amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 442-moddasi.

Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish zarurligini asoslaydi.

Sud majlisi audio- va videoyozuvdan foydalangan holda, shuningdek videokonferensaloqa rejimida o'tkazilishi mumkin.

Ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlash jarayonida gumon qilinuvchi, ayblanuvchining ishtiroki guvoh yoki jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar)ning xavfsizligiga tahdid soladigan yoki ruhiy holatiga ta'sir qiladigan bo'lsa, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sud majlisiga chaqirilmaydi.

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Agar surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki himoyachi uzrli sabablarga ko'ra kelmagan va bu haqda sudga oldindan xabar bergan bo'lsa, ko'rsatuvlarni oldindan mustahkamlab qo'yishga doir harakatlarning amalga oshirilishi keyinga qoldirilishi mumkin.

Guvohning yoki jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlab qo'yishga doir harakatlar amalga oshirilganligi haqida ushbu Kodeksning 426, 427-moddalari talablariga muvofiq sud majlisining bayonnomasi tuziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 426 va 427-moddalari.

Taraflar sud majlisi bayonnomasining ko'chirma nusxasini, shuningdek o'z hisobidan audio- va videoyozuvlarni olishga hamda sud majlisining bayonnomasi yuzasidan o'z mulohazalarini berishga haqlidir.

Sudya sud majlisining bayonnomasi yuzasidan berilgan mulohazalarni darhol ko'rib chiqadi va ularni qabul qilish yoki rad etish to'g'risida qaror chiqaradi.

Sud majlisining bayonnomasi, audio- va videoyozuvlar, bayonnoma yuzasidan berilgan mulohazalar va ularni ko'rib chiqish natijasi bo'yicha qabul qilingan qaror jinoyat ishi materiallariga qo'shish uchun prokurorga yuboriladi.

Bayonnomaning va unga ilova qilingan materiallarning ko'chirma nusxalari sudda saqlanadi.

121⁵-modda. Ko'rsatuvlari oldindan mustahkamlab qo'yilgan shaxsni qayta so'roq qilish uchun asoslar

Ko'rsatuvlari oldindan mustahkamlab qo'yilgan guvohlarni, jabrlanuvchilarni (fuqaroviy da'vogarlarini) qayta so'roq qilishga keyinchalik sudga qadar ish yuritish bosqichida yoki sud muhokamasi davomida ko'rsatuvlari oldindan mustahkamlab qo'yilgan shaxsga berilishi kerak bo'lgan ish uchun muhim ahamiyatga molik yangi savollar tug'ilganda yo'l qo'yiladi.

(12¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

13-bob. YuZLASH TIRISH

122-modda. Yuzlashtirish uchun asoslar

Yuzlashtirish ilgari so'roq qilingan ikki shaxs ko'rsatuvlari o'rtasida jiddiy qarama-qarshiliklar bo'lganda bu qarama-qarshiliklarning sababini aniqlash uchun o'tkaziladi.

Yuzlashtirishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va guvoh so'roq qilinishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 46, 48, 55 va 66-moddalari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 8-bandini.

123-modda. Yuzlashtirish o'tkazishning tartibi

Yuzlashtirish o'tkazish chog'ida ushbu Kodeksning 96 — 108-moddalarida nazarda tutilgan so'roq qilishning umumiy qoidalariga, shuningdek ushbu bobning quyidagi qoidalariga rioya qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 122 va 124-moddalari.

Yuzlashtirib so'roq qilish oldidan surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchi har bir so'roq qiluvchidan navbat bilan ularning o'zaro tanishligi yoki tanish emasligini, o'zaro munosabatlari qanday ekanligini so'raydi va javoblarini tinglaydi. Shundan so'ng har bir so'roq qiluvchiga navbat bilan qarama-qarshilik kelib chiqqan holatlar to'g'risidagi savollarga javob berish taklif qilinadi. Basharti qarama-qarshilik bir nechta masalaga yoki bir nechta holatga taalluqli bo'lsa, yuzlashtirishda har ikki so'roq qiluvchi bir masala yoki bir holat bo'yicha ko'rsatuv bergach, ularga keyingi masala yoki keyingi holat to'g'risidagi savollar berilishi mumkin.

Yuzlashtirish chog'ida so'roq qilinayotgan shaxs surishtiruvchi, tergovchi yoki sud majlisida raislik qiluvchining ruxsati bilan boshqa so'roq qiluvchiga savol berishi mumkin. Sud majlisida so'roq qiluvchilarning har ikkalasiga xalq maslahatchilari, shuningdek taraflar savol berishlari mumkin. Surishtiruvchi, tergovchi va sud majlisida raislik qiluvchi ish uchun jiddiy ahamiyatga ega bo'lmagan yoki yuzlashtirishda aniqlashtirilayotgan qarama-qarshilikka taalluqli bo'lmagan savollarni chetlatishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 8-bandi.

124-modda. Yuzlashtirish chog'ida ilgari ko'rsatuvlarni o'qib eshittirish

Yuzlashtirish chog'ida so'roq bayonnomasi yoki so'roq qilinayotgan shaxslar avvalgi so'roqlarda bergan ko'rsatuvlarning fonogrammalari shu shaxslar yuzlashtirilib, ularning ko'rsatuvlari bayonnomaga kiritilganidan keyingina o'qib berilishi yoki eshittirilishiga yo'l qo'yiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 8-bandi.

14-bob. TANIB OLISH UCHUN KO'RSATISH

125-modda. Tanib olish uchun ko'rsatish asoslari

Tanib olish uchun ko'rsatish guvoh, jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchining biror shaxs yoki narsa to'g'risidagi ko'rsatuvini tekshirib ko'rish uchun quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

- 1) bu ko'rsatuv muayyan bir shaxs yoki muayyan bir narsaga oid ekanligini aniqlash zarur bo'lganda;
- 2) surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga ma'lum bo'lgan ko'plab shaxs yoki narsalar orasidan ko'rsatuvda tasvirlab berilgan shaxs yoki narsani topish zarur bo'lganda.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 126 – 131-moddalari.

126-modda. Tanib olish uchun ko'rsatishdan oldin so'roq qilish

Tanib oluvchi tanib olish lozim bo'lgan shaxs yoki narsaning belgilari, alomatlari, xususiyatlari to'g'risida oldindan so'roq qilinishi lozim.

127-modda. Shaxsni tanib olish uchun ko'rsatish tartibi

Shaxs tanib olish uchun tergov olib borilayotgan ishga aloqasi bo'lmagan, tashqi belgilari bilan o'ziga o'xshaydigan shaxslar guruhi orasida xolislar huzurida ko'rsatiladi. Tanib olish uchun ko'rsatilayotgan shaxslarning umumiy soni uch nafardan kam bo'lmashligi kerak.

Tanib olinuvchiga tanib olish uchun ko'rsatiladigan shaxslar guruhi orasida istagan joyini egallash taklif qilinadi.

Tanib olinuvchi kiyimi, soch qirqtirishi yoki tarashi yoxud boshqa belgilari bilan tanib olish uchun ko'rsatiladigan o'zga shaxslar orasida yaqqol ajralib turmasligi lozim.

Shaxsni tanib olish uchun ko'rsatishning iloji bo'lmaganda yoxud xavfsizlikni ta'minlash maqsadida uning fotosuratidan foydalanish mumkin.

Tanib olish uchun jadval qog'ozga yaxshilab yopishtirilib, muhrlangan va raqamlangan, lekin suratga olingan shaxslarning ismi va familiyalari ko'rsatilmagan kamida uchta fotosurat ko'rsatiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Tanib oluvchining xavfsizligini ta'minlash maqsadida shaxsni tanib olish uchun ko'rsatish surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning qaroriga ko'ra tanib olinuvchining tanib oluvchini

ko'rib turishi istisno etiladigan sharoitlarda o'tkazilishi mumkin. Bu holda xolislar tanib oluvchi turgan joyda bo'ladi.

(127-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O'RQ-542-sonli Qonuniga asosan oltinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

128-modda. Ko'char narsalarni tanib olish uchun ko'rsatish tartibi

Tergov olib borilayotgan joyga, sudga yoki boshqa joyga olib borilishi mumkin bo'lgan narsalar, narsalarning bo'lagi va hayvonlar ushbu ishga aloqasi bo'lmagan boshqa turdosh narsalar orasida tanib olish uchun ko'rsatiladi.

Tanib oluvchi so'roq qilinganda tasvirlaganidan tashqi belgilari, alomatlari, xususiyatlari bo'yicha jiddiy farq qilmaydigan narsalar turdosh deb hisoblanadi. Tanib olish uchun ko'rsatilayotgan narsalarni joylashtirish tartibi surishtiruvchi, tergovchi tomonidan xolislar huzurida belgilanadi.

Turdosh obyektlar orasidan tanib olish to'g'risidagi qoida murdani tanib olishda qo'llanilmaydi.

129-modda. Ko'chmas obyektning tanib olish uchun ko'rsatish tartibi

Jabrlanuvchi, guvoh, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi joy, bino, binodagi alohida xona yoki boshqa ko'chmas obyekt nomini aytib va tasvirlab bersa-da, biroq uning joylashgan o'rnini aniq aytib bera olmasa, biror aniq joydan obyektga borish yo'lini ko'rsatishga istak bildirsa, unga shu obyektning ko'rsatishiga imkon beriladi.

Surishtiruvchi yoki tergovchi va xolislar yoxud sud tarkibi va taraflar tanib oluvchi bilan birgalikda u aytgan joyga keladilar. Tanib olish uchun ko'rsatish ishtirokchilari shu joydan boshlab tanib oluvchining ko'rsatuvi bo'yicha yura boshlaydilar. Bunda tanib oluvchiga tanib olish uchun ko'rsatishning boshqa ishtirokchilari yoki yot shaxslar tarafidan yo'nalish aytib qo'yilishining oldini olish choralari ko'rilishi lozim.

130-modda. Tanib olish uchun ko'rsatish chog'ida tanib oluvchining ko'rsatuvi

Tanib olish uchun bir guruh shaxslar yoki bir nechta narsani ko'rsatilganidan keyin tanib oluvchiga u ilgari tasvirlagan shaxs yoki narsani ko'rsatish taklif etiladi.

Tanib oluvchi ko'rsatilgan shaxslardan yoki narsalardan birini ko'rsatsa, unga ko'rsatilgan boshqa shaxslar yoki narsalar orasidan bu shaxsni yoki narsani qaysi belgilari yoki xususiyatlariga ko'ra taniganligini tushuntirib berish taklif qilinadi.

Tanib oluvchi tanib olish uchun unga ko'rsatilgan shaxslar yoki narsalarni ilgari ko'rmaganligini aytsa, unga qidirilayotgan shaxs yoki qidirilayotgan narsa ulardan nimasi bilan farq qilishini tushuntirib berish taklif qilinadi.

131-modda. Tanib olish uchun ko'rsatish holatini mustahkamlash

Surishtiruv yoki dastlabki tergov vaqtida o'tkazilgan tanib olish uchun ko'rsatish to'g'risida bayonnoma tuziladi. Sud muhokamasida o'tkazilgan tanib olish uchun ko'rsatish sud majlisi bayonnomasida qayd qilinadi.

Barcha hollarda bayonnomaga: tanib oluvchi, tanib olish uchun ko'rsatish sharoiti, jarayoni va natijalari, tanib olish uchun ko'rsatilgan shaxslar, ularning yoshi, bo'yi, millati, turar joyi, ko'zga tashlanuvchi belgilari, kiyimlari; tanib olish uchun ko'rsatilgan narsalar tavsifi; tanib olish uchun ko'chmas obyektlar ko'rsatilganda esa, shuningdek tanib oluvchi ko'rsatgan yo'nalishlar va izlanayotgan obyektga biror aniq joydan borish yo'llari to'g'risidagi ma'lumotlar kiritilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarag.

Agar shaxsni tanib olish ko‘rib turishni istisno etadigan sharoitlarda o‘tkazilgan bo‘lsa, bayonnomaga bu haqda tegishli yozuv kiritilishi kerak.

(131-modda O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O‘RQ-542-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to‘ldirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

Tanib olish uchun fotosuratlar ko‘rsatilgan bo‘lsa, bayonnomaga fotojadval ilova qilinishi lozim.

Tanib oluvchining ko‘rsatuvlari, shuningdek unga surishtiruvchi, tergovchi, sud, taraflar yoki boshqa shaxslar tomonidan berilgan savollar va qaytarilgan javoblar ushbu Kodeksning 106-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilingan holda bayonnomaga yozib boriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 106-moddasi.

15-bob. KO‘RSATUVLARNI HODISA SODIR BO‘LGAN JOYDA TEKSHIRISH

132-modda. Ko‘rsatuvlarni hodisa sodir bo‘lgan joyda tekshirish uchun asoslar

Surishtiruvchi, tergovchi, sud gumon qilinuvchilar, ayblanuvchilar, sudlanuvchilar, guvohlar hamda jabrlanuvchilarning ko‘rsatuvlarini tekshirilayotgan hodisa sodir bo‘lgan joyda holatlarni qayta tiklash yo‘li bilan tekshirib ko‘rishga haqlidir.

Ko‘rsatuvlarni hodisa sodir bo‘lgan joyda tekshirishdan maqsad: ko‘rsatuvlari tekshirilayotgan shaxsga ma‘lum, surishtiruvchi, tergovchi va sudga esa noma‘lum bo‘lgan narsalar, hujjatlar, izlar va belgilarni topish; shaxsning tergov yoki sud muhokamasi davomida topilgan narsalar, hujjatlar, izlar qayerda bo‘lganligini ko‘rsatib berishi; bir necha shaxsning ayni bir hodisa to‘g‘risida bergan ko‘rsatuvlaridagi o‘xshashlik va farqlarni aniqlash uchun ishda ahamiyatli bo‘lgan joy yoki yo‘nalishni shaxs ko‘rsatib berishi; holatlarni qayta tiklash va hodisa sodir bo‘lgan joydagi sharoit bilan qiyoslash orqali ko‘rsatuvlarning to‘g‘ri yoki noto‘g‘riligini aniqlashdan iborat.

Ko‘rsatuvi tekshirilayotgan shaxs hodisa sodir bo‘lgan joyda bir vaqtning o‘zida ko‘rsatish, ko‘zdan kechirish yoki ba‘zi narsalarni, hujjatlarni, izlarni olish yoxud muayyan harakatlarni namoyish qilish orqali tushuntirish beradi yoki o‘zining avval bergan ko‘rsatuvlariga aniqlik kiritadi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchining ko‘rsatuvlarini hodisa sodir bo‘lgan joyda tekshirish natijalari, bu shaxslarning muayyan hodisalar haqida bilganlari faqat ularning jinoyat sodir etishga daxldorligidan darak bersagina, dalil kuchiga ega bo‘ladi.

133-modda. Ko‘rsatuvlarni hodisa sodir bo‘lgan joyda tekshirish tartibi

Ko‘rsatuvlarni hodisa sodir bo‘lgan joyda tekshirishni surishtiruvchi yoki tergovchi xolislari ishtirokida, sud esa taraflar ishtirokida o‘tkazadi. Ko‘rsatuvlarni hodisa sodir bo‘lgan joyda tekshirishga mutaxassislar va ekspertlar jalb qilinishi mumkin.

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud taraflar va bu tergov harakatining boshqa qatnashchilari ishtirokida tekshiriladigan ko‘rsatuvlarni e‘lon qiladi, ko‘rsatuv bergan shaxsdan ularning to‘g‘ri yoki noto‘g‘riligini, qo‘shimcha va o‘zgartirishlar kiritishga ehtiyoj bor yoki yo‘qligini so‘raydi, tekshirishning maqsadi va tartibini tushuntiradi. Basharti guvoh yoki jabrlanuvchining ko‘rsatuvlari tekshirilayotgan bo‘lsa, ular, o‘n olti yoshga to‘lmagan shaxslarni istisno qilganda, ko‘rsatuv berishdan bosh tortganlik va bila turib yolg‘on ko‘rsatuv berganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilish haqida ogohlantirilishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 va 240-moddalari, mazkur Kodeks 55-moddasining to'rtinchi qismi, 66-moddaning to'rtinchi qismi.

Bir vaqtning o'zida bir necha shaxsning ko'rsatuvlarini hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirishga yo'l qo'yilmaydi.

Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin: ko'rsatuv bergan shaxs tekshirilayotgan hodisaning sharoit va holatini joyida tiklaydi; ish uchun ahamiyatli bo'lgan narsalarni, hujjatlarni, izlarni qidirib topadi va ko'rsatadi; ayrim harakatlarni namoyish qiladi; tekshirilayotgan hodisada u yoki bu narsaning qanday ahamiyati bo'lganligini ko'rsatadi; hodisa sodir bo'lgan joyda sharoitning o'zgarganligiga e'tiborni qaratadi; o'zining avvalgi ko'rsatuvlarini aniqlashtiradi va ularga oydinlik kiritadi. Bu harakatlar vaqtida chetdan aralashishga, gap o'rgatishga va ishora qiluvchi savollar berishga yo'l qo'yilmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 102-moddasi.

Ko'rsatuvi tekshirilayotgan shaxs erkin so'zlab bergach va harakatlarni erkin namoyish qilib bo'lgach, unga savollar berilishi mumkin. Ko'rsatuvni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirishda qatnashayotgan shaxslar surishtiruvchi, tergovchi va sudning e'tiborini, ularning fikricha ish holatlarini aniqlashtirishga yordam beradigan barcha narsalarga qaratishga, ba'zi harakatlarning takrorlanishini talab qilishga haqlidir. Ko'rsatuvlari hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirilayotgan shaxs va tergov harakatining boshqa ishtirokchilari o'tkazilayotgan tergov harakati yuzasidan ularni qo'shimcha ravishda so'roq qilishni talab etishga haqlidir.

134-modda. Ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish bayonnomasi

Ko'rsatuvlar hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirilgani haqida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnomaga tuzadi, sud esa tekshiruvning borishi va natijalarini sud majlisi bayonnomasiga kiritadi.

Bundan tashqari bayonnomada: ko'rsatuvlarni hodisa sodir bo'lgan joyda tekshirish qayerda, qachon, qanday sharoitda o'tkazilganligi; qanday joylar va narsalar ko'zdan kechirilganligi; hodisa sodir bo'lgan joyda berilgan ko'rsatuvlarning mazmuni qandayligi; hodisaning sharoiti va holatlarini tiklash nimada o'z aksini topganligi; shaxs o'zining avvalgi ko'rsatuvlariga qanday aniqliklar kiritganligi ko'rsatilishi lozim.

16-bob. KO'ZDAN KECHIRISH

135-modda. Ko'zdan kechirish uchun asoslar

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat izlari, ashyoviy dalillarni topish, hodisa sodir bo'lgan vaziyatni va ish uchun ahamiyatli bo'lgan boshqa holatlarni aniqlashtirish maqsadida tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud hodisa sodir bo'lgan joyni, murdani, hayvonlarni, tevarak-atrofnii, binolarni, narsalar va hujjatlarni ko'zdan kechiradi.

(135-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 137 — 140-moddalari.

Odam badanini ko‘zdan kechirish guvohlantirish yoki ekspertiza o‘tkazish qoidalariga asoslangan holda (ushbu Kodeksning 142 — 147 va 172 — 187-moddalari) amalga oshiriladi. Pochta-telegraf jo‘natmalarini ko‘zdan kechirish ushbu Kodeksning 167-moddasida nazarda tutilgan tartibda o‘tkaziladi.

Narsalarni olib qo‘yish va tintuv o‘tkazish chog‘ida topilgan narsa va hujjatlar shu tergov harakatlarini o‘tkazish uchun belgilangan qoidalarga rioya qilgan holda ko‘zdan kechirilishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 140-moddasi.

136-modda. Ko‘zdan kechirish tartibining umumiy qoidalari

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovga qadar tekshiruv, surishtiruv yoki dastlabki tergov bosqichida ko‘zdan kechirish xolislar ishtirokida o‘tkaziladi. Jinoyat ishi ko‘rilayotgan vaqtda ko‘zdan kechirishga zarurat tug‘ilsa, sud bu haqda ajrim chiqaradi va ko‘zdan kechirishni taraflar ishtirokida o‘tkazadi.

(136-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Zarur hollarda tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ko‘zdan kechirish chog‘ida o‘lchov o‘tkazadi, fotosuratga, kinotasvirga, videoyozuvga tushiradi, rejalar, sxemalar, chizmalar tuzadi, izlardan qoliqlar va nusxalar oladi. Bu ishlarni bajarishga yordam berish uchun ko‘zdan kechirishga mutaxassislar jalb qilinishi mumkin.

(136-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ko‘zdan kechirish chog‘ida topilgan va olib qo‘yilgan barcha narsalar xolislariga, taraflarga va ko‘zdan kechirishning boshqa ishtirokchilariga ko‘rsatilishi lozim.

Ko‘zdan kechirishda ishtirok etayotgan shaxslar surishtiruvchi, tergovchi va sudning e‘tiborini o‘zlarining fikricha ish holatlarini oydinlashtirishga yordam berishi mumkin bo‘lgan barcha hollarga qaratishga haqlidirlar.

137-modda. Hodisa sodir bo‘lgan joyni ko‘zdan kechirish

Hodisa sodir bo‘lgan joyni ko‘zdan kechirish aynan ana shu joyda jinoyat sodir etilganligi yoki uning izlari borligi haqida ma‘lumotlar bo‘lgan taqdirda o‘tkaziladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Kechiktirib bo‘lmaydigan hollarda hodisa sodir bo‘lgan joy jinoyat ishi qo‘zg‘atilishidan oldin ham ko‘zdan kechirilishi mumkin.

(137-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2016-yil 23-sentabrdagi O‘RQ-411-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2016-y., 39-son, 457-modda)

Katta maydonlarni va binolarni ko‘zdan kechirish bir necha surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan amalga oshirilishi mumkin, bunda ularning har biri kamida ikki nafar xolis ishtirokida ko‘zdan kechirishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Hodisa sodir bo‘lgan joydan olingan narsalar, hujjatlar va izlar o‘raladi va muhrlanadi. Katta hajmdagi narsalar olinmaydi va muhrlanmaydi, lekin tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi yoki tergovchi ularni saqlash choralari ko‘rishi lozim.

(137-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

138-modda. Murdani ko'zdan kechirish

Surishtiruvchi yoki tergovchi murdani tashqi ko'rinishini u topilgan joyda xolislar va sud-tibbiyot sohasidagi mutaxassis shifokor ishtirokida ko'zdan kechiradi. Bunday mutaxassis shifokor ishtirok etishiga imkoniyat bo'lmagan taqdirda, boshqa shifokor ishtirok etadi. Zarur hollarda murdani ko'zdan kechirish uchun boshqa mutaxassislar, shuningdek ekspertlar jalb qilinadi.

Eksgumatsiya vaqtida murdani ko'zdan kechirish ushbu Kodeksning 148 — 152-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilgan holda o'tkaziladi.

Murda topilgan joyda uni tanib olish uchun ko'rsatish chog'ida ushbu Kodeksning 126 va 131-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilinadi. Tanib olinmagan murdalarning barmoq izlari olinishi shart. Ushbu Kodeksning 188 — 191, 193 va 197-moddalari talablariga rioya qilgan holda murdadan tekshirish uchun boshqa xil namunalari ham olinishi mumkin.

Tanib olinmagan murdani faqat prokuror ruxsati bilangina ko'miladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 382-moddasi uchinchi qismining to'qqizinchi xatboshisi.

139-modda. Tevarak-atrof va binolarni ko'zdan kechirish

Oldingi tahririga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi va sud tevarak-atrof va binolarni quyidagi qoidalarga rioya qilgan holda ko'zdan kechiradilar.

(139-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahririga qarang.

Fuqaroning uyi yoki xizmat joyini ko'zdan kechirish zarurati bo'lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi yoki tergovchi bu haqda qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Turar joyi ko'zdan kechirilayotgan shaxs yoki tegishli korxonada, muassasa, tashkilotning vakili chiqarilgan qaror yoki ajrim bilan tanishtirilib, bu haqda imzo chektiriladi.

(139-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ko'zdan kechirish korxonada, muassasada, tashkilotda o'tkazilsa — ma'muriyat vakilining, harbiy qismda, shtabda va muassasada o'tkazilsa — qo'mondonlik vakilining, zarur hollarda esa, moddiy javobgar shaxsning qatnashishi shart. Binolarni ko'zdan kechirishda ushbu Kodeksning 160 va 161-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilinishi lozim.

140-modda. Narsa va hujjatlarni ko'zdan kechirish

Oldingi tahririga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi va sud narsa va hujjatlarni ular topilgan joyda, basharti ko'zdan kechirish ko'p vaqt yoki qo'shimcha texnik vositalar talab qilsa, keyinchalik surishtiruv, dastlabki tergov yoki sud muhokamasi o'tkazilayotgan joyda ko'zdan kechiradilar.

(140-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ko‘zdan kechirish texnik vositalardan foydalanilgan holda, basharti narsa yoki hujjatlarning yo‘qolishiga yoxud shikastlanishiga olib kelmasa, o‘tkazilishi mumkin.

141-modda. Ko‘zdan kechirish bayonnomasi

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi yoki tergovchi ko‘zdan kechirish o‘tkazilganligi to‘g‘risida bayonnomasi tuzadi, sud esa ko‘zdan kechirish jarayonini va uning natijalarini sud majlisi bayonnomasida qayd etadi.

(141-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 90 — 92-moddalari.

Bayonnomada ko‘zdan kechirish davomida topilgan barcha narsalar, ular qanday tartibda ko‘zdan kechirilgan bo‘lsa, xuddi shu tartibda, ko‘zdan kechirish paytida qanday holatda kuzatilgan bo‘lsa, xuddi shu holatda qayd etiladi. Ko‘zdan kechirish chog‘ida topilgan va olingan barcha izlar, narsalar va hujjatlar sanab o‘tiladi. Olingan buyumning egasiga tegishli ma‘lumotnoma yoki bayonnomaning nusxasi beriladi.

Bundan tashqari, bayonnomada: ko‘zdan kechirish qaysi vaqtda, qanday ob-havoda va qanday yorug‘likda o‘tkazilganligi; qanday ilmiy-texnika vositalari qo‘llanilganligi va qanday natijalar olinganligi; ko‘zdan kechirishda ko‘maklashish uchun kimlar jalb qilinganligi va ko‘maklashish nimada o‘z aksini topganligi; qanday narsalar va hujjatlar qay tartibda va qanday muhr bilan muhrlanganligi; ko‘zdan kechirilganidan keyin murda va ish uchun ahamiyatli bo‘lgan narsalarning qayerga yuborilganligi ko‘rsatilgan bo‘lishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: “Surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi davomida ashyoviy dalillar, moddiy qimmatliklar va boshqa mol-mulkni olib qo‘yish (qabul qilish), hisobga olish, saqlash, berish, sotish, qaytarish, yo‘q qilib tashlash tartibi to‘g‘risida yo‘riqnomasi” (O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2010-yil 29-dekabrda ro‘yxatdan o‘tkazildi, ro‘yxat raqami 2174).

17-bob. GUVOHLANTIRISH

142-modda. Guvohlantirish uchun asoslar

Guvohlantirish:

1) odamning badanidagi ish uchun ahamiyatga molik xususiyat yoki alomatlarini, alohida belgilarni, uning jismoniy rivojlanganligi to‘g‘risidagi ma‘lumotlarni, dog‘larni, tirlangan, shilingan, qontalash joylarni topish zarurati tug‘ilgan hollarda, agar buning uchun ekspertiza o‘tkazish lozim bo‘lmasa;

2) ekspertiza o‘tkazishni talab qilmaydigan usullarni qo‘llash yo‘li bilan shaxsning mastlik va boshqa fiziologik holatini aniqlash zarurati tug‘ilgan hollarda o‘tkaziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi sog‘liqni saqlash vazirining 2011-yil 25-iyuldagi 227-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining sud-tibbiy ekspertiza muassasalarida sud-tibbiyot ekspertizalarini o‘tkazish tartibi to‘g‘risidagi yo‘riqnomasi”ning 24-bandi ikkinchi xatboshisi (28.08.2011-y., № 2259).

143-modda. Guvohlantiriladigan shaxslar

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va jabrlanuvchi guvohlantirilishlari mumkin. Guvoh uning ko'rsatuvlari to'g'riligini tekshirish uchungina guvohlantirilishi mumkin.

144-modda. Guvohlantirishni o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki jabrlanuvchining badanida jinoyat izlari, ish uchun ahamiyatga molik boshqa belgilar yoki uning g'ayritabiiy fiziologik holati to'g'risida yetarli ma'lumotlar bo'lsa, guvohlantirishni o'tkazish haqida surishtiruvchi yoki tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

Qarorda yoki ajrimda: guvohlantirishni kim va qanday maqsadda o'tkazishi; kimni guvohlantirish kerakligi; guvohlantirilishi uchun shaxs kimning huzuriga va qachon yetib kelishi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

145-modda. Guvohlantirish haqidagi qarorning yoki ajrimning majburiyigi

Surishtiruvchining, tergovchining guvohlantirish o'tkazish to'g'risidagi qarori yoki sudning shu to'g'ridagi ajrimi qaysi shaxs xususida chiqarilgan bo'lsa, o'sha shaxsga nisbatan majburiydir.

Guvohlantirishdan bosh tortayotgan shaxslar majburiy keltirilishi va guvohlantirilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 30-bobi.

146-modda. Guvohlantirishni o'tkazish tartibi

Guvohlantirishni o'tkazish haqidagi qaror yoki ajrim guvohlantiriluvchiga e'lon qilinadi. Guvohlantirishning barcha ishtirokchilariga ularning huquq va burchlari tushuntirilishi lozim.

Shaxsni yechintirib yalang'ochlash, shuningdek uning badanidagi tirnalgan, shilingan, qontalash joylarni aniqlash bilan bog'liq bo'lmagan guvohlantirish surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan xolislar ishtirokida, zarur hollarda esa, shifokor yoki boshqa mutaxassis ishtirokida o'tkaziladi. Ushbu turdagi guvohlantirish taraflar ishtirokida sud tomonidan ham o'tkazilishi mumkin.

Shaxsni yechintirib yalang'ochlash yoki uning badanidagi tirnalgan, shilingan, qontalash joylarni aniqlash bilan bog'liq bo'lgan, shuningdek ushbu Kodeks 142-moddasining **ikkinchi bandida** nazarda tutilgan guvohlantirish surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning topshirig'iga binoan shifokor yoxud boshqa mutaxassis tibbiy xodim tomonidan o'tkaziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 142-moddasining 2-bandi.

147-modda. Guvohlantirish bayonnomasi

Guvohlantirish o'tkazilganligi haqida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa guvohlantirish jarayoni va natijalarini sud majlisi bayonnomasida qayd etadi. Bayonnomada guvohlantirish o'tkazgan shaxsning hamma harakatlari va guvohlantirish davomida aniqlangan barcha izlar, xususiyatlar va belgilar qayd etilgan bo'lishi lozim.

Guvohlantirish shifokor yoki boshqa mutaxassis tomonidan o'tkazilgan bo'lsa, u bayonnoma tuzadi va imzolaydi, guvohlantirilgan shaxs va xolislar ham imzolaganidan so'ng bayonnomani tegishincha surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim etadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 90 — 92-moddalari.

18-bob. MURDANI EKSGUMATSIYA QILISH

Oldingi tahrirga qarang.

148-modda. Murdani eks gumatsiya qilish asoslari va tartibi

Koʻzdan kechirish, tanib olish, tekshirish yoki ekspertizaga namunalari olish uchun murdani qabrdan chiqarib olish zarur boʻlgan taqdirda prokuror, tergovchi yoki surishtiruvchi murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqida mazkur tergov harakatini oʻtkazish asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: Qoʻshimcha protokol “Xalqaro qurolli mojarolar qurbonlarini himoya qilishga taalluqli, 1949-yil 12-avgustda qabul qilingan Jeneva konvensiyalariga doir (I protokol)”ning 34-moddasi 4-bandini (Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1993-yil 3-sentabrdagi 946-XII-sonli Qarori).

Tergovchining yoki surishtiruvchining murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisidagi iltimosnomaning asosligini tekshirib, unga rozi boʻlgan taqdirda, murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

Sud murdani eks gumatsiya qilishni surishtiruv organlariga yoki tergovchiga topshiradi, bu haqda ajrim chiqaradi.

(148-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi OʻRQ-421-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

148¹-modda. Murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisidagi iltimosnomani koʻrib chiqish

Oldingi tahrirga qarang.

Murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari boʻyicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi boʻlmagan yoxud murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisidagi iltimosnomani koʻrib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud boʻlgan taqdirda esa, Qoraqalpogʻiston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, Oʻzbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining koʻrsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda koʻrib chiqiladi.

(148¹-moddaning birinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi OʻRQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Murdani eks gumatsiya qilish toʻgʻrisidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan eʼtiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida koʻrib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, tergovchi, surishtiruvchi, qonuniy vakil yoki murdasi eks gumatsiya qilinishi lozim boʻlgan vafot etgan shaxsning yaqin qarindoshlaridan biri, zarur hollarda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda ishtirok etayotgan boʻlsa, himoyachi va qonuniy vakil ishtirok etadi.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrdagi 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan taʼminlashga oid qonunlarni qoʻllash boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarori 16-bandining ikkinchi xatboshisi.

Sud majlisining o'tkazilish joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning sud majlisiga kelmaganligi murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur tergov harakatini o'tkazish zaruratini asoslab beradi, so'ngra taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(148¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

148²-modda. Sud ajrimi

Sudya murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida yoki murdani eksqumatsiya qilishni rad etish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning murdani eksqumatsiya qilishni rad etish to'g'risidagi ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Sudyaning murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Sudyaning ajrimi prokurorga ijro uchun, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga esa ma'lumot uchun yuboriladi.

Sudyaning murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi yoki murdani eksqumatsiya qilishni rad etish haqidagi ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin. Apellatsiya shikoyati, protesti ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud yigirma to'rt soat ichida ularni materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellatsiya instansiyasi sudi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga ular kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay ko'rib chiqishi kerak.

Apellatsiya shikoyati yoki protesti berilishi sudning murdani eksqumatsiya qilish to'g'risidagi ajrimi ijrosini to'xtatib turadi.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmay qoldirishga; sudyaning ajrimini bekor qilishga va murdani eksqumatsiya qilishga ruxsat berishga yoki murdani eksqumatsiya qilishni rad etishga haqli.

Murdani eksqumatsiya qilish rad etilgan taqdirda, aynan o'sha murdaga nisbatan mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga murdani eksqumatsiya qilishni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(148²-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

149-modda. Murdani eksqumatsiya qilish tartibi

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud murdani eksqumatsiya qilishni sog'liqni saqlash organlari bilan kelishgan holda va murda ko'milgan joy vakilining ishtirokida amalga oshiradi. Eksqumatsiya surishtiruv yoki dastlabki tergov vaqtida amalga oshirilayotgan bo'lsa, xolislarning ishtirok etishi shart. Sud eksqumatsiyani taraflar ishtirokida amalga oshiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 25-moddasining to'rtinchi qismi.

Murdani eksqumatsiya qilishda sud tibbiyoti sohasidagi mutaxassis shifokor, zarur bo'lsa, boshqa mutaxassislar ham qatnashadilar. Agar ekspertiza tayinlangan bo'lsa, eksqumatsiya o'tkazishda sud tibbiyoti ekspertining ishtirok etishi shart.

Zarur hollarda, eksqumatsiyani o'tkazishga gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, shuningdek murdani tanib olishi mumkin bo'lgan shaxslar jalb qilinishi mumkin.

150-modda. Murdani eksqumatsiya qilish bilan bog'liq protsessual harakatlar

Eksqumatsiya ekspertiza qilish maqsadida o'tkazilayotgan bo'lsa, ekspertiza o'tkazish haqida qaror yoki ajrim chiqarilishi lozim. Bunda murda ekspertiza muassasasiga jo'natiladi yoki ekspertiza murda ko'milgan joyning o'zida o'tkaziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 446-moddasi.

Murdani ko'zdan kechirish, tanib olish va ekspert tekshiruvi uchun namunalari olish ushbu Kodeksning 125, 126, 131, 138, 188 — 191, 193 va 197-moddalarida nazarda tutilgan qoidalar asosida amalga oshiriladi.

151-modda. Murdani eksqumatsiya qilish bayonnomasi

Murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa eksqumatsiya jarayoni va natijalarini sud majlisining bayonnomasida qayd etadi. Bayonnomaga qabr, tobut va murdani fotosuratlarini, kinosuratlarini va videoyozuvlarini ilova qilinishi mumkin.

Murda eksqumatsiya qilinganidan so'ng ko'zdan kechirish, tanib olish yoki ekspert tekshiruvi uchun namunalari olish amalga oshirilgan bo'lsa, mazkur tergov harakatlari to'g'risida bayonnoma tuziladi.

152-modda. Murdani eksqumatsiyadan so'ng ko'mish

Eksqumatsiyadan va boshqa protsessual harakatlardan so'ng murdani ko'mish murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida qaror yoki ajrim chiqargan shaxsning ishtirokida amalga oshiriladi. Murda ko'milganligi to'g'risida bayonnoma tuziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 4-apreldagi 101-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Dafn etish joylarini saqlash, ulardan foydalanish va qabr usti yodgorliklarini o'rnatish tartibi to'g'risida nizom"ning 40-bandi, Toshkent shahar hokimining 2016-yil 10-oktabrdagi 921-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Toshkent shahriga tegishli dafn etish joylarini saqlash qoidalari"ning 27-bandi.

19-bob. EKSPERIMENT

153-modda. Eksperiment o'tkazish uchun asoslar

Surishtiruvchi, tergovchi va sud guvohlar, jabrlanuvchilar, gumon qilinuvchilar, ayblanuvchilar, sudlanuvchilarning ko'rsatuvlarini, boshqa dalillarni, shuningdek ish yuzasidan qilingan tasmol, tekshirilayotgan hodisaga oid muayyan harakatlar, sharoit va holatlarni tiklash hamda zaruriy tajribalar o'tkazish orqali tekshirishga haqlidir.

Eksperiment biror hodisani idrok qilish, muayyan harakatlarni bajarish, biror hodisani sodir bo'lish imkoniyatini tekshirish, shuningdek hodisani yuz berish va izlarning qolish yo'sinlarini aniqlash uchun o'tkaziladi.

154-modda. Eksperiment o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Ekspertiment o'tkazish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Ekspertiment natijasida fuqarolar, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarga mulkiy zarar yetkazilishi, ishlab chiqarish tartibotining, transport vositalari harakati jadvalining buzilishi va boshqa noxush oqibatlarining kelib chiqishi ehtimol bo'lsa, surishtiruvchining, tergovchining bunday ekspertiment o'tkazish to'g'risidagi qaroriga prokuror sanksiya berishi lozim.

Ekspertiment jamoat tartibi yoki axloq normalarining buzilishiga olib keladigan bo'lsa, uni o'tkazishga yo'l qo'yilmaydi.

Ekspert tomonidan o'tkaziladigan ekspertiment sud ekspertizasining tarkibiy qismi hisoblanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Sud ekspertisasi to'g'risida"gi Qonuni.

155-modda. Ekspertimentni o'tkazish tartibi

Surishtiruvchi yoki tergovchi ekspertimentni xolislar, sud esa taraflar ishtirokida o'tkazadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 25-moddasining to'rtinchi qismi.

Ekspertiment o'tkazishga mutaxassis va ekspert, shuningdek tajriba harakatlarini olib boruvchi shaxslar jalb qilinishi mumkin. Murakkab ekspertimentlar kamida ikki nafar xolis va bir necha mutaxassis ishtirokida o'tkazilishi mumkin. Ekspertiment o'tkazishga, shuningdek ko'rsatuvlari tekshirilishi lozim bo'lgan shaxslar ham jalb qilinishi lozim. Bunda guvohlar va jabrlanuvchilar ko'rsatuv berishdan bo'yin tovlaganlik va bila turib yolg'on ko'rsatuv berganlik uchun javobgarlik to'g'risida ogohlantirilishi lozim. Ekspertiment ishtirokchilariga uning maqsadi va o'tkazilish tartibi tushuntiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 va 240-moddalari.

Tajriba harakatlarini o'tkazishdan oldin o'rganilayotgan hodisa sharoitlari tekshirilayotgan ko'rsatuv yoki tasmollarga to'la muvofiq holda tiklangan bo'lishi lozim. Buning uchun gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi, guvohlarning har biriga alohida-alohida o'zi qatnashgan yoki shohid bo'lgan hodisaning sharoit va holatlarini tiklash taklif qilinishi mumkin. Shundan keyin surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tegishli tajriba harakatlarini o'tkazadi, shu maqsadda o'lchash, fotosuratga tushirish, kinotasvirga olish, ovoz yozish, videoyozuv, reja, sxema va chizmalar tuzish, ekspertimental qoliplar va izlarning nusxalarini tayyorlash mumkin.

Ekspertiment o'tkazish sharoiti tiklanayotgan harakat yoki hodisalar yuz bergan sharoitga iloji boricha o'xshash bo'lishi lozim. Tajribalar imkon boricha bir necha marta o'tkaziladi. Tajribalarning sharoitlari o'zgartirilishi mumkin.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi, guvoh, mutaxassis va ekspertga ekspertiment yuzasidan savol berilishi mumkin. Sudning ijozati bilan ekspertimentda ishtirok etayotgan shaxslarga taraflar ham savol berishi mumkin. Taraflar va ekspertimentda ishtirok etayotgan boshqa shaxslar surishtiruvchining, tergovchining va sudning e'tiborini, ularning fikricha ish holatini aniqlashga yordam berishi mumkin bo'lgan barcha holatlarga qaratishga, ekspertiment sharoitiga aniqlik kiritishni va tajriba harakatlarini takrorlashni talab qilishga haqlidir. Ko'rsatuvi tekshirilayotgan shaxs ekspertiment munosabati bilan o'zining qo'shimcha so'roq qilinishini talab qilishi mumkin.

156-modda. Eksperiment bayonnomasi

Eksperiment o'tkazilganligi haqida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi, tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa eksperimentning borishi va natijalarini sud majlisi bayonnomasida aks ettiradi. Bundan tashqari, bayonnomada: eksperiment qanday maqsadda, qachon, qayerda va qanday sharoitda o'tkazilganligi; hodisaning sharoitini va holatini tiklash aynan nimalarda o'z aksini topganligi; qanday tajriba harakatlari qay tartibda, kim tomonidan va necha marta o'tkazilganligi; qanday natijalar olinganligi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 90 — 92-moddalari.

20-bob. OLIB QO'YISH VA TINTUV

157-modda. Olib qo'yish uchun asoslar

Jinoyat ishi uchun ahamiyatga molik narsa va hujjatlarning aynan kimda va qayerda ekanligi ma'lum bo'lib, ularni qidirishning hojati bo'lmasa, surishtiruvchi, tergovchi va sud ularni olib qo'yishga haqlidir.

158-modda. Tintuv o'tkazish uchun asoslar

Surishtiruvchi va tergovchi biror turar joy, xizmat, ishlab chiqarish binosida yoki o'zga joyda yoxud biror shaxsda ish uchun ahamiyatli bo'lgan narsa yoki hujjatlar bor deb o'ylash uchun yetarli ma'lumotga ega bo'lgan taqdirda tintuv o'tkazishga haqlidir.

Tintuv qidirilayotgan shaxsni, shuningdek murdani topish uchun ham o'tkazilishi mumkin.

159-modda. Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish to'g'risida qaror yoki ajrim

Olib qo'yish yoki tintuv surishtiruvchi yoki tergovchining qarori yoxud sudning ajrimiga ko'ra o'tkaziladi, bunda ular olib qo'yish yoki tintuv o'tkazishni surishtiruv organiga yoki tergovchiga topshirishga haqlidirlar.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 38-moddasi.

Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda bu harakatlar qayerda va kimnikida o'tkazilishi zarurligi, qaysi narsa yoki hujjatlarning qidirib topilishi va olib qo'yilishi lozimligi ko'rsatilgan bo'lishi kerak.

160-modda. Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish vaqtida hozir bo'ladigan shaxslar

Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazishda xolislar, zarurat bo'lgan taqdirda mutaxassis va tarjimon ham ishtirok etadilar.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 69 va 71-moddalari.

Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish jarayonida bu harakatlar uyida o'tkazilayotgan shaxsning o'zi yoki hech bo'lmaganda uning voyaga yetgan oila a'zolaridan birining ishtirok etishi ta'minlanishi lozim. Basharti ularning ishtirok etishini ta'minlashga imkon bo'lmasa, tegishli hokimlik yoki fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organining vakili taklif qilinadi.

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, harbiy qismlar joylashgan binolarda olib qo'yish yoki tintuv ularning vakillari ishtirokida o'tkaziladi.

Tintuv qilinayotganlarga, xolislariga, mutaxassislariga, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, harbiy qismlarning vakillariga tintuv yoki olib qo'yish o'tkazilishidan avval ularning surishtiruvchi yoki tergovchining barcha harakatlari chog'ida hozir bo'lish hamda ana shu harakatlar xususida arz qilish huquqlari tushuntirilishi kerak. Bunday arz bayonnomaga kiritilishi shart.

161-modda. Olib qo'yish va tintuv o'tkazish tartibi

Tintuv surishtiruvchi yoki tergovchining asoslantirilgan qaroriga binoan, prokurorning sanksiyasi bilan o'tkaziladi. Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda tintuv prokurorning sanksiyasiz o'tkazilishi mumkin, lekin bunday holda keyinchalik shu o'tkazilgan tintuv haqida yigirma to'rt soat ichida prokurorga xabar qilinadi. Kechiktirib bo'lmaydigan holatlar surishtiruvchi yoki tergovchining prokurorga yuborgan xabarnomasida asoslantirilishi lozim. Xabarnomaning nusxasi ishga qo'shib qo'yiladi.

Surishtiruvchi yoki tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish haqidagi qarorga yoki ajrimga asosan ish uchun ahamiyatli bo'lgan narsa va hujjatlarni qidirib topish maqsadida turar joyga yoki boshqa binoga kirishga haqlidir.

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazishga kirishishdan oldin olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilayotgan shaxsni qaror yoki ajrim bilan tanishtirib imzo qo'ydirishi shart.

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilayotgan binoda yoki o'zga joyda turgan shaxslarning olib qo'yish yoki tintuv tamom bo'lgunga qadar shu bino yoki joydan chiqib ketishini, shuningdek ularning bir-birlari bilan yoki boshqa shaxslar bilan gaplashishini taqiqlab qo'yishga haqlidir.

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish chog'ida qaror yoki ajrim bilan tanishtirganidan so'ng olinishi lozim bo'lgan narsa va hujjatlarni ixtiyoriy ravishda berishni taklif qiladi, taklif rad etilgan taqdirda majburiy ravishda oladi. Basharti bu narsa va hujjatlar olib qo'yishni amalga oshirish to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan joydan topilmasa, u holda tintuv o'tkaziladi.

Surishtiruvchi, tergovchi tintuv o'tkazishga kirishayotganida qaror yoki ajrim taqdim etganidan so'ng, olib qo'yilishi kerak bo'lgan narsa va hujjatlarni berishni taklif qiladi. Basharti ular ixtiyoriy ravishda berilsa, olib qo'yish bayonnomasi tuziladi. Agar qidirilayotgan narsa yoki hujjatlar berilmasa yoxud to'liq holda topshirilmagan bo'lsa, tintuv o'tkaziladi. Tintuv chog'ida bu xususdagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan narsa yoki hujjatlar qidiriladi va olinadi. Ish uchun ahamiyatga molik boshqa narsa yoki hujjatlar, shuningdek saqlanishi taqiqlangan ashyolar topilgan taqdirda, ular ham olib qo'yilishi lozim. Surishtiruvchini, tergovchini bu narsa yoki hujjatlarni olib qo'yishga undagan asoslar tintuv o'tkazilganligi haqidagi bayonnomada aks ettiriladi.

Olinayotgan narsa va hujjatlarning hammasi xolislariga, olib qo'yish yoki tintuv o'tkazishda ishtirok etgan boshqa shaxslarga ko'rsatiladi, bayonnomada to'liq aks ettiriladi, zarurat bo'lgan taqdirda o'ralib, muhrlanadi. O'ralgan va muhrlangan narsa va hujjatlarni keyingi tergov davomida ochishga faqat xolislar ishtirokida yo'l qo'yiladi.

Olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish vaqtida yopiq binolarni yoki buyumlar saqlanadigan joyni uning egasi o'z ixtiyori bilan ochib berishdan bosh tortsa, surishtiruvchining, tergovchining o'zi ularni ochishga haqlidir. Bunda zarurat bo'lmaganda qulflar, eshiklar va boshqa narsalarning shikastlantirilishiga yo'l qo'yilmasligi hamda uydagi saranjomlik buzilmasligi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonuni 29-moddasining ikkinchi qismi, "Buxgalterlik hisobida hujjatlar va hujjatlar aylanuvi to'g'risida"gi nizom (ro'yxat raqami 1297, 14.01.2004-y.).

162-modda. Shaxsiy tintuv va olib qo'yish

Ushbu Kodeksning 157 va 158-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda surishtiruvchi yoki tergovchi shaxsning kiyimlari, uning yonidagi buyumlari ichidan yoki badanidan topilgan, ish uchun ahamiyatga molik narsa va hujjatlarni olib qo'yishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 157 va 158-moddalari.

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi faqat ushbu Kodeksning 224-moddasiga asosan shaxsni ushlagan taqdirda, unda qurol borligi yoki u jinoyat sodir etganligini fosh qiluvchi dalillardan qutulish niyatida ekanligini taxmin qilishga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, uni shaxsiy tintuv qilishni va olib qo'yishni amalga oshirishga ham haqlidir. Bunda shaxsiy tintuv va olib qo'yish bayonnomasi ushbu Kodeksning 163-moddasi talablariga rioya qilgan holda tuziladi.

(162-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Shaxsiy tintuv va olib qo'yish ushbu Kodeksning 157 — 161-moddalarida ko'rsatilgan qoidalar asosida o'tkaziladi. Ammo shaxsiy tintuv va olib qo'yish quyidagi hollarda alohida qaror yoki ajrim chiqarilmasdan o'tkazilishi mumkin:

Oldingi tahrirga qarang.

1) gumon qilinuvchini ushlash chog'ida ushlanuvchining yonida qurol borligiga yoxud jinoyat sodir etganligini fosh qiladigan dalillardan qutulmoqchi ekanligiga yetarli asoslar bo'lganda (ushbu Kodeksning 224-moddasi);

(162-modda uchinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

2) gumon qilinuvchi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelinib, uni ushlash haqida ushbu Kodeksning 225-moddasiga asosan bayonnoma tuzilganda;

(162-modda uchinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

3) ayblanuvchiga nisbatan qamoqda saqlash tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilayotganida, basharti uning yonida qurol, shuningdek saqlanishi man etilgan buyumlar yoxud ish uchun ahamiyatga molik narsa va hujjatlar bo'lishi mumkin deb o'ylashga yetarli asoslar bo'lganida;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 242 va 243-moddalari.

4) olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilayotgan binoda yoki boshqa joyda turgan shaxs olib qo'yish va tintuv o'tkazish haqidagi qarorga yoki ajrimga ko'ra olinishi zarur bo'lgan narsa yoki hujjatlarni o'z yonida yashirincha saqlamoqda deb o'ylash uchun yetarli asoslar bo'lganida.

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxsiy tintuv hamda narsa va hujjatlarni olib qo'yish tintilayotgan shaxs bilan bir jinsdagi mutaxassis hamda xolislar ishtirokida o'tkazilishi mumkin.

(162-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

163-modda. Olib qo'yish yoki tintuv bayonnomasi

Surishtiruvchi, tergovchi olib qo'yish yoki tintuv o'tkazilgani to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan talablarga rioya qilgan holda bayonnoma tuzadi. Sud tomonidan o'tkazilgan narsa va hujjatlarni olib qo'yish natijalari sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

Bayonnomada narsa va hujjatlarning aynan qayerda va qanday sharoitda topilganligi, ixtiyoriy ravishda berilganligi yoki majburiy ravishda olinganligi ko'rsatilishi lozim. Barcha olingan narsa va hujjatlar bayonnomada birma-bir qayd qilinib, ularning miqdori, o'lchovi, og'irligi, har qaysisining o'ziga xos belgilari ko'rsatilishi, zarurat bo'lgan taqdirda o'ralishi va muhrlanishi lozim.

Olib qo'yish yoki tintuv vaqtida izlanayotgan narsa va hujjatlarni yo'q qilishga yoki yashirishga urinish hollari sodir bo'lgan taqdirda, bu hol surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ko'rilgan choralar ham ko'rsatilib bayonnomada aks ettirilishi lozim.

164-modda. Olib qo'yish yoki tintuv to'g'risidagi qaror va bayonnomaning nusxasini topshirish shartligi

Olib qo'yish yoki tintuv to'g'risidagi qaror va bayonnomaning nusxasi yo sud majlisining olib qo'yishni o'tkazish to'g'risidagi bayonnomasidan ko'chirma tintilgan shaxsga yoki uning voyaga yetgan oila a'zolariga, ular bo'lmagan taqdirda esa, tegishli hokimlik yoxud fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi vakiliga topshirilib, tilxat olinadi. Zarur hollarda mazkur shaxslarga olib qo'yilayotgan hujjatlarning nusxalari beriladi.

165-modda. Diplomatiya vakolatxonalarining binolaridan va diplomatiya vakillaridan olib qo'yish yoki ularda tintuv o'tkazish

Olib qo'yish yoki tintuv diplomatiya vakolatxonasi hududida o'tkazilayotganda diplomatiya vakolatxonalari va ularning diplomatiya daxlsizligiga ega bo'lgan xodimlari, shuningdek ularning oila a'zolari egallab turgan binolarda faqat diplomatiya vakolatxonasi boshlig'ining iltimosiga ko'ra yoki uning roziligi bilan o'tkazilishi mumkin, diplomatiya vakolatxonasi xodimlarining yoki ularning voyaga yetgan oila a'zolarining istiqomat joylarida yoxud ular egallab turgan boshqa binolarda olib qo'yish va tintuv ularning iltimoslariga ko'ra yoki roziliklari bilan o'tkazilishi mumkin. Ko'rsatilgan imtiyozlar O'zbekiston Respublikasida akkreditatsiya qilinmagan bo'lsa-da diplomatiya daxlsizligiga ega bo'lgan ajnabiy vakillarga va ularning oila a'zolariga ham beriladi.

Diplomatiya daxlsizligiga ega bo'lgan shaxsga va uning oila a'zolariga nisbatan shaxsiy tintuv yoki olib qo'yish ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan talablarga rioya qilgan holda o'tkazilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001-yil 8-maydagi 207-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Xorijiy davlatlarning O'zbekiston Respublikasidagi diplomatik vakolatxonalari va konsullik muassasalari to'g'risida"gi nizom 3.1 bandining ikkinchi va uchinchi xatboshilari, 4.5 va 6.1 bandlar.

Diplomatiya vakili yoki uning oila a'zolarining olib qo'yishga yoki tintuv o'tkazishga roziligi O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi orqali so'raladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001-yil 8-maydagi 207-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Xorijiy davlatlarning O'zbekiston Respublikasidagi diplomatik vakolatxonalari va konsullik muassasalari to'g'risida"gi nizomning 2.1 bandi.

Diplomatiya vakolatxonalari va diplomatiya daxlsizligidan foydalanadigan vakillar, shuningdek ularning oila a'zolari joylashgan binolarda tintuv yoki olib qo'yish o'tkazish chog'ida prokuror va O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligining vakili hozir bo'lishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001-yil 8-maydagi 207-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Xorijiy davlatlarning O'zbekiston Respublikasidagi diplomatik vakolatxonalari va konsullik muassasalari to'g'risida"gi nizomning 2.1 bandi.

166-modda. Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yish

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining boshqa shaxslarga yuborgan yoxud boshqa shaxslarning gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga yuborgan pochta-telegraf jo'natmalarida sodir etilgan jinoyatga doir ma'lumotlar yoki ish uchun ahamiyatga molik hujjatlar, buyumlar bor deb gumon qilish uchun yetarlicha asoslar mavjud bo'lganda, prokuror, tergovchi yoki surishtiruvchi mazkur shaxslarning barcha pochta-telegraf jo'natmalarini yoki ularning ayrimlarini xatlash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur tergov harakatini o'tkazish asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

Xatlab qo'yilishi mumkin bo'lgan pochta-telegraf jo'natmalari jumlasiga barcha turdagi xatlar, telegrammalar, radiogrammalar, banderollar, posilkalar, pochta konteynerlari kiradi.

Prokurorning, tergovchining yoki surishtiruvchining pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorida: xat-xabarlarini ushlab turilishi lozim bo'lgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi; bu shaxsning doimiy yashash joyi manzili; xatlanayotgan pochta-telegraf jo'natmalarining turlari; xatlash chorasining muddati; jo'natmalarni ushlab turish va bu haqda prokurorga, tergovchiga yoki surishtiruvchiga ma'lum qilish majburiyati yuklatilgan aloqa muassasasining nomi ko'rsatiladi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Tergovchining yoki surishtiruvchining pochta-telegraf jo'natmalarini xatlab qo'yish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomaning asosligini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining boshqa shaxslarga yoki boshqa shaxslarning gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yuborgan pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchining boshqa shaxslarga yoki boshqa shaxslarning sudlanuvchiga yuborgan pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal etiladi.

(166-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

166¹-modda. Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Oldingi tahrirga qarang.

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi bo'lmagan yoxud pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi

holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(166¹-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, zarurat bo'lgan hollarda tergovchi, surishtiruvchi, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, himoyachi va qonuniy vakil ham ishtirok etadi.

Sud majlisining o'tkazilish joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning sud majlisiga kelmaganligi pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur tergov harakatini o'tkazish zaruratini asoslab beradi, so'ngra taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(166¹-moddal O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

166²-modda. Sud ajrimi

Sudya pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida yoki pochta-telegraf jo'natmalarini xatlashni rad etish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning pochta-telegraf jo'natmalarini xatlashni rad etish haqidagi ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan sud ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi ajrim tegishli aloqa muassasasining boshlig'iga yuboriladi va uni bajarish mazkur boshliq uchun majburiydir. Bu ajrimni bajarmaganlik yoki uning mazmunini oshkor etganlik qonunda belgilangan javobgarlikka sabab bo'ladi.

Aloqa muassasasining boshlig'i sud ajrimida ko'rsatilgan xat-xabarlar va boshqa jo'natmalarni ushlab turadi hamda bu haqda prokurorga, tergovchiga, surishtiruvchiga yoki sudga darhol ma'lum qiladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan sud ajrimi ustidan mazkur ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi va qonuniy vakili tomonidan apellatsiya tartibida shikoyat berilishi yoxud prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Apellatsiya shikoyati, protest ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud ularni qirq sakkiz soat ichida materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Shikoyat yoki protest berilishi sudning pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi ajrimi ijrosini to'xtatib turmaydi. Apellatsiya instansiyasi sudi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga ular kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay ko'rib chiqishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmay qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlab qo‘yishga yoki pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlashni rad etishga haqli.

Pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlash rad etilgan taqdirda, aynan o‘sha gumon qilinuvciga, ayblanuvciga nisbatan mazkur masala bo‘yicha takroran sudga murojaat qilishga pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlashni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo‘l qo‘yiladi.

(166²-moddal O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

167-modda. Pochta-telegraf jo‘natmalarini ko‘zdan kechirish va olib qo‘yish

Surishtiruvchi yoki tergovchi aloqa muassasasiga borib, ushlangan pochta-telegraf jo‘natmalarini xolislar ishtirokida, zarurat bo‘lganda esa, tegishli mutaxassis ishtirokida ochib, ko‘zdan kechiradi. Ish uchun ahamiyatga molik ma‘lumotlar, hujjatlar, narsalar topilgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi pochta-telegraf jo‘natmalarini olib qo‘yadi yoxud ulardan nusxa ko‘chirish bilan chegaralanadi. Agar ko‘zdan kechirilgan jo‘natmalarda ish uchun ahamiyatga molik ma‘lumotlar, hujjatlar, narsalar bo‘lmasa, surishtiruvchi, tergovchi ularni egalariga yetkazish yoki o‘zi belgilagan muddatgacha ushlab turish haqida ko‘rsatma beradi.

Ushlangan jo‘natmalar ko‘zdan kechirilgan har bir holda bayonnoma tuzilib, unda qaysi pochta-telegraf jo‘natmalari ko‘zdan kechirilganligi, nimalar olinganligi va nimalar egalariga yuborilishi, nimalar esa vaqtincha ushlab qolinishi kerakligi, qaysi jo‘natmalardan nusxalar olinganligi ko‘rsatilishi lozim. Bayonnoma ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan talablarga rioya etilgan holda tuziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 90 — 92-moddalari.

168-modda. Pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlab qo‘yishni bekor qilish

Oldingi tahririga qarang.

Oldingi tahririga qarang.

Pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlash qaror chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda, surishtiruvchi, tergovchi tomonidan prokurorning roziligi bilan yoki bu chorani qo‘llashga zarurat qolmasa, sud tomonidan bekor qilinadi. Surishtiruv yoki dastlabki tergov bosqichida ish tugatilganda, birinchi instansiya sudida esa, ishni tugatish haqida ajrim chiqarilganda yoxud hukm qonuniy kuchga kirgach, xatlab qo‘yish chorasi bekor qilinishi lozim.

(168-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlash chorasining bekor qilinganligi aynan bir shaxsga nisbatan pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlab qo‘yish to‘g‘risidagi iltimosnoma bilan sudga takroran murojaat etishga monelik qilmaydi.

(168-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahririga qarang.

21-bob. TELEFONLAR VA BOSHQA TELEKOMMUNIKATSIYA QURILMALARI ORQALI OLIB BORILADIGAN SO‘ZLASHUVLARNI ESHITIB TURISH, ULAR ORQALI UZATILADIGAN AXBOROTNI OLISH

169-modda. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so‘zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish uchun asoslar

Agar ish bo'yicha to'plangan dalillar ish uchun ahamiyatga molik ma'lumotlar olinishi mumkinligiga yetarli darajada asos bo'la olsa, surishtiruvchi, tergovchi telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risida qaror chiqarishga haqlidir.

170-modda. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish tartibi

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining telefonlari va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarini eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish surishtiruvchining, tergovchining prokuror tomonidan sanksiya berilgan qaroriga yohud sudning ajrimiga binoan amalga oshiriladi.

Jabrlanuvchiga, guvohga, xuddi shuningdek ularning qarindoshlari va yaqinlariga nisbatan kuch ishlatish, tovlamachilik yoki boshqa qonunga xilof harakatlar sodir etish xavfi mavjud bo'lgan taqdirda, ushbu shaxslarning arizalari bo'yicha yohud ularning yozma roziligi hamda prokurorning sanksiyasi bilan yoki sudning ajrimiga ko'ra ularning telefonlari yohud boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish amalga oshirilishi mumkin.

Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda surishtiruvchi, tergovchi prokurorni keyinchalik darhol yozma ravishda xabardor qilgan holda, uning sanksiyasiz telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi qarorni maxsus vakolatli davlat organiga yuborishga haqli. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish haqidagi prokuror tomonidan sanksiya berilmagan qaror bir sutka davomida qonuniy kuchga ega bo'ladi.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish to'g'risidagi qarori yoki ajrimi unda eshitib turiladigan axborotning xususiyati hamda hajmi, shuningdek so'zlashuvlarni eshitib turish, ma'lumotlar uzatilishini olib borishni va natijalarini qayd etish shakli belgilanib, ushbu qaror yoki ajrim maxsus vakolatli davlat organiga ijro etish uchun yuboriladi. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish olti oydan ortiq davom etishi mumkin emas.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish chog'ida olingan axborot qayd etilishi (yozilishi) kerak. Qayd etilgan axborot (yoki yozuv) tergov harakati bayonnomasiga qo'shib qo'yilishi lozim.

171-modda. Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish bayonnomasi

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olishni hamda qayd qilishni amalga oshirgan shaxs ishga aloqador axborotning mazmunini bayon etgan holda bayonnoma tuzadi. So'zlashuvlar, xabarlar va ma'lumotlar yozuvi muhrlanadi hamda bayonnomaga qo'shib qo'yiladi.

Telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turish, ular orqali uzatiladigan axborotni olish bayonnomasida abonentning raqami, eshitib turish va qayd qilish vaqti hamda joyi, foydalanilgan texnik vositalarning turi va modeli, bu ishlarni amalga oshirgan shaxslar to'g'risidagi ma'lumotlar, shuningdek ish uchun ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa ma'lumotlar ham aks ettiriladi.

22-bob. EKSPERTIZA

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonuni.

172-modda. Ekspertiza tayinlash uchun asoslar

Oldingi tahrirga qarang.

Ish uchun ahamiyatli holatlar to'g'risidagi ma'lumotlarni fan, texnika, san'at yoki kasb sohasi bo'yicha bilimi bo'lgan shaxs o'tkazadigan maxsus tekshirish orqali olish mumkin bo'lganda ekspertiza tayinlanadi. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sudya, mutaxassislar, xolislarining bunday bilimlarga ega bo'lishi ekspertiza tayinlash zaruratidan ozod etmaydi.

(172-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ekspert oldiga qo'yilgan savollar va uning bergan xulosasi ekspertning maxsus bilimlari doirasidan tashqari chiqishi mumkin emas.

Ekspertizani ushbu Kodeksda belgilangan tartibga xilof ravishda o'tkaziladigan tekshiruv bilan almashtirishga yo'l qo'yilmaydi. Idoraviy tekshiruv xulosasi, taftish hujjatlari, mutaxassislar maslahati ekspertiza o'tkazish zaruratini istisno etmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonunining 17-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 27-fevraldagi 3-sonli "Qonunga xilof ravishda qurolga egalik qilish to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 4-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 36-sonli "Atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiatdan foydalanish sohasidagi jinoyatlar va boshqa huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 6-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2015-yil 26-iyundagi 10-sonli "Transport harakati va undan foydalanish xavfsizligiga qarshi jinoyatlar bilan bog'liq ishlar yuzasidan sud amaliyotining ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 15 va 16-bandlari.

173-modda. Ekspertiza tayinlash va o'tkazishning shartligi

Basharti, ish bo'yicha:

1) o'limning sababini, yetkazilgan tan jarohatlarining xususiyati va og'irlik darajasini;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 27-iyundagi 6-sonli "Badanga qasddan shikast yetkazishga oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori.

2) jinsiy aloqada bo'lganlikni, homiladorlik holatini va homilani sun'iy yo'l bilan tushirish belgilarini;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2010-yil 29-oktabrdagi 13-sonli "Nomusga tegish va jinsiy ehtiyojni g'ayritabiiy usulda qondirishga doir ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 6-bandi uchinchi xatboshisi.

3) gumon qiluvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchining yoshini, agar bu haqda hujjatlar bo'lmasa yoki hujjatlar shubha tug'dirsa;

4) gumon qiluvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining, ustidan tibbiy yoʻsindagi majburlov choralarini qoʻllashga doir ish yuritilayotgan shaxsning ruhiy va jismoniy ahvolini hamda ularning gʻayrihuquqiy qilmishni sodir etayotgan paytda oʻz harakatlarini idrok etish va idora qilish layoqatini, shuningdek jinoiy javobgarlikning ahamiyatini tushunish, jinoyat protsessida koʻrsatuvlar berish hamda oʻz huquqlari va qonuniy manfaatlarini mustaqil himoya qila olish layoqatini;

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi “Psixiatriya yordami toʻgʻrisida”gi Qonuni 26-moddasining ikkinchi qismi, Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2004-yil 24-sentabrdagi 13-sonli “Qasddan odam oʻldirishga oid ishlar boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarori 27-bandining ikkinchi xatboshi.

5) jabrlanuvchining, guvohning ruhiy va jismoniy holatini hamda ular ish uchun ahamiyatli boʻlgan holatlarni idrok qilish, esda saqlash va soʻroq qilganda ifodalab berish layoqatiga ega ekanliklarini, shuningdek jabrlanuvchining jinoyat protsessi chogʻida oʻz huquqlari va qonuniy manfaatlarini mustaqil himoya qila olish layoqatini;

6) tanosil va boshqa yuqumli kasalliklarga chalingan, surunkali ichkilikbozlikka va giyohvandlikka duchor boʻlgan shaxslarni davolash zarurligini va imkoniyatlarini;

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2017-yil 28-apreldagi 12-sonli “Giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalar bilan qonunga xilof ravishda muomala qilishga oid jinoyat ishlari boʻyicha sud amaliyoti haqida”gi qarori 32-bandining birinchi xatboshi.

Oldingi tahrirga qarang.

7) giyohvandlik vositalari, ularning analoglari yoki psixotrop moddalar va ularning turi mavjudligini;

(173-moddaning birinchi qismi 7-bandi Oʻzbekiston Respublikasining 2018-yil 22-oktabrdagi OʻRQ-503-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 23.10.2018-y., 03/18/503/2080-son)

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2017-yil 28-apreldagi 12-sonli “Giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalar bilan qonunga xilof ravishda muomala qilishga oid jinoyat ishlari boʻyicha sud amaliyoti haqida”gi qarorining 31-bandi.

8) pul belgilari, qimmatli qogʻozlar va boshqa hujjatlar qalbakilashtirilganligini;

9) portlashlar, halokatlar va boshqa favqulodda hodisalarning texnikaviy sabablarini aniqlash zarur boʻlganda ekspertiza tayinlash va oʻtkazish shart.

Ish uchun ahamiyatga molik boshqa holatlarni aniqlashda ham, agar buning uchun maxsus bilimlarni qoʻllash zarur boʻlsa va bu holatlar isbotlashning boshqa vositalari bilan puxta aniqlanmagan boʻlsa, ekspertiza oʻtkazish shart.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 27-fevraldagi 3-sonli “Qonunga xilof ravishda qurolga egalik qilish toʻgʻrisidagi ishlar boʻyicha sud amaliyoti haqida”gi qarorining 4-bandi, Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarori 6-bandining beshinchi xatboshisi.

174-modda. Ekspert etib tayinlanadigan shaxslar

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspert sifatida davlat sud-ekspertiza muassasasi eksperti, boshqa korxonona, muassasa, tashkilot xodimi yoki boshqa jismoniy shaxs ishtirok etishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash vazirining 2011-yil 25-iyuldagi 227-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining sud-tibbiy ekspertiza muassasalarida sud-tibbiyot ekspertizalarini o'tkazish tartibi to'g'risidagi yo'riqnoma" (28.08.2011-y., ro'yxat raqami 2259)ning 3-bandi, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 5-yanvardagi 5-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat sud-ekspertiza muassasasi yoki boshqa korxonona, muassasa, tashkilot tomonidan sud ekspertizasini o'tkazish tartibi to'g'risida namunaviy nizom"ning 3-bandi.

Belgilangan tartibda muomalaga layoqatsiz yoki muomala layoqati cheklangan deb topilgan shaxslar, shuningdek qasddan sodir etgan jinoyatlari uchun sudlanganlik holati tugallanmagan yoki sudlanganligi olib tashlanmagan shaxslar ekspert sifatida jalb etilishi mumkin emas.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining XIV bobi (77 — 80-moddalar).

Sud-tibbiyot, sud-psixiatriya, sud-psixologiya, sud-avtotexnika, sud-iqtisodiy, kriminalistika ekspertizalarini faqat davlat sud-ekspertiza muassasalarining mutaxassislari, alohida hollarda esa, boshqa korxonona, muassasa, tashkilotlarning mutaxassislari o'tkazadi. Alohida hol ekspertiza tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda asoslantirilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi, sudning ekspert etib tayinlangan shaxsni chaqirish va uning ekspertiza o'tkazishi to'g'risidagi talabi ushbu shaxs ishlayotgan korxonona, muassasa yoki tashkilot rahbari uchun majburiydir.

(174-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonunining 10 va 12-moddalari.

Oldingi tahrirga qarang.

175-modda. Tekshirish obyektlari

Ashyoviy dalillar, ekspert tekshiruvi uchun namunalari, boshqa moddiy obyektlar, murdalar va ularning qismlari, hujjatlar, shuningdek ekspertiza o'tkazilayotgan ish materiallari tekshirish obyektlari bo'lishi mumkin. Ekspert tekshiruvlari tirik odamga nisbatan ham o'tkaziladi.

Ekspertizani o'tkazishda tekshirish obyektlari (tirik odamdan tashqari) ekspert tekshiruvini o'tkazish uchun qay darajada zarur bo'lsa, shu darajada shikastlanishi yoki ishlatilishi mumkin. Bunda tekshirish obyektining qisman shikastlanishi yoki ishlatilishiga ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) yozma ruxsati olinishi zarur, tayinlangan ekspertizaning o'ziga xos xususiyatlari obyektning shikastlanishini (buzilishini) yoki ishlatilishini taqozo etuvchi hollar bundan mustasno.

LexUZ sharhi

Qarang: Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 5-yanvardagi 5-son qarori bilan tasdiqlangan “Davlat sud-ekspertiza muassasasi yoki boshqa korxon, muassasa, tashkilot tomonidan sud ekspertizasi o‘tkazish tartibi to‘g‘risida namunaviy nizom” 22-bandining ikkinchi xatboshisi.

Tekshirish obyektlarining ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) yozma ruxsati bilan yoxud tayinlangan ekspertizaning o‘ziga xos xususiyatlari bilan bog‘liq holda shikastlanganligi yoki ishlatilganligi davlat sud-ekspertiza muassasasi, boshqa korxon, muassasa, tashkilot yoki ekspert tomonidan mazkur obyektlarning mulkdoriga zararning o‘rni qoplab berilishiga sabab bo‘lmaydi.

Tekshirish obyektlari, agar ularning o‘lchamlari va xossalari imkon bersa, o‘ralgan va muhrlangan holda ekspertga topshirilishi kerak.

Tekshirish obyektini ekspertning ish joyiga yetkazib berishning iloji bo‘lmaganda, ekspertizani tayinlagan organ (shaxs) unga mazkur obyektни moneliksiz kirib ko‘rishni va uni tekshirish imkoniyatini ta‘minlaydi.

Tekshirish obyektlari davlat sud-ekspertiza muassasalarida, surishtiruv, dastlabki tergov, prokuratura organlarida va sudlarda ashyoviy dalillarni saqlash qoidalariga rioya qilingan holda saqlanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: “Surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi davomida ashyoviy dalillar, moddiy qimmatliklar va boshqa mol-mulkni olib qo‘yish (qabul qilish), hisobga olish, saqlash, berish, sotish, qaytarish, yo‘q qilib tashlash tartibi to‘g‘risida”gi yo‘riqnom (ro‘yxat raqami 2174, 29.12.2010-y.).

Ekspertiza tugallanganidan keyin tekshirish obyektlari, agar ular to‘la ishlatilgan bo‘lmasa, ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) qaytariladi.

(175-modda O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O‘RQ-250-son Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sud ekspertizasi to‘g‘risida”gi Qonunining 9-moddasi. Oldingi tahrirga qarang.

176-modda. Qo‘shimcha va qayta ekspertizalar

Qo‘shimcha ekspertiza ekspert (ekspertlar komissiyasi) xulosasidagi bo‘shliqlarning o‘rnini to‘ldirish uchun tayinlanadi va shu yoki boshqa ekspert (ekspertlar komissiyasi) tomonidan o‘tkaziladi.

Ekspert (ekspertlar komissiyasi) xulosasi asoslantirilmaganda yoki uning to‘g‘riligiga shubha tug‘ilganda yoxud unga asos qilib olingan dalillar ishonchli emas deb topilganda yoki ekspertizani o‘tkazishning protsessual qoidalari jiddiy buzilganda qayta ekspertiza tayinlanadi.

Qayta ekspertiza tayinlanganda ekspert (ekspertlar komissiyasi) oldiga ilgari qo‘llanilgan ekspert tekshiruvi usullarining ilmiy asoslanganligi to‘g‘risidagi masala qo‘yilishi mumkin.

Qayta ekspertizani tayinlash to‘g‘risidagi qarorda yoki ajrimda qayta ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) birinchi (oldingi) ekspertiza xulosasiga qo‘shilmaganligi sabablari ko‘rsatilishi lozim.

Qayta ekspertizani o‘tkazish boshqa ekspertga (ekspertlar komissiyasiga) topshiriladi. Birinchi (oldingi) ekspertizani o‘tkazgan ekspert (ekspertlar komissiyasi) qayta ekspertizani o‘tkazishda hozir bo‘lishi va tushuntirishlar berishi mumkin, lekin u ekspert tekshiruvini o‘tkazish va xulosa tuzishda ishtirok etmaydi.

(176-modda O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O‘RQ-250-son Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

*Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sud ekspertizasi to‘g‘risida”gi Qonunining 18-moddasi.
Oldingi tahrirga qarang.*

176¹-modda. Ekspertizaning ekspertlar komissiyasi tomonidan o‘tkazilishi

Ekspertiza bir xil (komissiyaviy ekspertiza) yoki turli xil (kompleks ekspertiza) sud-ekspert ixtisosligidagi bir necha ekspert tomonidan o‘tkazilishi mumkin.

Ekspertizaning ekspertlar komissiyasi tomonidan o‘tkazilishi ekspertizani tayinlagan organ (shaxs) yoki mazkur ekspertizaning o‘tkazilishini tashkil etuvchi davlat sud-ekspertiza muassasasi yoxud boshqa korxonaga, muassasa, tashkilot rahbari tomonidan belgilanadi.

Ekspertizani o‘tkazish topshirilgan ekspertlar komissiyasi o‘z oldiga qo‘yilgan masalalarni hal etish zarurligidan kelib chiqib, o‘tkaziladigan ekspert tekshiruvlarining maqsadi, ketma-ketligi va hajmini kelishib oladi.

Ekspertizani o‘tkazish topshirilgan ekspertlar komissiyasi tarkibidagi har bir ekspert ekspert tekshiruvlarini mustaqil va alohida olib boradi, shaxsan o‘zi va komissiyaning boshqa a‘zolari tomonidan olingan natijalarni baholaydi hamda qo‘yilgan savollar yuzasidan o‘z maxsus bilimlari doirasida fikrlarini shakllantiradi.

Ekspert tekshiruvlarining ekspertlar komissiyasi tarkibiga kiritilmagan shaxslar tomonidan to‘liq yoki qisman o‘tkazilishiga yo‘l qo‘yilmaydi

(176¹-modda O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O‘RQ-250-son Qonuniga asosan kiritilgan — O‘R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sud ekspertizasi to‘g‘risida”gi Qonunining 19-moddasi, Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 5-yanvardagi 5-son qarori bilan tasdiqlangan “Davlat sud-ekspertiza muassasasi yoki boshqa korxonaga, muassasa, tashkilot tomonidan sud ekspertizasini o‘tkazish tartibi to‘g‘risida namunaviy nizom”ning 26-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

177-modda. Komissiyaviy ekspertiza

Komissiyaviy ekspertiza o‘tkazilayotganda ekspertlarning har biri ekspert tekshiruvlarini to‘liq hajmda o‘tkazadi va ular olingan natijalarni birgalikda tahlil qiladi.

Ekspertlar umumiy fikrga kelganidan so‘ng birgalikdagi xulosani yoki xulosa berishning iloji yo‘qligi to‘g‘risidagi hujjatni tuzadi va imzolaydi.

Ekspertlar o‘rtasida kelishmovchiliklar kelib chiqqan taqdirda, ularning har biri kelishmovchiliklar kelib chiqqan barcha yoki ayrim masalalar bo‘yicha alohida xulosa beradi.

(177-modda O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O‘RQ-250-son Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

*Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sud ekspertizasi to‘g‘risida”gi Qonunining 20-moddasi.
Oldingi tahrirga qarang.*

178-modda. Kompleks ekspertiza

Kompleks ekspertiza ish uchun ahamiyatga molik holatlarni turli ilm sohalaridan foydalangan holda bir necha ekspert tekshiruvini o‘tkazish yo‘li bilangina aniqlash mumkin bo‘lgan hollarda tayinlanadi.

Kompleks ekspertizani o'tkazishda ekspertlarning har biri o'z vakolati doirasida ekspert tekshiruvlarini olib boradi. Kompleks ekspertizaning xulosasida ekspertlarning har biri qaysi ekspert tekshiruvlarini va qancha hajmda olib borganligi, qaysi holatlarni shaxsan o'zi aniqlaganligi hamda qanday fikrlarga kelganligi ko'rsatiladi. Ekspertlarning har biri xulosaning ushbu ekspert tekshiruvlari bayon etilgan qismini imzolaydi va ular uchun javobgar bo'ladi.

Umumiy fikrni (fikrlarni), olingan natijalarni baholashga va ushbu fikrni (fikrlarni) shakllantirishga vakolatli bo'lgan ekspertlar qiladi. Agar ekspertlar komissiyasi yakuniy fikrining yoki uning bir qismining asosi sifatida ekspertlardan birining (alohida ekspertlarning) aniqlagan holatlari olingan bo'lsa, bu haqda xulosada ko'rsatilishi kerak.

Ekspertlar o'rtasida kelishmovchiliklar kelib chiqqan taqdirda, ularning har biri kelishmovchiliklar kelib chiqqan barcha yoki ayrim masalalar bo'yicha alohida xulosa beradi.

Agar kompleks ekspertizani o'tkazish davlat sud-ekspertiza muassasasiga topshirilgan bo'lsa, unda ushbu ekspertizani tashkil qilish uning rahbari zimmasiga yuklatiladi.

(178-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonunining 21-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 5-yanvardagi 5-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat sud-ekspertiza muassasasi yoki boshqa korxonalar, muassasa, tashkilot tomonidan sud ekspertizasi o'tkazish tartibi to'g'risida namunaviy nizom"ning 27-bandi.

179-modda. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchining ekspertiza tayinlash va o'tkazishdagi huquqlari

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi ekspertiza tayinlash va o'tkazishda:

1) ekspertiza o'tkazilgunga qadar ekspertiza tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim bilan tanishib chiqish va o'ziga berilgan huquqlar tushuntirilishini talab qilish. Bu haqda bayonnoma tuziladi yoki sud majlisi bayonnomasiga yozib qo'yiladi;

2) ekspertni rad etish;

3) o'zi ko'rsatgan shaxslar orasidan ekspert tayinlanishini iltimos qilish;

4) ekspert xulosa berishi uchun uning oldiga qo'shimcha savollar qo'yish, qo'shimcha materiallar taqdim etish;

5) ekspertiza o'tkazilayotganda surishtiruvchi, tergovchi, sudning ruxsati bilan hozir bo'lish, ekspertdan tekshiruv vaqtida qo'llayotgan usullarining va olingan natijalarning mohiyatini tushuntirib berishni talab qilish, ekspertga tushuntirishlar berish;

6) ekspert xulosasi bilan tanishib chiqish va qo'shimcha yoki qayta ekspertiza o'tkazish to'g'risida iltimos qilish huquqiga ega.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonunining 22-moddasi.

Sanab o'tilgan huquqlardan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanayotgan shaxs ham, agar bunga uning ruhiy holati imkon bersa, foydalanadi.

180-modda. Ekspertiza tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspertiza tayinlash to'g'risida tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Unda: ekspertiza tayinlash uchun asos bo'lgan sabablar; ekspertizaga yuborilayotgan ashyoviy dalillar va boshqa

obyektlar, ularning qachon, qayerda va qaysi holatda topilganligi va olinganligi; ish materiallari bo'yicha ekspertiza o'tkazishda esa ekspert xulosasi asoslanishi lozim bo'lgan ma'lumotlar; ekspert oldiga qo'yilgan savollar; ekspertiza muassasasining nomi yoki ekspertiza o'tkazish topshirilgan shaxsning familiyasi ko'rsatilishi lozim.

(180-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2017-yil 28-apreldagi 12-sonli "Giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalar bilan qonunga xilof ravishda muomala qilishga oid jinoyat ishlari bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 31-bandi.

Zarur hollarda ekspertiza jinoyat ishi qo'zg'atilishidan oldin ham tayinlanishi mumkin.

Ekspertiza o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrim unga taalluqli shaxslar uchun majburiydir.

181-modda. Ekspertiza o'tkazishda majburlov chegarasi

Oldingi tahrirga qarang.

Murakkab tibbiy tekshiruv usullaridan, shuningdek kuchli og'riq berish bilan bog'liq usullardan majburiy foydalanishga faqat ekspertiza o'tkazilayotgan shaxsning roziligi bilan, agar ushbu shaxs voyaga yetmagan yoki uning ruhiy holati buzilgan bo'lsa, uning qonuniy vakilining, vasiysining yoki homiysining roziligi bilan yo'l qo'yiladi.

(181-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Oldingi tahrirga qarang.

182-modda. Davlat sud-ekspertiza muassasasida yoki boshqa korxonada, muassasa, tashkilotda ekspertiza o'tkazish

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertiza tayinlash to'g'risida o'zi chiqargan qarorni yoki ajrimni, tekshirish obyektlarini, zarur hollarda esa jinoyat ishini ham davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxonada, muassasa, tashkilotning rahbariga yuboradi. Agar qaror yoki ajrimda ekspert ko'rsatilmagan bo'lsa, tashkilotning rahbari mazkur tashkilot xodimlaridan qaysi biri ekspertiza o'tkazishi to'g'risida farmoyish berishi kerak. Bu haqda u ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) xabar beradi.

(182-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxonada, muassasa, tashkilotning rahbari ekspertiza o'tkazishni tashkil qiladi, tekshirish obyektlarining saqlanishini ta'minlaydi, ekspertizani o'tkazish muddatlarini aniqlaydi, ekspert tekshiruvi tugaganidan so'ng xulosani, tekshirish obyektlari va ish materiallarini ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) yuboradi.

Davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxonada, muassasa, tashkilotning rahbari, agar mazkur tashkilotda ekspert tekshiruvlarini o'tkazish uchun tegishli mutaxassislar yoxud zarur moddiy-texnik baza yoki maxsus sharoitlar bo'lmasa, ekspertizani tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrimni ijro etmasdan hamda ekspertizani o'tkazish uchun taqdim etilgan tekshirish obyektlari va ish materiallarini uch kunlik muddatda qaytarish; ekspertizani tayinlagan organdan (shaxsdan) ekspertlar komissiyasi tarkibiga ushbu tashkilotda ishlamaydigan shaxslarni,

shu jumladan boshqa davlatlardan mutaxassislarni, agar ekspertizani o'tkazish uchun ularning maxsus bilimlari zarur bo'lsa, kiritish to'g'risida iltimos qilish huquqiga ega.

Davlat sud-ekspertiza muassasasining yoki boshqa korxonada, muassasa, tashkilotning rahbari ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) roziligisiz ekspertizani o'tkazish uchun ushbu tashkilotda ishlamaydigan mutaxassislarni jalb etishga; ekspertizani o'tkazish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha tekshirish obyektlarini ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) qarori yoki ajrimisiz talab qilib olishga haqli emas.

(182-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonunining 12 — 14-moddalari, Vazirlar Mahkamasining 2011-yil 5-yanvardagi 5-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat sud-ekspertiza muassasasi yoki boshqa korxonada, muassasa, tashkilot tomonidan sud ekspertizasi o'tkazish tartibi to'g'risida namunaviy nizom".

183-modda. Ekspertiza muassasasidan tashqarida ekspertiza o'tkazish

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspertiza ekspertiza muassasasidan tashqarida o'tkaziladigan bo'lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertiza o'tkazish to'g'risida qaror yoki ajrim chiqargandan keyin ekspertiza o'tkazish topshirilayotgan shaxsni chaqirtiradi, uning shaxsi va malakasini, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, jabrlanuvchiga bo'lgan munosabatini va uni rad etishga asoslar bor-yo'qligini aniqlaydi.

(183-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspertizani tayinlagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertga ekspertiza tayinlanganligi to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni taqdim etadi, uni ushbu Kodeksning 68-moddasida ko'rsatilgan huquq va majburiyatlari bilan tanishtiradi va bila turib noto'g'ri xulosa berganligi, surishtiruv yoki dastlabki tergov ma'lumotlarini surishtiruvchining, tergovchining yoxud prokurorning ruxsatisiz oshkor qilganligi, shuningdek xulosa berishni rad etganligi yoki bundan bo'yin tovlaganligi uchun jinoiy javobgarlik to'g'risida ogohlantiradi. Ekspert bergan ariza va iltimosnomalar ham shu zaylda qayd etiladi. Ekspertning iltimosi rad etilgan taqdirda, ekspertiza tayinlagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud bu haqda qaror yoki ajrim chiqaradi.

(183-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 — 240-moddalari.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi yoki guvohning badanini yoxud ruhiy holatini tekshirish zarurati paydo bo'lsa, ekspertiza tayinlagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ularning ekspertga olib kelinishini ta'minlashi shart.

(183-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

184-modda. Ekspertning yoki ekspertlar komissiyasining xulosasi

Ekspert yoki ekspertlar komissiyasi ekspert tekshiruvlarini o'tkazib bo'lganidan keyin tegishincha ekspert yoxud ekspertlar komissiyasi tarkibiga kiruvchi har bir ekspert imzosi bilan tasdiqlanadigan xulosa tuzadi.

Xulosada: ekspertiza o'tkazilgan sana va joy; ekspertizani o'tkazish asosi; ekspertizani tayinlagan organ (shaxs) to'g'risida ma'lumotlar; ekspert (familiyasi, ismi, otasining ismi, ma'lumoti, ixtisosligi, ish staji, ilmiy darajasi, ilmiy unvoni, egallab turgan lavozimi) va ekspertizani o'tkazish topshirilgan tashkilot haqida ma'lumotlar; ekspertning bila turib noto'g'ri xulosa berganligi, surishtiruv yoki dastlabki tergov ma'lumotlarini surishtiruvchi, tergovchi yoxud prokurorning ruxsatisiz oshkor qilganligi, shuningdek xulosa berishni rad etganligi yoki bu ishdan bo'yin tovlaganligi uchun jinoiy javobgarlik to'g'risida ogohlantirilganligi; ekspertning oldiga qo'yilgan savollar; ekspertga taqdim etilgan tekshirish obyektlari va ish materiallari; ekspertiza o'tkazilayotganda hozir bo'lgan shaxslar haqida ma'lumotlar; qo'llanilgan usullar ko'rsatilgan holda ekspert tekshiruvlarining mazmuni va natijalari, shuningdek bu ekspert tekshiruvlari, agar ekspertlar komissiyasi ishlagan bo'lsa, kim tomonidan o'tkazilganligi; ekspert tekshiruvi natijalarining baholanishi, qo'yilgan savollarga berilgan asosli javoblar; ish uchun ahamiyatga molik bo'lgan va ekspertning tashabbusiga ko'ra aniqlangan holatlar ko'rsatilishi lozim.

Xulosada huquqbuzarlik sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar, shuningdek ularni bartaraf etishga doir tashkiliy-texnikaviy tavsiyalar ko'rsatilgan bo'lishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Xulosani va uning natijalarini tasvirlovchi materiallar ushbu xulosaga ilova qilinadi hamda uning tarkibiy qismi bo'lib xizmat qiladi. Ekspert tekshiruvining olib borilishi, shart-sharoitlari va natijalarini hujjatlashtiradigan materiallar davlat sud-ekspertiza muassasasida yoki boshqa korxonada, muassasa, tashkilotda qonunchilikda belgilangan muddatlarda saqlanadi. Ular ekspertizani tayinlagan organning (shaxsning) talabiga binoan ishga qo'shib qo'yish uchun taqdim etiladi.

(184-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Arxiv ishi to'g'risida"gi Qonuning 24-moddasi.

Agar taqdim etilgan tekshirish obyektlarining, materiallarning yoki ekspertning maxsus bilimlari yetarli emasligi ekspert tekshiruvi davomida ma'lum bo'lib qolsa, xulosa ayrim qo'yilgan savollarga javob berishni rad etish asosini o'z ichiga olgan bo'lishi lozim.

Ekspert tekshiruvi tugaganidan so'ng xulosa, tekshirish obyektlari va ish materiallari ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) yuboriladi.

(184-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonuning 23-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

185-modda. Xulosa berishning iloji yo'qligi to'g'risidagi hujjat

Agar ekspert qo'yilgan savollarni uning maxsus bilimlari asosida hal qilish mumkin bo'lmashligiga yoki unga taqdim etilgan tekshirish obyektlarining yoxud materiallarning yaroqsizligiga yoki xulosa berish uchun yetarli emasligiga va ularni to'ldirib bo'lmashligiga yoxud fan va sud-ekspertlik amaliyotining holati qo'yilgan savollarga javob topish imkoniyatini bermasligiga ishonch hosil qilsa, u xulosa berishning iloji yo'qligi to'g'risida asoslantirilgan hujjat tuzadi hamda uni ekspertizani tayinlagan organga (shaxsga) yuboradi.

(185-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonunining 24-moddasi.

186-modda. Ekspertni so'roq qilish

Ekspertning xulosasi yetarli darajada aniq bo'lmay, kamchiliklarini to'ldirish uchun qo'shimcha tekshirish o'tkazishga zarurat bo'lmasa yoki ekspert foydalangan usullarga aniqlik kiritish zarur bo'lib qolsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ekspertni ushbu Kodeksning 98 — 108-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya etgan holda so'roq qilish huquqiga ega.

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspert faqat o'zi tomonidan berilgan xulosa va shaxsan o'tkazgan ekspert tekshiruvlari yuzasidan so'roq qilinishi mumkin.

Ekspertni u xulosa berguniga qadar so'roq qilish taqiqlanadi.

(186-modda O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O'RQ-250-son Qonuniga asosan ikkinchi va uchinchi qismlar bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Sud ekspertizasi to'g'risida"gi Qonuni 10-moddasining yettinchi va sakkizinchi qismlari.

187-modda. Ekspert xulosasini baholash

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspert xulosasi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan jinoyat ishi yoki tergovga qadar tekshiruv materiallari bo'yicha to'plangan boshqa dalillar bilan birgalikda uning ilmiy asoslanganligi va ekspertiza o'tkazish uchun belgilangan barcha protsessual qoidalarga rioya etilganligi nuqtai nazaridan baholanadi.

(187-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ekspertning xulosasi surishtiruvchi, tergovchi yoki sud uchun muqarrar daliliy kuchga ega emas. Xulosaga qo'shilmaslik qarorda yoki ajrimda asoslab berilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar jinoyat ishi yoki tergovga qadar tekshiruv materiallari bo'yicha bir necha ekspertiza o'tkazilgan va ekspertlar bir xil fikrga kelmagan bo'lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ba'zi ekspertlarning xulosalariga qo'shilish va boshqa ekspertlarning xulosalariga qo'shilmaslik to'g'risidagi o'z fikrini asoslab berishi lozim.

(187-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

22¹-bob. Taftish

187¹-modda. Taftish tayinlash uchun asoslar

Yuridik shaxslar va yakka tartibdagi tadbirkorlarni taftish qilish ish uchun ahamiyatli bo'lgan holatlar haqidagi ma'lumotlarni tekshirilayotgan subyektlarning buxgalteriya, moliya, statistika, bank hujjatlarini va boshqa hujjatlarini o'rganish hamda taqqoslab ko'rish yo'li bilan olish mumkin bo'lgan hollarda tayinlanadi. Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudyaning maxsus bilimlarga ega ekanligi taftishni tayinlashdan ozod etmaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Tadbirkorlik subyektini taftish qilish faqat uning qonunchilikni buzganligi faktlari bo'yicha qo'zg'atilgan jinoyat ishi doirasida amalga oshiriladi. Bunda taftishga tadbirkorlik subyektining faqat qo'zg'atilgan jinoyat ishi bilan bog'liq faoliyati qamrab olinishi mumkin.

(187¹-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1998-yil 19-noyabrdagi PF-2114-sonli "Xo'jalik yurituvchi subyektlarni tekshirishni tashkil qilishni tartibga solish to'g'risida"gi Farmoni 1-bandining beshinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishi qo'zg'atilguniga qadar taftishni tayinlashga faqat qonunchilikda belgilangan hollarda va tartibda yo'l qo'yiladi.

(187¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining 1998-yil 24-dekabrdagi 717-I-sonli "Xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatini davlat tomonidan nazorat qilish to'g'risida"gi Qonuni 2-moddasining uchinchi qismi.

187²-modda. Taftishni tayinlash

Oldingi tahrirga qarang.

Taftish tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining, surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan tayinlanadi.

(187²-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

1) tekshiriladigan subyektning to'liq nomi va uning tashkiliy-huquqiy shakli (yakka tartibdagi tadbirkorning familiyasi, ismi, otasining ismi), soliq to'lovchining identifikatsiya raqami va yuridik manzili;

2) jinoyat ishining raqami yoki taftishni tayinlash uchun tergovga qadar tekshirish jarayonida yuzaga kelgan asoslar yoxud qo'shimcha yoki qayta taftish tayinlash uchun asoslar;

3) taftish o'tkazish chog'ida o'rganiladigan masala yoki masalalar doirasi;

4) moliya-xo'jalik faoliyatining taftish qilinishi lozim bo'lgan davri;

5) taftish o'tkazish topshirilgan vakolatli organning nomi, shu jumladan qo'shimcha ravishda jalb etiladigan davlat organlari va tashkilotlar.

Taftish o'tkazish chog'ida taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilmagan masalani yoki masalalar doirasini, shuningdek moliya-xo'jalik faoliyatining davrini o'rganish taqiqlanadi.

Ushbu Kodeksning 187³-moddasida ko'rsatilgan organlar va tashkilotlar taftishni tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim olingan paytdan e'tiboran ikki ish kunidan kechiktirmay taftish o'tkazish haqida taftishni o'tkazish uchun tayinlangan shaxslarni albatta ko'rsatgan holda buyruq chiqaradi.

187³-modda. Taftish o'tkazish uchun tayinlanadigan shaxslar

Oldingi tahrirga qarang.

Taftish o'tkazish uchun tayinlanadigan shaxslar sifatida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining, davlat soliq xizmatining, O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining va hududiy moliya organlarining mutaxassisleri ishtirok etishi mumkin.

(187³-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 15-yanvardagi O'RQ-516-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 16.01.2019-y., 03/19/516/2484-son)

Zarur bo'lgan hollarda, surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga ko'ra boshqa davlat organlari va tashkilotlarning xodimlari ham taftish o'tkazish uchun jalb etilishi mumkin.

187⁴-modda. Tadbirkorlik subyektlarini taftishdan o'tkazish shartlari

Tadbirkorlik subyektlarini taftish qilish yuridik xizmat vakillari va (yoki) jalb etilgan advokatlar albatta ishtirok etgan holda (tadbirkorlik subyekti mazkur huquqdan voz kechgan hollar bundan mustasno) o'tkaziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 19-yanvardagi PQ-2733-son qarori bilan tasdiqlangan "Davlat organlari va tashkilotlarining yuridik xizmati to'g'risida Nizom" 18-moddasining o'ninchi xatboshisi.

Yuridik xizmat vakilining ishtirokidan va (yoki) advokatning yuridik yordamidan voz kechish taftishning keyingi bosqichlarida tadbirkorlik subyekti tomonidan ularni jalb etish uchun to'siq bo'lmaydi.

Taftish o'tkazuvchi shaxs tadbirkorlik subyektining vakolatli vakiliga uning taftish o'tkazishda ishtirok etishga yuridik xizmat vakilini va (yoki) advokatni jalb etishga yoxud ularning ishtirokidan voz kechishga bo'lgan huquqini taftish o'tkazish boshlanguniga qadar yozma shaklda tushuntiradi va bu haqda bayonnoma tuziladi.

Agar tadbirkorlik subyektining mansabdor shaxsi yoki vakili tomonidan yuridik xizmat vakilini va (yoki) advokatni jalb etish niyati bildirilsa, taftish o'tkazishning boshlanishi yuridik xizmat vakili va (yoki) advokat yetib kelguniga qadar, biroq ko'pi bilan yigirma to'rt soatga to'xtatib turiladi.

Yuridik xizmat vakilining va (yoki) advokatning yigirma to'rt soat ichida yetib kelish imkoniyati bo'lmagan taqdirda, taftish ularning ishtirokisiz boshlanadi.

Taftish o'tkazish uchun asos bo'lib xizmat qiluvchi quyidagi hujjatlarning mavjud bo'lishi tadbirkorlik subyektni taftishdan o'tkazishning majburiy shartidir:

- taftish tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrim;
- vakolatli organning taftish o'tkazish to'g'risidagi buyrug'i;
- taftish o'tkazuvchi shaxsning xizmat guvoynomasi;

taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnoma.

187⁵-modda. Taftish o'tkazish tartibi

Taftish o'tkazish uchun tayinlangan shaxslar tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslarini yoki vakillarini taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlar bilan taftish o'tkazish boshlanguniga qadar tanishtirishi, shuningdek tekshiruvlarni ro'yxatdan o'tkazish kitobiga yozuv kiritishi shart.

Taftish tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalari tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga imzo qo'ydirib topshirilgan, shuningdek ular xizmat guvohnomasi va taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnoma bilan tanishtirilgan payt taftish o'tkazish boshlangan payt deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yoki vakilining taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlarni olish va ular bilan tanishishdan bosh tortishi taftishni bekor qilish uchun asos bo'lmaydi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili tegishli hujjatlarni olish va ular bilan tanishishdan bosh tortgan taqdirda, taftish o'tkazish uchun tayinlangan shaxs tomonidan uning o'zi va tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili imzolaydigan bayonnoma tuziladi. Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili mazkur bayonnomani imzolashdan bosh tortgan taqdirda, unga tegishli yozuv yozib qo'yiladi. Mazkur holda bayonnoma imzolangan payt taftish o'tkazish boshlangan payt deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili taftish o'tkazish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni, axborotni va materiallarni taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlar olinganidan va ular bilan tanishib chiqilganidan keyin taqdim etishi shart.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili hujjatlarni, axborot va materiallarni taqdim etishdan bosh tortgan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs bundan buyongi protsessual harakatlarni o'tkazish to'g'risida qaror qabul qiladigan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga bu haqda darhol xabar qiladi.

Hujjatlarni olib qo'yish zarur bo'lgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror olib qo'yish to'g'risida qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Olib qo'yish ushbu Kodeksning [20-bobida](#) belgilangan qoidalar bo'yicha amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 20-bobi.

Taftish o'tkazuvchi shaxs zarur bo'lgan taqdirda, tekshirilayotgan subyektning hududi va binolarini tekshiruvdan, shuningdek mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Taftish tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan masalalarni o'rganish soliq, valyutaga oid, buxgalteriya to'g'risidagi qonunchilikka va boshqa qonunchilikka muvofiq amalga oshiriladi.

(187⁵-moddaning to'qqizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish o'tkazuvchi shaxsning tekshirilayotgan subyektning hududiga va binolariga (turar joylar bundan mustasno) kirishiga to'sqinlik qilingan, shuningdek taftishni amalga oshirish uchun uning mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazish rad qilingan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxsning o'zi va tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili tomonidan

imzolanadigan bayonnoma tuziladi. Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili bayonnomani imzolashdan bosh tortgan taqdirda, unga tegishli yozuv yozib qo'yiladi. Bayonnoma bundan buyongi protsessual harakatlarni o'tkazish to'g'risida qaror qabul qiladigan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga taqdim etiladi.

Taftish o'tkazuvchi shaxsning tekshirilayotgan subyektning hududiga va binolariga (turar joylar bundan mustasno) kirishiga to'sqinlik qilinganligi, shu jumladan ushbu subyektning mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazish rad etilganligi, shuningdek taftish o'tkazuvchi shaxsning o'z xizmat majburiyatlarini bajarishiga to'sqinlik qilinganligi qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka sabab bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi 197, 198-moddalari.

Taftish o'tkazuvchi shaxslarning o'z xizmat majburiyatlarini bajarishiga to'sqinlik qilinganligi uchun javobgarlikka tortish taftishni bekor qilish uchun asos bo'lmaydi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnoma topshirilgan kun taftish o'tkazish tugallangan kun deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomani olishdan bo'yin tovlagan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaga bu haqda tegishli yozuv kiritadi va shu paytdan e'tiboran taftish tugallangan deb hisoblanadi. Mazkur holda taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning bir nusxasi tekshirilayotgan subyektga pochta orqali buyurtma xat bilan yuboriladi.

187⁶-modda. Ayrim hollarda taftish o'tkazish tartibi

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsi yoki vakili turgan joy noma'lum bo'lgan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalarini tekshirilayotgan subyektning yuridik manziliga va uning mansabdor shaxsining yashash joyi manziliga uch ish kuni ichida buyurtma xat bilan yuboradi. Bunday holda buyurtma xat yuborilgan sana taftish o'tkazish boshlangan sana deb hisoblanadi.

Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yoki vakilining yo'qligi taftishni bekor qilish uchun asos bo'lmaydi. Bunday holda taftish tekshirilayotgan subyektning moliya-xo'jalik faoliyati to'g'risidagi, ishda mavjud bo'lgan hujjatlar, axborot va materiallar asosida o'tkaziladi.

Oldingi tahririga qarang.

Tekshirilayotgan subyektning hujjatlari, axboroti va materiallari yo'qotilgan, yo'q qilingan yoki mavjud bo'lmagan taqdirda, taftish o'tkazuvchi shaxs taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda ko'rsatilgan masalalarni o'rganishni soliq, valyutaga oid, buxgalteriya to'g'risidagi qonunchilikka va boshqa qonunchilikka muvofiq o'tkazishi mumkin.

(187⁶-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RO-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnoma tekshirilayotgan subyektning yuridik manziliga va dalolatnomaning ko'chirma nusxasi tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yashash joyiga buyurtma xatlar bilan yuborilgan kun taftish o'tkazish tugallangan kun deb hisoblanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 187¹ — 187⁶-moddalari.

187⁷-modda. Taftish o‘tkazish muddatlari

Oldingi tahririga qarang.

Taftish o‘tkazish muddati o‘ttiz kalendar kundan iboratdir.

Zarur bo‘lgan taqdirda, tekshirilayotgan subyektning hujjatlari hajmi, faoliyatining turi va ko‘lamlari hisobga olingan holda, taftish muddati moliya-xo‘jalik faoliyatining taftishini o‘tkazuvchi shaxsning asoslantirilgan iltimosnomasi bo‘yicha surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori bilan O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o‘rinbosarining roziligiga ko‘ra yoxud sudning ajrimi bilan:

tadbirkorlik subyektlariga nisbatan o‘ttiz kalendar kunga;

davlat organlari va tashkilotlariga, shuningdek ustav fondidagi (ustav kapitalidagi) davlat ulushi 50 foiz va undan ortiq miqdorda bo‘lgan xo‘jalik yurituvchi subyektlarga nisbatan surishtiruvning, dastlabki tergovning va sud majlisida jinoyat ishini muhokama qilishning ushbu Kodeksda belgilangan muddatlaridan oshmaydigan muddatga uzaytirilishi mumkin.

(187⁷-modda matni O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 20-iyuldagi O‘RQ-485-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 21.07.2018-y., 03/18/485/1552-son)

187⁸-modda. Taftish natijalari to‘g‘risidagi dalolatnoma

Taftish o‘tkazuvchi shaxslar o‘tkazilgan taftish natijalariga ko‘ra dalolatnoma tuzadi.

Taftish natijalari to‘g‘risidagi dalolatnomada quyidagilar ko‘rsatiladi:

- 1) taftish o‘tkazilgan joy, dalolatnoma tuzilgan sana;
- 2) taftish o‘tkazish uchun asoslar;
- 3) taftish o‘tkazilgan muddat;
- 4) taftish o‘tkazgan shaxslarning familiyasi, ismi, otasining ismi;
- 5) yuridik shaxsning to‘liq nomi, tekshirilayotgan davrda uning rahbarlik vazifalarini yoki buxgalteriya hisobi va moliyaviy boshqaruv vazifalarini amalga oshirgan mansabdor shaxslarining familiyasi, ismi, otasining ismi (yakka tartibdagi tadbirkorning familiyasi, ismi, otasining ismi);
- 6) tekshirilayotgan subyektning joylashgan eri (pochta manzili), bank rekvizitlari, shuningdek uning soliq to‘lovchining identifikatsiya raqami;
- 7) tekshirilayotgan subyekt moliya-xo‘jalik faoliyatining ilgari tekshiruvlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar;
- 8) tekshirilayotgan davr hamda taftish o‘tkazish uchun taqdim etilgan hujjatlar, axborot va materiallar to‘g‘risidagi umumiy ma’lumotlar;

Oldingi tahririga qarang.

9) qonunchilikning aniqlangan buzilishlarining (ular mavjud bo‘lgan taqdirda) batafsil tavsifi qonunchilikning buzilgan normalariga havola qilingan holda;

(187⁸-modda ikkinchi qismining 9-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahririga qarang.

10) o‘tkazilgan taftish natijalariga doir, shu jumladan qonunchilikning buzilishlari mavjud emasligi to‘g‘risidagi xulosalar.

(187⁸-modda ikkinchi qismining 10-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish natijalari to‘g‘risidagi dalolatnoma kamida uch nusxada tuziladi.

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning barcha nusxalari taftish o'tkazuvchi shaxslar tomonidan imzolanadi. Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning bir nusxasi tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga topshiriladi, u dalolatnomaning barcha nusxalariga olganligi to'g'risida olish sanasini ko'rsatgan holda imzo qo'yishi shart. Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning qolgan nusxalari taftish materiallariga qo'shib qo'yiladi.

Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxsining yoki vakilining taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomadagi imzosi uning taftish natijalaridan rozi ekanligini bildirmaydi.

Taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaga taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalari, taftish doirasida sodir etilgan harakatlar to'g'risidagi bayonnomalar, inventarizatsiya dalolatnomalari, taftish o'tkazish chog'ida olingan materiallar, shuningdek taftish doirasida sodir etilgan harakatlarni tasdiqlovchi boshqa hujjatlar qo'shib qo'yilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

Taftish tugallangan kundan e'tiboran keyingi ish kunidan kechiktirmay taftish materiallari taftish o'tkazish vakolatiga ega bo'lgan organda qonunchilikda belgilangan tartibda ro'yxatdan o'tkazilishi va taftishni tayinlagan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga taqdim etilishi kerak.

(187⁸-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish o'tkazgan organ taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning tasdiqlangan ko'chirma nusxasini qonuniy choralar ko'rilishi uchun tegishli vakolatli organga ham yuboradi.

187⁹-modda. Qo'shimcha yoki qayta taftish

Qo'shimcha taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomada mavjud bo'lgan kamchiliklarni to'ldirish va ish bo'yicha yangidan aniqlangan holatlarni aniqlashtirish uchun tayinlanadi.

Qayta taftish quyidagi hollarda tayinlanadi:

taftish xulosalari va natijalariga rozi emaslik to'g'risida tekshirilgan subyekt, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi tomonidan taqdim etilgan e'tirozlar asosli deb topilganda;

taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomada taftish materiallari va jinoyat ishining boshqa materiallari bilan qarama-qarshiliklar mavjud bo'lganda, shuningdek taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomadagi xulosalarga asos bo'lgan hujjatlar, axborot va materiallar noto'g'ri deb topilganda;

taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomada ko'rsatilgan xulosalar asossiz bo'lganda yoki ularning to'g'riligi shubha tug'dirganda.

Dastlabki taftishni o'tkazgan shaxslar qayta taftish o'tkazish uchun tayinlanishi mumkin emas.

Qo'shimcha taftish yoki qayta taftish ushbu bobda belgilangan tartibda va muddatlarda o'tkaziladi.

187¹⁰-modda. Tekshirilayotgan subyekt mansabdor shaxslarining yoki vakillarining huquqlari va majburiyatlari

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslari yoki vakillari quyidagilarga haqli:

tekshiruvchi shaxslardan taftish o'tkazish uchun asos bo'lgan hujjatlarni talab qilish, xizmat guvohnomasi, shuningdek taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnoma bilan tanishish;

o'z faoliyati taftishdan o'tkazilishi to'g'risida tegishli axborotga ega bo'lish, taftish o'tkazuvchi shaxslar tomonidan tadbirlar o'tkazilishi chog'ida tushuntirishlar berish va ularda hozir bo'lish;

taftish o'tkazuvchi shaxslarning o'z vakolatiga kirmaydigan masalalarga doir talablarini bajarmaslik va ushbu shaxslarni taftish mavzuga taalluqli bo'lmagan hujjatlar, axborot va materiallar bilan tanishtirmaslik;

xizmat guvohnomasini, taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnomani, taftishni tayinlash haqidagi qarorning yoki ajrimning, vakolatli organning taftish o'tkazish to'g'risidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalarini taqdim etmagan shaxslarni taftish o'tkazish uchun hududga va binolarga kiritmaslik, shuningdek taftish muddatlari boshlanmagan yoki o'tib ketgan yoxud taftish o'tkazuvchi shaxs tekshiruvlarni ro'yxatdan o'tkazish kitobini to'ldirishni rad etgan taqdirda, hududga va binolarga kiritmaslik;

taftish tugallangan kunda taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomaning bir nusxasini taftish o'tkazuvchi shaxslardan olish;

Oldingi tahrirga qarang.

qonunchilikda belgilangan tartibda taftish natijalari ustidan shikoyat qilish, shu jumladan surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga qo'shimcha yoki qayta taftish tayinlash to'g'risida iltimosnoma kiritish yo'li bilan shikoyat qilish.

(187¹⁰-modda birinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslari yoki vakillari:

taftish o'tkazuvchi shaxslarni taftish o'tkazish uchun hududga va binolarga kiritishi;

taftish o'tkazish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni, axborotni va materiallarni taftish o'tkazuvchi shaxslarning qonuniy talabiga ko'ra taqdim etishi;

taftish o'tkazuvchi shaxslarning o'z majburiyatlarini bajarishida ularga ko'maklashishi shart.

187¹¹-modda. Taftish o'tkazuvchi shaxslarning huquqlari va majburiyatlari

Taftish o'tkazuvchi shaxslar o'z vakolatlari doirasida quyidagilarga haqli:

tekshirilayotgan subyektning hududini va binolarini tekshirish, uning mol-mulkini inventarizatsiyadan o'tkazish;

taftish o'tkazish uchun zarur bo'lgan hujjatlarni, axborotni va materiallarni talab qilib olish;

tekshirilayotgan subyektning rahbarlik vazifalarini yoki buxgalteriya hisobi va moliyaviy boshqaruv vazifalarini amalga oshiruvchi shaxslaridan, moddiy javobgar xodimlaridan hamda boshqa xodimlaridan tushuntirishlar olish;

Oldingi tahrirga qarang.

qonunchilikning aniqlangan buzilishlari bartaraf etilishini talab qilish;

(187¹¹-modda birinchi qismining beshinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

obyektiv asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, taftish o'tkazish muddatini uzaytirish to'g'risida surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga iltimosnoma kiritish;

(187¹¹-modda birinchi qismining oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

ushbu Kodeksda va boshqa qonunchilik hujjatlarida nazarda tutilgan o'zga harakatlarni bajarish.

(187¹¹-modda birinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Taftish o'tkazuvchi shaxslarning qonuniy talablari tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxslari va vakillari tomonidan ijro etilishi shart.

Taftish o'tkazuvchi shaxslar o'z vakolatlari doirasida:

xizmat guvohnomasini, shuningdek taftishga ruxsat berish to'g'risidagi maxsus guvohnomani taqdim etishi;

taftishni tayinlash to'g'risidagi qarorning yoki ajrimning va vakolatli organning taftish o'tkazish haqidagi buyrug'ining ko'chirma nusxalarini tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsiga yoki vakiliga imzo qo'ydirib topshirishi;

Oldingi tahrirga qarang.

tekshirilayotgan subyektlar faoliyatining amalga oshirilishiga to'siqlarni yuzaga keltirmasligi va faoliyatining to'xtatib qo'yilishiga yo'l qo'ymasligi, bundan qonunchilikda nazarda tutilgan hollar mustasno;

(187¹¹-modda uchinchi qismining to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

davlat sirlarini yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirni tashkil etuvchi ma'lumotlarni oshkor etmasligi;

Oldingi tahrirga qarang.

yuridik xizmat vakillarining va (yoki) jalb etilgan advokatlarning taftishning istalgan bosqichida ishtirok etishga bo'lgan huquqi to'g'risida hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa huquqlar haqida tekshirilayotgan subyektning mansabdor shaxsini yoki vakilini xabardor qilishi;

(187¹¹-modda uchinchi qismining oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

tekshiruvlarni ro'yxatdan o'tkazish kitobini qonunchilikda belgilangan hollarda va tartibda to'ldirishi;

(187¹¹-modda uchinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

taftish natijalari to'g'risidagi dalolatnomani rasmiylashtirishi, uning bir nusxasini tekshirilayotgan subyektda taftish tugallangan kuni qoldirishi;

Oldingi tahrirga qarang.

huquqbuzarlik faktlari aniqlangan taqdirda, qonunchilikda nazarda tutilgan ta'sir choralari ko'rishi shart.

(187¹¹-modda uchinchi qismining to'qqizinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 241²-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 192²-moddasi.

23-bob. EKSPERTIZA TEKSHIRUVI UCHUN NAMUNALAR OLIISH

188-modda. Namunalarning turlari va ularni olish usullari

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tirik odamning, murdaning, hayvonning, o‘simlikning, buyumning, materialning yoki moddaning xususiyatlarini o‘zida aks ettiruvchi namunalar olishga, basharti ularning ekspert tekshiruvchi ekspert oldiga qo‘yilgan savollarni hal qilish uchun zarur bo‘lsa, haqlidir.

(188-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 1-iyundagi O‘RQ-250-son Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2010-y., 22-son, 174-modda)

Tirik odamdan o‘zida uning xususiyatlarini aks ettiruvchi: biologik — qon, soch, so‘lak, inson organizmidan ajralib chiqadigan moddalar; psixofizik — dastxat; anatomik — teri naqshining chiziqlari, tish qoliplari; shuningdek ovozning xususiyatlari, kasb malakasini aks ettiruvchi namunalar olinishi mumkin. Murdani ko‘zdan kechirishda ham tekshiruv o‘tkazish uchun kerakli moddiy namunalar olinishi mumkin.

Namuna tariqasida xomashyo, mahsulot va boshqa materiallardan moddaning turga oid yoki o‘ziga xos fizik yoxud kimyoviy xossalarini aks ettiruvchi namunalar olinishi mumkin.

Tekshiruv o‘tkazish jarayonida ekspert gilza, o‘q, buzish asboblari va boshqa obyektlarning tajriba namunalarini tayyorlashga va ularning eksperimental izlariga qarab, o‘xshashlik yoki farqlanish masalasini hal etishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining “Sud ekspertizasi to‘g‘risida”gi Qonuni 9-moddasining birinchi va ikkinchi qismlari.

189-modda. Namuna olish huquqiga ega bo‘lgan shaxslar va organlar

Ekspert tekshiruvchi namunalar olinadigan shaxsni yechintirib yalang‘ochlash bilan bog‘liq bo‘lmasa va alohida kasb mahoratini talab qilmasa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning o‘zi, zarurat bo‘lganda esa shifokor, boshqa mutaxassis, ekspert ishtirokida ekspert tekshiruvchi uchun namunalar olishga haqlidir.

Ekspert tekshiruvchi uchun namunalar olish yalang‘och bo‘lishni taqozo etsa yoki alohida kasb mahoratini talab qilsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning topshirig‘iga binoan tekshiruv uchun namunalarni shifokor yoki boshqa tibbiy mutaxassis oladi.

190-modda. Namuna olinishi mumkin bo‘lgan shaxslar

Ekspert tekshiruvchi uchun namunalar gumon qilinuvchidan, ayblanuvchidan, sudlanuvchidan, jabrlanuvchidan, shuningdek tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llash bo‘yicha ustidan ish yuritilayotgan shaxsdan olinishi mumkin.

Hodisa sodir bo‘lgan joyda yoki ashyoviy dalillarda boshqa shaxslar tomonidan ham iz qoldirilgan bo‘lishi mumkinligi to‘g‘risida yetarlicha asoslar bo‘lgan taqdirda shu shaxslardan ham ekspert tekshiruvchi uchun namuna olinishi mumkin.

191-modda. Namuna olish to‘g‘risidagi qaror yoki ajrim

Namuna olish to‘g‘risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Unda: namuna oladigan shaxs yoki organ; namuna olinishi kerak bo‘lgan shaxs; aynan qanday namuna va

qancha miqdorda olinishi lozimligi; namuna olinadigan shaxs qachon va kimning huzuriga kelishi zarurligi; olingan namunaning qachon va kimga taqdim qilinishi kerakligi ko'rsatilishi lozim.

192-modda. Namuna olishda majburlov chegarasi

O'zidan namuna olinishi uchun kelishdan bosh tortayotgan gumon qilinuvchilar, ayblanuvchilar, sudlanuvchilar, jabrlanuvchilar majburiy keltirilishi mumkin, bunda, bosharti qo'llaniladigan usullar og'riq bermaydigan hamda inson hayoti va salomatligi uchun xavfsiz bo'lsa, ulardan majburlov yo'li bilan namunalar olinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 30-bobi ("Majburiy keltirish").

O'zga shaxslardan namunalar faqat ushbu Kodeksning 190-moddasida nazarda tutilgan hollarda hamda tanosil kasalligi va boshqa yuqumli kasalliklarni aniqlash bilan bog'liq bo'lgan hollarda majburlov yo'li bilan olinishi mumkin.

193-modda. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tomonidan namunalar olish tartibi

Surishtiruvchi yoki tergovchi namuna olinishi kerak bo'lgan shaxsni chaqirtiradi yoki u turgan joyga borib, uni namuna olish to'g'risidagi qaror yoki sudning o'ziga kelib tushgan ajrimi bilan tanishtirib tilxat oladi va bu shaxsga, mutaxassisga, xolislarga ularning huquq va majburiyatlarini tushuntiradi, agar kimdir rad etilgan bo'lsa, bu masalani hal qiladi. Keyin surishtiruvchi yoki tergovchi kerakli harakatlarni bajaradi va ekspert tekshiruvi uchun namunalar oladi. Bunda og'riq bermaydigan hamda inson hayoti va salomatligi uchun xavfli bo'lmagan ilmiy-texnikaviy vositalar qo'llanilishi mumkin.

Murdadan, shuningdek xomashyolardan, mahsulotlardan, boshqa materiallardan namunalar olish eksqumatsiya qilish, olib qo'yish yoki tintuv o'tkazish yo'li bilan amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 18 va 20-boblari.

Olingan namunalar o'raladi va muhrlanadi. Keyin surishtiruvchi yoki tergovchi ularni namuna olish bayonnomasi bilan birga tegishli ekspertga yuboradi. Agar namuna olish sudning ajrimiga binoan amalga oshirilgan bo'lsa, ushbu ajrimni bajargan surishtiruvchi yoki tergovchi namunalarni ularni olish to'g'risidagi bayonnoma bilan birga sudga yuboradi. Sud taraflar ishtirokida namunalarni ko'zdan kechirib, ularning haqiqiylikiga va to'la saqlanganligiga ishonch hosil qilgandan keyin olingan namunani ajrim va bayonnoma bilan birga tegishli ekspertga yuboradi.

194-modda. Shifokor yoki boshqa mutaxassis tomonidan namunalar olish tartibi

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tegishli shaxsni, shuningdek undan namuna olish to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni shifokorga yoki boshqa mutaxassisga yuboradi. Shifokorni, boshqa mutaxassisni, xolislarini rad etish masalasini qaror yoki ajrim chiqargan surishtiruvchi, tergovchi yoki sud hal qiladi.

Shifokor yoki boshqa mutaxassis zarur harakatlarni bajaradi va ekspert tekshiruvi uchun namunalar oladi. Bunda og'riq bermaydigan hamda inson hayoti va salomatligi uchun xavfli bo'lmagan ilmiy-texnikaviy vositalardan foydalanilishi mumkin. Namunalar o'ralib va muhrlanib, surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga yuboriladi.

Tekshirish uchun hayvonlardan namunalar olish zarurati tug'ilsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tegishli qarorni yoxud ajrimni veterinarga yoki boshqa mutaxassisga yuboradi.

195-modda. Ekspert tomonidan tajriba uchun namunalar olish

Tekshiruv o'tkazish jarayonida ekspert tomonidan ushbu Kodeks 188-moddasining to'rtinchi qismida nazarda tutilgan tajriba namunalari tayyorlanishi mumkin.

Surishtiruvchi yoki tergovchi bunday namunalarni tayyorlash chog'ida hozir bo'lishga haqli bo'lib, bu hol ular tomonidan tuziladigan bayonnomada aks ettiriladi.

Ekspert tekshiruv o'tkazib bo'lganidan keyin namunalarni muhrlangan holda o'z xulosasiga qo'shib qo'yadi.

Surishtiruvchi yoki tergovchi, sud muhokamasida esa sud va taraflar ekspert taqdim qilgan tajriba namunalarini ko'zdan kechiradilar, shundan so'ng ular ashyoviy dalil sifatida jinoyat ishiga qo'shib qo'yiladi.

196-modda. Namunalar olishda shaxs huquqlarining himoya qilinishi

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspert tekshiruvi uchun namunalar olishda qo'llaniladigan usullar va ilmiy-texnikaviy vositalar inson hayoti va salomatligi uchun xavfsiz bo'lishi lozim. Kuchli og'riq beradigan murakkab tibbiy tadbirlar va usullarni qo'llash namuna olinishi lozim bo'lgan shaxsning roziligi bilan, basharti u voyaga yetmagan yoki ruhiy holati buzilgan bo'lsa, uning qonuniy vakili, vasiylari yoki homiylarining roziligi bilan amalga oshirilishi mumkin.

(196-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Namuna olish namuna olinuvchini yechintirib yalang'ochlash bilan bog'liq bo'lsa, shifokor, boshqa mutaxassis, xolislar namuna olinuvchi shaxs bilan bir jinsda bo'lishlari lozim.

197-modda. Namunalar olish bayonnomasi

Ekspert tekshiruvi uchun namunalar olinganligi to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa, o'ziga kelgan namunalarni sud majlisi bayonnomasida aks ettiradi.

24-bob. NARSALAR VA HUJJATLARNI TAQDIM QILISH

198-modda. Narsalarni ularning egasi bo'lmish shaxslar tashabbusi bilan surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilish

Fuqarolar, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari o'z fikrlariga ko'ra ish uchun ahamiyatga molik bo'lgan narsalarni surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilishga haqlidir.

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud taqdim qilingan narsani ushbu Kodeksning 136, 137, 139 va 140-moddalarida bayon qilingan qoidalarga asosan ko'zdan kechirishi, agar taqdim qilingan narsani ish uchun ahamiyatli deb topsa yoki kelgusida ahamiyati bo'lishi mumkin deb hisoblasa, uni qabul qilishi shart. Shuningdek ushbu ish uchun ahamiyatli bo'lmagan, lekin muomaladan chiqarilgan narsalar (qurollar, giyovandlik vositalari, pornografiya nashrlari va boshqalar) ham qabul qilib olinishi lozim.

Ish uchun ahamiyatli bo'lmagan va muomaladan chiqarilmagan narsalar taqdim qilingan hollarda, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ularni ko'zdan kechirib bo'lganidan keyin egalari darhol qaytarib beradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 136, 137, 139 va 140-moddalari.

199-modda. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sudning talabiga ko'ra narsalarni taqdim qilish

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud tintuv yoki olib qo'yish o'tkazmasdan turib, korxonalar, muassasa, tashkilot rahbaridan, shuningdek fuqarodan tergov va sud harakatlarini yuritish chog'ida vaqtincha foydalanish uchun zarur bo'lgan narsalarni taqdim etishlarini talab qilishga haqlidir. Bunday narsalar jumlasiga quyidagilar kiradi:

1) eksperiment o'tkazishda tekshirilayotgan hodisaning holatini va sharoitini qayta tiklash uchun foydalaniladigan o'xshash narsalar yoki maketlar;

2) tanib olish uchun ko'rsatilayotgan narsa bilan turdosh bo'lgan narsalar;

3) tergov yoki sud harakatlarini yuritish yoxud ekspert tekshiruvini o'tkazish uchun zarur bo'lgan moslamalar, asbob-uskunalar, anjomlar, materiallar, agar bunday narsalar surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga yoxud ularning topshirig'i bo'yicha harakat qilayotgan mutaxassis, ekspert yoki ekspertiza muassasasida bo'lmasa. Zarurat qolmagach, bu narsalar egasiga qaytarilishi lozim.

200-modda. Hujjatlarni ularning egasi bo'lmish shaxslar tashabbusi bilan surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilish

Fuqarolar, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari o'z ixtiyorlaridagi hujjatlarni yoki o'zlaridagi mavjud ma'lumotlar asosida maxsus tuzilgan hujjatlarni surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilishga haqlidirlar.

Oldingi tahrirga qarang.

201-modda. Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga ko'ra hujjatlarni taqdim qilish

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga ko'ra o'z ixtiyorlaridagi hujjatlarni yoki o'zlaridagi mavjud ma'lumotlar asosida maxsus tuzilgan hujjatlarni taqdim qilishlari shart.

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari va boshqa mansabdor shaxslari surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga ko'ra o'z vakolatlari doirasida taftish yoki boshqa xizmat tekshiruvi o'tkazishlari va taftish yoki tekshiruv natijalari to'g'risidagi dalolatnomani barcha ilovalari bilan birga belgilangan muddatda taqdim qilishlari shart.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud taftish yoki tekshiruv natijalari to'g'risidagi dalolatnomada yoxud boshqa hujjatda belgilangan qoidalardan chekinishlar, nuqsonlar, ziddiyatlar va boshqa kamchiliklarni aniqlagan taqdirda, hujjatdagi qayd etilgan xatolar bartaraf etilishini talab qilishga haqli.

(201-modda O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O'RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

202-modda. Narsa va hujjatlarni taqdim qilish bayonnomasi

Ashyoviy dalillar sifatida ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lgan narsa va hujjatlar taqdim qilinganligi to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq surishtiruvchi, tergovchi bayonnoma tuzadi, sud esa sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 90 — 92-moddalari.

Bayonnomada:

1) narsa yoki hujjatni taqdim etgan shaxs to'g'risidagi ma'lumotlar;

2) bu shaxsning narsa yoki hujjatni ishga qo'shib qo'yish to'g'risidagi iltimosnomasi;

3) narsa yoki hujjatni ko'zdan kechirish jarayoni va natijalari, agar u pochta orqali yuborilgan bo'lsa, uning o'ramasini ko'zdan kechirish natijalari;

4) narsa yoki hujjatning surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga haqiqatan ham topshirilgani yoxud narsa yoki hujjat uni keltirgan shaxsga qaytarib berilgani ko'rsatiladi.

Ashyoviy dalil sifatida ahamiyatli bo'lgan yoki ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lgan narsa yoki hujjatni taqdim etgan shaxsga surishtiruvchi yoki tergovchi bayonnomadan nusxa, sud majlisida raislik qiluvchi esa sud majlisi bayonnomasidan ko'chirma beradi.

Qabul qilib olingan narsa yoki hujjat pochta orqali kelgan bo'lsa, bayonnomaning nusxasi yoki undan olingan ko'chirma narsani yoki hujjatni yuborgan shaxsga jo'natiladi, pochta pattasi bayonnomaga ilova qilinadi. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud pochta orqali olingan narsa yoki hujjatni ishga aloqador emas deb topib, uni yuboruvchiga pochta orqali qaytargan taqdirda ham pochta pattasi bayonnomaga qo'shib qo'yiladi.

Taqdim etilgan narsa yoki hujjatni ashvoviy dalil sifatida ishga qo'shib qo'yish haqidagi iltimosni rad qilish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Taftishlar va boshqa xizmat tekshiruvlarining dalolatnomalari yozma dalil sifatida taqdim qilingan boshqa hujjatlar qatori ishga maxsus rasmiylashtirilmadan qo'shib qo'yiladi.

Tergov yoki sud harakatlarini yuritishda vaqtincha foydalanish uchun so'ralgan narsalarning qabul qilingani va qaytarib berilgani surishtiruvchi, tergovchi, sud majlisida raislik qiluvchi yoki sud majlisining kotibi, shuningdek narsalarning egasi tomonidan beriladigan tilxatlar bilan rasmiylashtiriladi. Taqdim qilingan narsalar ish uchun ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lsa, ularning belgilari, xossalari, texnikaviy tavsifi, basharti ular yuritilayotgan tergov davomida ishlatilgan bo'lsa, shu tergov harakati bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

25-bob. NARSA VA HUJJATLARNI ASHYOVIIY VA YOZMA DALIL SIFATIDA ISHGA QO'SHIB QO'YISH

203-modda. Ashyoviy dalillar

Kelib chiqishini, kimga tegishliligini, ma'lum maqsadlarda foydalanilganligini yoki foydalanishga yaroqliligini, qo'ldan-qo'lga o'tganligi yoki turgan joyi o'zgarganligini, u yoki bu moddalar, narsa, jarayon va hodisalar ta'sir etganligini aniqlash mumkin bo'lgan fizikaviy alomatlar yoki belgilarga, shuningdek ish holatlarini aniqlashga xizmat qiladigan har qanday boshqa alomatlar va belgilarga ega bo'lgan narsa ashvoviy dalil hisoblanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy Sudi Plenumining 2012-yil 13-dekabrda 17-sonli "Jinoyat ishlari bo'yicha ashvoviy dalillarga oid qonunchilikni qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida" qarorining 2-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

203¹-modda. Jinoyat quroli

Ashvoviy dalil deb e'tirof etilgan jinoyatga tayyorgarlik ko'rish yoki sodir etish uchun maxsus mo'ljallangan, tayyorlangan yoki moslashtirilgan narsalar, shuningdek jinoiy maqsadlarga erishish uchun jinoyat sodir etish jarayonida bevosita foydalanilgan mol-mulk jinoyat qurolidir.

(203¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 25-aprelda O'RQ-405-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2016-y., 17-son, 173-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy Sudi Plenumining 2012-yil 13-dekabrda 17-sonli "Jinoyat ishlari bo'yicha ashvoviy dalillarga oid qonunchilikni qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida" qarori 2-bandining a) kichik bandi.

204-modda. Yozma dalillar

Mansabdor shaxs yoki fuqaro tomonidan soʻz, raqam, chizma yoki boshqa shaklda yozilgan va ish uchun ahamiyatli boʻlishi mumkin boʻlgan maʼlumotlarni saqlash, oʻzgartirish, berish uchun moʻljallangan hujjat yoki boshqa yozuvlar yozma dalil hisoblanadi.

Tergov harakatining bayonnomasi, sud majlisining bayonnomasi va ularning ilovalari ham yozma dalil hisoblanadi.

Ushbu Kodeksning 203-moddasida koʻrsatilgan alomatlari, belgilari, izlari boʻlgan hujjatlar va boshqa xatlar ham ashyoviy dalil boʻlib xizmat qilishi mumkin.

205-modda. Ashyoviy va yozma dalillarni olish usullari

Ashyoviy va yozma dalil sifatida foydalaniladigan narsalar, hujjatlar va boshqa yozuvlar hodisa sodir boʻlgan joyni yoki boshqa joylarni, binolarni koʻzdan kechirish, tanib olish uchun koʻrsatish, guvohlantirish, murdani ekskumatsiya qilish, ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish, koʻrsatuvni hodisa yuz bergan joyda tekshirish, olib qoʻyish, tintuv yoki eksperiment oʻtkazish jarayonida olinishi mumkin yoxud ular ushbu Kodeksning 198 — 202-moddalarida nazarda tutilgan tartibda surishtiruvchi, tergovchi yoki sudga taqdim qilinishi mumkin.

206-modda. Ashyoviy dalillarni koʻzdan kechirish

Boshqa shaxslardan topilgan, olib qoʻyilgan yoki qabul qilib olingan narsalar ushbu Kodeksning 135 — 137, 139 va 140-moddalarida koʻrsatilgan qoidalarga asosan darhol koʻzdan kechiriladi.

Koʻzdan kechirishda narsaning ishga taalluqliligi haqida xulosa chiqarishga asos boʻladigan, shuningdek uni boshqa narsalardan farqlovchi belgilar aniqlanishi lozim.

Koʻzdan kechirish jarayoni va uning natijalari narsa olingan paytda oʻtkazilayotgan tergov harakati bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida qayd etiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi toʻgʻrisida”gi qarorining 6-band.

207-modda. Narsani ashyoviy dalil deb eʼtirof etish va uni jinoyat ishiga qoʻshib qoʻyish

Narsani ashyoviy dalil deb eʼtirof etish va uni jinoyat ishiga qoʻshib qoʻyish toʻgʻrisida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Ushbu qaror yoki ajrimda ashyoviy dalilni ishda qoldirish yoki uni saqlash uchun topshirish masalasi ham hal qilinishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: “Surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi davomida ashyoviy dalillar, moddiy qimmatliklar va boshqa mol-mulkni olib qoʻyish (qabul qilish), hisobga olish, saqlash, berish, sotish, qaytarish, yoʻq qilib tashlash tartibi toʻgʻrisida yoʻriqnoma” (Oʻzbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2010-yil 29-dekabrda roʻyxatdan oʻtkazildi, roʻyxat raqami 2174).

208-modda. Ashyoviy dalillarni saqlash va boshqa joyga yuborish

Ashyoviy dalillarni saqlash, shuningdek ularni ekspertiza oʻtkazish uchun yuborishda yoki jinoyat ishi boshqa surishtiruv, dastlabki tergov organiga, prokurorga yoxud sudga oʻtkazilishi munosabati bilan yuborish chogʻida ashyoviy dalillarning yoʻqotilishi, shikastlanishi, buzilishi, bir-biriga qoʻshilib yoki aralashib ketishining oldini olish choralari koʻrilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Ishni o'tkazishda u bilan birga yo'llanadigan ashyoviy dalillar ilova xatda yoki unga ilova qilinadigan ro'yxatda birma-bir sanab o'tiladi. Bundan tashqari, ayblov xulosasiga yoki ayblov dalolatnomasiga ilova qilingan ma'lumotnomada ishga doir barcha ashyoviy dalillar, har birining qayerda ekanligi ko'rsatilib, birma-bir sanab o'tilishi lozim.

(208-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ashyoviy dalillar pochta yoki chopar orqali yetkazib berilganda surishtiruvchi, tergovchi yoki sudya xolislar ishtirokida, zarur bo'lganda esa, shuningdek ekspert yoxud mutaxassislar ishtirokida olingan dalillarni ko'zdan kechiradi va ularni ilova xati yoki ro'yxati bilan solishtiradi. Ko'zdan kechirish jarayoni va natijasi haqida bayonnoma tuziladi.

Ashyoviy dalillar, ular haqidagi masala sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi, ajrimi bilan yoxud surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning ishni tugatish to'g'risidagi qarori bilan hal qilinmagunga qadar saqlab turiladi. Ushbu Kodeksning 210-moddasida nazarda tutilgan hollarda ashyoviy dalillarga oid qaror ish yuritish tamom bo'lgunga qadar qabul qilinishi mumkin.

Ashyoviy dalil sifatida ishga qo'shib qo'yilgan narsaga egalik qilish huquqi borasidagi nizo fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida hal qilinishi lozim bo'lganda, bu narsa fuqaroviy ish bo'yicha sud chiqargan hal qiluv qarori qonuniy kuchga kirgunga qadar saqlanishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik protsessual kodeksining 217-moddasi.

209-modda. Pul, qimmatli qog'ozlar, valyuta boyliklari va zargarlik buyumlarini saqlash uchun topshirish

Ishga ashyoviy dalil sifatida qo'shib qo'yilgan pul, qimmatli qog'ozlar, valyuta boyliklari, zargarlik buyumlari va qimmatbaho metallardan, qimmatbaho toshlardan yasalgan boshqa buyumlar, shuningdek bunday buyumlarning rezgilari topilganda mutaxassis ishtirokida ko'zdan kechirilishi va belgilangan tartibda saqlash uchun topshirilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Fuqaroviy da'voni ta'minlash maqsadida yoxud garov tariqasida olib qo'yilgan yoki qabul qilingan pullar uch sutkadan kechiktirmay surishtiruv, dastlabki tergov organi yoki sudning depozit hisobiga topshirilishi shart.

(209-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

210-modda. Jinoyat ishini yuritish tamom bo'lgunga qadar ashyoviy dalillar to'g'risida qabul qilinadigan qarorlar

Ashyoviy dalillardan: tez buziladigan narsalar, kundalik ro'zg'orda zarur bo'ladigan narsalar; uy hayvonlari, parrandalar va boqish lozim bo'lgan boshqa hayvonlar zarur tergov harakatlari o'tkazilgach, kechiktirmay egalariga qaytarib berilishi lozim.

Tez buziladigan narsalar yoki uy hayvonlari, parrandalar va boshqa hayvonlarning qonuniy egasi yoxud mulkdori noma'lum bo'lgan yoki boshqa sabablarga ko'ra ularni qaytarib berish mumkin bo'lmagan hollarda ular qarab turish yoki belgilangan maqsadga muvofiq foydalanish uchun tegishli korxonaga, muassasa, tashkilotga topshirilishi lozim.

211-modda. Jinoyat ishini yuritish tamom bo'lganligi munosabati bilan ashyoviy dalillar to'g'risida qabul qilinadigan qarorlar

Hukmda, shuningdek jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi ajrimda yoki qarorda ashyoviy dalillar masalasi quyidagi qoidalarga rioya etilgan holda hal qilinadi:

Oldingi tahrirga qarang.

1) gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, mahkumga tegishli bo‘lgan jinoyat qurollari musodara qilinishi kerak va ular tegishli muassasalarga topshiriladi yoki yo‘q qilib yuboriladi. Gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, mahkumga tegishli bo‘lmagan mol-mulk qonuniy egalari, mulkdorlariga yoki ularning huquqiy vorislariga, shuningdek merosxo‘rlariga qaytarib beriladi. Gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga, mahkumga tegishli bo‘lmagan mol-mulkning qonuniy egalari, mulkdorlari yoki ularning huquqiy vorislari, xuddi shuningdek merosxo‘rlari aniqlanmagan taqdirda, ushbu mol-mulk davlat daromadiga o‘tkaziladi;

(211-moddaning 1-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 16-oktabrdagi O‘RQ-448-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 2017-y.)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 284 va 285-moddalari.

2) muomaladan chiqarilgan ashyolar tegishli muassasalarga berilishi lozim yoki yo‘q qilib yuboriladi;

3) hech qanday qimmatga ega bo‘lmagan ashyolar yo‘q qilib yuboriladi, manfaatdor shaxslar yoki muassasalar iltimos qilgan hollarda esa ularga berilishi mumkin;

4) jinoyat yoki boshqa g‘ayrihuquqiy harakatlar sodir qilinishi natijasida qonuniy egasi va mulkdoridan mahrum bo‘lib qolgan pullar yoki boshqa boyliklar qonuniy egalari, mulkdorlariga yoki ularning huquq vorislariga, shuningdek merosxo‘rlariga qaytarib berilishi lozim;

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1999-yil 24-sentabrdagi 19-sonli “Poraxo‘rlik ishlari bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 17-bandi.

5) jinoiy yo‘l bilan orttirilgan pullar va boshqa boyliklar sudning hukmiga binoan jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy zararni qoplashga o‘tkaziladi, mulkiy zarar ko‘rgan shaxs aniqlanmagan taqdirda, davlat foydasiga o‘tkaziladi;

6) ashyoviy dalil hisoblanuvchi hujjatlar ularni saqlash zarurati tugagunga qadar ishda asrab turiladi yoki manfaatdor shaxslarga yoxud muassasalarga beriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-son “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 31-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 36-sonli “Atrof muhitni muhofaza kilish va tabiatdan foydalanish sohasidagi jinoyatlar va boshqa huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ishlar bo‘yicha sud amaliyoti haqida”gi qarori 14-bandining birinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-aprelda 8-sonli “Valyuta qimmatliklarini qonunga xilof ravishda olish yoki o‘tkazishga doir ishlar yuzasidan sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 13-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustda 25-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 37-bandining uchinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli “Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarorining 31-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-mayda 12-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 39-bandining uchinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli “Ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo‘sindagi majburlov choralarini qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 22-bandining birinchi xatboshisi.

212-modda. Ashyoviy dalillarni shikastlaganlik yoki yo‘qotganlik uchun javobgarlik

Ekspertiza o'tkazish yoki boshqa qonuniy harakatlar natijasida shikastlangan yoki yo'qolgan ashyoning qiymati sud chiqimlariga qo'shiladi.

Ayblov hukmi chiqarilganda, agar bu ashyo mahkumga yoki fuqaroviy javobgarga tegishli bo'lsa, uning qiymati to'lanmaydi; agar ashyo boshqa biror shaxsga tegishli bo'lsa, uning qiymati bu shaxsga sud tomonidan to'lanishi va ayni vaqtda bu summa mahkum yoki fuqaroviy javobgar hisobidan davlat foydasiga undirilishi lozim.

Oqlov hukmi chiqarilganda hamda ish tugatilgan hollarda ekspertiza o'tkazish yoki boshqa qonuniy harakatlar natijasida shikastlangan yoki yo'qolgan ashyoning qiymati qonuniy egasiga yoki mulkdoriga, shuningdek protsessual mavqeyidan qat'i nazar, ularning huquq vorislari va merosxo'rlariga to'lanadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ashyoviy dalillar shikastlangan yoki yo'qolgan boshqa barcha hollarda ularning qiymati zarar keltirish natijasida kelib chiqadigan majburiyatlarga doir fuqaroviy qonunchilik qoidalariga muvofiq to'lantirilishi lozim.

(212-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 57-bobi ("Zarar yetkazishdan kelib chiqadigan majburiyatlar").

TO'RTINCHI BO'LIM PROTSESSUAL MAJBURLOV

26-bob. JINOYAT PROTSESSIDA SHAXS HUQUQLARINI CHEKLASH ASOSLARI VA CHEGARALARI

213-modda. Protsessual majburlov choralarini qo'llash uchun asoslar

Jinoyat protsessi ishtirokchisi tergov yoki sud harakatlarini amalga oshirishga to'sqinlik qilayotgan, o'ziga yuklatilgan majburiyatlarni bajarmayotgan bo'lsa, shuningdek gumon qilinuvchi, ayblanuvchining kelgusi jinoiy faoliyatining oldini olish va hukm ijrosini ta'minlash uchun zarur bo'lsa, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud ushbu Kodeksda belgilangan hollarda hamda tartibda majburlov choralarini qo'llashga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 27 — 31-boblari.

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi ushlab turish tarzidagi protsessual majburlov chorasini ushbu Kodeksning 221 va 224-moddalarida belgilangan hollarda va tartibda qo'llashga haqlidir.

(213-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

214-modda. Protsessual majburlov choralarini qo'llashning qonuniyligi va asosliligi

Protsessual majburlov choralarini faqat asoslar mavjud bo'lganda va qonunda belgilangan tartibda qo'llanilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 213-moddasi.

Ushbu Kodeksda boshqacha asoslar nazarda tutilmagan bo'lsa, protsessual majburlov faqat qo'zg'atilgan jinoyat ishi bo'yicha va surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarorida yoki sudning ajrimida ko'rsatilgan shaxslarga nisbatan qo'llaniladi.

215-modda. Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxslar bilan munosabatda bo'lish

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 242-moddasi, 27 va 31-boblar.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxslar, ular saqlanadigan joylardagi tartibga oid cheklashlarni istisno etganda, qonunchilikda belgilangan huquqlarga egadirlar va shu hujjatlarda ko'rsatilgan majburiyatlarni bajaradilar.

(215-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxslarga nisbatan g'ayriinsoniy munosabatda bo'lish mumkin emas.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turilgan, qamoqda saqlanayotgan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxsga o'zining himoyachisi bilan xoli uchrashish, qonunchilikka oid materiallardan foydalanish imkoniyati berilishi, shikoyat, iltimosnoma va boshqa protsessual hujjatlarni yozishi uchun ixtiyorida qog'oz va yozuv jihozlari bo'lishi lozim.

(215-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Jinoyat ishini yuritish chog'ida qamoqda saqlash to'g'risida"gi Qonunining 18-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 17-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

(216-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

217-modda. Protsessual majburlov chorasi qo'llanilgani haqida xabar qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga nisbatan ushlab turish tarzidagi, sud esa qamoqqa olish, uy qamog'i yoki ekspertiza o'tkazish uchun shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llaganida shaxsga nisbatan qo'llanilgan protsessual majburlov chorasi hamda uning ushlab turilgan joyi to'g'risida darhol oila a'zolaridan biriga, ular bo'lmagan taqdirda esa boshqa qarindoshlariga yoki yaqin kishilariga xabar berishi, shuningdek bu haqda ish yoxud o'qish joyiga ma'lum qilishi shart.

Ushlab turilgan, qamoqqa olingan, uy qamog'iga yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxs boshqa davlatning fuqarosi bo'lsa, bu haqda darhol O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligiga xabar berilishi shart. Xabarnomaning ko'chirma nusxasi ishga ilova qilinadi.

(217-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

218-modda. Ushlab turilgan, qamoqqa olingan yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxsning qaramog'ida qilargalarga homiylik qilish va uning mol-mulkinini qo'riqlash choralari

Ushlab turilgan, qamoqqa olingan yoki ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilgan shaxsning qarovsiz va yordamga muhtoj voyaga yetmagan farzandlari, keksaygan ota-onalari, boshqa boqimlari bo'lganda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ularni qarindoshlarining yoki boshqa shaxslar yoxud muassasalarning homiyligiga topshirishi, majburlov chorasi qo'llanilgan shaxsning nazoratsiz qolayotgan mol-mulki yoxud uy-joyi bo'lsa, ularni qo'riqlash chorasini ko'rishi shart.

Oldingi tahririga qarang.

Shaxsning qaramog'ida qilargalarga homiylik qilish va uning mol-mulkinini qo'riqlash to'g'risidagi ko'rsatilgan choralari ushlab turish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llagan tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organing mansabdor shaxsi tomonidan ham ko'rilishi shart.

(218-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

219-modda. Prokurorning protsessual majburlov choralari qo'llanilishi to'g'risidagi ko'rsatmasining majburiylik

Oldingi tahririga qarang.

Prokurorning protsessual majburlov choralari qo'llash haqidagi ko'rsatmalari surishtiruvchi va tergovchi, shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ uchun majburiydir. Bunday ko'rsatmalarga e'tirozlar yuqori turuvchi prokurorga ushbu Kodeksning 36, 39 va 39²-moddalarida nazarda tutilgan tartibda taqdim etilishi mumkin.

(219-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

27-bob. UShLAB TURISH

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Jinoyat ishini yuritish chog'ida qamoqda saqlash to'g'risida"gi Qonuni.

220-modda. Ushlab turish maqsadi

Ushlab turish jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxsni uning jinoiy faoliyat bilan shug'ullanishiga barham berish, qochib ketishining, dalillarni yashirishi yoki yo'q qilib yuborishining oldini olish maqsadida qisqa muddatga ozodlikdan mahrum qilishdan iboratdir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 2-moddasi.

Oldingi tahririga qarang.

Ushlab turish jinoyat ishi qo'zg'atilgunga qadar ham, ish qo'zg'atilganidan keyin ham amalga oshirilishi mumkin. Keyingi holatda ushlab turishga faqat surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning qaroriga binoan yo'l qo'yiladi.

(220-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

221-modda. Ushlab turish asoslari

Jinoyatni sodir etishda gumon qilingan shaxs quyidagi asoslar mavjud bo'lganda ushlab turilishi mumkin:

- 1) shaxs jinoyat ustida yoki bevosita uni sodir etganidan keyin qo'lg'a tushsa;
- 2) jinoyat shohidlari, shu jumladan jabrlanuvchilar uni jinoyat sodir etgan shaxs tariqasida to'g'ridan to'g'ri ko'rsatsalar;
- 3) uning o'zida yoki kiyimida, yonida yoki uyida sodir etilgan jinoyatning yaqqol izlari topilsa;
- 4) shaxsni jinoyat sodir etishda gumon qilish uchun asos bo'ladigan ma'lumotlar mavjud bo'lib, u qochmoqchi bo'lsa yoki doimiy yashaydigan joyi yo'q yoxud shaxsi aniqlanmagan bo'lsa.

222-modda. Jinoyat ishi qo'zg'atilgunga qadar gumon qilinuvchini ushlab turish huquqiga ega bo'lgan shaxslar

Oldingi tahrirga qarang.

Ichki ishlar organining, tergovga qadar tekshiruvni, surishtiruvni yoki dastlabki tergovni amalga oshiruvchi boshqa organning xodimi, shuningdek muomalaga layoqatli har qanday shaxs ushbu Kodeksning 221-moddasida ko'rsatilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, jinoyat sodir etishda gumon qilingan shaxsni ushlab va yaqin oradagi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelishga haqlidir.

(222-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

223-modda. Ushlab turish chog'ida immunitet huquqidan foydalanuvchi shaxslar

Oldingi tahrirga qarang.

Deputatlar, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati a'zolari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman), O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakil, sudyalalar va prokurorlar ushlab turilishi hamda ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelinishi mumkin emas. Mazkur taqiq ushbu Kodeks 221-moddasining 1-bandida nazarda tutilgan ushlab turish hollariga nisbatan tatbiq etilmaydi.

(223-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi O'RQ-446-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining 2004-yil 2-dekabrdagi 704-II-sonli "O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi deputatining va senati a'zosining maqomi to'g'risida"gi Qonunining 13-moddasi, O'zbekiston Respublikasining 2004-yil 27-avgustdagi 669-II-sonli "Oliy Majlisning inson huquqlari bo'yicha vakili (ombudsman) to'g'risida"gi Qonunining 18-moddasi, O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-avgustdagi O'RQ-440-sonli "O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish bo'yicha vakil to'g'risida"gi Qonunining 19-moddasi, O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrdagi 162-II-sonli "Sudlar to'g'risida"gi Qonunining 70-moddasi.

224-modda. Jinoyat ishi qo'zg'atilgunga qadar ushlab turish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Ichki ishlar organi xodimi, boshqa vakolatli shaxs ushlab turishning ushbu Kodeksning 221-moddasida ko'rsatilgan asoslaridan bittasi mavjudligini bevosita aniqlasa yoki boshqa shohidlarning so'zlaridan aniqlasa:

- 1) o'zini tanishtirishi va ushlab turilgan shaxsning talabiga ko'ra o'z shaxsini tasdiqlovchi hujjatni ko'rsatishi;
- 2) gumon qilinuvchiga u jinoyat sodir etishda gumon qilib ushlanganligini ma'lum qilishi;

3) ushlab turilgan shaxsga advokatga yoki yaqin qarindoshiga telefon qilish yoki xabar berish, himoyachiga ega bo'lish, ko'rsatuvlar berishni rad etishga bo'lgan protsessual huquqlarini tushuntirishi;

4) ushlab turilgan shaxsga u bergan ko'rsatuvlardan jinoyat ishiga doir dalillar sifatida uning o'ziga qarshi foydalanilishi mumkinligini bildirishi;

5) ushlab turilgan shaxsdan yaqin oradagi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga birga borishini talab qilishi shart.

Ushlanayotgan shaxsda qurol borligi yoki u jinoyat sodir etganligini fosh qiluvchi dalillardan qutulish niyatida ekanligini taxmin qilishga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, ushlayotgan vakolatli shaxs uni shaxsiy tintuv yoki olib qo'yishni amalga oshirishga haqlidir. Shaxsiy tintuv o'tkazish yoki olib qo'yish to'g'risidagi bayonnoma ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilganidan so'ng xolislar hozirligida tuzilishi mumkin.

Ushbu moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** nazarda tutilgan protsessual harakatlar videoyozuv orqali qayd etilishi shart.

Ushbu moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** nazarda tutilgan protsessual harakatlarni bajarishni kechiktirib bo'lmaydigan hollarda, ularni videoyozuv orqali qayd etmasdan amalga oshirishga yo'l qo'yiladi. Mazkur qoida ichki ishlar organi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organ binosida amalga oshiriladigan ushlab turishga nisbatan tatbiq etilmaydi.

Shaxsni ushlab videoyozuv orqali qayd etilmagan holda, ichki ishlar organi xodimi yoki boshqa vakolatli shaxs ushlab turilgan shaxs yaqin oradagi ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga olib kelinganidan so'ng videoyozuvdan foydalangan holda uning protsessual huquqlarini tushuntirishi shart. Ushlab turilgan shaxsga videoyozuv uni namoyish qilish orqali tanishtiriladi.

Shaxsni yalang'ochlash bilan bog'liq shaxsiy tintuvni videoyozuv orqali qayd etish taqiqlanadi.

Ushlab turish, shaxsiy tintuv qilish yoki olib qo'yish bayonnomasiga protsessual harakatlar videoyozuv orqali qayd etilganligi haqida yozib qo'yilib, videoyozuv materiallari bayonnomaga qo'shib qo'yiladi.

Agar ushlangan shaxs ish yuritilayotgan tilni bilmasa yoki yetarlicha bilmasa, gumon qilinuvchining huquqlari unga tarjimon ishtirokida birinchi so'roqqa qadar tushuntirilib, bu haqda bayonnomaga yozib qo'yiladi.

Vakolatli shaxslar va fuqarolar qonunga xilof yoki asossiz ushlab turganlik yoxud ushlab vaqtida vakolatlari doirasidan chetga chiqqanlik uchun qonunda belgilangan javobgarlikka tortiladi.

(224-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

225-modda. Ushlab turish bayonnomasini tuzish va ushlab turishning asosligini tekshirish

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turilgan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilganidan so'ng huquqni muhofaza qiluvchi organning navbatchisi yoki boshqa xodimi ushlab turish bayonnomasini boshliqning ko'rsatmasiga binoan darhol tuzishi, unda quyidagilarni ko'rsatishi kerak:

1) bayonnoma tuzilgan joy va vaqtni;

2) ushbu shaxsning kimligi, kim tomonidan, qachon, qanday holatlarda, qonunda ko'rsatilgan qanday asoslarga ko'ra ushlanganligini;

3) ushlangan shaxs qanday jinoyatni sodir etganlikda gumon qilinayotganligini;

4) ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga qaysi vaqtda olib kelinganligini;

5) shaxsiy tintuv qilish va olib qo'yish natijalarini (ular o'tkazilgan bo'lsa);

6) ushlanishning videoyozuv orqali qayd etilganligi (u o'tkazilgan bo'lsa), ushlangan shaxsning videoyozuv materiallari bilan tanishganligi, shuningdek shaxsni ushlash vaqtida foydalanilgan vositalarning texnik xususiyatlarini. Bayonnomani ushlab turishning asosligini tekshirish vazifasi topshirilgan ichki ishlar organi xodimi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organ xodimi, ushlab keltirgan vakolatli shaxs yoki fuqaro, ushlangan shaxs va xolislar imzo chekib, tasdiqlaydi.

(225-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 14-maydagi O'RQ-617-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 15.05.2020-y., 03/20/617/0585-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Ichki ishlar organi xodimi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organning xodimi amalga oshirilgan ushlab turish haqida ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilgan paytdan e'tiboran o'n ikki soat ichida prokurorga yozma shaklda xabar berishi shart.

(225-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turishning asosli ekanligini tekshirish, hujjatlarni talab qilish va ko'zdan kechirish ushlangan shaxs ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soatdan kechiktirmay o'tkazilishi lozim.

(225-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turishga asos bo'lmagan taqdirda, ichki ishlar organi bo'linmasining boshlig'i yoki boshqa vakolatli shaxs ushlanganni ozod qilish to'g'risida qaror chiqaradi. Qarorning nusxasi darhol prokurorga yuboriladi.

(225-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxs amalda ushlangan yoki uni jinoyat joyida ushlash bilan bog'liq tezkor-qidiruv tadbiri amalda yakunlangan paytdan boshlab u bilan bog'liq protsessual harakatlar amalga oshirilguniga qadar uning himoyachi bilan xoli uchrashishi ta'minlanadi. Bu haqda bayonnoma tuziladi.

(225-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turish, jinoyat ishi qo'zg'atish, ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risidagi qarorlar darhol gumon qilinuvchiga e'lon qilinadi, ayni vaqtda unga ushbu Kodeksning 48-moddasida nazarda tutilgan huquqlari tushuntiriladi va tanlangan yoki tayinlangan himoyachiga tanishib chiqish uchun taqdim etiladi. Qaror bilan tanishtirilgani va huquqlari tushuntirilgani qarorda qayd etilib, vakolatli shaxs va ushlangan shaxs tomonidan imzolanib,

tasdiqlanadi. Bunda ushlangan shaxs ushlab keltirilgan paytdan boshlab yigirma to‘rt soatdan kechiktirilmay so‘roq qilinishi lozim.

(225-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O‘RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 360-moddasi.

226-modda. Ushlab turish muddati

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turish muddati shaxs amalda ushlangan paytdan (erkin harakatlanishga bo‘lgan huquqlarning haqiqiy cheklangan payti) e‘tiboran ko‘pi bilan qirq sakkiz soatni tashkil etadi. Surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan zarur va yetarli asoslar taqdim etilganda ushlab turish sudning qarori bilan qo‘shimcha ravishda qirq sakkiz soatga uzaytirilishi mumkin.

(226-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Ushlab turish muddati tugagunga qadar va asoslar mavjud bo‘lganda shaxs ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi, unga ayb e‘lon qilinishi, ushbu Kodeksning 109 — 112-moddalaridagi qoidalar bo‘yicha so‘roq qilinishi va ushbu Kodeksning 236 — 240-moddalari qoidalariga amal qilgan holda ehtiyot chorasini tanlash haqidagi masala hal qilinishi zarur.

Oldingi tahrirga qarang.

Alohida hollarda, ushlab turilgan gumon qilinuvchiga nisbatan sud tomonidan qamoqqa olish, uy qamog‘i yoki garov tarzidagi ehtiyot choralari qo‘llanilishi mumkin. Bunda gumon qilinuvchiga u ushlangan kundan e‘tiboran o‘n kun ichida ayblov e‘lon qilinishi kerak. Aks holda ehtiyot chorasi bekor qilinadi va shaxs qamoqdan yoki uy qamog‘idan ozod etiladi, garov esa garovga qo‘yuvchiga qaytariladi. Jinoyat ishi qo‘zg‘atilganidan keyin va ushlab turishning butun muddati mobaynida ishni yuritish o‘ziga taalluqli bo‘lgan surishtiruvchi va tergovchi jinoyatni sodir etish holatlarini aniqlash, ushlab turishning asosli ekanligini tekshirish uchun o‘z vakolatlari doirasida tergov harakatlari o‘tkazishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarori 6-bandining ikkinchi xatboshisi.

(226-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

227-modda. Surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning qaroriga binoan ushlab turish

(227-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning ushlab turish, gumon qilinuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish haqidagi qarori asosida ichki ishlar organi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organ xodimi ushlangan shaxsni ushbu Kodeksning 224-moddasi qoidalariga rioya etgan holda eng yaqin ichki ishlar organiga yoki huquqni muhofaza qiluvchi

boshqa organga darhol olib borishi shart. Amalga oshirilgan ushlab turish to‘g‘risida ushlab turish haqida qaror chiqargan vakolatli shaxs darhol xabardor qilinishi lozim.

(227-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

(227-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O‘RQ-100-sonli Qonuni bilan chiqarilgan — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchi haqiqiy ushlangan paytdan boshlab o‘tgan vaqt ayblanuvchini qamoqda saqlash yoki uning uy qamog‘ida bo‘lishi hamda Jinoyat kodeksining **62-moddasida** belgilanganiga mutanosib ravishda sud tomonidan tayinlangan jazo muddatiga kiritiladi.

(227-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrdagi 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 9-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 7-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 30-bandi.

228-modda. Ushlab turilganlarni saqlash joylari

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlangan shaxs ichki ishlar organi yoki huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organga keltirilganidan so‘ng u ozodlikdan mahrum etish joyi hisoblanmagan xizmat binolarida saqlanadi yoki vaqtincha saqlash hibsonasi kamerasiga, ushlab turilgan harbiy xizmatchi esa gauptvaxtaga joylashtiriladi.

(228-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Jinoyat ishini yuritish chog‘ida qamoqda saqlash to‘g‘risida”gi Qonunining 9 va 11-moddalari.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turilganlarni ayrim joylarda istisno tarzida maxsus moslashtirilgan binolarda, dengiz va daryo kemalarida esa, maxsus ajratilgan kayutalarda saqlashga yo‘l qo‘yiladi.

(228-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O‘RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Jazoni ijro etish muassasalarida ushlab turilganlarni saqlash uchun maxsus kameralar jihozlanadi.

(228-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O‘RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Jinoyat ishini yuritish chog‘ida qamoqda saqlash to‘g‘risida”gi Qonunining 13-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turilganlarni qamoqda saqlash joylarida saqlash tartibi va shart-sharoitlari qonunda belgilanadi.

(228-moddaning to'rtinchi, beshinchi va oltinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Jinoyat ishini yuritish chog'ida qamoqda saqlash to'g'risida"gi Qonuni, "O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi tergov hibsonalarining ichki tartib qoidalari" (ro'yxat raqami 2456, 13.05.2013-y.).

LexUZ sharhi

Qo'shimcha ma'lumot uchun qarang: "Jinoyat sodir etishda gumon qilinib ushlab turilgan shaxslarni saqlashning sanitariya-gigiyena qoidalari" (O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2007-yil 8-noyabrda 1737-son bilan davlat ro'yxatidan o'tkazildi).

Oldingi tahrirga qarang.

(229-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

230-modda. Ushlab turilganlarga uchrashish uchun ruxsat berish

Oldingi tahrirga qarang.

Ushlab turilgan shaxsga himoyachi bilan uchrashuvga ushbu Kodeks 46-moddasining **birinchi qismida** va 48-moddasining **birinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra ruxsat beriladi.

Ushlab turilgan shaxsga himoyachi bilan birinchi xoli uchrashuvga birinchi so'roqqacha ruxsat beriladi. Qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi tanlanayotgan ushlab turilgan shaxsning himoyachi bilan uchrashuviga ushbu Kodeks 226-moddasining **birinchi** va **ikkinchi** qismlarida nazarda tutilgan ehtiyot chorasi qo'llanilishi lozim bo'lgan, muddatlar inobatga olingan holda ruxsat beriladi hamda uchrashuv surishtiruvchi, tergovchi va prokuror tomonidan ikki soatga qadar cheklanishi mumkin.

Ushlab turilgan shaxsga qarindoshlari va boshqa shaxslar bilan uchrashuvga ushlab turilgan shaxslar saqlanadigan joyning ma'muriyati ushlab turish to'g'risidagi materiallar qaysi tergovchi yoki surishtiruvchining ish yurituvda bo'lsa, faqat o'sha tergovchi yoki surishtiruvchining yozma ruxsati asosida ijozat beradi, himoyachi bilan uchrashuv bundan mustasno.

(230-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O'RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Jinoyat ishini yuritish chog'ida qamoqda saqlash to'g'risida"gi Qonunining 22-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

(231-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

(232-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

(233-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

234-modda. Ushlab turilganni ozod qilish asoslari va tartibi

Jinoyat sodir etishda gumon qilinib ushlab turilgan shaxs, agar:

1) jinoyat sodir etganligi haqidagi gumon tasdiqlanmasa;

2) ushlab turilganga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash zarurati bo'lmasa yoki uni qo'llash sud tomonidan rad etilsa;

3) ushlab turishning belgilangan muddati tugagan bo'lsa va ushlab turilganga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilmagan yoxud ushbu Kodeks 243-moddasi o'ninchi qismining **3-bandiga** muvofiq ushlab turish muddati uzaytirilmagan bo'lsa, ozod qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 226-moddasi.

Ushlab turilgan shaxsni ozod qilish surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga binoan ushlab turilganlar saqlanadigan joyning boshlig'i tomonidan amalga oshiriladi. Ozod qilish to'g'risidagi qaror yoki ajrim ushlab turilganlar saqlanadigan joyga kelib tushishi bilan darhol ijro etiladi.

Ushlab turilgan shaxsni bundan buyon ushlab turish uchun asoslar yo'qligi aniqlanishi bilanoq surishtiruvchi va tergovchi uni darhol ozod qilishlari shart.

Prokurorning, tergovchining yoki surishtiruvchining ushlab turilgan shaxsni ozod qilish haqidagi qarori yoxud sudning uni ushlab turish muddatini uzaytirish to'g'risidagi yoki unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash haqidagi ajrimi qonunda belgilangan ushlab turish muddati ichida ushlab turilganlar saqlanadigan joyga kelib tushmasa, ushlab turilganlar saqlanadigan joyning boshlig'i bu shaxsni ozod qiladi va uning ozod qilinganligi to'g'risida prokurorga, tergovchiga yoki surishtiruvchiga bildirish xati yuboradi.

Zarur hollarda ushlab turilganlar saqlanadigan joyning ma'muriyati ozod qilingan shaxslarning yashash joyiga tekin jo'nab ketishini ta'minlaydi; ularning iltimosiga ko'ra, ushlab turilganlar saqlanadigan joyda bo'lgan vaqti haqida ma'lumotnoma beradi.

(234-modda O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O'RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Jinoyat ishini yuritish chog'ida qamoqda saqlash to'g'risida"gi Qonunining 7-bobi.

235-modda. Ushlab turish tufayli yetkazilgan ziyonni undirish

Shaxsga qonunsiz ushlab turish tufayli yetkazilgan ziyon, basharti keyinchalik unga nisbatan oqlov hukmi chiqarilgan bo'lsa yoki ushbu Kodeksning **83-moddasida** nazarda tutilgan asoslarga ko'ra ish tugatilgan bo'lsa, to'liq hajmda qoplanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 991, 1021-moddalari.

28-bob. EHTIYOT CHORALARI

236-modda. Ehtiyot choralari qo'llanilishining maqsad va asoslari

Ehtiyot chorasi ayblanuvchi, sudlanuvchi surishtiruvdan, dastlabki tergovdan va suddan bo‘yin tovlashining oldini olish; uning bundan buyongi jinoiy faoliyatining oldini olish; uning ish bo‘yicha haqiqatni aniqlashga halal beradigan urinishlariga yo‘l qo‘ymaslik; hukmning ijro etilishini ta‘minlash maqsadida qo‘llaniladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarorining 3-bandi.

Ayblanuvchi, sudlanuvchi sodir etgan, Jinoyat kodeksi 15-moddasining to‘rtinchi va beshinchi qismlarida nazarda tutilgan jinoyatning xavfliligi tufayli u surishtiruvdan, dastlabki tergovdan va suddan yashirinishi mumkin degan o‘rinli taxmin ham qamoqda saqlash tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash uchun asos bo‘lishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Ekspertiza o‘tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilishini kutayotgan shaxslarga, shuningdek aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan yoki jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxslarga nisbatan ehtiyot choralari ularning qochib ketishining va boshqa ijtimoiy xavfli qilmishlar sodir etishining oldini olish, shuningdek tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llash haqidagi sud ajrimining ijrosini ta‘minlash maqsadida qo‘llanilishi mumkin.

(236-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

237-modda. Ehtiyot choralarining turlari

Oldingi tahrirga qarang.

Ehtiyot choralariga quyidagilar kiradi: munosib xulq-atvorda bo‘lish to‘g‘risida tilxat; shaxsiy kafillik, jamoat birlashmasi yoki jamoaning kafilligi; garov; uy qamog‘i; qamoqqa olish; voyaga yetmaganlarni kuzatuv ostiga olish uchun topshirish; harbiy xizmatchining xulq-atvori ustidan qo‘mondonlik kuzatuv. Bir shaxsga nisbatan bir vaqtning o‘zida ana shu choralardan faqat bittasi qo‘llanilishiga yo‘l qo‘yiladi.

(237-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 242, 249 — 254-moddalari.

238-modda. Ehtiyot chorasini tanlashda e‘tiborga olinadigan holatlar

Oldingi tahrirga qarang.

Ehtiyot choralaridan qaysi birini qo‘llash to‘g‘risidagi masalani hal qilishda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud ushbu Kodeksning 236-moddasida nazarda tutilgan asoslardan tashqari qo‘yilgan aybning og‘irligini, ayblanuvchining shaxsini, mashg‘ulot turini, yoshi, sog‘lig‘i, oilaviy ahvoli va boshqa holatlarni ham hisobga oladi.

(238-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

239-modda. Ehtiyot chorasi qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan shaxslar

Oldingi tahrirga qarang.

Ehtiyot chorasi faqat ayblanuvchilarga, sudlanuvchilarga, mahkumlarga va aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmishlar sodir etgan yoki jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxslarga nisbatan qoʻllanilishi mumkin.

(239-moddaning birinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi OʻRQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Alohida hollarda, ishni sudga qadar yuritish bosqichida ushlab turilgan gumon qilinuvciga nisbatan sud tomonidan qamoqqa olish, uy qamogʻi yoki garov tarzidagi ehtiyot choralari qoʻllanilishi mumkin.

(239-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi OʻRQ-476-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan toʻldirilgan — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasi:

(239-moddaning ikkinchi qismi birinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi OʻRQ-373-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

1) Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati va Senati aʼzosiga nisbatan — Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisining tegishli palatasi yoki uning Kengashi roziligi bilan;

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 79-moddasining 2-bandi, 80-moddasining 11-bandi, 88-moddasining uchinchi qismi, Oʻzbekiston Respublikasining “Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati toʻgʻrisida”gi Konstitutsiyaviy Qonuni 6-moddasining uchinchi qismi, 9-moddasi birinchi qismining 11-bandi, Oʻzbekiston Respublikasining “Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi toʻgʻrisida”gi Konstitutsiyaviy Qonuni 6-moddasining toʻrtinchi qismi, 9-moddasining 2-bandi, Oʻzbekiston Respublikasining “Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi deputatining va Senati aʼzosining maqomi toʻgʻrisida”gi Qonunining 14-moddasi.

2) Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari boʻyicha vakiliga (ombudsmanga) nisbatan — Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining roziligi bilan;

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasining “Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Inson huquqlari boʻyicha vakili (ombudsman) toʻgʻrisida”gi Qonuni 18-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

2¹) Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Tadbirkorlik subyektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish boʻyicha vakilga nisbatan — Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining roziligi bilan;

(239-moddaning ikkinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi OʻRQ-446-sonli Qonuniga asosan 2¹-band bilan toʻldirilgan — OʻR QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

3) Qoraqalpogʻiston Respublikasi Joʻqorgʻi Kengesi deputatiga, xalq deputatlari viloyat, Toshkent shahar, tuman va shahar Kengashining deputatiga nisbatan — Qoraqalpogʻiston Respublikasi Joʻqorgʻi Kengesi, tegishli xalq deputatlari Kengashi roziligi bilan;

(239-modda uchinchi qismining 3-bandi Oʻzbekiston Respublikasining 2021-yil 14-yanvardagi OʻRQ-666-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 15.01.2021-y., 03/21/666/0032-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Xalq deputatlari viloyat, tuman va shahar Kengashi deputatining maqomi to'g'risida"gi Qonuni 11-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

4) O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining sudyalariga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudining roziligi bilan, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyatlar va Toshkent shahar sudlarining, Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahar ma'muriy sudlarining, fuqarolik ishlari bo'yicha tumanlararo, tuman, shahar sudlarining, jinoyat ishlari bo'yicha tuman, shahar sudlarining, tumanlararo, tuman, shahar iqtisodiy sudlarining, tumanlararo ma'muriy sudlarining va O'zbekiston Respublikasi harbiy sudlarining sudyalariga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashining xulosasi mavjud bo'lganda O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining roziligi bilan;

(239-modda uchinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni 70-moddasining to'rtinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi "O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy sudi to'g'risida"gi Qonunining 21-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

4¹) O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashining a'zosiga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashining roziligi bilan;

(239-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuniga asosan 4¹-band bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-apreldagi O'RQ-427-sonli "O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi to'g'risida"gi Qonunining 28-moddasi.

5) prokuror va prokuratura tergovchisiga nisbatan — O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining roziligi bilan qo'llanilishi mumkin.

(239-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O'RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Prokuratura to'g'risida"gi Qonuni 49-moddasining birinchi qismi.

240-modda. Ehtiyot chorasini qo'llash, bekor qilish, o'zgartirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Oldingi tahrirga qarang.

Ehtiyot chorasi surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori va sudning ajrimi bilan qo'llanilishi, bekor qilinishi va o'zgartirilishi mumkin.

(240-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida qo'llanilgan qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi shaxsni bundan keyin qamoqda saqlash yoki uning uy qamog'ida bo'lishi uchun asoslar mavjud bo'lmaganda prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan ehtiyot choralari to'g'risida qaror chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi mumkin. Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasining bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi ushbu ehtiyot chorasini aynan o'sha shaxsga nisbatan qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma bilan sudga takroran murojaat etishga monelik qilmaydi.

(240-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli "Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo'llanilishi to'g'risida"gi qarorining 7 va 10-bandlari.

Oldingi tahrirga qarang.

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida sud tomonidan qo'llanilgan garov tarzidagi ehtiyot chorasi uni bundan buyon qo'llash uchun asoslar mavjud bo'lmaganda, xuddi shuningdek ish yuritish tugatilgan taqdirda, mazkur ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida qaror chiqargan sud albatta xabardor etilgan holda prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi mumkin.

(240-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Ehtiyot chorasini qo'llash, bekor qilish, o'zgartirish to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda: shaxsning qanday jinoyatni sodir etishda ayblanayotganligi; ehtiyot chorasi qanday qonuniy asoslarga tayanib qo'llanganligi yoxud tegishli dalillar keltirish yo'li bilan bu asoslar yo'qligi yoki o'zgargani; ehtiyot chorasini tanlashga ta'sir qiluvchi, qonun bilan belgilangan holatlarni hisobga olib, ehtiyot choralari qo'llash, bekor qilish yoki o'zgartirish zaruratini izohlovchi sabablar ko'rsatilgan bo'lishi lozim. Qaror yoki ajrim kimga nisbatan chiqarilgan bo'lsa, shu shaxsga darhol e'lon qilinadi, shaxsning og'ir kasalligi yoki uning qochib ketganligi tufayli e'lon qilinishi mumkin bo'lmagan hollar bundan mustasno.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli "Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo'llanilishi to'g'risida"gi qarorining 9-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi bekor qilingan yoxud o'zgartirilgan taqdirda, qamoqda yoki uy qamog'ida bo'lgan shaxs darhol ozod qilinishi kerak.

(240-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

241-modda. Ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat berish va protest bildirish

Ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi qaror ustidan tergovni nazorat qilayotgan, uni bekor qilishga yoki o'zgartirishga haqli bo'lgan prokurorga shikoyat berilishi mumkin. Prokuror shikoyatni olgan paytdan e'tiboran uch sutka ichida uni ko'rib chiqishi hamda shikoyat bergan shaxsni o'z qaroridan xabardor etishi shart.

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruv yoki dastlabki tergov bosqichida qamoqqa olish, uy qamog'i, garov tarzidagi ehtiyot choralarini qo'llash haqidagi yoki qamoqda saqlash, uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risidagi yoxud uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqidagi masala yuzasidan sudning ajrimi ustidan mazkur ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrim chiqargan sud orqali beriladi, ushbu sud ularni yigirma to'rt soat ichida materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Apellatsiya instansiyasi sudi mazkur materiallarni ular shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay ko'rib chiqishi kerak.

(241-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Shikoyat yoki protest berilishi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi masala bo'yicha qaror ijrosini to'xtatib qo'ymaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli "Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo'llanilishi to'g'risida"gi qarorining 27-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sirtidan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilgan shaxs mazkur ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi ajrim ustidan u tegishli vakolatli organga keltirilgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soat ichida sud tartibida shikoyat qilishga haqli.

(241-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 4-apreldagi O'RQ-470-sonli Qonuniga asosan to'rtinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.04.2018-y., 03/18/470/1005-son)

242-modda. Qamoqqa olish

Ehtiyot chorasi sifatida qamoqqa olish Jinoyat kodeksida uch yildan ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan qasddan sodir etilgan jinoyatlarga doir hamda ehtiyotsizlik oqibatida sodir etilib, buning uchun Jinoyat kodeksida besh yildan ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha qo'llaniladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 25-moddasining ikkinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 15-moddasining uchinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli "Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo'llanilishi to'g'risida"gi qarori 3-bandining uchinchi — beshinchi xatboshilari.

Alohida hollarda qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi uch yildan ortiq bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan qasddan sodir etilgan jinoyatlarga doir, shuningdek ehtiyotsizlik oqibatida sodir etilib, buning uchun besh yildan ortiq

bo‘lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo‘yicha quyidagi holatlardan biri mavjud bo‘lgan taqdirda:

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 15-moddasining ikkinchi qismi.

ayblanuvchi, sudlanuvchi tergov va suddan yashiringanida;

ushlab turilgan gumon qilinuvchining shaxsi aniqlanmaganida;

ilgari qo‘llanilgan ehtiyot chorasini ayblanuvchi, sudlanuvchi tomonidan buzilganida;

ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, sudlanuvchi O‘zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyiga ega bo‘lmaganida;

Oldingi tahrirga qarang.

jinoyat ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o‘tash davrida sodir etilganida, qo‘llanilishi mumkin.

(242-moddaning ikkinchi qismi oltinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 9-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrda 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarorining 4-bandi, 5-bandining ikkinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

242¹-modda. Uy qamog‘i

Uy qamog‘i gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash uchun asoslar mavjud bo‘lganida uning yoshini, sog‘lig‘i holatini, oilaviy ahvolini va boshqa holatlarni hisobga olgan holda qamoqqa olish maqsadga nomuvofiq deb topilgan taqdirda qo‘llaniladi.

Uy qamog‘i gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining jamiyatdan to‘liq yoxud qisman ajratib qo‘yilib, o‘zi mulkdor, ijaraga oluvchi sifatida yoki boshqa qonuniy asoslarda yashab turgan turar joyda taqiqlar (cheklovlar) yuklatilgan, shuningdek uning ustidan nazorat amalga oshirilgan holda bo‘lishidan iborat bo‘ladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining sog‘lig‘i holatini hisobga olgan holda tibbiy muassasa uy qamog‘ida saqlash joyi etib belgilanishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash to‘g‘risidagi sudning ajrimida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi duchor qilinadigan ozodlik bo‘yicha aniq taqiqlar (cheklovlar), shuningdek o‘rnatilgan taqiqlarga (cheklovlarga) rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish zimmasiga yuklatilayotgan organ ko‘rsatiladi.

(242¹-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

O‘ziga nisbatan uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini tanlangan shaxsga quyidagi taqiqlar (cheklovlar) o‘rnatilishi mumkin:

- 1) muayyan shaxslar bilan aloqada bo‘lish;
- 2) xat-xabar olish va jo‘natish;

- 3) har qanday aloqa vositalaridan foydalanish va ular yordamida soʻzlashuvlar olib borish;
- 4) uy-joyni tark etish.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi barcha taqiqlarga (cheklovlarga) yoxud ulardan ayrimlariga duchor etilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi himoyachi, qonuniy vakil, belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) rioya etilishi ustidan nazoratni amalga oshirish vazifasi zimmasiga yuklatilgan organ, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud bilan soʻzlashish uchun, shuningdek zaruriyat yuzaga kelgan taqdirda, huquqni muhofaza qiluvchi organlarni, tez tibbiy yordamni, yongʻin xavfsizligi xizmatini, qutqaruv xizmatini va boshqa shoshilinch xizmatlarni chaqirish uchun telefon aloqasidan foydalanish huquqidan cheklanishi mumkin emas. Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi oʻz yashash joyidagi uy qamogʻini ijro etish zimmasiga yuklatilgan ichki ishlar organiga har bir shunday qoʻngʻiroq haqida xabar beradi.

(242¹-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi OʻRQ-476-sonli Qonuniga asosan yettinchi qism bilan toʻldirilgan — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Qamoqqa olinganning yashash joyi qoʻriqlanishi mumkin. Zarur hollarda uning xulq-atvori ustidan nazorat oʻrnatiladi.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining uy-joyidan chiqishi boʻyicha oʻrnatilgan taqiqlarga (cheklovlarga) rioya etishi ustidan nazorat amalga oshirilayotganda ichki ishlar organi uning yashash joyida boʻlishini sutkaning istalgan vaqtida tekshirishga haqli.

Tekshirish kunduzgi vaqtda koʻpi bilan bir marta va tungi vaqtda koʻpi bilan bir marta oʻtkaziladi.

Zarur hollarda, uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasi qoʻllanilgan shaxsga nisbatan elektron kuzatish vositalari qoʻllanilishi mumkin.

Uy qamogʻini ijro etish gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining yashash joyidagi ichki ishlar organi zimmasiga yuklatiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar tibbiy koʻrsatuvlarga koʻra gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi sogʻliqni saqlash muassasasiga olib kelingan va yotqizilgan boʻlsa, sud oʻrnatgan taqiqlarning (cheklovlarning) amal qilishi gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini oʻzgartirish yoxud bekor qilish masalasi prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi sud tomonidan hal etilguniga qadar davom etadi. Tegishli sogʻliqni saqlash muassasasining hududi uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasini ijro etish joyi hisoblanadi.

(242¹-moddaning oʻn uchinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi OʻRQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi surishtiruv organiga yoki dastlabki tergov organiga, shuningdek sudga nazorat qiluvchi organning transport vositasida olib boriladi.

Uy qamogʻida jamiyatdan toʻliq ajratib qoʻyilgan sharoitda boʻlgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki sudlanuvchining himoyachi, qonuniy vakil bilan uchrashuvlari ushbu ehtiyot chorasi ijro etilayotgan joyda oʻtkaziladi.

Uy qamogʻining muddati, uni uzaytirish va uning ustidan shikoyat qilish tartibi ushbu Kodeksning 241, 243, 245 — 248-moddalarida nazarda tutilgan qoidalar bilan belgilanadi.

Oʻrnatilgan taqiqlar (cheklovlar) uy qamogʻida boʻlgan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchi tomonidan buzilgan taqdirda unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qoʻllanilishi mumkin.

(242¹-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi OʻRQ-373-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — OʻR QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 242-moddasi ikkinchi qismi toʻrtinchi xatboshisi, Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qoʻllanilishi toʻgʻrisida”gi qarorining 9 — 26-bandlari.

Oldingi tahrirga qarang.

243-modda. Qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasini qoʻllash tartibi

Qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasi faqat ushlab turilgan gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan shaxsga nisbatan qoʻllanilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Qonunda nazarda tutilgan holatlar mavjud boʻlganda va surishtiruv yoki dastlabki tergov davomida qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasi tanlanganda prokuror, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasini qoʻllash toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqida qaror chiqaradi.

(243-moddaning ikkinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasini qoʻllash toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqidagi qarorda ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchini qamoqqa olish yoki uni uy qamogʻiga joylashtirish zaruratini keltirib chiqargan asoslar bayon qilinadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasini qoʻllash toʻgʻrisidagi iltimosnomaning asosliligini tekshirib, unga rozi boʻlgan taqdirda, iltimosnoma qoʻzgʻatish toʻgʻrisidagi qaror va zarur materiallarni sudga yuboradi. Agar iltimosnoma ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchiga nisbatan qoʻzgʻatilayotgan boʻlsa, qaror va koʻrsatilgan materiallar ushlab turish muddati tugashidan kamida sakkiz soat oldin sudga taqdim qilinishi kerak.

(243-moddaning toʻrtinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi OʻRQ-421-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasini qoʻllash toʻgʻrisidagi iltimosnoma jinoyat sodir qilingan yoki surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari boʻyicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi boʻlmaganida esa yoxud qamoqqa olish yoki uy qamogʻi tarzidagi ehtiyot chorasini qoʻllash toʻgʻrisidagi materialni koʻrib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud boʻlgan taqdirda, Qoraqalpogʻiston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, Oʻzbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining koʻrsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda koʻrib chiqiladi.

(243-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma yopiq sud majlisida, materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran sakkiz soat ichida, lekin ushlab turishning eng ko'p muddatidan kechiktirmay ko'rib chiqiladi.

(243-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma prokuror, himoyachi, ushlab turilgan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi ishtirokida ko'rib chiqiladi. Ushlab turilgan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sud majlisiga olib kelinadi. Sud majlisida gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining qonuniy vakili, shuningdek surishtiruvchi, tergovchi ishtirok etishga haqli. Zarur bo'lgan hollarda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(243-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi, himoyachi bundan mustasno. Qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchiga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnoma ayblanuvchining ishtirokisiz ko'rib chiqiladi.

(243-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokuror ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur ehtiyot chorasini qo'llash zarurligini asoslab beradi. Shundan so'ng gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, himoyachi, sudda hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Sudya gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchiga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida;
- 2) qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashni rad qilish to'g'risida;

Oldingi tahrirga qarang.

2¹) qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashni rad qilish va uy qamog'i yoki garov tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash to'g'risida;

2²) uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llashni rad qilish va garov tarzidagi ehtiyot chorasini tanlash to'g'risida;

(243-moddaning o'ninchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan 2¹ va 2²-bandlar bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

3) taraflar qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llashning asoslanganligi yoki asoslanmaganligiga doir qo‘shimcha dalillarni taqdim etishlari uchun ushlab turish muddatini qirq sakkiz soatdan ko‘p bo‘lmagan muddatga uzaytirish to‘g‘risida.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash rad qilingan va garov tarzidagi ehtiyot chorasini tanlangan taqdirda, gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini ushlab turish muddati garov kiritish imkonini berish uchun sud tomonidan ko‘pi bilan qirq sakkiz soatgacha bo‘lgan muddatga uzaytiriladi, ko‘rsatilgan muddatda garov kiritilmagan taqdirda qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash haqidagi iltimosnoma qanoatlantirilgan hisoblanadi.

(243-modda O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuniga asosan o‘n birinchi qism bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Sudyaniy qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash haqidagi yoki uni qo‘llashni rad qilish to‘g‘risidagi ajrimi u o‘qib eshittirilgan paytdan e‘tiboran kuchga kiradi va darhol ijro qilinishi kerak. Sudyaniy ajrimi ijro uchun prokurorga, ma‘lumot uchun esa gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga yuboriladi. Sudyaniy ajrimi ustidan ushbu Kodeks 241-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga binoan apellatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko‘rib chiqib, o‘z ajrimi bilan:

1) sudyaniy ajrimini o‘zgarishsiz, shikoyat yoki protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) sudyaniy ajrimini bekor qilish va gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchini qamoqdan, uy qamog‘idan ozod qilish yoxud unga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llashga haqli.

Qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash rad qilingan taqdirda, aynan o‘sha gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga nisbatan mazkur masala bo‘yicha takroran sudga murojaat qilishga qamoqqa olishni yoki uy qamog‘ini qo‘llashni taqozo etadigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo‘l qo‘yiladi.

(243-modda O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarorining 9 — 26-bandlari.

Oldingi tahrirga qarang.

243¹-modda. Uy qamog‘i bo‘yicha belgilangan taqiqlarni (cheklovlarni) bekor qilish yoki o‘zgartirish yoxud qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash tartibi

Uy qamog‘i bo‘yicha taqiqlar (cheklovlar) asoslar mavjud bo‘lganda prokuror tomonidan, shuningdek prokurorning roziligi bilan surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan qisman bekor qilinishi yoki o‘zgartirilishi mumkin.

Ushbu Kodeks 242¹-moddasining **beshinchi qismi** doirasidagi uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) prokurorning yoki prokurorning roziligi bilan surishtiruvchining yoxud tergovchining iltimosnomasiga ko‘ra sudyaniy ajrimi asosida belgilanishi mumkin.

Uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash to‘g‘risidagi iltimosnoma ushbu Kodeks 243-moddasining **beshinchi**, **oltinchi** va **yettinchi qismlarida** nazarda tutilgan tartibda tegishli sudning sudyasi tomonidan ko‘rib chiqiladi.

Uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqish prokurorning ma‘ruzasi bilan boshlanadi, u qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash zarurligini asoslab beradi. Shundan so‘ng gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi, himoyachi, sudda hozir bo‘lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Sud gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) belgilash to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqida;

qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilashni rad qilish to‘g‘risida.

Sudyaning uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqidagi yoki qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilashni rad qilish to‘g‘risidagi ajrimi o‘qib eshittirilgan paytdan e‘tiboran kuchga kiradi va darhol ijro etilishi lozim. Sudyaning ajrimi ijro etish uchun prokurorga, ma‘lumot uchun esa — gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga va himoyachiga yuboriladi. Sudyaning ajrimi ustidan ushbu Kodeks 241-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga binoan apellatsiya tartibida shikoyat qilinishi, protest bildirilishi mumkin.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestni ko‘rib chiqib, o‘z ajrimi bilan:

1) sudyaning ajrimini o‘zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirmay qoldirishga;

2) sudyaning ajrimini bekor qilishga va gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilashga;

3) sudyaning gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan uy qamog‘i bo‘yicha qo‘shimcha taqiq (cheklov) belgilash to‘g‘risidagi ajrimini bekor qilishga haqli.

(243¹-modda O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

244-modda. Qamoqda saqlash joylari

Oldingi tahrirga qarang.

Ehtiyot chorasi tariqasida qamoqqa olingan gumon qilinuvchilar va ayblanuvchilar tergov hibsxonasining kameralarida saqlanadi. Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud bir jinoyat ishi bo‘yicha yoki bir necha o‘zaro bog‘liq jinoyat ishlari bo‘yicha gumon qilinuvchilarni va ayblanuvchilarni alohida-alohida saqlash to‘g‘risida tergov hibsxonasining ma‘muriyatiga yozma ko‘rsatma berishga haqli.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar qamoqqa olinganlar Jinoyat kodeksi 15-moddasining **to‘rtinchi** va **beshinchi qismlarida** nazarda tutilgan og‘ir va o‘ta og‘ir jinoyatlarni sodir etishda ayblanayotgan bo‘lsa, prokurorning qaroriga yoki sudning ajrimiga ko‘ra tergov hibsxonasining bir kishilik kamerasida qamoqda saqlab turilishi mumkin. Bu chora voyaga yetmaganlarga, oltmish yoshdan oshganlarga, shifokorning yozma xulosasi bilan tasdiqlangan og‘ir kasallarga va ruhiy holati buzilgan shaxslarga nisbatan qo‘llanilmaydi.

(244-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olinganlar vaqtincha saqlash hibsonalarida oʻn sutkagacha saqlanishi mumkin. Qamoqqa olinganlarni tergov hibsonasiga olisligi yoki lozim darajadagi qatnov yoʻllari mavjud emasligi tufayli olib borishning imkoniyati boʻlmagan hollarda, bunday shaxslar vaqtincha saqlash hibsonalarida surishtiruvchi yoki tergovchining prokuror bilan kelishilgan qaroriga, shuningdek prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga koʻra oʻttiz sutkagacha saqlanishi mumkin.

(244-moddaning uchinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Qamoqqa olingan harbiy xizmatchilar gaupvaxtalarda koʻpi bilan yigirma sutkagacha, olis joylarda esa, bu ehtiyot chorasining butun amal qilish muddati mobaynida saqlanishi mumkin. Harbiy xizmatchini gaupvaxtada saqlash muddati harbiy sudlar tomonidan ishni sudda koʻrib chiqish vaqtiga, lekin koʻpi bilan oʻn besh sutkaga uzaytirilishi mumkin. Intizomiy qismga yuborishga hukm qilingan harbiy xizmatchilar hukm qonuniy kuchga kirguniga qadar gaupvaxtalarda saqlanishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Tergov harakatlarini bajarish yoki jinoyat ishlarini tergov hibsonalari joylashgan aholi punktlari hududidan tashqarida sudda koʻrib chiqish uchun zarur boʻlgan hollarda, qamoqqa olinganlarni mazkur harakatlarni amalga oshirish va sud majlislarini oʻtkazish uchun har kuni olib borish imkoniyati boʻlmaganda ular tergov hibsonalaridan vaqtincha saqlash hibsonalariga oʻtkazilishi, lekin bir oy mobaynida koʻpi bilan oʻn sutkaga oʻtkazilishi mumkin. Bunday oʻtkazish uchun qamoqqa olinganni boshqa erga koʻchirish toʻgʻrisidagi surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoxud sudning ajrimi asos boʻladi.

(244-moddaning beshinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Basharti mahkum boshqa jinoyat ishi boʻyicha guvoh yoki jabrlanuvchi boʻlsa, u sud hukmi qonuniy kuchga kirganidan keyin jazoni ijro etish muassasasidan tergov hibsonasiga oʻtkazilishi yoki tergov hibsonasida qoldirilishi mumkin. Bu holda mahkum: Qoraqalpogʻiston Respublikasi prokurorining, viloyatlar, Toshkent shahar prokurorlarining, shuningdek ularga tenglashtirilgan prokurorlarning roziligi bilan uch oygacha muddatga, Oʻzbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning oʻrinbosari roziligi bilan olti oygacha muddatga, sudning ajrimiga koʻra esa ish sudda koʻrib chiqilishi vaqtiga tergov hibsonasida saqlanishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Boshqa tumanda (shaharda) turgan mahkum boshqa erga koʻchirish toʻgʻrisidagi surishtiruvchining yoki tergovchining prokuror bilan kelishilgan qaroriga, shuningdek prokurorning qaroriga yoxud sudning ajrimiga muvofiq boshqa erga oʻtkaziladi. Mahkumni boshqa erga koʻchirishni ijro etish Oʻzbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligining maxsus boʻlinmalari zimmasiga yuklanadi.

(244-moddaning yettinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Qamoqqa olinganlarni qamoqda saqlash joylarida saqlash tartibi va shart-sharoitlari qonunda belgilanadi.

(244-moddaning matni Oʻzbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi OʻRQ-299-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi "Jinoyat ishini yuritish chogʻida qamoqda saqlash toʻgʻrisida" gi Qonunining 8 — 14-moddalari.

LexUZ sharhi

Qo‘shimcha ma‘lumot uchun qarang: “O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi tergov hibsonalarining ichki tartib qoidalari” (ro‘yxat raqami 2456, 13.05.2013-y.), O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi va Ichki ishlar vazirligining 2007-yil 8-oktabrdagi 12, 16-son qarori bilan tasdiqlangan “Jinoyat sodir etishda gumon qilinib ushlab turilgan shaxslarni saqlashning sanitariya-gigiyena qoidalari”.

Oldingi tahrirga qarang.

245-modda. Qamoqda va uy qamog‘ida saqlab turish muddati

(245-moddaning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyatlar tergov qilinayotganda qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddati ko‘pi bilan uch oyni tashkil etadi.

(245-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli “Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo‘llanilishi to‘g‘risida”gi qarori 6-bandining birinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqda saqlab turishning yoki uy qamog‘ining qonun normalarida belgilangan uch oylik muddatini:

besh oygacha uzaytirish imkoni — Qoraqalpog‘iston Respublikasi prokurori yoki viloyat, Toshkent shahar prokurori va ularga tenglashtirilgan prokurorlarning iltimosnomasiga binoan;

yetti oygacha uzaytirish imkoni — O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o‘rinbosarlarining iltimosnomasiga binoan sud tomonidan ko‘rib chiqiladi.

Muddatni yanada uzaytirishga yo‘l qo‘yilmaydi. Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko‘rsatilgan iltimosnomalarni ko‘rib chiqishda sud taqdim etilgan materiallarning asosliligini, shuningdek protsessual normalar va talablarga rioya etilganligini inobatga oladi.

Qamoqda saqlab turish muddatiga ushbu Kodeksning **599-moddasiga** muvofiq shaxsni O‘zbekiston Respublikasiga ushlab berish to‘g‘risidagi so‘rovga ko‘ra uning xorijiy davlat hududida qamoqda saqlangan vaqti qo‘shib hisoblanadi.

Agar O‘zbekiston Respublikasiga xorijiy davlat tomonidan ushlab berilgan shaxsni ushbu modda ikkinchi qismining **uchinchi xatboshisida** belgilangan qamoqda saqlab turishning oxirgi muddati tugagan bo‘lsa va ishning holatlariga ko‘ra qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini o‘zgartirish mumkin bo‘lmasa, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o‘rinbosarlarining iltimosnomasiga binoan sud ushbu Kodeksning **247-moddasida** nazarda tutilgan talablarga rioya etgan holda, qamoqda saqlab turishning qo‘shimcha muddatini belgilashga haqli, ammo ushbu muddat shaxs O‘zbekiston Respublikasi hududida vaqtincha saqlash hibsonasiga yoxud tergov hibsonasiga joylashtirilgan paytdan e‘tiboran uch oydan ortiq bo‘lmasligi kerak.

Tergovi tamomlangan jinoyat ishining materiallari ayblanuvchiga va uning himoyachisiga tanishib chiqish uchun ushbu modda ikkinchi qismining **uchinchi xatboshisida** yoxud ushbu moddaning **beshinchi qismida** nazarda tutilgan qamoqda saqlab turishning oxirgi muddati tugashidan kamida bir oy oldin taqdim etilgan bo‘lishi lozim.

Ayblanuvchi va uning himoyachisi ishning materiallari bilan tanishib chiqishi uchun ketgan vaqt ehtiyot chorasi tariqasida qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini hisoblab chiqishda inobatga olinmaydi.

(245-moddaning ikkinchi — oltinchi qismlari Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi OʻRQ-421-sonli Qonuniga asosan ikkinchi — yettinchi qismlar bilan almashtirilgan — OʻR QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

(246-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi OʻRQ-421-sonli Qonuniga asosan oʻz kuchini yoʻqotgan — OʻR QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

247-modda. Qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini uzaytirish tartibi

(247-moddaning nomi Oʻzbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi OʻRQ-373-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchini qamoqda saqlab turishning yoki u uy qamogʻida boʻlishining belgilangan muddati tugashidan kamida olti sutka oldin tegishli prokuror qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini uzaytirish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqida qaror chiqaradi, bu qaror sudga yuboriladi.

(247-moddaning birinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi OʻRQ-373-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 245-moddasining birinchi va ikkinchi qismlari.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini uzaytirish toʻgʻrisida iltimosnoma qoʻzgʻatish haqidagi qarorda tergovning choʻzilib ketganligi sabablari, tekshirilishi lozim boʻlgan tasmollar va holatlar, qoʻshimcha ravishda soʻralayotgan muddat koʻrsatilishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini uzaytirish toʻgʻrisidagi iltimosnoma jinoyat sodir etilgan yoki surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari boʻyicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi boʻlmagan yoxud qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini uzaytirish toʻgʻrisidagi materialni koʻrib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud boʻlgan taqdirda, Qoraqalpogʻiston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, Oʻzbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining koʻrsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda koʻrib chiqiladi.

(247-moddaning uchinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi OʻRQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini uzaytirish toʻgʻrisidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan eʼtiboran yetmish ikki soat ichida yopiq sud majlisida koʻrib chiqiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqda saqlab turish yoki uy qamogʻi muddatini uzaytirish toʻgʻrisidagi iltimosnoma prokuror, ayblanuvchi, himoyachi ishtirokida koʻrib chiqiladi. Zarur hollarda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(247-moddaning beshinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Ayblanuvchi statsionar sud-psixiatriya ekspertizasidan o‘tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirilgan taqdirda, qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirish to‘g‘risidagi iltimosnoma sud tomonidan ayblanuvchining ishtirokisiz ko‘rib chiqilishi mumkin. Bunda ayblanuvchining himoyachisi sud majlisida ishtirok etishi shart.

Sudya qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirish to‘g‘risidagi iltimosnomani ko‘rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirish to‘g‘risida;
- 2) qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirishni rad qilish to‘g‘risida.

Sudyaning qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirish haqidagi yoki qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirishni rad qilish to‘g‘risidagi ajrimi o‘qib eshittirilgan paytdan e‘tiboran kuchga kiradi va darhol ijro qilinishi kerak. Sudyaning ajrimi ijro uchun prokurorga, ma’lumot uchun esa ayblanuvchiga, himoyachiga yuboriladi. Sudyaning ajrimi ustidan ushbu Kodeks 241-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan qoidalarga binoan yetmish ikki soat ichida apellatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin.

(247-moddaning ikkinchi — sakkizinchi qismlari O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko‘rib chiqib, o‘z ajrimi bilan:

1) sudyaning ajrimini o‘zgarishsiz, shikoyat yoki protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

Oldingi tahrirga qarang.

2) sudyaning ajrimini bekor qilish va qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirishni rad etishga yoxud qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddatini uzaytirishga haqli. Qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddati tugab, ozod etilgan ayblanuvchiga nisbatan qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘i muddati uzaytirilgan taqdirda, sud unga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llashi kerak.

(247-moddaning to‘qqizinchi qismi 2-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

248-modda. Qonunga xilof ravishda qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘iga joylashtirish tufayli yetkazilgan zararni qoplash

Ehtiyot chorasi tariqasida qonunga xilof ravishda qamoqda saqlab turish yoki uy qamog‘iga joylashtirish tufayli shaxsga yetkazilgan ziyon, basharti keyinchalik unga nisbatan oqlov hukmi chiqarilgan bo‘lsa yoki jinoyat ishi ushbu Kodeksning **83-moddasida** nazarda tutilgan asoslarga ko‘ra tugatilgan bo‘lsa, to‘liq hajmda qoplanadi. Bunda ushbu Kodeksning **yettinchi bo‘limi** qoidalari qo‘llaniladi.

(248-modda O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 991-moddasi.

249-modda. Garov

Oldingi tahrirga qarang.

Garov gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, ularning qarindoshlari, boshqa fuqarolar yoki yuridik shaxslar tomonidan surishtiruv, dastlabki tergov organining yoxud sudning depozit hisobvarag'iga topshiriladigan pul mablag'idan yoki qimmatbaho buyumlardan iboratdir. Garov tariqasida ko'chmas mulk ham qabul qilinishi mumkin.

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga nisbatan sud tomonidan pul tarzidagi garov qo'llanilgan taqdirda, garov surishtiruv yoki dastlabki tergov organining depozit hisobvarag'iga o'tkaziladi.

Garovni qabul qilish haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror bayonnoma tuzadi, sud esa sud majlisi bayonnomasiga tegishli belgi qo'yadi. Bayonnomada gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga yoki sudlanuvchiga uning ushbu Kodeksning 46 va 48-moddalarida ko'rsatilgan majburiyatlari tushuntirilganligi va u bu majburiyatlarni buzmaslikka so'z berganligi, garovga qo'yuvchiga esa gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi majburiyatlarini bajarmagan taqdirda garov summasidan mahrum bo'lishi ma'lum qilinganligi ko'rsatilishi kerak. Bayonnoma garovni qabul qilgan mansabdor shaxs, garovga qo'yuvchi va gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi tomonidan imzolanadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Garov summasi bazaviy hisoblash miqdorining yigirma baravaridan kam bo'lishi mumkin emas va uni ushbu ehtiyot chorasini tanlagan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud ayblovning og'irligini, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining va garovga qo'yuvchining shaxsini, garovga qo'yuvchining mulkiy ahvolini hamda uning gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi bilan munosabatlarini inobatga olgan holda belgilaydi.

(249-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 3-dekabrda O'RQ-586-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 04.12.2019-y., 03/19/586/4106-son)

Garovga qo'yuvchi garovni topshirish chog'ida, shu ehtiyot chorasi tanlangan ayblovning mohiyati, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga tayinlanishi mumkin bo'lgan jazo va o'zining javobgarligi to'g'risida xabardor qilinishi kerak. U o'zi qabul qilgan majburiyatlaridan garovning davlat mulkiga o'tib ketishi uchun sabab bo'ladigan asoslar yuzaga kelguniga qadar voz kechishi mumkin.

Garovga qo'yuvchi gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining xulq-atvorini kuzatishga imkoni bo'lmaganligini bahona qilishga haqli emas, bundan u bartaraf etib bo'lmaydigan vaziyatning ta'sirini isbotlab beradigan hollar mustasno.

Agar ehtiyot chorasini o'zgartirish uni tanlash shart-sharoitlari buzilganligi tufayli ro'y bermayotgan bo'lsa, xuddi shuningdek ish bo'yicha ish yuritish tugatilgan yoxud sud hukmi kuchga kirgan taqdirda garov garovga qo'yuvchiga qaytariladi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi o'z zimmasiga olgan majburiyatlarini buzgan taqdirda garov sud ajrimi bilan davlat mulkiga o'tkaziladi va gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga nisbatan jiddiyroq ehtiyot chorasi qo'llaniladi.

(249-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-aprelda O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

250-modda. Munosib xulq-atvorda bo'lish haqidagi tilxat

Oldingi tahrirga qarang.

Munosib xulq-atvorda bo'lish haqidagi tilxat ayblanuvchining yoki sudlanuvchining surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga tergov va suddan yashirinmaslik, jinoyat ishi bo'yicha haqiqatni aniqlashga to'sqinlik qilmaslik, jinoiy faoliyat bilan shug'ullanmaslik, surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruvi bilan yetib kelish haqida bergan yozma majburiyatidan iboratdir. Tilxat beruvchi shaxs bundan tashqari o'z zimmasiga surishtiruvchining,

tergovchining, prokurorning yoki sudning ijozatisiz ushbu aholi punktidan chiqib ketmaslik va shu aholi punkti doirasida istiqomat joyini o'zgartirsa, bu haqda ularni xabardor qilish majburiyatini oladi.

(250-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchi yoki sudlanuvchi o'z zimmasiga olgan majburiyatlarini buzgan taqdirda unga nisbatan jiddiyroq ehtiyot chorasi qo'llanilishi mumkin, bu haqda u tilxat olish chog'ida ogohlantiriladi.

251-modda. Shaxsiy kafillik

Shaxsiy kafillik ishonchga sazovor bo'lgan shaxslarning ayblanuvchi, sudlanuvchi munosib xulq-atvorda bo'lishiga kafil ekanliklari haqida yozma majburiyat olishidan iboratdir.

Oldingi tahrirga qarang.

Kafillar sonini surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud belgilaydi. Alohida hollarda yuksak ishonchga sazovor bo'lgan bitta shaxs ham kafil bo'lishi mumkin.

(251-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Kafillar ushbu ehtiyot chorasi qo'llanilishiga sabab bo'lgan ayblovning mohiyati, ayblanuvchiga qo'llanilishi mumkin bo'lgan jazo, oldini olish maqsadida kafillik tariqasidagi ehtiyot chorasi ko'rilgan harakat ayblanuvchi, sudlanuvchi tomonidan sodir etilgan taqdirda kafillarning javobgarligi haqida ogohlantirilishi lozim. Bu ma'lumotlar kafillikka berish bayonnomasida qayd qilinib, uni shu ehtiyot chorasini qo'llayotgan mansabdor shaxs, ayblanuvchi, sudlanuvchi va kafillar imzolashi lozim yoki bu ma'lumotlar sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi. Bundan tashqari, har bir kafillikka oluvchi kafillik to'g'risida tilxat beradi.

Kafillar ularni javobgarlikka tortish uchun sabab bo'ladigan asoslar kelib chiqqunga qadar o'z zimmalariga olingan majburiyatlardan voz kechishlari mumkin.

Kafillar ayblanuvchining, sudlanuvchining xulq-atvorini kuzatishga imkoni bo'lmaganligini bahona qilishga haqli emaslar, ular bartaraf etib bo'lmaydigan vaziyatning ta'sirini isbotlab beradigan hollar bundan mustasno.

Ayblanuvchi, sudlanuvchi oldi olinishi uchun shaxsiy kafillik qo'llanilgan harakatlarni sodir etgan taqdirda, kafil qonunda belgilangan javobgarlikka tortilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 208-moddasi.

252-modda. Jamoat birlashmasi yoki jamoaning kafilligi

Jamoat birlashmasi yoki jamoa ishda ayblanuvchi, sudlanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilingan shaxsni kafillikka olish to'g'risida qaror qabul qilishga haqlidir.

Oldingi tahrirga qarang.

Jamoat birlashmasi yoki jamoa o'z qarorini ayblanuvchining, sudlanuvchining munosib xulq-atvorda bo'lishiga kafil ekanligi to'g'risidagi yozma majburiyat tarzida bayon qiladi. Bu majburiyat surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudga taqdim qilinadi, ular jamoat birlashmasi yoki jamoaning qaroriga rozi bo'lsalar, shunday ehtiyot chorasini tanlab, bu haqda qaror yoki ajrim chiqaradilar. Ayni vaqtda jamoat birlashmasi yoki jamoa vakiliga ushbu ehtiyot chorasi qo'llanilishiga sabab bo'lgan ayblovning mohiyati, ayblanuvchiga, sudlanuvchiga esa, basharti xulq-atvori nomunosib bo'lsa, ehtiyot chorasi jiddiyrog'i bilan almashtirilishi mumkinligi tushuntirilgani to'g'risida bayonnoma tuziladi.

(252-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchi, sudlanuvchi boshqa ishga o'tgan yoxud istiqomat joyini o'zgartirgan taqdirda jamoat birlashmasi yoki jamoa bu haqda ehtiyot chorasini tanlagan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudga darhol xabar berishi shart. Bunday hollarda jamoa kafilligi bekor qilinadi va boshqa ehtiyot chorasi bilan almashtirilishi mumkin.

(252-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchining, sudlanuvchining xulq-atvori nomunosib bo'lgan taqdirda jamoat birlashmasi yoki jamoa kafillikdan voz kechishga haqlidir.

253-modda. Voyaga yetmaganlarni kuzatuv ostiga olish uchun topshirish

Voyaga yetmaganlarni ota-onalari, vasiylari, homiylari, bolalar muassasasining ma'muriyati kuzatuv ostiga olishi uchun topshirish ushbu Kodeksning 556-moddasida ko'rsatilgan tartibda amalga oshiriladi.

254-modda. Harbiy xizmatchining xulq-atvori ustidan qo'mondonlik kuzatuv

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanayotgan muddatli harbiy xizmat harbiy xizmatchisi yoki o'quv yig'iniga chaqirilgan harbiy xizmatga majbur shaxs surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bo'yicha harbiy qism, qo'shima, harbiy muassasa, harbiy o'quv yurti qo'mondonligining kuzatuviga berilishi mumkin.

(254-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Qo'mondonlik kuzatuv qonunchilikda nazarda tutilgan va ayblanuvchining munosib xulq-atvorda bo'lishini ta'minlaydigan choralarni ko'rishdan iborat.

(254-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu ehtiyot chorasini qo'llash, bekor qilish yoki o'zgartirish to'g'risidagi surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori va sudning ajrimi qo'mondonlik uchun majburiydir, unga harbiy xizmatchi ustidan kuzatuv o'rnatish zaruratini keltirib chiqargan ayblovning mohiyati tushuntirilishi lozim. Oldini olish maqsadida mazkur ehtiyot chorasi qo'llanilgan harakatlar ayblanuvchi tomonidan sodir etilgan taqdirda, qo'mondonlik surishtiruvchini, tergovchini, prokurorni yoki sudni bu haqda darhol xabardor qilishi shart.

(254-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

28¹-bob. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish

254¹-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish maqsadi va asoslari

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish ayblanuvchi, sudlanuvchi surishtiruvdan, dastlabki tergovdan va suddan bo'yin tovlashining oldini olish, uning

bundan keyingi jinoiy faoliyatining oldini olish, hukmning ijro etilishini ta'minlash maqsadida amalga oshiriladi.

Ayblanuvchi yoki sudlanuvchi pasportdan (harakatlanish hujjatidan) foydalanib, O'zbekiston Respublikasidan chiqib ketishi yoki xorijda harakatlanishi mumkin, deb hisoblashga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, mazkur pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi to'xtatib turilishi mumkin.

Ayblanuvchi pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchi pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish haqidagi masala esa, ushbu Kodeksning [423-moddasida](#) nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 423-moddasi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish faqat davlatlararo yoki xalqaro qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchiga yoki sudlanuvchi shaxsga nisbatan qo'llaniladi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish O'zbekiston Respublikasi fuqaroligini tugatishga yoki fuqaroligi bo'lmagan shaxsning huquqiy maqomini bekor qilishga sabab bo'lmaydi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish deganda pasportning, biometrik pasportning, xorijga chiqish uchun biometrik pasportning va fuqaroligi bo'lmagan shaxs harakatlanish hujjatining amal qilishini vaqtinchalik to'xtatib turish tushuniladi.

254²-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Prokuror, tergovchi, surishtiruvchi pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish zaruriyati yuzaga kelishiga sabab bo'lgan asoslar bayon qilinadi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Surishtiruvchining, tergovchining pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

Prokuror pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomaning asosligini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

254³-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Oldingi tahrirga qarang.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi bo'lmagan yoxud pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi materialni ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa,

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(254³-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnoma materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay yopiq sud majlisida ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, himoyachi va qonuniy vakil ishtirok etadi. Zarur hollarda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanib, u davlatlararo yoki xalqaro qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchi yoki sudlanuvchi pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatish zaruriyatini asoslab beradi. So'ngra himoyachi, sudda hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim etilgan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga (maslahatxonaga) chiqadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 254⁴ va 254⁵-moddalari.

254⁴-modda. Sud ajrimi

Sudya pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

1) pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida;

2) pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etish haqida.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sudyaning ajrimida: qidiruv e'lon qilingan ayblanuvchi yoki sudlanuvchi haqidagi ma'lumotlar; pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish asoslari ko'rsatiladi.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etish haqidagi sudyaning ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi yoki pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etish haqidagi sudyaning ajrimi u o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Sudyaning ajrimi ijro etish uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa, himoyachiga yuboriladi.

Sudyaning ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran qirq sakkiz soat ichida ayblanuvchining yoki sudlanuvchining himoyachisi va qonuniy vakili tomonidan shikoyat berilishi yoxud apellatsiya tartibida prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrimni chiqargan sud orqali berilib, mazkur sud qirq sakkiz soat ichida ularni materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart.

Shikoyat yoki protest berish pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sudyaning ajrimi ijrosini to'xtatib turadi.

Apellatsiya instansiyasi sudi mazkur materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga ular kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmay ko'rib chiqishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa, qanoatlantirmasdan qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishga yoki pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turishni rad etishga haqli.

254⁵-modda. Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sud ajrimi ustidan shikoyat berish

Pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi to'xtatib turilgan shaxs pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risidagi sudyaning ajrimi ustidan u tegishli vakolatli organga keltirilgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soat ichida sud tartibida shikoyat qilishga haqli.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 254⁴-moddasi.

254⁶-modda. Amal qilishi to'xtatib turilgan pasport (harakatlanish hujjati) o'rniga yangi pasport(harakatlanish hujjati) berish

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblov hukmi chiqarilganda yoki ushbu Kodeksning 84-moddasi asosida aybdorlik to'g'risidagi masalani hal qilmay turib jinoyat ishi tugatilganda surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning qaroriga ko'ra qonunchilikda belgilangan tartibda yangi pasport (harakatlanish hujjati) berilishi bilan pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi tiklanadi.

(254⁶-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

29-bob. LAVOZIMDAN CHETLASH TIRISH

Oldingi tahrirga qarang.

255-modda. Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish asoslari va muddatlari

Basharti ayblanuvchi, sudlanuvchi o'z ish joyida qolsa, jinoyat ishi bo'yicha haqiqatni aniqlashga yoki jinoyat oqibatida yetkazilgan zararining o'rnini qoplashga to'sqinlik qiladi yoxud jinoiy faoliyatini davom ettiradi, deb hisoblashga yetarli asoslar mavjud bo'lsa, ular lavozimidan chetlashtirilishi mumkin.

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish haqidagi masala esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal qilinadi.

Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash uchun asos bo'lgan holatlar bekor bo'lguniga qadar o'tgan vaqt mobaynida qo'llaniladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasi qaror chiqargan sudni albatta xabardor etgan holda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud tomonidan bekor qilinadi.

(255-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llash rad qilingan yoki u bekor qilingan taqdirda, aynan o'sha ayblanuvchiga nisbatan mazkur masala bo'yicha takroran sudga murojaat qilishga lavozimidan chetlashtirish uchun asos bo'ladigan yangi holatlar yuzaga kelganda yo'l qo'yiladi.

(255-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 423 va 438-moddalari.

Oldingi tahrirga qarang.

256-modda. Ishni sudga qadar yuritish bosqichida ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish uchun asoslar mavjud bo'lganda prokuror, tergovchi va surishtiruvchi ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

(256-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda: lavozimidan chetlashtiriladigan shaxs haqidagi ma'lumotlar; uning ish joyi; lavozimidan chetlashtirish asoslari ko'rsatiladi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchining, tergovchining ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

(256-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomaning asosligini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

(256-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

257-modda. Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi bo'lmagan yoxud ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi materialni ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(257-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnoma yopiq sud majlisida, materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soatdan kechiktirmasdan ko'rib chiqiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisida prokuror, ayblanuvchi, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, himoyachi va qonuniy vakil ishtirok etadi. Zarur bo'lganda surishtiruvchi, tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(257-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash zaruratini asoslab beradi. So'ngra ayblanuvchi, himoyachi, sudda hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitiladi, taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(257-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

258-modda. Sud ajrimi

Sudya ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida yoki ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirishni rad qilish haqida ajrim chiqaradi.

Sudyaning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi ajrimida: lavozimidan chetlashtiriladigan shaxs haqidagi ma'lumotlar; uning ish joyi; lavozimdan chetlashtirish asoslari; ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida tegishli korxonaga, muassasa, tashkilot rahbariga qo'yiladigan talab ko'rsatiladi.

Sudyaning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirishni rad qilish haqidagi ajrimi asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Sudyaning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi ajrimi u o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Ajrim tegishli korxonaga, muassasa, tashkilot rahbariga ijro uchun, prokurorga, ayblanuvchiga, himoyachiga esa ma'lumot uchun yuboriladi.

Sudyaning ushbu modda birinchi qismida nazarda tutilgan ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida ayblanuvchi, uning himoyachisi va qonuniy vakili, lavozimidan chetlashtirilgan ayblanuvchi ishlagan tegishli korxonaga, muassasa, tashkilot rahbari tomonidan apellatsiya tartibida shikoyat berilishi yoxud prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud qirq sakkiz soat ichida ularni materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Shikoyat yoki protest berish sudning ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risidagi ajrimi ijrosini to'xtatib qo'ymaydi. Apellatsiya instansiyasi sudi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga ular kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmasdan ko'rib chiqishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirishsiz qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilish va ayblanuvchiga nisbatan lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo‘llashga yoki mazkur protsessual majburlov chorasini bekor qilishga haqli.

(258-modda O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 259 va 260-moddalari.

Oldingi tahririga qarang.

259-modda. Ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi ajrimni ijro etish

Oldingi tahririga qarang.

Sudning ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish to‘g‘risidagi ajrimi korxonada, muassasada, tashkilot rahbari uchun majburiy bo‘lib, rahbar ajrimni olishi bilan darhol uni ijro etishi hamda bu haqda surishtiruvchini, tergovchini, prokurorni va sudni xabardor qilishi shart.

(259-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 258-moddasi.

260-modda. Shaxsni lavozimidan qonunga xilof ravishda chetlashtirish oqibatida yetkazilgan ziyonni qoplash

Shaxsning lavozimidan qonunga xilof ravishda chetlashtirilgani oqibatida yetkazilgan ziyon, basharti keyinchalik unga nisbatan oqlov hukmi chiqarilgan yoki jinoyat ishi ushbu Kodeksning 83-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko‘ra tugatilgan bo‘lsa, to‘la hajmda qoplanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 991-moddasi.

30-bob. MAJBURIY KELITIRISH

261-modda. Chaqiruvga binoan hozir bo‘lish majburiyati

Jinoyat ishini yuritish munosabati bilan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud tomonidan belgilangan tartibda chaqirilgan shaxslar aynan ko‘rsatilgan vaqtda hozir bo‘lishlari shart.

Uzrsiz sabablarga ko‘ra kelmaganlari taqdirda ular majburiy keltiriladilar.

262-modda. Majburiy keltirish lozim bo‘lgan shaxslar

Majburiy keltirish gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining, jabrlanuvchining, guvohning protsessual harakatlarda yoki sud majlisida ishtirok etishini ta‘minlash uchun, basharti ular uzrsiz sabablarga ko‘ra kelishdan bosh tortganligi aniqlangan taqdirda, qo‘llaniladi.

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchini oldindan chaqiruvsiz majburiy keltirish ular surishtiruv, dastlabki tergov va suddan yashirinib yurgan yoki aniq yashash joyi bo‘lmagan taqdirda qo‘llanilishi mumkin.

Sudlanuvchining sudga kelmaganligi sababini oldindan aniqlamasdan turib, majburiy keltirishga alohida hollarda, ishni ko‘rish sudlanuvchi bo‘lmaganligi sababli keyinga qoldirilayotgan va bunda uning turgan joyi to‘g‘risida ma‘lumot bo‘lmagan taqdirda yo‘l qo‘yiladi.

Guvohga yoki jabrlanuvchiga nisbatan majburiy keltirishning qo'llanilgani ularni ko'rsatuv berishdan bosh tortganlik uchun qonunda belgilangan javobgarlikdan ozod qilmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 240-moddasi.

263-modda. Majburiy keltirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror majburiy keltirish to'g'risida qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Ushbu qarorda yoki ajrimda: majburiy keltirilishi kerak bo'lgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi; uning protsessual mavqeyi; yashash yoki ish joyi; majburiy keltirish uchun asoslar; shaxsni qayerga va qachon olib kelish kerakligi; majburiy keltirish kimga topshirilganligi ko'rsatilgan bo'lishi lozim.

264-modda. Majburiy keltirish to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni bajarish

Majburiy keltirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim ijro etish uchun ish yuritilayotgan joydagi ichki ishlar organiga topshiriladi.

Majburiy keltirilishi lozim bo'lgan shaxsni topgan ichki ishlar organining xodimi uni qaror yoki ajrim bilan tanishtirib tilxat oladi va mazkur qarorni yoki ajrimni chiqargan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoxud sudga olib keladi. Bunda qarorga (ajrimga) shaxs topilgan vaqt va joy, uni olib kelib topshirilgan vaqt, shuningdek uning majburiy keltirilishi bilan bog'liq ariza, shikoyat va iltimoslar haqidagi ma'lumotnoma ilova qilinishi lozim.

Ichki ishlar organi shaxsning qochib ketganligi, ta'tilda, xizmat safarida ekanligi, og'ir kasalligi yoki boshqa sabablarga ko'ra yo'qligi oqibatida majburiy keltirishga imkon bo'lmaganligini aniqlasa, bu haqda ma'lumotnoma tuzadi hamda qarorni yoki ajrimni chiqargan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoxud sudga xabar beradi.

31-bob. SHAXSNI TIBBIY MUASSASAGA JOYLASHTIRISH

Oldingi tahrirga qarang.

265-modda. Sud ekspertizasini o'tkazish uchun shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish asoslari va muddatlari

Agar sud-tibbiyot yoki sud-psixiatriya ekspertizasini o'tkazishda ayblanuvchini, sudlanuvchini statsionar ko'rikdan o'tkazish zarurati vujudga kelsa, ular tegishli tibbiy muassasaga joylashtirilishi mumkin.

Ruhiy holati ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish va ayblov e'lon qilish imkoniyatini istisno etadigan gumon qilinuvchi ham, agar aynan uning ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganligiga yetarlicha dalillar mavjud bo'lsa, ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy psixiatriya muassasasiga joylashtirilishi mumkin.

Agar shaxsning gumon qilinuvchi tariqasida bo'lishi muddati statsionar sud-psixiatriya ekspertisasi tamom bo'lguniga qadar tugasa, uning ruhiy holati imkon bersa, unga ayblov e'lon qilish yoki uni tibbiy psixiatriya muassasasidan ozod qilish yoxud uni tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash bo'yicha ish yuritilayotgan shaxs tariqasida e'tirof etish to'g'risida qaror chiqarish zarur.

Jabrlanuvchilar va guvohlar tegishli sud ekspertizasini o'tkazish uchun tibbiy muassasaga majburiy joylashtirilishi mumkin emas, ular gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining Jinoyat kodeksi 15-moddasining **to'rtinchi** va **beshinchi qismlarida** nazarda tutilgan og'ir yoki o'ta og'ir jinoyatlarni sodir etganligini fosh qilayotgan va ular bergan ko'rsatuvlarning ishonchililigini tekshirishning boshqa imkoniyati bo'lmagan hollar bundan mustasno.

Ishni sudga qadar yuritish bosqichida shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi masala ushbu bobda belgilangan tartibda, sudlanuvchini tibbiy muassasaga joylashtirish haqidagi masala esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan hal qilinadi.

Shaxs tibbiy muassasaga ko'pi bilan bir oy muddatga joylashtirilishi mumkin. Alohida hollarda, shifokorlarning statsionar sud ekspertizasini o'tkazish davomida olingan xulosasiga asosan, bu muddat sud tomonidan faqat ayblanuvchi va sudlanuvchiga nisbatan bir oygacha uzaytirilishi mumkin. Ayblanuvchining ishni sudga qadar yuritish bosqichida tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish sud tomonidan prokurorning ushbu bobda belgilangan tartibda kiritilgan iltimosnomasiga binoan, sudlanuvchining tibbiy muassasada bo'lish muddatini uzaytirish esa ushbu Kodeksning 423, 438-moddalarida belgilangan tartibda hal qilinadi.

Ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma ayblanuvchi tibbiy muassasada bo'lishining belgilangan muddati tugashidan kamida olti sutka oldin tegishli prokuror tomonidan kiritiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash bo'yicha ish yuritilayotgan shaxs tibbiy muassasaga joylashtirilayotganda, agar mazkur muassasa qamoqqa olinganlarni yoki uy qamog'idagi shaxslarni saqlash uchun moslashtirilgan bo'lsa, qamoqqa olish yoxud uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi tanlanishi mumkin. Boshqa holda mazkur ehtiyot chorasi bekor qilinishi yoki yengilrog'i bilan almashtirilishi kerak.

(265-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining tibbiy muassasada bo'lgan vaqti qamoqda yoki uy qamog'ida saqlash muddatiga qo'shib hisoblanadi.

(265-moddaning to'qqizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

266-modda. Ishni sudga qadar yuritish bosqichida shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish uchun asoslar mavjud bo'lganda prokuror, tergovchi va surishtiruvchi shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash asoslarini bayon etgan holda qaror chiqaradi.

(266-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorda: tibbiy muassasaga joylashtiriladigan shaxs haqidagi ma'lumotlar va uning protsessual holati; shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish asoslari; shaxs joylashtiriladigan tibbiy muassasaning nomi; ehtiyot chorasi to'g'risida taklif etilayotgan qaror ko'rsatiladi. Qarorga iltimosnomani asoslovchi zarur materiallar ilova qilinadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchining yoki tergovchining shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarori va zarur materiallar prokurorga yuboriladi.

(266-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomaning asosligini tekshirib, unga rozi bo'lgan taqdirda, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi qarorni va zarur materiallarni sudga yuboradi.

(266-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

267-modda. Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish haqidagi iltimosnomani ko'rib chiqish

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi bo'lmagan yoxud tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda, Qoraqalpog'iston Respublikasi sudi, viloyat, Toshkent shahar sudi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudi raisining ko'rsatmasiga binoan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(267-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnoma yopiq sud majlisida, materiallar kelib tushgan paytdan e'tiboran qirq sakkiz soat ichida ko'rib chiqiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnoma prokuror, himoyachi, shuningdek, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, o'ziga nisbatan ekspertiza o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish masalasi ko'rib chiqilayotgan shaxslarning manfaatlarini ifodalovchi jabrlanuvchining vakili, guvohning advokati, qonuniy vakillar ishtirokida ko'rib chiqiladi. Tibbiy muassasaga joylashtirilayotgan shaxs, agar uning sog'lig'i imkon bersa, sud majlisida qatnashishga haqli. Zarur hollarda surishtiruvchi yoki tergovchi sudga chaqirilishi mumkin.

(267-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud majlisining joyi, sanasi va vaqti haqida lozim darajada xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqish prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, u mazkur protsessual majburlov chorasini qo'llash zaruratini asoslab beradi. So'ngra tibbiy muassasaga joylashtirilayotgan shaxs, agar u sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, himoyachi, sudda hozir bo'lgan boshqa shaxslar eshitaladi, taqdim qilingan materiallar tekshiriladi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnoma surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilayotgan joyda yoki tibbiy muassasa joylashgan erda, ushbu moddada nazarda tutilgan tartibda ko'rib chiqiladi.

(267-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda sud taqdim etilgan materiallarning asosligini, shuningdek protsessual normalarga va talablarga rioya etilganligini hisobga oladi.

(267-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

268-modda. Sud ajrimi

Sudya shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risida yoki shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirishni rad qilish haqida ajrim chiqaradi.

Sudning shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi ajrimida: tibbiy muassasaga joylashtiriladigan shaxs haqidagi ma'lumotlar; uning protsessual holati; shaxs joylashtirilayotgan tibbiy muassasaning nomi; shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish asoslari; ehtiyot chorasini to'g'risidagi qaror, zarur hollarda esa, shaxsni mazkur muassasaga ko'chirish to'g'risidagi farmoyish ko'rsatiladi.

Sudya ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqib, ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish haqida yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirishni rad qilish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Ushbu moddaning **birinchi** va **uchinchi qismlarida** nazarda tutilgan sud ajrimi o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran kuchga kiradi. Ajrim ijro uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa himoyachiga, jabrlanuvchining vakiliga, guvohning advokatiga, qonuniy vakilga yuboriladi.

Ushbu moddaning **birinchi** va **uchinchi qismlarida** nazarda tutilgan sud ajrimi ustidan mazkur ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida tibbiy muassasaga joylashtirilayotgan shaxs, uning himoyachisi, jabrlanuvchining vakili, guvohning advokati va qonuniy vakil tomonidan apellatsiya tartibida shikoyat berilishi yoxud prokuror tomonidan protest bildirilishi mumkin. Shikoyat, protest ajrim chiqargan sud orqali beriladi, mazkur sud ularni qirq sakkiz soat ichida materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yuborishi shart. Shikoyat yoki protest berilishi sud ajrimining ijrosini to'xtatib qo'ymaydi. Apellatsiya instansiyasi sudi ushbu materiallarni shikoyat yoki protest bilan birga ular kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmasdan ko'rib chiqishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni yoki protestni esa qanoatlantirishsiz qoldirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilish va shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini qo'llashga yoki ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirishga yoxud mazkur protsessual majburlov chorasini bekor qilishga haqli.

(268-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

269-modda. Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Statsionar sud-tibbiy yoki sud-psixiatriya ekspertizasi xulosasini olganidan so'ng prokuror, tergovchi va surishtiruvchi qaror chiqargan sudni albatta xabardor qilgan holda shaxsni tibbiy

muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish haqida qaror chiqaradi.

(269-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Sud ekspertizasi natijalariga ko'ra shaxs aqli noraso deb e'tirof etilganda uning tibbiy muassasada bundan buyon bo'lishi to'g'risidagi masala ushbu Kodeksning 61-bobi normalariga muvofiq hal etiladi, jabrlanuvchi, guvoh aqli noraso deb e'tirof etilgan yoki shaxsning psixiatriya yordami ko'rsatish talab etiladigan boshqa turdagi ruhiy kasalligi aniqlangan hollarda esa, qonunchilikka muvofiq umumiy asoslarda hal etiladi.

(269-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Psixiatriya yordami to'g'risida"gi Qonuni.

32-bob. PROTSESS ISHTIROKCHILARINING XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH. SURISHTIRUV, DASTLABKI TERGOV VA SUDDA PROTSESSUAL MAJBURIYATLAR HAMDA TARTIBNI BUZGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK

270-modda. Jinoyat protsessi ishtirokchilarining xavfsizligini ta'minlash

Jabrlanuvchi, guvoh yoki ishda ishtirok etayotgan boshqa shaxslarga, shuningdek ularning oila a'zolari yoki yaqin qarindoshlariga o'ldirish, kuch ishlatish, mol-mulkini yo'q qilib tashlash yoxud mol-mulkiga shikast yetkazish bilan yoki o'zga g'ayrihuquqiy xatti-harakatlar bilan tahdid qilinayotir dyeyish uchun yetarli ma'lumotlar mavjud bo'lgan taqdirda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud bu shaxslarning hayoti, salomatligi, sha'ni, qadr-qimmati va mol-mulkini muhofaza qilish, shuningdek aybdorlarni aniqlash hamda ularni javobgarlikka tortish choralari ko'rishlari shart.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud ichki ishlar organlariga ishda ishtirok etayotgan shaxslarning hayoti, salomatligi, sha'ni, qadr-qimmati va mol-mulki muhofaza qilinishini ta'minlovchi barcha zarur choralarni ko'rish xususida yozma ravishda topshiriq berishga haqlidir.

Ichki ishlar organi xavf tahdid solayotgan shaxslarga doir jinoyat ishidagi mavjud ma'lumotlardan, bu xavfning ehtimol tutilgan xususiyati, manbalari, joyi, vaqti va boshqa holatlaridan xabardor etilishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 14-yanvardagi O'RQ-515-son "Jabrlanuvchilarni, guvohlarni va jinoyat protsessining boshqa ishtirokchilarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni.

271-modda. Protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlik

Jinoyat ishini yuritish chog'ida Jinoyat kodeksining 230 — 241-moddalarida nazarda tutilgan, odil sudlovga qarshi qaratilgan jinoyatni sodir etgan protsess ishtirokchilari ushbu Kodeksning umumiy qoidalariga binoan javobgarlikka tortiladilar.

Bundan tashqari protsessual majburiyatlarni buzganliklari uchun, xususan:

jabrlanuvchilar va guvohlar — surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning guvohlantirishdan, ekspertizadan o'tish, ekspert tekshiruvi uchun namunalarni taqdim etish to'g'risidagi qonuniy talablarini bajarishdan bosh tortganlik uchun;

uyida olib qo'yish, tintuv o'tkazilayotgan shaxslar, shuningdek, mol-mulki xatlangan shaxslar (gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va ularning yaqin qarindoshlaridan tashqari) —

surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning talabi bilan izlanayotgan ashyolarni berishdan bosh tortganlik uchun;

Oldingi tahrirga qarang.

aloqa muassasalarining xodimlari — sudning pochta-telegraf jo‘natmalarini xatlash to‘g‘risidagi ajrimini bajarmaganlik yoki yetarli darajada bajarmaganlik uchun;

(271-moddaning ikkinchi qismi to‘rtinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

mansabdor shaxslar va fuqarolar — basharti ular hodisa sodir bo‘lgan joyni ko‘zdan kechirishga, tergov eksperimenti o‘tkazishga, murdani eksqumatsiya qilishga, olib qo‘yish va tintuv o‘tkazishga to‘sqinlik qilsalar;

protsess ishtirokchilari — surishtiruv yoki dastlabki tergov ma‘lumotlarini oshkor qilganlik uchun, agar ular ma‘lumotlarni oshkor qilishga yo‘l qo‘yilmasligi haqida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror tomonidan ogohlantirilgan bo‘lsalar;

korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning rahbarlari — surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning chaqiruviga binoan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, guvoh, mutaxassis, ekspert, tarjimon, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar, ularning vakillari, jamoat ayblovchisi, jamoat himoyachisi, xalq maslahatchilarining kelishiga to‘sqinlik qilganlik, jinoyatning sabablariga va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarga barham berish to‘g‘risidagi surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning taqdimnomasini yoki sudning xususiy ajrimini bajarmaganlik yoxud talab darajasida bajarmaganlik uchun qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortilishlari mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 182, 194, 196, 197 va 198-moddalari hamda O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 239-moddasi.

272-modda. Sud majlisida tartibni buzganlik uchun javobgarlik

Sud majlisida tartibni buzgan, raislik qiluvchining farmoyishlariga bo‘ysunmagan yoki sudni behurmat qilgan taqdirda tartibbuzar bunday harakatlarning takrorlanishi uni sud majlisi zalidan chiqarib yuborishga sabab bo‘lajagi haqida, ushbu moddaning to‘rtinchi qismida nazarda tutilgan tartibbuzar esa, bundan tashqari, ma‘muriy javobgarlikka tortilishi ham mumkinligi xususida ogohlantiriladi. Bu ogohlantirish ta‘sir qilmasa, protsess ishtirokchisi sudning ajrimiga, boshqa shaxslar esa, raislik qiluvchining farmoyishiga muvofiq sud majlisi zalidan chiqarib yuboriladi. Ishni ko‘rish chiqarib yuborilgan shaxslarsiz davom ettiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksining 180-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sudning ajrimi ayblovchi yoki himoyachiga taalluqli bo‘lsa, ishni eshitish keyinga qoldirilishi lozim, bir shaxsni bir necha ayblovchi ayblayotgan yoki bir necha himoyachi himoya qilayotgan hollar bundan mustasnodir. Zalidan chiqarib yuborilgan ayblovchi yoki himoyachining nomunosib xulq-atvori to‘g‘risida sud xususiy ajrim chiqarib, uni tegishliligiga qarab, yuqori turuvchi prokurorga yoki O‘zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi huzuridagi malaka komissiyasiga yuboradi.

(272-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2011-yil 21-apreldagi O‘RQ-288-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2011-y., 16-son, 162-modda)

Sud zalidan sudlanuvchi chiqarib yuborilgan bo'lsa, hukm uning ishtirokida e'lon qilinishi yoki e'lon qilinganidan keyin unga darhol ma'lum qilinib, tilxat olinishi lozim.

Sud majlisi zalidan chiqarib yuborilgan shaxs (sudlanuvchi, ayblovchi va himoyachi bundan mustasno) raislik qiluvchi tomonidan uning joyning o'zida chiqargan ajrimiga asosan ma'muriy javobgarlikka tortilishi mumkin. Ajrim sud majlisining bayonnomasida qayd etiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 18-bandi.

273-modda. Sud majlisida protsessual majburiyatlarni buzganlik uchun javobgarlikni yuklashga qaratilgan sud harakatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Agar protsess ishtirokchisining odil sudlovga qarshi jinoyat sodir etganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilishiga asoslar sud muhokamasida yoki ish apellatsiya yoxud kassatsiya tartibida ko'rib chiqilayotganda aniqlangan bo'lsa, unda sud jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

(273-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

274-modda. Pul undirish va jarima solish to'g'risidagi masalani sud tomonidan hal qilish tartibi

Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda pul undirish va jarima solish jinoyat ishini ko'rish qaysi sudga taalluqli bo'lsa, shu sud tomonidan amalga oshiriladi. Protsessual majburiyatlarni yoki tartibni buzishga bevosita sud majlisida yo'l qo'yilgan bo'lsa, jarima solish haqidagi ajrim ishni ko'rayotgan sud tomonidan shu majlisning o'zida chiqariladi.

Boshqa hollarda pul undirish to'g'risidagi masala sud tomonidan pul undiriladigan shaxs chaqirilib hal qilinadi. Mazkur shaxsning uzrsiz sabablarga ko'ra kelmasligi ishni ko'rishga monelik qilmaydi.

Sud majlisida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan tartibbuzarlik to'g'risida tuzilgan bayonnoma va unga ilova qilingan materiallar yoxud sud majlisi bayonnomasidan olingan tegishli ko'chirma o'qib eshittiriladi. Shundan so'ng javobgarlikka tortilayotgan shaxsning izohlari, sud majlisida prokuror qatnashayotgan bo'lsa, uning fikri eshittiriladi va ajrim chiqariladi.

Tarjimonga, mutaxassisga, kafilga pul undirish yoxud sud majlisi zalida tartibni buzgan shaxsga jarima solish to'g'risidagi ajrimni chiqargan sud bu ajrimning ijrosini uch oygacha muddatga kechiktirishga yoki ijroning bo'lib-bo'lib bajarilishiga ruxsat berishga haqlidir.

BESHINCHI BO'LIM

JINOYAT NATIJASIDA YETKAZILGAN MULKIY ZIYONNI QOPLASH

33-bob. JINOYAT PROTSESSIDA FUQAROVIIY DA'VO. BOSHQA MULKIY UNDIRISHLAR

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori.

275-modda. Jinoyat protsessida ko'riladigan fuqaroviy da'volar

Bevosita jinoyat tufayli yoki aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi natijasida fuqarolarga va yuridik shaxslarga yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplash, shuningdek jabrlanuvchini dafn etish yoki uning statsionarda davolanish xarajatlarini hamda sug'urta tariqasida unga to'langan pul, nafaqa yoki pensiya pulini undirish to'g'risidagi fuqaroviy da'volar jinoyat protsessida ko'riladi.

Fuqaroviy da'voning sudlovga tegishliligi bu da'vo qo'zg'atilgan jinoyat ishining qaysi sudlovga tegishliligiga qarab aniqlanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2015-yil 26-iyundagi 10-sonli "Transport harakati va undan foydalanish xavfsizligiga qarshi jinoyatlar bilan bog'liq ishlar yuzasidan sud amaliyotining ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 27-bandi.

276-modda. Fuqaroviy da'voni qo'zg'atish

Jinoyat tufayli yoki aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi natijasida o'zini mulkiy ziyon ko'rgan deb hisoblovchi shaxs yoxud uning vakili jinoyat ishi qo'zg'atilgan paytdan boshlab to sud tergov boshlangunga qadar fuqaroviy da'vo qo'zg'atishga haqlidir.

Jinoyat sodir etish yoki aqli noraso shaxsning ijtimoiy xavfli qilmishi natijasida mol-mulki yo'qolgan yoki shikastlangan shaxs vafot etgan taqdirda uning merosxo'rlari jinoyat protsessida fuqaroviy da'vo qo'zg'atish va uni quvvatlash huquqiga ega bo'ladi.

Fuqaroviy da'vo yozma shaklda ham, og'zaki shaklda ham qo'zg'atilishi mumkin. Og'zaki da'vo arizasi bayonnomaga yozib qo'yiladi.

Jinoyat protsessida fuqaroviy da'vo qo'zg'atish, uni ko'rib chiqish va hal qilish uchun davlat boji undirilmaydi.

Jinoyat protsessida fuqaroviy da'vo qo'zg'atmagan shaxs, shuningdek da'vosi ko'rilmagan qoldirilgan shaxs uni fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida qo'zg'atishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik protsessual kodeksining 38-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2015-yil 26-iyundagi 10-sonli "Transport harakati va undan foydalanish xavfsizligiga qarshi jinoyatlar bilan bog'liq ishlar yuzasidan sud amaliyotining ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 27-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 8-bandining ikkinchi xatboshisi va 9-bandining beshinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli "Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 20-bandi.

277-modda. Fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish

Fuqaroviy da'vo qo'zg'atilgan hollarda sodir etilgan qilmish oqibatida shaxsga mulkiy ziyon yetkazilgan deb hisoblasa, uni fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Qarorning yoki ajrimning nusxasi da'voni qo'zg'atgan shaxsga yoki uning vakiliga taqdim etiladi. Bunda fuqaroviy da'vogarga ushbu Kodeksning 57-moddasida nazarda tutilgan huquq va majburiyatlar, fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etish rad qilingan shaxsga esa, qaror ustidan shikoyat qilish tartibi tushuntiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 3-bandining ikkinchi xatboshisi.

278-modda. Ishda fuqaroviy javobgar tariqasida ishtirok etishga jalb qilish

Ariza beruvchi fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgach va ayblanuvchining, sudlanuvchining yoki o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilishi to'g'risidagi masala qo'yilgan shaxsning qilmishlari oqibatida yetkazilgan ziyon uchun qonunga ko'ra boshqa shaxslar mulkiy javobgar ekanligi aniqlangach, tegishli fuqaroni yoki yuridik shaxsni ishda fuqaroviy javobgar tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Qaror yoki ajrim fuqaroviy javobgarga yoki uning vakiliga e'lon qilinadi. Bunda ularga ushbu Kodeksning 59 va 63-moddalarida nazarda tutilgan huquq va majburiyatlar tushuntiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 3-bandi.

279-modda. Prokurorning fuqaroviy da'voni qo'zg'atishi va uni quvvatlashi

Prokuror fuqaroviy da'voni qo'zg'atishi yoki qo'zg'atilgan fuqaroviy da'voni quvvatlashi yoxud, basharti davlat yoki jamiyat manfaatlarini yoxud fuqarolarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish taqozo etsa, da'voga qarshi e'tiroz bildirishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 56-moddasining ikkinchi qismi, 413-moddasining uchinchi qismi.

Oldingi tahrirga qarang.

280-modda. Jinoyat protsessida fuqaroviy-protsessual qonunchilikdagi qoidalarning qo'llanishi

Surishtiruv, dastlabki tergov jarayonida va sudda fuqaroviy da'vo bo'yicha ish yuritish ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda olib boriladi. Fuqaroviy da'vo bo'yicha yuzaga keladigan protsessual munosabatlar ushbu Kodeks bilan tartibga solinmagan bo'lsa, unda jinoyat protsessi prinsiplariga xilof bo'lmagan fuqaroviy-protsessual qonunchilikning qoidalari qo'llanadi.

(280-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik protsessual kodeksi.

281-modda. Ziyonni undirish asoslari, shart-sharoiti, hajmi va usuli to'g'risidagi qoidalarning qo'llanilishi. Da'vo muddati

Oldingi tahrirga qarang.

Fuqaroviy da'vo bo'yicha ish yuritishda ziyonni undirish asoslari, shart-sharoiti, hajmi va usuli fuqaroviy, mehnat va boshqa soha qonunchiligi qoidalari muvofiq aniqlanadi.

(281-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Boshqa soha qonunchiligida belgilangan da'vo muddati jinoyat protsessidagi fuqaroviy da'voga nisbatan qo'llanilmaydi.

(281-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 12-bobi, O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining 112-moddasi, XII-bobning ikkinchi paragrafi, O'zbekiston Respublikasi "Tabiatni muhofaza qilish to'g'risida"gi Qonunining 49-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 36-sonli "Atrof muhitni muhofaza qilish va tabiatdan foydalanish sohasidagi jinoyatlar va boshqa huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 11 va 13-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 39-sonli "Ijtimoiy xavfli tajovuzlardan zaruriy mudofaa huquqini ta'minlovchi qonunlarni sudlar tomonidan qo'llanishi haqida"gi qarorining 14-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori.

282-modda. Da'voni tan olish, taraflarning o'zaro kelishuvi va da'vodan voz kechish oqibatlari

Ayblanuvchi, sudlanuvchi yoki fuqaroviy javobgarning da'voni tan olganligi, shuningdek fuqaroviy da'vogar, ayblanuvchi, sudlanuvchi yoxud fuqaroviy javobgarning o'zaro kelishganlik to'g'risidagi arizasi fuqaroviy da'vo bo'yicha ish yuritishning tugatilishiga olib kelmaydi va surishtiruvchini, tergovchini fuqaroviy da'voga doir holatlarni sinchkovlik bilan, to'la, har tomonlama va xolisona tekshirish majburiyatidan, sudni esa fuqaroviy da'voni ko'rish va hal qilish majburiyatidan ozod etmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 112-moddasi.

Da'vodan voz kechishning qabul qilinishi da'vo bo'yicha ish yuritishni tugatishga asos bo'ladi va jinoyat protsessida ham, fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida ham fuqaroviy da'vogarni o'sha shaxsga xuddi shu asos bilan da'voni qayta qo'zg'atish huquqidan mahrum qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 583-moddasi.

283-modda. Sudning fuqaroviy da'voga oid hukmi va ajrimi

Ayblov hukmini chiqarishda, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash yoki sodir etgan qilmishning xususiyatiga va o'zining ruhiy holatiga ko'ra shaxs ijtimoiy xavfli bo'lmagan hollarda bunday chorani qo'llamaslik haqida ajrim chiqarishda sud asoslarning isbotlanishi va da'vo hajmini e'tiborga olib, uni to'liq yoki qisman qanoatlantiradi yoxud uni qanoatlantirishni rad etadi.

Sud oqlov hukmini chiqarayotganda, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha ishni tugatish haqida ajrim chiqarayotganda fuqaroviy da'voni qondirishni quyidagi hollarda rad etadi, basharti:

- 1) jinoyat yoki ijtimoiy xavfli qilmish hodisasi yuz bermagan bo'lsa;
- 2) sudlanuvchining yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash masalasi hal etilayotgan shaxsning sodir etilgan jinoyatga yoki ijtimoiy xavfli qilmishga daxli yo'qligi aniqlangan bo'lsa;
- 3) sudlanuvchining yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash masalasi hal etilayotgan shaxsning mulkiy ziyon keltirgan harakati zaruriy mudofaa chegarasidan chiqmagan holda sodir etilgan bo'lsa.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 8-bandi.

Sudlanuvchi tomonidan sodir etilgan qilmish jinoyat deb topilmaganligi sababli u oqlangan taqdirda, shuningdek ushbu moddaning **ikkinchi qismida** ko'rsatilgan asoslardan boshqa asoslarga ko'ra tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash bo'yicha ish yuritish tugatilganda sud da'voning isbotlanish darajasi va hajmini e'tiborga olib, uni to'liq yoki qisman qanoatlantiradi yoki qanoatlantirishni rad etadi.

Da'voning hajmi jinoyat tavsifiga va aybdorga jazo chorasi tayinlashga ta'sir etmasa, fuqaroviy da'voni qanoatlantirishda sud da'vo talabi chegarasidan chiqishga haqlidir.

Jinoyat protsessida qo'zg'atilgan fuqaroviy da'vo qanoatlantirilmagan taqdirda da'vogari shu shaxsga va xuddi shu asoslar bo'yicha fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida da'vo qo'zg'atish huquqidan mahrum bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 9-bandining uchinchi xatboshisi.

284-modda. Jinoyat narsalarini davlat egaligiga o'tkazish

Jinoyat narsasi bo'lgan mol-mulk, basharti avvalgi egasiga qaytarib berilishi lozim bo'lmasa, sud hukmi bilan davlat egaligiga o'tkaziladi. Bu mol-mulk topilmagan bo'lsa, sud hukmi bilan, jinoyat ishi tugatilgan bo'lsa, sudning fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida chiqargan hal qiluv qaroriga ko'ra uning qiymati davlat foydasiga undiriladi.

LexUZ sharhi

Shuningdek, qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-aprelda 8-sonli "Valyuta qimmatliklarini qonunga xilof ravishda olish yoki o'tkazishga doir ishlar yuzasidan sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 13-bandi.

285-modda. Jinoiy yo'l bilan orttirilgan mol-mulkning bundan buyon kimga tegishli bo'lishini belgilash

Ayblanuvchi tomonidan jinoiy yo'l bilan orttirilgan pullar, buyumlar va boshqa boyliklar sud hukmi bilan yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplash uchun sarflanadi, ziyonni qoplashdan ortgan summa esa, davlat foydasiga o'tkaziladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat narsasi bo'lmish mol-mulk uchinchi shaxslarda topilib, ulardan tortib olingan va tegishligiga qarab, qaytarilgan bo'lsa, sudlanuvchi tomonidan ushbu mol-mulkni sotish yo'li bilan orttirilgan pullar, buyumlar va boshqa boyliklar sud hukmi bilan davlat egaligiga o'tkaziladi. Mol-mulkni insofli egallovchiga bu mol-mulk egasiga qaytarilishi natijasida yetkazilgan ziyonni undirish haqida mahkumga nisbatan fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida da'vo qo'zg'atish huquqi tushuntiriladi.

(285-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 12-dekabrda O'RQ-311-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 51-son, 542-modda)

LexUZ sharhi

Shuningdek, qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-apreldagi 8-sonli “Valyuta qimmatliklarini qonunga xilof ravishda olish yoki o‘tkazishga doir ishlar yuzasidan sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 13-band.

286-modda. Hukmning fuqaroviy da‘vo va boshqa mulkiy undirishlar bilan bog‘liq qismini ijro etish

Oldingi tahrirga qarang.

Hukmning va tibbiy yo‘sindagi majburlov chorasini qo‘llash to‘g‘risidagi ajrimning fuqaroviy da‘voni qanoatlantirishga, shuningdek boshqa mulkiy undirishlarga oid qismi qonunchilikda nazarda tutilgan tartibda ijro etiladi.

(286-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning o‘n ikkinchi bo‘limi, O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik protsessual kodeksining IV bo‘limi, O‘zbekiston Respublikasi “Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to‘g‘risida”gi Qonuni.

34-bob. MOL-MULKNI JABRLANUVCHI YOKI FUQAROVIIY DA‘VOGARGA QAYTARISH

287-modda. Yo‘qolgan mol-mulkni qaytarish

Jinoyat sodir etilishi natijasida jabrlanuvchi yoki yuridik shaxsning yo‘qolgan va ashyoviy dalil deb e‘tirof etilgan mol-mulki egasiga qaytarilishi lozim. Jabrlanuvchi vafot etgan taqdirda uning mol-mulki merosxo‘rlariga, tugatilgan yuridik shaxsning mol-mulki esa, uning huquq vorisiga o‘tkaziladi.

Egasini aniqlab bo‘lmagan mol-mulk davlat egaligiga o‘tkaziladi.

Mol-mulkni qaytarib berish yoki uni davlat egaligiga o‘tkazish sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi yoki tibbiy yo‘sindagi majburlov choralarini qo‘llash to‘g‘risidagi ajrimiga asosan, ish tugatilganda esa, surishtiruvchining, tergovchining qarori yoki sudning ajrimiga ko‘ra amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Shuningdek, qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-apreldagi 8-sonli “Valyuta qimmatliklarini qonunga xilof ravishda olish yoki o‘tkazishga doir ishlar yuzasidan sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 14-band.

288-modda. Mol-mulk qiymatini undirib berish to‘g‘risida da‘vo mavjud bo‘lgan taqdirda uning bundan buyon kimga tegishli bo‘lishini belgilash

Jinoyat sodir etilishi natijasida mahrum bo‘lingan va ish bo‘yicha ashyoviy dalil deb e‘tirof etilgan mol-mulkning mulkdori yoki qonuniy egasi bu mol-mulkdan voz kechsa va uning qiymatini undirib berish to‘g‘risida fuqaroviy da‘vo qo‘zg‘atsa, sud mol-mulkdan voz kechishni asosli deb topib, fuqaroviy da‘voni qanoatlantirgan holda mol-mulkni mahkumga yoki fuqaroviy javobgarga beradi.

Sud mol-mulkdan voz kechishni asossiz deb topsa, da‘voni qondirmaydi yoki qisman qondirib, qaytariladigan mol-mulkning qiymati qanchaga pasaygan bo‘lsa, shu summani yoxud tovar ko‘rinishini yo‘qotganligi sababli ta‘mirlashga qilinadigan chiqim summasini va tovonini jabrlanuvchi yoki fuqaroviy da‘vogar foydasiga undirib beradi. Mol-mulkning dastlabki va keyingi qiymati hamda tovar ko‘rinishini yo‘qotganlik uchun tovon puli mutaxassis yoki ekspert ishtirokida aniqlanadi, ta‘mirlash qiymati esa, ta‘mirlashni amalga oshirayotgan korxonaga bergan hujjat asosida aniqlanadi.

289-modda. Jabrlanuvchi va boshqa shaxslarning mol-mulkini rekvizitsiya qilish va musodara etish

Xususiy egalikda bo'lishi man qilingan mol-mulk ish bo'yicha ashyoviy dalil deb e'tirof etilgan bo'lsa, mulkdor to'g'ri yoki g'ayrihuquqiy ravishda qo'lga kiritganiga qarab, u rekvizitsiya qilinadi yoki musodara etiladi, ya'ni mol-mulk haqini to'lash yoki to'lamaslik sharti bilan sud tomonidan bunday mol-mulkka egalik qilish, undan foydalanish hamda uni tasarruf etish huquqiga ega bo'lgan tegishli davlat organiga yoki yuridik shaxsga beriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 203, 204 va 209-moddalari.

35-bob. HUKMNING MULKIY UNDIRISHLAR TO'G'RISIDAGI QISMI IJROSINI TA'MINLASH

290-modda. Mol-mulkni xatlash

Oldingi tahrirga qarang.

Hukmning fuqaroviy da'voga va boshqa mulkiy undirishlarga doir qismining ijrosini ta'minlash uchun surishtiruvchi, tergovchi yoki sud gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va fuqaroviy javobgarining mol-mulkini xatlashi shart. Ashyoviy dalil deb e'tirof etilgan mol-mulkni o'zlashtirishning, xarj qilib yuborishning, yashirishning, yo'q qilib tashlashning yoki shikastlantirishning oldini olish maqsadida ushbu mol-mulk ham xatlanadi.

(290-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 25-apreldagi O'RQ-405-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2016-y., 17-son, 173-modda)

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va fuqaroviy javobgar oilasining normal turmushini ta'minlash uchun zarur bo'lgan uy-joy, kvartira, uy anjomlari va jihozlari, kiyim va buyumlar xatlanmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2009-yil 14-apreldagi 110-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Qarzdor va uning oilasining normal turmush kechirishi uchun zarur bo'lgan, ijro hujjatlari bo'yicha undiruv qaratilishi mumkin bo'lmagan uy anjomlari va jihozlari, kiyimlar hamda boshqa buyumlar ro'yxati".

Oldingi tahrirga qarang.

Turar joylar yoki yashash uchun mo'ljallanmagan joylar, mulk shaklidan qat'i nazar, davlatga xoinlik qilish, konstitutsiyaviy tuzumga, O'zbekiston Respublikasi Prezidentiga tajovuz qilish, terrorism, qo'poruvchilik jinoyatlari sodir etish uchun foydalanilgan yoxud bu jinoyatlar qasddan odam o'ldirish, bosqinchilik, talonchilik yoki boshqa og'ir, o'ta og'ir jinoyatlar bilan bog'liq bo'lgan hollarda — bu joylar xatlanadi.

(290-modda O'zbekiston Respublikasining 1999-yil 15-apreldagi 772-I-son Qonuniga muvofiq uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1999-y., 5-son, 124-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 15-moddasining to'rtinchi va beshinchi qismlari, 155, 157 — 159, 161-moddalari.

Xatlash mulkdorga yoki mol-mulkning egasiga mol-mulkni tasarruf qilish, zarur hollarda esa, undan foydalanish man etilganligini e'lon qilishdan yoxud mol-mulkni tortib olishdan va uni saqlab turish uchun boshqa shaxslarga topshirishdan iboratdir.

Oldingi tahrirga qarang.

Mol-mulkni xatlash surishtiruvchining yoki tergovchining qarori bo'yicha prokuror roziligi bilan yoxud bu tergov harakatini bajarishni tergov organiga topshirishga haqli bo'lgan sudning ajrimi bo'yicha amalga oshiriladi. Kechiktirib bo'lmaydigan hollarda mol-mulkni xatlash prokurorning rozilgisiz ham amalga oshirilishi mumkin, lekin keyinchalik yigirma to'rt soat ichida prokuror qaror va bayonnoma nusxasi ilova qilingan holda xabardor qilinadi. Kechiktirib bo'lmaydigan holatlar surishtiruvchining yoki tergovchining prokurorga yuborilgan xabarnomasida asoslantirilishi lozim.

(290-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2015-yil 20-avgustdagi O'RQ-391-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2015-y., 33-son, 439-modda)

Xatlash to'g'risidagi qarorda yoki ajrimda u kim tomonidan, qachon va qaysi ish bo'yicha chiqarilgani, nima maqsadda va kimning mol-mulki xatlanishi lozirligi, fuqaroviy da'voni ta'minlash uchun xatlanayotganda esa, xatlanayotgan mol-mulk summasi ham ko'rsatiladi.

Surishtiruvchi yoki tergovchi hukmning mulkiy undirish yoxud mulkiy yo'sindagi jazo qismining ijrosini ta'minlovchi choralarni ko'rmagan taqdirda, ishni yuritayotgan sud ularga bunday choralarni ko'rish majburiyatini yuklaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Mol-mulkni xatlash to'g'risida qaror chiqarilgandan keyin surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan garov reyestriga bir kun ichida tegishli yozuv kiritiladi, mol-mulkni xatlash haqida sud ajrimi chiqarilgandan keyin esa, qonunchilikka muvofiq vakolatli bo'lgan organlar tomonidan uch sutka ichida shunday yozuv kiritiladi.

(290-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Fuqaroviy da'voni qanoatlantirganda yoki boshqa mulkiy undirishlarni qo'llayotganda hukm qonuniy kuchga kirguniga qadar, basharti oldin chora ko'rilmagan bo'lsa, sud hukmning shu qismi ijrosini ta'minlaydigan choralar ko'rish haqida ajrim chiqarishga haqlidir.

Diplomatiya vakolatxonalarini binolaridagi va diplomatiya vakillariga qarashli mol-mulkni xatlashda ushbu Kodeksning 165-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilinishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 6-bandini.

291-modda. Mol-mulkni xatlash bayonnomasi

Surishtiruvchi yoki tergovchi mol-mulkni xatlash to'g'risida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalari talablariga rioya qilgan holda ikki nafardan kam bo'lmagan xolislar ishtirokida bayonnoma tuzadi. Bayonnomada xatlangan barcha mol-mulkning nomi, o'lchovi, og'irligi, eskirish darajasi va boshqa o'ziga xos belgilari sanab o'tilib, mol-mulkni xatlayotgan shaxsning harakatlari to'g'risidagi va bayonnomaga kiritilgan mol-mulkning uchinchi shaxslarga tegishliligi haqidagi arzlari bayon etiladi. Mol-mulk olib qo'yilgan taqdirda aynan nimaning olinganligi va qayerga yoki kimga saqlash uchun topshirilganligi bayonnomada ko'rsatiladi.

Mol-mulkni xatlash chog'ida uni yashirish, yo'q qilib yuborish yoki shikastlashga urinishlar qilingan bo'lsa, surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan qo'llangan choralar ko'rsatilib, bayonnomada aks ettirilishi lozim.

292-modda. Mol-mulk xatlanganligi to'g'risidagi bayonnomaning nusxasini taqdim qilish majburiyati

Mol-mulk xatlanganligi to'g'risidagi bayonnomaning nusxasi mol-mulki ro'yxatga olingan shaxsga yoki uning voyaga yetgan oila a'zolaridan biriga, ular bo'lmagan taqdirda, mol-mulk ro'yxatga olingan hududdagi fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi vakiliga topshirilib tilxat olinadi.

Korxonalar, muassasalar, tashkilot yoki diplomatiya vakolatxonasi hududidagi mol-mulkni ro'yxatga olish o'tkazilgan bo'lsa, mol-mulk xatlanganligi to'g'risidagi bayonnomaning nusxasi tegishli ma'muriyat yoki diplomatiya vakolatxonasi vakiliga topshirilib, qo'l qo'ydirib olinadi.

293-modda. Xatlash chog'ida mol-mulkni baholash

Oldingi tahrirga qarang.

Xatlanayotgan mol-mulk surishtiruvchi yoki tergovchi tomonidan uning eskirish darajasini e'tiborga olib, baholash paytida mavjud bo'lgan bozor narxida baholanadi. Zarur hollarda baholash mutaxassis ishtirokida yoki baholovchi tashkilot tomonidan amalga oshiriladi.

(293-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 17-sentabrdagi O'RQ-257-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 37-son, 315-modda)

Pullar, obligatsiyalar, cheklar, aksiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar o'z qiymati bo'yicha hisobga olinadi.

Hukmning fuqaroviy da'vo qismi ijrosini ta'minlash uchun mol-mulkni xatlashda bayonnomaga qiymati ziyonni qoplash uchun yetarli mol-mulk kiritiladi. Bunda mulkdor yoki mol-mulk egasi, o'zining fikricha, qaysi mol-mulkni bayonnomaga kiritish zarur deb hisoblasa, shu mol-mulkni ko'rsatishga haqlidir.

294-modda. Xatlangan mol-mulkni olib qo'yish va saqlash

Xatlangan mol-mulk olib qo'yilib, saqlash uchun fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi yoxud boshqa tashkilot vakiliga topshirilishi mumkin.

Xatlangan mol-mulk mulkdorga yoki mol-mulk egasiga, uning voyaga yetgan oila a'zolaridan biriga yoki boshqa shaxsga saqlab turish uchun qoldirilib, unga ushbu mol-mulkning to'la-to'kis saqlanishi uchun qonunda nazarda tutilgan javobgarlik tushuntiriladi va bu haqda undan tilxat olinadi.

Muomalada bo'lishi man qilingan ashyolar har qanday hollarda ham olib qo'yilishi kerak. Ularni saqlash tartibi qonun bilan belgilanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2009-yil 8-maydagi 132-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini majburiy ijro etishda xatlangan va olib qo'yilgan mol-mulkni saqlash tartibi hamda shartlari to'g'risida"gi nizom.

Bank muassasalarida saqlanayotgan pullar, shuningdek davlat zayomi obligatsiyalari, aksiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar olib qo'yilmaydi, lekin mol-mulk xatlangani to'g'risidagi qarorni yoki ajrimni olish bilanoq, ularni xarjlash operatsiyalari to'xtatib qo'yiladi.

295-modda. Mol-mulk xatlanganligini bekor qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Oqlov hukmi qonuniy kuchga kirganda, jinoyat ishi tugatilganda, shuningdek fuqaroviy da'vogar o'z da'vosidan voz kechganda hamda fuqaroviy da'voni qanoatlantirish yuzasidan ko'rilgan choralarga sabab bo'lgan asoslar bartaraf etilgan boshqa hollarda mol-mulkning xatlanganligi bekor qilinadi. Bunda garov reyestridan mol-mulkni xatlash to'g'risidagi yozuv chiqarib tashlanadi.

OLTINCHI BO'LIM JINOYATLARNING OLDINI OLISH CHORALARI

36-bob. Jinoyatlarning oldini olish choralari

296-modda. Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni aniqlash majburiyati

Jinoyat ishlarini yuritishda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni aniqlashlari shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 27-fevraldagi 3-sonli "Qonunga xilof ravishda qurolga egalik qilish to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 3-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 36-sonli "Atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiatdan foydalanish sohasidagi jinoyatlar va boshqa huquqbuzarliklar to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 3 va 16-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarori 1-bandining birinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1998-yil 17-aprelda 11-sonli "Iqtisodiyot sohasidagi jinoiy ishlar bo'yicha sud amaliyotida yuzaga kelgan ayrim masalalar to'g'risida"gi qarori 11-bandining to'rtinchi xatboshisi va 30-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1998-yil 11-sentabrda 20-sonli "O'zini o'zi o'ldirish darajasiga yetkazish jinoyat ishlari bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 8-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1999-yil 30-aprelda 6-sonli "O'zgarar mulkini o'g'rilik, talonchilik va bosqinchilik bilan talon-toroj qilish jinoyat ishlari bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 11-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1999-yil 24-sentabrda 19-sonli "Poraxo'rlik ishlari bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 19-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrda 21-sonli "Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 12 va 13-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2004-yil 24-sentabrda 13-sonli "Qasddan odam o'ldirishga oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 29-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2013-yil 31-mayda 8-sonli "Soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni to'lashdan bo'yin tovlaganlik uchun javobgarlikka oid qonunchilikning sudlar tomonidan qo'llanilishi to'g'risida"gi qarorining 19-bandi.

297-modda. Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish to'g'risida surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning taqdimnomasi

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror jinoyat ishini tergov qilish chog'ida jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni aniqlab chiqib, tegishli davlat organiga, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organiga, jamoat birlashmasiga, jamoaga yoki mansabdor shaxsga ana shu sabab va shart-sharoitlarni bartaraf qilish choralari ko'rish to'g'risida taqdimnoma kiritadi. Taqdimnomaning nusxasi ishga qo'shib qo'yiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 27-fevraldagi 3-sonli "Qonunga xilof ravishda qurolga egalik qilish to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 3-bandi.

298-modda. Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish to'g'risida sudning xususiy ajrimi

Jinoyat ishini ko'rish jarayonida jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar aniqlanganidan keyin sud xususiy ajrim chiqarib, unda tegishli davlat

organlaridan, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlaridan, jamoat birlashmalaridan, jamoalardan yoki mansabdor shaxslardan ana shu sabab va shart-sharoitlarni bartaraf etish choralarini ko'rishni talab qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 27-fevraldagi 3-sonli "Qonunga xilof ravishda qurolga egalik qilish to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 3-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 39-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 44-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 13-sonli "Bir necha jinoyat sodir etilganda qilmishni kvalifikatsiya qilishga doir masalalar to'g'risida"gi qarorining 30-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2017-yil 11-oktabrdagi 35-sonli "Firibgarlikka oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 27-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-sentabrdagi 12-sonli "Odam savdosiga oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 15-bandi.

299-modda. Taqdimnomani va xususiy ajrimlarni bajarish majburiyati

Jinoyatning sabablarini va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish to'g'risidagi taqdimnoma yoki xususiy ajrim yuborilgan davlat organi, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organi, jamoat birlashmasi, jamoa yoki mansabdor shaxs zarur choralarni ko'rish va ko'rilgan choralarning natijalari to'g'risida kechi bilan bir oylik muddat ichida tegishincha surishtiruvchini, tergovchini, prokurorni yoki sudni xabardor qilishi shart.

Taqdimnoma yoki xususiy ajrim bajarilmagan yoki vijdonan bajarilmagan taqdirda korxonaga, muassasa yoki tashkilotning aybdor rahbari qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 181, 196, 197 va 198-moddalari.

300-modda. Fuqaro ijtimoiy burchini namunali bajarganligi to'g'risida taqdimnoma va xususiy ajrim

Surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror — taqdimnoma, sud esa, xususiy ajrim chiqarish yo'li bilan tegishli korxonaga, muassasa va tashkilot rahbarini va jamoasini jinoyatning oldini olish yoki uni fosh etishda fuqaro yuksak onglik, jasorat ko'rsatgani, ijtimoiy burchini namunali bajarganligi to'g'risida xabardor qilishi mumkin.

ETTINChI BO'LIM REABILITATSIYA

37-bob. Reabilitatsiya asoslari va oqibatlari

301-modda. Reabilitatsiya asoslari

Oqlov hukmi, shuningdek ushbu Kodeksning 83-moddasida nazarda tutilgan holatlar shaxsni reabilitatsiya etishga asos bo'ladi.

302-modda. Reabilitatsiya etilishning mulkiy va boshqa oqibatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Reabilitatsiya etilgan shaxs qonunga xilof ravishda ushlab turilgani, ehtiyot chorasi sifatida qonunga xilof ravishda qamoqda saqlangani yoki uy qamog'iga joylashtirilgani, pasportining (harakatlanish hujjatining) amal qilishi qonunga xilof ravishda to'xtatib turilgani, ishda ayblanuvchi

tariqasida ishtirok etishga jalb qilingani tufayli vazifasidan qonunga xilof ravishda chetlashtirilgani yoxud tibbiy muassasaga qonunga xilof ravishda joylashtirilgani natijasida unga yetkazilgan mulkiy zararni undirish hamda ma'naviy ziyon oqibatlarini bartaraf etilishini talab qilish huquqiga ega.

(302-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Bunday hollarda rehabilitatsiya etilgan shaxsning ushbu Kodeksning 310-moddasida nazarda tutilgan mehnat qilish, nafaqa olish, uy-joydan foydalanish va boshqa huquqlari ham tiklanishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-apreldagi 7-sonli "Ma'naviy zararni qoplash haqidagi qonunlarni qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 9-bandining uchinchi xatboshisi.

LexUZ sharhi

Qo'shimcha ma'lumot uchun qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 990, 991, 1022-moddalari, "Rehabilitatsiya etilgan harbiy xizmatchilarning xizmatga oid, pensiya olish, uy-joydan foydalanish va boshqa shaxsiy hamda mulkiy huquqlarini tiklash va ularga yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplash, ma'naviy ziyon oqibatlarini bartaraf etish tartibi to'g'risidagi nizom" (O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2014-yil 11-martda ro'yxatdan o'tkazildi, ro'yxat raqami 2569).

303-modda. Qisman rehabilitatsiya etishning asoslari va oqibatlari

Shaxsning qisman rehabilitatsiya etilishiga quyidagilar asos bo'ladi:

Oldingi tahrirga qarang.

1) shaxsning qamoqda yoki uy qamog'ida saqlab turilganiga qaraganda kamroq muddatga ozodlikdan mahrum etishga yoki ozodlikni cheklashga yoxud ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq bo'lmagan jazoga hukm qilinganligi;

2) hukmdan ayblovning qisman chiqarib tashlanganligi va buning natijasida qonunga ko'ra qamoqda yoki uy qamog'ida saqlash yoxud ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash mumkin emasligi;

3) ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash muddatining yuqori sud tomonidan haqiqatda o'talgan muddatga qaraganda kamaytirilganligi yoxud boshqa yengilroq jazo turi bilan almashtirilganligi;

(303-moddaning birinchi qismi 1 — 3-bandlari O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

4) jinoiy jazo tayinlamay hukm chiqarilgan hollarda ushlab turish, qamoqqa olish yoki uy qamog'ining, tibbiy muassasaga joylashtirishning asossizligi.

(303-moddaning birinchi qismi 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Qisman rehabilitatsiya etish ayblanuvchiga yoki mahkumga yetkazilgan mulkiy ziyonning asossiz qismi qoplanishiga va ma'naviy ziyon oqibatlarining asossiz qismi bartaraf qilinishiga sabab bo'ladi.

38-bob. REABILITATSIYA ETILGAN SHAXSGA YETKAZILGAN ZIYONNI QOPLASH VA UNING BOSHQA HUQUQLARINI TIKLASH TARTIBI

304-modda. Mulkiy ziyonni qoplash hajmi

Reabilitatsiya etilgan shaxsga ushbu Kodeksning 302 va 303-moddalarida ko'rsatilgan qonunga xilof harakatlar bilan yetkazilgan mulkiy ziyon to'la hajmda qoplanadi.

Quyidagilar qoplanishi lozim bo'ladi:

1) reabilitatsiya etilgan shaxs o'ziga nisbatan sodir etilgan qonunga xilof harakatlar natijasida mahrum bo'lgan ish haqi va mehnatdan topiladigan boshqa daromadlar;

2) pensiya va nafaqalar, basharti ularni to'lash to'xtatib qo'yilgan bo'lsa;

3) pullar, pul jamg'armalari va ularga to'lanadigan foizlar, davlat zayomi obligatsiyalari va ularga chiqqan yutuqlar, aksiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar, shuningdek sudning hukmi, ajrimiga (qaroriga) asosan musodara qilingan yoxud davlat foydasiga o'tkazilgan ashyolar yoxud boshqa mol-mulkning qiymati;

4) surishtiruv, dastlabki tergov organlari yoki sud tomonidan olingan va yo'qotilgan mol-mulk qiymati;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 991-moddasi.

5) sud hukmini ijro qilish chog'ida undirilgan jarimalar va sud chiqimlari;

Oldingi tahrirga qarang.

6) yuridik yordam ko'rsatilishi uchun shaxs tomonidan advokatlar byurosiga, hay'atiga yoki firmasiga to'langan pul, shuningdek unga nisbatan sodir etilgan qonunga xilof harakatlar natijasida qilingan boshqa xarajatlar.

(304-moddaning ikkinchi qismi 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 30-avgustdagi 485-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 9-son, 241-modda)

Reabilitatsiya etilgan shaxs vafot etgan taqdirda ushbu moddaning 1, 3, 4, 5 va 6-bandlarida nazarda tutilgan ziyonni undirish huquqiga uning merosxo'rlari, 2-bandida nazarda tutilgan ziyonni undirish huquqiga esa boquvchisini yo'qotganlik pensiyasi bilan ta'minlanishi lozim bo'lganlar jumlasiga kiruvchi oila a'zolari ega bo'ladi.

305-modda. Mulkiy ziyonni qoplash manbai

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeks 304-moddasining 1, 3, 4, 5 va 6-bandlarida ko'rsatilgan ziyon moliya organlari tomonidan, 2-bandida ko'rsatilgan ziyon O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi bo'limlari tomonidan davlat budjeti hisobidan qoplanadi.

(305-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 9-sentabrdagi O'RQ-254-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 35-36-son, 300-modda)

306-modda. Mulkiy ziyonni undirish huquqi va uning miqdori masalasini hal qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeks 83-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra chiqarilgan oqlov hukmida yoki ishni tugatish haqidagi ajrimda sud, ishni tugatish to'g'risidagi qarorda esa surishtiruvchi, tergovchi, prokuror reabilitatsiya etilgan shaxsning o'ziga yetkazilgan mulkiy ziyonni undirib olish huquqini e'tirof etishlari lozim. Hukm, ajrim yoki qarorning nusxasi reabilitatsiya etilgan shaxsga topshiriladi yoki pochta orqali yuboriladi. Ayni vaqtda unga hukm, ajrim yoki qaror ustidan shikoyat qilish tartibi, shuningdek mulkiy ziyonni qoplash va boshqa huquqlarini tiklab olish tartibi tushuntiriladi.

(306-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Reabilitatsiya etish to'g'risida qaror chiqargan sud, prokuror, tergovchi yoki surishtiruvchi reabilitatsiya etilgan shaxsdan ariza tushgan kundan boshlab bir oydan kechiktirmasdan ziyon miqdorini aniqlaydi, zarurat tug'ilganda buning uchun moliya organlaridan va O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi bo'limlaridan hisob-kitob talab qilib oladi. Ish apellatsiya yoki kassatsiya tartibida ko'rish chog'ida sud tomonidan tugatilgan bo'lsa, ziyon miqdorini hukm chiqargan sud aniqlaydi.

(306-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-apreldagi 7-sonli "Ma'naviy zararni qoplash haqidagi qonunlarni qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 9-bandining uchinchi xatboshisi.

307-modda. Mulkiy ziyonni qoplash tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Mulkiy ziyonning miqdori hisoblab chiqarilganidan keyin bu ziyonni qoplash uchun pul to'lovlarini amalga oshirish to'g'risida sud ajrim, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi.

(307-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ajrim yoki qarorning nusxasi gerbli muhr bilan tasdiqlanib, to'lovni amalga oshirishi lozim bo'lgan organlarga taqdim etish uchun reabilitatsiya etilgan shaxsga, u vafot etgan bo'lsa, ushbu Kodeksning 304-moddasi **uchinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarga beriladi yoki yuboriladi.

308-modda. To'lovni amalga oshirish to'g'risidagi qaror yoki ajrim ustidan shikoyat qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning pul to'lovini amalga oshirish to'g'risidagi qarori ustidan manfaatdor shaxslar ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda va muddatda sudga shikoyat qilishlari mumkin.

(308-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sudning to'lovni amalga oshirish to'g'risidagi ajrimi ustidan manfaatdor shaxslar yuqori sudga umumiy tartibda shikoyat qilishlari, prokuror esa protest kiritishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning o'n birinchi bo'limi.

309-modda. Reabilitatsiya etilgan shaxsga yetkazilgan ma'naviy ziyon oqibatlarini bartaraf qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxs ushlab turilganligi, qamalanganligi yoki uy qamog'ida turganligi, lavozimidan chetlashtirilganligi, tibbiy muassasaga joylashtirilganligi yoki hukm qilinganligi to'g'risidagi ma'lumotlar matbuotda e'lon qilingan, radio, televideniye yoki boshqa ommaviy axborot vositalari orqali tarqatilgan bo'lsa, reabilitatsiya etilgan shaxsning, u vafot etgan bo'lsa, qarindoshlarining, sud, prokuror, tergovchining va surishtiruvchining talabiga ko'ra tegishli ommaviy axborot vositalari uning reabilitatsiya etilganligi to'g'risida bir oy ichida xabar berishlari shart.

(309-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-apreldagi 7-sonli "Ma'naviy zararni qoplash haqidagi qonunlarni qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 9-bandining uchinchi xatboshisi.

310-modda. Reabilitatsiya etilgan shaxsning boshqa huquqlarini tiklash

Oldingi tahrirga qarang.

Qonunga xilof ravishda hukm qilingani, qonunga xilof ravishda tibbiy muassasaga joylashtirilgani, ehtiyot chorasi tariqasida qonunga xilof ravishda qamoqqa olingani yoki uy qamog'iga joylashtirilgani, qonunga xilof ravishda ushlab turilgani tufayli ishdan (lavozimidan) ozod qilingan yoki ishda ayblanuvchi, sudlanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi munosabati bilan lavozimidan qonunga xilof ravishda chetlashtirilgan shaxs oldin ishlagan ishiga (lavozimiga) tiklanishi lozim, korxonaga, muassasaga, tashkilot tugatilgan yoki qonunda nazarda tutilgan boshqa asoslar uni oldingi ishlab turgan ishiga (lavozimiga) tiklash imkoniyatini bermagan taqdirda unga avvalgisiga teng boshqa ish (lavozim) berilishi lozim.

(310-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Reabilitatsiya etilgan shaxsning qonunga xilof ravishda ehtiyot chorasi tariqasida qamoqda saqlangan yoki uy qamog'ida bo'lgan vaqti, jazo o'tagan vaqti, lavozimidan chetlashtirilganligi tufayli ishlamay yurgan vaqti, tibbiy muassasada saqlangan vaqti umumiy mehnat stajiga va ixtisoslik bo'yicha ish stajiga qo'shiladi.

(310-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Qonunga xilof ravishda hukm etilgani, ehtiyot chorasi tariqasida qamoqda saqlangan yoki uy qamog'iga joylashtirilgani, ushlab turilgani yoki tibbiy muassasaga joylashtirilgani tufayli o'quv yurtidan haydalgan shaxs iltimosiga ko'ra o'qishga tiklanishi shart.

(310-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Qonunga xilof ravishda hukm etilgani yoki tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilgani tufayli uy-joydan foydalanish huquqidan mahrum bo'lgan shaxsga ilgari u egallab turgan uy-joy qaytariladi, basharti uni qaytarib berishning imkoni bo'lmasa, o'sha aholi punkting o'zida avvalgisiga teng qulayliklarga ega bo'lgan uy-joy beriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-apreldagi 7-sonli "Ma'naviy zararni qoplash haqidagi qonunlarni qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 9-bandining uchinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

Qonunga xilof ravishda hukm qilinganligi yoki ishda ayblanuvchi, sudlanuvchi sifatida ishtirok etishga jalb qilinganligi munosabati bilan pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi to'xtatib turilgan shaxsga yangi pasport (harakatlanish hujjati) berish yo'li bilan pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishi tiklanadi.

(310-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

311-modda. Huquqlarni da'vo tartibida tiklash

Shaxsning mehnat qilish, pensiya olish va uy-joydan foydalanish huquqlarini tiklash, shuningdek mol-mulkni qaytarish yoki uning qiymatini to'lash to'g'risidagi talabi qanoatlantirilmagan bo'lsa yoxud shaxs qabul qilingan qarorga rozi bo'lmasa, u tegishli talab bilan da'vo ishini yuritish tartibida sudga murojaat qilishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik protsessual kodeksi II bo'limining 2-kichik bo'limi.

312-modda. Talab qilish muddati

Mulkiy ziyonni qoplash uchun pul to'voni to'lashni reabilitatsiya etilgan shaxs yoki ushbu Kodeks 304-moddasining **uchinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslar bunday to'lovlarni amalga oshirish haqidagi ajrim yoki qarorni olgan paytdan e'tiboran ikki yil mobaynida talab qilishlari mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Boshqa huquqlarni tiklashni reabilitatsiya etilgan shaxs huquqlarini tiklash tartibini tushuntiruvchi bildirish xati olgan paytdan e'tiboran bir yil mobaynida talab qilishi mumkin. Uzrli sabablarga ko'ra bu muddat o'tkazib yuborilgan hollarda u manfaatdor shaxsning arizasiga binoan surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sud tomonidan tiklanishi lozim.

(312-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

313-modda. Reabilitatsiya etilgan harbiy xizmatchilarning mulkiy va boshqa huquqlarini tiklash

Oldingi tahrirga qarang.

Reabilitatsiya qilingan harbiy xizmatchilarning xizmatga oid, pensiya olish, uy-joydan foydalanish va boshqa shaxsiy hamda mulkiy huquqlarini tiklash va ularga yetkazilgan mulkiy zararining o'rnini qoplash, ma'naviy ziyon oqibatlarini bartaraf etish ushbu bobda belgilangan qoidalarga muvofiq va O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, mudofaa vaziri, ichki ishlar vaziri, Davlat xavfsizlik xizmati raisi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati raisi va O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasining qo'mondoni tomonidan belgilanadigan tartibda amalga oshiriladi.

(313-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 5-sentabrdagi O'RQ-564-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 05.09.2019-y., 03/19/564/3690-son)

SAKKIZINCHI BO'LIM PROTSESSUAL MUDDATLAR VA CHIQIMLAR

39-bob. PROTSESSUAL MUDDATLAR

314-modda. Muddatlarni hisoblash

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeksda belgilangan muddatlar, shuningdek qonunda nazarda tutilgan hollarda surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan tayinlangan muddatlar soatlar, sutkalar va oylar bilan hisoblanadi. Muddatlarni hisoblashda muddatning o'tishi boshlangan soat, sutka hisobga olinmaydi, ammo bu qoida ushlab turish, qamoqda saqlash yoki uy qamog'ida va tibbiy muassasada bo'lish muddatlarini hisoblashga taalluqli emas.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 110, 217, 226, 245, 268-moddalari, 274-moddasining to'rtinchi qismi, 299-moddasining birinchi qismi, 312-moddasi.

(314-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Muddatni hisoblashda ishdan holi vaqt ham e'tiborga olinadi. Muddatlar sutkalar bilan hisoblanganda muddat oxirgi sutkada soat 24-00 da tugaydi. Tegishli harakat sudda, prokuraturada yoki boshqa davlat muassasasida bajarilishi lozim bo'lsa, muddat ushbu muassasalarda ish vaqti tamom bo'lishi bilan tugaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Oylar bilan hisoblanadigan muddat oxirgi oyning muddat boshlangan kuniga to'g'ri kelgan sanasida tugaydi, muddatning tugashi tegishli sanasi bo'lmagan oyga to'g'ri kelsa, muddat shu oyning so'nggi sutkasida tamom bo'ladi. Muddatning tugashi ishdan holi kunga (dam olish, bayram kuniga) to'g'ri kelsa, muddat shundan keyingi birinchi ish kunida tugaydi, ushlab turish, qamoqda saqlash yoki uy qamog'ida va tibbiy muassasada bo'lish muddatini hisoblash hollari bundan mustasno.

(314-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

315-modda. Protsessual majburlov choralari qo'llanganda muddatlarni hisoblash

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxsni ushlab turish, qamoqda saqlash yoki uy qamog'i va tibbiy muassasaga joylashtirishda muddat ushbu choralar amalda qo'llanilgan paytdan boshlab hisoblanadi. Ushbu Kodeksning 226,245 va 268-moddalarida ko'rsatilgan muddat o'tgach, shaxs darhol ozod qilinishi lozim.

(315-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Shikoyat, iltimosnoma yoki boshqa hujjat muddat tugagunga qadar uni qabul qilishga vakolatli shaxsga topshirilgan yoxud xabar qilingan bo'lsa, muddatga rioya etilgan deb hisoblanadi. Shikoyat, iltimosnoma yoki boshqa hujjat muddat tugagunga qadar pochtaga topshirilgan bo'lsa, qamoqda saqlanayotgan yoxud tibbiy muassasadagi shaxslar uchun esa, dastlabki qamoq yoki tibbiy muassasa ma'muriyatiga topshirilgan bo'lsa, muddat o'tgan deb hisoblanmaydi.

316-modda. Muddatni uzaytirish

Ushbu Kodeksda belgilangan muddatlar unda nazarda tutilgan hollardagina uzaytirilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 226-moddasining birinchi qismi, 244-moddasining to'rtinchi qismi, 247, 268-moddalari, 329-moddasining uchinchi qismi, 351-moddasining oltinchi qismi, 395-moddasining ikkinchi qismi, 405-moddasining to'rtinchi, beshinchi qismlari, 420¹-moddasining uchinchi qismi, 483-moddasining ikkinchi qismi, 497⁶-moddasining uchinchi qismi, 502-moddasi.

Qonunda nazarda tutilgan hollarda surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan muayyan harakatni bajarish uchun belgilangan muddat protsessning manfaatdor ishtirokchisi qilgan iltimosga binoan muddatni belgilagan surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan uzaytirilishi mumkin.

317-modda. Muddatni tiklash

Uzrli sabablarga ko'ra o'tkazib yuborilgan muddat ish yuritayotgan surishtiruvchi, tergovchi, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan tiklanishi lozim. O'tkazib yuborilgan muddatni tiklash haqidagi iltimosnomani qanoatlantirish yoki rad etish xususida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi. Muddatni tiklashning rad etilishi ustidan umumiy tartibda shikoyat qilinishi va protest bildirilishi mumkin.

Belgilangan muddat o'tkazib yuborilgandan so'ng shikoyat qilinganda ajrim yoki qarorning ijrosi manfaatdor protsess ishtirokchisining iltimosiga binoan, o'tkazib yuborilgan muddatni tiklash haqidagi masala hal qilinguniga qadar to'xtatib turilishi mumkin.

40-bob. PROTSESSUAL CHIQIMLAR VA ULARNI QOPLASH

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrdagi 13-sonli "Jinoyat ishlari bo'yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to'g'risida"gi qarori.

318-modda. Protsessual chiqimlar

Protsessual chiqimlar:

1) jabrlanuvchilarga va ularning vakillariga, guvohlarga, ekspertlarga, mutaxassislarga, tarjimonlarga, xolislarga ularning protsessual harakatlar o'tkaziladigan joyga kelib ketish, turar joyni ijaraga olish xarajatlarini qoplash uchun, shuningdek sutkalik xarajat puli tariqasida beriladigan summadan;

2) doimiy ish haqi olmaydigan jabrlanuvchilarga va ularning vakillariga, guvohlarga, xolislarga ularni odatdagi mashg'ulotidan chalg'itganlik uchun to'lanadigan summadan;

3) ekspertlarga, tarjimonlarga, mutaxassislarga ular surishtiruv, dastlabki tergov yoki sudda o'z vazifalarini bajarganligi uchun to'lanadigan haqdan, ana shu vazifalar xizmat topshirig'i tartibida bajarilgan hollar bundan mustasno;

4) ushbu Kodeksning 50-moddasiga muvofiq sudlanuvchi to'lovdan ozod qilingan taqdirda yuridik yordam ko'rsatganlik uchun himoyachiga to'lanadigan haqdan;

5) ashyoviy dalillarni saqlash va jo'natish bilan bog'liq xarajatlar summasidan;

6) ekspertiza muassasalarida ekspertiza o'tkazish uchun sarflangan summadan;

7) shaxslarni ushlab, majburiy keltirish va qidirish uchun qilingan xarajatlardan;

Oldingi tahririga qarang.

7¹) surishtiruv, dastlabki tergov yoki sud majlisini videokonferensaloqadan foydalangan holda o'tkazish chog'ida qilingan xarajatlardan;

(318-modda birinchi qismining 7¹-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O'RQ-542-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

8) jinoyat ishini yuritishda qilingan boshqa xarajatlardan iborat bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrdagi 13-sonli "Jinoyat ishlari bo'yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 3-bandi.

Oldingi tahririga qarang.

Ushbu moddaning 1, 2, 3, 4 va 7¹-bandlarida ko'rsatilgan summalar surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoki sudning ajrimiga muvofiq budjet mablag'lari hisobidan to'lanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasining “Guvohlar, jabrlanuvchilar, ekspertlar, mutaxassislar, tarjimonlar va xolislarning qilgan xarajatlarini to‘lash tartibi va miqdorlari to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2008-yil 20-iyundagi 137-sonli “Advokatlar tomonidan ko‘rsatilgan yuridik yordam uchun davlat hisobidan haq to‘lash mexanizmini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori, “Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchiga advokatlar tomonidan yuridik yordam ko‘rsatish bo‘yicha xarajatlarni davlat hisobiga o‘tkazish tartibi to‘g‘risida”gi nizom (ro‘yxat raqami 1878, 02.12.2008-y.), O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrdagi 13-sonli “Jinoyat ishlari bo‘yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining² va 4-bandlari.

(318-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O‘RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

LexUZ sharhi

Qarang: sud amaliyoti.

319-modda. O‘rtacha ish haqining saqlanishi

Guvoh tariqasida, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari, ekspert, mutaxassis, tarjimon, xolis, jamoat ayblovchisi va jamoat himoyachisi tariqasida chaqiriladigan shaxsning surishtiruvchiga, tergovchiga, prokurorga yoki sudga chaqirilganligi bilan bog‘liq butkul vaqt uchun ularning ish joyida o‘rtacha ish haqi saqlab qolinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining 165 va 169-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997-yil 11-martdagi 133-sonli qarori bilan tasdiqlangan “Xodimlarning davlat yoki jamoat vazifalarini bajarishlari, shuningdek, ularning jamiyat manfaatlariga doir harakatlarni amalga oshirishlari bilan bog‘liq kafolatli to‘lovlarni berish tartibi” (5-ilova) va “O‘rtacha oylik ish haqini hisoblab chiqarish tartibi” (6-ilova).

320-modda. Protsessual chiqimlarni undirish

Protsessual chiqimlar, ushbu moddaning **oltinchi**, **yettinchi** va **sakkizinchi** qismlarida nazarda tutilganidan tashqari hollarda, mahkumlardan undiriladi yoki davlat hisobiga o‘tkaziladi.

Sud protsessual chiqimlarni, tarjimonga to‘langan summadan tashqari, mahkumdan undirishga haqli. Protsessual chiqimlar jazodan ozod qilingan mahkum, shuningdek jazo tayinlanmagan mahkum zimmasiga yuklatilishi mumkin.

Sud bir necha sudlanuvchini aybli deb topgan taqdirda, ularning har biridan qancha miqdorda protsessual chiqimlarni undirish lozimligini belgilaydi. Bu holda sud aybning og‘ir yoki yengilligini, jinoyat uchun javobgarlik darajasi va mahkumlarning mulkiy ahvolini inobatga oladi.

Sudlanuvchi oqlangan yoki ushbu Kodeksning **83-moddasiga** muvofiq ish tugatilgan taqdirda protsessual chiqimlar davlat hisobiga o‘tkaziladi. Sudlanuvchi bir ayblov bo‘yicha oqlangan, boshqa ayblov bo‘yicha esa aybli deb topilgan bo‘lsa, sud u aybli deb topilgan ayblov bilan bog‘liq protsessual chiqimlarni to‘lashni uning zimmasiga yuklaydi.

Protsessual chiqimlar undirilishi lozim bo‘lgan shaxsning to‘lovga moddiy imkoniyati bo‘lmagan taqdirda chiqimlar davlat hisobiga o‘tkaziladi. Mahkumning protsessual chiqimni to‘lashi uning qaramog‘ida bo‘lganlarning moddiy ahvoriga jiddiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lsa, sud mahkumni protsessual chiqimlarning hammasini yoxud bir qismini to‘lashdan ozod etishga haqlidir. Mahkum huquqiy yordam uchun to‘lovdan ozod etilgan taqdirda advokat mehnatiga haq to‘lash bilan bog‘liq protsessual chiqimlar, shuningdek tarjimonga beriladigan pullar davlat hisobidan to‘lanadi.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudga qonunda belgilangan tartibda chaqirilgan protsess ishtirokchisining uzrsiz sabablarga ko‘ra kelmasligi oqibatida ishning sudga ko‘rilishini

yoxud tergov harakatlari o'tkazishni kechiktirish bilan bog'liq protsessual chiqimlar ana shu kelmagan shaxsdan undiriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Moddiy javobgarlik: advokat uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagani uchun tegishli advokatlar byurosiga, hay'atiga yoki firmasiga, jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagani uchun tegishli jamoat birlashmasi yoxud jamoaga yuklatilishi mumkin.

(320-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 30-avgustdagi 485-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 9-son, 241-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Guvohlar, jabrlanuvchilar, ekspertlar, mutaxassislar, tarjimonlar va xolislarning qilgan xarajatlarini to'lash tartibi va miqdorlari to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2008-yil 20-iyundagi 137-sonli "Advokatlar tomonidan ko'rsatilgan yuridik yordam uchun davlat hisobidan haq to'lash mexanizmini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, "Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchiga advokatlar tomonidan yuridik yordam ko'rsatish bo'yicha xarajatlarni davlat hisobiga o'tkazish tartibi to'g'risida"gi nizom (ro'yxat raqami 1878, 02.12.2008-y.).

Sud voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar yuzasidan protsessual chiqimlarni to'lashni voyaga yetmaganning xulq-atvori ustidan tegishli nazorat yo'qligida aybi bo'lgan taqdirda voyaga yetmagan mahkumning ota-onasiga yoki ularning o'rnini bosuvchi shaxslarga yuklashi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksining 993, 994-moddalari.

Jabrlanuvchining shikoyati bo'yicha qo'zg'atilgan ish yuzasidan sudlanuvchi oqlangan taqdirda sud protsessual chiqimlarni ish yuritilishiga sabab bo'lgan shikoyatni bergan shaxsdan to'liq yoki qisman undirishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhii kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 22-bandining ikkinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrda 13-sonli "Jinoyat ishlari bo'yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 7 — 9-bandlari.

MAXSUS QISM

TO'QQIZINCHI BO'LIM ISHNI SUDGA QADAR YURITISH

Oldingi tahrirga qarang.

40¹-bob. Ishni sudga qadar yuritishning umumiy shartlari

320¹-modda. Ishni sudga qadar yuritishning shakllari

Ishni sudga qadar yuritish jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlar qabul qilingan paytdan boshlanadi hamda tergovga qadar tekshiruvni va jinoyat ishini tergov qilishni o'z ichiga oladi.

320²-modda. Tergovga qadar tekshiruv

Tergovga qadar tekshiruv jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlarni tekshirish, ularni ko'rib chiqish natijasi yuzasidan qaror qabul qilishga doir tadbirlarni, shuningdek

ish uchun ahamiyatli bo'lishi mumkin bo'lgan jinoyat izlari, narsalar va hujjatlarni mustahkamlash va saqlashga doir choralarni o'z ichiga oladi.

Tergovga qadar tekshiruv mazkur Kodeksning 39¹-moddasida ko'rsatilgan organlar tomonidan ushbu Kodeksning 41-bobida belgilangan qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi.

Tergovga qadar tekshiruv surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan ham olib borilishi mumkin.

320³-modda. Jinoyat ishini tergov qilish

Jinoyat ishini tergov qilish surishtiruv yoki dastlabki tergov shaklida amalga oshiriladi.

Dastlabki tergov ushbu Kodeksning 345-moddasi **ikkinchi — yettinchi qismlarida** nazarda tutilgan jinoyat ishlari bo'yicha, shuningdek ushbu moddaning **to'rtinchi qismida** nazarda tutilgan hollarda o'tkaziladi.

Surishtiruv ushbu Kodeksning 381²-moddasi **birinchi — uchinchi qismlarida** nazarda tutilgan jinoyat ishlari bo'yicha o'tkaziladi.

Tergovi surishtiruv shaklida o'tkaziladigan jinoyat ishlari tergovning har tomonlama, xolisona va to'la o'tkazilishini ta'minlash maqsadida ushbu Kodeksning 381⁵-moddasiga muvofiq prokurorning asoslantirilgan qaroriga ko'ra dastlabki tergov olib borish uchun topshirilishi mumkin.

(40¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

41-bob. JINOYAT ISHINI QO'ZG'ATISH

321-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atish majburiyati

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi o'z vakolatlari doirasida jinoyat sodir etilganligi to'g'risida sabab va yetarli asoslar mavjud bo'lgan barcha hollarda jinoyat ishini qo'zg'atishi shart.

(321-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 15-moddasi.

322-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atish sabablari va asoslari

Jinoyat ishini qo'zg'atish uchun:

1) shaxslarning arizalari;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 324-moddasi.

2) korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va mansabdor shaxslar bergan xabarlar;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 326-moddasi.

3) ommaviy axborot vositalari bergan xabarlar;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 327-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

4) jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi ma'lumotlar va izlarni surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organing bevosita o'zi aniqlashi;

(322-modda birinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 328-moddasi.

5) aybini bo'yniga olish haqidagi arz sabab bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 113-moddasi.

Jinoyat belgilari mavjudligini ko'rsatuvchi ma'lumotlar jinoyat ishini qo'zg'atish uchun asos bo'ladi.

323-modda. Jinoyat ishini anonim xabarlarga asosan qo'zg'atishga yo'l qo'yilmasligi

Jinoyat haqidagi imzosiz, qalbaki imzoli yoki uydirma shaxs nomidan yozilgan xat, ariza yoki boshqa anonim xabarlar jinoyat ishini qo'zg'atish uchun sabab bo'la olmaydi.

LexUZ sharhi

O'zbekiston Respublikasi "Jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlari to'g'risida"gi Qonunining 6-moddasiga muvofiq jismoniy shaxsning familiyasi (ismi, otasining ismi), uning yashash joyi to'g'risidagi ma'lumotlar yoki yuridik shaxsning to'liq nomi, uning joylashgan eri (pochta manzili) to'g'risidagi ma'lumotlar ko'rsatilmagan yoxud ular haqida yolg'on ma'lumotlar ko'rsatilgan, shuningdek imzo (elektron raqamli imzo) bilan tasdiqlanmagan murojaatlar anonim murojaatlar deb hisoblanadi.

324-modda. Shaxslarning arizalari

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 322-moddasi.

Shaxslarning jinoyat to'g'risidagi arizalari yozma yoki og'zaki bo'lishi mumkin. Yozma ariza arz qiluvchi shaxs tomonidan imzolangan bo'lishi lozim.

Og'zaki ariza bayonnomada qayd etiladi. Bayonnomada arz qiluvchi, uning yashash va ishlash joyi, shuningdek shaxsiy hujjatlari to'g'risidagi ma'lumotlar aks ettirilishi lozim. Basharti arz qiluvchi hujjat ko'rsata olmasa, uning shaxsi to'g'risidagi ma'lumotlarni boshqa yo'llar bilan tekshirish chorasi ko'rilishi kerak.

Arz qiluvchi jinoyat to'g'risida bila turib yolg'on xabar berganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilishi haqida ogohlantiriladi va bu xususda bayonnomada qayd qilinib, uning imzosi bilan tasdiqlanadi. So'ngra bayonnomada jinoyat sodir etish holatlari xususidagi ma'lumotlar arz qiluvchi nomidan, iloji boricha so'zma-so'z aks ettiriladi. Bayonnomani arz qiluvchi va arizani qabul qilgan mansabdor shaxs imzolaydilar.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 237-moddasi.

Jinoyat ishini qo'zg'atishga ushbu Kodeksning 113-moddasida nazarda tutilgan aybini bo'yniga olish to'g'risidagi arz sabab bo'lsa, bila turib yolg'on xabar berganlik uchun jinoiy javobgarlikka tortilishi to'g'risida ogohlantirilmasligini mustasno etganda, unga shaxslarning

arizalarini qabul qilish va rasmiylashtirish to'g'risidagi ushbu moddada nazarda tutilgan barcha qoidalar taalluqlidir.

325-modda. Jabrlanuvchining shikoyatiga asosan jinoyat ishi qo'zg'atish

Oldingi tahririga qarang.

Oldingi tahririga qarang.

Jinoyat kodeksi 105-moddasining [birinchi qismida](#), 109-moddasida, 110-moddasining [birinchi qismida](#), 111-moddasida, 118-moddasining [birinchi qismida](#), 119-moddasining [birinchi qismida](#), 121-moddasining [birinchi qismida](#), 136-moddasida, 139-moddasining [birinchi va ikkinchi qismlarida](#), 140-moddasining [birinchi va ikkinchi qismlarida](#), 141¹-moddasining [birinchi qismida](#), 149-moddasida nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi jinoyat ishlari aybdorni javobgarlikka tortishni so'rab jabrlanuvchi bergan shikoyat arizasi asosidagina qo'zg'atiladi. Jabrlanuvchi nochor ahvolda bo'lganligi, ayblanuvchiga qaram bo'lganligi tufayli yoki boshqa sabablarga ko'ra o'z huquqini va qonuniy manfaatlarini o'zi himoya qila olmaydigan alohida hollarda prokuror jabrlanuvchining shikoyatisiz ham jinoyat ishini qo'zg'atishi shart.

(325-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 23-sentabrdagi O'RQ-411-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2016-y., 39-son, 457-modda)

Oldingi tahririga qarang.

Jinoyat kodeksining [167, 170, 172, 173-moddalarida](#) nazarda tutilgan va ustav fondida davlat ulushi bo'lmagan yuridik shaxsga nisbatan uning xodimi tomonidan sodir etilgan jinoyatlar to'g'risidagi jinoyat ishlari faqat mazkur yuridik shaxs rahbarining, mulkdorining yoki vakolatli boshqaruv organining arizasiga ko'ra qo'zg'atiladi.

(325-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 29-dekabrdagi O'RQ-345-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2013-y., 1-son, 1-modda)

326-modda. Korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va mansabdor shaxslar bergan xabarlar

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 322-moddasi.

Korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari va mansabdor shaxslar jinoyat to'g'risida bergan xabarlar xizmat xati yoki tasdiqlangan telefonogramma, telegramma yoxud radiogramma shaklida bo'lishi lozim. Xabar yuboruvchi sodir etilgan jinoyatga oid holatlarni tasdiqlovchi o'z ixtiyoridagi hujjatlarni xabarga ilova qilib yuborishi mumkin.

327-modda. Ommaviy axborot vositalari bergan xabarlar

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 322-moddasi.

Muayyan jinoyat to'g'risida matbuot, radio va televideniye, hujjatli kinofilmlardagi, shuningdek ommaviy axborot vositalariga yo'llangan, lekin e'lon qilinmagan xatlardagi xabarlar jinoyat ishini qo'zg'atishga sabab bo'ladi.

Jinoyat to'g'risidagi xabarni e'lon qilgan yoki tegishli joylarga yuborgan ommaviy axborot vositalari, shuningdek bu xabar mualliflari surishtiruvchi, tergovchi, prokuror yoki sudning talabiga asosan o'z ixtiyorlarida bo'lgan hujjatlarni va xabarni tasdiqlovchi boshqa materiallarni taqdim qilishlari shart.

328-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atish vakolatiga ega bo'lgan organlar yoki mansabdor shaxs tomonidan jinoyatga oid ma'lumotlarning bevosita aniqlanishi

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 322-moddasi.

Jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi ma'lumotlarning bevosita aniqlanishi quyidagi hollarda jinoyat ishini qo'zg'atishga sabab bo'lishi mumkin:

Oldingi tahrirga qarang.

1) tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi ma'muriy vazifani amalga oshirayotganida jinoyatga oid ma'lumotlarni aniqlaganida;

(328-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

2) surishtiruvchi, tergovchi boshqa jinoyatga doir ish bo'yicha dastlabki tergov yuritish chog'ida jinoyatga oid ma'lumotlarni aniqlaganida;

(328-moddaning 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

3) prokuror qonunlarning bajarilishi ustidan nazorat qilish paytida yoki boshqa jinoyatga doir ish bo'yicha dastlabki tergov olib borish chog'ida jinoyatga oid ma'lumotlarni aniqlaganida;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 27-fevraldagi 3-sonli "Qonunga xilof ravishda qurolga egalik qilish to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 3-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

(328-moddaning 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

(328-moddaning 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

329-modda. Jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlarni ko'rib chiqish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlar ro'yxatga olinishi va darhol, jinoyat ishini qo'zg'atish uchun sabab qonuniyligini va asoslar yetarli ekanligini tekshirish zarurati bo'lgan taqdirda esa, o'n sutkadan kechiktirmasdan hal qilinishi lozim. Ushbu muddat jinoyatga oid arizalar, xabarlar va boshqa ma'lumotlar olingan paytdan boshlab hamda to'g'risida qaror chiqarilguniga qadar yoxud tergovga qadar tekshiruv materiallari ushbu Kodeksning 587-moddasiga muvofiq prokurorga yuborilguniga qadar bo'lgan vaqtni o'z ichiga oladi.

(329-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu modda **birinchi qismida** ko'rsatilgan muddat ichida tergovga qadar tekshiruv o'tkazilib, uning davomida qo'shimcha hujjatlar, tushuntirishlar talab qilib olish, shuningdek shaxsni ushlab turish ushbu Kodeks 162-moddasining **ikkinchi qismiga** muvofiq shaxsiy tintuv va olib qo'yish, hodisa sodir bo'lgan joyni ko'zdan kechirish, ekspertiza o'tkazish, taftish tayinlash,

tezkor-qidiruv tadbirlarini o'tkazish haqida topshiriqlar berish mumkin. Tergovga qadar tekshiruv vaqtida boshqa tergov harakatlarini o'tkazish man qilinadi.

(329-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Alohida hollarda, tergovga qadar tekshiruv muddati quyidagi holatlardan biri mavjud bo'lgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi yoki tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining asoslantirilgan qaroriga ko'ra prokuror tomonidan bir oygacha uzaytirilishi mumkin:

(329-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

1) o'tkazish uchun ko'p vaqt talab qiladigan ekspertiza, xizmat tekshiruvi, taftish yoki boshqa tekshiruv tayinlangan bo'lsa;

(329-moddaning uchinchi qismi 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O'RQ-418-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

2) olis joylarda bo'lgan yoki chaqiruvga binoan hozir bo'lishdan bo'yin tovlayotgan shaxslardan tushuntirishlar talab qilib olish zarur bo'lsa;

3) yangi holatlar aniqlanib, ularni qo'shimcha tarzda tekshirmasdan turib qaror qabul qilishning imkoni bo'lmasa.

(329-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2009-yil 21-dekabrda O'RQ-237-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2009-y., 52-son, 552-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

4) yetkazilgan moddiy zararining o'rnini ixtiyoriy ravishda qoplash va (yoki) jinoyat oqibatlarini bartaraf etish uchun O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi **Maxsus qismining** tegishli moddasida belgilangan muddat o'tmagan bo'lsa.

(329-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 29-dekabrda O'RQ-418-sonli Qonuniga asosan 4-band bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 1-son, 1-modda)

LexUZ sharhi

Qo'shimcha ma'lumot uchun qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 184-moddasining beshinchi qismi.

330-modda. Jinoyatga oid ma'lumotlarni ko'rib chiqish natijasida qabul qilinadigan qarorlar

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyatga oid ma'lumotlar olingan yoki bunday ma'lumotlar bevosita aniqlangan har bir holda quyidagi qarorlardan biri qabul qilinadi:

(330-moddaning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

1) jinoyat ishini qo'zg'atish haqida;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 331-moddasi.

2) ishni qo'zg'atishni rad qilish haqida;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 333-moddasi.

3) ariza yoki xabarni tergovga tegishliligiga qarab yuborish haqida.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 335-moddasi.

331-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeksning 322-moddasida nazarda tutilgan sabab va asoslar mavjud bo'lgan taqdirda jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi qaror chiqaradi.

(331-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Qarorda: ishni qo'zg'atish sabablari va asoslari; Jinoyat kodeksining jinoyat ishi qo'zg'atilgan jinoyatni nazarda tutuvchi moddasi; bundan buyon ishni o'z yurituviga oluvchi mansabdor shaxs ko'rsatiladi.

(331-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi qarorning ko'chirma nusxasi ushbu ishning tergov qilinishi ustidan nazoratni amalga oshirishi lozim bo'lgan prokurorga yuboriladi.

(331-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ish qo'zg'atilgandan keyin uzoqqa cho'zilgan jinoyatlarning oldini olish va jinoyatlar takrorlanishiga yo'l qo'ymaslik, shuningdek ish uchun ahamiyati bo'lishi ehtimol tutilgan jinoyat izlari, narsalar va hujjatlarni mustahkamlash va qo'riqlash yuzasidan darhol choralar ko'rish lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Tadbirkorlik faoliyati bilan bog'liq bo'lgan faktlar bo'yicha tadbirkorlik subyektiga nisbatan jinoyat ishini qo'zg'atishga faqat Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurorining, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlarining roziligi bilan yoxud O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosarining roziligi bilan yo'l qo'yiladi.

(331-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 20-iyuldagi O'RQ-485-sonli Qonuniga asosan beshinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 21.07.2018-y., 03/18/485/1552-son)

332-modda. Jinoyat ishlarini birlashtirish va ajratish

Bitta tergov yoki sud ish yurituviga faqat bir necha shaxsning bir yoki bir necha jinoyatni birgalashib sodir etganlikda ayblanishiga doir ishlar yoxud bir shaxsning bir necha jinoyatni sodir etganlikda ayblanishiga doir ishlar birlashtirilishi mumkin.

Bir yoki bir necha jinoyatni birgalashib sodir etishda ayblanayotgan shaxslarga nisbatan ishni ajratishga, basharti bu ish holatlari bo'yicha zarur bo'lib qolsa hamda bunday ajratish surishtiruvning, dastlabki tergovning va sud tomonidan ishni ko'rib chiqishning to'liq va xolisona bo'lishiga ta'sir qilmasa, yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lmagan yangi jinoyat aniqlangan taqdirda, jinoyat ishining mazkur holatga doir qismi jinoyat ishi qo'zg'atilgan holda alohida ish yurituvga ajratiladi.

Ishlarni birlashtirish va ajratish surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning qarori yoki sudning ajrimi bilan amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 31-bandining uchinchi xatboshisi.

(332-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 13-dekabrda O‘RQ-123-sonli Qonuni asosida uchinchi va to‘rtinchi qismlar bilan almashtirilgan — O‘R QHT, 2007-y., 50-51-son, 502-modda)

333-modda. Jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeks 83-moddasining 1 va 2-bandlarida hamda 84-moddasi birinchi qismining 1, 3 — 8-bandlarida nazarda tutilgan holatlar aniqlangan taqdirda, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish to‘g‘risida qaror chiqaradi, jinoyat sodir etilganligi to‘g‘risida xabar bergan fuqaro, korxon, muassasa, tashkilot, jamoat birlashmasi yoki mansabdor shaxs bu haqda xabardor qilinadi. Bunda ularga qaror ustidan shikoyat qilish huquqi va tartibi tushuntirilishi lozim. Jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish to‘g‘risidagi qarorning ko‘chirma nusxasi prokurorga yuboriladi.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 2-bandida nazarda tutilgan holat surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror tomonidan aniqlangan taqdirda, jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish ushbu Kodeksning 63-bobida nazarda tutilgan qoidalarga binoan sud tomonidan amalga oshiriladi.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 1, 2, 3-bandlarida nazarda tutilgan asoslarga ko‘ra jinoyat ishi qo‘zg‘atishni rad etishga, agar o‘ziga nisbatan jinoyat ishi qo‘zg‘atishni rad etish to‘g‘risidagi masala qo‘yilayotgan shaxs yoki vafot etgan shaxsning yaqin qarindoshlari bunga e‘tiroz bildirsa, yo‘l qo‘yilmaydi.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi tomonidan ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 2-bandida nazarda tutilgan holat aniqlangan taqdirda, jinoyatga oid ariza, xabar va boshqa ma‘lumotlar darhol prokurorga yuboriladi.

(333-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

334-modda. Ma‘muriy, intizomiy va boshqa huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi xabarlar bo‘yicha ko‘riladigan choralar

Oldingi tahrirga qarang.

Kelib tushgan xabarda jinoyat haqida emas, balki ma‘muriy, intizomiy yoki boshqa huquqbuzarlik yoxud axloq normalari buzilganligi haqida ma‘lumot bo‘lsa, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organning mansabdor shaxsi, surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror jinoyat ishini qo‘zg‘atishni rad qilish bilan bir paytda xabarni huquqni buzgan shaxsга nisbatan ma‘muriy, intizomiy javobgarlik yoki jamoat ta‘sir choralari qo‘llash uchun huquqni buzgan shaxs ishlaydigan yoki o‘qiydigan joy ma‘muriyatiga, uning turar joyidagi jamoaga, jamoat birlashmasiga yoki voyaga yetmaganlar ishi bilan shug‘ullanuvchi komissiyaga, tegishli vakolatlarga ega bo‘lgan davlat organi yoki mansabdor shaxsга yuboradi.

(334-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi O‘RQ-446-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi 36-moddasining ikkinchi qismi, III bo'limi, O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi 182-moddasining birinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 14-martdagi PQ-2833-sonli qaroriga 3-ilova sifatida tasdiqlangan Voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha idoralararo komissiyalar to'g'risidagi nizomning 8-bobi.

Kelib tushgan xabarda fuqarolarning siyosiy, mehnat, uy-joy, oilaviy yoki boshqa huquqlari buzilganligi, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va jamoat birlashmalarining fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida qo'riqlanadigan qonuniy manfaatlari buzilganligi ko'zga tashlansa, unda ishni qo'zg'atishni rad qilish bilan bir vaqtda manfaatdor shaxslarga sudga murojaat qilish huquqlari va tartibi tushuntirilishi lozim. Basharti ular ma'lum sabablarga ko'ra, sud orqali o'zlarini himoya qilishni so'rash imkoniyatiga ega bo'lmasalar, prokuror bunday shaxslarni himoya qilib, sudga ariza bilan murojaat etishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Fuqarolik protsessual kodeksi 50-moddasi birinchi qismi, 188 va 189-moddalari.

335-modda. Jinoyat to'g'risidagi arizani (xabarni) tergovga tegishliligiga qarab yuborish

Arizani (xabarni) tergovga tegishliligiga qarab yuborishga ushbu tuman (shahar) hududidan tashqarida sodir etilgan jinoyat haqida xabar berilgan va jinoyat ishini qo'zg'atish masalasini hal qilish uchun tekshirish harakatlarini jinoyat sodir etilgan tumanda (shaharda) o'tkazish zarur bo'lgan hollardagina yo'l qo'yiladi.

336-modda. Jinoyat ishini ish qo'zg'atilganidan keyin yuborish

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risida qaror chiqarilganidan keyin:

1) prokuror ishni ushbu Kodeksning 345 va 381²-moddalariga muvofiq dastlabki tergov yoki surishtiruv organiga yuboradi yoxud o'zi dastlabki tergov yoki surishtiruv yuritishga kirishadi;

2) tergovchi dastlabki tergovni yuritishga kirishadi va bu haqda darhol prokurorni xabardor qiladi yoki prokurorning roziligi bilan jinoyat ishini ushbu Kodeksning 345-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra boshqa dastlabki tergov organiga yoki ushbu Kodeksning 381²-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra surishtiruv organiga yuboradi;

3) surishtiruvchi surishtiruv yuritishga kirishadi va bu haqda darhol prokurorni xabardor qiladi yoki prokurorning roziligi bilan jinoyat ishini ushbu Kodeksning 381²-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra boshqa surishtiruv organiga yoki ushbu Kodeksning 345-moddasida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra dastlabki tergov organiga yuboradi;

4) tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ boshlig'i jinoyat ishini ushbu Kodeksning 345 va 381²-moddalarida belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra dastlabki tergov yoki surishtiruv organiga o'tkazish uchun darhol prokurorga yuboradi. Jinoyat ishining tergovi tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirgan organning surishtiruviga yoki dastlabki tergovga tegishli bo'lgan taqdirda, jinoyat ishi prokurorni darhol xabardor qilgan holda surishtiruvni yoki dastlabki tergovni amalga oshirish uchun qabul qilinishi mumkin.

(336-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 345 va 381²-moddalari.

337-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atishning qonuniyligi ustidan prokuror nazorati

Jinoyat ishini qo'zg'atishning qonuniyligi ustidan nazorat olib borayotgan prokuror:

Oldingi tahrirga qarang.

1) jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi qarorni bekor qilishga va ish qo'zg'atishni rad qilishga;

(337-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

2) jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi qarorni bekor qilishga va ayni vaqtda ish qo'zg'atishga haqlidir.

(337-moddaning 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

(337-moddaning 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

338-modda. Jinoyat ishi qo'zg'atish to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Prokurorning jinoyat ishi qo'zg'atish to'g'risidagi qarori ustidan yuqori turuvchi prokurorga shikoyat qilinishi mumkin. Ish qo'zg'atish to'g'risidagi qarorining prokuror tomonidan bekor qilinishi ustidan ham xuddi shunday tartibda shikoyat qilinishi mumkin.

(338-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining, surishtiruvchining, tergovchining ish qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi qarori ustidan prokurorga, prokurorning ish qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi qarori ustidan yuqori turuvchi prokurorga, sudning ajrimi ustidan esa yuqori sudga shikoyat qilinishi mumkin.

(338-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

(42-bob O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

43-bob. DASTLABKI TERGOVNING UMUMIY SHARTLARI

344-modda. Dastlabki tergovni olib borishga vakolatli mansabdor shaxslar

Oldingi tahrirga qarang.

Dastlabki tergovni prokuratura, ichki ishlar organlari va davlat xavfsizlik xizmati tergovchilari olib boradi.

(344-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O'RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

Dastlabki tergovni prokurorlar ham olib borishlari mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

345-modda. Jinoyat ishining tergovga tegishliligi

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu moddaning ikkinchi — yettinchi qismlarida nazarda tutilgan jinoyat ishlari bo'yicha dastlabki tergov o'tkazilishi shart.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat kodeksining 97 — 103¹, 108, 116, 132, 137, 141 — 149, 175-moddalarida, 177-moddasi uchinchi va to'rtinchi qismlarida, 180 — 181¹-moddalarida, 184-moddasi uchinchi qismida, 184¹-moddasida, 186-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 192¹ — 192¹¹, 197¹, 205 — 215, 218 — 222, 229⁴, 230 — 230², 231-moddalarida, 232-moddasi ikkinchi qismida, 233 — 236, 241¹ — 242, 265-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha, shuningdek qonunda ko'rsatilgan ayrim toifadagi mansabdor shaxslarning jinoyatlariga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov prokuratura organlarining tergovchilari tomonidan amalga oshiriladi.

(345-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 15-fevraldagi O'RQ-754-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 16.02.2022-y., 03/22/754/0134-son)

Jinoyat kodeksining 279 — 302-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha, shuningdek harbiy xizmatchilar tomonidan sodir etilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov harbiy prokuratura tergovchilari tomonidan olib boriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat kodeksining 150 — 163, 182, 223, 246-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov davlat xavfsizlik xizmati tergovchilari tomonidan olib boriladi.

(345-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O'RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat kodeksining 104-moddasida, 105-moddasi ikkinchi qismida, 106, 107-moddalarida, 110-moddasi ikkinchi qismida, 113-moddasi uchinchi — beshinchi qismlarida, 114-moddasi uchinchi qismida, 117-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 118, 119-moddalarida, 121-moddasi ikkinchi qismida, 124-moddasida, 127-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 127¹-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 128-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 129-moddasi ikkinchi qismida, 131-moddasi uchinchi va to'rtinchi qismlarida, 133-moddasi ikkinchi qismida, 134, 135-moddalarida, 138-moddasi ikkinchi qismida, 164 — 166-moddalarida, 168-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 169-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 171-moddasi uchinchi qismida, 173-moddasi uchinchi qismida, 176-moddasida, 186¹-moddasida, 186²-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 193 — 197, 198 — 204, 216-moddalarida, 216¹-moddasining ikkinchi qismida, 217-moddasida, 225-moddasi uchinchi qismida, 226-moddasi ikkinchi qismida, 228-moddasi ikkinchi qismida, 229⁶, 243, 244, 244³-moddalarida, 244⁴-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 245, 247, 248-moddalarida, 248¹-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 249, 250-moddalarida, 250¹-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 251 — 255¹-moddalarida, 255²-moddasi ikkinchi — to'rtinchi qismlarida, 256 — 258-moddalarida, 259-moddasi ikkinchi qis[❖]ida, 260-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 260¹-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 262-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 263-moddasida, 263¹-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 264-moddasida, 266-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 267-moddasida, 268-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 269-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 270-moddasi ikkinchi va uchinchi qismlarida, 271, 273-moddalarida, 274-moddasi ikkinchi qismida, 275-moddasida, 276-moddasi ikkinchi qismida, 277-moddasi uchinchi qismida, 278-moddasi birinchi va ikkinchi qismlarida, 278⁷-moddasi ikkinchi qismida nazarda tutilgan

jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha, shuningdek voyaga yetmaganlar sodir etgan jinoyatlarga doir barcha ishlar bo'yicha (qasddan odam o'ldirish bilan bog'liq bo'lgan jinoyatlar bundan mustasno) dastlabki tergov ichki ishlar organlarining tergovchilari tomonidan amalga oshiriladi.

(345-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda O'RQ-735-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat kodeksining 130-moddasi **uchinchi qismida**, 167-moddasi **ikkinchi va uchinchi qismlarida**, 178, 186³, 188, 188¹, 244¹, 244²-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar bo'yicha dastlabki tergov ish qo'zg'atgan dastlabki tergov organi tomonidan amalga oshiriladi. Tergovga qadar tekshiruvni amalga oshirayotgan organ yoki surishtiruv organi tomonidan ushbu qismda nazarda tutilgan jinoyatlar bo'yicha ish qo'zg'atilgan taqdirda, ish bo'yicha tergovni amalga oshiruvchi dastlabki tergov organi prokuror tomonidan belgilanadi.

(345-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Jinoyat kodeksining **237 — 241-moddalarida** nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha dastlabki tergov ushbu ish qo'zg'atilishiga sabab bo'lgan jinoyat qaysi organning tergoviga tegishli bo'lsa, o'sha organ tomonidan olib boriladi.

Agar tergovni olib borishda boshqa dastlabki tergov organi tergoviga tegishli yangi jinoyat aniqlansa, ishni yuritayotgan dastlabki tergov organi faqat tegishli prokurorning roziligi bilan tergovni to'liq hajmda tamomlashi mumkin.

Agar tergovni olib borishda surishtiruv organiga tegishli bo'lgan va tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lmagan yangi jinoyat aniqlansa, jinoyat ishini ajratish va boshqalarga o'tkazish ushbu Kodeksning **332 va 381²-moddalariga** muvofiq amalga oshiriladi. Bunda agar mazkur yangi jinoyat ushbu Kodeks **381²-moddasining ikkinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlar turkumiga kirsam, ajratilgan jinoyat ishi bo'yicha surishtiruvni amalga oshirish prokuror tomonidan surishtiruvchiga topshiriladi.

Turli dastlabki tergov organlari tergoviga tegishli jinoyat ishlari bitta ish yurituviga birlashtirilganda, prokuror tergovni olib borishni og'irroq jinoyat to'g'risidagi jinoyat ishining tergov qaysi organga tegishli bo'lsa, shu organga, jinoyatlarning xususiyati va ijtimoiy xavflilik darajasi teng bo'lganda esa, jinoyat ishini uzoqroq muddat davomida tergov qilayotgan organga topshiradi.

Oldingi tahrirga qarang.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, uning o'rinbosarlari yoki Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari, shuningdek ularga tenglashtirilgan prokurorlar tergovning har tomonlama, to'liq va xolisona olib borilishini ta'minlash maqsadida jinoyat ishini, tergovga tegishlilik qoidalaridan qat'i nazar, quyidagi hollarda asoslantirilgan qarorga binoan bir dastlabki tergov organidan boshqasiga o'tkazishga haqli:

1) agar jinoyat ishining tergov tegishli bo'lgan organ jinoyatni hisobga olishdan ilgari yashirgan bo'lsa;

2) agar jinoyat ishining tergov tegishli bo'lgan organning rahbari yoki rahbarning yaqin qarindoshi ish yuzasidan jabrlanuvchi, gumon qilinuvchi yoxud ayblanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgar deb topilgan bo'lsa;

3) aybsizligi ayon bo'lgan shaxs ayblanuvchi tariqasida jalb etilganda yoki qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida oldindan bila turib qonunga xilof ravishda iltimosnoma qo'zg'atilganda;

4) dastlabki tergovni olib borishda qiynoqqa solish va boshqa shafqatsiz, g'ayriinsoniy yoki qadr-qimmatni kamsituvchi muomala turlari qo'llanilganda;

5) tergovning natijalariga va ish bo'yicha qonuniy qaror qabul qilinishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan tarzda ushbu Kodeks talablari buzilganda.

(345-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

346-modda. Hududiy jihatdan tergovga tegishlilik

Jinoyat qayerda sodir etilgan bo'lsa, jinoyat ishi o'sha tuman (shahar) tergovchisining tergoviga tegishli bo'ladi.

Dastlabki tergov, basharti ish holatlarini ancha tez, puxta, to'la, xolisona, har tomonlama tekshirishga yordam bersa, ish qo'zg'atilgan joyda yoki gumon qilinuvchi yoxud ayblanuvchi yoki guvohlarning ko'pchiligi turgan erda o'tkazilishi ham mumkin.

Yuqori turuvchi prokuror yoki yuqori tergov bo'linmasi boshlig'ining farmoyishiga asosan dastlabki tergov hududiy jihatdan tergovga tegishlilik qoidalariga rioya qilinmagan holda olib borilishi ham mumkin.

347-modda. Tergovchining topshiriqlarini bajarish

Har bir tergovchi o'z yurituvida bo'lgan jinoyat ishi bo'yicha O'zbekiston Respublikasining hududida istalgan joyda biror tergov harakatini shaxsan o'zi bajarishga yoxud uni o'tkazishni boshqa tergovchiga yoki surishtiruvchiga topshirishga haqlidir.

LexUZ sharhi

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 68-moddasiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi viloyatlar, tumanlar, shaharlar, shaharchalar, qishloqlar, ovullar, shuningdek Qoraqalpog'iston Respublikasidan iborat.

Tergovchining topshirig'ida ijro etuvchi uchun majburiy bo'lgan ijro muddati ko'rsatiladi. Tergovchining topshirig'ini bu muddat ichida ijro etishning iloji bo'lmasa, topshiriq olgan shaxs topshiriq bergan tergovchiga topshiriq qachon bajarilishi mumkinligi to'g'risida yozma ravishda, telegramma yoki telefonogramma orqali xabar qiladi va uning ko'rsatmalariga binoan topshiriqni bajarishni davom ettiradi.

348-modda. Jinoyat ishini boshqalarga o'tkazish

Jinoyat ishini bir tergov bo'linmasi doirasida bir tergovchidan boshqa tergovchiga o'tkazish shu tergov bo'linmasining rahbari tomonidan amalga oshiriladi.

Ishni bir tergov bo'linmasidan boshqasiga o'tkazish yuqori tergov bo'linmasining boshlig'i tomonidan prokuror roziligi bilan amalga oshiriladi.

Ishni bir dastlabki tergov organidan boshqasiga o'tkazishga prokurorning qaroriga binoan yo'l qo'yiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

348¹-modda. Yo'qolgan jinoyat ishini yoki uning materiallarini tiklash

Yo'qolgan jinoyat ishini yoki uning materiallarini tiklash prokurorning qaroriga ko'ra, jinoyat ishi yoxud uning materiallari sudda yo'qolgan taqdirda esa ijro etish uchun prokurorga yuboriladigan sud ajrimiga ko'ra amalga oshiriladi.

Yo'qolgan jinoyat ishini yoki uning materiallarini tiklash jinoyat ishi hujjatlarining ushbu Kodeksda belgilangan tartibda dalillar deb topilishi mumkin bo'lgan saqlab qolingan ko'chirma nusxalari bo'yicha va protsessual harakatlarni bajarish orqali amalga oshiriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishi tiklanayotganda surishtiruv, dastlabki tergov ishlarini yuritish, qamoqda saqlash va uy qamog‘i muddatlari ushbu Kodeksning 245, 351 va 381⁷-moddalarida belgilangan tartibda hisoblanadi.

(348¹-moddaning uchinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Agar yo‘qolgan jinoyat ishi bo‘yicha qamoqda saqlashning yoki uy qamog‘ining oxirgi muddati tugagan bo‘lsa, ayblanuvchi darhol ozod qilinishi kerak.

(348¹-modda O‘zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O‘RQ-373-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O‘R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

349-modda. Dastlabki tergovda jamoatchilikning ishtiroki

Tergovchi jinoyatlarning oldini olish va ularni fosh etish uchun jamoatchilikni jalb qilishga haqlidir. Shu maqsadda u jamoat birlashmalariga, jamoalarga, aholiga jinoyat ishi uchun ahamiyatga molik ma‘lumotlar haqida xabar qilishni, qidirilayotgan shaxslar yoki narsalar turgan joyni ko‘rsatishni so‘rab murojaat qiladi.

Jamoat birlashmalari va jamoalar tergovchining iltimosiga ko‘ra, ayrim tergov harakatlarida ishtirok etish uchun o‘z oralaridan xolislari, tarjimonlar, mutaxassislarni tavsiya qilishlari mumkin. Jamoatchilik vakillari bo‘lmish xolislarga, tarjimonlarga, mutaxassislarga nisbatan ushbu Kodeksning tegishli protsess ishtirokchilarining huquqlari va burchlari to‘g‘risidagi qoidalarini to‘liq tatbiq etiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 43, 44, 70, 72 va 74-moddalari.

350-modda. Dastlabki tergovning boshlanishi

Tergovchi jinoyat ishini qo‘zg‘atib, uni o‘z ish yurituviga oladi va bu haqda ish qo‘zg‘atilganligi to‘g‘risidagi qarorga yozib qo‘yadi. Basharti tergovchiga oldin qo‘zg‘atilgan ish berilgan bo‘lsa, u ishni o‘z yurituviga olganligi to‘g‘risida qaror chiqaradi, shundan so‘ng dastlabki tergovni boshlaydi.

351-modda. Dastlabki tergov muddatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Dastlabki tergov jinoyat ishi qo‘zg‘atilgan kundan boshlab uch oydan oshmagan muddatda tamomlanishi lozim.

(351-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishlari birlashtirilayotganda ular bo‘yicha ish yuritish muddati uzoqroq muddat davomida tergov qilingan jinoyat ishi bo‘yicha belgilanadi. Bunda qolgan jinoyat ishlari bo‘yicha ish yuritish muddati uzoqroq tergov qilingan ishning muddati bilan qamrab olinadi va qo‘shimcha ravishda hisobga olinmaydi.

Alohida ish yurituvga ajratilgan jinoyat ishi bo‘yicha dastlabki tergov muddati, agar jinoyat ishi yangi jinoyat bo‘yicha yoki yangi shaxsga nisbatan ajratilayotgan bo‘lsa, tegishli qaror chiqarilgan kundan e‘tiboran hisoblanadi. Qolgan hollarda muddat bu jinoyat ishi qaysi jinoyat ishidan alohida ish yurituvga ajratilgan bo‘lsa, o‘sha jinoyat ishi qo‘zg‘atilgan paytdan e‘tiboran hisoblanadi.

(351-modda O'zbekiston Respublikasining 2007-yil 13-dekabrda O'RQ-123-sonli Qonuni asosida ikkinchi va uchinchi qismlar bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2007-y., 50-51-son, 502-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ish ayblov xulosasi bilan, ishni tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash yoxud taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to'g'risidagi qaror bilan, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risidagi taqdimnoma bilan prokurorga topshirilgan kuni yoxud ishni tugatish haqida qaror chiqarilgan kuni dastlabki tergov tamomlangan hisoblanadi.

(351-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Dastlabki tergov muddatiga quyidagilar kirmaydi:

- 1) ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish materiallari bilan tanishib chiqqan vaqt;
- 2) dastlabki tergov to'xtatib turilgan vaqt;
- 3) qo'shimcha tergov o'tkazish uchun prokuror tomonidan qaytarilgan ish tergovchiga kelib tushgunga qadar o'tgan vaqt.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** belgilangan dastlabki tergov muddati tegishincha Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori yoki viloyat, Toshkent shahar prokurori va unga tenglashtirilgan prokuror tomonidan besh oygacha uzaytirilishi mumkin.

Keyinchalik dastlabki tergov muddati faqat O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosarlari tomonidan yetti oygacha uzaytirilishi mumkin.

Ish qo'shimcha tergov o'tkazish uchun qaytarib yuborilganda, shuningdek to'xtatilgan yoki tugatilgan ish qayta tiklanganda qo'shimcha tergov muddati mazkur ishni tergovchi qabul qilgan paytdan e'tiboran bir oy doirasida belgilanadi. Bu muddatni yanada uzaytirish ish prokurorga berilgunga, to'xtatib turilgunga yoki tugatilgunga qadar o'tgan tergov muddati hisobga olingan holda umumiy asoslarda amalga oshiriladi.

(351-moddaning beshinchi, oltinchi va yettinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan beshinchi — sakkizinchi qismlar bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Tergov muddatini uzaytirish haqidagi iltimosnomani tergovchi tergov muddati tugashidan kamida o'n sutka ilgari prokurorga topshiradi. Prokuror o'z ustxati bilan iltimosnomani qanoatlantiradi yoki dastlabki tergovni tamomlab, ishni sudga yuborish to'g'risida ko'rsatma beradi yoxud jinoyat ishini tugatish to'g'risida qaror chiqaradi.

352-modda. Tergov harakatlarini o'tkazishda xolislarining ishtiroki

Dastlabki tergovda olib qo'yish, tintuv o'tkazish, ko'zdan kechirish, guvohlantirish, eksperiment o'tkazish, tanib olish uchun ko'rsatish, ko'rsatuvni hodisa yuz bergan joyda tekshirish, ekspert tadqiqotini o'tkazish uchun namunalar olish, murdani eksqumatsiya qilish kamida ikki nafar xolis ishtirokida amalga oshiriladi.

Basharti bir tergov harakatini bir necha tergovchi yoki tergovchi va u rahbarlik qilayotgan surishtiruvchilar bir paytning o'zida turli xonalarda yoki bir-biridan ancha uzoq joylarda o'tkazayotgan bo'lsalar, har bir tergovchi va surishtiruvchi huzurida doimo kamida ikki nafar xolis ishtirok etishi lozim.

Fuqaro tergovchining qonuniy talablarini va takliflarini bajarishdan bosh tortayotganligini yoki tergovchiga qarshilik ko'rsatayotganligini yoxud dastlabki tergov yuritish tartibiga to'g'ri

kelmaydigan boshqa huquqqa zid xatti-harakatlar qilayotganini tasdiqlash uchun ham xolislar taklif qilinadilar. Ushbu Kodeksning 93-moddasida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli “Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarori 9-bandining b) kichik bandi.

353-modda. Jinoyat ishidagi ma‘lumotlarni oshkor qilmaslik majburiyati

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovchi jinoyat ishidagi barcha ma‘lumotlarni yoki uning muayyan qismidagi ma‘lumotlarni oshkor qilinmaydigan deb e‘tirof etishga haqli. Ana shu asosda u tergov harakatlarida ishtirok etayotgan yoki tergov harakatlarini bajarishda hozir bo‘lgan yoxud tergov materiallari bilan tanishayotgan shaxslardan ularning zimmasiga ishda mavjud bo‘lgan ma‘lumotlarni uning ruxsatisiz oshkor qilmaslik to‘g‘risida majburiyat yuklatilgani haqida tilxat olishi mumkin. Tilxatda, shuningdek mazkur majburiyatni buzganlik uchun Jinoyat kodeksining 239-moddasiga binoan javobgarlik haqidagi ogohlantirish ham aks ettiriladi.

(353-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2008-yil 31-dekabrda O‘RQ-198-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2008-y., 52-son, 514-modda)

Ishdagi ma‘lumotlarni oshkor qilmaslik majburiyati gumon qilinuvchi va ayblanuvchi zimmasiga yuklanishi mumkin emas.

Himoyachining ishdagi ma‘lumotlarni oshkor qilmaslik majburiyati uning gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi bilan bo‘ladigan suhbatiga taalluqli emas.

354-modda. Dastlabki tergovni tergovchilar guruhiga topshirish

Jinoyat ishi ko‘p mehnat talab etsa, juda murakkab yoki o‘ta dolzarb bo‘lsa, prokuror yoki tergov bo‘linmasining boshlig‘i shu ish bo‘yicha dastlabki tergov yuritishni doimiy yoki maxsus tuzilgan tergov guruhiga topshirishi mumkin. Bunday topshiriq haqida qaror chiqarilishi lozim bo‘lib, unda tergov guruhining rahbari va a‘zolari ko‘rsatiladi. Basharti dastlabki tergovni tergovchilar guruhiga topshirish to‘g‘risidagi qaror jinoyat ishini qo‘zg‘atish to‘g‘risidagi qaror bilan ayni bir vaqtda qabul qilingan bo‘lsa, ikkala masala bir qarorning o‘zida bayon etiladi. Guruh tarkibida o‘zgarishlar bo‘lganda va guruh rahbari o‘zgartirilganda ham qaror chiqariladi.

355-modda. Tergovchilar guruhi rahbarining vakolatlari

Guruh rahbari bo‘lgan tergovchi jinoyat ishini o‘z yuritishiga qabul qilib oladi va dastlabki tergovning umumiy yo‘nalishi va pirovard natijasi uchun, shuningdek jinoyat protsessining shu bosqichida bajariladigan har bir harakat va qarorning qonuniy hamda asoslangan bo‘lishi uchun to‘la javobgar bo‘ladi.

Guruh rahbari bo‘lgan tergovchi:

1) ishini o‘zi rahbarlik qilayotgan tergovchilarga taqsimlab beradi, ularning har biri bajaradigan ish qismi yoki tergov yo‘nalishini belgilaydi, ayrim tergov harakatlari bajarishni topshirib, ularni ijro etish muddatini belgilaydi;

2) shaxsan o‘zi tergov harakatlarini bajaradi va rahbarligi ostidagi tergovchilar o‘tkazayotgan ayrim tergov harakatlarida ishtirok etadi;

Oldingi tahrirga qarang.

3) qarorlar chiqaradi, shu jumladan shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish, qamoqqa olish yoki uy qamog‘i tarzidagi ehtiyot chorasini qo‘llash to‘g‘risida

iltimosnomalar qo'zg'atish, ishni to'la yoki uning biror qismini tugatish yoxud to'xtatish haqida qarorlar chiqaradi;

(355-moddaning ikkinchi qismi 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

4) prokurorning ko'rsatmalari ijro etilishini ta'minlaydi, ushbu Kodeks 36-moddasining uchinchi qismida nazarda tutilgan hollarda ishni o'z e'tirozlari bilan birga yuqori turuvchi prokurorga yuboradi;

Oldingi tahrirga qarang.

5) tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlarga va tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga tergov harakatlarini yoki tezkor-qidiruv tadbirlarini olib borish to'g'risida topshiriqlar va ko'rsatmalar beradi, shuningdek ulardan tergovchilar bajarayotgan tergov harakatlarini o'tkazishda yordam berishni talab qiladi, o'z topshiriqlari, ko'rsatmalari, talablari bajarilishi ustidan nazorat qilib boradi;

(355-modda ikkinchi qismining 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

6) jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlarni bartaraf qilish choralari to'g'risida taqdimnomalar yuboradi;

Oldingi tahrirga qarang.

7) ayblov xulosasini tuzadi yoki tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash uchun ishni sudga yuborish to'g'risida qaror chiqaradi va tasdiqlash uchun ularni ish bilan birga prokurorga yuboradi yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish haqida prokurorga taqdimnoma kiritadi.

(355-modda ikkinchi qismining 7-bandi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrdagi O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

356-modda. Guruh a'zolari bo'lgan tergovchilar

Guruh a'zolari bo'lgan tergovchilar guruh rahbari bo'lgan tergovchi topshiriqlarini, ko'rsatmalarini bajaradilar va bu to'g'rida uni xabardor qiladilar.

Guruh a'zolari bo'lgan tergovchilar tomonidan bajarilgan tergov harakatlarining natijalari jinoyat ishini yuritishga qabul qilib olgan tergovchi bajargan harakatning natijalari bilan bir xil ahamiyatga egadir.

Guruh a'zosi bo'lgan tergovchi guruh rahbari bo'lgan tergovchining topshirig'ini, ko'rsatmasini qonunga xilof yoki asossiz deb hisoblasa, bu haqda u guruh rahbariga o'z e'tirozlarini bildiradi. Guruh rahbari bo'lgan tergovchi bu e'tirozlarni ko'rib chiqib, topshiriqni yoki ko'rsatmani bekor qiladi yoki uni ijro etish uchun boshqa tergovchiga beradi yoxud o'zi tegishli tergov harakatini bajaradi. Guruh a'zosi bo'lgan tergovchi o'z e'tirozlari bo'yicha tergovchilar guruhining rahbari qabul qilgan qarorga rozi bo'lmasa, nazorat olib boruvchi prokurorga o'z e'tirozlarini yetkazadi, prokuror uzil-kesil qaror qabul qiladi.

357-modda. Tergov harakatining bir necha tergovchi tomonidan bajarilishi

Muayyan sharoitlarda va maqsadlarda ko'zdan kechirish, tintuv, eksperiment yoki boshqa tergov harakatlarini o'tkazishda uning ishtirokchilari ayni bir vaqtda turli binolarda bo'lishlari yoki bir-birlaridan ancha masofaga uzoqlashishlari, shuningdek, basharti tergov harakatlarini yuritishda bir qancha ishtirokchilarni yoki hozir bo'lgan shaxslarni kuzatish ta'minlanishi lozim bo'lib qolsa, tergov harakatlarini bir necha tergovchi yoki tergovchining o'zi unga yordam berayotgan surishtiruvchilar bilan amalga oshirishi mumkin. Bunda tergovchilardan biri qolgan tergovchilar, surishtiruvchilar va boshqa tergov harakati ishtirokchilari faoliyati ustidan rahbarlik qiladi.

358-modda. Tergovchining va prokurorning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyat berish

Tergovchining harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat tergov bo‘linmasi boshlig‘iga va ishni tergov qilishda qonunlarga rioya etilishi ustidan nazorat olib borayotgan prokurorga beriladi.

Prokurorning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyat yuqori turuvchi prokurorga beriladi.

44-bob. JINOYAT ISHIDA GUMON QILINUVCHI TARIQASIDA VA AYBLANUVCHI TARIQASIDA ISHTIROK ETISHGA JALB QILISH

359-modda. Shaxsni jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish asoslari

Shaxs ushbu Kodeksning 221-moddasida nazarda tutilgan asoslarga ko‘ra, jinoyat sodir etishda gumon qilinib ushlangan bo‘lsa yoxud ishda uni jinoyat sodir etishda gumon qilishga asos beruvchi ma‘lumotlar mavjud bo‘lsa, u jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 221-moddasi.

360-modda. Jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to‘g‘risidagi qaror

Shaxsni jinoyat ishida gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to‘g‘risida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi.

Biror jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotgan shaxs ish qo‘zg‘atilgunga qadar ushlangan bo‘lsa va ushbu Kodeksning 225-moddasida nazarda tutilgan tekshirish ushlab turishning asosli ekanligini tasdiqlagan bo‘lsa, tergovchi shaxsni ushlab turish, ish qo‘zg‘atish va ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqida to‘xtamlarga kelib, ularni bitta qarorda bayon qiladi.

Qarorda ushlab turilgan shaxs qaysi jinoyatni sodir etishda gumon qilinayotganligi, Jinoyat kodeksining qaysi moddasida bu jinoyat nazarda tutilgani, ushlab turishning sabab va asoslari, shuningdek shaxsni ushlab turish, agar jinoyat ishi ilgari qo‘zg‘atilmagan bo‘lsa, jinoyat ishini qo‘zg‘atish va uni ishda gumon qilinuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish haqidagi qaror ko‘rsatilishi kerak.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta‘minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 10-bandi.

Qaror gumon qilinuvchiga u birinchi marta so‘roq qilinguniga qadar e‘lon qilinadi. Ayni vaqtda unga ushbu Kodeksning 48-moddasida nazarda tutilgan gumon qilinuvchining huquqlari va majburiyatlari tushuntiriladi.

361-modda. Jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to‘g‘risidagi qaror

Oldingi tahrirga qarang.

Shaxsni jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to‘g‘risida surishtiruvchi, tergovchi yoki prokuror qaror chiqaradi, unda:

(361-modda birinchi qismining birinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-maydagi O‘RQ-542-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 24.05.2019-y., 03/19/542/3177-son)

1) ayblanuvchi tariqasida jalb etilayotgan shaxsning familiyasi, ismi va otasining ismi, tugʻilgan kuni, oyi va yili;

2) ayblovning mazmuni, yaʼni shaxsning zimmasiga qoʻyilayotgan jinoyat hodisasi, u sodir etilgan joy, vaqt va boshqa muhim holatlar bayoni;

3) Jinoyat **kodeksining** ushbu jinoyatni nazarda tutgan moddasi, qismi, bandi aks ettirilishi lozim.

Jinoyat **kodeksining** turli moddalari, qismlari yoki bandlarida nazarda tutilgan bir necha jinoyatni sodir etishda ayblaganda, bu jinoyatlardan har birining mohiyati va yuridik tavsifi alohida koʻrsatilishi lozim.

Qarorning xulosa qismida mazkur shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish toʻgʻrisida toʻxtamga kelinganligi ifodalanishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1998-yil 17-apreldagi 11-sonli “Iqtisodiyot sohasidagi jinoiy ishlar boʻyicha sud amaliyotida yuzaga kelgan ayrim masalalar toʻgʻrisida”gi qarorining 25-bandi, Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan taʼminlashga oid qonunlarni qoʻllash boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarorining 10-bandi.

362-modda. Ayblovni oʻzgartirish, tugatish va toʻldirish

Basharti tergov oʻtkazish chogʻida dastlabki ayblovni qayta koʻrib chiqishni taqozo etadigan yangi dalillar toʻplangan boʻlsa yoki dastlabki ayblovning noaniqligi yoxud yuridik tavsifi notoʻgʻriligi maʼlum boʻlib qolsa, dastlabki ayblov oʻzgartirilishi, qisman tugatilishi yoki toʻldirilishi lozim. Bu haqda tergovchi qaror chiqaradi va unda ayblovning yangi mazmunini bayon qiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeksning 83-moddasida hamda 84-moddasining **birinchi** va **beshinchi** qismlarida nazarda tutilgan ayblanuvchini rehabilitatsiya etish uchun asos boʻladigan yoki ishni yuritish uchun monelik qiladigan holatlar aniqlansa, ayblov tugatiladi.

(362-moddaning ikkinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda OʻRQ-277 sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

Ayblovni tugatish toʻgʻrisida tergovchi qaror chiqaradi. Bir yoʻla shu qaror bilan tergovchi ayblanuvchiga nisbatan qoʻllanilgan ehtiyot chorasi, mulkni xatlash, lavozimdan chetlashtirish choralari bekor qiladi va shaxsga ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga qonunsiz jalb qilinganligi sababli koʻrgan ziyonlarini undirib olish huquqiga ega ekanligini tushuntiradi. Qarorning nusxasi shu shaxsga darhol taqdim qilinishi yoki yuborilishi lozim.

363-modda. Tugatilgan ayblovni qayta tiklash

Basharti Jinoyat **kodeksi** yoki ushbu Kodeks normalarini qoʻllanishdagi xatolar natijasida ish tugatilgan boʻlsa, shuningdek ayblanuvchining aybliligini koʻrsatuvchi yangi dalillar aniqlansa, tugatilgan ayblov qayta tiklanishi mumkin. Bunday hollarda, shuningdek ayblovni notoʻgʻri tugatish odil sudlovga qarshi qaratilgan jinoyatning yoki ayblanuvchi tomonidan yoxud ayblanuvchining iltimosi yoki roziligi bilan harakat qilgan oʻzga shaxs tomonidan dalillarni qalbakilashtirish, yashirish yoxud yoʻq qilib yuborishning oqibati boʻlsa, ayblov Jinoyat kodeksining 64-moddasida belgilangan jinoiy javobgarlikka tortish muddati ichida qayta tiklanishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 64-moddasi.

45-bob. DASTLABKI TERGOVNI TO‘XTATISH VA QAYTA TIKLASH

364-modda. Dastlabki tergovni to‘xtatish asoslari va tartibi

Dastlabki tergov:

1) ish bo‘yicha ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo‘lgan shaxs aniqlanmagan;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 367-moddasi.

2) ayblanuvchining qayerda ekanligi noma'lum bo‘lgan;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 365-moddasi.

3) ayblanuvchi O‘zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketgan, basharti uning tergovga kelishini ta’minlash imkoniyati bo‘lmasa;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 368-moddasi.

4) ayblanuvchi ishni yuritishda uning ishtirok etishini istisno etadigan og‘ir va davomli, lekin davolab bo‘ladigan kasallikka chalingan hollarda to‘xtatiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 366-moddasi.

Dastlabki tergov ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan asoslar yuzaga kelgan vaqtdan boshlab to‘xtatiladi. Lekin dastlabki tergov to‘xtatilgunga qadar tergovchi ayblanuvchi yo‘qligida bajarish mumkin bo‘lgan barcha tergov harakatlarini bajarishi shart.

Dastlabki tergovni to‘xtatish to‘g‘risida tergovchi qaror chiqaradi va uning nusxasini prokurorga yuboradi.

365-modda. Qidiruv e‘lon qilish

Ayblanuvchining turgan joyi noma'lum bo‘lganda tergovchi uning turgan joyini aniqlash uchun zarur bo‘lgan barcha choralarni ko‘rishi, zarur hollarda esa, unga nisbatan qidiruv e‘lon qilishi shart.

Tergovchi faqat ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi to‘g‘risida qaror chiqarilgan shaxsга nisbatan qidiruv e‘lon qilishga haqli.

Qidiruv dastlabki tergov o‘tkazilayotganida ham, shuningdek dastlabki tergov to‘xtatilganidan keyin ham e‘lon qilinishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeksning **242** va **243-moddalarida** nazarda tutilgan asoslar mavjud bo‘lganda qidirilayotgan ayblanuvchi topilgan taqdirda, sudning ajrimi bilan unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo‘llanilishi mumkin.

(365-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 11-iyuldagi O‘RQ-100-sonli Qonuni tahririda — Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2007-y., 6-son, 249-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 242 va 243-moddalari.

Qidirilayotgan ayblanuvchi ushlangan taqdirda u ushlangan joydagi prokuror ushlangan shaxsning qidirilayotgan ayblanuvchi ekanligini aniqlashi va qamoqqa olish uchun qonuniy asoslar mavjudligiga ishonch hosil qilishi lozim.

366-modda. Ayblanuvchi kasal bo‘lib qolganida dastlabki tergovni to‘xtatish

Sud-tibbiyot eksperti yoki psixiatr-ekspert ayblanuvchining kasalini jinoyat ishini yuritishda uning ishtirok etishini istisno etadigan og‘ir va davomli, lekin davolab bo‘ladigan kasallik deb topsa, ish bo‘yicha dastlabki tergov ayblanuvchi sog‘aygunga qadar to‘xtatiladi.

Bunday holda ayblanuvchiga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasi tergovchi tomonidan ushbu Kodeksning 236 — 254-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilingan holda saqlab qolinishi, o‘zgartirilishi yoki bekor qilinishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli “Ruhiiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 7-bandi.

367-modda. Jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo‘lgan shaxs aniqlanmagan hollarda dastlabki tergovni to‘xtatish

Barcha tergov harakatlari bajarib bo‘linganidan keyin ham jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo‘lgan shaxs aniqlanmasa, ish yuritishni to‘xtatish mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Bunday hollarda tergovchi tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organ orqali ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo‘lgan shaxsni aniqlash va uni javobgarlikka tortish choralari ko‘rishi shart.

(367-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrda O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo‘lgan shaxs aniqlanmaganligi sababli to‘xtatilgan ish Jinoyat kodeksining 64-moddasida belgilangan javobgarlikka tortish muddati o‘tib ketgach, tugatilishi lozim.

368-modda. Ayblanuvchi O‘zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketgan taqdirda dastlabki tergovni to‘xtatish

Ayblanuvchining O‘zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketganligi aniqlangan bo‘lsa va bu hol dastlabki tergov harakatlarida uning hozir bo‘lishini ta‘minlash imkonini bermasa, barcha tergov harakatlari bajarilganidan keyin ish bo‘yicha dastlabki tergovni o‘tkazish to‘xtatiladi.

369-modda. Dastlabki tergovni to‘xtatish to‘g‘risidagi qaror

Jinoyat ishi bo‘yicha dastlabki tergov tergovchining qarori bilan to‘xtatiladi. Bu qarorda ishning mohiyati hamda tergovni to‘xtatish asoslari, ushbu Kodeks 364-moddasining birinchi qismidagi 2, 3 va 4-bandlarda nazarda tutilgan hollarda esa, ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan shaxs ham ko‘rsatiladi.

Tergovchi dastlabki tergovni to‘xtatgach, bu haqda jabrlanuvchini, fuqaroviy da‘vogarni, fuqaroviy javobgarni va ularning vakillarini xabardor qiladi.

370-modda. Tergovchining dastlabki tergov to‘xtatilgandan keyingi harakatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovchi dastlabki tergovni to‘xtatish asoslariga qarab ichki ishlar organlari va boshqa vakolatli organlardan ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo‘lgan

shaxslarni aniqlash, yashirib yurgan ayblanuvchilarni qidirib topish uchun ko'rilayotgan choralar muntazam xabardor bo'lib turadi va shu maqsadda o'zi so'rov xatlari yuboradi, ma'lumotlar va tushuntiruvlar oladi, jamoatchilikning yordamidan foydalanadi yoxud ayblanuvchining dastlabki tergovning to'xtatilishiga sabab bo'lgan kasalligidan vaqti-vaqti bilan xabardor bo'lib turadi. Ayblanuvchi O'zbekiston Respublikasi hududidan chiqib ketgan hollarda tergovchi jinoyat sodir etishda ayblanayotgan va boshqa davlatlar hududida yashirib yurgan shaxslarni ushlab berishni tartibga soluvchi qonunchilikka va xalqaro shartnomalarga muvofiq choralar ko'radi.

(370-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 599-moddasi, "Odam savdosiga va uchinchi shaxslar tomonidan tanfurushlikdan foydalanilishiga qarshi kurashish to'g'risida"gi Konvensiyaning 8-moddasi (1950-yil 21-mart, Leyk Sakses, Nyu-York), "Dengiz kemachiligi xavfsizligiga tahdid soluvchi g'ayriqonuniy aktlarga qarshi kurash to'g'risida"gi Konvensiyaning 11-moddasi (1988-yil 10-mart, Rim), O'zbekiston Respublikasi va Litva Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam va huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnomaning 64 — 75-moddalari (Toshkent, 1997-yil 20-fevral), O'zbekiston Respublikasi va Qozog'iston Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnoma IV bo'limining I qismi (Olma-ota, 1997-yil 2-iyun), O'zbekiston Respublikasi va Ozarbayjon Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnomaning 47 — 57-moddalari (Toshkent, 1997-yil 18-iyun), O'zbekiston Respublikasi bilan Xitoy Xalq Respublikasi o'rtasida "Ekstraditsiya to'g'risida"gi Shartnoma (Pekin, 1999-yil 8-noyabr), "Terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish to'g'risida"gi Xalqaro Konvensiyaning 11-moddasi (1999-yil 9-dekabr, Nyu-York), O'zbekiston Respublikasi bilan Hindiston Respublikasi o'rtasida "Ushlab berish to'g'risida"gi Shartnoma (2000-yil 2-may, Dehli), O'zbekiston Respublikasi bilan Eron Islom Respublikasi o'rtasida "Ushlab berish to'g'risida"gi Bitim (Tehron, 2000-yil 11-iyun), O'zbekiston Respublikasi bilan Tojikiston Respublikasi o'rtasida "Ushlab berish to'g'risida"gi Shartnoma (Dushanbe, 2000-yil 15-iyun), Birlashgan Millatlar Tashkilotining "Transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi" Konvensiyasining 16-moddasi, "Terrorizm, separatizm va ekstremizmga qarshi kurashish to'g'risida" Shaxxay Konvensiyasining 2-moddasi (2001-yil 15-iyun, Shaxxay), O'zbekiston Respublikasi bilan Chexiya Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnoma IV bo'limining I qismi (Toshkent, 2002-yil 18-yanvar), O'zbekiston Respublikasi bilan Koreya Respublikasi o'rtasida "Tutib topshirish to'g'risida"gi Shartnoma, Birlashgan Millatlar Tashkilotining "Korrupsiyaga qarshi" Konvensiyasining 44-moddasi, O'zbekiston Respublikasi bilan Bolgariya Respublikasi o'rtasida "Tutib topshirish to'g'risida"gi Shartnoma (Sofiya, 2003-yil 24-noyabr), Shaxxay hamkorlik tashkilotining "Terrorizmga qarshi" Konvensiyasining 11-moddasi (2009-yil 16-iyun, Ekaterinburg).

Dastlabki tergov to'xtatilgandan keyin va u qayta tiklangunga qadar tergov harakatlari o'tkazilishiga yo'l qo'yilmaydi.

371-modda. To'xtatilgan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergovni qayta tiklash

To'xtatilgan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergov:

1) tergovni to'xtatish uchun asos tariqasida ushbu Kodeksning 364-moddasida nazarda tutilgan holatlar bartaraf etilganda;

2) ish bo'yicha ayblanuvchining ishtirokisiz bajarilishi mumkin bo'lgan qo'shimcha tergov harakatlarini o'tkazish zarurati tug'ilganda qayta tiklanadi.

Dastlabki tergovni to'xtatish to'g'risidagi qaror qonunga nomuvofiq bo'lsa, prokuror uni bekor qilishi va dastlabki tergovni qayta tiklash to'g'risida qaror chiqarishi mumkin.

Tergovchi dastlabki tergovning qayta tiklanganligi haqida prokurorga darhol xabar qiladi.

Ish yuzasidan dastlabki tergov qayta tiklanishi bilan bir paytda dastlabki tergovning o'tish muddati ham tiklanadi. Tergov muddatining keyinchalik uzaytirilishi dastlabki tergovni

to'xtatishdan oldin o'tgan tergov muddatini e'tiborga olgan holda ushbu Kodeksning 351-moddasiga binoan amalga oshiriladi.

46-bob. DASTLABKI TERGOVNI TAMOMLASH

372-modda. Dastlabki tergovni tamomlash turlari

Oldingi tahrirga qarang.

Dastlabki tergov jinoyat ishini tugatish to'g'risida qaror chiqarish, ayblov xulosasi tuzish, ishni tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash yoki taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to'g'risida qaror chiqarish yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risida taqdimnoma tayyorlash bilan tamomlanadi.

(372-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 61, 62 va 63-boblari.

373-modda. Jinoyat ishini tugatish

Jinoyat ishi ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda tugatiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 2-bandida nazarda tutilgan asos mavjud bo'lganda, jinoyat ishini tugatish ushbu Kodeksning 63-bobida nazarda tutilgan qoidalarga binoan sud tomonidan amalga oshiriladi.

(373-modda O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni asosida ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

374-modda. Jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi qaror

Jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi qaror belgilangan qoidalarga rioya qilingan holda tuziladi.

Qarorning tavsif qismida:

1) jinoyat ishini qo'zg'atish asoslari va uning sodir etilishiga doir tergov vaqtida tekshirilgan tasmollar;

2) gumon qilinuvchi va ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan shaxslar to'g'risidagi ma'lumotlar, ularga qo'yilgan ayb va ularga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot choralari, basharti bu shaxslarga qo'yilgan gumon yoki ayb ilgari chiqarilgan alohida qaror bilan tugatilmagan bo'lsa;

3) jinoyat ishini tugatish asoslari;

4) bu asoslarni tasdiqlovchi dalillar, ular ishning qaysi jildlari va sahifalarida aks ettirilganligi;

5) ashyoviy dalillarning ro'yxati, bu ashyolar saqlanayotgan joy va ularning egalari, shuningdek manfaatdor shaxslar yoki muassasalar tomonidan bu ashyolarni ularga qaytarib berish to'g'risidagi iltimoslari, basharti shunday iltimos qilingan bo'lsa;

Oldingi tahrirga qarang.

6) fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari bayon qilinadi.

(374-moddaning ikkinchi qismi 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

Qarorning xulosa qismida:

1) jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi;

2) gumonni yoki ayblovni olib tashlash to'g'risidagi;

Oldingi tahrirga qarang.

3) ehtiyot choralarini, ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish tarzidagi protsessual majburlov choralarini, shuningdek fuqaroviy da'voni ta'minlash choralarini bekor qilish to'g'risidagi;

(374-moddaning uchinchi qismi 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

4) ashyoviy dalillar to'g'risidagi qarorlar bayon qilinadi.

Tergovchi ishni tugatish to'g'risida qaror chiqargach, bu haqda gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchiga, fuqaroviy da'vogarga, fuqaroviy javobgarga va ularning vakillariga, xuddi shuningdek ish korxonasi, muassasa, tashkilot yoki fuqaroning bergan xabari bilan qo'zg'atilgan bo'lsa, shu korxonasi, muassasa, tashkilot vakiliga yoxud fuqaroga xabar qiladi. Ayni vaqtda ularga ishni tugatish to'g'risidagi qaror ustidan prokurorga shikoyat qilish huquqiga ega ekanliklari tushuntiriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

(374-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Harbiy xizmatga chaqiriluvchi shaxsga nisbatan ish tugatilganda tergovchi bu haqda yetti kunlik muddat ichida yozma tarzda tuman (shahar) mudofaa ishlari bo'limiga xabar qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi Qonuni 45-moddasining to'rtinchi qismi.

375-modda. Jinoyat ishi tamomlangandan keyin undagi materiallar bilan tanishib chiqish huquqini ta'minlash

Tergovchi to'plangan dalillarni ayblov xulosasini tuzish uchun yetarli deb topganidan keyin ayblanuvchi va himoyachiga dastlabki tergov tamomlanganligini e'lon qiladi, ularga ishdagi barcha materiallar bilan tanishib chiqishga doir huquqlarini tushuntiradi va tanishib chiqish uchun ishni taqdim etadi.

Basharti ish tugatilgan bo'lsa, tergovchi bu haqda va ish materiallari bilan tanishish huquqi haqida gumon qilinuvchini, ayblanuvchini va himoyachini xabardor qiladi hamda ularning iltimosiga binoan ularga tanishib chiqish uchun ishni taqdim etadi.

Tergovchi dastlabki tergov tamomlanganligi va ish ayblov xulosasi bilan sudga yuborilishi yoki ish tugatilganligi to'g'risida jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogari, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga xabar qiladi, basharti ular xohlasalar, barcha ish materiallari bilan tanishib chiqish huquqiga ega ekanliklarini tushuntiradi. So'ng tergovchi ko'rsatib o'tilgan protsess ishtirokchilarining iltimosiga muvofiq, tanishib chiqish uchun ularga ishni taqdim etadi.

Jabrlanuvchilar, guvohlar, xolislar va protsessning boshqa ishtirokchilari xavfsizligini ta'minlash maqsadida tergov harakatlari bayonnomasining kirish qismlari tanishib chiqish uchun taqdim qilinmasligi mumkin. Bunday hollarda bayonnomalarning ko'rsatib o'tilgan protsess ishtirokchilari to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kirish qismlari muhrlangan holda saqlanadi.

Basharti ayblanuvchining himoyachisi yoki jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogari, fuqaroviy javobgarning vakili uzrli sabablarga binoan belgilangan vaqtda ish materiallari bilan tanishib chiqish uchun kela olmasa, tergovchi tanishib chiqish muddatini ko'pi bilan besh sutkaga kechiktirishi mumkin. Himoyachi yoki vakil bu muddat ichida kelmagan taqdirda ayblanuvchiga

boshqa himoyachini taklif qilish, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgarga boshqa vakil chaqirish uchun imkoniyat yaratiladi.

376-modda. Jinoyat ishidagi materiallar bilan tanishib chiqish tartibi

Tergovchi ishdagi materiallarni tanishib chiqish uchun tikilgan va raqamlangan ko'rinishda, har bir jilddagi hujjatlarni ro'yxat qilgan tarzda taqdim etadi.

Ish bilan tanishib chiqish uchun zarur bo'lgan muddat cheklanmaydi. Lekin protsess ishtirokchilari ishdagi materiallar bilan tanishishni ataylab cho'zishga urinayotgan bo'lsalar, tergovchi o'z qarorida ishdagi materiallar bilan tanishish uchun muayyan muddat belgilashga haqlidir.

Ish bilan tanishib chiqayotgan shaxs ishdagi hujjatlardan ko'chirmalar yozib olishga haqlidir, davlat sirlarini o'z ichiga olgan ma'lumotlar bundan mustasno.

Tergovchi ishdagi materiallar bilan tanishib chiqqanlik to'g'risida bayonnoma tuzadi.

Ish bilan tanishib chiqqandan keyingi og'zaki iltimoslarni tergovchi bayonnomaga kiritadi. Protsess ishtirokchisi yozma tarzda alohida iltimosnoma berishi mumkin, bu haqda bayonnomada yozib qo'yiladi.

377-modda. Iltimoslar qilish va ularni ko'rib chiqish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish bilan tanishib chiqishgach yoki biror sababga ko'ra tanishib chiqishdan bosh tortganlaridan keyin tergovchi ulardan qo'shimcha tergov harakatlarini o'tkazish yoki yangi qarorlar qabul qilish xususida iltimoslari bor yoki yo'qligini aniqlaydi.

(377-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 1996-yil 27-dekabrda 357-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 2-son, 56-modda)

Taraflarning arizasiga binoan iltimosnomalar tayyorlash va taqdim qilish uchun uch sutka doirasida vaqt berilishi mumkin. Tergovchi iltimosnomani to'la yoki qisman rad qilish to'g'risida qaror chiqaradi va bu haqda iltimosnoma berilgan vaqtdan boshlab uch sutka ichida arizachiga xabar beradi.

Arizachi iltimosni qondirish rad qilinganligi to'g'risidagi qaror bilan tanishib chiqqanidan keyin ikki sutka ichida prokurorga rad etilganlik ustidan shikoyat qilishi mumkin.

378-modda. Iltimos qondirilgandan keyin jinoyat ishi bilan qayta tanishtirish

Oldingi tahrirga qarang.

Tergovchi iltimos qondirilgandan keyin, u kim tomonidan va kimlarning manfaatlari yo'lida bildirilgan bo'lishidan qat'i nazar, ayblanuvchi, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga ishdagi barcha materiallar bilan yana tanishib chiqish imkoniyatini beradi.

(378-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 1996-yil 27-dekabrda 357-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 2-son, 56-modda)

379-modda. Ayblov xulosasi

Ayblanuvchi va uning himoyachisini jinoyat ishidagi barcha materiallar bilan tanishtirib bo'lgach, tergovchi, basharti ishni sudga yuborish uchun yetarli asoslar borligi to'g'risidagi fikri o'zgarmagan bo'lsa, ayblov xulosasi tuzadi.

Ayblov xulosasi tavsif-asoslantirish va xulosa qismlaridan iborat bo'ladi. Tavsif qismida dastlabki tergovda aniqlangan holatlar: jabrlanuvchi, shuningdek ayblanuvchi to'g'risidagi ma'lumotlar; ayblanuvchining aybdorligini tasdiqlovchi dalillar, ayblanuvchining o'zini himoya qilish uchun keltirgan vajlari va ularni tekshirish natijalari bayon qilinadi.

Xulosa qismida ayblanuvchining shaxsi to'g'risidagi ma'lumotlar keltiriladi hamda e'lon qilingan ayblovning mazmuni Jinoyat kodeksining shu jinoyatni nazarda tutgan moddasi yoki moddalarini ham ko'rsatgan holda bayon qilinadi.

Ayblov xulosasida bayon qilingan holatlarni tasdiqlovchi ish sahifalari ko'rsatilishi kerak. Ayblov xulosasi qayerda va qachon tuzilganligi ko'rsatilib, tergovchi tomonidan imzolaniadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 14-iyundagi 9-sonli "Bezorilikka oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 11-bandini, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 10-bandini.

380-modda. Ayblov xulosasiga ilovalar

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblov xulosasiga tergovchining fikricha sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning ro'yxati, shuningdek qo'llanilgan ehtiyot choralari, gumon qilinuvchi va ayblanuvchi qancha vaqt qamoqda saqlanganligi yoki u uy qamog'ida bo'lganligi to'g'risidagi, ashyoviy dalillar, fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari, sud chiqimlari to'g'risidagi ma'lumotlar ilova qilinadi.

(380-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrdagi 13-sonli "Jinoyat ishlari bo'yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 5-bandining birinchi xatboshisi.

Sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning ro'yxatida tergovchi ularning turgan joyi hamda ko'rsatuvlari yoki xulosalari ishning qaysi sahifasida bayon qilinganligini ko'rsatadi.

Jabrlanuvchilar, guvohlar, xolislar va protsessning boshqa ishtirokchilari xavfsizligini ta'minlash maqsadida, sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslar ro'yxatida ularning taxalluslari ko'rsatilishi mumkin. Xavfsizligi ta'minlanishiga muhtoj bo'lgan shaxslar haqidagi ma'lumotlar ular ishtirokida o'tkazilgan tergov harakatlari bayonnomalarining kirish qismlari bilan birga muhrlangan holda sudga taqdim etiladi. Ular bilan faqat ayblov xulosasini tasdiqlovchi prokuror va ishni ko'rib chiquvchi sudya tanishishlari mumkin.

381-modda. Jinoyat ishining prokurorga yuborilishi

Tergovchi ayblov xulosasini imzolaganidan keyin jinoyat ishini darhol prokurorga yuboradi.

Oldingi tahrirga qarang.

46¹-bob. Surishtiruvning umumiy shartlari

381¹-modda. Surishtiruvni amalga oshirishga vakolatli bo'lgan mansabdor shaxslar

Surishtiruvni ushbu Kodeksning 38-moddasida belgilangan organlarning surishtiruvchilari amalga oshiradi.

Surishtiruvni ushbu Kodeksda belgilangan hollarda prokurorlar va tergovchilar ham amalga oshirishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 38-moddasi.

381²-modda. Jinoyat ishining tergovga tegishliligi

Surishtiruv quyidagilarning surishtiruvchilari tomonidan olib boriladi:

Oldingi tahrirga qarang.

1) ichki ishlar organlarining — Jinoyat kodeksining 105-moddasi **birinchi qismida**, 109-moddasida, 110-moddasi **birinchi qismida**, 111, 112-moddalarida, 113-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 114-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 115-moddasida, 117-moddasi **birinchi qismida**, 120-moddasida, 121-moddasi **birinchi qismida**, 125, 125¹, 126-moddalarida, 127-moddasi **birinchi qismida**, 127¹-moddasi **birinchi qismida**, 128-moddasi **birinchi qismida**, 128¹-moddasi, 129-moddasi **birinchi qismida**, 131-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 133-moddasi **birinchi qismida**, 136-moddasida, 138-moddasi **birinchi qismida**, 139, 140-moddalarida, 168-moddasi **birinchi qismida**, 169-moddasi **birinchi qismida**, 170-moddasida, 171-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 172-moddasida, 173-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 185 — 185¹-moddalarida, 186²-moddasi **birinchi qismida**, 216¹-moddasi **birinchi qismida**, 216²-moddasi, 225-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 226-moddasi **birinchi qismida**, 227-moddasida, 228-moddasi **birinchi va uchinchi qismlarida**, 228¹ — 229³-moddalarida, 244⁴-moddasi **birinchi qismida** (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), 244⁵-moddasi, 248¹-moddasi **birinchi qismida**, 255²-moddasi **birinchi qismida**, 259-moddasi **birinchi qismida**, 260-moddasi **birinchi qismida**, 260¹-moddasi **birinchi qismida**, 261-moddasida, 262-moddasi **birinchi qismida**, 263¹-moddasi **birinchi qismida**, 266-moddasi **birinchi qismida**, 268-moddasi **birinchi qismida**, 269-moddasi **birinchi qismida**, 270-moddasi **birinchi qismida**, 274-moddasi **birinchi qismida**, 276-moddasi **birinchi qismida**, 277-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 278-moddasi **uchinchi va to'rtinchi qismlarida**, 278¹ — 278⁶-moddalarida, 278⁷-moddasi **birinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha;

(381²-modda birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 15-fevraldagi O'RQ-754-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 16.02.2022-y., 03/22/754/0134-son)

Oldingi tahrirga qarang.

2) O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Majburiy ijro byurosi hamda uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 122, 123-moddalarida, 232-moddasi **birinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha;

(381²-modda birinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-avgustdagi O'RQ-711-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son)

Oldingi tahrirga qarang.

3) O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti hamda uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 177-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida**, 179, 183-moddalarida, 184-moddasi **birinchi va ikkinchi qismlarida** (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), 185²-moddasi, 186-moddasi **birinchi qismida**, 189 — 192-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha;

(381²-modda birinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 25-avgustdagi O'RQ-711-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son)

Oldingi tahrirga qarang.

4) O'zbekiston Respublikasi Davlat bojxona qo'mitasi hamda uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 130-moddasi [birinchi](#) va [ikkinchi qismlarida](#), [130¹-moddasida](#), [184-moddasi birinchi](#) va [ikkinchi qismlarida](#), [244³-moddasida](#), [244⁴-moddasi birinchi qismida](#), [250¹-moddasi birinchi qismida](#) nazarda tutilgan bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq bo'lgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha.

(381²-modda birinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

5) O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi va uning joylardagi bo'linmalari — Jinoyat kodeksining 250¹-moddasi [birinchi qismida](#) (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari) va [259¹-moddasida](#) nazarda tutilgan jinoyatlar to'g'risidagi ishlar bo'yicha.

(381²-modda birinchi qismining 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat kodeksining 130-moddasi [birinchi](#) va [ikkinchi qismlarida](#) (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), [130¹-moddasida](#) (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari), [167-moddasi birinchi qismida](#), [244³-moddasida](#) (bojxona to'g'risidagi qonunchilikni buzish bilan bog'liq jinoyatlardan tashqari) nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha surishtiruv ishni qo'zg'atgan organ tomonidan olib boriladi.

(381²-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Jinoyat kodeksining 237-moddasi [birinchi qismida](#), 238-moddasi [birinchi](#) va [ikkinchi qismlarida](#), [239](#), [240-moddalarida](#) nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar bo'yicha surishtiruv ushbu ish qo'zg'atilishiga sabab bo'lgan jinoyat qaysi organning tergoviga tegishli bo'lsa, o'sha organ tomonidan olib boriladi.

Agar surishtiruvni olib borishda boshqa surishtiruv organi tergoviga tegishli yangi jinoyat aniqlansa, ishni yuritayotgan surishtiruv organi faqat tegishli prokurorning roziligi bilan surishtiruvni to'liq hajmda tamomlashi mumkin.

Agar surishtiruvni olib borishda dastlabki tergov organiga tegishli bo'lgan va tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lgan yangi jinoyat aniqlansa, prokurorning roziligi bilan jinoyat ishi ushbu Kodeksning [345-moddasida](#) belgilangan tergovning tegishliligiga ko'ra dastlabki tergov organiga o'tkaziladi.

Agar surishtiruvni olib borishda dastlabki tergov organiga tegishli bo'lgan va tergov qilinayotgan jinoyat ishi bilan bog'liq bo'lmagan yangi jinoyat aniqlansa, jinoyat ishini ajratish va boshqalarga o'tkazish ushbu Kodeksning [332](#) va [345-moddalariga](#) muvofiq amalga oshiriladi. Bunda agar mazkur yangi jinoyat ushbu Kodeks [345-moddasining oltinchi qismida](#) nazarda tutilgan jinoyatlar turkumiga kirsam, ajratilgan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergovni amalga oshirish prokuror tomonidan dastlabki tergov organiga topshiriladi.

Turli surishtiruv organlariga tegishli jinoyat ishlari bitta ish yurituviga birlashtirilganda, prokuror surishtiruvni olib borishni og'irroq jinoyat to'g'risidagi jinoyat ishining tergov qaysi organga tegishli bo'lsa shu organga, jinoyatlarning xususiyati va ijtimoiy xavflilik darajasi teng

bo'lganda esa, jinoyat ishi bo'yicha uzoqroq muddat davomida surishtiruv olib borayotgan organga topshiradi.

Surishtiruv organlari tergovga tegishli bo'lgan jinoyat ishlari boshqa dastlabki tergov organlari tergovga tegishli bo'lgan jinoyat ishlari bilan bitta ish yurituviga birlashtirilganda, prokuror tergovni olib borishni ushbu Kodeksning 345-moddasida belgilangan tergovga tegishlilik qoidalari bo'yicha dastlabki tergov organiga topshiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 345-moddasi.

Jinoyat qayerda sodir etilgan bo'lsa, jinoyat ishi o'sha tuman (shahar) surishtiruv organining surishtiruvchisiga tegishli bo'ladi.

Surishtiruv, agar ish holatlarini ancha tez, puxta, to'la, xolisona, har tomonlama tekshirishga yordam bersa, ish qo'zg'atilgan joyda yoki gumon qilinuvchi yoxud ayblanuvchi yoki guvohlarning ko'pchiligi turgan erda ham o'tkazilishi mumkin.

Yuqori turuvchi prokuror yoki yuqori turuvchi surishtiruv bo'linmasi boshlig'ining farmoyishiga asosan surishtiruv hududiy jihatdan tergovga tegishlilik qoidalarga rioya qilinmagan holda olib borilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

381³-modda. Surishtiruvni amalga oshirishda jinoyat-protsessual qonunchilik normalarining qo'llanilishi

(381³-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Surishtiruv mazkur bobda belgilangan xususiyatlarni inobatga olgan holda ushbu Kodeks bilan belgilangan umumiy qoidalarga muvofiq amalga oshiriladi.

381⁴-modda. Surishtiruvchining topshiriqlarini bajarish

Har bir surishtiruvchi o'z yurituvda bo'lgan jinoyat ishi bo'yicha O'zbekiston Respublikasining hududida istalgan joyda biror tergov harakatini shaxsan o'zi bajarishga yoxud uni o'tkazishni boshqa surishtiruvchiga topshirishga haqlidir.

Surishtiruvchining topshirig'ida ijro etuvchi uchun majburiy bo'lgan ijro muddati ko'rsatiladi. Topshiriqni bu muddat ichida ijro etishning iloji bo'lmasa, topshiriq olgan shaxs topshiriq bergan surishtiruvchiga topshiriq qachon bajarilishi mumkinligi to'g'risida yozma ravishda, telegramma yoki telefonogramma orqali xabar qiladi va uning ko'rsatmalariga binoan topshiriqni bajarishni davom ettiradi.

381⁵-modda. Jinoyat ishini o'tkazish

Jinoyat ishini bir surishtiruv organi doirasida bir surishtiruvchidan boshqa surishtiruvchiga o'tkazish shu surishtiruv organining rahbari yoki surishtiruv bo'linmasi boshlig'i tomonidan amalga oshiriladi.

Ishni bir surishtiruv bo'linmasidan boshqasiga o'tkazish yuqori surishtiruv organi rahbari yoki yuqori surishtiruv bo'linmasining boshlig'i tomonidan prokuror roziligi bilan amalga oshiriladi.

Ishni bir surishtiruv organidan boshqa surishtiruv organiga o'tkazish prokuror roziligi bilan amalga oshiriladi.

Tergovning har tomonlama, to'la va xolisona olib borilishini ta'minlash maqsadida prokuror quyidagi holatlarda ishni sudga qadar yuritishning har qanday bosqichida jinoyat ishini

dastlabki tergov shaklida tergov qilish uchun dastlabki tergov organiga o'tkazishi yoki o'z ish yurituviga olishi mumkin:

1) ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etish uchun jalb qilinishi lozim bo'lgan shaxsni aniqlash uchun dastlabki tergov organlari va tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarni jalb qilgan holda qo'shimcha tergov va protsessual choralarni qo'llash zarur bo'lganda;

2) ushbu Kodeksning 345-moddasi o'n birinchi qismi 1 — 5-bandlarida nazarda tutilganda.

Ushbu moddaning to'rtinchi qismida nazarda tutilgan asoslar bo'yicha jinoyat ishini o'tkazish haqida prokuror asoslantirilgan qaror chiqaradi.

381⁶-modda. Surishtiruvning boshlanishi

Surishtiruvchi jinoyat ishini qo'zg'atib, uni o'z ish yurituviga oladi va bu haqda ish qo'zg'atish to'g'risidagi qarorga yozib qo'yadi. Basharti surishtiruvchiga oldin qo'zg'atilgan ish berilgan bo'lsa, u ishni o'z yurituviga olganligi to'g'risida qaror chiqaradi, shundan so'ng surishtiruvni boshlaydi.

381⁷-modda. Surishtiruv yuritish muddati

Surishtiruv jinoyat ishi qo'zg'atilgan kundan boshlab bir oydan oshmagan muddatda tamomlanishi lozim.

Jinoyat ishlari birlashtirilayotganda ular bo'yicha ish yuritish muddati uzoqroq muddat davomida tergov qilingan jinoyat ishi bo'yicha belgilanadi. Bunda qolgan jinoyat ishlari bo'yicha ish yuritish muddati uzoqroq tergov qilingan ishning muddati bilan qamrab olinadi va qo'shimcha ravishda hisobga olinmaydi.

Alohida ish yurituviga ajratilgan jinoyat ishi bo'yicha surishtiruv muddati, agar jinoyat ishi yangi jinoyat bo'yicha yoki yangi shaxsга nisbatan ajratilayotgan bo'lsa, tegishli qaror chiqarilgan kundan e'tiboran hisoblanadi.

Qolgan hollarda muddat bu jinoyat ishi qaysi jinoyat ishidan alohida ish yurituviga ajratilgan bo'lsa, o'sha jinoyat ishi qo'zg'atilgan paytdan e'tiboran hisoblanadi.

Ish ayblov dalolatnomasi bilan, ishni tibbiy yo'sindagi majburlov choralarni qo'llash yoxud taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to'g'risidagi qaror bilan, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to'g'risidagi taqdimnoma bilan prokurorga topshirilgan kuni yoxud ishni tugatish haqida qaror chiqarilgan kuni surishtiruv tamomlangan hisoblanadi.

Surishtiruv muddatiga quyidagilar kirmaydi:

1) ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish materiallari bilan tanishib chiqqan vaqt;

2) surishtiruv to'xtatib turilgan vaqt;

3) qo'shimcha surishtiruv o'tkazish uchun prokuror tomonidan qaytarilgan ish surishtiruvchiga kelib tushgunga qadar o'tgan vaqt.

Ushbu moddaning birinchi qismida belgilangan surishtiruv muddati prokuror tomonidan yigirma kungacha uzaytirilishi mumkin.

Ish qo'shimcha surishtiruv o'tkazish uchun qaytarib yuborilganda, shuningdek to'xtatilgan yoki tugatilgan ish qayta tiklanganda qo'shimcha surishtiruv muddati mazkur ishni surishtiruvchi qabul qilgan paytdan e'tiboran o'n kun doirasida belgilanadi.

381⁸-modda. Surishtiruvning surishtiruvchilar guruhi tomonidan amalga oshirilishi hamda tergov harakatlarining bir necha surishtiruvchilar tomonidan bajarilishi

Jinoyat ishi ko‘p mehnat talab etsa, juda murakkab yoki o‘ta dolzarb bo‘lsa, prokuror yoki surishtiruv bo‘linmasining boshlig‘i shu ish bo‘yicha surishtiruv ishlarini yuritishni doimiy yoki maxsus tuzilgan surishtiruvchilar guruhiga topshirishi mumkin.

Surishtiruvchilar guruhini tuzish tartibi, guruh rahbari va a‘zolarining vakolatlari, shuningdek tergov harakatlarining bir necha surishtiruvchilar tomonidan bajarilishi tartibi ushbu Kodeksning 354 — 357-moddalarida belgilangan tergovchilar guruhini tuzish, guruh rahbarining va guruh a‘zolari bo‘lgan tergovchilarning vakolatlari, shuningdek tergov harakatlarini bir necha tergovchilar tomonidan bajarish tartibi bilan bir xil belgilanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 354 — 357-moddalari.

381⁹-modda. Surishtiruvni to‘xtatish

Surishtiruv surishtiruvchining qarori bilan ushbu Kodeksning 364 — 371-moddalarida belgilangan hollarda va tartibda to‘xtatiladi.

Shu bilan birga surishtiruvchi tomonidan faqat ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi to‘g‘risida qaror chiqarilgan shaxsga nisbatan qidiruv e‘lon qilinishi mumkin.

Agar surishtiruv ushbu Kodeksning 364-moddasi 1-bandida belgilangan asoslarga ko‘ra to‘xtatilgan bo‘lsa, surishtiruvchi tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlar orqali ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilinishi lozim bo‘lgan shaxsni aniqlash va uni javobgarlikka tortish choralarini ko‘rishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 364 — 371-moddalari.

381¹⁰-modda. Surishtiruvni tamomlash turlari

Surishtiruv jinoyat ishini tugatish to‘g‘risida qaror chiqarish, ayblov dalolatnomasi, ishni tibbiy yo‘sindagi majburlov choralarini qo‘llash yoki taraflarning yarashuvi uchun sudga yuborish to‘g‘risida qaror chiqarish yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish haqida sudga iltimosnoma kiritish to‘g‘risida taqdimnoma tayyorlash bilan tamomlanadi.

381¹¹-modda. Jinoyat ishini tugatish

Jinoyat ishi ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo‘lganda tugatiladi.

Ushbu Kodeks 84-moddasi birinchi qismining 2-bandida nazarda tutilgan asos mavjud bo‘lganda jinoyat ishini tugatish ushbu Kodeksning 63-bobida nazarda tutilgan qoidalarga binoan sud tomonidan amalga oshiriladi.

Surishtiruvchining jinoyat ishini tugatish to‘g‘risidagi qarori ushbu Kodeksning 374-moddasida nazarda tutilgan talablarga rioya etilgan holda tuziladi.

Surishtiruvchi ishni tugatish to‘g‘risida qaror chiqargach, bu haqda gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchiga, fuqaroviy da‘vogarga, fuqaroviy javobgarga va ularning vakillariga, xuddi shuningdek ish korxonasi, muassasa, tashkilot yoki fuqaroning bergan xabari bilan qo‘zg‘atilgan bo‘lsa, shu korxonasi, muassasa, tashkilot vakillariga yoxud fuqaroga xabar qiladi. Ayni vaqtda ularga ishni tugatish to‘g‘risidagi qaror ustidan prokurorga shikoyat qilish huquqi tushuntiriladi.

Harbiy xizmatga chaqiriluvchi shaxsga nisbatan ish tugatilganda surishtiruvchi bu haqda yetti kunlik muddat ichida yozma tarzda tuman (shahar) mudofaa ishlari bo‘limiga xabar qiladi.

Qarang: O'zbekiston Respublikasining "Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida"gi Qonuni 45-moddasining to'rtinchi qismi.

381¹²-modda. Ayblov dalolatnomasi

Surishtiruvchi to'plangan dalillarni ishni sudga o'tkazish uchun yetarli deb topsa, ayblov dalolatnomasi tuzadi.

Ayblov dalolatnomasi soddalashtirilgan shaklda tuziladi va surishtiruvda aniqlangan holatlar, ayblanuvchining shaxsi to'g'risidagi ma'lumotlar, e'lon qilingan ayblovning mazmuni, shuningdek surishtiruv davomida aniqlangan va ushbu jinoyat ishi uchun ahamiyatli bo'lgan boshqa ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Ayblov dalolatnomasining namunaviy shakli O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan tasdiqlanadi.

Ayblov dalolatnomasiga sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning yashash joyi ko'rsatilgan ro'yxati, shuningdek gumon qilinuvchi va ayblanuvchiga nisbatan qancha vaqt qamoqqa olish yoki uy qamog'i tariqasidagi ehtiyot chorasi qo'llanilganligi, ashyoviy dalillar, hukmning fuqaroviy da'vo va boshqa mulkiy undirishlar bo'yicha qismi ijrosini ta'minlash choralari, sud chiqimlari to'g'risidagi ma'lumotlar ilova qilinadi.

Sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning xavfsizligini ta'minlash zarur bo'lgan hollarda, ushbu Kodeksning 380-moddasi **uchinchi qismiga** muvofiq mazkur shaxslarning tegishli ro'yxati tuziladi va sudga taqdim etiladi.

381¹³-modda. Jinoyat ishi tamomlanganidan keyin undagi materiallar bilan tanishib chiqish huquqini ta'minlash

Ayblov dalolatnomasi tuzilganidan so'ng surishtiruvchi ayblanuvchi va himoyachiga surishtiruv tamomlanganligini e'lon qiladi, ularga ishdagi barcha materiallar bilan tanishib chiqishga doir huquqlarini tushuntiradi va tanishib chiqish uchun ishni tikilgan hamda raqamlangan ko'rinishda, hujjatlarning har bir jildini ro'yxati bilan taqdim etadi.

Basharti ish tugatilgan bo'lsa, surishtiruvchi bu haqda va ish materiallari bilan tanishish huquqi haqida gumon qilinuvchini, ayblanuvchini, himoyachini xabardor qiladi hamda ularning iltimosiga binoan ularga tanishib chiqish uchun ishni taqdim etadi.

Surishtiruvchi surishtiruv tamomlanganligi va ish ayblov dalolatnomasi bilan sudga yuborilishi yoki ish tugatilganligi to'g'risida jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga xabar qiladi, basharti ular xohlasalar, barcha ish materiallari bilan tanishib chiqish huquqiga ega ekanliklarini tushuntiradi. So'ng surishtiruvchi ko'rsatib o'tilgan protsess ishtirokchilarining iltimosiga muvofiq, tanishib chiqish uchun ularga ishni taqdim etadi.

Jabrlanuvchilar, guvohlar, xolislar va protsessning boshqa ishtirokchilari xavfsizligini ta'minlash maqsadida tergov harakatlari bayonnomasining kirish qismlari tanishib chiqish uchun taqdim qilinmasligi mumkin. Bunday hollarda bayonnomalarning ko'rsatib o'tilgan protsess ishtirokchilari to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kirish qismlari muhrlangan holda saqlanadi.

Basharti ayblanuvchining himoyachisi yoki jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgarining vakili uzrli sabablarga binoan belgilangan vaqtda ish materiallari bilan tanishib chiqish uchun kela olmasa, surishtiruvchi tanishib chiqish muddatini ko'pi bilan besh sutkaga kechiktirishi mumkin. Himoyachi yoki vakil bu muddat ichida kelmagan taqdirda ayblanuvchiga boshqa himoyachini taklif qilish, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgarga boshqa vakil chaqirish uchun imkoniyat yaratiladi.

Ish bilan tanishib chiqayotgan shaxs ishdagi hujjatlardan ko'chirmalar yozib olishga haqlidir, davlat sirlarini yoki qonun bilan qo'riqlanadigan boshqa sirlarni o'z ichiga olgan ma'lumotlar bundan mustasno. Surishtiruvchi ayblov dalolatnomasi va ishdagi materiallar bilan tanishib chiqqanlik to'g'risida bayonnoma tuzadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining VIII bo'limi (davlat sirlari tushunchasi berilgan).

Ish bilan tanishib chiqqanidan keyingi og'zaki iltimoslarni surishtiruvchi bayonnomaga kiritadi. Protsess ishtirokchisi yozma tarzda alohida iltimosnoma berishi mumkin, bu haqda bayonnomada yozib qo'yiladi.

381¹⁴-modda. Iltimoslar qilish va ularni ko'rib chiqish tartibi

Ayblanuvchi, himoyachi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ish bilan tanishib chiqishgach yoki biror sababga ko'ra tanishib chiqishdan bosh tortganlaridan keyin surishtiruvchi ulardan qo'shimcha surishtiruv harakatlarini o'tkazish yoki yangi qarorlar qabul qilish xususida iltimoslari bor yoki yo'qligini aniqlaydi.

Taraflarning arizasiga binoan ularga iltimosnomalar tayyorlash va taqdim qilish uchun ikki sutka doirasida vaqt berilishi mumkin. Surishtiruvchi iltimosnomani to'la yoki qisman rad qilish to'g'risida qaror chiqaradi va bu haqda iltimosnoma berilgan vaqtdan boshlab uch sutka ichida arizachiga xabar beradi.

Arizachi iltimosni qondirish rad qilinganligi to'g'risidagi qaror bilan tanishib chiqqanidan keyin ikki sutka ichida prokurorga rad etilganlik ustidan shikoyat qilishi mumkin.

381¹⁵-modda. Jinoyat ishi bilan qayta tanishtirish

Surishtiruvchi iltimos qondirilganidan keyin, u kim tomonidan va kimlarning manfaatlari yo'lida bildirilgan bo'lishidan qat'i nazar, zarur hollarda bayon qilingan tergov va boshqa protsessual harakatlarni o'tkazgandan hamda ayblov dalolatnomasini qayta tuzgandan so'ng, ayblanuvchi, himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga ayblov dalolatnomasi va jinoyat ishining boshqa materiallari bilan yana tanishib chiqish imkoniyatini beradi.

381¹⁶-modda. Jinoyat ishining prokurorga yuborilishi

Ayblov dalolatnomasi surishtiruvchi tomonidan imzolanadi va surishtiruv bo'linmasi boshlig'i bilan kelishilganidan so'ng, jinoyat ishi darhol prokurorga yuboriladi.

381¹⁷-modda. Surishtiruvchining harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyat berish

Surishtiruvchining harakatlari va qarorlari ustidan shikoyatlar surishtiruv bo'linmasi boshlig'iga yoki ishni tergov qilishda qonunlarga rioya etilishi ustidan nazorat olib borayotgan prokurorga beriladi.

(46¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

47-bob. Surishtiruv va dastlabki tergov organlari shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organlarning qonunlarning ijro etishi ustidan nazorat

(47-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

382-modda. Prokurorning vakolatlari

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Prokuratura to'g'risida"gi Qonunning 28-bandi.

Surishtiruv va dastlabki tergov harakatlarini yuritishda qonunlarning ijro etilishi ustidan nazorat prokuror tomonidan amalga oshiriladi.

Jinoyat sodir etilgani to'g'risidagi ariza va xabarlarini ko'rish hamda hal qilish, tekshirishni amalga oshirishning ushbu Kodeksda belgilangan tartibi, chiqarilgan qarorlarning qonuniyligi surishtiruv va dastlabki tergov organlarining qonunlarning ijro etilishi ustidan olib boradigan nazoratining sohasidir.

Surishtiruv va dastlabki tergov organlari tomonidan qonunlarning ijro etilishi ustidan nazoratni amalga oshirib, prokuror o'z vakolati doirasida:

Oldingi tahrirga qarang.

surishtiruv va dastlabki tergov organlaridan hamda tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlardan ishlarni tekshirish uchun, sodir etilgan jinoyatlarga oid tezkor-qidiruv, surishtiruv, dastlabki tergov ishlarining borishiga doir hujjatlarni, materiallarni va boshqa ma'lumotlarni talab qilib oladi; sodir etilgan yoki tayyorlanayotgan jinoyatlar haqidagi ariza va ma'lumotlarni qabul qilish, ro'yxatdan o'tkazish va hal etish to'g'risidagi qonun talablari qay darajada ijro etilayotganligini har oy kamida bir marta tekshiradi;

(382-modda uchinchi qismining ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

surishtiruvchilar va tergovchilarning shuningdek tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining qonunga xilof hamda asossiz qarorlarini bekor qiladi;

(382-modda uchinchi qismining uchinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

jinoyatlarni tergov qilish, ehtiyot chorasini tanlash, o'zgartirish yoki bekor qilish, uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash haqida iltimosnoma qo'zg'atish jinoyat tavsifini belgilash, ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish, ayrim tergov harakatlarini bajarish va jinoyat sodir etgan shaxslarni qidirish to'g'risida yozma ko'rsatmalar beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi to'rtinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash yoxud uy qamog'i bo'yicha qo'shimcha taqiq (cheklov) belgilash to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi yoxud qamoqda saqlab turish yoki uy qamog'i muddatini uzaytirish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi;

(382-moddaning uchinchi qismi beshinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

ayblanuvchini lavozimidan chetlashtirish to'g'risida, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish haqida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi yoxud

ayblanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuniga asosan oltinchi xatboshi bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish haqida yoki jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrdagi O'RQ-193-sonli Qonuni asosida oltinchi xatboshi bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

murdani eksqumatsiya qilish to'g'risida, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan sakkizinchi xatboshi bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi yoki iltimosnomaga rozilik beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuniga asosan to'qqizinchi xatboshi bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Oldingi tahrirga qarang.

guvohlarning va jabrlanuvchilarning (fuqaroviy da'vogarning) ko'rsatuvlarini oldindan mustahkamlab qo'yish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritadi;

gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi bilan aybga iqrorlik to'g'risida ushbu Kodeksda belgilangan tartibda kelishuv tuzadi;

(382-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan o'ninchi va o'n birinchi xatboshilar bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga shaxslarni ushlab, majburiy keltirish, qidirish haqidagi qarorlar, sudning qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi ajrimini ijro etishni, shuningdek prokuror yoki prokuratura tergovchisi yurituvidagi ishlar yuzasidan jinoyatlarni ochish va jinoyat sodir etgan shaxslarni aniqlash uchun zarur choralarni ko'rish to'g'risida ko'rsatmalar beradi;

(382-moddaning uchinchi qismi to'qqizinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

surishtiruvda, dastlabki tergovda ishtirok etadi hamda zarur hollarda, ushbu Kodeksga muvofiq har qanday ish bo'yicha ayrim tergov harakatlarini shaxsan bajaradi yoki tergovni to'liq amalga oshiradi;

(382-modda uchinchi qismining yettinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-sentabrdagi O'RQ-181-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 39-son, 390-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

tintuv o'tkazishga, telefonlar va boshqa telekommunikatsiya qurilmalari orqali olib boriladigan so'zlashuvlarni eshitib turishga hamda ular orqali uzatiladigan axborotni olishga, uy-joy

daxlsizligi, yozishmalar, telefon orqali soʻzlashuvlar hamda boshqa soʻzlashuvlar, aloqa tarmoqlari orqali uzatiladigan pochta, kuryerlik joʻnatmalari va telegraf xabarlarini sir saqlanishi huquqlarini cheklovchi hamda abonentlar yoki abonent qurilmalari oʻrtasidagi bogʻlanishlar haqida axborot olishga qaratilgan tezkor-qidiruv tadbirlarini oʻtkazishga, shuningdek qonunda nazarda tutilgan hollarda, tergovga qadar tekshiruvni amalga oshiruvchi organ mansabdor shaxsining, surishtiruvchining hamda tergovchining boshqa harakatlariga ruxsat beradi;

(382-modda uchinchi qismining oʻn ikkinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2020-yil 30-noyabrdagi OʻRQ-651-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 01.12.2020-y., 03/20/651/1577-son)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 89-moddasining birinchi qismi, 148-modda, 154-moddaning birinchi qismi, 161-moddaning birinchi qismi, 166-moddaning uchinchi qismi, 170-modda va 382-modda uchinchi qismining oʻninchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

dastlabki tergov va surishtiruv muddatlarini ushbu Kodeksda belgilangan hollarda va tartibda uzaytiradi;

(382-modda uchinchi qismining oʻn ikkinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 351-moddasining oltinchi va yettinchi qismlari.

ishlarni surishtiruv va dastlabki tergov organlariga qoʻshimcha tergov oʻtkazish toʻgʻrisidagi oʻz koʻrsatmalari bilan qaytaradi;

Oldingi tahrirga qarang.

jinoyat ishini prokuraturaning bir tergovchisidan boshqasiga, ushbu Kodeksda belgilangan hollarda va tartibda esa, bir dastlabki tergov va surishtiruv organidan boshqa dastlabki tergov va surishtiruv organiga oʻtkazadi;

(382-modda uchinchi qismining oʻn toʻrtinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 345-moddasining oʻn birinchi qismi.

surishtiruvchini yoki tergovchini, basharti ular ishning tergovchi chogʻida qonun buzilishiga yoʻl qoʻygan boʻlsalar, surishtiruv yoxud dastlabki tergov ishlarini davom ettirishdan chetlatadi;

Oldingi tahrirga qarang.

jinoyat ishlari qoʻzgʻatadi yoki ularni qoʻzgʻatishni rad etadi, ishlarni tugatadi yoxud yuritilishini toʻxtatadi; qonunda nazarda tutilgan hollarda tergovchi yoki surishtiruvchining ishni tugatishiga rozilik beradi; ayblov xulosasi, ayblov dalolatnomasi yoki qarorini tasdiqlaydi, ishlarni sudga yuboradi.

(382-modda uchinchi qismining oʻn oltinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Prokurorning ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibga muvofiq surishtiruv va dastlabki tergov organlariga hamda tergovga qadar tekshiruvni yoki tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlarga tergovga qadar tekshirish oʻtkazish, ishlarni qoʻzgʻatish va tergov qilish bilan bogʻliq boʻlgan koʻrsatmalari ana shu organlar uchun majburiydir.

(382-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 382-moddasi.

383-modda. Ko'p voqeali jinoyat ishlari bo'yicha prokurorning vakolatlari

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror yoki uning o'rinbosari ko'p voqeali jinoyat ishlari bo'yicha ayblovning ayrim voqealari yuzasidan muayyan shaxsga nisbatan to'plangan dalillarni ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasini tuzish uchun yetarli deb e'tirof etsa, shu voqealar bo'yicha tergovni tamomlash va ishni sudga yuborish haqida yozma ko'rsatma berishga haqli.

(383-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

384-modda. Ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishi yuzasidan prokuror hal etishi lozim bo'lgan masalalar

Prokuror yoki uning o'rinbosari tergovchidan ayblov xulosasi yoki surishtiruvchidan ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini o'rganib chiqishi va:

1) ayblanuvchi zimmasiga qo'yilayotgan qilmish sodir etilgan yoki etilmaganligini va bu qilmishda jinoyat tarkibi bor-yo'qligini;

2) qo'yilgan ayb ishdagi mavjud dalillar bilan asoslantirilgan-asoslantirilmaganligini;

3) ayblanuvchining isbotlangan barcha jinoiy qilmishlari ayblov mazmuniga kiritilgan-kiritilmaganligini;

4) jinoyati fosh qilingan barcha shaxslar ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilingan-qilinmaganligini;

5) ayblovni yoki ishni tugatishga sabab bo'ladigan holatlar bor-yo'qligini;

6) ayblanuvchining qilmishlariga to'g'ri yoki noto'g'ri tavsif berilganligini;

7) tergovga tegishlilik qoidalariga rioya qilinganligini;

8) ehtiyot chorasi to'g'ri yoki noto'g'ri tanlanganligini;

9) fuqaroviy da'voni va boshqa mulkiy undirishlarni ta'minlash choralari ko'rilgan-ko'rimaganligini;

10) jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar aniqlangan-aniqlanmaganligini hamda ularga barham berish choralari ko'rilgan-ko'rimaganligini;

11) tergov sinchkovlik bilan, har tomonlama, to'la va xolisona o'tkazilgan-o'tkazilmaganligini, barcha vajlar tekshirilganligini va himoyaning iltimosnomalari ko'rib chiqilganligini;

12) ishni birlashtirishda yoki ajratishda ushbu Kodeksning 332-moddasi talablariga rioya etilgan-etilmaganligini;

13) ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi ushbu Kodeksning 379, 380 va 381¹²-moddalarida nazarda tutilgan talablarga muvofiq tuzilgan-tuzilmaganligini;

14) surishtiruvchi va tergovchi ushbu Kodeksning boshqa talablariga rioya qilgan-qilmaganligini tekshirishi shart.

(384-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

385-modda. Ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishi yuzasidan prokurorning qarori

(385-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror yoki uning o'rinbosari ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini ko'pi bilan besh sutkada ko'rib chiqishi va quyidagi qarorlardan birini qabul qilishi shart:

1) ishni sudga yuborish uchun asoslar mavjud deb topib, ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlash;

2) o'z qarori bilan ayblov mazmunidan ayrim bandlarni chiqarib tashlash, yengilroq jinoyatni nazarda tutuvchi qonunni qo'llash va shu o'zgartirishlar bilan ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlash;

3) qo'shimcha tergov o'tkazish uchun ishni o'z ko'rsatmalari bilan surishtiruvchi yoki tergovchiga qaytarish;

4) surishtiruv o'tkazilgan jinoyat ishini tergovga tegishlilik qoidalari buzilganligi aniqlangan yoki ushbu Kodeksning 381⁵-moddasi to'rtinchi qismida nazarda tutilgan hollarda dastlabki tergov organiga o'tkazish;

5) ishni yuritishni to'xtatish;

6) ishni tugatish;

7) amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish.

(385-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Basharti ayblovni to'ldirish yoki uni og'irlashtirish tomoniga yoxud haqiqiy holatlarga ko'ra avvalgi ayblovdan jiddiy farq qiladigan tomonga o'zgartirish talab qilinsa, prokuror yoki uning o'rinbosari qo'shimcha yoki o'zgartirilgan ayb e'lon qilish uchun ishni qo'shimcha tergovga qaytaradi.

386-modda. Ehtiyot chorasi to'g'risida qaror

Oldingi tahrirga qarang.

Ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishi bo'yicha prokuror yoki uning o'rinbosari ehtiyot chorasini o'z qarori bilan bekor qilishga, o'zgartirishga yoki ilgari ehtiyot chorasi tanlanmagan bo'lsa, shunday chorani tatbiq etishga haqlidir. Bunda ushbu Kodeksning 28-bobidagi qoidalar qo'llaniladi.

(386-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

387-modda. Sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning ro'yxatini o'zgartirish

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishi sudga yuborilgunga qadar prokuror yoki uning o'rinbosari sud majlisiga chaqiriladigan shaxslarning ro'yxatini o'z qarori bilan qisqartirish yoki to'ldirishga haqlidir. Bunda ayblanuvchilar, muomala layoqatiga ega bo'lgan jabrlanuvchilar, voyaga yetmagan ayblanuvchilarning qonuniy vakillari, shuningdek fuqaroviy da'vogar deb e'tirof etilgan shaxslar yoki fuqaroviy javobgar tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinganlar va ularning vakillari ro'yxatdan tushirib qoldirilishi mumkin emas. Dastlabki tergovda yoki surishtiruvda guvoh sifatida so'roq qilinmagan va ekspert sifatida xulosa bermagan shaxslar ro'yxatga qo'shimcha qilib kiritilishi mumkin emas.

(387-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

388-modda. Jinoyat ishini sudga yuborish

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror yoki uning o'rinbosari ayblov xulosasini yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlab, jinoyat ishini tegishli sudga yuboradi. Shu sudga ish bilan birga sud majlisida tekshirish va hal etish uchun barcha iltimoslar va shikoyatlar yuboriladi.

(388-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror yoki uning o'rinbosari ishning sudga yuborilganligi haqida ayblanuvchiga va himoyachiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga darhol xabar qiladi va, agar iltimoslari bo'lsa, ularni sudga yuborishga yoki sud majlisida bayon qilishga haqli ekanliklari to'g'risida ma'lum qiladi. Ayni vaqtda prokuror yoki uning o'rinbosari ayblanuvchiga va himoyachiga ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi va unga qilingan ilovalarning tasdiqlangan nusxalarini yuboradi, sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslar ro'yxati bundan mustasno, basharti ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi yoxud ilovaga o'zgartishlar kiritilgan bo'lsa, ularni o'zgartirish to'g'risidagi qarorning nusxasi ham yuboriladi.

(388-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Agar ayblanuvchi qamoqda saqlanayotgan bo'lsa, ushbu moddaning **ikkinchi qismida** ko'rsatilgan hujjatlar prokurorning topshirig'iga ko'ra unga qamoqda saqlash joyining ma'muriyati tomonidan ular kelib tushgan kuni tilxat olib topshiriladi, tilxat hujjatlar topshirilgan sana va vaqt ko'rsatilgan holda sudga taqdim etiladi.

(388-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

O'NINCHI BO'LIM BIRINCHI INSTANSIYA SUDIDA ISH YURITISH

48-bob. SUDLOVGA TEGISHLILIK

389-modda. Jinoyat ishlarining sudlovga tegishliligi

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining sudloviga yuqori sudlarning va harbiy sudlarning sudloviga tegishli bo'lgan ishlardan tashqari hamma jinoyat ishlari tegishlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni 37-moddasining ikkinchi qismi.

Oldingi tahrirga qarang.

Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining sudloviga Jinoyat kodeksi 97-moddasining **ikkinchi qismida**, 118-moddasining **to'rtinchi qismida**, 150, 153, 155, 157, 158-moddalarida, 159-moddasining **uchinchi va to'rtinchi qismlarida**, 160, 161-moddalarida, 210-moddasining **uchinchi qismida**, 230, 231, 242, 244-moddalarida nazarda tutilgan jinoyatlarga doir ishlar tegishlidir.

(389-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Agar bir sudda ko‘rib chiqilayotgan jinoyat ishi bo‘yicha sud muhokamasi paytida sudlanuvchi tomonidan boshqa sud sudloviga tegishli jinoyat sodir etilganligini ko‘rsatuvchi holatlar aniqlansa, ishni ko‘rib chiqish sud muhokamasini boshlagan sud tomonidan davom ettiriladi.

(389-modda O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O‘RQ-421-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Harbiy sudlar sudloviga tegishli ishlar qonunchilik bilan belgilanadi.

(389-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 41-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 23-sonli “Harbiy xizmatni o‘tash tartibiga qarshi jinoyatlarga oid ishlarni ko‘rish bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 1.3 bandi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudloviga o‘ta murakkab va ahamiyatli ishlar tegishlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonunining 13-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi, Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudining raisi, viloyat, Toshkent shahar sudining raislari, O‘zbekiston Respublikasi Harbiy sudining raisi ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan jinoyat to‘g‘risidagi ishni, agar u mazmunan murakkab bo‘lmasa, jinoyat ishlari bo‘yicha tegishli tuman (shahar) sudiga, shuningdek hududiy harbiy sudga ko‘rish uchun topshirishga haqli.

(389-moddaning oltinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

390-modda. Yuqori sudning o‘zi ko‘rishi uchun quyi sud sudloviga tegishli jinoyat ishini olish huquqi

Yuqori sud quyi sud sudloviga tegishli har qanday jinoyat ishini birinchi instansiya sudi tariqasida o‘zi ko‘rish uchun olishga haqlidir.

391-modda. Jinoyat ishining hududiy jihatdan sudlovga tegishligi

Jinoyat ishi jinoyat sodir etilgan joydagi sudda ko‘riladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat sodir etilgan joyni aniqlash imkoniyati bo‘lmasa, ish dastlabki tergov yoki surishtiruv tamom bo‘lgan hududdagi sud tomonidan ko‘riladi.

(391-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Uzoqqa cho‘zilgan yoki davomli jinoyatlarga doir ishlar jinoyat qaysi hududda tamomlangan yoki to‘xtatilgan bo‘lsa, shu hududdagi sudning sudloviga tegishli bo‘ladi.

392-modda. Jinoyat ishlari birlashtirilganda ularning sudlovga tegishligi

Oldingi tahrirga qarang.

Bir necha shaxsni turli hududlarda sodir etgan jinoyatlari uchun ayblash to'g'risidagi jinoyat ishlari, shuningdek bir shaxsni bir necha jinoyatni sodir etishda ayblash to'g'risidagi jinoyat ishlari birlashtirilganda, agar bu ishlar bir xil darajadagi ikki yoki bir necha sudning sudloviga tegishli bo'lsa, ish dastlabki tergov yoki surishtiruv qaysi hududda tamomlangan bo'lsa, shu hududdagi sud tomonidan ko'riladi.

(392-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Bir shaxs yoki bir guruh shaxslar turli darajadagi sudlarning sudloviga tegishli bir necha jinoyatni sodir etishda ayblangan bo'lsa, bunday ishlar yuqori sud tomonidan ko'riladi.

Basharti ish bo'yicha bir shaxs yoki bir guruh shaxslar bir necha jinoyatni sodir etishda ayblansalar va bu shaxslardan loqal biri yoki jinoyatlardan biri haqidagi ish harbiy sudning sudloviga tegishli bo'lsa, barcha jinoyatlar va barcha shaxslarga doir ish harbiy sud tomonidan ko'riladi.

393-modda. Jinoyat ishining sudlovga tegishliligiga ko'ra o'tkazilishi

Jinoyat ishi to'la, xolisona va o'z vaqtida ko'rilishini ta'minlash maqsadida ishni bir suddan boshqa sudga yuqori sud raisi qarori bilan o'tkazish mumkin.

Ishni boshqa viloyatdagi yoki Qoraqalpog'iston Respublikasidagi sudga o'tkazish masalasi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Raisi tomonidan hal etiladi.

Basharti sudya jinoyat ishini sudda muhokama qilish uchun tayinlash masalasini hal qilish chog'ida ish mazkur sudning sudloviga tegishli emasligini aniqlasa, ishni sudlovga tegishliligiga ko'ra o'tkazish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Ishning o'tkazilishiga faqat ish sud majlisida ko'rila boshlangunga qadar yo'l qo'yiladi.

Ish shu darajadagi boshqa sudning sudloviga tegishli ekani sud majlisida ma'lum bo'lib qolsa, ishning holatlarini to'la tekshirishga zarar yetkazmaydigan bo'lsa, sud ishni ko'rishni davom ettiraveradi, aks holda sud ishni sudlovga tegishliligiga ko'ra boshqa sudga yuborib, bu haqda ajrim chiqaradi.

Sud o'z majlisida ishning yuqori sud yoki harbiy sud sudloviga tegishliligini aniqlagach, uni tegishli sudga yuborib, bu xususda ajrim chiqaradi.

Yuqori sudning sud majlisida ko'rila boshlangan ishni quyi sudga yuborishga yo'l qo'yilmaydi.

394-modda. Sudlovga tegishlilik xususida tortishuvga yo'l qo'yilmasligi

Sudlovga tegishlilik xususida sudlar o'rtasida bahs bo'lishiga yo'l qo'yilmaydi. Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda bir suddan boshqa sudga yuborilgan jinoyat ishi albatta ko'rib chiqish uchun qabul qilinishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 393-moddasi.

Oldingi tahrirga qarang.

49-bob. JINOYAT ISHINI SUDDA KO'RISH UCHUN TAYYORLASH

(49-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

395-modda. Kelib tushgan jinoyat ishi bo'yicha sudyaning harakatlari

Sudya jinoyat ishini ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi yoxud tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash haqidagi masalani ko'rib chiqish uchun ishni sudga yuborish to'g'risidagi qaror bilan qabul qilib olgach, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) ishni sudlovga tegishliligiga ko'ra o'tkazish to'g'risida;
- 2) ishni sudga ko'rish uchun tayinlash haqida;
- 3) dastlabki eshituv o'tkazish to'g'risida.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan masalalarga doir ajrim sudya tomonidan ish sudga kelib tushgan paytdan e'tiboran yetti sutkadan kechiktirmay qabul qilinadi. Bu muddat shu sudning raisi tomonidan ko'pi bilan uch sutkagacha uzaytirilishi mumkin.

(395-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

396-modda. Sudga kelib tushgan jinoyat ishi bo'yicha aniqlanishi lozim bo'lgan holatlar

Sudya ushbu Kodeks 395-moddasining **birinchi qismida** nazarda tutilgan masalalarni hal etishda jinoyat ishi bo'yicha har bir ayblanuvchiga nisbatan quyidagi holatlarni aniqlashi kerak:

- 1) ish mazkur sudning sudloviga tegishlimi;
- 2) ishning sud majlisida ko'rilishi uchun asoslar yetarlimi;
- 3) surishtiruv va dastlabki tergov o'tkazish chog'ida ushbu Kodeksning talablariga rioya qilinganmi;
- 4) ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasi to'g'ri tanlanganmi;
- 5) jinoyat oqibatida yetkazilgan mulkiy zararining o'rni qoplanishini ta'minlash choralari ko'rilganmi;
- 6) ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi ushbu Kodeksning talablariga muvofiq tuzilganmi;
- 7) dastlabki eshituv o'tkazish uchun asoslar bormi.

(396-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

397-modda. Jinoyat ishini sudga ko'rish uchun tayinlash to'g'risidagi ajrim

(397-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishini sudga ko'rish uchun tayinlash to'g'risidagi ajrimda:

(397-moddaning birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

- 1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;
(397-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)
- 2) sudyaning lavozimi va familiyasi;
- 3) sudlanuvchining familiyasi, ismi, otasining ismi, Jinoyat **kodeksining** unga nisbatan e'lon qilingan aybga doir moddasi;
- 4) ishning sud majlisida ko'rilishi uchun yetarli asoslar borligi to'g'risidagi xulosa;

5) sudlanuvchilarga nisbatan qo‘llanilgan ehtiyot chorasi to‘g‘risidagi qaror;

Oldingi tahrirga qarang.

6) sud muhokamasida davlat ayblovchisining va himoyachining ishtiroki;

7) ishning ochiq yoki yopiq sud majlisida ko‘rilishi;

8) sud muhokamasining joyi va vaqti ko‘rsatilishi lozim.

(397-moddaning 6 va 7-bandlari O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuniga asosan 6, 7 va 8-bandlar bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

398-modda. Mulkiy zararni qoplashni ta‘minlash choralari

Oldingi tahrirga qarang.

Sudya surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilganda jinoyat oqibatida yetkazilgan mulkiy zararning o‘rni qoplanishini ta‘minlash choralari ko‘rilmaganligini va bunday choralar bevosita sud tomonidan ko‘rilishi mumkin emasligini aniqlagach, o‘z ajrimi bilan surishtiruvchining yoki tergovchining zimmasiga zarur choralar ko‘rish vazifasini yuklaydi.

(398-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 290-moddasi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli “Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida”gi qarori 28-bandining birinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrda 13-sonli “Jinoyat ishlari bo‘yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 5-bandining ikkinchi xatboshisi.

Oldingi tahrirga qarang.

(399-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuniga asosan o‘z kuchini yo‘qotgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(400-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuniga asosan o‘z kuchini yo‘qotgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(401-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O‘RQ-675-sonli Qonuniga asosan o‘z kuchini yo‘qotgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

401¹-modda. Dastlabki tergovning texnik yo‘sindagi kamchiliklarini bartaraf etish uchun ishni prokurorga yuborish

Surishtiruv yoki dastlabki tergov jarayonida yo‘l qo‘yilgan texnik yo‘sindagi kamchiliklar, shu jumladan yozuvdagi xatolar, harfiy xatolar va arifmetik xatolar aniqlangan taqdirda, sudya ularni bartaraf etish uchun ishni prokurorga yuboradi.

Texnik yo‘sindagi kamchiliklar bartaraf etilganidan va ish prokuror tomonidan qaytarilganidan keyin besh sutka ichida sud ushbu Kodeksda belgilangan umumiy qoidalarga ko‘ra jinoyat ishini sudda muhokama qilish uchun tayinlash bilan bog‘liq masalalarni hal etadi.

(401¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

402-modda. Protsess ishtirokchilarini jinoyat ishi materiallari bilan tanishtirish

Oldingi tahrirga qarang.

Sudya jinoyat ishi sudda muhokama qilish uchun tayinlangandan so'ng prokuror, himoyachi, jamoat ayblovchisi, jamoat himoyachisi, shuningdek sudlanuvchi, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga, basharti ular surishtiruv yoki dastlabki tergov davrida ish materiallari bilan tanishtirilmagan bo'lsalar, ishdagi barcha materiallar bilan tanishib chiqishlari va o'zlari uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni ko'chirib olishlariga imkoniyat yaratishi shart.

(402-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

403-modda. Sud majlisiga chaqirish

Oldingi tahrirga qarang.

Sudya jinoyat ishini sudda ko'rish uchun tayinlash to'g'risidagi sud ajrimida ko'rsatilgan shaxslarni sud majlisiga chaqirish to'g'risida farmoyish beradi, shuningdek sud majlisiga tayyorgarlik bilan bog'liq boshqa choralarni ko'radi.

(403-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(404-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

405-modda. Sud majlisida jinoyat ishini muhokama qilish muddati

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishini sudda muhokama qilishga tayinlash to'g'risida sudyaning ajrimi chiqarilgan vaqtdan boshlab ko'pi bilan o'n sutkada sud ishni ko'rishni boshlashi lozim.

(405-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Jinoyat ishini sudda muhokama qilish muddati ishni muhokama qilish boshlangan kundan e'tiboran ikki oydan oshmasligi kerak.

Jinoyat ishini ko'rish to'xtatib turilgan vaqt ishni muhokama qilish muddatiga kirmaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan muddat birinchi instansiya sudining ajrimiga asosan Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining, O'zbekiston Respublikasi harbiy sudining raisi tomonidan to'rt oygacha uzaytirilishi mumkin.

(405-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Sudlarda jinoyat ishlarini ko'rib chiqish muddatini to'rt oydan ko'proqqa uzaytirishga alohida hollarda faqat murakkab va ko'p voqeali ishlar bo'yicha yo'l qo'yiladi. Birinchi instansiya sudining ajrimiga asosan besh oygacha bo'lgan bunday uzaytirish O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisining o'rinbosari va olti oygacha bo'lgan shunday uzaytirish O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi tomonidan amalga oshiriladi.

(405-modda O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrda 568-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2004-y., 1-2-son, 18-modda)

Oldingi tahririga qarang.

405¹-modda. Ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini sudda muhokama qilish muddatlari

Ayblov dalolatnomasi bilan kelgan jinoyat ishini sudda muhokama qilish muddati ishni muhokama qilish boshlangan kundan e'tiboran bir oydan oshmasligi kerak.

Jinoyat ishini ko'rish to'xtatib turilgan vaqt ishni muhokama qilish muddatiga kirmaydi.

Oldingi tahririga qarang.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** nazarda tutilgan muddat birinchi instansiya sudining ajrimiga asosan Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining, O'zbekiston Respublikasi harbiy sudining raisi tomonidan ikki oygacha uzaytirilishi mumkin.

(405¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahririga qarang.

49¹-bob. JINOYAT ISHI BO'YICHA DASTLABKI ESHITUV

405²-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv ushbu bobda nazarda tutilgan o'ziga xos xususiyatlar inobatga olingan holda, sud muhokamasining umumiy qoidalari bo'yicha o'tkaziladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 4053 — 40515-moddalari.

405³-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish uchun asoslar

Ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, sud taraflarning iltimosiga ko'ra yoki o'z tashabbusi bilan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazadi.

Dastlabki eshituv quyidagilar uchun asoslar mavjud bo'lgan taqdirda o'tkaziladi:

- 1) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni to'xtatib turish;
- 2) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni tugatish;
- 3) jinoyat ishini ayblov dalolatnomasini, ayblov xulosasini yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qarorni tasdiqlagan prokurorga yuborish;
- 4) ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishlarini birlashtirish;
- 5) nomaqbul dalillarni ishdan chiqarib tashlash to'g'risida taraflardan birining iltimosi mavjud bo'lsa, ushbu dalillarni chiqarib tashlash.

405⁴-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazish to'g'risidagi ajrim

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv o'tkazish to'g'risidagi ajrimda quyidagilar ko'rsatiladi:

Oldingi tahririga qarang.

- 1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;

(405⁴-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

- 2) sudyaning lavozimi va familiyasi;
- 3) ayblanuvchining familiyasi, ismi, otasining ismi va Jinoyat kodeksining unga nisbatan ayblov qo'yilayotgan moddasi;
- 4) iltimosnoma kiritgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi va protsessual maqomi;

- 5) dastlabki eshituvni o'tkazish uchun asoslar;
- 6) dastlabki eshituv ishtirokchilari;
- 7) dastlabki eshituv o'tkaziladigan joy va vaqt.

405⁵-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish muddatlari

Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituv sudya tomonidan jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni tayinlash to'g'risidagi ajrim chiqarilgan paytdan e'tiboran besh sutkadan kechiktirmay boshlanishi kerak.

Dastlabki eshituvni o'tkazish davomiyligi dastlabki eshituv boshlangan kundan e'tiboran o'n sutkadan oshmasligi kerak.

405⁶-modda. Jinoyat ishi bo'yicha dastlabki eshituvni o'tkazish tartibi

Dastlabki eshituv sudya tomonidan yopiq sud majlisida yakka tartibda, taraflar ishtirokida o'tkaziladi.

Taraflarni sud majlisiga chaqirish to'g'risidagi bildirish dastlabki eshituv o'tkaziladigan kunga qadar kamida uch sutka oldin yuborilgan bo'lishi kerak.

Sud majlisida ayblanuvchi, uning himoyachisi va davlat ayblovchisi ishtirok etishi shart.

Dastlabki eshituv ayblanuvchi yo'qligida uning iltimosiga ko'ra yoki basharti sud muhokamasini ushbu Kodeks 410-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan tartibda o'tkazish uchun asoslar mavjud bo'lsa, taraflardan birining iltimosiga ko'ra o'tkazilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 410-moddasi.

O'z vaqtida xabardor qilingan jabrlanuvchining va uning vakilining, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgarining hamda ular vakillarining sud majlisiga kelmaganligi dastlabki eshituvni o'tkazish uchun monelik qilmaydi.

Raislik qiluvchi dastlabki eshituv bo'yicha sud majlisini belgilangan vaqtda ochadi.

Raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, kimlar davlat ayblovchisi, himoyachi, sud majlisining kotibi ekanligini e'lon qiladi.

Raislik qiluvchi ayblanuvchining shaxsini aniqlaydi. Keyin raislik qiluvchi, agar jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishda ishtirok etayotgan bo'lsa, ayblanuvchining qonuniy vakilining, jabrlanuvchining, uning vakilining shaxsini aniqlaydi.

Raislik qiluvchi sud majlisi ishtirokchilariga ularning sudyani, davlat ayblovchisini, sud majlisi kotibini va sud majlisining boshqa ishtirokchilarini rad qilish huquqlarini tushuntiradi. Bildirilgan rad qilishlarni sud ushbu Kodeksning 80-moddasida nazarda tutilgan tartibda hal qiladi.

Raislik qiluvchi ayblanuvchidan, shuningdek sud majlisiga chaqirilgan shaxslardan iltimoslari bor-yo'qligini so'raydi.

Dastlabki eshituvni o'tkazish raislik qiluvchining ma'ruzasi bilan boshlanadi, ma'ruzadan keyin u sud majlisida hozir bo'lganlarni eshitadi. So'ngra jinoyat ishiga doir materiallar tekshiriladi.

Agar bir taraf nomaqbul dalilni chiqarib tashlash to'g'risida iltimosnoma bergan bo'lsa, sudya boshqa tarafdin unda mazkur iltimosnomaga qarshi e'tirozi bor-yo'qligini surishtiradi. E'tirozlar mavjud bo'lmagan va dalillarni nomaqbul deb e'tirof etish uchun qonunda nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda sudya iltimosnomani qanoatlantiradi.

Taraflarning qo'shimcha dalillarni talab qilib olish to'g'risidagi iltimosnomalari, agar ushbu dalillar ish uchun ahamiyatli bo'lsa, qanoatlantirilishi kerak. Shundan so'ng davlat ayblovchisining va himoyachining dastlabki eshituvda hal etilayotgan masalalar yuzasidan fikri

eshiriladi. Davlat ayblovchisining va himoyachining fikrini eshitgach, raislik qiluvchi ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi, ushbu ajrim sud majlisida o‘qib eshittirilishi kerak.

Dastlabki eshituv natijalari bo‘yicha sudya ushbu Kodeksning 405¹⁴-moddasida nazarda tutilgan ajrimlardan birini chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 405¹⁴-moddasi.

Dastlabki eshituv jarayonida sud majlisi kotibi ushbu Kodeksning 426-moddasida nazarda tutilgan qoidalar bo‘yicha bayonnoma yuritadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 426-moddasi.

405⁷-modda. Jinoyat ishi bo‘yicha ish yuritishni to‘xtatib turish va qayta tiklash

Agar jinoyat ishi bo‘yicha dastlabki eshituvni o‘tkazish chog‘ida ayblanuvchining yashiringanligi aniqlansa, sudya ushbu ayblanuvchiga nisbatan ish yuritishni to‘xtatib turish va unga nisbatan qidiruv e‘lon qilish to‘g‘risida ajrim chiqaradi, bundan ushbu Kodeksning 410 va 418-moddalarida nazarda tutilgan hollar mustasno. Bir vaqtning o‘zida ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini o‘zgartirish masalasi hal etiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 418-moddasi.

Ayblanuvchining sud majlisida ishtirok etishini istisno etadigan og‘ir va davomli kasallikka chalinganligi sud-tibbiy ekspertiza xulosasi bilan tasdiqlangan taqdirda, sudya ishni yuritishni ayblanuvchi sog‘ayguniga qadar to‘xtatib turish to‘g‘risida ajrim chiqaradi.

Jinoyat ishi bo‘yicha ish yuritish uning to‘xtatib turilishiga sabab bo‘lgan holatlar bartaraf etilganidan keyin qayta tiklanadi.

Jinoyat ishi bo‘yicha ish yuritishni qayta tiklash to‘g‘risida sudya ajrim chiqaradi.

405⁸-modda. To‘xtatib turilgan jinoyat ishini prokurorga o‘tkazish

Ushbu Kodeks 405⁷-moddasining birinchi qismiga muvofiq yuritilishi to‘xtatib turilgan jinoyat ishi ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga ayblanuvchini qidirish choralari ko‘rish uchun o‘tkaziladi.

405⁹-modda. Jinoyat ishini to‘xtatib turish muddatlari

Jinoyat ishi quyidagi hollarda to‘xtatib turiladi:

ushbu Kodeks 405⁷-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan taqdirda — ayblanuvchi topilguniga qadar;

ushbu Kodeks 405⁷-moddasining ikkinchi qismida nazarda tutilgan taqdirda — ayblanuvchi sog‘ayguniga qadar.

405¹⁰-modda. Jinoyat ishini tugatish

Ushbu Kodeksning 83-moddasida, 84-moddasining birinchi qismida nazarda tutilgan holatlar mavjud bo‘lganda sud jinoyat ishini tugatadi.

Sud ajrimida:

jinoyat ishini tugatish asoslari ko‘rsatiladi;

ehtiyot choralarini, shuningdek fuqaroviy da'voni ta'minlash choralarini bekor qilish haqidagi masalalar hal etiladi;

ashyoviy dalillar to'g'risidagi masala hal etiladi.

Sud ushbu Kodeks 84-moddasining **beshinchi qismida** nazarda tutilgan asoslar bo'yicha ishni tugatishga haqlidir.

Jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi ajrimning ko'chirma nusxasi ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran besh sutka ichida prokurorga yuboriladi, o'ziga nisbatan ish tugatilgan shaxsga va jabrlanuvchiga topshiriladi.

405¹¹-modda. Nomaqbul dalillarni chiqarib tashlash to'g'risidagi iltimosnoma

Ayblanuvchi, himoyachi va davlat ayblovchisi jinoyat ishi materiallaridagi har qanday dalilni, agar ularni nomaqbul dalillar deb hisoblasa, chiqarib tashlash to'g'risida iltimosnoma berishga haqli.

Iltimosnoma jinoyat ishi sudga ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi bilan birga yuborilganidan keyin, ayblov dalolatnomasining yoki ayblov xulosasining ko'chirma nusxasi olingan kundan e'tiboran uch sutka ichida berilishi mumkin.

Iltimosnomaning ko'chirma nusxasi ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga, shuningdek jabrlanuvchiga iltimosnoma sudga taqdim etilgan kunda yuboriladi.

Iltimosnomada quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

1) taraf chiqarib tashlanishini iltimos qilayotgan dalil;

2) dalilni nomaqbul deb topish va chiqarib tashlash uchun ushbu Kodeksda nazarda tutilgan asoslar.

Dalillar qonunga xilof usullar bilan yoki jinoyat protsessi ishtirokchilarini qonun bilan kafolatlangan huquqlaridan mahrum qilgan yoki ularning huquqlarini cheklagan yoxud ushbu Kodeks talablarini buzgan holda olinganligiga asoslangan holda ularni chiqarib tashlash to'g'risida himoya tarafi tomonidan berilgan iltimosnomani ko'rib chiqish chog'ida himoya tarafi taqdim etgan vajlarni rad etish prokurorning zimmasida bo'ladi. Qolgan hollarda buni isbotlash vazifasi iltimosnoma bergan tarafning zimmasida bo'ladi.

Agar sud dalilni chiqarib tashlash to'g'risida qaror qabul qilsa, mazkur dalil yuridik kuchini yo'qotadi va u hukmga yoki boshqa sud qaroriga asos bo'lishi, shuningdek sud muhokamasi jarayonida bu dalilni tekshirish va undan foydalanish mumkin emas.

Ishni mazmunan ko'rish davomida ilgari nomaqbul deb topilgan va chiqarib tashlangan dalilni maqbul deb topish masalasi taraflarning iltimosnomasiga asosan ko'rib chiqilishi mumkin.

405¹²-modda. Jinoyat ishini ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini, tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qarorni tasdiqlagan prokurorga yuborish uchun asoslar

Sudya jinoyat ishining sud tomonidan ko'rib chiqilishiga doir to'sqinliklarni bartaraf etish uchun uni taraflarning iltimosnomasiga ko'ra yoki o'z tashabbusi bilan quyidagi hollarda prokurorga yuboradi, agar:

1) ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi ushbu Kodeksning talablari buzilgan holda tuzilgan bo'lsa va bu mazkur ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasi asosida sud tomonidan hukm yoki boshqa qaror chiqarish imkoniyatini istisno etsa;

2) tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qaror bilan birga sudga yuborilgan jinoyat ishi bo'yicha ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tuzish zarurati bo'lsa;

3) jinoyat ishlarini birlashtirish uchun ushbu Kodeksning 332-moddasida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lsa;

4) ayblanuvchi jinoyat ishi materiallari bilan tanishish chog'ida unga ushbu Kodeksning 375 va 381¹³-moddalarida nazarda tutilgan huquqlar tushuntirilmagan bo'lsa;

5) ayblov dalolatnomasida yoki ayblov xulosasida, jinoyat ishini tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash uchun sudga yuborish to'g'risidagi qarorda bayon etilgan haqiqiy holatlar ayblanuvchining, o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risida ish yuritilayotgan shaxsning xatti-harakatlarini og'irroq jinoyat, ijtimoiy xavfli qilmish sifatida malakalash uchun asoslar mavjudligidan dalolat bersa yoki bunday holatlar mavjudligi dastlabki eshituv jarayonida aniqlangan bo'lsa.

Ushbu modda birinchi qismining 5-bandida nazarda tutilgan asoslarga ko'ra jinoyat ishini prokurorga yuborishda sud ayblanuvchining, o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risida ish yuritilayotgan shaxsning xatti-harakatlarini og'irroq jinoyat, ijtimoiy xavfli qilmish sifatida tavsiflash uchun asos bo'lgan holatlarni ko'rsatishi shart. Bunda sud jinoyatni yoki ijtimoiy xavfli qilmishni O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi Maxsus qismining qaysi moddasi bilan tavsiflash lozimligini ko'rsatishga, shuningdek dalillarni baholash to'g'risida, ayblanuvchining aybdorligi haqida xulosa qilishga haqli emas.

Sudya jinoyat ishini prokurorga yuborishda ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasi to'g'risidagi masalani hal etadi. Zarur bo'lgan taqdirda sudya ayblanuvchini qamoqda saqlash muddatini tergov ishlarini yuritish va boshqa protsessual harakatlarni bajarish uchun ushbu Kodeksning 245-moddasida nazarda tutilgan muddatlarni inobatga olgan holda uzaytiradi.

405¹³-modda. Jinoyat ishlarini bitta ish yurituvga birlashtirish

Dastlabki eshituv vaqtida ushbu Kodeksning 392-moddasida nazarda tutilgan, jinoyat ishi kelib tushganidan keyin yuzaga kelgan asoslar aniqlangan taqdirda, sudya o'z tashabbusi bilan yoki taraflarning iltimosnomasiga ko'ra jinoyat ishlarini bitta ish yurituvga birlashtirish to'g'risida qaror qabul qilishga haqli.

405¹⁴-modda. Sud ajrimi

Sudya dastlabki eshituvni o'tkazish natijalari bo'yicha quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

- 1) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni to'xtatib turish to'g'risida;
- 2) jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni tugatish haqida;
- 3) jinoyat ishini ayblov dalolatnomasini, ayblov xulosasini yoki tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi qarorni tasdiqlagan prokurorga yuborish to'g'risida;
- 4) ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishlarini birlashtirish yoki ajratish haqida;
- 5) dalilni nomaqbul deb topish va chiqarib tashlash to'g'risidagi iltimosnomani qanoatlantirish to'g'risida yoki qanoatlantirishni rad etish haqida.

Ajrim chiqarilgan yoki ish apellatsiya instansiyasi sudidan qaytgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay uni chiqargan sud tomonidan ijro etiladi.

405¹⁵-modda. Sud ajrimi ustidan shikoyat berish va protest keltirish

Sudyaning ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran yetmish ikki soat ichida apellatsiya tartibida xususiy shikoyat, xususiy protest berilishi mumkin.

Xususiy shikoyat, xususiy protest ajrimni chiqargan sud orqali beriladi, sud uni materiallar bilan birga apellatsiya instansiyasi sudiga yigirma to'rt soat ichida yuborishi shart. Apellatsiya

instansiyasi sudi mazkur materiallarni kelib tushgan paytdan e'tiboran yetmish ikki soatdan kechiktirmay xususiy shikoyat, xususiy protest bilan birga ko'rib chiqishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi xususiy shikoyat, xususiy protestni ko'rib chiqib, o'z ajrimi bilan:

sudyaning ajrimini o'zgarishsiz, shikoyatni, protestni esa — qanoatlantirmay qoldirishga; sudyaning ajrimini o'zgartirishga;

sudyaning ajrimini bekor qilishga va ishni mohiyatan ko'rib chiqish uchun sudga yuborishga haqli.

Jinoyat ishi ajrimni chiqargan sudga appellatsiya instansiyasi sudining ajrimi chiqarilgan paytdan e'tiboran yigirma to'rt soatdan kechiktirmay qaytarilishi kerak.

Birinchi instansiya sudining ajrimi bekor qilingan hollarda ish birinchi instansiya sudi tomonidan ishni sud muhokamasiga tayinlash bosqichidan boshlab umumiy qoidalarga asosan ko'rib chiqiladi.

(49^l-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi O'RQ-675-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

50-bob. SUD MUHOKAMASINING UMUMIY SHARTLARI

406-modda. Jinoyat ishini muhokama qilish chog'ida sud tarkibining o'zgarishligi

Har bir jinoyat ishi bir tarkibdagi sud yoki bir sudya tomonidan ko'rib chiqilishi lozim.

407-modda. Zaxiradagi xalq maslahatchisi

Basharti ishni muhokama qilish uzoq vaqt talab qiladigan bo'lsa, ishda zaxiradagi xalq maslahatchisi qatnashishi mumkin bo'lib, u ishni muhokama qilish boshlangan paytdan e'tiboran sud majlisi zalida hozir bo'ladi va sudyaning huquqlaridan foydalanadi, sud maslahatlashuvlarida va ish bo'yicha qaror chiqarish vaqtida qatnashish huquqi bundan mustasno.

Xalq maslahatchisi sud tarkibidan chiqib ketgan taqdirda zaxiradagi xalq maslahatchisi uning o'rnini egallaydi va ishni muhokama qilish davom etadi.

408-modda. Sud majlisida raislik qiluvchi

Sud majlisida shu sudning raisi, uning o'rinbosari yoki sudya raislik qiladi.

Raislik qiluvchi sud majlisiga rahbarlik qiladi, ishning barcha holatlarini sinchkovlik bilan, har tomonlama, to'la va xolisona tekshirish hamda haqiqatni aniqlash uchun ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hamma choralarni ko'radi, ko'rilayotgan ishga aloqasi bo'lmagan holatlarni sud muhokamasiga kiritmaydi.

Raislik qiluvchi sud majlisi zalida tartibga rioya qilinishini ta'minlaydi. Uning farmoyishlari taraflar va barcha hozir bo'lganlar uchun majburiydir.

Taraflardan yoki boshqa shaxslardan birortasi raislik qiluvchining harakatlariga e'tiroz bildirgan taqdirda bu e'tirozlar sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yiladi.

409-modda. Sud muhokamasida prokurorning ishtiroki

Prokuror birinchi instansiya sudlarida jinoyatlarga doir ishlarni ko'rishda ishtirok etib, davlat ayblovini quvvatlaydi, dalillarni tekshirishda ishtirok etadi, sudlanuvchilarga, jabrlanuvchilar, guvohlar, ekspertlar va sudga taklif etilgan boshqa shaxslarga savollar beradi, Jinoyat kodeksining normalarini qo'llash, sudlanuvchining harakatlarini tavsiflash, unga jazo turini va me'yorini tayinlash to'g'risida hamda sud hal etishi lozim bo'lgan boshqa masalalar yuzasidan o'z fikrini bayon qiladi, jinoyatning sabablari va uning sodir etilishiga imkon bergan shart-sharoitlar haqida hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan choralar xususida o'z fikrini bildiradi.

Prokuror davlat ayblovini quvvatlar ekan, ushbu Kodeksning, O‘zbekiston Respublikasi boshqa qonunlarining talablariga va ishning barcha holatlarini qarab chiqishga asoslangan o‘z ishonchiga amal qiladi.

Sud tergovni ma’lumotlari asosida prokuror sudlanuvchiga qo‘yilgan ayblovni o‘zgartirish zarur degan xulosaga kelsa, u bu haqda sudga asoslantirilgan bayonot berishi shart.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud muhokamasi natijasida prokuror sud tergovni ma’lumotlari sudlanuvchining aybsizligidan dalolat beradi degan ishonchga kelsa, u ayblovdan voz kechishi va voz kechish sabablarini sudga bayon qilishi shart. Prokurorning ayblovdan voz kechishi sud tomonidan jinoyat ishini reabilitatsiya asoslariga ko‘ra tugatishga sabab bo‘ladi.

(409-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Prokuror ayblovning mazmunini o‘zgartirish yoki ayblovdan voz kechish sabablari xususidagi fikrini sudga yozma ravishda taqdim etishi shart.

Prokuror, basharti fuqarolarning huquqlarini va jamiyat manfaatlarini muhofaza etish maqsadlari talab qilsa, da’vo qo‘zg‘atadi yoki jabrlanuvchi tomonidan qo‘zg‘atilgan fuqaroviy da’voni quvvatlaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror jinoyat ishlarini ko‘rishda yoki hukmni ijro etish bilan bog‘liq masalalarni yoxud ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda boshqa masalalarni hal etishda apellatsiya, kassatsiya instansiyasi sudida ishtirok etadi.

(409-moddaning yettinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi “Prokuratura to‘g‘risida”gi Qonunining 33-moddasi.

410-modda. Sud muhokamasida sudlanuvchining ishtiroki

Birinchi instansiya sudining majlisida jinoyat ishi sudlanuvchining ishtirokida muhokama qilinadi, sudlanuvchining sudga kelishi shart.

Sudlanuvchi sud majlisiga kelmasa, ishni muhokama qilish keyinga qoldirilishi lozim, ushbu moddaning **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno. Sudga kelmagan sudlanuvchini sud majburiy keltirishga, shuningdek unga nisbatan ehtiyot chorasini qo‘llashga yoki ehtiyot chorasini o‘zgartirishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 28 va 30-boblari.

Ishning sudlanuvchi ishtirokisiz muhokama qilinishiga sudlanuvchi O‘zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo‘lgan va sudga kelishdan bo‘yin tovlagan, uning yo‘qligi ish bo‘yicha haqiqatni aniqlashga monelik qilmagan taqdirdagina yoxud u ushbu Kodeks **272-moddasida** nazarda tutilgan tartibda sud majlisi zalidan chiqarib yuborilgan bo‘lsa, yo‘l qo‘yilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 21-bandining sakkizinchi xatboshisi.

411-modda. Jabrlanuvchining sud majlisiga kelmasligi oqibatlari

Jabrlanuvchi sud majlisiga kelmasa, sud jabrlanuvchining ishtirokisiz ishdagi barcha holatlarni to'la aniqlash hamda uning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish mumkin yoki mumkin emasligiga qarab, jinoyat ishini muhokama qilish yoki keyinga qoldirish masalasini hal etadi.

Jabrlanuvchi sud majlisiga uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagan taqdirda sud uni majburiy keltirish haqida ajrim chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 263-moddasi.

412-modda. Prokurorning, himoyachining, jamoat ayblovchisining, jamoat himoyachisining sud majlisiga kelmasligi oqibatlari

Prokuror sud majlisiga kelmay qolgan taqdirda jinoyat ishini muhokama qilish keyinga qoldiriladi.

Himoyachi sud majlisiga kelmasa, uni boshqa himoyachi bilan almashtirishga faqat sudlanuvchining roziligi bilan yo'l qo'yiladi. Shu sud majlisida himoyachini almashtirish imkoniyati bo'lmasa, ishni muhokama qilish keyinga qoldiriladi.

Jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi sudga kelmay qolsa, ishning holatlariga qarab, sud ishni ular ishtirokisiz ko'rish mumkinligi yoki muhokamani keyinga qoldirish masalasini hal etadi.

Ishga yangi kirishgan prokurorga yoki himoyachiga sud muhokamasida ishtirok etishga tayyorgarlik ko'rish uchun zarur vaqt berilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror yoki himoyachining uzrsiz sabablarga ko'ra sudga kelmaganligi to'g'risida sud tegishli yuqori turuvchi prokurorga yoki O'zbekiston Respublikasi Advokatlar palatasining hududiy boshqarmasi huzuridagi malaka komissiyasiga xabar qiladi. Jamoat ayblovchisi yoki jamoat himoyachisi uzrsiz sabablarga ko'ra kelmagan taqdirda sud bu haqda tegishli jamoat birlashmasiga yoki jamoaga xabar qiladi.

(412-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 21-apreldagi O'RQ-288-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 16-son, 162-modda)

413-modda. Fuqaroviy da'vogar yoki fuqaroviy javobgarning sud majlisiga kelmasligi oqibatlari

Fuqaroviy da'vogar yoki uning vakili sud majlisiga kelmagan taqdirda, sud fuqaroviy da'voni ko'rmaydi; bu holda mulkiy zarar ko'rgan shaxsning fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida da'vo qilish huquqi saqlanadi.

Sud fuqaroviy da'voni fuqaroviy da'vogarning iltimosiga ko'ra uning ishtirokisiz ko'rishga haqlidir.

Basharti fuqaroviy da'voni prokuror quvvatlasa yoki sud uni ko'rish zarur deb topsa, fuqaroviy da'vogar yoki uning vakili kelish-kelmasligidan qat'i nazar, sud fuqaroviy da'voni ko'raveradi.

Fuqaroviy javobgar yoki uning vakilining sud majlisiga kelmasligi fuqaroviy da'voni ko'rishni to'xtatmaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

414-modda. Sud muhokamasining doirasi

Sudda jinoyat ishini muhokama qilish faqat ayblanuvchilarga nisbatan va e'lon qilingan ayblov bo'yicha olib boriladi.

Tayinlangan jazoning yengilligi yoki og'irroq jinoyatga doir qonunni qo'llash zarurligi tufayli apellatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan bekor qilinganidan keyin ish ko'rib chiqilgan hollarda, apellatsiya instansiyasi sudida muhokama sudlanuvchining umuman aybdorligi yoki aybdor emasligi to'g'risidagi masalaga daxl qilmagan holda, faqat jinoyatni tavsiflashga va jazo chorasiga oid qism bo'yicha amalga oshiriladi.

(414-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori 23-bandi.

415-modda. Ayblovning sud tomonidan o'zgartirilishi

Sud ayblovni o'zgartirishga haqli. Bunda ayblovning bir qismi yoki jinoyatning tavsifiy alomatlari chiqarib tashlanadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud surishtiruvda, dastlabki tergovda e'lon qilingan ayblovni ushbu Kodeksning 416 va 417-moddalarida nazarda tutilgan tartibda o'zgartirishga yoki to'ldirishga haqli.

(415-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori 24-bandining uchinchi — yettinchi xatboshilari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 16-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2017-yil 11-oktabrdagi 35-sonli "Firibgarlikka oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 25-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

415¹-modda. Surishtiruvning, dastlabki tergovning to'liq emasligini yoki jinoyat-protsessual qonuni normalarining jiddiy buzilishlarini bartaraf etish

Surishtiruv, dastlabki tergovning to'liq emasligi yoki jinoyat-protsessual qonuni normalarining jiddiy buzilishlari jinoyat ishini ko'rib chiqish chog'ida sud tomonidan bartaraf etiladi.

Sudlanuvchiga nisbatan ayblovni og'irroq'i bilan yoki haqiqiy ahvolga ko'ra dastlabki ayblovdan jiddiy farq qiladigan ayblov bilan almashtirish uchun yoki boshqa shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish uchun asoslar aniqlangan taqdirda, sud surishtiruv, dastlabki tergovning to'liq emasligini yoki jinoyat-protsessual qonuni normalarining jiddiy buzilishlarini ushbu Kodeksning 416 va 417-moddalariga muvofiq bartaraf etadi.

(415¹-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

416-modda. Sudlanuvchini yangi ayblov bo'yicha jinoiy javobgarlikka tortish uchun asoslar aniqlanganda sudning harakatlari

Agar sud tergovni vaqtida sudlanuvchining unga ilgari ayblov qo'yilmagan jinoyatni sodir etganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlansa, sud yangi ayblov bo'yicha jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Yangi ayblov dastlabki ayblov bilan uzviy bog'liq bo'lgan va ularni alohida-alohida ko'rish imkoniyati bo'lmagan hollarda, sudlanuvchini yangi ayblov bo'yicha jinoiy javobgarlikka tortish asoslarini aniqlash tartibi davlat ayblovini qo'llab-quvvatlovchi prokurorning yoki jabrlanuvchining, uning vakilining yoxud sudlanuvchining, uning himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosnomasiga ko'ra amalga oshiriladi.

(416-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Iltimosnomada ayblovni to'ldirish bilan bog'liq protsessual harakatlarning o'tkazilishi zarurati asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Sud berilgan iltimosnoma bo'yicha uni qanoatlantirish to'g'risida yoki qanoatlantirmasdan qoldirish haqida ajrim chiqaradi.

Oldingi tahrirga qarang.

Iltimosnoma qanoatlantirilgan taqdirda, sud ajrimda ayblovni to'ldirish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun qanday holatlarga aniqlik kiritilishi lozimligini ko'rsatadi va uning ijrosini ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga ijro muddatini bir oygacha doirada ko'rsatgan holda topshiradi.

(416-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Qo'shimcha protsessual harakatlar natijalariga ko'ra davlat ayblovini qo'llab-quvvatlovchi prokuror sudga yig'ilgan dalillarni taqdim etadi, ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimchani o'qib eshittiradi hamda uning ko'chirma nusxasini sudlanuvchiga va uning himoyachisiga topshiradi.

(416-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud prokuror tomonidan taqdim etilgan materiallar bo'yicha taraflarning fikrini aniqlaydi va ularni jinoyat ishiga qo'shib qo'yish haqida ajrim chiqaradi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud sudlanuvchining, uning himoyachisining iltimosnomasi bo'yicha ularning prokuror tomonidan taqdim etilgan qo'shimcha dalillar va ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimcha bilan tanishishga, shuningdek ushbu dalillarga va xulosaga e'tirozlar taqdim etishga bo'lgan huquqini ta'minlaydi.

(416-moddaning sakkizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud ushbu moddaning sakkizinchi qismida ko'rsatilgan masalalarni hal qilishda sudlanuvchi va uning himoyachisi huquqlarini ta'minlash uchun sud majlisida o'n sutkagacha tanaffus e'lon qiladi.

Sudning ajrimi belgilangan muddatda ijro etilmagan yoki dastlabki ayblovni o'zgartirish yoki to'ldirish uchun dalillarni aniqlash imkoniyati mavjud bo'lmagan taqdirda, sud jinoyat ishida mavjud bo'lgan dalillar asosida sud muhokamasini davom ettiradi.

Sudning ajrimini ijro etish natijalari bo'yicha yoki sud muhokamasi jarayonida taqdim etilgan yangi dalillarni baholash va tekshirish ushbu Kodeks 443-moddasining [ikkinchi qismida](#) belgilangan tartibda o'tkaziladi.

To'plangan qo'shimcha dalillar va aniqlangan holatlar asosida prokuror og'irroq ayblovga o'zgartirilgan yoki to'ldirilgan ayblov asosida yoxud haqiqiy ahvolga ko'ra dastlabki ayblovdan jiddiy farq qiladigan ayblov asosida qarorning ta'rifini taraflar muzokalarida sudga taqdim etadi.

(416-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan uchinchi — o'n ikkinchi qismlar bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

(416-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

417-modda. Jinoiy javobgarlikka tortilmagan shaxs tomonidan jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlanganda sudning harakatlari

Agar sud tergovni vaqtida javobgarlikka tortilmagan shaxs tomonidan jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlansa, sud jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Oldingi tahrirga qarang.

Taxmin qilinayotgan jinoyat ko'rilayotgan ish bilan uzviy bog'liq bo'lgan va bu ishlarni alohida-alohida ko'rish imkoniyati bo'lmagan hollarda, davlat ayblovini qo'llab-quvvatlovchi prokuror yoki jabrlanuvchi, uning vakilining yoxud sudlanuvchining, uning himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosnomasiga ko'ra sud boshqa shaxsni ishda ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish uchun asoslarni aniqlash yuzasidan tegishli protsessual harakatlarni bir oygacha bo'lgan muddatda o'tkazishni ish bo'yicha ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorga topshirish haqida ajrim chiqaradi.

(417-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Iltimosnomada boshqa shaxsni ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish bilan bog'liq protsessual harakatlarni amalga oshirish zarurati asoslantirilgan bo'lishi kerak.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud ajrimini ijro etish natijalariga ko'ra davlat ayblovini qo'llab-quvvatlovchi prokuror sudga yangidan tuzilgan ayblov xulosasi yoki ayblov dalolatnomasi yoxud ularga qo'shimchani taqdim etadi hamda uning ko'chirma nusxasini sudlanuvchiga va uning himoyachisiga topshiradi.

(417-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ilgari e'lon qilingan ayblov boshqa shaxs ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilinishi munosabati bilan o'zgartirilgan taqdirda, sud ishni ko'rishni sud muhokamasining umumiy shartlari bo'yicha qayta tiklaydi. Bunday hollarda sud muhokamasining muddati o'zgartirilgan yoki to'ldirilgan ayblov bo'yicha ishni sudda ko'rish qayta tiklangan paytdan e'tiboran hisoblanadi.

Ish bo'yicha sud tergovni o'tkazilayotganda sud sudda ishni yuritish to'xtatib turilguniga qadar o'tkazilgan protsessual harakatlarni takroran o'tkazish zarurligi to'g'risidagi masalani taraflarning fikrini inobatga olgan holda hal qiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Prokuror tomonidan ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimchalar taqdim etilganda, sud sudlanuvchiga, uning himoyachisiga prokuror tomonidan taqdim etilgan qo'shimcha dalillar va ayblov dalolatnomasi yoki ayblov xulosasiga qo'shimcha bilan tanishishga, shuningdek

ushbu dalillarga va dalolatnoma yoki xulosaga e'tirozlar taqdim etishga bo'lgan huquqini ta'minlaydi.

(417-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud prokuror tomonidan taqdim etilgan materiallar bo'yicha taraflarning fikrini aniqlaydi va ularni jinoyat ishiga qo'shib qo'yish haqida ajrim chiqaradi.

Sud ushbu moddaning yettinchi qismida ko'rsatilgan masalalarni hal qilishda sudlanuvchi, uning himoyachisi huquqlarini ta'minlash uchun sud majlisida o'n sutkagacha tanaffus e'lon qiladi.

Qo'shimcha taqdim etilgan yangi dalillarni baholash va tekshirish ushbu Kodeks 443-moddasining ikkinchi qismida belgilangan tartibda o'tkaziladi.

To'plangan va qo'shimcha taqdim etilgan dalillar asosida prokuror taraflar muzokaralarida sudga to'ldirilgan ayblovni inobatga olgan holda qarorning ta'rifini taqdim etadi.

Agar sud tergov vaqtida bila turib yolg'on ko'rsatuv bergan guvoh, jabrlanuvchi yoki bila turib noto'g'ri xulosa bergan ekspert yoxud bila turib noto'g'ri tarjima qilgan tarjimon tomonidan jinoyat sodir etilganligini ko'rsatuvchi holatlar aniqlansa, sud hukm chiqarganidan so'ng jinoyat ishini qo'zg'atish to'g'risidagi masalani hal qilish uchun tegishli materiallarni ilova qilgan holda bu haqda prokurorga xabar qiladi.

(417-moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan ikkinchi — o'n uchinchi qismlar bilan almashtirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

(417-modda O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238-moddasi.

418-modda. Jinoyat ishining muhokamasini keyinga qoldirish

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisiga chaqirilgan shaxslardan birortasining kelmay qolganligi oqibatida yoki yangi dalillar talab qilib olish zarur bo'lganligi munosabati bilan yoxud sud majlisini olib borishning texnik vositalaridan, shu jumladan videokonferensaloqa tizimlaridan foydalanishda texnik nosozliklar yuzaga kelganligi tufayli jinoyat ishini muhokama qilish mumkin bo'lmasa, sud ishni muhokama qilishni keyinga qoldiradi va sud majlisiga kelmagan shaxslarni chaqirish yoki yangi dalillarni talab qilib olish yoxud texnik nosozliklarni bartaraf etish choralarini ko'radi.

(418-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(419-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

420-modda. Jinoyat ishini ko'rishni to'xtatish

Oldingi tahrirga qarang.

Sudlanuvchi yashiringan bo'lsa, shuningdek sudga kelishga imkoniyat bermaydigan ruhiy holati buzilgan yoki boshqa og'ir kasallikka chalingan taqdirda, sud mazkur sudlanuvchiga nisbatan ishni to'xtatadi va boshqa sudlanuvchilarga nisbatan ishni muhokama qilishni davom ettiraveradi. Agar sud ushbu Kodeksning 416 va 417-moddalarida nazarda tutilgan tartibda prokurorga qo'shimcha protsessual harakatlarni amalga oshirishni topshirish haqida ajrim chiqarsa, shuningdek

ishni alohida-alohida muhokama qilish haqiqatni aniqlashni qiyinlashtirgan taqdirda, ishni yuritish butunlay to'xtatiladi. Yashiringan sudlanuvchini qidiruv sud ajrimi bilan e'lon qilinadi.

(420-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Sudlanuvchining og'ir kasal bo'lganligi tufayli ishni ko'rish to'xtatilgan taqdirda sud unga nisbatan tanlangan ehtiyot chorasini bekor qilish yoki o'zgartirish masalasini muhokama qilishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud jinoyat ishini ko'rishni to'xtatish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(420-modda O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrdagi 568-II-son Qonuniga muvofiq uchinchi qism bilan to'ldirilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2004-y., 1-2-son, 18-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

420¹-modda. Jinoyat ishini ko'rishni qaytadan boshlash

Jinoyat ishini ko'rishni to'xtatishning asosi sifatidagi, ushbu Kodeksning 420-moddasida nazarda tutilgan holatlar bartaraf etilgach, to'xtatilgan jinoyat ishini ko'rish qaytadan boshlanadi.

Sud jinoyat ishini ko'rishni qaytadan boshlash to'g'risida ajrim chiqaradi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat ishini ko'rish qaytadan boshlanganda jinoyat ishini muhokama qilish muddatining o'tishi ham bir vaqtning o'zida qaytadan boshlanadi. Mazkur muddatni yana uzaytirish ushbu Kodeksning 405 va 405¹-moddalari asosida, jinoyat ishini muhokama qilishning jinoyat ishini ko'rish to'xtatilishidan oldingi muddatini inobatga olgan holda amalga oshiriladi.

(420¹-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

421-modda. Sud majlisida jinoyat ishining tugatilishi

Oldingi tahrirga qarang.

Agar sud majlisida ushbu Kodeksning 83-moddasida va 84-moddasi birinchi qismining 1, 2, 3 va 8-bandlarida nazarda tutilgan asoslar aniqlansa, sud ishni ko'rishni davom ettiradi hamda 83-moddada nazarda tutilgan asoslar bo'yicha oqlov hukmi, 84-modda birinchi qismining 1, 2, 3 va 8-bandlarida nazarda tutilgan asoslar bo'yicha esa aybdor shaxsga jazo tayinlamay, ayblov hukmi chiqaradi.

(421-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrdagi O'RQ-277 sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrdagi 16-sonli "Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 15-bandining birinchi xatboshisi.

422-modda. Ehtiyot chorasi masalasini hal etish

Sud muhokamasi vaqtida sud sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini qo'llashga, o'zgartirishga yoki bekor qilishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 28-bobi.

423-modda. Sud majlisida ajrim chiqarish tartibi

Sud muhokamasi vaqtida hal qilinadigan barcha masalalar yuzasidan sud ajrim chiqaradi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud ehtiyot choralarini qo'llash (o'zgartirish, bekor qilish) to'g'risidagi, pasportning (harakatlanish hujjatining) amal qilishini to'xtatib turish haqidagi ayblanuvchini, sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish haqidagi, shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish to'g'risidagi, ayblanuvchining, sudlanuvchining tibbiy muassasada bo'lishi muddatini uzaytirish haqidagi, pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi, rad qilishlar haqidagi ajrimlarni, boshqa organlarga ijro etish uchun yuboriladigan o'zga ajrimlarni, shuningdek xususiy ajrimlarni alohida xonada (maslahatxonada) chiqaradi. Bu ajrimlar alohida hujjatlar tarzida rasmiylashtiriladi va sud tomonidan imzolanadi.

(423-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 28-avgustdagi O'RQ-558-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Sudlanuvchining boshqa shaxslarga yoki boshqa shaxslarning sudlanuvchiga pochta-telegraf jo'natmalarini xatlash to'g'risidagi sud ajrimida aloqa muassasasi tomonidan sudga pochta-telegraf jo'natmalarini yetkazib berish haqida ko'rsatma bo'lishi lozim.

(423-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan uchinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Boshqa barcha ajrimlar sudning xohishi bilan yo yuqorida ko'rsatilgan tartibda, yoki o'z joyida chiqarilib, bu ajrim sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 12-bandi.

Sud muhokamasi vaqtida sudning chiqargan har bir ajrimi darhol e'lon qilinishi lozim.

424-modda. Sud majlisining tartibi

Sudyalar kirib kelayotganda sud majlisi zalida hozir bo'lganlarning hammasi o'rinlaridan turadilar.

Sud protsessining barcha ishtirokchilari sudga tik turgan holda murojaat qiladilar, ko'rsatuvlar beradilar va bayonotlar qiladilar. Ushbu qoidadan faqat raislik qiluvchining ruxsati bilangina chetga chiqilishi mumkin.

Sud protsessining barcha ishtirokchilari, shuningdek sud zalida hozir bo'lgan barcha shaxslar raislik qiluvchining sud majlisida belgilangan tartibga rioya qilish to'g'risidagi farmoyishlarini so'zsiz bajarishlari lozim.

O'n olti yoshga to'lmagan shaxslar, basharti ular sudlanuvchi, jabrlanuvchi, guvoh bo'lmasalar, sud majlisi zaliga kiritilmaydilar.

425-modda. Sud majlisida tartibni buzuvchilarga nisbatan qo'llaniladigan choralar

Tartibbuzar sud majlisida tartibni buzganida, raislik qiluvchining farmoyishiga bo'ysunmaganida yoki sudga hurmatsizlik qilganida unga nisbatan ushbu Kodeksning 272-moddasida nazarda tutilgan choralar qo'llaniladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 424-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 180-moddasi.

426-modda. Sud majlisining bayonnomasi

Oldingi tahrirga qarang.

Sud muhokamasi vaqtida sud majlisining kotibi ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalar asosida bayonnoma yuritadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Bayonnoma qo'lda yoki kompyuterda yozilishi mumkin. Bayonnomaning to'liq bo'lishini ta'minlash uchun audioyozuv vositalaridan, stenogramma yuritishdan foydalanish mumkin.

(426-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisining bayonnomasida quyidagilar ko'rsatiladi: sud ishining raqami; majlisning joyi va sanasi, majlis boshlangan va tamom bo'lgan vaqt ko'rsatilgan holda; sudning nomi va tarkibi; sud majlisining kotibi, tarjimon, ayblovchi, himoyachi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi va uning vakili, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari, shuningdek sud chaqirgan boshqa shaxslar; ko'rilayotgan ish; sudlanuvchining shaxsiga doir ma'lumotlar; hozir bo'lgan va hozir bo'lmagan guvohlar hamda ularning kelmaganlik sabablari. Bayonnomada: raislik qiluvchining barcha farmoyishlari ko'rsatiladi va sudning harakatlari qanday tartibda o'tgan bo'lsa, shu tartibda yoziladi; ishda ishtirok etuvchi shaxslarning ariza va iltimosnomalari; sudlanuvchi, jabrlanuvchi va guvohlar ko'rsatuvlarining batafsil mazmuni; berilgan savollarga ekspertning javoblari; sud muzokaralarining ketma-ketligi, sud muzokaralarida ishtirok etgan shaxslarning xulosalari hamda sudlanuvchi oxirgi so'zining mazmuni; basharti jinoyat protsessi ishtirokchilari iltimos qilsa, ishni ko'rish paytida yuz bergan holatlar to'g'risidagi arzlilar aks ettiriladi.

(426-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

Sud majlisi videokonferensaloqa rejimida o'tkazilgan taqdirda, sud majlisi bayonnomasida ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilganlardan tashqari:

sud majlisi videokonferensaloqa rejimida o'tkazilganligi haqidagi;

texnika vositalari to'g'risidagi;

sud majlisini videokonferensaloqa rejimida o'tkazishga ko'maklashayotgan sud va xodimlar haqidagi ma'lumotlar ko'rsatilishi kerak.

Sud majlisi audio- yoki videoyozuvga olingan taqdirda, sud majlisi bayonnomasiga sud majlisida yozib olish texnika vositalaridan foydalanilganligi to'g'risida belgi qo'yiladi.

Audio- va videoyozuv saqlanayotgan elektron yoki boshqa manbalar sud majlisi bayonnomasiga ilova qilinadi, unda ushbu vositalar qo'llanilganligi haqida belgi qo'yiladi.

Sud zarur deb topgan hollarda, guvohlar va jabrlanuvchilar sud majlisining bayonnomasidagi o'zi bergan ko'rsatuvlarni imzolaydi.

Sud majlisining bayonnomasi raislik qiluvchi va sud majlisining kotibi tomonidan imzolanadi.

Sud majlisi bayonnomasining mazmuni bo'yicha raislik qiluvchi bilan sud majlisining kotibi o'rtasida kelishmovchilik bo'lgan taqdirda, kotib o'z mulohazalarini bayonnomaga ilova qilishi shart, bu mulohazalar sud tarkibi tomonidan ko'riladi. Ushbu masala yuzasidan ajrim chiqarilib, bayonnomaga ilova qilinadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisining bayonnomasi hukm chiqarilgan kunning ertasidan, murakkab ishlar bo'yicha esa uch sutkadan kechiktirmay imzolanishi kerak.

(426-moddaning o'ninchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Taraflar bayonnomaning va sud majlisi audioyozuvining ko'chirma nusxalarini o'z hisobidan olishga haqli.

(426-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

427-modda. Sud majlisining bayonnomasi yuzasidan mulohazalar berish va ularni ko'rib chiqish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisi bayonnomasi imzolanganidan keyin besh sutka ichida taraflar shu bayonnoma va sud majlisining audioyozuvi yuzasidan o'z mulohazalarini berishga haqlidirlar. Mulohazalarni raislik qiluvchi ko'rib chiqib, ularga qo'shilgan taqdirda ularning to'g'riligini tasdiqlaydi va sud majlisi bayonnomasiga qo'shib qo'yadi.

(427-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Raislik qiluvchi sud majlisining bayonnomasi yoki audioyozuvi yuzasidan berilgan mulohazalarga qo'shilmagan taqdirda, bu mulohazalar ushbu ishni ko'rgan sud tarkibi hal etishi uchun kiritiladi. Basharti ishni sudyaning yakka o'zi ko'rib chiqqan bo'lsa, raislik qiluvchining qarori uzil-kesil hisoblanadi, lekin manfaatdor taraflar bu qaror ustidan ushbu Kodeksda nazarda tutilgan tartibda shikoyat berishi yoki protest bildirishi mumkin.

(427-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

51-bob. SUD MAJLISINING TAYYORLOV QISMI

428-modda. Sud majlisini ochish

Raislik qiluvchi tayinlangan vaqtda sud majlisini ochadi va qanday jinoyat ishi ko'rilishini e'lon qiladi.

429-modda. Protsess ishtirokchilarining sudga kelgan- kelmaganligini tekshirish

Sud majlisining kotibi davlat ayblovchisi, jamoat ayblovchisi, sudlanuvchi, himoyachi, jamoat himoyachisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar yoki ularning vakillari sudga kelgan-kelmaganligi to'g'risida axborot beradi. Shundan keyin sudga tarjimon, guvohlar, ekspertlar va mutaxassislar kelgan-kelmaganligi tekshiriladi. Kotib hozir bo'lmaganlarning nima sababdan kelmaganligini ma'lum qiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ishda ishtirok etayotgan shaxslarning kimligi pasport yoki identifikatsiyalovchi ID-karta yoxud ularning shaxsini tasdiqlovchi boshqa hujjatlar bo'yicha aniqlanadi.

(429-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 14-martdagi O'RQ-759-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 14.03.2022-y., 03/22/759/0213-son)

430-modda. Tarjimonga uning huquqlarini, majburiyatlarini va javobgarligini tushuntirish

Raislik qiluvchi tarjimonga ushbu Kodeksning 72-moddasida nazarda tutilgan huquq va majburiyatlarini, shuningdek javobgarligini tushuntiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238-moddasi.

431-modda. Sud tarkibini, taraflarni e'lon qilish va rad qilish huquqini tushuntirish

Raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, kimlar davlat ayblovchisi, jamoat ayblovchisi, himoyachi, jamoat himoyachisi ekanligini, kimlar jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va kimlar ularning vakillari ekanligini, kimlar sud majlisining kotibi, ekspert, mutaxassis, tarjimon ekanligini ma'lum qiladi. Shundan keyin sudlanuvchiga va boshqa taraflarga ularning sudyani, sud tarkibini yoki sudyalardan birortasini, shuningdek taraflardan birortasini rad qilish huquqlarini tushuntiradi.

Sud majlisida zaxiradagi xalq maslahatchisi ishtirok etayotgan bo'lsa, raislik qiluvchi bu haqda e'lon qiladi va uning familiyasini aytadi. Zaxiradagi xalq maslahatchisi ham rad qilinishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 407-moddasi.

Rad qilishlar ushbu Kodeksning 80-moddasida belgilangan qoidalar asosida hal qilinadi.

432-modda. Guvohlarni sud majlisi zalidan chiqarib turish

Raislik qiluvchi guvohlarning sud majlisi zalidan alohida xonaga chiqib turishlari to'g'risida farmoyish beradi. Keyinchalik u so'roq qilinmagan guvohlarning so'roq qilingan guvohlar bilan, shuningdek sud majlisi zalidagi boshqa shaxslar bilan muloqotda bo'lmasligi choralarini ko'radi.

433-modda. Protsess ishtirokchilaridan birortasi kelmaganda jinoyat ishini ko'rish mumkinligi yoki mumkin emasligi masalasini hal qilish

Sudga chaqirilgan protsess ishtirokchilaridan birortasi kelmagan taqdirda sud jinoyat ishini muhokama qilish mumkinligi yoki mumkin emasligi to'g'risida taraflarning fikrini eshitadi va muhokamani davom ettirish yoki uni keyinga qoldirish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Muhokamani keyinga qoldirish to'g'risida ajrim chiqarilgan taqdirda sud hozir bo'lgan guvohlar va ekspertni so'roq qilishi mumkin. Basharti keyinchalik ish sudning yana o'sha tarkibida yoki o'sha sudya tomonidan ko'riladigan bo'lsa, protsessning mazkur ishtirokchilari sud majlisiga ikkinchi marta faqat zarurat tug'ilgan hollarda chaqirilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 7-bandi.

434-modda. Sudlanuvchining shaxsini va unga protsessual hujjatlarning nusxalari topshirilgan vaqtini aniqlash

Raislik qiluvchi sudlanuvchining familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyini, yashab turgan joyi, mashg'uloti, ma'lumoti, oilaviy ahvoli va uning shaxsiga daxldor boshqa ma'lumotlarni so'rab, uning shaxsini aniqlaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

So'ngra raislik qiluvchi sudlanuvchidan ayblov xulosasining va ayblov dalolatnomasining nusxasi, shuningdek ushbu Kodeks 388-moddasining **ikkinchi qismida** sanab o'tilgan protsessual hujjatlarning nusxalari unga topshirilgan-topshirilmaganligini va aynan qachon topshirilganligini so'raydi. Bu hujjatlarning nusxalari topshirilmagan yoki sud majlisi boshlanishiga uch sutkadan kam muddat qolganda topshirilgan bo'lsa, ishni muhokama qilish keyinga qoldirilishi lozim.

(434-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

435-modda. Sudlanuvchiga uning huquqlarini tushuntirish

Raislik qiluvchi sudlanuvchining shaxsini aniqlaganidan keyin unga ushbu Kodeksning 46-moddasida nazarda tutilgan sud muhokamasidagi huquqlarini tushuntiradi. So'ngra sudlanuvchidan ana shu huquqlarning har birini tushungan yoki tushunmaganligini so'raydi. Basharti sudlanuvchi salbiy javob bersa, raislik qiluvchi uning yoshini, umumiy zakovat darajasini, ruhiy va jismoniy holatini e'tiborga olib, unga huquqlarini qaytadan tushuntiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 3-bandi.

436-modda. Taraflarga ularning huquqlari va majburiyatlarini tushuntirish

Raislik qiluvchi jamoat ayblovchisiga, jamoat himoyachisiga, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillariga ushbu Kodeksning tegishlicha 43, 44, 55, 57, 59, 61 va 63-moddalarida nazarda tutilgan sud muhokamasidagi huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 3-bandi.

437-modda. Ekspertga va mutaxassisga ularning huquqlari va majburiyatlarini tushuntirish

Raislik qiluvchi ekspertga va mutaxassisga ularning ushbu Kodeksning tegishlicha 68 va 70-moddalarida nazarda tutilgan sud muhokamasidagi huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 3-bandi.

438-modda. Iltimoslar qilish va ularni hal etish

Sud majlisining tayyorlov qismi iltimoslar bor-yo'qligini aniqlash bilan yakunlanadi. Raislik qiluvchi taraflardan yangi guvohlar, ekspertlar yoki mutaxassislar chaqirish, ashyoviy dalillar va hujjatlar talab qilib olish to'g'risida ularning iltimoslari bor-yo'qligini so'raydi. Iltimos qiluvchi taraf qo'shimcha dalillar aynan qaysi holatlarni aniqlash uchun zarurligini ko'rsatishi shart.

Taraf arz qilgan har bir iltimosni muhokama qilib, sud boshqa tarafning fikrini tinglaydi va basharti, iltimos ish uchun ahamiyatli bo'lgan holatlarni aniqlashga qaratilgan bo'lsa, uni qanoatlantiradi, aks holda qanoatlantirishni rad etadi.

Iltimosning rad etilishi sud muhokamasi davomida tarafni keyinchalik boshqa asoslarga ko'ra yana shu iltimos bilan murojaat etish huquqidan mahrum qilmaydi.

Sud o'zining tashabbusi bilan yangi guvohlarni chaqirish, ekspertiza tayinlash, hujjatlarni va boshqa qo'shimcha dalillarni talab qilib olish to'g'risida ajrim chiqarishga haqlidir.

Basharti sud qo‘shimcha dalillarni tekshirishni lozim deb topsa, sud majlisiga yangi guvohlar, ekspertlar kelishini yoki hujjatlar talab qilib olinishini ta‘minlash choralarini ko‘rib, ayni chog‘da muhokamani yo davom ettiradi yoki uni keyinga qoldiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarorining 5-bandi.

52-bob. SUD TERGOVI

439-modda. Sud tergovining boshlanishi

Oldingi tahrirga qarang.

Raislik qiluvchi sud tergovni boshlanishi to‘g‘risida e‘lon qiladi. Sud tergovni ayblov xulosasining xulosa qismida bayon etilgan, sudlanuvchiga qo‘yilgan ayblovni yoxud ayblov dalolatnomasida bayon etilgan ayblovning mazmunini davlat ayblovchisi tomonidan o‘qib eshittirishdan boshlanadi. Raislik qiluvchi sudlanuvchidan ayblovning mohiyati unga tushunarli yoki tushunarsiz ekanligini va o‘z aybiga iqrorigi yoki iqror emasligini so‘raydi.

(439-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

440-modda. Dalillarni tekshirish navbatini belgilash

Sudlanuvchilardan o‘z ayblariga iqrorliklari yoki iqror emasliklari to‘g‘risida so‘rab bo‘lgach, sud dalillarni tekshirish navbati to‘g‘risida taraflarning takliflarini eshitadi. Bunday navbatni sud ajrimda aks ettiradi.

Basharti dalillarni tekshirish sudlanuvchilarni so‘roq qilish bilan boshlangan bo‘lsa, ulardan keyin sud jabrlanuvchilarni so‘roq qiladi. Sudlanuvchilar ko‘rsatuv berishdan bosh tortgan yoki boshqa dalillarning tekshirilishidan oldin ko‘rsatuv berishga rozi bo‘lmagan taqdirda jabrlanuvchilarni, guvohlarni so‘roq qilish, dalillarni ko‘zdan kechirish, guvohlantirish, yozma dalillarni o‘qib eshittirish, ekspertiza o‘tkazish va boshqa sud harakatlarini bajarish navbati to‘g‘risidagi masalani sud ishning muayyan holatlarini va taraflarning takliflarini inobatga olgan holda hal qiladi.

441-modda. Guvohning qasamyodi va uni javobgarlik to‘g‘risida ogohlantirish

Guvohni so‘roq qilishdan oldin raislik qiluvchi uning shaxsini aniqlaydi va ko‘rsatuv berishdan bosh tortganlik yoki bila turib yolg‘on ko‘rsatuv berganlik uchun javobgarlik to‘g‘risida ogohlantiradi. So‘ngra raislik qiluvchi guvohga barchaning oldida oshkora ravishda quyidagi mazmunda qasamyod qilishni taklif etadi: “Ish yuzasidan o‘zimga ma‘lum bo‘lgan hamma narsani sudga aytib berishga qasamyod qilaman. Faqat haqiqatni, barcha haqiqatni gapirib beraman, haqiqatdan o‘zga narsani gapirmayman”. Qasamyod matni guvohga uning majburiyati va javobgarligi tushuntirilgani haqidagi guvohning tilxati bilan birgalikda sud majlisining bayonnomasiga ilova qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 238 va 240-moddalari.

O‘n olti yoshga to‘lmagan guvohga ham ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan oshkora qasamyod qilish taklif qilinadi, lekin ko‘rsatuv berishdan bosh tortgani yoki bila turib yolg‘on ko‘rsatuv bergani uchun javobgarlik to‘g‘risida ogohlantirilmaydi va undan tilxat olinmaydi.

442-modda. Sudda so‘roq qilish tartibi

Sudda so‘roq qilish ushbu Kodeksning 96 — 108-moddalarida nazarda tutilgan talablarga, shuningdek quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda olib boriladi.

Har bir guvoh hali so‘roq qilinmagan guvohlar yo‘qligida so‘roq qilinadi. So‘roq qilingan guvohlar sud majlisi zalida qoladilar va sud tergovi tamom bo‘lmasdan ilgari zaldan faqat sudning ijozati bilan chiqib ketishlari mumkin.

Voyaga yetmagan guvohni so‘roq qilish haqiqatni aniqlash manfaatlari talab qilgan hollarda sudning ajrimi bilan sudlanuvchining yo‘qligida o‘tkazilishi mumkin. Sudlanuvchi sud majlisi zaliga qaytib kirgandan keyin guvohning bergan ko‘rsatuvlari unga ma’lum qilinishi hamda shu guvohga savollar berishga imkoniyat yaratilishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida” gi qarorining 9-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Voyaga yetmagan guvoh so‘roq qilinib bo‘lgach, sud bu guvohning majlis zalida qolishi zarur deb hisoblaydigan hollarni mustasno etganda, sud majlisi zalidan chiqarib yuborilishi lozim.

(442-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O‘RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Jabrlanuvchi, shuningdek ekspert va mutaxassis sud muhokamasining boshidan oxirigacha sud majlisi zalida bo‘lishga va barcha so‘roqlar chog‘ida hozir bo‘lishga haqlidir.

Sudlanuvchini so‘roq qilish ishning unga ma’lum holatlari to‘g‘risida ko‘rsatuv berishi haqida raislik qiluvchining taklifi bilan boshlanadi. Shundan keyin sudlanuvchini davlat ayblovchisi, jamoat ayblovchisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da’vogar va ularning vakillari, himoyachi, jamoat himoyachisi, fuqaroviy javobgar va uning vakili so‘roq qiladilar. So‘ngra sudlanuvchiga boshqa sudlanuvchilar va ularning himoyachilari savollar berishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Jabrlanuvchilarni, shuningdek ayblov xulosasiga va ayblov dalolatnomasiga ilova qilingan ro‘yxatga binoan sud majlisiga chaqirilgan yoki ayblovchi tomonning iltimosiga binoan qo‘shimcha ravishda chaqirilgan guvohlar va ekspertlarni so‘roq qilish ham ushbu moddaning oltinchi qismida nazarda tutilgan tartibda o‘tkaziladi. Basharti guvohlar va ekspertlar sud majlisiga himoya tomonining iltimosiga binoan chaqirilgan bo‘lsalar, ularni dastlab shu iltimosni qilgan sudlanuvchi yoki uning himoyachisi, keyin esa boshqa sudlanuvchilar va ularning himoyachilari, jamoat himoyachisi, fuqaroviy javobgar va uning vakili, davlat ayblovchisi, jamoat ayblovchisi, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy da’vogar va ularning vakillari so‘roq qiladilar.

(442-moddaning yettinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Raislik qiluvchi va xalq maslahatchilari so‘roq qilinayotgan har qanday shaxsga sud tergovining istalgan paytida savollar berishga haqlidir.

Sud majlisida ko‘rsatuv berib bo‘lgan shaxslarga bergan ko‘rsatuvlarini to‘ldirish va aniqliklar kiritish uchun sudning ijozati bilan savollar berilishi mumkin.

443-modda. Yozma dalillarni, ekspertlarning xulosalarini va tergov harakatlari bayonnomalarini tekshirish

Taraflarning iltimoslariga yoki sudning tashabbusiga ko‘ra raislik qiluvchi, xalq maslahatchilaridan biri yoki sud majlisining kotibi surishtiruvda va dastlabki tergovda ishga qo‘shib

qo'yilgan, ish uchun ahamiyatli bo'lishi ehtimol tutilgan yozma dalillarni, ekspertlarning xulosalarini va tergov harakatlari bayonnomalarini o'qib eshittiradi.

Sudning talabiga ko'ra yoki boshqa shaxslarning tashabbuslari bilan taqdim qilingan hujjatlarni sud o'qib eshittiradi va taraflarga taqdim qiladi, ular esa shu hujjatlarning ishga ahamiyati bor-yo'qligi to'g'risida o'z fikrlarini bayon qiladilar. So'ngra sud hujjatlarni ishga qo'shish yoki tegishlilikiga qarab qaytarish to'g'risida ajrim chiqaradi.

LexUZ sharhi

Shuningdek qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 5-bandli ikkinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarorining 4 va 6-bandlari.

444-modda. Ko'zdan kechirish

Sud ko'zdan kechirishni ushbu Kodeksning 135 — 141-moddalarida nazarda tutilgan talablarga va quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda o'tkazadi.

Sud surishtiruvda va dastlabki tergovda ishga qo'shilgan ashyoviy dalillarni, shuningdek taraflar va boshqa shaxslar bevosita sud muhokamasida taqdim etgan narsalarni sud majlisi zalida taraflarning ishtirokida ko'zdan kechiradi. Sud ko'zdan kechirishni o'tkazishga ekspertlarni, mutaxassislarni, guvohlarni ham jalb etishi mumkin.

Sud joy, binolar, inshootlar, xonalarni, shuningdek sud majlisi zaliga keltirib bo'lmaydigan transport vositalari va boshqa obyektlarni ular turgan joyga borib ushbu moddaning **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan shaxslar ishtirokida ko'zdan kechiradi.

445-modda. Guvohlantirish

Sud tergovida guvohlantirishni sud ushbu Kodeksning 142 — 147-moddalarida nazarda tutilgan talablarga hamda quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda o'tkazadi.

Guvohlantirish yechintirib yalang'ochlash bilan bog'liq bo'lsa, alohida xonada shifokor yoki boshqa mutaxassis tomonidan, guvohlantirilayotgan shaxsning jinsidagi xolislar ishtirokida o'tkaziladi. Guvohlantirish o'tkazib bo'linganidan so'ng protsessning mazkur ishtirokchilari sud majlisi zaliga qaytib kiradilar va u erda taraflarning, guvohlantirilgan shaxsning va xolislarining ishtirokida shifokor yoki boshqa mutaxassis guvohlantirilgan shaxsning badanida izlar yoki belgilar aniqlangan bo'lsa, shu xususda axborot beradi hamda taraflarning, sudyalarning savollariga javob beradi. Bu ma'lumotlar, shuningdek guvohlantirilgan shaxsning hamda xolislarining mulohaza va tushuntirishlari sud majlisining bayonnomasiga yozib qo'yiladi va ular shifokorning, boshqa mutaxassisning, guvohlantirilgan shaxsning va xolislarining imzolari bilan tasdiqlanadi.

446-modda. Ekspertiza

Sud tergovida ekspertiza ushbu Kodeksning 172 — 187-moddalarida nazarda tutilgan talablarga va quyida belgilangan qoidalarga amal qilgan holda tayinlanadi va o'tkaziladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisida ekspertizani ilgari sudgacha ish yuritish bosqichida xulosa bergan ekspertlar yoki sud tayinlagan yangi ekspertlar yoxud ham ilgari, ham keyin tayinlangan ekspertlar birgalikda o'tkazadi.

(446-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Taraflardan birortasining iltimosi bo'yicha yoki o'z tashabbusi bilan sud ekspertiza tayinlash to'g'risida ajrim chiqaradi va uni sud majlisida o'qib eshittiradi. Ajrimda ekspertiza

o‘tkazish topshirilgan shaxs yoki ekspertiza muassasasi ko‘rsatiladi va ekspert oldiga savollar qo‘yiladi. Bunda sud taraflarga ularning ekspertni rad etish, taraf ko‘rsatgan qo‘shimcha shaxsni ekspertlar safiga kiritish, ekspert oldiga qo‘shimcha savollar qo‘yish, ekspertizani taraflarning ishtirokida o‘tkazish to‘g‘risida iltimoslar qilish, shuningdek ekspertiza davomida izohot berib borish huquqiga ega ekanliklarini tushuntiradi.

Iltimoslar yoki ekspertni rad qilish to‘g‘risidagi arzlarni sud ushbu Kodeksning **80-moddasida** nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq holda ko‘rib chiqadi.

Sud tergovida ekspert so‘roq qilinayotgan shaxslarga savollar berishga, yozma dalillar, tergov harakatlarining bayonnomalari, boshqa ekspertlarning xulosalari bilan tanishishga, ko‘zdan kechirishlar, eksperimentlarda va ekspertiza predmetiga oid sudning boshqa harakatlarida ishtirok etishga haqlidir.

Sud terгови davomida ekspertning oldiga qo‘shimcha savollar qo‘yilishi mumkin.

Ekspertiza predmetiga oid holatlar tekshiruvi tugallangach, sud xulosa tayyorlash uchun ekspertga muhlat beradi. Basharti buning uchun laboratoriya tadqiqotlari o‘tkazish lozim bo‘lsa, sud ekspertga tegishli obyektlarni beradi.

Ekspert o‘z xulosasini sud majlisida o‘qib eshittiradi. Xulosa sud majlisining bayonnomasiga ilova qilinadi.

Ekspert xulosa berganidan so‘ng, xulosada bayon qilingan holatlar bo‘yicha u sud majlisida so‘roq qilinishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarori 10-bandining to‘rtinchi xatboshisi.

447-modda. Tanib olish uchun ko‘rsatish, eksperiment o‘tkazish, ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish

Sud tergovida tanib olish uchun ko‘rsatish, eksperiment o‘tkazish va ekspert tekshiruvi uchun namunalar olish ushbu Kodeksning **125 — 131, 153 — 156, 188 — 197-moddalarida** nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq o‘tkaziladi. Taraflar shu sud harakatlari munosabati bilan iltimoslar qilishga va o‘z mulohazalarini bildirishga haqlidirlar.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud ushbu harakatlarni o‘tkazishda ko‘maklashishni surishtiruvchi yoki tergovchidan talab qilishga haqlidir.

(447-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Tanib olish uchun ko‘rsatish, eksperiment o‘tkazish hamda namunalar olish jarayoni va natijalari, shuningdek mazkur sud harakatlarining yuritilishi munosabati bilan bildirilgan iltimoslar, mulohazalar va tushuntirishlar sud majlisining bayonnomasida qayd qilinadi.

448-modda. Sud tergovining tamomlanishi

Barcha dalillar tekshirib chiqilganidan keyin raislik qiluvchi taraflardan ular sud tergovini to‘ldirmoqchilarmi va to‘ldirmoqchi bo‘lsalar, nima bilan to‘ldirmoqchi ekanliklarini so‘raydi. Basharti bu haqda iltimos qilinsa, sud uni muhokama qiladi va hal etadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 15-bandining uchinchi xatboshisi.

Iltimoslarni qanoatlantirish uchun zarur bo‘lgan qo‘shimcha harakatlar bajarilganidan so‘ng raislik qiluvchi sud tergovini tamom bo‘lgan deb e‘lon qiladi.

53-bob. TARAFLARNING MUZOKARASI VA SUDLANUVCHINING OXIRGI SO‘ZI

449-modda. Taraflar muzokarasining mazmuni va tartibi

Sud tergovi tamomlanganidan so‘ng sud taraflarning muzokarasini eshitishga o‘tadi. Muzokara davlat ayblovchisi va jamoat ayblovchisining nutqlari bilan boshlanadi. So‘ngra jabrlanuvchi, fuqaroviy da‘vogar yoki ularning vakillari, himoyachi va jamoat himoyachisi, sudlanuvchi, fuqaroviy javobgar yoki uning vakili so‘zga chiqadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarori 14-bandining ikkinchi xatboshisi.

Davlat ayblovchisi va jamoat ayblovchisining, shuningdek himoyachi va jamoat himoyachisining so‘zga chiqish navbatini sud ularning takliflarini inobatga olgan holda belgilaydi.

Taraflar o‘zlarining nutqlarida sud tergovida ko‘rib chiqilmagan dalillarni keltirishga haqli emas. Tekshirish uchun sudga yangi dalillarni taqdim etish lozim bo‘lsa, taraflar sud tergovini yangidan boshlash to‘g‘risida iltimos qilishlari mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 452-moddasi.

Davlat ayblovchisi sud tergovining yakunlarini inobatga olib, o‘z nutqida sudlanuvchining aybliligi yoki aybli emasligi to‘g‘risidagi xulosasini asoslantirishi lozim. Davlat ayblovchisi sudlanuvchi aybli degan xulosaga kelganda, unga nisbatan qo‘llanilishi lozim bo‘lgan jazo turi va me‘yori haqida sudga o‘z fikrini bayon qiladi.

Taraflar nutq so‘zlab bo‘lganlaridan keyin, ulardan har biri boshqa tarafning nutqlarida aytilgan masalalar yuzasidan e‘tirozlar yoki mulohazalar bilan yana bir martadan so‘zga chiqishlari mumkin. So‘nggi e‘tiroz bildirish huquqi hamisha himoyachi va sudlanuvchiga beriladi.

Sud taraflarning muzokarasini muayyan muddat bilan cheklab qo‘yishi mumkin emas, lekin raislik qiluvchi muzokarada ishtirok etayotgan shaxslarning nutqlarini, basharti ular ko‘rilayotgan ishga daxli yo‘q holatlarga taalluqli bo‘lsa, to‘xtatib qo‘yishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarori 13-bandining birinchi va ikkinchi xatboshilari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli “Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta’minlashga oid qonunlarni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 22-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 18-bandi.

450-modda. Taraflarning ayblovning mohiyati yuzasidan takliflari

Muzokara tamom bo‘lganidan keyin taraflar ushbu Kodeks 457-moddasining birinchi qismidagi 1 — 6-bandlarda nazarda tutilgan masalalar yuzasidan chiqariladigan qarorning o‘zlari

taklif etadigan mazmunini sudga yozma ravishda taqdim etishlari mumkin. Davlat ayblovchisi va himoyachi uchun qarorning bunday mazmunini sudga taqdim etish majburiydir.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarori 13-bandining uchinchi xatboshisi.

451-modda. Sudlanuvchining oxirgi so‘zi

Taraflarning muzokarasi tamom bo‘lganidan keyin raislik qiluvchi sudlanuvchiga oxirgi so‘z beradi. Sudlanuvchining oxirgi so‘zi vaqtida unga hech qanday savol berishga yo‘l qo‘yilmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 46-moddasining ikkinchi qismi.

Sud sudlanuvchining oxirgi so‘zini muayyan muddat bilan cheklab qo‘yishi mumkin emas, lekin raislik qiluvchi sudlanuvchining so‘zini, u ishga mutlaqo aloqasi yo‘q holatlarni bayon qila boshlagan hollarda, to‘xtatishga haqlidir.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarori 15-bandining ikkinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 19-bandi.

452-modda. Sud tergovini yangidan boshlash

Basharti taraflar muzokaradagi nutqlarida yoki sudlanuvchi oxirgi so‘zida ish uchun muhim ahamiyatga molik yangi holatlar to‘g‘risida gapirsalar yoki muqaddam tekshirilmagan, lekin ishga aloqador dalillarni keltirsalar, sud taraflarning iltimoslariga ko‘ra yoki o‘z tashabbusi bilan sud tergovini yangidan boshlash to‘g‘risida ajrim chiqaradi. Yangidan boshlangan sud tergovi tamom bo‘lganidan keyin sud taraflarning muzokarasini yangitdan ochadi va sudlanuvchiga oxirgi so‘z beradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 52-bobi, 449 va 451-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarori 15-bandining birinchi xatboshisi.

453-modda. Sudning qaror qabul qilish uchun alohida xonaga (maslahatxonaga) kirishi

Sudlanuvchining oxirgi so‘zini eshitib bo‘lganidan so‘ng sud hukm chiqarish yoki ajrim chiqarish uchun darhol alohida xonaga (maslahatxonaga) kiradi. Bu haqda raislik qiluvchi sud majlisi zalida hozir bo‘lganlarga e‘lon qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli “Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to‘g‘risida”gi qarori 15-bandining uchinchi xatboshisi.

54-bob. HUKM

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori.

454-modda. Hukm chiqarish

Sud hukmni O'zbekiston Respublikasi nomidan chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 1-bandi.

455-modda. Hukmning qonuniy, asosli va adolatli bo'lishi

Hukm qonuniy, asosli va adolatli bo'lishi shart.

Hukm qonunning barcha talablariga amal qilingan holda va qonun asosida chiqarilgan bo'lsa, qonuniy deb e'tirof etiladi.

Hukm ishning haqiqiy holatlari unda kerakligicha to'la va yuz berganiga haqiqatan monand tarzda aniqlangan bo'lsa, asosli deb e'tirof etiladi.

Hukm aybdorga nisbatan jazo yoki boshqa ta'sir chorasi u sodir etgan jinoyatning ijtimoiy xavflilik darajasi va uning shaxsi e'tiborga olinib tayinlangan bo'lsa, aybsiz shaxs esa oqlangan va rehabilitatsiya etilgan bo'lsa, adolatli deb e'tirof etiladi.

Sud hukmni faqat sud muhokamasida tekshirilgan dalillar bilan asoslaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 2, 4 — 6-bandlari.

Sudning hukmda ifodalangan barcha xulosalari asoslantirilgan bo'lishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 3-fevraldagi 1-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat uchun jazo tayinlash amaliyoti to'g'risida"gi qarori, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 23-bandi.

456-modda. Sudyalar maslahatlashuvining sir tutilishi

Sudya hukmni alohida xonada, sud esa maslahatxonada chiqaradi. Bunday paytda mazkur xonada faqat sudyaning o'zi yoki ushbu ish bo'yicha sud tarkibiga kirgan sudyalar hozir bo'lishlari mumkin. Boshqa shaxslarning hozir bo'lishlariga yo'l qo'yilmaydi.

Kech kirishi bilan, zarurat bo'lgan taqdirda esa, kun davomida ham sud maslahatni to'xtatishga haqlidir. Maslahatlashuv dam olish kuni va bayram kunida ham to'xtatiladi. Sudyalar maslahatlashuv vaqtida aytilgan mulohazalarni oshkor qilishga haqli emas.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi va Oliy xo'jalik sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 1/60-sonli "Sud hokimiyati to'g'risida"gi qarorining 8-bandi.

457-modda. Hukm chiqarish vaqtida sud hal qiladigan masalalar

Sud hukm chiqarish vaqtida alohida xonada (maslahatxonada) quyidagi masalalarni hal qiladi:

1) sudlanuvchi aybli deb topilayotgan qilmish haqiqatan sodir etilganmi;
2) bu qilmish jinoyat deb hisoblanadimi va u Jinoyat kodeksining qaysi moddasida nazarda tutilgan;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 14-moddasiga muvofiq ushbu Kodeks bilan taqiqlangan, aybli ijtimoiy xavfli qilmish (harakat yoki harakatsizlik) jazo qo'llash tahdidi bilan jinoyat deb topiladi.

3) bu qilmishni sudlanuvchi sodir etganmi;
4) sudlanuvchi jinoyat sodir etilishida ayblimi va, basharti aybli bo'lsa, uning aybi qanday shaklda;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining V bobi ("Ayb").

5) sudlanuvchining javobgarligini yengillashtiradigan va og'irlashtiradigan holatlar bormi;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 55 va 56-moddalari.

6) sudlanuvchi sodir etgan jinoyati uchun jazolanishi kerakmi;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 54-moddasi.

7) sudlanuvchiga qanday jazo tayinlanishi lozim va u shu jazoni o'tashi kerakmi;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining X bobi ("Jazo tushunchasi, maqsadlari va turlari").

8) sudlanuvchini Jinoyat kodeksining 34-moddasiga muvofiq o'ta xavfli retsivist deb topish lozimmi;

9) ozodlikdan mahrum qilingan mahkum jazoni qanday tartibli koloniyada o'tashi lozim va jazo muddatining bir qismini turmada o'tashi kerakmi;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 50-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-ijroiya kodeksining 45-moddasi.

10) fuqaroviy da'vo qanoatlantirilishi kerakmi, bu da'vo kimning foydasiga va qancha miqdorda qanoatlantirilishi lozim, shuningdek fuqaroviy da'vo qo'zg'atilmagan bo'lsa, jinoyat tufayli keltirilgan mulkiy zarar undirilishi kerakmi, sudlanuvchilar sheriklik yoki hissadorlik tartibida javobgarlikka tortilishlari lozimmi;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 33-bobi ("Jinoyat protsessida fuqaroviy da'vo. boshqa mulkiy undirishlar").

Oldingi tahrirga qarang.

11) fuqaroviy da'voni ta'minlash uchun xatlangan mol-mulkni nima qilish kerak;
(457-moddaning birinchi qismi 11-bandida O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 35-bobi (“Hukmning mulkiy undirishlar to‘g‘risidagi qismi ijrosini ta‘minlash”).

12) ashyoviy dalillarni nima qilish kerak;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 203-moddasi.

13) protsess chiqimlarini kimning zimmasiga va qancha miqdorda yuklash kerak;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 40-bobi (“Protsessual chiqimlar va ularni qoplash”).

14) sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini tanlash, ilgariqisini qoldirish, o‘zgartirish yoki bekor qilish kerakmi;

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 28-bobi (“Ehtiyot choralari”).

15) sudlanuvchiga nisbatan tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llash yoxud uning ustidan homiylik belgilash zarurmi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 31-bobi (“Shaxsni tibbiy muassasaga joylashtirish”).

Oldingi tahrirga qarang.

16) sudlanuvchiga nisbatan lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish kerakmi.

(457-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O‘RQ-335-sonli Qonuniga asosan o‘n oltinchi band bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 29-bobi (“Lavozimdan chetlashtirish”).

Sudlanuvchi bir necha jinoyatni sodir etganlikda ayblanayotgan bo‘lsa, sud ushbu moddaning **1 — 8-bandlarida** nazarda tutilgan masalalarni har bir jinoyat bo‘yicha alohida-alohida hal qiladi.

Jinoyatni sodir etishda bir necha sudlanuvchi ayblanayotgan bo‘lsa, sud ushbu moddada ko‘rsatilgan masalalarni har bir sudlanuvchiga nisbatan alohida-alohida hal qiladi.

Ushbu moddaning **15-bandida** nazarda tutilgan tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari ekspertning tegishli xulosasi mavjud bo‘lgandagina qo‘llanilishi mumkin.

Sud muhokamasi jarayonida ushbu Kodeks 533-moddasining birinchi qismi **1 — 4-bandlarida** nazarda tutilgan holatlardan birortasi aniqlanib qolsa, sud hukmning ijrosini qonunda belgilangan tartibda kechiktirish masalasini muhokama qilishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarori 11-bandining birinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1998-yil 17-apreldagi 11-sonli “Iqtisodiyot sohasidagi jinoiy ishlar bo‘yicha sud amaliyotida yuzaga kelgan ayrim masalalar to‘g‘risida”gi qarorining 25-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar

bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 10-bandini, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2015-yil 26-iyundagi 10-sonli "Transport harakati va undan foydalanish xavfsizligiga qarshi jinoyatlar bilan bog'liq ishlar yuzasidan sud amaliyotining ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 19-bandini, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 14-iyundagi 9-sonli "Bezorilikka oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 11-bandini, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 10-bandini.

Oldingi tahrirga qarang.

458-modda. Sudlanuvchining ruhiy holati buzilganligi va aqli norasoligi masalasini muhokama qilish

Surishtiruv, dastlabki tergov yoki sud muhokamasi vaqtida sudlanuvchining ruhiy holati buzilganligi va aqli norasoligi haqidagi masala yuzaga kelgan hollarda sud hukm chiqarish chog'ida bu masalani yana bir bor muhokama qilishi shart. Sud sudlanuvchi ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etish vaqtida aqli norasolik holatda bo'lgan yoki uni sodir etganidan keyin o'z harakatlarining ahamiyatini anglay olmaydigan yoki ularni boshqara olmaydigan darajada ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan deb topgan taqdirda, ushbu Kodeksning 577-moddasida nazarda tutilgan ajrimni chiqaradi.

(458-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

459-modda. Shartli hukm qilingan shaxs ustidan kuzatuv olib borish masalasini muhokama qilish

Shartli hukm qo'llanilganda sud shartli hukm qilingan shaxs ustidan kuzatuv olib borishni kimga yuklatish lozimligini hal qiladi.

Shartli hukm qilish to'g'risida jamoat birlashmasi yoki jamoaning iltimosnomasi bo'lsa, sud shartli hukm qilingan shaxsning xulq-atvorini kuzatish uchun uni shu birlashma yoki jamoaga topshirishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 72-moddasi.

460-modda. Sudyalarning maslahatlashuv tartibi

Ish sud tarkibi tomonidan ko'rilayotgan bo'lsa, hukm chiqarish oldidan raislik qiluvchi boshchiligida sudyalarning maslahatlashuvi o'tkazilib, raislik qiluvchi sud hal qilishi lozim bo'lgan savollarni ushbu Kodeksning 457-moddasida ko'rsatilgan izchillikda qo'yadi. Har bir savol shunday shaklda qo'yilishi kerakki, toki bu savolga ma'qullovchi, yoki rad etuvchi javob qaytariladigan bo'lsin. Javob qaytarganidan so'ng sudya javobning sabab-asoslarini ifodalashi mumkin.

Har bir savolni hal qilishda sudyalardan hech biri ovoz berishda betaraf qolishga haqli emas. Barcha masalalar ovozlarning oddiy ko'pchiligi bilan hal qilinadi. Raislik qiluvchi hammadan keyin ovoz beradi.

Birinchi navbatda sudlanuvchining manfaatiga to'laroq mos keladigan fikr ovozga qo'yiladi. Basharti oqlash to'g'risida ovoz bergan sudya yoki sudyalar ozchilikni tashkil qilib, boshqa sudyalar esa jinoyatning tavsifi yoki jazo chorasini to'g'risida har xil fikrda bo'lsalar, oqlash uchun berilgan ovoz yoki ovozlarning Jinoyat kodeksining yengilroq jazo chorasini nazarda tutgan tegishli moddasi bo'yicha tavsif qilish uchun berilgan ovozga qo'shiladi.

Ishni sudya ko'rayotgan bo'lsa, ushbu Kodeksning 457 — 459-moddalarida ko'rsatilgan masalalarni yakka o'zi hal qiladi.

461-modda. Sud tergovini yana davom ettirish

Ushbu Kodeksning 457 — 459-moddalarida ko'rsatilgan masalalarni alohida xonada (maslahatxonada) muhokama qilish vaqtida sud ish uchun ahamiyati bo'lgan biror holat qo'shimcha ravishda aniqlanishi kerak deb topsa, hukm chiqarmay, sud tergovini yana davom ettirish to'g'risida ajrim chiqaradi. Sud tergoivi tamom bo'lganidan keyin sud yana taraflarning muzokarasini boshlaydi va sudlanuvchining oxirgi so'zini eshitadi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 46-moddasining ikkinchi qismi, 449 va 451-moddalari.

462-modda. Hukm turlari

Sud ayblov yoki oqlov hukmi chiqarishi mumkin. Sudlanuvchiga nisbatan qanday turda hukm chiqarish masalasini hal qilish vaqtida sud ushbu Kodeksning 23-moddasida nazarda tutilgan aybsizlik prezumpsiyasi prinsipi talablariga amal qilishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 463 va 464-moddalari.

463-modda. Ayblov hukmi chiqarish asoslari

Ayblov hukmi taxminlarga asoslangan bo'lishi mumkin emas va faqat sudlanuvchining jinoyat sodir etishda aybli ekanligi sud muhokamasi davomida isbot qilingan taqdirdagina chiqariladi. Ayblov hukmiga jinoyat sodir etilishining ish bo'yicha barcha mumkin bo'lgan holatlarini tekshirish, ish materiallarida ma'lum bo'lib qolgan barcha kam-ko'stni to'ldirish, yuzaga kelgan hamma shubha va qarama-qarshiliklarga barham berish natijasida yig'ilgan ishonchli dalillargina asos qilib olinishi lozim.

Sud quyidagi hollarda jazodan ozod qilib, ayblov hukmini chiqaradi, basharti:

1) mazkur hukm bilan sudlanuvchiga tayinlangan jazoni qo'llashdan ozod qiluvchi amnistiya akti e'lon qilingan bo'lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli "Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 5-bandining uchinchi xatboshisi, 15-bandining ikkinchi va to'rtinchi xatboshilari.

Oldingi tahrirga qarang.

2) shaxsning hukm chiqquniga qadar qamoqda yoki uy qamog'ida bo'lgan vaqti Jinoyat kodeksining 62-moddasida nazarda tutilgan ushlab turishni, qamoqqa olishni yoki uy qamog'ini hisobga olish qoidalarini nazarda tutib, sud tomonidan tayinlangan jazo chorasiga teng yoxud bu choradan ortiq bo'lsa;

(463-moddaning ikkinchi qismi 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-aprelda 18-sonli O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Sud quyidagi hollarda jazo tayinlamasdan ayblov hukmini chiqaradi, basharti:

1) mahkum sodir etgan jinoyat uchun jazo tayinlashni istisno etadigan amnistiya akti e'lon qilingan bo'lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 68-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli "Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo'llashning

ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 5-bandining uchinchi xatboshi, 15-bandining ikkinchi va to'rtinchi xatboshilari.

2) mazkur jinoyat uchun ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish muddati o'tib ketgan bo'lsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 64-moddasi.

3) hukm chiqariladigan vaqtga kelib, qilmish ijtimoiy xavfliligini yo'qotsa yoki uni sodir etgan shaxs ijtimoiy xavfli bo'lmay qolsa;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 65-moddasi.

4) mahkumning tuzalishiga jamoat birlashmalari va jamoalar tomonidan qo'llaniladigan jamoat ta'sir choralari yoki ma'muriy jazo choralari ko'rish yo'li bilan erishish mumkin bo'lsa;

5) hukm chiqarish vaqtigacha sudlanuvchi vafot etgan bo'lsa;

Oldingi tahrirga qarang.

6) O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 71-moddasiga muvofiq shaxsni o'z qilmishiga amalda pushaymon bo'lganligi tufayli jazodan ozod qilish uchun asoslar mavjud bo'lsa.

(463-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2010-yil 27-dekabrda O'RQ-277 sonli Qonuniga asosan 6-band bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2010-y., 52-son, 509-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori 16-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrda 21-sonli "Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 6-bandining to'rtinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli "Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori 15-bandining uchinchi xatboshisi, 21-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustda 25-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 31-bandi ikkinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 32-bandining ikkinchi xatboshisi.

464-modda. Oqlov hukmini chiqarish asoslari

Oqlov hukmi quyidagi hollarda chiqariladi, basharti:

- 1) jinoiy hodisa yuz bermagan bo'lsa;
- 2) sudlanuvchi sodir etgan qilmishda jinoyat tarkibi bo'lmasa;
- 3) jinoyat sodir etilishiga sudlanuvchi daxldor bo'lmasa.

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat boshqa shaxs tomonidan sodir etilganligi aniqlansa, shuningdek sudlanuvchiga qo'yilgan ayblov ish holatlari batafsil tekshirilgandan keyin ishonarli tarzda o'z tasdig'ini topmasa, sud ushbu modda birinchi qismining 3-bandida nazarda tutilgan asosga ko'ra sudlanuvchini oqlaydi.

(464-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martda O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori 6-bandining uchinchi xatboshisi va 8-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi

Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko‘rish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 38-bandi.

465-modda. Hukmni tuzish

Ushbu Kodeksning 457 — 459-moddalarida nazarda tutilgan masalalar hal etilganidan so‘ng sud hukmni tuzishga kirishadi. Sudda ish qaysi tilda ko‘rilgan bo‘lsa, hukm shu tilda, aniq va tushunarli iboralarda bayon qilinadi va kirish, tavsif hamda qaror qismlaridan iborat bo‘ladi.

Hukm uni chiqarishda qatnashgan sudyalardan biri yoki hukmni yakka o‘zi chiqargan sudya tomonidan qo‘lda yoki texnik vositalardan foydalangan holda yozilishi lozim. Hukmga kiritilgan tuzatishlar hukm e‘lon qilinishidan oldin izohlanishi va sudyaning (sudyalarning) imzosi bilan tasdiqlanishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 3-bandi.

466-modda. Hukmning kirish qismi

Hukmning kirish qismida:

Oldingi tahrirga qarang.

1) sud ishining raqami, hukm chiqarilgan vaqt va joy;

(466-moddaning 1-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) hukmni chiqargan sudning nomi, sudning tarkibi, sud majlisining kotibi, taraflar, tarjimon;

3) sudlanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi, tug‘ilgan yili, oyi, kuni va joyi, yashash joyi, ishlash joyi, mashg‘uloti, ma‘lumoti, oilaviy ahvoli va sudlanuvchi xususidagi ish uchun ahamiyatli boshqa ma‘lumotlar;

4) sudlanuvchiga qo‘yilgan ayblov Jinoyat kodeksining qaysi moddasida nazarda tutilganligi ko‘rsatiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 15-bandi.

467-modda. Ayblov hukmining tavsif qismi

Ayblov hukmining tavsif qismida sud isbot etilgan deb e‘tirof etgan jinoyiy qilmishning tavsifi, sodir etilgan joyi, vaqti, usuli, aybning shakli, jinoyatning sabablari, maqsadlari va oqibatlari ko‘rsatilishi lozim. Hukmda sudning har bir sudlanuvchiga nisbatan xulosalariga asos bo‘lgan dalillar va sudning boshqa dalillarni rad etish sabablari yoziladi. Javobgarlikni yengillashtiruvchi yoki og‘irlashtiruvchi holatlar, aybning bir qismi asossiz deb topilgan taqdirda yoki jinoyatning tavsifi noto‘g‘riligi aniqlanganda esa ayblovni o‘zgartirish asoslari va sabablari ko‘rsatiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 55 va 56-moddalari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli “Sud hukmi to‘g‘risida”gi qarorining 19, 20, 24-bandi birinchi va ikkinchi xatboshilari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli “Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo‘llash bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 9-bandining ikkinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 14-iyundagi 9-sonli “Bezorilikka oid ishlar bo‘yicha sud amaliyoti haqida”gi

qarorining 11-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 10-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 24-sonli "Dalillar maqbulligiga oid jinoyat-protsessual qonuni normalarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 16-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 3-fevraldagi 1-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat uchun jazo tayinlash amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 6-bandi.

Sud, shuningdek Jinoyat kodeksi moddasining jazo qismida ozodlikdan mahrum qilish bilan bog'liq bo'lmagan boshqa jazo choralari ham nazarda tutilgan bo'lsa, ozodlikdan mahrum etish tariqasidagi jazo nimaga asoslanib tayinlaganini; ozodlikdan mahrum etish jazosiga hukm qilinganga koloniyada saqlash tartibining muayyan turini belgilashni yoki ozodlikdan mahrum etish jazosini turmada o'tashni tayinlashni; sudlanuvchi o'ta xavfli retsivist deb topilganligini; shartli hukm qo'llanilganini; Jinoyat kodeksining moddasida xuddi shunday jinoyat uchun nazarda tutilgan eng kam jazodan ham kamroq jazo tayinlanganligini; boshqa yengilroq jazoga o'tilganligini; umumiy qoidalardan chekinib koloniya turi tayinlanganligini; boshqa ta'sir choralari qo'llab yoki qo'llamasdan sudlanuvchi jazodan ozod etilganligini asoslab berishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 34-moddasining uchinchi qismi, 50, 57, 72-moddalari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 28-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2015-yil 26-iyundagi 10-sonli "Transport harakati va undan foydalanish xavfsizligiga qarshi jinoyatlar bilan bog'liq ishlar yuzasidan sud amaliyotining ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 25 va 26-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrda 15-sonli "Umrbod ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 3-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud qonunchilikka muvofiq sudlanuvchiga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llash yoki uning ustidan homiylik tayinlash lozim deb topsa, bunday qarorga kelish sabablarini ko'rsatishi shart.

(467-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-aprelda 0'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 14-iyundagi 9-sonli "Bezorilikka oid ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 15-bandi.

Jamoat birlashmasining yoki jamoaning sudlanuvchini shartli hukm qilib, u bilan tarbiyaviy ish olib borish uchun o'zlariga berishni so'ragan iltimosnomalari bo'lsa, sud bu iltimosnomalarni qanoatlantirish yoki rad etish sabablarini hukmda ko'rsatadi.

Sud, shuningdek qo'zg'atilgan fuqaroviy da'vo to'g'risida yoki jinoyat oqibatida keltirilgan mulkiy zararni undirish to'g'risida o'z tashabbusi bilan chiqargan qarorning asoslarini ham ko'rsatishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1996-yil 20-dekabrda 39-sonli "Ijtimoiy xavfli tajovuzlardan zaruriy mudofaa huquqini ta'minlovchi qonunlarni sudlar tomonidan qo'llanishi haqida"gi qarorining 12-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 10-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1998-yil 11-sentabrda 21-sonli "Jinoiy harakatlar oqibatida yetkazilgan moddiy zararni qoplash masalasiga doir sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 7-bandi.

468-modda. Ayblov hukmining qaror qismi

Ayblov hukmining qaror qismida:

- 1) sudlanuvchining familiyasi, ismi va otasining ismi;
- 2) sudlanuvchining jinoyat sodir etganlikda aybli deb topilganligi to'g'risidagi qaror;
- 3) Jinoyat **kodeksining** sudlanuvchining aybli deb e'tirof etilishiga asos bo'lgan moddasi (moddaning qismi, bandi), shuningdek sudlanuvchining o'ta xavfli retsivist deb topilganligi, basharti sud shunday qaror qabul qilgan bo'lsa;
- 4) sudlanuvchi aybli deb topilgan har bir jinoyati uchun tayinlangan jazo turi va me'yori; Jinoyat **kodeksining** moddalariga muvofiq uzil-kesil tayinlangan va o'talishi lozim bo'lgan jazo chorasi; ozodlikdan mahrum etilgan shaxsning jazo muddatini o'tashi lozim bo'lgan tegishli tartibli koloniya turi;

Oldingi tahrirga qarang.

4¹) ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoga hukm etilgan shaxs uchun belgilanadigan taqiqlar (cheklashlar);

(468-modda O'zbekiston Respublikasining 2015-yil 10-avgustdagi O'RQ-389-sonli Qonuniga asosan 4¹-band bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2015-y., 32-son, 425-modda)

5) sudlanuvchi shartli ravishda hukm qilingan bo'lsa, sinov muddati va mahkumning ustidan kuzatuv olib borish vazifasi yuklatilgan jamoa yoki shaxs;

Oldingi tahrirga qarang.

6) ushlab turilgan yoki qamoqda yoxud uy qamog'ida saqlangan vaqtni jazo tayinlashda jazo muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi qaror;

(468-moddaning birinchi qismi 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

7) hukm qonuniy kuchga kirguniga qadar sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasiga doir qaror;

8) mahkumning zimmasiga yuklatilgan majburiyatlar;

9) ushbu Kodeksning **533-moddasida** nazarda tutilgan asoslar aniqlangan hollarda hukmning ijrosini kechiktirish to'g'risidagi qaror ko'rsatiladi.

Basharti sudlanuvchiga Jinoyat **kodeksining** bir necha moddasi bilan ayblov qo'yilgan bo'lsa, hukmning qaror qismida sudlanuvchi qaysi moddalar bo'yicha oqlanganligi va qaysi moddalar bo'yicha hukm qilinganligi ko'rsatilishi lozim.

Sudlanuvchi jazoni o'tashdan ozod qilingan bo'lsa, bu haqda hukmning qaror qismida ko'rsatiladi.

Barcha hollarda tayinlangan jazo shunday ifodalanishi lozimki, toki hukmni ijro etishda sud tayinlagan jazo turi va me'yori xususida hech qanday shubha tug'ilmasin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori 10 va 30-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 13-bandining yettinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 3-fevraldagi 1-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat uchun jazo tayinlash amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 39 va 50-bandlari.

469-modda. Oqlov hukmining tavsif qismi

Oqlov hukmining tavsif qismida quyidagilar ko'rsatiladi: sudlanuvchiga qo'yilgan ayblovning mohiyati; sud aniqlagan ish holatlari; sudlanuvchining aybsizligi to'g'risidagi sud

xulosasini tasdiqlovchi dalillar; sudlanuvchining jinoyat sodir etishda aybi bor deb da'vo qilishga asos bo'lgan dalillarni sud nima uchun ishonarli emas yoki yetarli emas deb hisoblashi yoki nima uchun sud jinoiy hodisaning o'zi yuz bermagan yoxud sudlanuvchi sodir etgan qilmishni jinoyat emas deb hisoblashi; fuqaroviy da'voga oid qarorning asoslari.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 8-bandi.

470-modda. Oqlov hukmining qaror qismi

Oqlov hukmining qaror qismida:

1) sudlanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi;

2) sudlanuvchini jinoyat sodir etilishida aybsiz deb e'tirof etish va uni oqlash to'g'risidagi qaror;

Oldingi tahrirga qarang.

3) sudlanuvchiga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot chorasini bekor qilish to'g'risidagi qaror; basharti ehtiyot chorasi sifatida u qamoqda yoki uy qamog'ida saqlanayotgan bo'lsa, oqlangan shaxsni darhol, sud majlisi zalining o'zida ozod qilish to'g'risidagi qaror;

(470-moddaning 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

4) qo'zg'atilgan fuqaroviy da'voni qanoatlantirish rad etilgan bo'lsa, da'voni ta'minlash uchun ko'rilgan choralarni bekor qilish to'g'risidagi qaror;

Oldingi tahrirga qarang.

(470-moddaning 5-bandi O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuniga muvofiq o'z ko'chini yo'qotgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

6) oqlangan shaxsning unga yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplash hamda ma'naviy va boshqa ziyon oqibatlarini ushbu Kodeksning 304 — 313-moddalarida nazarda tutilgan tartibda bartaraf qilish huquqini e'tirof etish.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 8-bandining beshinchi xatboshisi, 10-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sudlanuvchi sodir etilgan jinoyatga daxldor emasligi sababli oqlangan taqdirda, oqlov hukmining qaror qismida jinoyat sodir etgan shaxslarni aniqlash va ularni jinoiy javobgarlikka tortish uchun ish prokurorga yuborilishi ko'rsatiladi.

(470-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

471-modda. Hukmning qaror qismida hal qilinishi lozim bo'lgan boshqa masalalar

Ayblov hukmining ham, oqlov hukmining ham qaror qismi, ushbu Kodeksning 468 va 470-moddalarida ko'rsatilgan masalalardan tashqari, quyidagilarni o'z ichiga olishi lozim:

Oldingi tahrirga qarang.

1) sudlanuvchini lavozimidan chetlashtirish tarzidagi protsessual majburlov chorasini bekor qilish to'g'risida ushbu Kodeksning 255 — 260-moddalariga muvofiq qabul qilingan qaror; qo'zg'atilgan fuqaroviy da'vo yoki sudning tashabbusi bilan ziyonni qoplash to'g'risida ushbu Kodeksning 283 — 289-moddalariga muvofiq qabul qilingan qaror;

(471-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 31-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2016-yil 27-dekabrda 26-sonli "Jinoyat natijasida yetkazilgan mulkiy ziyonni qoplashga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 13-bandining yettinchi xatboshisi, 14 — 16-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2015-yil 26-iyundagi 10-sonli "Transport harakati va undan foydalanish xayfsizligiga qarshi jinoyatlar bilan bog'liq ishlar yuzasidan sud amaliyotining ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 27-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2004-yil 21-maydagi 4-sonli "Jazolarni liberallashtirish to'g'risidagi qonuni iqtisodiyot sohasidagi jinoyatlarga nisbatan qo'llashning ayrim masalalari haqida"gi qarorining 15 — 17-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2013-yil 31-maydagi 8-sonli "Soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni to'lashdan bo'yin tovlaganlik uchun javobgarlikka oid qonunchilikning sudlar tomonidan qo'llanilishi to'g'risida"gi qarorinig 17-bandi.

2) ashyoviy dalillar hamda ishga ilova qilingan boshqa narsalar va hujjatlar to'g'risida ushbu Kodeksning 289-moddasiga muvofiq qabul qilingan qaror;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2017-yil 28-apreldagi 12-sonli "Giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalar bilan qonunga xilof ravishda muomala qilishga oid jinoyat ishlari bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 35-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 28-apreldagi 8-sonli "Valyuta qimmatliklarini qonunga xilof ravishda olish yoki o'tkazishga doir ishlar yuzasidan sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 14-bandi.

3) protsessual chiqimlar to'g'risida ushbu Kodeksning 320-moddasiga muvofiq qabul qilingan qaror;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrdagi 13-sonli "Jinoyat ishlari bo'yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 6-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

4) hukm ustidan apellatsiya shikoyatini berish, protest bildirishning ushbu Kodeksning tegishincha 497³ va 497⁴-moddalarida nazarda tutilgan tartibi, muddatlari.

(471-moddaning 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 31-bandi, 33-bandining to'rtinchi xatboshisi.

472-modda. Hukmning imzolanishi va sudyaning alohida fikri

Hukm sudya tomonidan chiqarilgan bo'lsa, uni sudyaning yakka o'zi, sud tarkibi tomonidan chiqarilgan bo'lsa, sudyalarning hammasi imzolaydi. Ovoz berish vaqtida ozchilikni tashkil qilgan sudya hukmga imzo qo'yib, o'zining alohida fikrini yozma ravishda bayon qilishga haqlidir. Bu fikrni u bevosita maslahatxonada yozishi lozim. Alohida fikr ishga ilova qilinadi, lekin sud majlisining zalida e'lon qilinishi mumkin emas.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar alohida fikr mavjud bo'lgan ish apellatsiya tartibida ko'rilmagan bo'lsa, hukm qonuniy kuchga kirgandan keyin ish uni belgilangan tartibda ko'rib chiqish masalasini hal etish uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy sudiga yuborilishi lozim.

(472-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

473-modda. Hukmni e'lon qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Sud hukmni imzolaganidan keyin sud majlisi zaliga qaytib chiqadi va raislik qiluvchi yoki xalq maslahatchisi hukmning qaror qismini e'lon qiladi.

(473-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Sud majlisi zalida hozir bo'lganlarning hammasi, shu jumladan sud tarkibi ham hukmni tik turib eshitadilar.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar hukm sudlanuvchi bilmaydigan yoki yetarlicha bilmaydigan tilda bayon qilingan bo'lsa, hukmning qaror qismi e'lon qilingandan keyin, mazkur qism tarjimon tomonidan sudlanuvchining ona tilida yoki u tushunadigan boshqa tilda o'qib eshittirilishi kerak.

(473-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2012-yil 18-sentabrdagi O'RQ-335-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2012-y., 38-son, 433-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Raislik qiluvchi sudlanuvchiga va boshqa taraflarga hukmning mazmunini, hukm ustidan apellatsiya tartibida shikoyat berish muddati va tartibini tushuntiradi. Basharti sudlanuvchi favqulodda jazo chorasi — umrbod ozodlikdan mahrum qilishga hukm qilingan bo'lsa, unga afv etishni so'rab iltimos qilish huquqi ham tushuntiriladi.

(473-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 76-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1997-yil 22-avgustdagi 12-sonli "Sud tomonidan jinoyat ishlarini birinchi bosqich sudida muhokama etish jarayonida protsessual qonunchilikka rioya qilinishi to'g'risida"gi qarori 14-bandining birinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrdagi 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 23 va 24-bandlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 15-sonli "Umrbod ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoning qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 9-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

474-modda. Sudlanuvchini qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod qilish

Sudlanuvchi oqlanganda, shuningdek jazo tayinlanmasdan yoki jazodan ozod qilib yoxud shartli ravishda ozodlikdan mahrum etib yoki ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lmagan jazo tayinlab ayblov hukmi chiqarilganda, xuddi shuningdek sudlanuvchi dastlabki qamoqda yoxud uy qamog'ida bo'lgan vaqtdan ortiq bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash jazosi tayinlanganda, qamoqda yoxud uy qamog'ida saqlanayotgan sudlanuvchi bevosita sud majlisi zalining o'zida darhol ozod qilinishi lozim.

(474-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

475-modda. Hukmning nusxasini mahkumga va oqlangan shaxsga berish

Hukm e'lon qilinganidan keyin uch sutkadan kechiktirilmay, hajmi katta bo'lgan taqdirda esa, o'n sutkadan kechiktirilmay, uning nusxasi mahkumga va oqlangan shaxsga berilishi lozim. Boshqa taraflarga hukm nusxasi yoki uning ko'chirmasi shu muddatda, ularning iltimoslariga asosan beriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar mahkum qamoqda saqlanayotgan bo'lsa, hukmning ko'chirma nusxasi unga qamoqda saqlash joyining ma'muriyati tomonidan hukm kelib tushgan kuni tilxat olib topshiriladi, tilxat ko'chirma nusxa topshirilgan sana va vaqt ko'rsatilgan holda sudga taqdim etiladi.

(475-modda O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

476-modda. Hukm chiqarish bilan bir vaqtda sud tomonidan hal qilinadigan boshqa masalalar

Ozodlikdan mahrum etishga hukm qilingan shaxsning voyaga yetmagan bolalari, qari otionalari, qaramog'ida boshqa shaxslar bo'lsa va ular qarovsiz hamda yordamsiz qolayotgan bo'lsa, sud ayblov hukmini chiqarish bilan bir vaqtda ularni qarindoshlari yoki boshqa shaxslarning va muassasalarning vasiyligiga yoki homiyligiga topshirish to'g'risida, mahkumning qarovsiz qolayotgan mol-mulki yoki uy-joyi bo'lsa, ularni qo'riqlab turish choralarini ko'rish to'g'risida ajrim chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 35-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeksning 50-moddasida ko'rsatilgan tartibda tayinlangan advokat ishda himoyachi bo'lib qatnashgan hollarda sud advokatlar byurosi, hay'ati yoki firmasi rahbarining iltimosnomasi bo'lgan taqdirda ajrim chiqarib, unda advokatlar byurosi, hay'ati yoki firmasi foydasiga mahkumdan haq undirish va bu haqning miqdori to'g'risidagi masalani hal qiladi.

(476-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 30-avgustdagi 485-I-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 1997-y., 9-son, 241-modda)

Ushbu Kodeksning 298 va 300-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda, shuningdek tegishli mansabdor shaxslarning e'tiborini surishtiruv va dastlabki tergov o'tkazishda yo'l qo'yilgan kamchiliklarga jalb qilish zarur bo'lganda sud hukm chiqarish bilan bir vaqtda xususiy ajrim ham chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarorining 18-bandi.

Ushbu moddada ko'rsatilgan barcha protsessual qarorlar sud majlisining zalida hukm e'lon qilinganidan keyin o'qib eshittirilishi lozim.

477-modda. Mahkum bilan uchrashishga ijozat berish

Hukm e'lon qilinganidan keyin raislik qiluvchi yoki sud raisi qamoqda saqlanayotgan mahkumning yaqin qarindoshlari yoki uning himoyachisi iltimosiga ko'ra u bilan uchrashish imkoniyatini berishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining VIII bo‘limi (“Atamalarning huquqiy ma‘nosi”)da yaqin qarindoshlar qarindosh yoki quda tomondan qarindosh bo‘lgan shaxslar, ya‘ni ota-ona, tug‘ishgan va o‘gay aka-uka va opa-singillar, er-xotin, farzand, shu jumladan farzandlikka olinganlar, bobo, buvi, nevaralar, shuningdek er-xotinning ota-onasi, tug‘ishgan va o‘gay aka-uka va opa-singillari ekanligi ko‘rsatilgan.

Oldingi tahrirga qarang.

O‘N BIRINCHI BO‘LIM. SUD HUKMLARI, AJRIMLARINI QAYTA KO‘RIB CHIQISH

(o‘n birinchi bo‘limning nomi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(55-bob O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuniga asosan o‘z kuchini yo‘qotgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

55¹-bob. BIRINCHI INSTANSIYA SUDINING HUKMI, AJRIMI USTIDAN APPELLATSIYA TARTIBIDA SHIKOYAT BERISH (PROTEST BILDIRISH)

497¹-modda. Apellatsiya tartibida shikoyat beriladigan va protest bildiriladigan qarorlar

Birinchi instansiya sudining qonuniy kuchga kirmagan hukmlari ustidan appellatsiya tartibida shikoyat berish yoki protest bildirish mumkin.

Birinchi instansiya sudining sud muhokamasi vaqtida chiqarilgan ajrimi ustidan appellatsiya tartibida shikoyat berish va protest bildirish hukm ustidan shunday harakatlarni sodir etish bilan bir paytning o‘zida amalga oshirilishi mumkin.

497²-modda. Hukm ustidan appellatsiya tartibida shikoyat berish va protest bildirish huquqiga ega bo‘lgan shaxslar

Mahkum, uning himoyachisi, qonuniy vakili, shuningdek jabrlanuvchi, uning vakili sudning qonuniy kuchga kirmagan hukmi ustidan shikoyat berishga, prokuror va uning o‘rinbosari esa, protest bildirishga haqlidir.

Fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari hukmning fuqaroviy da‘voga daxldor qismi ustidan shikoyat berishga haqlidir.

Sud tomonidan oqlangan shaxs, uning himoyachisi va qonuniy vakili hukmning oqlash sabablari hamda asoslariga doir qismi ustidan shikoyat berishga haqlidir.

Ishda taraf bo‘lmagan shaxslar ham sud hukmining o‘z huquqlari va qonuniy manfaatlariga daxldor qismi ustidan appellatsiya tartibida shikoyat berishga haqlidir.

497³-modda. Hukmlar ustidan appellatsiya tartibida shikoyat berish va protest bildirish tartibi

Qonuniy kuchga kirmagan hukmlar ustidan appellatsiya tartibida quyidagicha shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin:

1) jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudlarining hukmi ustidan — Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudiga, viloyatlar, Toshkent shahar sudiga;

2) hududiy harbiy sudlarning hukmi ustidan — O‘zbekiston Respublikasi Harbiy sudiga;

3) Qoraqalpog‘iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining, O‘zbekiston Respublikasi Harbiy sudining hukmi ustidan — O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudiga;

4) O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining hukmi ustidan — mazkur sudning Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay‘atiga.

Apellatsiya shikoyatlari va protestlari hukm chiqargan sud orqali beriladi. Shikoyat yoki protest bevosita apellatsiya instansiyasi sudiga berilgan taqdirda, sud ularni hukm chiqargan sudga ushbu Kodeksning 497⁶-moddasida bayon etilgan talablarni bajarish uchun yuboradi.

497⁴-modda. Hukm ustidan apellatsiya shikoyatlari va protestlari berish muddati

Apellatsiya shikoyati va protestlari hukm e'lon qilingan kundan e'tiboran yigirma sutka ichida, mahkum, oqlangan shaxs, jabrlanuvchi tomonidan esa ularga hukmning ko'chirma nusxasi topshirilgan kundan e'tiboran shu muddat ichida berilishi mumkin.

Hukm ustidan shikoyat va protest berish uchun belgilangan muddat ichida ish suddan talab qilib olinishi mumkin emas. Taraflar shu vaqt mobaynida ish bilan sud binosida tanishishga haqli.

Belgilangan muddat o'tgandan keyin berilgan shikoyat yoki protest oqibatsiz qoldiriladi, bu haqda ularni bergan shaxslarga xabar qilinadi.

497⁵-modda. Apellatsiya shikoyati yoki protesti berish muddatini tiklash tartibi

Hukm ustidan shikoyat berish yoki protest bildirish muddati uzrli sabablarga ko'ra o'tkazib yuborilgan hollarda apellatsiya shikoyati yoki protesti berish huquqiga ega bo'lgan shaxslar hukm chiqargan sudga muddatni tiklash so'ralgan iltimosnoma bilan murojaat qilishi mumkin. Zarur hollarda, bu masala iltimosnoma bergan shaxsning ishtirokida hal qilinadi.

Sudning o'tkazib yuborilgan muddatni tiklashni rad etish to'g'risidagi ajrimi ustidan apellatsiya instansiyasi sudiga xususiy shikoyat (protest) berilishi mumkin bo'lib, u mazkur ajrimni bekor qilishga, o'tkazib yuborilgan muddatni tiklashga va apellatsiya shikoyati (protesti) bo'yicha ishni ko'rishga yoxud ishni hukm chiqargan sudga ushbu Kodeks 497⁶-moddasining **ikkinchi qismida** nazarda tutilgan talablarni bajarish uchun yuborishga haqli.

497⁶-modda. Apellatsiya shikoyati, protesti berilganligi to'g'risida xabar berish

Hukm chiqargan sud apellatsiya shikoyati, protesti berilganligi to'g'risida mahkumni, oqlangan shaxsni, ularning himoyachilarini, qonuniy vakilini, jabrlanuvchini, uning vakilini, shuningdek fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni, ularning vakillarini agar shikoyat, protest ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, xabardor qiladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarga shikoyatning, protestning ko'chirma nusxalari yoxud hukm chiqargan sudning internet-resursi orqali ularning elektron nusxalari bilan tanishish mumkinligi to'g'risida xabarnoma yuboriladi. Bunda taraflarga shikoyat, protest yuzasidan o'z e'tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida berish huquqi ularni taqdim etish muddati ko'rsatilgan holda tushuntiriladi. Shikoyat, protest ustidan kelib tushgan e'tirozlar ishga qo'shib qo'yiladi.

Taraflar apellatsiya shikoyatiga, protestiga doir e'tiroz bilan birga alohida holda yangi materiallarni taqdim etishga yoxud ularni talab qilib olish va tekshirish, shuningdek o'zlari ko'rsatgan jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlarni, mutaxassislarni sudga chaqirish va so'roq qilish haqida iltimosnoma berishga haqli.

497⁷-modda. Hukm ustidan apellatsiya shikoyati yoki protesti berish oqibatlari

Apellatsiya shikoyati yoki protesti berilishi hukmning qonuniy kuchga kirishini va uning ijro ettirilishini to'xtatib turadi.

Hukm ustidan shikoyat berish va protest bildirish uchun belgilangan muddat tugagach, hukm chiqargan sud ushbu Kodeksning 497⁶-moddasida nazarda tutilgan talablarni bajarib, ishni shikoyatlar, protestlar hamda ular yuzasidan bildirilgan e'tirozlar, shuningdek taqdim etilgan

qo‘shimcha materiallar bilan birga o‘n kundan kechiktirmay apellatsiya instansiyasi sudiga yuboradi.

Bu muddat alohida hollarda yuqori sud raisi yoki uning o‘rinbosari tomonidan ko‘pi bilan yigirma kunga uzaytirilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 4976-moddasi.

497⁸-modda. Apellatsiya shikoyati va protestining mazmuni

Apellatsiya shikoyati va protestida quyidagilar ko‘rsatilishi kerak:

1) shikoyat, protest yo‘llanayotgan sudning nomi;

2) shikoyat bergan shaxs, uning protsessual mavqeyi, yashash joyi yoki turish manzili to‘g‘risidagi ma‘lumotlar;

Oldingi tahrirga qarang.

3) hukmni chiqargan sudning nomi, sud ishining raqami, hukm chiqarilgan sana, shikoyat berilayotgan va protest bildirilayotgan hukm kimga nisbatan chiqarilgan bo‘lsa, shu shaxs to‘g‘risidagi ma‘lumotlar;

(497⁸-modda birinchi qismining 3-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

4) shikoyat, protest bergan shaxsning vajlari, uning fikriga ko‘ra hukm yoki boshqa qarorning noto‘g‘riligi nimadan iborat ekanligi hamda iltimosining mohiyati;

5) shikoyat, protest bergan shaxs o‘z talablarini asoslayotgan, shu jumladan birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillar;

6) yangidan taqdim etilayotgan dalillar va ularning birinchi instansiya sudiga taqdim etilmaganligi sabablari;

7) shikoyatga, protestga ilova qilinayotgan materiallar ro‘yxati;

8) shikoyat, protest berilgan sana hamda shikoyat, protest berayotgan shaxsning imzosi.

Agar apellatsiya shikoyatining, protestining mazmuni mazkur moddaning **birinchi qismida** ko‘rsatilgan talablarga javob bermasa va bu kelgusida ishni mazmunan ko‘rib chiqishga to‘sqinlik qilsa, sudya apellatsiya shikoyatini, protestini uni bergan shaxsga qaytarish to‘g‘risida apellatsiya shikoyatini yoki protestini qayta tuzish uchun muddatni belgilagan holda uch kunlik muddatda ajrim chiqaradi.

Sudyaning apellatsiya shikoyatini, protestini qaytarish to‘g‘risidagi ajrimi talablari bajarilmagan va apellatsiya shikoyati, protesti belgilangan vaqtda kelib tushmagan hollarda, u berilmagan deb hisoblanadi. Bunday holda hukm qonuniy kuchga kirgan deb hisoblanadi.

497⁹-modda. Apellatsiya shikoyatiga, protestiga o‘zgartirish va qo‘shimcha kiritish

Apellatsiya shikoyati (protesti) bergan shaxs apellatsiya instansiyasi sudining majlisi boshlanguniga qadar uni o‘zgartirishga yoki yangi vajlar bilan to‘ldirishga haqli.

Hukm ustidan shikoyat (protest) berish muddati o‘tganidan keyin berilgan apellatsiya protestiga, jabrlanuvchining yoki uning vakilining apellatsiya shikoyatiga o‘zgartirish yoki qo‘shimcha kiritishda mahkumning ahvolini og‘irlashtirish to‘g‘risida masala, agar bunday talab dastlabki shikoyatda, protestda mavjud bo‘lmasa, qo‘yilishi mumkin emas.

Hukm ustidan shikoyat qilish muddati o‘tganidan keyin ishga kirishgan himoyachi apellatsiya shikoyatini o‘zgartirishi yoki uni yangi vajlar bilan to‘ldirishi, ilgari ishda ishtirok etgan himoyachi tomonidan berilgan shikoyat vajlariga qo‘shimcha asoslar taqdim etishi mumkin.

497¹⁰-modda. Apellatsiya shikoyatini yoki protestini qaytarib olish

Hukm ustidan shikoyat bergan yoki protest bildirgan shaxs o'z shikoyatini yoki protestini qaytarib olishga haqli. Yuqori turuvchi prokuror ham protestni qaytarib olish huquqiga ega.

Mahkumning himoyachisi, qonuniy vakili o'z shikoyatini faqat mahkumning roziligi bilan qaytarib olishga haqli.

Mahkum himoyachi tomonidan berilgan shikoyatni qaytarib olishga haqli.

Apellatsiya shikoyatini yoki protestini qaytarib olishga apellatsiya instansiyasi sudi maslahatxonaga kirguniga qadar yo'l qo'yiladi.

497¹¹-modda. Birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan shikoyat va protest berish

Ish bo'yicha birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e'tiboran yigirma kunlik muddatda ushbu Kodeksning 497²-moddasida nazarda tutilgan shaxslar tomonidan xususiy shikoyat yoki xususiy protest berilishi mumkin.

Hukm chiqarish bilan yakunlangan sud muhokamasi chog'ida chiqarilgan ajrim ustidan shikoyat berilgan yoxud protest bildirilgan taqdirda, hukm ustidan shikoyat va protest berish uchun belgilangan muddat tugagandan keyingina ish apellatsiya instansiyasi sudiga yuboriladi.

Sud muhokamasi chog'ida chiqarilgan va dalillarni tekshirish tartibiga, jinoyat protsessi ishtirokchilarining iltimosnomalariga, ehtiyot chorasini tanlashga, uni o'zgartirishga yoki bekor qilishga, shuningdek sud majlisi zalida tartib saqlashga taalluqli ajrimlar ustidan ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan tartibda shikoyat berish va protest bildirish mumkin emas. Ularga qarshi e'tirozlar apellatsiya shikoyatiga yoki apellatsiya protestiga kiritilishi mumkin.

Ushbu ish bo'yicha taraf hisoblanmagan shaxslar ham sud ajrimi ustidan, agar ajrim ularning manfaatlariga daxldor bo'lsa, shikoyat berishga haqlidir.

497¹²-modda. Ishni apellatsiya instansiyasi sudiga yuborish to'g'risida xabar berish

Birinchi instansiya sudi jinoyat ishi apellatsiya instansiyasi sudiga yuborilganligi to'g'risida ushbu Kodeksning 497²-moddasida ko'rsatilgan shaxslarni xabardor qiladi.

(55¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

55²-bob. APELLATSIYA INSTANSIYASI SUDIDA ISH YURITISH

497¹³-modda. Apellatsiya instansiyasi sudi muhokamasining predmeti

Apellatsiya instansiyasi sudi apellatsiya shikoyati (protesti) bo'yicha haqiqiy holatlar aniqlanishining to'liqligini va jinoyat qonuni normalari to'g'ri qo'llanilganligini, ish yuritishni amalga oshirish chog'ida jinoyat-protsessual qonun normalariga rioya etilgan-etilmaganligini, birinchi instansiya sudi hukmining, ajrimining qonuniyligi, asosliligi va adolatliligini ishda mavjud bo'lgan va apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan qo'shimcha ravishda tekshirilgan dalillar bo'yicha tekshiradi.

497¹⁴-modda. Apellatsiya instansiyasi sudida ishni ko'rish muddatlari

Apellatsiya instansiyasi sudi jinoyat ishini ish shikoyat yoki protest bilan birga kelib tushgan kundan e'tiboran o'n besh sutkadan kechiktirmay ko'rishga kirishishi kerak.

Ish o'ta murakkab bo'lgan taqdirda va boshqa alohida hollarda tegishli sud raisi bu muddatni ko'pi bilan o'n besh sutkaga, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi yoki uning o'rinbosari esa ko'pi bilan bir oyga uzaytirishi mumkin.

Ishni ko‘rish muddati uzaytirilganligi haqida jinoyat protsessining manfaatdor ishtirokchilari xabardor qilinishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan jinoyat ishini ko‘rish davomiyligi uni ko‘rish boshlangan kundan e‘tiboran ikki oydan oshmasligi kerak.

497¹⁵-modda. Apellatsiya instansiyasi sudi majlisini tayinlash va tayyorlash

Sudya apellatsiya shikoyati, protesti bilan kelib tushgan jinoyat ishini o‘rganib, sud majlisini tayinlash to‘g‘risida yetti sutka ichida ajrim chiqaradi va unda quyidagi masalalar hal etiladi:

- 1) jinoyat ishini ko‘rib chiqish joyi, sanasi va boshlanish vaqti to‘g‘risidagi;
- 2) taraflarni, shuningdek guvohlarni, ekspertlarni va boshqa shaxslarni sud majlisiga chaqirish, shikoyatda, protestda ko‘rsatilgan qo‘shimcha dalillarni, agar mazkur iltimosnomani asosli deb topsa, talab qilib olish to‘g‘risidagi;
- 3) ushbu Kodeksning 19-moddasida nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishini yopiq sud majlisida ko‘rish to‘g‘risidagi;
- 4) qamoqda yoki uy qamog‘ida saqlanayotgan mahkumning sud majlisida ishtirok etishi to‘g‘risidagi.

Ajrim chiqarilgan kundan e‘tiboran uch sutka ichida protsess ishtirokchilariga sud majlisi tayinlanganligi haqida xabarnoma yuboriladi.

Agar jinoyat ishini o‘rganish chog‘ida birinchi instansiya sudi tomonidan ushbu Kodeks 497⁶-moddasi **ikkinchi qismining** talablari bajarilmaganligi aniqlansa, sudya apellatsiya instansiyasi sudida ishni ko‘rib chiqishga monelik qiluvchi holatlarni bartaraf etish uchun jinoyat ishini shu sudga qaytaradi.

497¹⁶-modda. Taraflarning apellatsiya instansiyasi sudi majlisida ishtirok etishi

Apellatsiya instansiyasi sudi majlisida quyidagilar ishtirok etishi shart:

- 1) tegishincha O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyat, Toshkent shahar prokurori, O‘zbekiston Respublikasi Harbiy prokurori tomonidan vakolat berilgan prokuror;
 - 2) mahkum, oqlangan shaxs yoki o‘ziga nisbatan jinoyat ishi tugatilgan shaxs — mazkur shaxs sud majlisida ishtirok etish to‘g‘risida iltimosnoma bergan yoki sud mazkur shaxsning sud majlisida ishtirok etishini zarur deb topgan hollarda;
 - 3) himoyachi — ushbu Kodeksning 51 va 52-moddalarida ko‘rsatilgan hollarda.
- Qamoqda yoki uy qamog‘ida saqlanayotgan va apellatsiya shikoyatini (protestini) ko‘rib chiqishda hozir bo‘lish istagini bildirgan mahkumga sud majlisida bevosita yoki videokonferensaloqa tizimidan foydalanish orqali ishtirok etish huquqi ta‘minlanadi.

497¹⁷-modda. Apellatsiya instansiyasi sudida jinoyat ishini ko‘rish tartibi

Apellatsiya instansiyasi sudida jinoyat ishi birinchi instansiya sudida ish yuritish qoidalari bo‘yicha, ushbu bobda nazarda tutilgan qoidalar inobatga olingan holda ko‘riladi.

Raislik qiluvchi sud majlisini ochadi hamda qanday jinoyat ishi va kimning apellatsiya shikoyati, protesti bo‘yicha ko‘rilishini e‘lon qiladi.

Raislik qiluvchi sud tarkibini e‘lon qiladi, prokurorning, himoyachining, sud majlisi kotibining va, agar sud majlisida ishtirok etayotgan bo‘lsa, tarjimonning familiyasi, ismini va otasining ismini ma‘lum qiladi.

Apellatsiya instansiyasi sudi majlisining joyi, sanasi va vaqti to'g'risida o'z vaqtida xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi jinoyat ishini ko'rishga monelik qilmaydi, bundan sud majlisida ishtirok etishi shart bo'lgan shaxslar mustasno.

Raislik qiluvchi hozir bo'lgan jinoyat protsessi ishtirokchilariga ularning huquqlarini tushuntiradi va ularda rad qilishga oid arzlari va iltimosnomalar bor-yo'qligini, apellatsiya shikoyatida, protestida bayon etilgan iltimoslarni quvvatlashini yoki quvvatlamasligini aniqlaydi. Bunday iltimoslar mavjud bo'lganda sud ular bo'yicha ajrim chiqaradi.

Sud muhokamasi sudyalardan birining ma'ruzasi bilan boshlanadi. U birinchi instansiya sudi hukmining yoki ajrimining mazmunini, apellatsiya shikoyatining, protestining mazmunini va unga qarshi e'tirozlarning mohiyatini qisqacha bayon etadi.

Raislik qiluvchi apellatsiya shikoyati bergan shaxsga, apellatsiya shikoyati va protesti kimga nisbatan berilgan bo'lsa o'sha shaxsga, ularning himoyachilari va vakillariga, so'ngra esa prokurorga so'z beradi. Ish bo'yicha bir nechta shikoyat mavjud bo'lgan taqdirda, so'zga chiqish navbati sud tomonidan taraflarning fikri inobatga olingan holda belgilanadi. Agar berilgan apellatsiya shikoyatlari orasida prokurorning apellatsiya protesti bo'lsa, so'z birinchi navbatda unga beriladi.

Sud taraflarning so'zlarini eshitib, hukmning qonuniyligi, asosliqligi va adolatliligini lozim darajada tekshirib ko'rishni ta'minlash zaruratidan kelib chiqib, bevosita sud majlisida tekshiriladigan dalillar hajmini aniqlash to'g'risida; sud majlisiga sudlanuvchini, jabrlanuvchilarni, guvohlarni, ekspertlar va zarurat bo'lsa, boshqa shaxslarni chaqirish haqida; sudlanuvchiga nisbatan ehtiyot chorasini saqlab qolish, tanlash, bekor qilish yoki o'zgartirish to'g'risida qaror qabul qiladi.

Shundan keyin sud sud majlisiga chaqirilgan sudlanuvchini, guvohlarni, jabrlanuvchilarni so'roq qilish yo'li bilan dalillarni tekshirishga, shuningdek taraflarning iltimosi bo'yicha hamda o'zining tashabbusi bilan hujjatlarni, bayonnomalarni va ishga oid boshqa materiallarni o'qib eshittirishga kirishadi. Dalillarni tekshirish tartibi taraflarning fikrlari inobatga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Taraflar apellatsiya instansiyasi sudiga apellatsiya shikoyatida, protestida keltirilgan vajlarni tasdiqlab yoki inkor etib, qo'shimcha materiallar taqdim etishga haqli.

Birinchi instansiya sudida so'roq qilingan guvohlar, agar sud buni zarur deb topsa, apellatsiya instansiyasi sudida so'roq qilinadilar.

Taraflarning dalillarni, shu jumladan birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillarni tekshirish to'g'risidagi va sud majlisiga guvohlar, ekspertlarni hamda boshqa shaxslarni chaqirish to'g'risidagi iltimosnomalari ushbu Kodeks 438-moddasining [birinchi](#) va [ikkinchi qismlarida](#) belgilangan tartibda sud tomonidan hal etiladi. Bunda sud iltimosnomani qanoatlantirishni faqat u birinchi instansiya sudi tomonidan qanoatlantirilmaganligiga asoslanib rad etishga haqli emas.

Birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilmagan dalillar (yangi dalillar) sud tomonidan qabul qilinadi, bunda ularni tekshirish to'g'risida iltimosnoma bergan shaxs o'ziga bog'liq bo'lmagan sabablarga ko'ra bu dalillarni birinchi instansiya sudiga taqdim etishga imkoniyati bo'lmaganligini asoslab berishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi dalillarni videokonferensaloqa tizimlaridan foydalangan holda tekshirishga haqli.

Sud tergovni tugallangach, sud taraflardan sud tergoviga qo'shimcha qilish yuzasidan iltimoslari bor-yo'qligini surishtiradi. Sud bu iltimoslarni hal etadi va shundan keyin taraflarning muzokaralariga o'tadi.

497¹⁸-modda. Taraflarning muzokaralari va sudlanuvchining oxirgi so'zi

Sud muzokaralari ushbu Kodeksning 449-moddasi qoidalarida asosida o'tkaziladi, bunda shikoyat, protest bergan shaxs birinchi bo'lib so'zga chiqadi.

Taraflarning muzokaralari tamom bo'lganidan keyin raislik qiluvchi sudlanuvchiga, agar u sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, oxirgi so'z beradi, shundan keyin sud qaror chiqarish uchun maslahatxonaga kiradi.

497¹⁹-modda. Hukmni bekor qilish yoki o'zgartirish asoslari

Hukmni bekor qilish yoki o'zgartirish uchun quyidagilar asos bo'ladi:

- 1) sud tergovining to'liq emasligi yoki bir yoqlama olib borilganligi;
- 2) sudning hukmida bayon qilingan sud xulosalari ishning haqiqiy holatlariga muvofiq kelmasligi;
- 3) ushbu Kodeks normalarining jiddiy ravishda buzilganligi;
- 4) Jinoyat kodeksi normalarining noto'g'ri qo'llanilganligi;
- 5) jazoning adolatsizligi.

497²⁰-modda. Sud tergovining to'liq emasligi va bir yoqlamaligi

Sud tergovi quyidagi hollarda to'liq emas va bir yoqlama deb topiladi, bosharti ish bo'yicha:

- 1) ushbu Kodeksning 82 — 84-moddalarida ko'rsatilgan holatlar yetarlicha to'liq aniqlanmagan bo'lsa;
- 2) ko'rsatuvlari ishni hal qilish uchun jiddiy ahamiyatga ega bo'lgan shaxslar so'roq qilinmagan bo'lsa;
- 3) o'tkazilishi shart bo'lgan ekspertiza o'tkazilmagan bo'lsa;
- 4) ish uchun jiddiy ahamiyatga ega bo'lgan hujjatlar yoki ashyoviy dalillar talab qilib olinmagan bo'lsa;
- 5) natijalari ish uchun ahamiyatga ega bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa tergov harakatlari o'tkazilmagan bo'lsa;
- 6) ishni yangitdan apellatsiya tartibida ko'rish uchun yuborgan kassatsiya instansiyasi sudning ajrimida ko'rsatilgan holatlar tekshirilmagan bo'lsa.

497²¹-modda. Hukmda bayon qilingan sud xulosalarining ishning haqiqiy holatlariga muvofiq kelmasligi

Quyidagi hollarda sud hukmi jinoyat ishining haqiqiy holatlariga muvofiq emas deb e'tirof etiladi, agar:

- 1) sud xulosalari sud majlisida ko'rilgan dalillar bilan tasdiqlanmagan bo'lsa;
- 2) sud o'z xulosasiga jiddiy ta'sir qilishi mumkin bo'lgan holatlarni hisobga olmagan bo'lsa;
- 3) ish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan holatlarga nisbatan bir-biriga zid dalillar mavjud bo'lgani holda, sud qaysi sabablarga ko'ra dalillardan ba'zilarini ishonarli deb topib, boshqalarini rad etganligi hukmda ko'rsatilmagan bo'lsa;
- 4) sudning hukmida bayon etilgan xulosalarda jiddiy ziddiyatlar mavjud bo'lib, ular sudlanuvchining aybliligi to'g'risidagi masalani hal qilishga, Jinoyat kodeksi normalarini to'g'ri qo'llashga yoki jazo chorasini belgilashga ta'sir ko'rsatgan bo'lsa yoki ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lsa.

497²²-modda. Jinoyat-protsessual qonun normalarining jiddiy buzilishlari

Protsess ishtirokchilarini qonun bilan kafolatlangan huquqlardan mahrum qilgan yoki bu huquqlarni cheklagan yoxud sud ishning har tomonlama ko'rib chiqishiga boshqacha tarzda xalal

bergan hamda qonuniy, asosli va adolatli hukm chiqarishga ta'sir qilgan yoki ta'sir qilishi mumkin bo'lgan qoidabuzarliklar ushbu Kodeks normalarini jiddiy buzish deb e'tirof etiladi.

Hukm quyidagi hollarda bekor qilinishi kerak, agar:

- 1) hukmni qonunga xilof tarkibdagi sud chiqargan bo'lsa;
- 2) sudyaning hukmni yakka o'zi chiqarishi tartibi yoki hukm chiqarishda sudyalar maslahatlashuvining sir saqlanishi buzilgan bo'lsa;
- 3) ish sudlanuvchi yo'qligida ko'rilgan bo'lsa, bundan ushbu Kodeks 410-moddasining **uchinchi qismida** nazarda tutilgan hol mustasno;
- 4) surishtiruv yoki dastlabki tergov tamomlanganidan so'ng ayblanuvchi ishdagi barcha materiallar bilan tanishtirilmagan va bu qoidabuzarlik hukm chiqargan sud tomonidan bartaraf etilmagan bo'lsa;
- 5) himoyachisi bo'lmagan sudlanuvchiga himoya nutqi uchun so'z berilmagan bo'lsa;
- 6) sudlanuvchiga oxirgi so'z berilmagan bo'lsa;
- 7) sudlanuvchining ona tilidan va tarjimon xizmatidan foydalanish huquqi buzilgan bo'lsa;
- 8) qonunga ko'ra himoyachining ishtiroki shart bo'lsa-yu, ish uning ishtirokisiz tergov qilingan yoki ko'rib chiqilgan bo'lsa;
- 9) ishni yuritishni istisno etadigan holatlar bo'la turib, surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi o'tkazilgan bo'lsa;
- 10) sud majlisi bayonnomasi ishga tikilmagan yoxud imzolanmagan bo'lsa.

497²³-modda. Jinoyat kodeksi normalarining noto'g'ri qo'llanilishi

Quyidagilar Jinoyat kodeksi normalarining noto'g'ri qo'llanilishi deb e'tirof etiladi:

- 1) Jinoyat kodeksi Umumiy qismi moddalari talablarining buzilganligi;
- 2) jinoyatning Jinoyat kodeksining qo'llanilishi kerak bo'lgan moddasi (moddaning qismi, bandi) o'rniga boshqa moddasi (moddaning qismi, bandi) bilan tavsiflanganligi;
- 3) mahkumga Jinoyat kodeksining mazkur moddasida nazarda tutilmagan jazo turi va me'yori tayinlanganligi.

497²⁴-modda. Jazoning adolatsizligi

Jazo jinoyatning og'irligiga, mahkumning shaxsiga nomuvofiq bo'lsa yoki Jinoyat kodeksi Maxsus qismining tegishli moddasida nazarda tutilgan doiradan chetga chiqmasdan tayinlangan bo'lsa-da, biroq turi yoki miqdori bo'yicha o'ta yengil yoki o'ta og'ir bo'lsa adolatsiz hisoblanadi.

497²⁵-modda. Apellatsiya instansiyasi sudida jinoyat ishini ko'rish chegarasi

Sud jinoyat ishini appellatsiya tartibida ko'rishda appellatsiya shikoyati, protesti vajlari bilan chegaralanmaydi va ishni barcha mahkumlarga, shu jumladan appellatsiya shikoyati bermagan shaxslarga yoki o'ziga nisbatan shikoyat, protest berilmagan mahkumlarga nisbatan ham to'la hajmda tekshiradi.

Apellatsiya instansiyasi sudi qaror qabul qilish chog'ida birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilgan dalillarni ham, appellatsiya instansiyasi sudiga taraflar tomonidan taqdim etilgan yoki u tomonidan talab qilib olingan va tekshirib chiqilgan yangi dalillarni ham e'tiborga oladi.

Agar birinchi instansiya sudi tomonidan sud tergovining to'liq emasligiga yoki bir yoqlamaliligiga yoxud protsessual buzilishlarga yo'l qo'yilgan bo'lsa, appellatsiya instansiyasi sudi to'liq yoki qisman sud tergovini o'tkazish yo'li bilan bo'shliqlarning o'rnini to'ldirish, protsessual buzilishlarni bartaraf etish choralarini ko'radi. Shu maqsadda appellatsiya instansiya sudi:

- 1) ishni hal qilish uchun ahamiyatga ega bo'lgan hujjatlarni taraflarning iltimosiga ko'ra talab qilib olishga;

2) zarur sud ekspertizasini tayinlashga;

3) sud majlisiga qo‘shimcha guvohlarni, ekspertlarni, mutaxassislarni chaqirishga va so‘roq qilishga, tarafklar tomonidan taqdim etilgan yoki ularning iltimosiga ko‘ra sud tomonidan talab qilib olingan yozma, ashyoviy dalillarni va boshqa dalillarni tekshirishga;

4) birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilgan dalillarni maqbul emas deb topishga va ularni dalillar majmuidan chiqarib tashlashga;

5) birinchi instansiya sudi tomonidan maqbul emas deb topilganligi uchun dalillar majmuidan chiqarib tashlangan dalillarni maqbul dalillar deb topishga va ularni tekshirishga;

6) fuqaroviy da’voga taalluqli bo‘lgan holatlarni tekshirishga va fuqaroviy da’vo bo‘yicha qaror qabul qilishga;

7) ish materiallari to‘la, har tomonlama va xolisona tekshirib chiqilishini ta’minlash uchun zarur bo‘lgan boshqa harakatlarni bajarishga haqli.

Apellatsiya instansiyasi sudi asoslar mavjud bo‘lganda mahkumni o‘ta xavfli retsivist deb topishga, unga jazoni ijro etish koloniyasining qattiqroq tartibli turini belgilashga, jinoyat tufayli yetkazilgan zararining miqdorini ko‘paytirishga haqli.

497²⁶-modda. Apellatsiya instansiyasi sudining vakolatlari

Apellatsiya instansiyasi sudi jinoyat ishini ko‘rish natijalariga ko‘ra quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

1) hukmni o‘zgarishsiz, appellatsiya shikoyatini, protestini esa qanoatlantirmasdan qoldirish to‘g‘risida;

2) ayblov hukmini bekor qilish va oqlov hukmini chiqarish to‘g‘risida;

3) ayblov hukmini bekor qilish va yangi ayblov hukmini chiqarish to‘g‘risida;

4) oqlov hukmini bekor qilish va ayblov hukmini chiqarish to‘g‘risida;

5) hukmni bekor qilish va jinoyat ishini tugatish to‘g‘risida;

6) ushbu Kodeksning 416 yoki 417-moddalarida nazarda tutilgan holatlar aniqlanganda, ayblov hukmini bekor qilish haqida va ishni birinchi instansiya sudiga yuborish to‘g‘risida;

7) hukmni o‘zgartirish to‘g‘risida;

8) shikoyat, protest qaytarib olingan hollarda, appellatsiya tartibida ish yuritishni tugatish to‘g‘risida.

Ushbu modda birinchi qismining 1, 5 — 8-bandlarida nazarda tutilgan hollarda appellatsiya instansiyasi sudi ajrim chiqaradi.

Ushbu modda birinchi qismining 2 — 4-bandlarida nazarda tutilgan hollarda, appellatsiya instansiyasi sudi appellatsiya hukmini chiqaradi.

Apellatsiya instansiyasi sudining qarorini e’lon qilish ushbu Kodeksning 473-moddasi qoidalariga ko‘ra amalga oshiriladi.

497²⁷-modda. Birinchi instansiya sudining ayblov hukmini jinoyat ishini tugatgan holda bekor qilish

Apellatsiya instansiyasi sudi jinoyat ishini ko‘rib, quyidagi hollarda ayblov hukmini bekor qiladi va jinoyat ishini tugatadi, agar:

1) ish bo‘yicha ushbu Kodeksning 83-moddasida hamda 84-moddasining birinchi va beshinchi qismlarida nazarda tutilgan asoslar aniqlansa;

2) ish bo‘yicha to‘plangan dalillar sudlanuvchini aybdor deb topish uchun yetarli bo‘lmasa va qo‘shimcha dalillarni to‘plash imkoniyati qolmagan bo‘lsa.

497²⁸-modda. Ayblov hukmini bekor qilish va ishni birinchi instansiya sudiga yuborish

Agar jinoyat ishini apellatsiya tartibida ko'rish chog'ida ushbu Kodeksning 416, 417-moddalarida nazarda tutilgan holatlar aniqlansa, sud prokurorning yoki jabrlanuvchining, uning vakilining yoki mahkumning, uning himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosnomasiga ko'ra, sudlanuvchini yangi ayblov bo'yicha jinoiy javobgarlikka tortish yoki boshqa shaxsni ish bo'yicha ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb etish to'g'risidagi iltimosnomani qanoatlantirish haqida ajrim chiqaradi.

Ajrimni ijro etish ayblov dalolatnomasini yoki ayblov xulosasini tasdiqlagan prokurorning zimmasiga yuklatiladi.

Sudning ajrimi ushbu Kodeksning 416, 417-moddalarida belgilangan muddatda bajarilmagan yoki prokurorning ayblovga qo'shimcha kiritish yoxud yangi shaxsni ishda ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun jalb etish mumkin emasligi to'g'risidagi xulosasi kelib tushgan taqdirda, apellatsiya instansiyasi sudi sud muhokamasini jinoyat ishida mavjud bo'lgan dalillar asosida davom ettiradi.

Mahkumga yangi ayblov qo'yilgan yoki yangi shaxs ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun ishga jalb etilgan taqdirda apellatsiya instansiyasi sudi ayblov hukmini bekor qiladi va ishni birinchi instansiya sudiga yangidan ko'rish uchun yuboradi.

Birinchi instansiya sudi tomonidan ish muhokamasi umumiy asoslarda amalga oshiriladi.

497²⁹-modda. Hukmni mahkumning, oqlangan shaxsning ahvolini og'irlashtirish tomonga bekor qilish

Apellatsiya instansiyasi sudi birinchi instansiya sudining hukmini bekor qilishga va mahkumga nisbatan jazoni kuchaytirgan yoki unga e'lon qilingan ayblov doirasida og'irroq jinoyatga oid qonunni qo'llagan holda yangi ayblov hukmi chiqarishga haqli.

Apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan birinchi instansiya sudining ayblov hukmi mahkumning ahvolini og'irlashtirgan holda bekor qilinishi faqat prokurorning protestiga yoki jabrlanuvchining, uning vakilining shikoyatiga ko'ra yangi hukm chiqarish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Birinchi instansiya sudining oqlov hukmi apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan faqat prokurorning protestiga yoki jabrlanuvchining, uning vakilining sudlanuvchining oqlanishi qonunga xilofligi va asossizligi borasida berilgan shikoyati bo'yicha ayblov hukmi chiqarilgan holda bekor qilinishi mumkin.

497³⁰-modda. Hukmni o'zgartirish

Apellatsiya instansiyasi sudi birinchi instansiya sudining ayblov hukmini o'zgartirish chog'ida quyidagilarga haqli:

1) jazoni yengillashtirishga yoki mahkumga nisbatan yengilroq jinoyatga oid qonunni qo'llashga;

2) mahkumni o'ta xavfli retsivist deb topishga;

3) jazoni ijro etish muassasasi turini yengilrog'iga yoki og'irroq'iga o'zgartirishga;

4) jinoyat natijasida yetkazilgan va qoplanishi belgilangan moddiy zarar miqdorini, shuningdek ma'naviy ziyonning kompensatsiyasi miqdorini kamaytirishga yoki ko'paytirishga;

5) ashyoviy dalillar, protsessual chiqimlar to'g'risidagi masalalarni va boshqa masalalarni hal etishga.

Oqlov hukmining oqlov asoslariga doir qismi oqlangan shaxsning, uning himoyachisining, qonuniy vakilining shikoyatiga ko'ra o'zgartirilishi mumkin.

497³¹-modda. Apellatsiya instansiyasi sudining hukmi va ajrimi

Apellatsiya instansiyasi sudining hukmi ushbu Kodeksning 454 — 477-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya etilgan holda O‘zbekiston Respublikasi nomidan chiqariladi.

Apellatsiya instansiyasi sudining ajrimida quyidagilar ko‘rsatilgan bo‘lishi kerak:

Oldingi tahrirga qarang.

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan sana va joy;

(497³¹-modda ikkinchi qismining 1-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) sudning nomi va tarkibi, ishni ko‘rishda ishtirok etgan prokuror va boshqa shaxslar;

3) apellatsiya shikoyati yoki protesti bergan shaxs;

4) birinchi instansiya sudining shikoyat yoki protest berilgan hukmining qaror qismi mazmuni;

5) shikoyatning, protestning, ishda ishtirok etayotgan shaxslar e‘tirozlari va tushuntirishlarining mohiyati, shuningdek prokurorning fikri;

6) shikoyat, protest bo‘yicha apellatsiya instansiyasi sudining qarori.

Shikoyat, protest qanoatlantirilmay qoldirilganda apellatsiya instansiyasi sudining ajrimida hukm qonuniy, asosli va adolatli deb, birinchi instansiya sudining ajrimi qonuniy hamda asosli deb topilganligining, shikoyat yoki protest esa qanoatlantirilmasdan qoldirilganligining asoslari ko‘rsatilishi kerak.

Hukm, ajrim bekor qilingan yoki o‘zgartirilgan taqdirda, apellatsiya instansiyasi sudining ajrimida qonunning qaysi normalari talablari buzilganligi va bekor qilinayotgan yoki o‘zgartirilayotgan qarorning asossizligi nimadan iborat ekanligi ko‘rsatilishi kerak.

Apellatsiya instansiyasi sudi qaror qabul qilish chog‘ida birinchi instansiya sudi tomonidan tekshirilgan dalillar va apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan tekshirilgan yangi dalillarga asoslanishi mumkin.

Apellatsiya instansiyasi sudining ajrimi sudning butun tarkibi tomonidan imzolanadi. Ovoz berish chog‘ida ozchilik tarafda qolgan sudya ajrimni imzolab, o‘zining alohida fikrini yozma tarzda bayon etishga haqli.

Apellatsiya instansiyasi sudining ajrimi sud majlisi zalida o‘qib eshittiriladi va darhol qonuniy kuchga kiradi.

Apellatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi uni chiqargan sudga yoki boshqa sudga chiqarilgan kundan e‘tiboran besh sutkadan kechiktirmay jinoyat ishi bilan birga ijro etish uchun yuboriladi.

Mahkumni darhol qamoqdan yoki uy qamog‘idan ozod etish uchun asos bo‘ladigan hukm, ajrim, agar mahkum sud majlisida ishtirok etayotgan bo‘lsa, sud zalida ijro etilishi lozim. Boshqa hollarda hukmning, ajrimning ko‘chirma nusxasi hukm, ajrim chiqarilganidan keyin apellatsiya instansiyasi tomonidan jazoni ijro etish muassasasining ma‘muriyatiga yoki mahkumning yashash joyidagi uy qamog‘ini ijro etish o‘z zimmasiga yuklatilgan ichki ishlar organiga yigirma to‘rt soatdan kechiktirmay yuboriladi.

497³²-modda. Apellatsiya instansiyasi sudining xususiy ajrimi

Apellatsiya instansiyasi sudi ushbu Kodeksning 298 va 300-moddalarida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo‘lgan hollarda, shuningdek tegishli mansabdor shaxslarning e‘tiborini surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi jarayonida yo‘l qo‘yilgan kamchiliklarga qaratish zarur bo‘lgan taqdirda xususiy ajrim chiqaradi.

497³³-modda. Apellatsiya instansiyasi sudi majlisining bayonnomasi

Apellatsiya instansiyasi sudida sud majlisining kotibi ushbu Kodeksning 426-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq bayonnoma yuritadi. Sud majlisining bayonnomasi yuzasidan mulohazalar berilishi mumkin bo'lib, ular ushbu Kodeksning 427-moddasida nazarda tutilgan tartibda ko'rib chiqiladi.

497³⁴-modda. Sud ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyatni, protestni ko'rib chiqish

Ushbu Kodeksning 497²-moddasida ko'rsatilgan shaxslar birinchi instansiya sudi ajrimi ustidan ushbu Kodeksda nazarda tutilgan hollarda apellatsiya tartibida xususiy shikoyat, protest berishga haqli.

Agar ish bo'yicha hukm chiqarilgan bo'lib, biroq xususiy shikoyat yoki protest faqat birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan berilgan bo'lsa, sud hukm ustidan apellatsiya shikoyati, protesti berish uchun belgilangan muddat o'tganidan so'ng ishni yuqori sudga yuboradi.

Sudning ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat, protest apellatsiya instansiyasi sudida ish yuritishning umumiy qoidalari bo'yicha ko'rib chiqiladi.

Apellatsiya instansiyasi sudi ishni birinchi instansiya sudining ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat, protest bo'yicha ko'rish natijalari yuzasidan quyidagilarga haqli:

1) birinchi instansiya sudi ajrimini o'zgarishsiz, xususiy shikoyatni, protestni esa qanoatlantirmasdan qoldirishga;

2) birinchi instansiya sudi ajrimini bekor qilishga va ishni yangidan sudga ko'rib chiqish uchun yuborishga;

3) birinchi instansiya sudi ajrimini bekor qilishga va ushbu Kodeksda belgilangan asoslarga muvofiq ishni prokurorga yuborishga;

4) birinchi instansiya sudi ajrimini bekor qilishga va amnistiya aktini qo'llashga;

5) birinchi instansiya sudi ajrimini bekor qilishga va ish yuritishni tugatishga;

6) birinchi instansiya sudining xususiy ajrimini bekor qilishga;

7) birinchi instansiya sudi ajrimini o'zgartirishga.

Apellatsiya instansiyasi sudining birinchi instansiya sudi ajrimi ustidan berilgan xususiy shikoyat (protest) bo'yicha chiqargan ajrimi uzil-kesildir.

497³⁵-modda. Apellatsiya instansiyasi sudida ishni qo'shimcha ko'rish

Ba'zi mahkumlarga daxli bo'lgan, belgilangan muddatda yuborilgan apellatsiya shikoyati yoki protesti biror sababga ko'ra apellatsiya instansiyasi sudiga boshqa mahkumlarning jinoyat ishi ko'rib bo'linganidan keyin kelib tushsa yoki o'tkazib yuborilgan muddat ushbu Kodeksning 497⁵-moddasida nazarda tutilgan tartibda sud tomonidan tiklansa, shuningdek mahkumning, uning himoyachisining yoki qonuniy vakilining apellatsiya shikoyati, ushbu mahkumga doir ish protsessning boshqa ishtirokchisi bergan apellatsiya shikoyati yoxud apellatsiya protesti bo'yicha ko'rib chiqilganidan so'ng kelib tushgan bo'lsa, apellatsiya instansiyasi sudi bunday shikoyat yoki protestni ko'rib chiqishi va u bo'yicha ajrim chiqarishi shart.

Agar ishni qo'shimcha ko'rish chog'ida apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan chiqarilgan hukm, ajrim ilgari chiqarilgan hukmga, ajrimga zid bo'lsa, apellatsiya instansiyasi sudi kassatsiya tartibida protest kiritish to'g'risidagi masalani hal etish uchun ishni O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisiga yuboradi.

Ishni qo'shimcha ko'rish tartibi kechikib kelib tushgan xususiy shikoyatni va protestni hal etish uchun ham qo'llaniladi.

497³⁶-modda. Apellatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan shikoyat berish

Apellatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat, protest berilishi mumkin.

(55²-bob O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

56-bob. SUDNING HUKMI VA AJRIMI USTIDAN KASSATSIYA TARTIBIDA SHIKOYAT BERISH (PROTEST BILDIRISH)

498-modda. Kassatsiya tartibida qayta ko‘rilishi mumkin bo‘lgan sud hukmlari, ajrimlari

Birinchi instansiya sudining apellatsiya tartibida ko‘rib chiqilgan hukmlari, ajrimlari, shuningdek apellatsiya instansiyasi sudining hukmlari, ajrimlari kassatsiya tartibida qayta ko‘rilishi mumkin.

Kassatsiya instansiyasi sudining qarorlari ushbu Kodeksning 497¹⁹-moddasida nazarda tutilgan asoslar mavjud bo‘lganda O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, Bosh prokurori va ularning o‘rinbosarlari protestiga ko‘ra takroran kassatsiya tartibida qayta ko‘rilishi mumkin.

499-modda. Sudning hukmi, ajrimi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga (protest bildirishga) bo‘lgan huquq

Birinchi va apellatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga bo‘lgan huquq mahkumga, uning himoyachisi va qonuniy vakiliga, jabrlanuvchi hamda uning vakiliga tegishlidir.

O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, uning o‘rinbosarlari, Qoraqalpog‘iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlar birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi ustidan kassatsiya tartibida protest bildirishga haqli.

Fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari birinchi instansiya hamda apellatsiya instansiyasi sudi hukmining, ajrimining fuqaroviy da‘voga daxldor qismi ustidan shikoyat berishga haqli.

Sudda oqlangan shaxs, uning himoyachisi va qonuniy vakili birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudi hukmining, ajrimining oqlash sabablari hamda asoslariga doir qismi ustidan shikoyat berishga haqli.

Ishda taraf bo‘lmagan shaxslar ham birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudi hukmining, ajrimining o‘z huquqlari hamda qonuniy manfaatlariga daxldor qismi ustidan kassatsiya tartibida shikoyat berishga haqli.

500-modda. Kassatsiya shikoyatini, protestini berish tartibi va muddatlari

Kassatsiya shikoyati, protesti bevosita kassatsiya instansiyasi sudiga — O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay‘atiga beriladi.

Agar shikoyatda, protestda quyidagi masalalar qo‘yilgan bo‘lsa, ishni kassatsiya tartibida qayta ko‘rishga faqat hukm qonuniy kuchga kirganidan so‘ng bir yil ichida yo‘l qo‘yiladi:

1) og‘irroq jinoyat to‘g‘risidagi qonunni qo‘llash zarurligi to‘g‘risida;

2) jazoni kuchaytirish to‘g‘risida yoki mahkumning ahvoli yomonlashishiga olib keladigan boshqa o‘zgartirishlar haqida;

3) oqlov hukmini yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi ajrimni bekor qilish to‘g‘risida.

501-modda. Kassatsiya shikoyatining, protestining mazmuni

Kassatsiya shikoyatida, protestida quyidagilar ko‘rsatilishi kerak:

- 1) shikoyat, protest yo‘llanayotgan kassatsiya instansiyasi sudining nomi;
- 2) shikoyat, protest bergan shaxs, uning protsessual holati, yashash joyi yoki turgan joyi to‘g‘risidagi ma‘lumotlar;

Oldingi tahririga qarang.

- 3) sud ishining raqami, ustidan shikoyat, protest berilgan hukm, ajrim chiqarilgan sana, birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudining nomi;

(501-moddaning 3-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

- 4) shikoyat, protest bergan shaxsning fikriga ko‘ra hukmning, ajrimning noto‘g‘riligi nimadan iborat ekanligi, ish bo‘yicha sudga qadar ish yuritishni amalga oshirish yoki sud muhokamasi chog‘ida qaror qabul qilishga ta‘sir ko‘rsatgan qonunning qaysi normalari buzilganligiga doir vajlari, shuningdek uning iltimosining mazmuni;

- 5) shikoyat, protest bergan shaxs o‘z talablarini asoslagan dalillar;

- 6) shikoyatga, protestga ilova qilinayotgan materiallar ro‘yxati;

- 7) shikoyat, protest berilgan sana va shikoyat, protest bergan shaxsning imzosi.

502-modda. Kassatsiya shikoyatini, protestini qaytarish

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi sudyasining ajrimi bilan kassatsiya shikoyati, protesti quyidagi hollarda qaytariladi, agar:

- 1) shikoyat, protest ushbu Kodeksning 501-moddasida nazarda tutilgan talablarga javob bermasa;

Oldingi tahririga qarang.

(502-modda birinchi qismining 2-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-716-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

- 3) ish kassatsiya tartibida ko‘rib chiqilmaydigan bo‘lsa;

- 4) shikoyatni, protestni qaytarib olish to‘g‘risida ariza (xat) kelib tushgan bo‘lsa.

Oldingi tahririga qarang.

Shikoyat, protest bergan shaxs ushbu modda birinchi qismining 1-bandida ko‘rsatilgan holatlar bartaraf etilganidan keyin umumiy tartibda yangitdan murojaat qilishga haqli.

(502-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

503-modda. Jinoyat ishini suddan talab qilib olish

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining sudyasi kassatsiya shikoyati, protesti bo‘yicha jinoyat ishini suddan talab qilib olishga haqli.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, Bosh prokurori va ularning o‘rinbosarlari, Qoraqalpog‘iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari jinoyat ishini sud qarorlari ustidan kassatsiya tartibida protest kiritish to‘g‘risidagi masalani hal etish uchun suddan talab qilib olishga haqli. Ushbu Kodeks 499-moddasining birinchi, uchinchi — beshinchi qismlarida ko‘rsatilgan shaxslarning arizalari, shuningdek sudyalarning taqdimnomalari, ommaviy axborot vositalarining xabarlari ishlarni talab qilib olish uchun sabab bo‘lishi mumkin.

504-modda. Hukmni, ajrimni ijro etishni to‘xtatib turish

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi va uning o‘rinbosarlari O‘zbekiston Respublikasidagi har qanday sudning hukmi va ajrimi ijro etilishini kassatsiya shikoyati, protesti kassatsiya tartibida hal qilinguniga qadar to‘xtatib turishga haqlidir. Qonunning ochiqdan-ochiq buzilganligini tasdiqlovchi dalillar mavjud bo‘lgan taqdirda mazkur shaxslar jinoyat ishini talab

qilib olish bilan bir vaqtda hukmning, ajrimning ijrosini to'lar yuzasidan protest bildirilguniga qadar uch oydan oshmaydigan muddatga to'xtatib qo'yishga haqlidir.

(56-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

56¹-bob. KASSATSIYA INSTANSIYASI SUDIDA ISH YURITISH

505-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining sud muhokamasi predmeti

Kassatsiya instansiyasi sudi kassatsiya shikoyati, protesti bo'yicha ishdagi mavjud materiallarga ko'ra birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudlari tomonidan Jinoyat kodeksi normalari to'g'ri qo'llanilganligini hamda ushbu Kodeks normalariga rioya etilganligini tekshiradi.

506-modda. Kassatsiya shikoyatini, protestini ko'rib chiqish muddatlari

Kassatsiya shikoyati, protesti kassatsiya instansiyasi sudida u kelib tushgan kundan e'tiboran ikki oygacha bo'lgan muddat ichida ko'rib chiqilishi lozim. Bu muddat ishning murakkabligi yoki hajmi kattaligi tufayli, shuningdek boshqa uzrli sabablar mavjud bo'lganda, kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi bilan ko'pi bilan bir oyga uzaytirilishi mumkin.

507-modda. Kassatsiya shikoyatini, protestini o'rganish

Kassatsiya instansiyasi sudining sudyasi kassatsiya shikoyati, protestini o'rganib, ko'pi bilan o'n sutkalik muddat ichida quyidagi masalalarni hal qiladi:

shikoyatni, protestni ushbu Kodeksning **502-moddasiga** muvofiq qaytarishga doir asoslar mavjudligi yoki mavjud emasligi to'g'risidagi;

jinoyat ishini talab qilib olishga doir asoslar mavjudligi yoki mavjud emasligi to'g'risidagi.

Shikoyatni, protestni o'rganish natijalariga ko'ra, sudya:

shikoyatni, protestni qaytarish to'g'risida;

jinoyat ishini talab qilib olish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Kelib tushgan jinoyat ishini o'rganish natijalariga ko'ra, sudya:

shikoyatni, protestni ish bilan birga kassatsiya instansiyasi sudiga ko'rib chiqish uchun kiritish to'g'risida;

ushbu Kodeksning **522-moddasida** nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lgan taqdirda shikoyatni, protestni kassatsiya instansiyasi sudiga ko'rib chiqish uchun kiritishni rad etish haqida ajrim chiqaradi.

Ushbu moddaning **birinchi** va **ikkinchi qismlarida** ko'rsatilgan qaror qabul qilinganligi to'g'risida kassatsiya shikoyati, protesti bergan shaxsga uch kunlik muddat ichida xabar qilinadi.

508-modda. Kassatsiya shikoyatini, protestini kassatsiya instansiyasi sudiga ko'rib chiqish uchun kiritish to'g'risidagi ajrimning mazmuni

Shikoyatni, protestni kassatsiya instansiyasi sudiga ish bilan birga ko'rib chiqish uchun kiritish to'g'risidagi ajrimda quyidagilar ko'rsatilishi kerak:

Oldingi tahrirga qarang.

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt, joy;

(508-moddaning 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) ajrim chiqargan sudyaning lavozimi va familiyasi;

3) kassatsiya shikoyati, protesti bergan shaxs to'g'risidagi ma'lumotlar;

4) birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudlarining nomi, shuningdek ular tomonidan qabul qilingan sud qarorlarining qisqacha mazmuni;

- 5) kassatsiya shikoyatining, protestining qisqacha mazmuni;
- 6) shikoyatni, protestni kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun kiritish asoslari.

509-modda. Shikoyatni, protestni kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun kiritishni rad etish to‘g‘risidagi ajrimning mazmuni

Shikoyatni, protestni kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun kiritishni rad etish to‘g‘risidagi ajrimda quyidagilar ko‘rsatilishi kerak:

Oldingi tahrirga qarang.

- 1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt, joy;

(509-modda birinchi qismining 1-bandi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

- 2) ajrim chiqargan sudyaning lavozimi va familiyasi;
- 3) kassatsiya shikoyati, protesti bergan shaxs to‘g‘risidagi ma‘lumotlar;
- 4) birinchi instansiya va apellatsiya instansiyasi sudlarining nomi, shuningdek ular tomonidan qabul qilingan sud qarorlarining qisqacha mazmuni;
- 5) kassatsiya shikoyatining, protestining qisqacha mazmuni;
- 6) shikoyatni, protestni kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun kiritishni rad etish asoslari;
- 7) ajrim ustidan shikoyat berish, protest bildirish tartibi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining raisi yoki uning o‘rinbosarlari kassatsiya shikoyati bergan shaxsning shikoyatiga, O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o‘rinbosarlarining protestiga ko‘ra, o‘z ajrimi bilan sudyaning shikoyatni, protestni kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun kiritishni rad etish to‘g‘risidagi ajrimini bekor qilishga va kassatsiya shikoyatini, protestini O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay‘atiga ko‘rib chiqish uchun kiritishga haqli.

509¹-modda. Shikoyat, protest kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun kiritilganligi to‘g‘risida xabardor qilish

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari, qonuniy vakili, jabrlanuvchi yoki uning vakili, shuningdek fuqaroviy da‘vogar, fuqaroviy javobgar yoki ularning vakillari, agar shikoyat, protest ularning manfaatlariga daxldor bo‘lsa, ish kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun kiritilganligi to‘g‘risida uch kunlik muddat ichida xabardor qilinadi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko‘rsatilgan shaxslarga shikoyatning, protestning ko‘chirma nusxasi yuboriladi yoxud ularning elektron nusxalari bilan kassatsiya instansiyasi sudining internet-resursi orqali tanishish mumkinligi to‘g‘risidagi xabarnoma yuboriladi. Bunda taraflarga shikoyatga (protestga) doir o‘z e‘tirozlarini yozma shaklda yoxud elektron hujjat tarzida, e‘tirozlar taqdim etilgan muddatni ko‘rsatgan holda berishga bo‘lgan huquqi tushuntiriladi. Shikoyat (protest) ustidan kelib tushgan e‘tirozlar ishga qo‘shib qo‘yiladi.

509²-modda. Kassatsiya shikoyatiga, protestga o‘zgartish va qo‘shimcha kiritish

Kassatsiya shikoyati, protesti bergan shaxs kassatsiya instansiyasi sudi majlisi boshlanguniga qadar uni o‘zgartirishga yoki yangi vajlar bilan to‘ldirishga haqli.

Kassatsiya protestiga o‘zgartish yoki qo‘shimcha kiritish, jabrlanuvchining yoki uning vakilining kassatsiya shikoyatiga o‘zgartish yoki qo‘shimcha kiritish chog‘ida mahkumning ahvolini og‘irlashtirish to‘g‘risidagi masala, agar bunday talab dastlabki kassatsiya shikoyatida, protestida ko‘rsatilmagan bo‘lsa, qo‘yilishi mumkin emas.

Kassatsiya shikoyati berilganidan keyin ishga kirishgan himoyachi shikoyatni o'zgartirishi yoxud yangi vajlar bilan to'ldirishi, ilgari ishda ishtirok etgan himoyachi tomonidan berilgan shikoyat vajlariga qo'shimcha asoslar taqdim etishi mumkin.

509³-modda. Kassatsiya shikoyatini, protestini qaytarib olish

Kassatsiya shikoyati, protesti bergan shaxs uni qaytarib olishga haqli. Yuqori turuvchi prokuror ham protestni qaytarib olish huquqiga ega.

Mahkumning himoyachisi, qonuniy vakili o'z shikoyatini faqat mahkumning roziligi bilan qaytarib olishga haqli.

Mahkum o'z himoyachisi tomonidan berilgan shikoyatni qaytarib olishga haqli.

Kassatsiya shikoyatini, protestini qaytarib olishga kassatsiya instansiyasi sudi maslahatxonaga kirguniga qadar yo'l qo'yiladi.

509⁴-modda. Kassatsiya instansiyasi sudida ishni ko'rish muddatlari

Kassatsiya instansiyasi sudi shikoyatni, protestni ish bilan birga kassatsiya instansiyasi sudiga ko'rib chiqish uchun kiritish to'g'risida ajrim chiqarilgan kundan e'tiboran o'n besh sutkadan kechiktirmay jinoyat ishini ko'rishga kirishishi kerak.

Ish o'ta murakkab bo'lganda va boshqa alohida hollarda, ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan muddat kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi bilan ko'pi bilan bir oyga uzaytirilishi mumkin.

Ishni ko'rish muddati uzaytirilganligi haqida jinoyat protsessining manfaatdor ishtirokchilari xabardor qilinishi kerak.

Kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan jinoyat ishini ko'rib chiqish davomiyligi uni ko'rib chiqish boshlangan kundan e'tiboran ikki oydan oshmasligi kerak.

509⁵-modda. Jinoyat ishini kassatsiya instansiyasi sudida ko'rib chiqish uchun tayinlash chog'ida hal etilishi lozim bo'lgan masalalar

Sudya kassatsiya shikoyati, protesti berilgan jinoyat ishini kassatsiya instansiyasi sudida ko'rib chiqish uchun tayinlash to'g'risida yetti sutkadan kechiktirmay ajrim chiqaradi, unda quyidagi masalalarni hal qiladi:

- 1) jinoyat ishini ko'rish boshlanadigan joy, sana va vaqt to'g'risidagi;
- 2) sud majlisiga taraflarni va jinoyat protsessining boshqa ishtirokchilarini chaqirish to'g'risidagi;
- 3) ushbu Kodeksning **19-moddasida** nazarda tutilgan hollarda, jinoyat ishini yopiq sud majlisida ko'rish to'g'risidagi;
- 4) ozodlikdan mahrum qilish yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o'tayotgan mahkumning sud majlisida ishtirok etishi to'g'risidagi.

Qabul qilingan qaror to'g'risida ushbu Kodeks 499-moddasining **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarga, shuningdek prokurorga uch sutka ichida xabar qilinadi.

509⁶-modda. Kassatsiya instansiyasi sudi majlisida taraflarning ishtiroki

Kassatsiya instansiyasi sudining majlisida quyidagilar ishtirok etishi shart:

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori tomonidan vakolat berilgan prokuror;
ushbu Kodeksning **51 va 52-moddalarida** ko'rsatilgan hollarda, himoyachi.

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari, jabrlanuvchi, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari kassatsiya instansiyasi sudida ishni ko'rishda ishtirok etishga haqli. Jazoni ijro etish muassasasida bo'lgan yoki ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o'tayotgan mahkumning ishtirok etishi zarurligi to'g'risidagi masala sud

tomonidan hal etiladi. Mazkur shaxslar sud majlisida bevosita yoxud videokonferensaloqa tizimidan foydalangan holda ishtirok etishi mumkin.

Kassatsiya instansiyasi sudi majlisining joyi, sanasi va vaqti to'g'risida o'z vaqtida xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi jinoyat ishini ko'rishga monelik qilmaydi, sud majlisida ishtirok etishi shart bo'lgan shaxslar bundan mustasno.

509⁷-modda. Jinoyat ishini kassatsiya instansiyasi sudida ko'rish tartibi

Kassatsiya instansiyasi sudining majlisi raislik qiluvchi tomonidan ochiladi, u qanday jinoyat ishi va kimning kassatsiya shikoyati, protesti bo'yicha ko'rilayotganligini e'lon qiladi. Shundan keyin raislik qiluvchi sud tarkibini e'lon qiladi, prokurorning, himoyachining, sud majlisi kotibining, shuningdek, agar sud majlisida ishtirok etayotgan bo'lsa, tarjimonning familiyasini, ismini va otasining ismini ma'lum qiladi.

Raislik qiluvchi hozir bo'lgan jinoyat protsessi ishtirokchilariga ularning huquqlarini tushuntiradi va ularda rad qilishga oid arzlarni hamda iltimosnomalar bor-yo'qligini, kassatsiya shikoyatida, protestida bayon etilgan iltimoslarni quvvatlashini yoki quvvatlamasligini aniqlaydi. Bunday iltimoslar mavjud bo'lganda sud ular bo'yicha ajrim chiqaradi.

Ishni ko'rish sudyalardan biri tomonidan birinchi instansiya, apellatsiya instansiyasi sudi hukmi, ajrimining, kassatsiya shikoyatining, protestning mazmunini qisqacha bayon etish bilan boshlanadi.

Sudyaning ma'ruzasidan keyin sud kassatsiya shikoyati, protestini bergan taraflarning ma'ruzalarini va boshqa tarafning e'tirozlarini eshitadi. Bir nechta shikoyat mavjud bo'lgan taqdirda so'zga chiqish navbati taraflarning fikrlari hisobga olingan holda sud tomonidan belgilanadi. Agar berilgan kassatsiya shikoyatlari orasida prokurorning kassatsiya protesti bo'lsa, so'z birinchi navbatda unga beriladi.

Kassatsiya instansiyasi sudining majlisida ishtirok etayotgan prokuror ko'rib chiqilayotgan kassatsiya shikoyatlari yuzasidan fikrini bildiradi, protestda ko'rsatilgan vajlarni bayon etadi.

Shundan keyin sud ish materiallari bo'yicha dalillarni tekshirishga o'tadi. Taraflar kassatsiya instansiyasi sudiga kassatsiya shikoyatida, protestida keltirilgan vajlarni tasdiqlab yoki inkor etib, qo'shimcha materiallar taqdim etishga haqli.

Sud muhokamasi yakunlanganidan so'ng sud taraflarning muzokarasiga o'tadi.

Taraflarning ma'ruzalari tugaganidan keyin sud maslahatxonaga kiradi.

Kassatsiya instansiyasi sudining qarori ushbu Kodeksning 497³¹-moddasida nazarda tutilgan tartibda qabul qilinadi.

Kassatsiya instansiyasi sudining qarorini e'lon qilish ushbu Kodeksning 497³¹-moddasi qoidalariga ko'ra amalga oshiriladi.

Sud muhokamasining borishi va mazmuni haqida sud majlisining bayonnomasi tuziladi. Bayonnoma ushbu Kodeksning 426-moddasida ko'rsatilgan muddatda tayyorlanishi kerak. Bayonnoma bilan sud majlisining barcha ishtirokchilari tanishishga va zarurat bo'lganda ushbu Kodeksning 427-moddasida nazarda tutilgan tartibda unga doir o'z mulohazalarini bildirishga haqlidir.

509⁸-modda. Kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan jinoyat ishini ko'rish chegarasi

Kassatsiya instansiyasi sudi kassatsiya shikoyati, protestida bayon etilgan vajlar bilan chegaralanmasdan, ishni barcha mahkumlarga, shu jumladan shikoyat bermagan hamda ustidan shikoyat yoki protest bildirilmaganlarga nisbatan ham to'la hajmda tekshiradi.

Jinoyat ishi bo'yicha bir necha shaxs hukm qilingan yoki oqlangan taqdirda, sud kassatsiya shikoyati, protesti berilmagan mahkumlarga yoki oqlangan shaxslarga nisbatan hukmni, ajrimni bekor qilishga, basharti hukm, ajrimning bekor qilinishi ularning ahvolini og'irlashtirsa, haqli emas.

Kassatsiya instansiyasi sudining ko'rsatmalari jinoyat ishini apellatsiya tartibida yangidan ko'rayotgan sud uchun majburiydir.

Kassatsiya instansiyasi sudi ishni yangidan apellatsiya tartibida ko'rib chiqish uchun yuborayotganda ayblov isbotlanganligi yoki isbotlanmaganligi, u yoki bu dalillarning ishonchliligi yoki ishonchsizligi, bir dalilning ikkinchisidan afzalligi, jinoyatning tasnifi va jazo chorasi to'g'risida oldindan xulosa chiqarib qo'yishga haqli emas.

509⁹-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining vakolatlari

Kassatsiya instansiyasi sudi jinoyat ishini ko'rish natijalari bo'yicha quyidagi ajrimlardan birini qabul qiladi:

1) birinchi instansiya, apellatsiya instansiyasi sudlarining hukmlarini, ajrimlarini o'zgarishsiz qoldirish, kassatsiya shikoyatini, protestini esa qanoatlantirmasdan qoldirish to'g'risida;

2) apellatsiya instansiyasi sudining hukmini, ajrimini bekor qilish va birinchi instansiya sudining hukmini, ajrimini o'zgarishsiz qoldirish to'g'risida yoki ishni apellatsiya tartibida yangidan ko'rib chiqish uchun yuborish to'g'risida;

3) ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish va ishni tugatish to'g'risida;

4) birinchi instansiya, apellatsiya instansiyasi sudining hukmini, ajrimini o'zgartirish to'g'risida.

Apellatsiya instansiyasi sudining hukmi, ajrimi quyidagi hollarda bekor qilinishi yoki o'zgartirilishi lozim, agar:

1) kassatsiya instansiyasi sudi ushbu qarorlar bilan avvalgi hukmlar yoki ajrimlar asossiz ravishda bekor qilingan yoki o'zgartirilgan deb topsa;

2) ishni ko'rayotganda ular apellatsiya instansiyasi sudi hukmining, ajrimining yoki kassatsiya instansiyasi sudi ajrimining qonuniyligiga ta'sir ko'rsatgan yoki ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan qonun buzilishiga yo'l qo'ygan bo'lsa.

509¹⁰-modda. Kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi

Kassatsiya instansiyasi sudining ajrimida quyidagilar ko'rsatilgan bo'lishi kerak:

Oldingi tahrirga qarang.

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan sana va joy;

(509¹⁰-modda birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) sudning nomi va tarkibi, ishni ko'rishda ishtirok etgan prokuror va boshqa shaxslar;

3) kassatsiya shikoyatini yoki protestini bergan shaxs;

4) birinchi instansiya, apellatsiya instansiyasi sudining shikoyat yoki protest berilgan hukmining, ajrimining qaror qismi mazmuni;

5) shikoyatning, protestning, kassatsiya instansiyasi sudi majlisida ishtirok etayotgan shaxslar e'tirozlarining va tushuntirishlarining mohiyati, shuningdek prokurorning fikri;

6) shikoyat, protest bo'yicha kassatsiya instansiyasi sudining qarori.

Shikoyat, protest qanoatlantirilmay qoldirilganda kassatsiya instansiyasi sudining ajrimida hukm qonuniy, asosli va adolatli deb, birinchi, apellatsiya instansiyasi sudining ajrimi qonuniy va

asosli deb topilganligining, shikoyat yoki protest esa qanoatlantirilmasdan qoldirilganligining asoslari ko'rsatilishi kerak.

Hukm, ajrim bekor qilingan yoki o'zgartirilgan taqdirda, kassatsiya instansiyasi sudining ajrimida qonunning qaysi normalari talablari buzilganligi va bekor qilinayotgan yoki o'zgartirilayotgan qarorning asossizligi nimadan iborat ekanligi ko'rsatilishi kerak.

Kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi sudning to'liq tarkibi tomonidan imzolanadi. Ovoz berishda ozchilik tomonda bo'lgan sudya ajrimga imzo qo'yib, o'zining alohida fikrini yozma ravishda bayon qilishga haqlidir.

Kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi sud majlisi zalida o'qib eshittiriladi va darhol qonuniy kuchga kiradi.

Kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi ushbu Kodeks 497³¹-moddasining [sakkizinchi](#) va [to'qqizinchi qismlarida](#) belgilangan tartibda ijro etiladi.

509¹¹-modda. Ishni kassatsiya instansiyasi sudida qo'shimcha tarzda ko'rish

Agar ayrim mahkumlarga taalluqli kassatsiya shikoyati yoki protesti biror sababga ko'ra kassatsiya instansiyasi sudiga boshqa mahkumlarga taalluqli jinoyat ishi ko'rib bo'linganidan keyin kelib tushsa, shuningdek, agar mahkumning, uning himoyachisining yoki qonuniy vakilining kassatsiya shikoyati, ushbu mahkumga taalluqli ish jinoyat protsessining boshqa ishtirokchisining kassatsiya shikoyati yoki protesti bo'yicha ko'rib chiqilganidan so'ng kelib tushgan bo'lsa, kassatsiya instansiyasi sudi bunday shikoyatni yoki protestni ko'rib chiqishi va u bo'yicha ajrim chiqarishi shart.

Agar ishni qo'shimcha ko'rish chog'ida kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan chiqarilgan ajrim ilgari chiqarilgan ajrimga zid bo'lsa, ish kassatsiya instansiyasi sudida takroran ko'rish haqida protest kiritish to'g'risidagi masalani hal etish uchun kassatsiya instansiyasi sudi tomonidan O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisiga yuboriladi.

509¹²-modda. Ishni kassatsiya instansiyasi sudida takroran ko'rish

Kassatsiya instansiyasi sudi jinoyat ishini O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi, Bosh prokurori va ular o'rinbosarlarining ushbu Kodeksning [497¹⁹-moddasida](#) nazarda tutilgan asoslarga ko'ra kiritgan kassatsiya protesti bo'yicha kassatsiya tartibida takroran ko'radi.

Jinoyat ishini kassatsiya instansiyasi sudida takroran ko'rish O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining ilgari mazkur ishni ko'rishda ishtirok etmagan besh nafar sudyasidan iborat tarkibda, ushbu bobda nazarda tutilgan qoidalarga rioya etilgan holda amalga oshiriladi.

Kassatsiya instansiyasi sudi ishni takroran ko'rib chiqishda:

- 1) kassatsiya instansiyasi sudining ajrimini bekor qilishga yoki o'zgartirishga;
- 2) birinchi, apellatsiya instansiyalari sudining hukmini, ajrimini o'z kuchida qoldirishga yoki o'zgartirishga;
- 3) apellatsiya instansiyasi sudining hukmini, ajrimini bekor qilishga va ishni apellatsiya tartibida yangidan ko'rish uchun yuborishga;
- 4) ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilishga va ishni tugatishga haqlidir.

509¹³-modda. Sud hukmi, ajrimi bekor qilinganidan keyin ishni ko'rish

Sudining hukmi yoki ajrimi kassatsiya tartibida bekor qilinganidan keyin ish apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan umumiy tartibda ko'riladi.

Apellatsiya instansiyasi sudi tomonidan ishni ko'rish chog'ida jazoni kuchaytirishga yoki og'irroq jinoyatga doir qonunni qo'llashga faqat, basharti dastlabki hukm yoki ajrim kassatsiya

tartibida jazoning yengilligi yoki og'irroq jinoyatga oid qonunni qo'llash zarurati munosabati bilan bekor qilingan bo'lsa, yo'l qo'yiladi. Apellatsiya instansiyasi sudining chiqargan hukmi, ajrimi ustidan umumiy tartibda shikoyat berilishi mumkin.

(56¹-bob O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

57-bob. YANGI OCHILGAN HOLATLAR TUFAYLI ISH YURITISHNI QAYTADAN BOSH LASH

(57-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(510-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(510¹ va 510²-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(511-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(512-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(513-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(514-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(515-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(515¹ va 515²-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(516-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuniga asosan 2018-yil 1-apreldan o'z kuchini yo'qotadi — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(517-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(518-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(519-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuniga asosan 2018-yil 1-apreldan o'z kuchini yo'qotadi — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(520-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(521-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan o'z kuchini yo'qotgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

522-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash uchun asoslar

Sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi va ajrimi yangi ochilgan holatlar tufayli bekor qilinishi hamda ish yuritish qaytadan boshlanishi mumkin.

Yangi ochilgan holatlar sudning hukmi yoki ajrimi qonuniy kuchga kirgan paytda mavjud bo'lgan, biroq sudga ma'lum bo'lmagan holatlardir.

Yangi ochilgan holatlar quyidagilardan iborat:

1) jabrlanuvchining yoki guvohning bila turib yolg'on ko'rsatuv yoxud ekspertning bila turib yolg'on xulosa berganligi, xuddi shuningdek ashyoviy dalillar, tergov va sud harakatlari bayonnomalarining hamda boshqa hujjatlarning soxta ekanligi yoki bila turib noto'g'ri tarjima qilinganligi qonunga xilof, asossiz yoki adolatsiz hukm, qonunga xilof yoki asossiz ajrim chiqarilishiga sabab bo'lganligi sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

2) surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning qonunga xilof, asossiz yoki adolatsiz hukm, qonunga xilof yoki asossiz ajrim chiqarilishiga olib kelgan jinoy xatti-harakatlarga yo'l qo'yganligi sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

3) muayyan jinoyat ishini ko'rish chog'ida sudya tomonidan sodir etilgan jinoy xatti-harakatlar sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

4) o'z holicha yoki ilgari aniqlangan holatlar bilan birgalikda mahkumning aybsizligidan yoxud u hukm etilganiga nisbatan og'irligi darajasi bo'yicha boshqa jinoyat sodir etganligidan yoxud oqlangan shaxsning yoki o'ziga nisbatan ish tugatilgan shaxsning aybdorligidan dalolat beradigan boshqa holatlar.

523-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash muddatlari

Mahkumning foydasini ko'zlab, ayblov hukmini yangi ochilgan holatlar tufayli qayta ko'rib chiqish hech qanday muddatlar bilan chegaralanmaydi.

Mahkumning o'limi uni rehabilitatsiya qilish maqsadida ish yuritishni yangi ochilgan holatlar tufayli qaytadan boshlash uchun monelik qilmaydi.

Oqlov hukmini yoki ishni tugatish haqidagi sud ajrimini yoki ayblov hukmini jazoning yengilligi yoki og'irroq jinoyatga doir qonunni qo'llash zarurligi munosabati bilan qayta ko'rishga faqat Jinoyat kodeksining **64-moddasida** belgilangan javobgarlikka tortishning o'tish muddatlari davomida va yangi holatlar ochilgan kundan e'tiboran bir yildan kechiktirilmagan holda yo'l qo'yiladi.

Yangi ochilgan holatlar ochilgan kun quyidagicha hisoblanadi:

1) ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **1 — 3-bandlarida** nazarda tutilgan hollarda — soxta dalillar taqdim etganlikda, bila turib noto'g'ri tarjima qilganlikda yoki ish bo'yicha tergov yuritishda yoxud ishni sudda ko'rishda jinoiy suiiste'mol sodir etganlikda aybli shaxslarga nisbatan chiqarilgan hukm qonuniy kuchga kirgan kun;

2) ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **4-bandida** nazarda tutilgan hollarda — yangi ochilgan holatlar munosabati bilan ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risida sudga prokuror tomonidan protest yoki ushbu Kodeks 524-moddasining **birinchi qismida** nazarda tutilgan shaxslar tomonidan iltimosnoma kiritilgan kun.

524-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish

Mahkum, oqlangan shaxs, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari, jabrlanuvchi hamda uning vakili kassatsiya instansiyasi sudiga yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida iltimosnoma berishga haqli.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori, uning o'rinbosarlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurori, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlari hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlar kassatsiya instansiyasi sudiga yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida protest berishga haqli.

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida sudga protest kiritish uchun quyidagilar sabab bo'lishi mumkin:

1) fuqarolarning, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari mansabdor shaxslarining xabarlari;

2) ommaviy axborot vositalarining xabarlari;

3) surishtiruv, dastlabki tergov jarayonida va sudda boshqa jinoyat ishini ko'rish jarayonida olingan ma'lumotlar.

Agar sudga kelib tushgan iltimosnomada, protestda ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **1 — 3-bandlarida** nazarda tutilgan holatlarni ko'rsatuvchi ma'lumotlarga havola mavjud bo'lsa, sudya surishtiruv, tergov organlaridan va suddan tegishli protsessual hujjatlarni talab qilib oladi hamda asoslar mavjud bo'lgan taqdirda yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi yoki bunday asoslar mavjud emasligi haqidagi masalani o'z ajrimi bilan kassatsiya instansiyasi sudida ko'rib chiqish uchun kiritadi.

Agar sudga kelib tushgan iltimosnomada ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining **4-bandida** ko'rsatilgan holatlar ko'rsatilgan bo'lsa, sud materiallarni tergov o'tkazish uchun prokurorga yuborish to'g'risida ajrim chiqaradi. Yangi ochilgan holatlar tergov qilinayotganda ushbu Kodeksda nazarda tutilgan qoidalarga rioya etilgan holda so'roq, ko'zdan kechirish, ekspertiza, olib qo'yish va boshqa tergov harakatlari o'tkazilishi mumkin. Tergov natijalari bo'yicha prokuror uch oylik muddatda sudga yangi ochilgan holatlar tufayli sud hukmi, ajrimini qayta ko'rish uchun asoslar mavjudligi yoki mavjud emasligi to'g'risida tegishli materiallarni ilova qilgan holda xulosa yuboradi.

Prokurorning xulosasini ko‘rib chiqish natijalari bo‘yicha sudya o‘z ajrimi bilan yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to‘g‘risidagi yoki bunday asoslar mavjud emasligi haqidagi masalani kassatsiya instansiyasi sudida ko‘rib chiqish uchun kiritadi.

Sudyaning yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash uchun asoslar mavjud emasligi to‘g‘risidagi ajrimi manfaatdor shaxslarning shikoyatiga ko‘ra yoki O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o‘rinbosarlarining protestiga ko‘ra, materiallarni kassatsiya instansiyasi sudiga ko‘rib chiqish uchun o‘tkazgan holda O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi raisi yoki uning o‘rinbosarlari tomonidan bekor qilinishi mumkin.

525-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo‘zg‘atish to‘g‘risidagi arizalarni, xabarlarini prokuror tomonidan ko‘rib chiqish

Agar prokurorga kelib tushgan arizada yoki xabarda ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining 1 — 4-bandlarida nazarda tutilgan holatlar mavjudligi ko‘rsatilgan bo‘lsa, ularni tekshirish yoki tergov qilish natijalari bo‘yicha ish yuritishni yangi ochilgan holatlar tufayli qaytadan boshlash uchun asoslar aniqlanganda prokuror kassatsiya instansiyasi sudiga tegishli protest kiritadi.

Protest ushbu Kodeks 522-moddasi uchinchi qismining 1 — 3-bandlarida nazarda tutilgan hollarda jinoyat ishi materiallari va boshqa ish bo‘yicha hukmning ko‘chirma nusxasi, shu modda uchinchi qismining 4-bandida nazarda tutilgan hollarda esa tergov materiallari ilova qilingan holda sudga yuboriladi.

Prokuror yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo‘zg‘atish to‘g‘risida sudga protest kiritish uchun asoslar yo‘q deb topsa, bu haqda asoslantirilgan qaror chiqaradi.

Prokuror qarorining ko‘chirma nusxasi uch sutka ichida arizachiga yuborilib, unga qaror ustidan yuqori turuvchi prokurorga shikoyat qilish yoki yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo‘zg‘atish to‘g‘risida iltimosnoma bilan sudga mustaqil ravishda murojaat qilish huquqi tushuntiriladi.

526-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to‘g‘risidagi masalani sud tomonidan ko‘rib chiqish

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to‘g‘risidagi masala O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo‘yicha sudlov hay‘ati tomonidan ko‘rib chiqiladi.

Sud majlisida prokuror, iltimosnoma bergan shaxs, uning vakili, himoyachisi, sud majlisiga chaqirilgan boshqa shaxslar ishtirok etadi. Sud muhokamasining vaqti va joyi to‘g‘risida tegishli tarzda xabardor qilingan shaxslarning kelmaganligi iltimosnomani ko‘rib chiqishga monelik qilmaydi. Zarur bo‘lganda sud ularning zimmasiga sud majlisiga kelish majburiyatini yuklatishga haqli. Qamoqda saqlanayotgan mahkumning sud majlisida ishtirok etishi videokonferensaloqa tizimlaridan foydalangan holda ta‘minlanishi mumkin.

Sud muhokamasi tugagach, ajrim chiqariladi.

527-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to‘g‘risidagi masala bo‘yicha sud ajrimi

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to‘g‘risidagi masalani ko‘rib chiqib, sud quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

1) sud hukmini, ajrimini bekor qilish, yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash va ishni yangitdan ko‘rib chiqish uchun birinchi instansiya yoki apellatsiya instansiyasi sudiga yuborish to‘g‘risida;

2) ish bo'yicha qabul qilingan barcha sud qarorlarini bekor qilish, yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash va ishni ushbu Kodeksning 416, 417-moddalarida nazarda tutilgan hollar aniqlanganda prokurorga yuborish to'g'risida;

3) agar yangi tergov ishini yuritishga yoki jinoyat ishini sudda ko'rishga zarurat bo'lmasa, sud hukmini, ajrimini bekor qilish va jinoyat ishini tugatish to'g'risida;

4) yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlashni rad etish to'g'risida.

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi masala bo'yicha chiqarilgan sud ajrimining ko'chirma nusxasi prokurorga va arizachiga yuboriladi. Qarorning ko'chirma nusxasi boshqa manfaatdor shaxslarga ularning iltimosiga ko'ra yuboriladi.

527¹-modda. Yangi ochilgan holatlar tufayli qayta boshlangan jinoyat ishi bo'yicha ish yuritish

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritish qaytadan boshlanganligi munosabati bilan sud qarorlari bekor qilinganidan keyin jinoyat ishi bo'yicha dastlabki tergov va sud muhokamasi umumiy tartibda amalga oshiriladi.

(522 — 527-moddalar O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuniga asosan 522 — 527¹-moddalar bilan almashtirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

O'N IKKINCHI BO'LIM HUKM, AJRIM, QARORLARNI IJRO ETISH

Oldingi tahrirga qarang.

58-bob. HUKMLARNI VA AJRIMLARNI IJRO ETTIRISH

(58-bobning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

528-modda. Hukmning qonuniy kuchga kirishi va uni ijro ettirish

Agar birinchi instansiya sudining hukmi ustidan taraflar shikoyat bermagan bo'lsa, ushbu hukm uning ustidan apellatsiya tartibida shikoyat va protest berish muddati o'tishi bilan qonuniy kuchga kiradi. Apellatsiya shikoyati yoki protest berilgan taqdirda hukm, agar u bekor qilinmagan bo'lsa, ish yuqori sud tomonidan ko'rib chiqilgan kunda qonuniy kuchga kiradi.

Apellatsiya instansiyasi sudining hukmi e'lon qilingan paytdan e'tiboran qonuniy kuchga kiradi.

Mahkumlar ikki va undan ortiq bo'lgan taqdirda, agar ulardan loaqal bittasiga taalluqli hukm ustidan shikoyat yoki protest berilgan bo'lsa, apellatsiya instansiyasi sudi ishni ko'rib chiqquniga qadar mahkumlarning hammasiga nisbatan hukm qonuniy kuchga kirmay turadi.

Hukm qonuniy kuchga kirgan yoki jinoyat ishi apellatsiya instansiyasi sudidan qaytarilgan kundan e'tiboran uch sutka ichida hukm birinchi instansiya sudi tomonidan ijro ettiriladi. Ish faqat birinchi instansiya sudiga yuborilishi lozim va prokurorga yoki boshqa sudga yuborilishi mumkin emas.

(528-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

529-modda. Sud majlisi zalida qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod etish

Sud hukmi e'lon qilgach sud majlisi zalida quyidagilarni qamoqdan yoki uy qamog'idan darhol ozod qiladi:

1) oqlangan shaxsni;

- 2) jazo tayinlanmagan mahkumni;
- 3) jazodan ozod etilgan mahkumni;
- 4) ushlab turish yoki ehtiyot chorasini qo'llash oqibatida qamoqda yoki uy qamog'ida bo'lgan vaqtdan yoxud kassatsiya yoki nazorat tartibida bekor qilingan hukmga binoan shu ish bo'yicha jazoni o'tagan vaqtdan ko'p bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum etilgan yoki ozodligi cheklangan mahkumni;
- 5) shartli ravishda ozodlikdan mahrum etilgan mahkumni;
- 6) ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lmagan jazoga mahkum etilgan shaxsni.

(529-modda O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

530-modda. Sud ajrimining qonuniy kuchga kirishi va uni ijro etish

Birinci instansiya sudining ajrimi shu ajrim ustidan apellatsiya tartibida xususiy shikoyat berish va xususiy protest bildirish muddati o'tishi bilan yoxud shikoyat yoki protest bildirilgan taqdirda ish apellatsiya instansiyasi sudida ko'rib chiqilganidan keyin qonuniy kuchga kiradi va ijro etiladi.

Sudning apellatsiya tartibida shikoyat berilishi, protest bildirilishi mumkin bo'lmagan ajrimi shu ajrim chiqarilishi bilanoq darhol kuchga kiradi va ijro etiladi.

Jinoyat ishini tugatish haqidagi sud ajrimining ayblanuvchini yoki sudlanuvchini qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod qilishga oid qismi darhol ijro etilishi lozim.

Apellatsiya va kassatsiya instansiyasi sudlarining ajrimi e'lon qilingan paytdan e'tiboran qonuniy kuchga kiradi.

Apellatsiya va kassatsiya instansiyasi sudining ajrimi ushbu Kodeks 497³¹-moddasining **sakkizinchi** va **to'qqizinchi qismlarida** nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra ijro ettiriladi.

(530-modda O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

531-modda. Hukmni, ajrimni ijro ettirish tartibi

(531-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Hukm, ajrimni ijro ettirish ularni qabul qilgan sud zimmasiga yuklatiladi.

(531-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Hukmni ijro etish to'g'risidagi farmoyish sudya yoki sud raisi tomonidan hukmni ijro etish majburiyati yuklatilgan organga hukmning nusxasi bilan birgalikda yuboriladi. Ishni apellatsiya, kassatsiya tartibida ko'rish chog'ida hukm o'zgartirilgan taqdirda, hukmning ko'chirma nusxasiga apellatsiya, kassatsiya instansiyasi sudi ajrimining ko'chirma nusxasi ilova qilinadi.

(531-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Hukmni ijro etuvchi organlar uning ijro etilganligi haqida hukmni chiqargan sudga darhol xabar beradi. Jazoni ijro etish muassasasining ma'muriyati mahkum jazoni qayerda o'tayotgani haqida hukmni chiqargan sudga xabar berishi shart.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud qarorini o‘z vaqtida yoki to‘la bajarmaslik qonunchilikka binoan javobgarlikka sabab bo‘ladi.

(531-moddaning to‘rtinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 232-moddasi.

Qonuniy kuchga kirgan hukmning nusxasi zarur hollarda mahkumning ish, o‘qish yoki yashash joyiga yuboriladi.

Qonuniy kuchga kirgan hukm haqida zarur hollarda matbuot yoki boshqa ommaviy axborot vositalari orqali jamoatchilikka ma‘lum qilinadi.

Sud mahkumni harbiy unvonidan yoki maxsus unvonidan mahrum etish to‘g‘risida qaror chiqargan bo‘lsa, sud hukmning nusxasini ijro etish uchun ana shu unvonni bergan organga yuboradi. Sud davlat mukofotlari bilan taqdirlangan yoki oliy harbiy yoxud maxsus unvonga ega bo‘lgan shaxsga nisbatan ayblov hukmini chiqarishda uni ana shu mukofotlar yoki unvonlardan mahrum etish to‘g‘risida tegishli organga taqdimnoma kiritishning maqsadga muvofiqligi masalasini hal qiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud qarorining jarima solishga va boshqa mulkiy undirishlarga taalluqli qismini ijro etish uchun ijro varaqalari yoki ularning dublikatlari sud qarorining nusxasi bilan birga birinchi instansiya sudi tomonidan sudning qarori qonuniy kuchga kirgan yoki ish apellatsiya instansiyasi sudidan qaytarilgan kundan e‘tiboran uch kundan kechiktirmay mahkumning yashash joyidagi yoxud jazoni o‘tash joyidagi, shuningdek mahkumning mol-mulki turgan joydagi davlat ijrochilariga elektron hujjat tarzida yuboriladi.

(531-moddaning sakkizinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 24-dekabrda O‘RQ-597-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 25.12.2019-y., 03/19/597/4193-son)

Qamoqda saqlanayotgan mahkumni ozodlikdan mahrum etish to‘g‘risidagi hukm qonuniy kuchga kirgani va ijro ettirilishi haqida sud mahkumning oilasini xabardor qilishi shart.

Qamoqda saqlanayotgan mahkum bilan uchrashuvlarga hukmni ijro ettirishdan avval ushbu Kodeksning 477-moddasi asosida ruxsat etiladi.

Sud tomonidan mahkumning voyaga yetmagan farzandlarini muassasalarning, qarindoshlarining yoki boshqa shaxslarning homiyligiga berish to‘g‘risida qaror qabul qilingan bo‘lsa, sud bu haqda bolalar turgan joydagi vasiylik organiga, shuningdek mahkumga xabar beradi.

Mahkumning qarovsiz qolgan mol-mulki va turar joyini qo‘riqlash choralari ko‘rish zarurligi to‘g‘risida sud mol-mulk va turar joy joylashgan erdagi hokimlikka yoki fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organiga xabar qiladi, bu haqda mahkumni xabardor etadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 13-sonli “Bir necha jinoyat sodir etilganda qilmishni kvalifikatsiya qilishga doir masalalar to‘g‘risida”gi qarori 17-bandining ikkinchi xatboshisi.

532-modda. Hukmni ijro etish bosqichida mahkumning huquqlari

Hukmni ijro etish bosqichida mahkum: sudga hukmning ijrosini kechiktirish haqida, kasalligi yoki nogironligi tufayli jazoni o‘tashdan ozod qilish haqida, jazoning o‘talmay qolgan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish va muddatidan oldin shartli ozod qilish haqida, jazoni ijro

etish joylarida saqlash sharoitlarini o'zgartirish va ushbu Kodeksda nazarda tutilgan boshqa masalalar bo'yicha arizalar berishga; sud majlisida ishtirok etishga va ko'rsatuvlar berishga, dalillar taqdim qilishga, iltimoslar qilishga va rad etishga; ishdagi barcha materiallar bilan tanishishga, sudning harakatlari va qarorlari ustidan shikoyatlar berishga haqli.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 30-bandi.

59-bob. HUKM, AJRIM VA QARORLARNI IJRO ETISHDA YuZAGA KELGAN MASALALARNI HAL QILISH

533-modda. Hukmning ijrosini kechiktirish

Sudya ozodlikdan mahrum etilgan shaxsga nisbatan hukm ijrosini quyidagi asoslardan birortasi mavjud bo'lganda kechiktirishi mumkin:

- 1) mahkum jazoni o'tashiga monelik qiladigan darajada og'ir kasal bo'lib qolganida — u sog'ayguncha;
- 2) hukmni ijro etish paytigacha mahkuma homilador bo'lib qolsa — bir yildan oshiq bo'lmagan muddatga;
- 3) mahkumaning yosh bolasi bo'lsa — u uch yoshga to'lgunga qadar;

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 23-bandining ikkinchi va uchinchi xatboshilari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 21-bandining ikkinchi va uchinchi xatboshilari.

4) jazoni darhol o'tashni boshlash yong'in yoki boshqa biror tabiiy ofat yuz berganligi, oilaning mehnatga yaroqli yagona a'zosi og'ir kasal bo'lib qolganligi, vafot etganligi oqibatida yoki boshqa favqulodda holatlar mahkum yoki uning oilasini juda mushkul ahvolga solib qo'yishi mumkin bo'lsa — uch oydan oshmagan muddatga.

Hukmning jarima solish, fuqaroviy da'voni qanoatlantirish yoki keltirilgan ziyonni qoplash qismining ijro etilishini olti oygacha kechiktirish yoki to'lovlarni bo'lib-bo'lib to'lash masalasini sudya ishning muayyan holatlarini va mahkumning moddiy ahvolini e'tiborga olib hal qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 3-fevraldagi 1-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat uchun jazo tayinlash amaliyoti to'g'risida"gi qarori 17-bandining birinchi xatboshisi.

O'ta xavfli retsdivistlarga va o'ta og'ir jinoyat sodir etgan shaxslarga nisbatan hukmning ijrosini kechiktirish mumkin emas.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 15-moddasining beshinchi qismi va 34-moddasining uchinchi qismi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2014-yil 23-maydagi 07-sonli "Sud hukmi to'g'risida"gi qarori 11-bandining beshinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 13-sonli "Bir necha jinoyat sodir etilganda qilmishni kvalifikatsiya qilishga doir masalalar to'g'risida"gi qarori 27-bandining birinchi xatboshisi.

534-modda. Kasalligi tufayli jazoni o'tashdan ozod qilish tartibi

Oldingi tahririga qarang.

Mahkum jazoni o'tayotgan vaqtida jazoni o'tashga monelik qiladigan ruhiy holatining surunkali buzilishi yuzaga kelgan yoki boshqa og'ir kasallikka duchor bo'lgan taqdirda sudya jazoning ijro qilinishiga mutasaddi organning taqdimnomasiga binoan, maxsus tibbiy komissiyaaning xulosasiga asosan mahkumni o'talmay qolgan jazoni o'tashdan ozod qilish to'g'risida ajrim chiqarishga haqlidir.

(534-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahririga qarang.

Ruhiy holatining surunkali buzilishi yuzaga kelgan mahkumni o'talmay qolgan jazodan ozod qilishda sudya unga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tayinlashga yoxud uni sog'liqni saqlash organlari yoki qarindoshlari vasiyligiga berishga haqlidir.

(534-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Bunday shaxslar sog'aygan taqdirda, basharti bu hol jazoning ijro etish muddati tugashiga qadar sodir bo'lsa, sud tayinlangan jazoni ijro etish to'g'risida ajrim chiqaradi.

Oldingi tahririga qarang.

Ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxslardan tashqari, og'ir kasallikka duchor bo'lgan shaxslarni o'talmay qolgan jazodan ozod qilish masalasini hal etishda sudya sodir etilgan jinoyatning og'irligini, mahkumning shaxsini va boshqa holatlarni hisobga oladi.

(534-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Mahkumni o'talmay qolgan jazodan kasalligi tufayli ozod qilganda sudya uni faqat asosiy jazodan emas, balki qo'shimcha jazo chorasidan ham ozod qilishga haqli, bu ajrimda ko'rsatilishi lozim.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-ijroiya kodeksining 165-moddasi, "Og'ir kasallikka chalingan mahkumlarni tibbiy tekshiruvdan o'tkazish va ularni kasalligi tufayli jazoni o'tashdan ozod qilishga taqdim etish Qoidalari" (ro'yxat raqami 1854, 09.09.2008-y.).

535-modda. Jazoning shartlilikini bekor qilish tartibi

Agar shartli hukm qilingan shaxs sinov muddati davomida sud unga yuklagan majburiyatlarni bajarmasa yoxud jamoat tartibi yoki mehnat intizomini buzganligi uchun unga ma'muriy yoki intizomiy ta'sir chorasi qo'llanilgan bo'lsa sud uning xulqi ustidan nazorat olib boruvchi organ taqdimnomasiga binoan Jinoyat kodeksi 72-moddasining **oltinchi qismiga** muvofiq, jazoning shartlilikini bekor qilib, hukmda tayinlangan jazoni ijro etish to'g'risida ajrim chiqarishi mumkin.

536-modda. Jazodan muddatidan ilgari shartli ozod qilish va jazoni yengilrog'i bilan almashtirish tartibi

Oldingi tahririga qarang.

Jinoyat kodeksining **73** va **74-moddalarida** nazarda tutilgan hollarda jazodan muddatidan ilgari shartli ozod qilish va jazoning o'talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish jazoni ijro etish muassasasi ma'muriyatining taqdimnomasiga yoki mahkumning, uning himoyachisining iltimosnomasiga binoan sudya tomonidan qo'llaniladi.

Intizomiy qismda jazoni o'tayotganlarga nisbatan ana shu choralar intizomiy qism qo'mondonligining taqdimnomasiga yoki mahkumning, uning himoyachisining iltimosnomasiga binoan sudya tomonidan qo'llaniladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Jazodan muddatidan ilgari shartli ozod qilish va jazoning o'talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish o'n sakkiz yoshga to'lmay jinoyat sodir etgan shaxslarga nisbatan jazoni ijro etish muassasasi ma'muriyati va voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha idoralararo komissiyaning birgalikdagi taqdimnomasiga binoan yoxud mahkumning, uning himoyachisining iltimosnomasiga asosan sudya tomonidan qo'llaniladi.

(536-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi O'RQ-446-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

Muayyan huquqdan mahrum etish tarzidagi jazodan ozod qilish jamoat birlashmasi, jamoa, mahkumning o'zi yoki uning himoyachisining iltimosnomasiga binoan sudya tomonidan amalga oshiriladi.

Ushbu masalalar to'g'risidagi taqdimnomalar yoki iltimosnomalar ularni rad etish to'g'risida qaror chiqqan kundan boshlab kamida olti oy o'tgach, qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

(536-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2003-yil 12-dekabrda 568-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2004-y., 1-2-son, 18-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

536¹-modda. Mahkumni amnistiya aktiga asosan jazodan ozod qilish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Mahkumni amnistiya aktiga asosan asosiy va ijro etilmagan qo'shimcha jazodan to'liq yoki qisman ozod qilish yoxud jazodan muddatidan ilgari shartli ravishda ozod qilish yoki unga tayinlangan jazoning o'talmay qolgan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish prokurorning iltimosnomasiga binoan mahkumning jazoni o'tash joyidagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan amalga oshiriladi.

(536¹-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi O'RQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-ijroiya kodeksining 166-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli "Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarori.

537-modda. Ozodlikdan mahrum etish jazosiga hukm qilingan shaxslarni saqlash sharoitini jazoni o'tash vaqtida o'zgartirish

Oldingi tahrirga qarang.

Qonunchilikda nazarda tutilgan asoslarga muvofiq mahkumni jazoni ijro etishning bir tartibli koloniyasidan boshqa tartibli koloniyasiga, turmadan koloniyaga va koloniyadan turmaga o'tkazish jazoni ijro etish muassasasi ma'muriyatining taqdimnomasiga binoan, shuningdek mahkumning yoki uning himoyachisining iltimosnomasiga ko'ra sudya tomonidan amalga oshiriladi.

(537-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Sudya jazoni ijro etishning bir tartibli koloniyasidan boshqa tartibli koloniyasiga, turmadan koloniyaga, koloniyadan turmaga o'tkazishni rad etsa, bu masala yuzasidan kiritilgan taqdimnoma

yoki iltimosnoma rad qilish haqida qaror chiqarilgan kundan boshlab kamida olti oy o'tgach qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Qonunchilikda nazarda tutilgan asoslarga muvofiq mahkumni tarbiya koloniyasidan jazoni ijro etish koloniyasiga o'tkazish tarbiya koloniyasi ma'muriyatining voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha idoralararo komissiya bilan kelishilgan taqdimnomasiga binoan sudya tomonidan amalga oshiriladi.

(537-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

O'n sakkiz yoshga to'lgan mahkumni tarbiya koloniyasidan jazoni ijro etish koloniyasiga o'tkazish masalasini hal etishda sudya uning tuzalish darajasini hisobga olishi lozim. Mahkum tarbiya koloniyasida jazoni o'tash muddatini davom ettirish uchun uzog'i bilan yigirma bir yoshga to'lgunga qadar qoldirilishi mumkin.

(537-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-ijroiya kodeksining 57, 104 va 129-moddalari, "O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi ozodlikdan mahrum qilish turidagi jazoni ijro etish muassasalarining ichki tartib qoidalari" (ro'yxat raqami 2495, 29.07.2013-y.).

538-modda. Mahkumni tergov hibsxonasida saqlab turish

Oldingi tahrirga qarang.

Boshqa shaxs sodir etgan jinoyat haqidagi ish yuzasidan tergov harakatlari olib borish zarur bo'lganda jazoni ijro etish muassasasida jazoni o'tash sharti bilan ozodlikdan mahrum qilishga hukm qilingan mahkum tergov hibsxonasiga Qoraqalpog'iston Respublikasi prokurorining, viloyatlar va Toshkent shahar prokurorlarining hamda ularga tenglashtirilgan prokurorlarning roziligi bilan — uch oygacha muddatga, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosarlarining roziligi bilan esa olti oygacha muddatga yoki ish sudda ko'rilishi munosabati bilan — sud ajrimiga ko'ra ish sudda ko'rib chiqiladigan vaqtga qadar ushlab turilishi mumkin.

(538-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2011-yil 29-sentabrdagi O'RQ-299-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2011-y., 40-son, 410-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

539-modda. Jarima solishni, majburiy jamoat ishlarini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turi bilan almashtirish tartibi

Jarima solishni, majburiy jamoat ishlarini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turi bilan almashtirish Jinoyat kodeksining 44, 45¹, 46, 48¹, 82, 82¹, 83 va 84¹-moddalariga muvofiq sudya tomonidan jazoni ijro etuvchi organlarning taqdimnomasiga ko'ra yoki jamoat birlashmasining yoxud mehnat jamoasining iltimosnomasi bo'yicha amalga oshiriladi.

(539-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

539¹-modda. Hukmlar, ajrimlar va qarorlarni ijro etishda fuqaroviy da'vo hamda boshqa mulkiy undiruvlarga oid qismi bo'yicha yuzaga keladigan masalalarni hal etish

Oldingi tahrirga qarang.

Hukmlar, ajrimlar va qarorlarni ijro etishda fuqaroviy da'vo hamda boshqa mulkiy undiruvlarga oid qismi bo'yicha yuzaga keladigan masalalar fuqarolik protsessual qonunchiligida hamda sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to'g'risidagi qonunchilikda belgilangan tartibda hal etiladi.

(539¹-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

540-modda. Ijro qilinmagan boshqa hukmlar mavjud bo'lgan taqdirda hukmni ijro etish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Mahkumga nisbatan ijro etilmagan bir necha hukm mavjud bo'lib, keyingi hukmni chiqargan sud bundan bexabar bo'lsa, hukm ijro etilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudi hukm qilingan shaxsga Jinoyat kodeksining 60-moddasiga amal qilib, mazkur hukmlarning hammasida belgilangan jazolarni qo'llash to'g'risida ajrim chiqaradi.

(540-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda 163-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2018-yil 24-avgustdagi 25-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini apellatsiya va kassatsiya tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarori 6-bandining uchinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 15-maydagi 12-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat ishlarini nazorat tartibida ko'rish amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 6-bandi.

541-modda. Hukm, ajrim va qarorning ijrosiga taalluqli masalalarni hal qiluvchi sudlar

Oldingi tahrirga qarang.

Birinci va ikkinchi guruh nogironi bo'lib qolgan shaxslarni ozodlikdan mahrum etish tarzidagi jazoni o'tashdan ozod qilish to'g'risidagi, hukm ijrosini kechiktirish to'g'risidagi, hukmni ijro qilmaslik to'g'risidagi, jarima solishni, majburiy jamoat ishlarini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turi bilan almashtirish to'g'risidagi, axloq tuzatish ishlari o'talgan vaqtni umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi, ruhiy holati buzilgan shaxslarga nisbatan qo'llanilayotgan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari o'zgartirish, uzaytirish yoki tugatish to'g'risidagi, alkogolizm yoki giyohvandlikka muhtal bo'lgan shaxslarga nisbatan majburiy davolash choralari qo'llash, uzaytirish yoki to'xtatish to'g'risidagi fuqaroviy da'vo hamda boshqa mulkiy undiruvlarga oid qismi bo'yicha masalalarni, shuningdek hukmni ijro etishda yuz beradigan har qanday shubha va noaniqliklarni hukmni chiqargan sud hal qiladi. Basharti hukm uni chiqargan sud faoliyat ko'rsatayotgan hududdan tashqarida ijro etilayotgan bo'lsa, bu masalalar teng darajadagi sud tomonidan hal etiladi, hukm ijro etilayotgan hududda teng darajadagi sud bo'lmasa, yuqori sud tomonidan hal etiladi. Bunday hollarda ajrimning nusxasi hukm chiqargan sudga jo'natiladi.

(541-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Mahkumni kasalligi yoki nogironligi sababli jazoni o'tashdan ozod qilish to'g'risidagi, jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish to'g'risidagi, jazoning o'talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish to'g'risidagi, jazoning shartlilikini bekor qilish to'g'risidagi, bir jazoni ijro etish koloniyasidan yoki tarbiya koloniyasidan boshqa turdagi koloniyaga, jazoni ijro etish koloniyasidan turmaga va turmadan jazoni ijro etish koloniyasiga o'tkazish haqidagi

masalalarni mahkum jazoni o‘tab turgan joydagi jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudining sudyasi hal qiladi.

Ozodlikdan mahrum etishga shartli ravishda hukm qilinganda sinov muddatini qisqartirish yoki shartli hukmni bekor qilib, mahkumni hukmda belgilangan jazoni o‘tash uchun jo‘natish haqidagi, hukmning ijro etilishi kechiktirilgan mahkumni jazodan ozod etish, shuningdek hukmning ijrosini kechiktirishni bekor qilish va mahkumni ozodlikdan mahrum etishni o‘tash uchun yuborish to‘g‘risidagi, sudlanganlikni olib tashlash haqidagi masalalar shu mahkumning istiqomat joyidagi jinoyat ishlari bo‘yicha tuman (shahar) sudi sudyasi tomonidan hal qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1993-yil 16-apreldagi 13-sonli “Sudlar tomonidan mulkni ro‘yxat (arest)dan chiqarish haqidagi ishlarni ko‘rishda qonunchilikning qo‘llanishi to‘g‘risida”gi qarori 3-bandining ikkinchi xatboshisi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 3-fevraldagi 1-sonli “Sudlar tomonidan jinoyat uchun jazo tayinlash amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 23 va 47-bandlari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2009-yil 24-noyabrdagi 13-sonli “Jinoyat ishlari bo‘yicha protsessual chiqimlarni undirish amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 6-bandining ikkinchi xatboshisi.

(541-moddaning ikkinchi va uchinchi qismlari O‘zbekiston Respublikasining 2000-yil 14-dekabrda 163-II-son Qonuni tahririda — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 1-2-son, 11-modda)

542-modda. Hukm, ajrim va qarorni ijro etish bilan bog‘liq masalalarni hal qilish tartibi

Oldingi tahrirga qarang.

Hukmni ijro etish to‘g‘risidagi masalalar sudya tomonidan prokuror hamda mahkum ishtirokida sud majlisida hal qilinadi. Mahkumning ushbu Kodeks 532-moddasida nazarda tutilgan huquqlari ta‘minlanadi. Sudya voyaga yetmagan, shuningdek jismoniy nuqsonlari bo‘lgan yoki ruhiy holati buzilgan mahkumlarga doir hukmlarni ijro etish bilan bog‘liq masalalarni ko‘rib chiqayotganida himoyachi ishtirok etishi shart.

(542-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O‘RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Jazoni ijro etish muassasasi hududini yoki ma‘muriyatning yo‘llanmasi bo‘yicha o‘zi turishi lozim bo‘lgan boshqa joyni o‘zboshimchalik bilan tashlab ketgan mahkumni manzil-koloniya dan boshqa tartibli koloniyaga o‘tkazish to‘g‘risidagi masala prokurorning iltimosnomasiga binoan ko‘rib chiqiladi. Mahkumning sudda hozir bo‘lishini ta‘minlash imkoniyati bo‘lmagan taqdirda mazkur masala sud tomonidan mahkumning ishtirokisiz ko‘rib chiqiladi. Bunda mahkumni qamoqqa olish va unga nisbatan qidiruv e‘lon qilish haqidagi masala sud tomonidan hal qilinishi kerak.

(542-modda O‘zbekiston Respublikasining 2007-yil 13-dekabrda O‘RQ-124-sonli Qonuni asosida ikkinchi qism bilan to‘ldirilgan — O‘R QHT, 2007-y., 50-51-son, 503-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Jarima jazosiga, axloq tuzatish ishlariga yoki ozodlikni cheklashga hukm qilingan shaxs jarima jazosini, axloq tuzatish ishlarini va ozodlikni cheklashni jazoning boshqa turlari bilan almashtirish to‘g‘risidagi masala ko‘rib chiqilishi uchun sudga uzrsiz sabablarga ko‘ra kelmagan taqdirda, jazoni ijro etuvchi organning taqdimnomasi mahkum yo‘qligida ko‘rib chiqilishi mumkin. Jarima, majburiy jamoat ishlari yoki axloq tuzatish ishlari ozodlikdan mahrum qilish jazosi bilan, shuningdek ozodlikni cheklash ozodlikdan mahrum qilish jazosi bilan almashtirilgan taqdirda sud

mahkumga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash va qidiruv e'lon qilish to'g'risidagi masalani hal qilishi kerak.

(542-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Agar masala hukmning fuqaroviy da'vo to'g'risidagi qismini ijro etishga taalluqli bo'lsa, sud majlisiga fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar yoki ularning vakillari ham chaqiriladi. Mazkur shaxslarning sud majlisiga kelmay qolishi ishni ko'rishni to'xtatib qo'ymaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Mahkumni kasalligi, nogironligi sababli jazoni o'tashdan ozod etish to'g'risidagi, jazoni o'tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish to'g'risidagi, jazoning o'talmagan qismini yengilroq jazo bilan almashtirish to'g'risidagi, jazoning shartlilikini bekor qilish to'g'risidagi, bir jazoni o'tash koloniyasidan boshqa tartibli koloniyaga o'tkazish to'g'risidagi, tarbiya koloniyasidan jazoni ijro etish koloniyasiga, jazoni ijro etish koloniyasidan turmaga va turmadan jazoni ijro etish koloniyasiga o'tkazish to'g'risidagi, maxsus tartibli jazoni o'tash koloniyasidan qattiq tartibli jazoni o'tash koloniyasiga o'tkazish to'g'risidagi, axloq tuzatish ishlari o'talgan vaqtni mahkumning mehnat stajiga qo'shish, shuningdek mahkumlarga nisbatan amnistiya aktini qo'llash to'g'risidagi masalalar mahkum jazoni o'tab turgan joydagi tuman (shahar) sudining ajrimi bilan hal etiladi.

(542-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ish jazoning ijrosini amalga oshiruvchi muassasa hamda voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha idoralararo komissiyaning birgalikdagi taqdimnomasiga binoan ko'rib chiqiladigan hollarda sudya mazkur komissiyani iltimosnoma ko'riladigan vaqt va joy haqida xabardor qiladi.

(542-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrda O'RQ-446-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

Boshqa mahkumlarga tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish maqsadida muddatidan ilgari shartli ozod etish haqidagi taqdimnoma sudya tomonidan jazoni ijro etish koloniyasida yoki tarbiya koloniyasida ko'rib chiqilishi mumkin.

Ishni ko'rish taqdimnoma yoki iltimosnomani o'qib eshittirishdan boshlanadi, keyin sudya taqdim etilgan materiallarni tekshiradi va sud majlisida hozir bo'lgan shaxslarning fikrlarini eshitadi. Oxirida mahkum yoki uning himoyachisiga so'z beriladi. So'ngra sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 1993-yil 16-apreldagi 13-sonli "Sudlar tomonidan mulkni ro'yxat (arest)dan chiqarish haqidagi ishlarni ko'rishda qonunchilikning qo'llanishi to'g'risida"gi qarori 3-bandining ikkinchi xatboshisi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2003-yil 19-dekabrda 17-sonli "Gumon qilinuvchi va ayblanuvchini himoya huquqi bilan ta'minlashga oid qonunlarni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 30-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 3-fevraldagi 1-sonli "Sudlar tomonidan jinoyat uchun jazo tayinlash amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 23-bandi.

543-modda. Sinov muddati to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish

Sudya shartli hukm qilingan shaxsning sinov muddatini qisqartirish bilan bog'liq bo'lgan masalalarni ko'rib chiqayotganida sud majlisiga ana shu shaxslarning xulq-atvori ustidan nazorat olib boruvchi organlarning, shuningdek mahkumni kuzatib turuvchi va u bilan tarbiyaviy ish olib boruvchi jamoat birlashmasi yoki jamoaning vakillari taklif etiladi.

544-modda. Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish

Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi masala sudya tomonidan jazoni o'tab bo'lgan shaxsning, uning himoyachisi yoki qonuniy vakilining yoxud jamoat birlashmasi yoki jamoaning iltimosnomasiga asosan ko'rib chiqiladi.

Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda iltimosnoma kim haqida berilgan bo'lsa, shu shaxsning sud majlisida qatnashishi shart. U himoyachi olish huquqi bilan ta'minlanadi. Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi iltimosnoma jamoat birlashmasi yoki jamoa tomonidan berilgan bo'lsa, ularning vakillari sud majlisida ishtirok etishi shart.

Sudlanganlikni olib tashlash to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish taqdim qilingan iltimosnomani o'qib eshittirishdan boshlanadi, so'ng sudya sudda hozir bo'lganlarning fikrlarini eshitadi va ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

Sudlanganlikni olib tashlash rad etilsa, sudyaga bu masalaga doir qayta iltimosnoma ajrim chiqqan kundan boshlab kamida bir yil o'tganidan keyin kiritilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2015-yil 18-sentabrdagi 13-sonli "Sudlanganlik holati tugallanishi va olib tashlanishiga oid qonunchilikni qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 12-bandi.

545-modda. Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi iltimosnomalarni ko'rib chiqish

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi masala jamoat birlashmasi yoki jamoa iltimosnomasi bo'yicha, jazoni o'tab chiqqan shaxs mehnatga qobiliyatsiz bo'lgan taqdirda esa, uning iltimosnomasi bo'yicha ham mazkur shaxs turgan joydagi tuman (shahar) sudining sudyasi tomonidan ko'rib chiqiladi.

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi masala sudya tomonidan ko'rib chiqilayotgan paytda iltimosnoma kim haqida berilgan bo'lsa, shu shaxsning, shuningdek iltimos qo'zg'atgan jamoat birlashmasi yoki jamoaning vakili qatnashishi shart.

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish mavjud materiallarni o'qib eshittirish bilan boshlanadi, so'ng sudya chaqirilgan shaxslarni tinglaydi, mahkumning axloq tuzatish ishlarini o'tash vaqtida halol mehnat qilganligi va namunali xulqidan dalolat beruvchi ma'lumotlarni aniqlab oladi.

Axloq tuzatish ishlari o'talغان vaqtни mahkumning umumiy mehnat stajiga qo'shish to'g'risidagi iltimosnoma yuzasidan sudya chiqargan ajrim ustidan yuqori sudga shikoyat berish va protest bildirish mumkin.

546-modda. Xizmat bo'yicha cheklash, intizomiy qismda saqlash vaqtini hisobga kiritish to'g'risidagi iltimosnomalarni ko'rib chiqish

Oldingi tahrirga qarang.

Xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi masala hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan ana shunday turdagi jazolarning muddati tugagach, qo'mondonlikning iltimosnomasiga asosan ko'rib chiqiladi.

Xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi masala hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan ko'rib chiqilayotgan paytda iltimosnoma kim haqida kiritilgan bo'lsa, shu shaxsning, shuningdek iltimosnoma kiritgan qo'mondonlikning vakili qatnashishi shart.

Xizmat bo'yicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish to'g'risidagi masalani ko'rib chiqish mavjud materiallarni o'qib eshittirishdan

boshlanadi, soʻng hududiy harbiy sudning sudyasi chaqirilgan shaxslarni tinglaydi, mahkumning xizmat boʻyicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtida vijdonan xizmat qilganligidan va namunali xulq-atvoridan dalolat beruvchi maʼlumotlarni aniqlab oladi.

Xizmat boʻyicha cheklash yoki intizomiy qismda saqlash vaqtini harbiy xizmat muddati hisobiga kiritish toʻgʻrisidagi iltimosnoma yuzasidan hududiy harbiy sudning sudyasi chiqargan ajrim ustidan umumiy tartibda shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin.

(546-moddaning matni Oʻzbekiston Respublikasining 2018-yil 29-yanvardagi OʻRQ-463-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son — 2018-yil 1-apreldan kuchga kiradi)

OʻN UCHINCHI BOʻLIM ALOHIDA TOIFADAGI JINOYAT ISHLARINI YURITISH

60-bob. VOYAGA YETMAGANLARNING JINOYATLARI HAQIDAGI ISHLARNI YURITISH

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarori.

547-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlarni yuritish tartibi

Jinoyat qilgunga qadar oʻn sakkiz yoshga toʻlmagan shaxslarning jinoyatlari haqidagi ishlarni yuritish tartibi umumiy qoidalar, shuningdek ushbu Kodeksning 548 — 564-moddalari asosida belgilanadi.

548-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar boʻyicha isbotlanishi lozim boʻlgan holatlar

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruv, dastlabki tergov harakatlari va sud muhokamasi davrida voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar boʻyicha, ushbu Kodeksning 82 — 84-moddalarida koʻrsatilgan holatlardan tashqari, quyidagilar isbotlanishi lozim:

(548-moddaning birinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

- 1) voyaga yetmagan ayblanuvchining aniq yoshi (tugʻilgan yili, oyi, kuni);
- 2) voyaga yetmaganning shaxsiga xos xususiyatlar va uning salomatligi holati;
- 3) uning turmush va tarbiyalanish sharoitlari;
- 4) katta yoshli dalolatchilar va boshqa ishtirokchilarning bor yoki yoʻqligi.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarorining 5-bandi.

549-modda. Voyaga yetmaganning qonuniy vakili ishda qatnashishi

Voyaga yetmaganning jinoyatlari haqidagi ishni yuritishda qonuniy vakilning qatnashishi shart.

Qonuniy vakilning ishda ishtirok etishiga surishtiruvchi yoki tergovchining qarori boʻyicha voyaga yetmagan shaxsni gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi tariqasida birinchi soʻroq qilish paytidan boshlab yoʻl qoʻyiladi. Qonuniy vakilning ishda ishtirok etishiga yoʻl qoʻyilganda unga ushbu Kodeksning 61-moddasida nazarda tutilgan huquqlar tushuntiriladi.

Qonuniy vakil o‘z harakati bilan voyaga yetmagan shaxsning manfaatiga zarar yetkazadi deb hisoblash uchun asos bo‘lsa, surishtiruvchining, tergovchining qarori yoki sudning ajrimi bilan voyaga yetmaganing qonuniy vakili ishda qatnashishdan chetlashtirilishi mumkin. Bunday holda voyaga yetmagan shaxsning manfaatlarini himoya qilish boshqa qonuniy vakilga yoki vasiylik va homiylik organining vakiliga topshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarori 4-bandining ikkinchi va uchinchi xatboshilari.

550-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishda himoyachining ishtirok etishini ta‘minlash

Voyaga yetmagan shaxsni gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi tariqasida birinchi so‘roq qilishdan boshlab, surishtiruvchi yoki tergovchi ishda himoyachining ishtirok etishini ta‘minlash choralarini ko‘radi. Shu maqsadda voyaga yetmagan shaxsga va uning qonuniy vakiliga o‘zlari xohlagan himoyachini taklif etish huquqiga ega ekanligi tushuntiriladi. Agar himoyachi voyaga yetmagan shaxsning, uning qonuniy vakilining yoxud boshqa shaxslarning topshirig‘i yoki roziligi bilan chaqirilmagan bo‘lsa, surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ishda himoyachining ishtirok etishini o‘z tashabbusi bilan ta‘minlashga majbur.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 51-moddasi birinchi qismining 1-bandi, O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 3-bandi.

551-modda. Korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning vakillarini voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo‘yicha sud muhokamasida ishtirok etishga jalb qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Sud voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar ko‘riladigan vaqt va joy haqida ularning ota-onasini, ota-ona o‘rnini bosuvchi shaxslarni, voyaga yetmaganlar o‘qigan yoki ishlagan korxonani, muassasani, tashkilotni, voyaga yetmaganlar ishlari bo‘yicha idoralararo komissiyani, zarur bo‘lsa, boshqa tashkilotlarni ham xabardor qiladi. Sud bu tashkilotlarning vakillarini, sudlanuvchining vasiy yoki homiysini sud majlisiga chaqirishga haqlidir.

(551-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 4-bandi.

552-modda. Voyaga yetmagan shaxsga ayblov e‘lon qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Voyaga yetmagan shaxsga ayblov e‘lon qilish vaqtida himoyachi bilan bir qatorda voyaga yetmagan shaxsning qonuniy vakili ham ishtirok etadi.

(552-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrdagi O‘RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

553-modda. Voyaga yetmagan gumon qilinuvchi va ayblanuvchini so‘roq qilish

Oldingi tahririga qarang.

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini va ayblanuvchini so‘roq qilish himoyachi, qonuniy vakil ishtirokida amalga oshiriladi.

Himoyachi va qonuniy vakil gumon qilinuvchiga va ayblanuvchiga savollar berishga haqli. So‘roq yakunlangach, himoyachi va qonuniy vakil bayonnoma bilan tanishishga va u haqda o‘z mulohazalarini bildirishga haqli.

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini, ayblanuvchini so‘roq qilishning umumiy davomiyligi kun davomida dam olish va ovqatlanish uchun bir soatlik tanaffusni hisobga olmaganda olti soatdan oshmasligi kerak.

(553-moddaning matni O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O‘RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Oldingi tahririga qarang.

554-modda. Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini so‘roq qilishda pedagogning va (yoki) psixologning ishtiroki

Voyaga yetmagan gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini so‘roq qilishda surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning ixtiyoriga ko‘ra yoxud voyaga yetmagan gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi himoyachisining, qonuniy vakilining iltimosiga binoan pedagog va (yoki) psixolog ishtirok etishi mumkin. Pedagogning va (yoki) psixologning ishtirokini ta‘minlash jinoyat ishini yuritayotgan surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning yoki sudning zimmasiga yuklatiladi. Pedagog va (yoki) psixolog surishtiruvchining, tergovchining ruxsati bilan gumon qilinuvchiga yoki ayblanuvchiga savollar berishga, so‘roq tugaganidan so‘ng esa, so‘roq bayonnomasi bilan tanishib, bayonnomadagi yozuvlarning to‘g‘riligi va to‘liqligi haqida o‘z fikrlarini yozma shaklda bayon etishga haqlidir. Bu huquqlar surishtiruvchi, tergovchi tomonidan pedagogga va (yoki) psixologga voyaga yetmagan shaxsni so‘roq qilishdan oldin tushuntiriladi va bu haqda so‘roq bayonnomasida qayd qilinadi.

(554-modda O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 7-dekabrda O‘RQ-735-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son)

555-modda. Voyaga yetmagan ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot choralari

Ushbu Kodeksning 236-moddasida nazarda tutilgan asoslar bo‘lgan taqdirda voyaga yetmagan ayblanuvchiga ushbu Kodeksning 237-moddasida nazarda tutilgan ehtiyot choralardan birini qo‘llash mumkin. Voyaga yetmagan shaxs ota-onasining, homiylar, vasiylarning qaroviga yoki, bosharti u bolalar muassasasida tarbiyalanayotgan bo‘lsa, shu muassasa rahbarlarining qaroviga ham berilishi mumkin.

Voyaga yetmagan ayblanuvchiga nisbatan ehtiyot choralari qo‘llanilgani to‘g‘risida uning qonuniy vakiliga, agar bunday vakil bo‘lmasa, boshqa qarindoshlariga xabar qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrda 21-sonli “Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo‘yicha sud amaliyoti to‘g‘risida”gi qarorining 2-bandi.

556-modda. Voyaga yetmagan shaxsni qarovga topshirish tartibi

Oldingi tahririga qarang.

Voyaga yetmagan shaxsni ota-onasi, vasiylar, homiylar yoki bolalar muassasasi rahbarlarining qaroviga topshirish mazkur shaxslardan birontasi voyaga yetmaganning surishtiruvchi, tergovchi, prokuror huzuriga va sudga o‘z vaqtida kelishini, shuningdek

ayblanuvchining ushbu Kodeks [46-moddasida](#) nazarda tutilgan boshqa majburiyatlarni bajarishini ta'minlash mas'uliyatini yozma ravishda o'z zimmasiga olishidan iboratdir.

(556-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Voyaga yetmaganni ota-onasining, vasiylarning, homiylarning yoki boshqa shaxslarning qaroviga topshirish ularning, shuningdek voyaga yetmagan shaxsning o'zining roziligi bilangina amalga oshiriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror, sud voyaga yetmagan shaxsni qarovga topshirishdan oldin ota-onalar, vasiylar yoki homiylarning shaxsi, ularning voyaga yetmagan shaxs bilan o'zaro munosabati haqida ma'lumot to'plashi va ular o'smirni qarov ostiga olishni lozim darajada amalga oshirishga qodir ekanligiga ishonch hosil qilishi kerak.

(556-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Ota-onalar, vasiylar, homiylar o'zlarining kasalliklari, ish bilan band ekanliklari, voyaga yetmagan shaxs bilan o'zaro munosabatlari yomonlashganligi va shuning oqibatida uning munosib xulq-atvorda bo'lishini ta'minlay olmasliklari sababli voyaga yetmagan shaxs o'z qarovlarida bo'lishidan istagan vaqtda voz kechishga haqlidir.

Ota-onalardan, vasiylardan, homiylardan bolalar muassasasi rahbarlaridan voyaga yetmagan shaxsni qarovga qabul qilish haqida tilxat olinayotganda ular ushbu ehtiyot chorasi qo'llanishiga asos bo'lgan ayblovning mohiyati, ayblanuvchiga tayinlanishi mumkin bo'lgan jazo va voyaga yetmagan shaxs sodir etishi ehtimol tutilgan qilmishlarning oldini olish maqsadida qarovga berilganidan keyin u xuddi ana shu xatti-harakatlarni sodir etsa, qarovga oluvchilarning javobgarligi haqida xabardor qilinishi lozim. Bu ma'lumotlar qarovga berish bayonnomasida yoki sud majlisi bayonnomasida aks ettiriladi.

Ayblanuvchi o'z vazifasini bajarmagan taqdirda uni o'z qaramog'iga olgan shaxs qonunda nazarda tutilgan javobgarlikka tortilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 207-moddasi.

557-modda. Voyaga yetmagan shaxsni bolalar muassasasiga joylashtirish

Oldingi tahrirga qarang.

Ehtiyot choralarini qo'llash uchun asoslar bo'lgan taqdirda, voyaga yetmagan ayblanuvchini, sudlanuvchini turmush va tarbiyalanish sharoitiga ko'ra ilgari yashash joyida qoldirib bo'lmasa, u surishtiruvchining, tergovchining prokuror sanksiya bergan qaroriga yoki sudning ajrimiga binoan bolalar muassasasiga joylashtirilishi mumkin.

(557-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

558-modda. Voyaga yetmagan ayblanuvchini qamoqqa olish yoki uy qamog'iga joylashtirish

(558-moddaning nomi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ehtiyot chorasi sifatida qamoqqa olish yoki uy qamog'i voyaga yetmagan shaxsga nisbatan faqat ushbu Kodeksning [236-moddasida](#) nazarda tutilgan asoslar bo'lganda va unga besh yildan

ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish tayinlanishi mumkin bo'lgan qasddan jinoyat sodir etganlikda ayb e'lon qilingan hamda ayblanuvchining munosib xulq-atvorda bo'lishini boshqa ehtiyot choralari ta'minlay olmaydigan taqdirda qo'llanilishi mumkin.

(558-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi 15-moddasining to'rtinchi qismi va 21-moddasi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli "Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 2-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2007-yil 14-noyabrdagi 16-sonli "Sudga qadar ish yuritish bosqichida qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasining sudlar tomonidan qo'llanilishi to'g'risida"gi qarorining 5-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Voyaga yetmagan shaxsga nisbatan qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqidagi masalani ko'rib chiqishda prokuror ish materiallari bilan shaxsan tanishib chiqishi, iltimosnomaning asosligini tekshirishi, hodisaning favquloddaligiga ishonch hosil qilishi va ayblanuvchini ushbu ehtiyot chorasini qo'llash bilan bog'liq holatlar bo'yicha so'roq qilishi shart.

(558-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 4-sentabrdagi O'RQ-373-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2014-y., 36-son, 452-modda)

Ehtiyot chorasi sifatida qamoqqa olish qo'llanilgan voyaga yetmagan shaxslar katta yoshdagilardan, shuningdek voyaga yetmagan mahkumlardan alohida saqlanishi lozim.

Oldingi tahrirga qarang.

559-modda. Surishtiruvni, dastlabki tergovni tamomlash va voyaga yetmagan shaxsni ish materiallari bilan tanishtirish

Oldingi tahrirga qarang.

Voyaga yetmagan ayblanuvchiga surishtiruv, dastlabki tergov tamomlanganligi e'lon qilinib, unga ish materiallari ko'rsatilayotganda uning qonuniy vakili ishtirok etadi. Surishtiruvchi, tergovchi qonuniy vakilga ayblanuvchini ish materiallari bilan tanishtirish vaqti va joyi to'g'risida xabar berishi kerak.

(559-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 6-dekabrda O'RQ-587-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.12.2019-y., 03/19/587/4122-son)

Surishtiruvchi, tergovchi voyaga yetmagan ayblanuvchiga uning shaxsi shakllanishiga salbiy ta'sir qilishi mumkin bo'lgan ish materiallarini tanishish uchun ko'rsatmaslik to'g'risida qaror chiqarishga haqlidir.

(559-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

560-modda. Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari to'g'risidagi ishni yopiq sud majlisida ko'rish

Ushbu Kodeks 19-moddasining birinchi va ikkinchi qismlarida nazarda tutilgan hollarda voyaga yetmaganlarning jinoyatlari to'g'risidagi ish yopiq sud majlisida ko'riladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli "Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 10-bandining to'rtinchi xatboshisi.

561-modda. Voyaga yetmagan sudlanuvchini sud majlisi zalidan chiqarib turish

Voyaga yetmagan sudlanuvchining himoyachisi, qonuniy vakili, shuningdek prokurorning fikrini eshitib, voyaga yetmagan shaxsga salbiy ta'sir etishi mumkin bo'lgan holatlar tekshirilayotganda sud o'z ajrimi bilan uni sud zalidan chiqarib turishga haqli.

Voyaga yetmagan shaxs sud zaliga qaytarilganidan so'ng raislik qiluvchi unga yo'qligida bo'lib o'tgan muhokama mazmunini yetarli hajmda va shaklda ma'lum qiladi va uning yo'qligida so'roq qilingan shaxslarga savol berishi uchun voyaga yetmaganga imkoniyat yaratib beradi.

Oldingi tahrirga qarang.

562-modda. Voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha idoralararo komissiyaga ishning ko'rilishi haqida xabar berish

Sud, zarurat bo'lganda, voyaga yetmagan shaxsning jinoyati to'g'risidagi ishni ko'rish vaqti va joyi haqida voyaga yetmaganlar ishlari bo'yicha idoralararo komissiyaga xabar beradi. Sud, shuningdek bu komissiya vakillarini guvoh sifatida so'roq qilish uchun sud majlisiga chaqirishga haqlidir.

(562-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 14-sentabrdagi O'RQ-446-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 37-son, 978-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2000-yil 15-sentabrdagi 21-sonli "Voyaga yetmaganlarning jinoyatlari haqidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 4-bandining birinchi xatboshisi.

563-modda. Voyaga yetmagan sudlanuvchiga nisbatan hukm chiqarishda sud tomonidan hal etiladigan masalalar

Voyaga yetmagan sudlanuvchiga nisbatan hukm chiqarishda sud, ushbu Kodeksning 457-moddasida ko'rsatilgan masalalardan tashqari, basharti voyaga yetmagan shaxs shartli hukm qilinsa, unga ozodlikdan mahrum etish bilan bog'liq bo'lmagan jazo tayinlansa, voyaga yetmagan shaxsga jamoat tarbiyachisi tayinlash zarurligini muhokama qilishga majbur.

564-modda. Voyaga yetmagan shaxsni javobgarlikdan yoki jazodan majburlov choralari qo'llagan holda ozod qilish

Oldingi tahrirga qarang.

Voyaga yetmagan shaxsni Jinoyat kodeksi 87-moddasining birinchi qismiga muvofiq javobgarlikdan ozod qilib, materiallarni voyaga yetmaganlar ishi bilan shug'ullanuvchi komissiyada ko'rishga topshirishda surishtiruvchi, tergovchi, prokuror qaror, sud esa ajrim chiqaradi.

(564-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Voyaga yetmagan shaxsga nisbatan ishni ko'rishda Jinoyat kodeksi 87-moddasining ikkinchi va uchinchi qismlarida nazarda tutilgan hollarda sud voyaga yetmagan shaxsni jazodan ozod qilish va unga nisbatan majburlov chorasini qo'llanish to'g'risidagi masalani muhokama etishi shart. Sud majburlov chorasini qo'llanish yoki qo'llanmaslik to'g'risida asoslantirilgan ajrim chiqaradi.

Majburlov chorasini qo'llanish yoki qo'llanmaslik to'g'risidagi ajrim ustidan umumiy tartibda shikoyat berilishi va protest bildirilishi mumkin.

61-bob. TIBBIY YO'SINDAGI MAJBURLOV CHORALARINI QO'LLASH TO'G'RISIDAGI ISHLARNI YURITISH

565-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi masalalarni ko'rish tartibi

Tibbiy yoʻsindagi majburlov choralari qoʻllash toʻgʻrisidagi masalalarni koʻrish tartibi ushbu Kodeksning umumiy qoidalari, shuningdek **566 — 581-moddalari** asosida belgilanadi.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi Umumiy qismining VII bobi, Oʻzbekiston Respublikasi “Psixiatriya yordami toʻgʻrisida”gi Qonunining 15-moddasi, Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli “Ruhii kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yoʻsindagi majburlov choralari qoʻllash boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarori 8-bandining birinchi va ikkinchi xatboshilari.

566-modda. Isbotlanishi lozim boʻlgan holatlar

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxsning jinoyati toʻgʻrisidagi ish boʻyicha shaxsda ruhiy holatining jinoyat sodir etganidan keyin yuzaga kelgan va jazoning qoʻllanilishini istisno etadigan tarzda buzilganligi isbotlanishi lozim.

Aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganlik toʻgʻrisidagi ish yuzasidan quyidagilar isbotlanishi lozim:

- 1) ushbu Kodeks 82-moddasining **1, 2** va **5-bandlarida** nazarda tutilgan holatlar;
- 2) qilmishni sodir etgan paytida shaxsning ruhiy holati surunkali yoki vaqtincha buzilganligi, aqli zaifligi yoki ruhiy holatining boshqacha tarzda buzilganligi, bularning oqibatida u aqli norasolik holatida boʻlganligi, yaʼni oʻz harakatlarining (harakatsizligining) ahamiyatini anglay olmaganligi yoki ularni boshqara olmaganligi;
- 3) mazkur shaxsning surishtiruv, dastlabki tergov va sud muhokamasi vaqtidagi ruhiy holati.

Jinoyat sodir etganidan soʻng ruhiy holati buzilgan shaxsning ishi boʻyicha, xuddi shuningdek ijtimoiy xavfli qilmishni aqli norasolik holatida sodir etgan shaxsning ishi boʻyicha shaxsning bundan buyongi xulq-atvori uning oʻzi va atrofdagilar uchun xavf tugʻdirishi mumkinligi yoki mumkin emasligi, uning davolanishga muhtojligi yoki muhtoj emasligi, unga nisbatan tibbiy yoʻsindagi majburlov choralari qoʻllanilishiga zarurat borligini yoki yoʻqligini va aynan qanday choralar qoʻllash lozimligini hal qilish uchun asos boʻladigan holatlar isbotlanishi lozim.

(566-moddaning matni Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi OʻRQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

567-modda. Sud-psixiatriya ekspertizasi

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud ayblanuvchining, sudlanuvchining yoxud ishga ayblanuvchi, sudlanuvchi tariqasida jalb qilinmagan shaxsning ruhiy holatining buzilganligi masalalari yuzasidan uning jinoyat sodir etganligi yoki Jinoyat kodeksida nazarda tutilgan ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganligi haqida ishonarli dalillar mavjud boʻlgan taqdirda, surishtiruvni, dastlabki tergovni yuritish va sud muhokamasi vaqtida mazkur shaxsning aqli norasoligi yoki ruhiy holatining buzilganligi toʻgʻrisida asosli shubha tugʻilgan boʻlsa, sud-psixiatriya ekspertizasi tayinlaydi.

(567-moddaning matni Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi OʻRQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

568-modda. Sud-psixiatriya ekspertizasi aniqlaydigan masalalar

Sud-psixiatriya ekspertizasi oʻtkazishda quyidagi masalalar aniqlanishi lozim:

Oldingi tahrirga qarang.

1) shaxs ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan paytda ruhiy holati o'z harakatlarining (harakatsizligining) ahamiyatini anglay olmaydigan yoki ularni boshqara olmaydigan darajada surunkali yoki vaqtincha buzilganlik, aqli zaiflik yoki ruhiy holatining boshqacha tarzda buzilishi holatida bo'lganligi;

(568-modda birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

2) hozirgi vaqtda shaxsning ruhiy holati buzilganligi oqibatida hukm qilish va jazolashning unga axloq tuzatish jihatidan ta'sir ko'rsata olishi yoki ko'rsata olmasligi;

(568-modda birinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

3) ushbu ruhiy holatning buzilishi surunkalimi yoki shaxs muayyan muddat mobaynida tuzalishi mumkinmi;

(568-modda birinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

4) shaxs duchor bo'lgan ruhiy holatning buzilishi yangi ijtimoiy xavfli qilmishni keltirib chiqarishi yoki bunga sabab bo'lishi mumkinmi;

(568-modda birinchi qismining 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

5) shaxs o'zining ruhiy holatiga ko'ra to'g'ri ko'rsatuv berishga, ko'zdan kechirish, guvohlantirish, eksperiment o'tkazish va boshqa tergov hamda sud harakatlarida ishtirok etishga qodirmi;

Oldingi tahrirga qarang.

6) hozirgi vaqtda shaxsning aqli rasolikni istisno qilmaydigan ruhiy holati buzilganmi va ular nimalardan iborat.

(568-modda birinchi qismining 6-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Shaxsni ekspert tadqiqoti o'tkazish uchun tibbiy muassasaga joylashtirish ushbu Kodeksning 265 — 269-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga rioya qilib amalga oshiriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhiiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 7-bandining uchinchi xatboshisi, 9-bandi va 13-bandining ikkinchi xatboshisi.

569-modda. Shaxs tibbiy muassasaga joylashtirilganda jinoyat ishini yuritishning to'xtatib turilishi

Oldingi tahrirga qarang.

Basharti gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining ruhiy holati buzilganligi yoki boshqa og'ir kasalligi ambulatoriya ekspertizasi xulosasi yoki boshqa tibbiy

hujjatlar bilan tasdiqlangan bo'lsa va qanday kasallikka duchor bo'lganligini aniqlash, aqli rasoligi, muomalaga layoqatliligi masalasini hal etish, shuningdek tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tanlash uchun statsionar ekspertiza o'tkazilayotgan bo'lsa, shaxs tibbiy muassasaga joylashtirilgan davrda, basharti boshqa protsessual harakatlarni o'tkazishga hojat bo'lmasa, ishni yuritish to'xtatib turilishi mumkin.

(569-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Ishni yuritishning to'xtatib turilishi ayblanuvchini qamoqda saqlash va shaxsning tibbiy muassasada bo'lishiga oid qonunda belgilangan muddatlar o'tishini to'xtatmaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 245 va 268-moddalari, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhii kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 7-bandining birinchi xatboshisi va 9-bandi.

570-modda. Shaxsning tergov va sud harakatlarini yuritishdagi ishtiroki

Oldingi tahrirga qarang.

O'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanishi to'g'risida ish yuritilayotgan shaxs sog'aysa yoki unda beqaror remissiya holati yuz bersa va shu tufayli so'roqlarda to'g'ri ko'rsatuv bera olsa hamda boshqa tergov va sud harakatlarida ishtirok eta olsa, surishtiruvchi, tergovchi va sud bu shaxsga tergov qilishda va sud muhokamasida qatnashish hamda o'zini himoya qilish huquqini amalga oshirish imkonini berishi lozim.

(570-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

O'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risida ish yuritilayotgan shaxs: unga qanday ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganlik uchun ayb qo'yilayotganini bilishga; ko'rsatuv berishga; dalillar taqdim qilishga; iltimoslar qilishga; surishtiruv yoki dastlabki tergov tamomlanganidan so'ng ishning barcha materiallari bilan tanishib chiqishga; himoyachiga ega bo'lishga; sud muhokamasida qatnashishga; rad qilishga; surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sudning harakatlari hamda qarorlari ustidan shikoyat qilishga haqlidir.

(570-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhii kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 8-bandining uchinchi xatboshisi va 9-bandi.

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash ishini yuritishni boshlash va sud-psixiatriya ekspertizasi tayinlash to'g'risidagi qarorni e'lon qilganda mazkur shaxsga ushbu moddaning ikkinchi qismida nazarda tutilgan huquqlarini tushuntirib beradi. Huquqlar tushuntirilganligi to'g'risida bayonnoma tuziladi.

(570-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Mazkur shaxs alohida tergov va sud harakatlarini yuritish vaqtida ushbu Kodeksdagi ayblanuvchi va sudlanuvchilar uchun belgilangan huquqlarga ham ega.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 46-moddasi.

571-modda. Himoyachining ishtiroki

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash to'g'risidagi ishni yuritishda sud-psixiatriya ekspertizasini tayinlash haqida qaror chiqarilgan vaqtdan boshlab himoyachining ishtirok etishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeks 51-moddasi birinchi qismining 8-bandi, O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhii kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarori 11-bandining birinchi xatboshisi.

Ishga kirishgan vaqtdan boshlab himoyachi, basharti himoyasi ostidagi shaxsning sog'lig'i halal bermasa, u bilan holi uchrashishga haqli, shuningdek ushbu Kodeksning 53-moddasida nazarda tutilgan boshqa barcha huquqlardan ham foydalanadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud-psixiatriya ekspertisasi o'tkazish to'g'risidagi qaror yoki ajrimni ijroga yuborishdan oldin surishtiruvchi, tergovchi yoki sud u bilan himoyachini tanishtirishi va uning quyidagi huquqlarini ta'minlashi zarur: tayinlangan ekspertni yoki umuman ekspertiza muassasasini rad qilish; muayyan shaxsni ekspert qilib tayinlashni iltimos qilish; ekspertning oldiga qo'shimcha savollar qo'yish; ekspertiza o'tkazilayotganda qatnashish uchun ruxsat so'rash. Surishtiruvchi, tergovchi yoki sud himoyachining iltimosnomasini, basharti asoslar bo'lsa, qondiradi va ekspertizani tayinlash to'g'risidagi qaror yoki ajrimga tegishli qo'shimchalar va o'zgartishlar kiritadi.

(571-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Agar sud-psixiatriya ekspertizasining xulosasiga ko'ra, himoya ostidagi shaxs ruhiy holatining buzilishi jinoyat sodir etilgandan so'ng yuzaga kelgan yoki u ijtimoiy xavfli qilmishni aqli norasolik holatida sodir etgan bo'lsa yoxud uning aqli rasoligini istisno etmaydigan, biroq ruhiy holati o'zini himoya qilish huquqini mustaqil amalga oshirishini qiyinlashtiradigan tarzda buzilgan bo'lsa, ushbu moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan himoyachining ishda ishtirok etishi shartligi haqidagi qoida amal qilishda davom etadi.

(571-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Keyinchalik sud-psixiatriya ekspertizasining xulosasi asosida shaxs aqli raso va ruhiy sog'lom deb topilsa, ishda himoyachining ishtiroki masalasi umumiy tartibda hal qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhii kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 9-bandi.

572-modda. Ishni sudga yuborish to'g'risidagi qaror

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi protsess ishtirokchilarini ish materiallari bilan tanishtirgach va iltimosnomalarni hal qilgach, ishni sudga yuborish to'g'risida qaror tuzadi.

(572-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Surishtiruvchi, tergovchi qarorning tavsif-asoslash qismida ushbu Kodeksning 566-moddasida nazarda tutilgan holatlarni, shuningdek ishni sudga yuborish asoslariga norozi bo'lgan himoyachining va boshqa shaxslarning vajlarini, agar shunday vajlar bildirilgan bo'lsa, bayon qiladi va ish sahifalariga havola qilib, uning fikricha, ishni sudga yuborish uchun asoslar borligini tasdiqlovchi dalillar keltiradi.

(572-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Ishni sudga yuborish to'g'risidagi qarorga sud majlisiga chaqirilishi lozim bo'lgan shaxslarning ro'yxati, shuningdek surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilgan muddat, ustidan tergov o'tkazilgan shaxsning qamoqda, uy qamog'ida va tibbiy muassasada bo'lgan muddati, ashyoviy dalillar, fuqaroviy da'vo va uni ta'minlash choralari, protsessual chiqimlar to'g'risidagi ma'lumotnomalar ilova qilinadi.

(572-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

573-modda. Ishni prokurorga o'tkazish va sudga oshirish

Oldingi tahrirga qarang.

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash to'g'risidagi ishni surishtiruvchi, tergovchi uni sudga oshirish to'g'risidagi qaror bilan birga prokurorga o'tkazadi.

(573-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Prokuror ish bilan tanishib chiqib, quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

Oldingi tahrirga qarang.

1) ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida, (84-moddaning birinchi qismi 2-bandi bundan mustasno) nazarda tutilgan asoslarga ko'ra ishni tugatish;

(573-modda ikkinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

2) qo'shimcha tergov o'tkazish uchun ishni surishtiruvchiga, tergovchiga qaytarish;

(573-modda ikkinchi qismining 2-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

3) qarorni tasdiqlab ishni sudga oshirish yoxud amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini tugatish to'g'risida sudga iltimosnoma kiritish.

(573-modda ikkinchi qismining 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda O'RQ-193-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli "Ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 9-bandi.

574-modda. Ishni sud muhokamasiga tayyorlash

Sudya tibbiy yoʻsindagi majburlov choralarini qoʻllash toʻgʻrisidagi ishni prokurordan olgach, uni ushbu Kodeksning 395 — 405-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga binoan oʻtkaziladigan sud muhokamasiga tayinlaydi.

575-modda. Sud muhokamasi

Sud muhokamasi ushbu Kodeksning 50 — 52-boblarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq ravishda oʻtkaziladi.

Sud majlisida prokuror va himoyachi ishtirok etishi shart.

Sud tergov prokurorning ishni sudga oshirish toʻgʻrisidagi qarorni oʻqib eshittirishidan boshlanadi. Shundan soʻng sud taraflarning ishtirokida tibbiy yoʻsindagi majburlov choralarini qoʻllash uchun asoslar mavjudligini tasdiqlaydigan yoki rad etadigan dalillarni tekshiradi: soʻroq qiladi, koʻzdan kechirish oʻtkazadi, hujjatlarni oʻqib eshittiradi, ekspertlarni tinglaydi, haqiqatga erishish uchun zarur boʻlgan boshqa harakatlarni bajaradi.

Sud tergov tamomlanganidan soʻng sud taraflarning muzokarasiga oʻtadi. Muzokarada prokuror, shuningdek jabrlanuvchi, fuqaroviy daʼvogar, fuqaroviy javobgar va ularning vakillari ishtirok etadilar. Muzokaraning oxirida himoyachi soʻzga chiqadi. Oxirgi eʼtiroz bildirish huquqi ham unga beriladi.

Taraflarning nutqlarini eshitib boʻlgach, sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrda 23-sonli “Ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yoʻsindagi majburlov choralarini qoʻllash boʻyicha sud amaliyoti toʻgʻrisida”gi qarori 10-bandining birinchi xatboshisi.

576-modda. Alohida xonada sud hal qiladigan masalalar

Alohida xonada sud quyidagi masalalarni hal qiladi:

Oldingi tahrirga qarang.

1) jinoyat sodir etilganmi yoki aqli norasolik holatida ijtimoiy xavfli qilmish sodir etilganmi;

(576-modda birinchi qismining 1-bandi Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi OʻRQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

2) ana shu jinoyat yoki ijtimoiy xavfli qilmish ishi koʻrilayotgan shaxs tomonidan sodir etilganmi;

Oldingi tahrirga qarang.

3) hozirgi vaqtda mazkur shaxsning ruhiy holati buzilganmi;

(576-modda birinchi qismining 3-bandi Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi OʻRQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

4) jinoyat sodir etganidan keyin ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan yoki aqli noraso holda ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan shaxsga tibbiy yoʻsindagi majburlov chorasini qoʻllash talab etiladimi va agar talab etilsa, aynan qanday chorani qoʻllash kerak;

(576-modda birinchi qismining 4-bandi Oʻzbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi OʻRQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

5) mazkur shaxs ruhiy kasallikdan umumiy asoslarda davolanishga muhtojmi.

Sud, shuningdek ushbu Kodeks 457-moddasi birinchi qismining 10 — 14-bandlarida nazarda tutilgan masalalarni ham hal qiladi.

577-modda. Sud ajrimi

Oldingi tahrirga qarang.

Keyinchalik ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxs sodir etgan jinoyat to'g'risidagi yoki aqli norasolik holatida sodir etilgan ijtimoiy xavfli qilmish haqidagi ish bo'yicha sud majlisida chiqarilgan sud ajrimi quyidagi qoidalar asosida tuziladi.

(577-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Sud ajrimning kirish qismida sud ishining raqamini, ishi ko'rilayotgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyi, turar joyi, ish joyi, mashg'ulot turi, ma'lumotini va shaxsi to'g'risidagi ish uchun ahamiyatga molik boshqa ma'lumotlarni ko'rsatadi.

(577-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

Ajrimning tavsif-asoslash qismida sud tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash yoki qo'llamaslik uchun asos bo'lib xizmat qilgan holatlarni bayon qiladi, shu chorani qo'llashni taqozo qiladigan, shubha ostiga qo'yadigan yoki unga monelik qiladigan dalillar keltiradi. Shundan so'ng ajrimda sud ushbu Kodeksning 576-moddasida sanab o'tilgan masalalarga o'zining javoblarini ifodalaydi.

Ajrimning xulosa qismida sud quyidagi qarorlardan birini bayon qiladi:

Oldingi tahrirga qarang.

1) shaxsni jinoyat sodir etgan, keyinchalik unda ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan deb e'tirof etish yoxud uni ijtimoiy xavfli qilmishni aqli noraso holatda sodir etgan deb topish to'g'risida, shuningdek bu shaxsga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash yoki qo'llamaslik to'g'risida;

(577-moddaning to'rtinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

2) ishi ko'rilayotgan shaxs qilgan deb hisoblanayotgan jinoyat hodisasi yoki ijtimoiy xavfli qilmish yo'qligi sababli ishni tugatish to'g'risida;

Oldingi tahrirga qarang.

3) shaxsning daxldor emasligi tufayli tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi ish yuritishni tugatish haqida va ushbu shaxsni aniqlash hamda uni ayblanuvchi tariqasida ishda ishtirok etishga jalb qilish choralari ko'rish uchun ishni prokurorga yuborish to'g'risida;

(577-moddaning to'rtinchi qismi 3-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

4) tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risidagi ishni yuritishni tugatish va mazkur shaxsga nisbatan ish bo'yicha ushbu Kodeksning 579-moddasiga asosan sud ishi yurituvini qo'zg'atish haqida.

(577-moddaning to'rtinchi qismi 4-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 361-moddasi va 46-bobi.

Oldingi tahrirga qarang.

Keyinchalik ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelgan shaxs sodir etgan jinoyat yoki aqli norasolik holatida sodir etilgan ijtimoiy xavfli qilmish tufayli mulkiy ziyon yetkazilgan bo'lsa, ziyonning o'rnini qoplash to'g'risidagi masala fuqaroviy sud ishlarini yuritish tartibida hal etiladi.

(577-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Ruhiy holati buzilgan va umumiy asosda davolanishga muhtoj bo'lgan shaxsga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash to'g'risidagi ishni yuritish tugatilgan taqdirda, sud bu haqda shaxsning turar joyidagi sog'liqni saqlash organiga darhol xabar qiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2008-yil 12-dekabrdagi 23-sonli "Ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash bo'yicha sud amaliyoti to'g'risida"gi qarorining 14, 19 — 22-bandlari.

Oldingi tahrirga qarang.

578-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tugatish yoki o'zgartirish

O'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llanilgan shaxs sog'aygan taqdirda yoxud ruhiy holati buzilgan shaxs sog'lig'ining holati u sud tomonidan dastlab belgilangan tibbiy yo'sindagi majburlov choralaridan boshqa xildagi tibbiy choraga muhtoj bo'ladigan yoxud bunday xildagi choralarga muhtoj bo'lmaydigan tarzda o'zgargan taqdirda, sud tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini tugatadi yoki o'zgartiradi.

(578-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

579-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini qo'llash to'g'risidagi ishni yuritishni tiklash

Oldingi tahrirga qarang.

Jinoyat sodir etganligi va buning oqibatida ruhiy holatining buzilishi yuzaga kelganligi tufayli o'ziga nisbatan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilgan shaxs sog'aygan taqdirda, sud ish yuritishni shaxsning ruhiy holati buzilgan bosqichdan boshlab umumiy tartibda tiklash to'g'risidagi masalani hal qilishi kerak.

(579-moddaning matni O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

580-modda. Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish va ish yuritishni umumiy tartibda tiklash

(580-modda nomi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish va ish yuritishni umumiy tartibda tiklash to'g'risidagi masalalarni sud tomonidan ko'rib chiqishga quyidagilar sabab bo'ladi.

(580-modda birinchi qismining birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

1) majburlov chorasi tayinlangan shaxs saqlanayotgan tibbiy muassasa ma'muriyatining shifokorlar komissiyasi bergan xulosaga asoslangan iltimosnomasi;

2) prokurorning shifokorlar komissiyasi bergan xulosaga asoslangan taqdimnomasi;

3) mazkur shaxsning himoyachisi, yaqin qarindoshlari, qonuniy vakillari yoki boshqa manfaatdor fuqarolarning, shuningdek jamoat birlashmalari va jamoalarning iltimosnomasi.

Oldingi tahrirga qarang.

Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi tayinlangan, ruhiy holati buzilgan shaxslarni shifokorlar komissiyalari yoki tibbiy-maslahat komissiyalari tomonidan tekshiruvdan o'tkazish olti oyda kamida bir marta amalga oshiriladi.

(580-modda O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuniga asosan ikkinchi qism bilan to'ldirilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Tibbiy yo'sindagi majburlov choralari uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish, shuningdek ish yuritishni umumiy tartibda tiklash masalalarini tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llash to'g'risida ajrim chiqargan sud yoki ushbu chora qo'llanayotgan joydagi sud ko'rib chiqadi.

(580-moddaning uchinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Ish sudda ko'rishga tayinlangani to'g'risida sud taraflarga, shuningdek iltimosnoma bilan murojaat qilgan tibbiy muassasa ma'muriyatiga, shaxslarga, jamoat birlashmalari va jamoalar rahbarlariga xabar qiladi.

Sud majlisida prokuror va himoyachining ishtirok etishi shart.

Ushbu modda birinchi qismining **3-bandida** nazarda tutilgan hollarda sudya ishni sudda ko'rishga tayinlashdan oldin tegishli tibbiy muassasadan shu shaxsning sog'lig'i to'g'risida shifokorlar komissiyasining xulosasini talab qilib oladi.

Shifokorlar komissiyasining iltimosnomaga qo'shib berilgan yoki talab qilib olingan xulosasi sudda shubha tug'dirsa, sud sud-psixiatriya ekspertizasini tayinlashi, qo'shimcha hujjatlar talab qilishi, iltimosnoma kim haqida berilgan bo'lsa, shu shaxsni, jabrlanuvchini, guvohlarni so'roq qilishi va boshqa zaruriy harakatlarni o'tkazishi mumkin.

Sud majlisida dalillarni tekshirish ushbu Kodeksning **439 — 448-moddalarida** nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq o'tkaziladi.

Dalillarni tekshirish nihoyasiga yetgach, sud tomonlarning muzokarasini eshitadi, bu muzokara prokuror va himoyachi nutqidan iborat bo'ladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Tibbiy yo'sindagi majburlov chorasini uzaytirish, o'zgartirish yoki tugatish haqida, shuningdek uni uzaytirishni, o'zgartirishni yoki tugatishni rad etish to'g'risida sud ajrim chiqaradi, bu ajrim sud majlisida o'qib eshittiriladi.

(580-moddaning o'ninchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

(580-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 12-sentabrdagi O'RQ-567-sonli Qonuniga asosan chiqarilgan — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son)

Oldingi tahrirga qarang.

581-modda. Sudning ajrimi ustidan shikoyat berish yoki protest bildirish

Tibbiy yoʻsindagi majburlov choralari qoʻllash haqidagi ishni yuritishni toʻxtatish va tugatish, ushbu choralarni qoʻllash, ularni bekor qilish yoki oʻzgartirish, ishni yuritishni umumiy tartibda tiklash, shuningdek tibbiy yoʻsindagi majburlov choralari bekor qilish yoki oʻzgartirishni rad etish toʻgʻrisidagi hamda ish yuritishni umumiy tartibda tiklashni rad etish toʻgʻrisidagi sud ajrimi ustidan oʻziga nisbatan sud ajrimi chiqarilgan shaxs, uning himoyachisi, jabrlanuvchi va uning vakili xususiy shikoyat berish, prokuror esa xususiy protest bildirish huquqiga ega.

Fuqaroviy daʼvogar, fuqaroviy javobgar tibbiy yoʻsindagi majburlov choralari qoʻllash toʻgʻrisidagi masala boʻyicha sud ajrimining fuqaroviy daʼvoga tegishli qismi ustidan xususiy shikoyat berishga haqli.

Ushbu moddada nazarda tutilgan ajrimlar ustidan berilgan xususiy shikoyatni, protestni apellatsiya instansiya sudi ushbu Kodeksning 55²-bobida belgilangan qoidalarga rioya etgan holda koʻrib chiqadi.

(581-modda Oʻzbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi OʻRQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

62-bob. YaRASHUV TOʻGʻRISIDAGI ISHLAR BOʻYICHA ISH YURITISH

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 25-oktabrdagi 27-sonli “Yarashuv toʻgʻrisidagi ishlar boʻyicha sud amaliyoti haqida”gi qarori.

582-modda. Yarashilganligi munosabati bilan koʻrib chiqiladigan jinoyat ishlari

Yarashilganligi munosabati bilan Jinoyat kodeksining 66¹-moddasida nazarda tutilgan jinoyatlar toʻgʻrisidagi ishlar koʻrib chiqilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 25-oktabrdagi 27-sonli “Yarashuv toʻgʻrisidagi ishlar boʻyicha sud amaliyoti haqida”gi qarorining 1-bandi.

583-modda. Yarashuv toʻgʻrisidagi ariza

Yarashuv toʻgʻrisidagi ariza jabrlanuvchi (fuqaroviy daʼvogar) yoxud uning qonuniy vakili tomonidan surishtiruv va dastlabki tergovning, shuningdek sud muhokamasining istalgan bosqichida, ammo sud maslahatxonaga kirishidan oldin berilishi mumkin.

Arizada yetkazilgan ziyon bartaraf etilgani, shuningdek yarashilganligi munosabati bilan jinoyat ishi boʻyicha ish yuritilishini tugatish toʻgʻrisidagi iltimos koʻrsatilgan boʻlishi shart.

Agar yarashuv toʻgʻrisidagi ariza ish birinchi instansiya sudida sud muhokamasidan oʻtkazilayotganda berilgan boʻlsa, sud uni darhol koʻrib chiqishga kirishadi.

Agar ish boʻyicha bir necha jabrlanuvchi boʻlsa, faqat barcha jabrlanuvchilar bilan yarashuvga erishilgan taqdirda, yarashuv toʻgʻrisidagi ishni yuritish mumkin.

Arizani qabul qilish paytida surishtiruvchi, tergovchi, prokuror va sud jabrlanuvchiga yoki uning qonuniy vakiliga sud yarashuvni tasdiqlasa, u mazkur ish boʻyicha ish yuritishni qayta tiklash toʻgʻrisida iltimosnoma berish huquqini yoʻqotishini tushuntirishi shart.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 25-oktabrdagi 27-sonli “Yarashuv toʻgʻrisidagi ishlar boʻyicha sud amaliyoti haqida”gi qarorining 2 — 4-bandlari.

584-modda. Jinoyat ishini sudga yuborish tartibi

Surishtiruvchi, tergovchi, prokuror jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) yoki uning qonuniy vakilining yarashuv to'g'risidagi arizasini olgach, yetti sutkadan ortiq bo'lmagan muddatda gumon qilinuvchining, ayblanuvchining roziligi bilan ishni sudga yuborish to'g'risida qaror chiqaradi.

Qarorning tavsif qismida quyidagilar ko'rsatiladi: jinoyat ishi qo'zg'atilishining asoslari, ishda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida ishtirok etishga jalb qilingan shaxslar to'g'risidagi ma'lumotlar, ular ayblanayotgan qilmishlar va ularga nisbatan qo'llanilgan ehtiyot choralari, shuningdek yarashuv to'g'risidagi arizaning mazmuni hamda gumon qilinuvchi, ayblanuvchining arizaga munosabati.

Qarorning qaror qismida:

- 1) ishni sudga yuborish to'g'risidagi;
- 2) ehtiyot chorasi to'g'risidagi, shuningdek fuqaroviy da'voni ta'minlash choralari to'g'risidagi;
- 3) ashyoviy dalillar to'g'risidagi qaror ko'rsatiladi.

Agar ish bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun bir necha shaxs jalb qilingan bo'lib, barchasi bilan ham yarashuvga erishilgan bo'lmasa, yarashuvga erishilmagan gumon qilinuvchilarga, ayblanuvchilarga taalluqli materiallar ajratiladi va ular bo'yicha ish yuritish umumiy qoidalarga rioya etilgan holda amalga oshiriladi, bu haqda qarorda ko'rsatiladi.

Ish qaror chiqarilganidan keyin uch sutka ichida prokurorning roziligi bilan sudga yuboriladi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 25-oktabrdagi 27-sonli "Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 5 va 6-bandlari.

585-modda. Sud muhokamasi

Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud muhokamasi jinoyat ishi sudga kelgan paytdan e'tiboran o'n sutkadan kechiktirmay o'tkaziladi.

Sud majlisida gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), ularning qonuniy vakillari, himoyachilari, prokuror ishtirok etadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 25-oktabrdagi 27-sonli "Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarori 5-bandining uchinchi xatboshisi va 7-bandi.

Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud muhokamasi jabrlanuvchining yarashuv to'g'risidagi arizasini o'qib eshittirish bilan boshlanadi.

Sud gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi va jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) sodir etilgan jinoyat holatlari to'g'risidagi so'zlarini eshitadi.

Sud:

- yarashuvning ixtiyoriyligi va uning sabablarini;
- gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi o'z aybiga ixtiyoriy iqror bo'lganligini;
- gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi o'zi sodir etgan qilmishning oqibatlarini anglaganligini va yetkazilgan zararni bartaraf etish choralarini ko'rgan-ko'rmaganligini;

jabrlanuvchiga (fuqaroviy da'vogarga) yoki gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchiga biron bir tazyiq bo'lgan-bo'lmaganligini;

yetkazilgan zararining o'rnini qoplash bilan bog'liq masalalarni;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, ularning qonuniy vakillari yarashuvga roziliklarini aniqlaydi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 25-oktabrdagi 27-sonli "Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 8-bandi.

Shundan so'ng sud himoyachi va prokurorning fikrini eshitadi.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar sud majlisi davomida yarashuv, aybga iqror bo'lish ixtiyoriy emasligi, zararni qoplashdan bosh tortish, shuningdek sodir etilgan qilmishda og'irroq jinoyat tarkibi belgilari mavjudligi aniqlangudek bo'lsa, sud umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergov yuritilishi uchun ishni prokurorga yuborish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(585-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Sud muhokamasining natijalari bo'yicha sud qonunda belgilangan tartibda ajrim chiqaradi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning 586-moddasi.

Sud majlisi vaqtida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga binoan bayonnoma yuritiladi.

586-modda. Sud ajrimi

Sudning ajrimi quyidagi qoidalar bo'yicha tuziladi.

Sud ajrimining kirish qismida:

Oldingi tahrirga qarang.

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;

(586-modda ikkinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) ajrim chiqargan sudning nomi, sudyaning, sud majlisi kotibining, taraflarning, tarjimonning ismi, otasining ismi va familiyasi;

3) gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, sudlanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi, tug'ilgan yili, oyi, kuni va joyi, yashash joyi, ishlash joyi, mashg'uloti, ma'lumoti va ish uchun ahamiyatga molik boshqa ma'lumotlar ko'rsatiladi.

Sud ajrimining tavsif qismida yarashuv uchun asos bo'lgan holatlar bayon etiladi, ushbu Kodeksning 585-moddasida sanab o'tilgan masalalarga javoblar ifodalanadi.

Ajrimning qaror qismida sud quyidagi masalalarni hal etadi:

Oldingi tahrirga qarang.

1) jinoyat ishini taraflarning yarashganligi munosabati bilan yoki ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida belgilangan boshqa asoslar bo'yicha tugatish yoxud uni umumiy qoidalar bo'yicha surishtiruv yoki dastlabki tergovni amalga oshirish uchun prokurorga yuborish to'g'risidagi;

(586-modda to'rtinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

2) ehtiyot chorasi to'g'risidagi;

3) ashyoviy dalillar to'g'risidagi;

4) zararni qoplash to'g'risidagi.

Sudning ajrimiga gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), ularning qonuniy vakillari, himoyachi tomonidan xususiy shikoyat berilishi hamda prokuror tomonidan xususiy protest keltirilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2002-yil 25-oktabrdagi 27-sonli "Yarashuv to'g'risidagi ishlar bo'yicha sud amaliyoti haqida"gi qarorining 9-band.

(62-bob O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 29-avgustdagi 254-II-son Qonuniga muvofiq kiritilgan — Oliy Majlis Axborotnomasi, 2001-y., 9-10-son, 165-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

62¹-bob. AYBGA IQRORLIK TO'G'RISIDAGI KELISHUV

586¹-modda. Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv va uni tuzish shartlari

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv jinoyat ishini yuritishni o'ziga nisbatan qo'yilgan gumonga, ayblovga rozi bo'lgan, jinoyatning ochilishiga faol ko'maklashgan va keltirilgan zararni bartaraf etgan gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining iltimosnomasiga asosan nazorat qiluvchi prokuror bilan ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan, uncha og'ir bo'lmagan va og'ir jinoyatlar bo'yicha tuziladigan kelishuvdir.

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv quyidagi shartlar mavjud bo'lgan taqdirda tuziladi:

1) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi o'z harakatlarining mohiyatini, shuningdek o'zi bergan iltimosnomaning oqibatini anglab yetgan bo'lsa;

2) iltimosnoma ixtiyoriy ravishda va ishda ishtirok etayotgan himoyachi bilan maslahatlashuvlar o'tkazilganidan keyin berilgan bo'lsa;

3) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi surishtiruv yoki tergov organi tomonidan qo'yilgan gumonni yoxud ayblovni, ish bo'yicha mavjud bo'lgan dalillarni, shuningdek yetkazilgan zararining xususiyati va miqdorini inkor etmasa hamda uni bartaraf etgan bo'lsa.

Aybiga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv quyidagi hollarda tuzilishi mumkin emas, agar:

1) ushbu Kodeksning 61-bobida belgilangan tartibda tibbiy yo'sindagi majburlov choralarini qo'llash uchun asoslar mavjud bo'lsa;

2) shaxs tomonidan bir nechta jinoyat sodir etilgan bo'lib, ulardan loaqal bittasi ushbu moddada belgilangan talablarga to'g'ri kelmasa.

586²-modda. Aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnoma va uni berish tartibi

Gumon qilinuvchi, ayblanuvchi aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani surishtiruvning va dastlabki tergovning istalgan bosqichida berishi mumkin.

Kelishuv tuzish haqidagi iltimosnoma gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi va, agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, qonuniy vakili tomonidan imzolangan bo'lishi lozim.

Iltimosnomada gumon qilinuvchi, ayblanuvchi surishtiruv va dastlabki tergovda qo'yilgan gumonni yoki ayblovni tan olishi, dalillarni inkor qilmasligi, jinoyatni tergov qilishga ko'maklashishi, jinoyat natijasida olingan mol-mulkning topilishi uchun qaysi harakatlarni amalga oshirish shartligini, jinoyatga aloqador boshqa axborotni taqdim etishga doir majburiyatlarini hamda jinoyat oqibatida yetkazilgan zarar bartaraf etilganligini ko'rsatadi.

Kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomada gumon qilinuvchi, ayblanuvchi tomonidan bajariladigan va jinoyatni fosh etish uchun ko‘maklashadigan muayyan harakatlar ham ko‘rsatilishi mumkin.

586³-modda. Aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomaning prokuror tomonidan ko‘rib chiqilishi

Aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnoma jinoyat ishini yuritayotgan surishtiruvchiga, tergovchiga taqdim etiladi.

Surishtiruvchi, tergovchi aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish to‘g‘risidagi iltimosnomani olgan paytdan e‘tiboran yigirma to‘rt soat ichida jinoyat ishi materiallarini kelishuv tuzish masalasini hal qilish uchun prokurorga yuboradi.

Prokuror kelishuv tuzish to‘g‘risidagi iltimosnomani u kelib tushgan paytdan e‘tiboran yetmish ikki soat ichida surishtiruvchi yoki tergovchi hamda gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi ishtirokida ko‘rib chiqadi va ushbu Kodeksning 586¹-moddasida ko‘rsatilgan talablarga rioya etilganligini tekshiradi. Zarur hollarda, prokuror jabrlanuvchini yoki fuqaroviy da‘vogarni ham kelishuv tuzish masalasini ko‘rib chiqish uchun jalb qiladi.

Prokuror kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani ko‘rib chiqayotganda:

1) jinoyat ishi materiallarini va taqdim qilingan yoki talab qilib olingan qo‘shimcha materiallarni o‘rganadi, kelishuv tuzishning asoslarini tekshiradi, shuningdek gumon qilinuvchining, ayblanuvchining kelishuv predmeti bo‘lgan harakatlarni amalga oshirish imkoniyatlarini baholaydi;

2) gumon qilinuvchi, ayblanuvchi aybga iqrorlik to‘g‘risidagi kelishuvning barcha shartlari bilan tanishgan-tanishmaganligini, iltimosnomani ixtiyoriy ravishda va o‘z xohishi bilan, shuningdek himoyachi bilan muhokama qilganidan keyin bergan-bermaganligini, unga nisbatan biron-bir tazyiq yoki majburlov o‘tkazilgan-o‘tkazilmaganligini, tuzilayotgan kelishuvning mohiyatini tushungan-tushunmaganligini aniqlaydi.

Shundan keyin prokuror, agar kelishuvga asosan hukm chiqarilib, jazo tayinlanganidan keyin gumon qilinuvchining, ayblanuvchining bila turib yolg‘on ko‘rsatuvlar berganligi yoki tergovdan biron-bir muhim va ish uchun ahamiyatli bo‘lgan ma‘lumotlarni qasddan yashirganligi, kelishuvda nazarda tutilgan shartlar va majburiyatlarni bajarmaganligi aniqlansa, hukm qayta ko‘rib chiqilishi mumkinligini aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqida iltimosnoma bergan gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga tushuntiradi.

586⁴-modda. Prokurorning aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqidagi qarori

Prokuror aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani ko‘rib chiqib, quyidagi qarorlardan birini qabul qiladi:

- 1) aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani qanoatlantirish haqida;
- 2) aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomani rad qilish to‘g‘risida.

Prokuror tomonidan aybga iqrorlik to‘g‘risida kelishuv tuzish haqidagi iltimosnomaning rad qilinishi gumon qilinuvchi, ayblanuvchi va uning himoyachisini ushbu masala yuzasidan takroran iltimosnoma berish huquqidan mahrum etmaydi.

586⁵-modda. Aybga iqrorlik to‘g‘risidagi kelishuvning mazmuni

Aybga iqrorlik to‘g‘risidagi kelishuvda quyidagilar ko‘rsatilgan bo‘lishi kerak:

kelishuv tuzilgan sana va joy;

kelishuv tuzayotgan prokuror to‘g‘risidagi ma‘lumotlar;

kelishuv tuzayotgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining familiyasi, ismi va otasining ismi, boshqa ma'lumotlari, himoyachi haqidagi ma'lumotlar;

jinoyat sodir etilgan joy va vaqtning, shuningdek isbotlanishi lozim bo'lgan boshqa holatlarning tavsifi;

Jinoyat kodeksining mazkur jinoyat uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi moddasi, qismi, bandi;

gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga qo'llanilishi mumkin bo'lgan jazoni yengillashtiruvchi holatlar, aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzilgan jinoyatlar bo'yicha jazo tayinlash tartibi;

sodir etilgan jinoyatni fosh etish, jinoyat ishi bo'yicha dalillarni taqdim etish, jinoiy yo'l bilan orttirilgan mol-mulkni aniqlash bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi kelishuv imzolanganidan keyin bajarishni o'z zimmasiga oladigan harakatlar;

y etkazilgan zararining miqdori va uning o'rni qoplanishi;

ushbu Kodeks 586³-moddasining **beshinch** qismida nazarda tutilgan shartlarni bajarmaganlik oqibatlar

Agar ish bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida bir necha shaxs jalb etilgan bo'lsa, aybga iqrорlik to'g'risidagi kelishuv har bir gumon qilinuvchi, ayblanuvchi bilan alohida-alohida tuziladi.

Kelishuv prokuror, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, uning himoyachisi tomonidan imzolanadi. Kelishuv imzolanganiga qadar gumon qilinuvchi, ayblanuvchi kelishuv tuzish masalasini va uning oqibatlarini himoyachi bilan xoli qolib va maxfiy holda muhokama qilish huquqiga ega.

586⁶-modda. Surishtiruvchining, tergovchining, prokurorning aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzilganidan keyingi harakatlari

Aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv imzolanganidan keyin ish bo'yicha tergov va boshqa protsessual harakatlar o'tkazish zarurati mavjud bo'lmagan taqdirda prokuror ayblov xulosasini yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlab, ishni zudlik bilan sudga yuboradi.

Aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv imzolanganidan keyin tergov va boshqa protsessual harakatlar o'tkazish zarurati mavjud bo'lgan taqdirda, prokuror ishni surishtiruv yoki tergov organiga yuboradi.

Surishtiruvchi, tergovchi gumon qilinuvchining, ayblanuvchining aybini tasdiqlash uchun yetarli hajmda dalillarni to'playdi.

Agar ishni sudga qadar yuritish jarayonida jinoyatning aybga iqrорlik to'g'risidagi kelishuvda nazarda tutilmagan boshqa holatlari aniqlansa, kelishuv o'z kuchini yo'qotadi.

Bunda aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzishni istisno etadigan holatlar aniqlangan taqdirda, jinoyat ishi bo'yicha ish yuritish umumiy tartibda olib boriladi.

Agar aniqlangan holatlar aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzishni istisno etmasa, kelishuv ushbu Kodeksning 586² — 586⁴-moddalarida nazarda tutilgan tartibda va muddatlarda qayta ko'rib chiqilishi mumkin.

Gumon qilinuvchining yoki ayblanuvchining aybini tasdiqlash uchun dalillar to'planganidan keyin surishtiruvchi, tergovchi ishni prokurorga taqdim etadi. Prokuror jinoyat ishi materiallarini besh sutka ichida ko'rib chiqib, ayblov xulosasini yoki ayblov dalolatnomasini tasdiqlab, ishni aybga iqrорlik to'g'risidagi kelishuv bilan birga sudga yuboradi.

Agar ish bo'yicha gumon qilinuvchi, ayblanuvchi sifatida ishtirok etish uchun bir necha shaxs jalb qilingan bo'lsa va ularning barchasi bilan ham aybga iqrорlik to'g'risida kelishuv tuzilmagan bo'lsa, o'zi bilan kelishuv tuzilmagan gumon qilinuvchilarga, ayblanuvchilarga taalluqli

materiallar ajratiladi va ular bo'yicha ish yuritish umumiy qoidalarga rioya etgan holda amalga oshiriladi, bu haqda kelishuvda ko'rsatiladi.

586⁷-modda. Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvni sud tomonidan ko'rib chiqish tartibi

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvga doir ishlar ushbu moddada nazarda tutilgan o'ziga xos xususiyatlar inobatga olingan holda umumiy tartibda, jinoyat ishi kelishuv bilan birga sudga kelib tushgan paytdan e'tiboran bir oydan kechiktirmay ko'rib chiqiladi.

Sud majlisida sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar), agar ishda ishtirok etayotgan bo'lsa, qonuniy vakil, himoyachi, prokuror ishtirok etadi.

Sud majlisi o'tkaziladigan joy va sana haqida lozim darajada xabardor qilingan jabrlanuvchi (fuqaroviy da'vogar) yoki uning vakilining kelmaganligi ishni ko'rib chiqish uchun monelik qilmaydi.

Aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvga oid ishlar bo'yicha sud muhokamasida prokuror kelishuvning mazmunini o'qib eshittiradi, sudlanuvchining surishtiruv hamda dastlabki tergovga ko'maklashganligini tasdiqlaydi va bu aynan nimada ifodalanganligini tushuntiradi.

Sud aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvga oid ishlarni ko'rib chiqish chog'ida:

kelishuvni tuzishda gumon qilinuvchining, ayblanuvchining protsessual huquqlari ta'minlangan-ta'minlanmaganligini va ushbu Kodeksning 586¹-moddasida ko'rsatilgan talablar bajarilgan-bajarilmaganligini;

kelishuvning gumon qilinuvchi, ayblanuvchi tomonidan ixtiyoriy ravishda tuzilgan-tuzilmaganligini;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi kelishuvning mohiyatini, uning shartlarini tushungan-tushunmaganligini, uning oqibatlarini anglab yetgan-etmaganligini;

sudlanuvchi kelishuvni qo'llab-quvvatlashi yoki qo'llab-quvvatlanmasligini;

gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yetkazilgan zararni bartaraf etish choralarini ko'rgan-ko'rmaganligini aniqlaydi.

Sud sudlanuvchi va uning himoyachisining, prokurorning, shuningdek zarur hollarda, jabrlanuvchining (fuqaroviy da'vogarning) fikrini eshitadi, shundan so'ng qaror qabul qilish uchun alohida xonaga kiradi.

Sud majlisi vaqtida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra bayonnoma yuritiladi.

586⁸-modda. Sudning aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuv bo'yicha qarori

Sud aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi qarorni ko'rib chiqib, quyidagi qarorlardan birini chiqaradi:

1) kelishuvni tasdiqlash to'g'risida;

2) kelishuvni tasdiqlashni rad etish va ishni prokurorga yuborish haqida.

Kelishuv tasdiqlangan hollarda, sud ayblov hukmi chiqaradi.

586⁹-modda. Sudning aybga iqrorlik to'g'risidagi kelishuvni tasdiqlashni rad etishi va jinoyat ishini prokurorga yuborishi

Sud aybga iqrorlik to'g'risida kelishuv tuzish haqidagi qarorni ko'rib chiqib, agar:

1) kelishuvni tasdiqlash uchun asoslar mavjud bo'lmasa yoki kelishuvni tuzishda protsessual qonunchilik talablari buzilgan bo'lsa;

2) sud kelishuvda nazarda tutilgan sudlanuvchiga qo'yilgan ayblovda jinoyatning malakalanishga taalluqli shartlarga rozi bo'lmasa;

3) sudlanuvchining aybdorligi borasida sudda asosli shubha tugʻilgan boʻlsa;

4) taraflar tuzilgan kelishuvdan voz kechsa, kelishuvni tasdiqlashni rad etish haqida ajrim chiqaradi va jinoyat ishini umumiy qoidalar boʻyicha tergov qilish yoki kelishuvni qayta koʻrib chiqish uchun prokurorga yuboradi.

Sudning ajrimiga sudlanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy daʼvogar), ularning qonuniy vakillari, himoyachi tomonidan xususiy shikoyat berilishi hamda prokuror tomonidan xususiy protest keltirilishi mumkin.

586¹⁰-modda. Aybga iqrorlik toʻgʻrisidagi kelishuv boʻyicha sud hukmini chiqarish

Aybga iqrorlik toʻgʻrisidagi kelishuv boʻyicha ayblov hukmi ushbu Kodeksning 54-bobi talablariga muvofiq chiqariladi.

Ayblov hukmining tavsif qismida kelishuv tuzish uchun asos boʻlib xizmat qilgan holatlar bayon etiladi, ushbu Kodeksning 586⁷-moddasida sanab oʻtilgan savollarga javoblar shakllantiriladi.

Ayblov hukmining qaror qismida kelishuvni tasdiqlash haqidagi qaror va sudlanuvchiga ushbu hukm yuzasidan shikoyat qilish huquqi tushuntirilganligi ham bayon etiladi.

(62¹-bob Oʻzbekiston Respublikasining 2021-yil 18-fevraldagi OʻRQ-675-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son)

Oldingi tahrirga qarang.

63-bob. ISHNI SUDGA QADAR YURITISH BOSQICHIDA AMNISTIYA AKTINI QOʻLLASH

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli “Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qoʻllashning ayrim masalalari toʻgʻrisida”gi qarori.

587-modda. Tergovga qadar oʻtkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini surishtiruvchi, tergovchi tomonidan prokurorga yuborish tartibi

Amnistiya aktini qoʻllash uchun asoslar mavjud boʻlgan taqdirda, surishtiruvchi, tergovchi tergovga qadar oʻtkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini qaysi shaxsga nisbatan amnistiya aktini qoʻllash toʻgʻrisidagi masala qoʻyilayotgan boʻlsa, oʻsha shaxsning, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining arizasi hamda amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qoʻzgʻatishni rad qilish haqida yoxud jinoyat ishini tugatish toʻgʻrisida sudga iltimosnoma kiritish haqidagi taqdimnoma bilan prokurorga yuboradi.

Agar bir nechta shaxsga nisbatan jinoyat ishi boʻyicha ulardan loaqal bittasi amnistiya aktining taʼsir doirasiga tushsa, unga nisbatan jinoyat ishining qismi amnistiya aktini qoʻllash toʻgʻrisida sudga iltimosnoma kiritish uchun ushbu Kodeksning 332-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga binoan alohida ish yuritishga ajratilishi mumkin.

588-modda. Amnistiya aktini qoʻllash toʻgʻrisidagi ariza

Amnistiya aktini qoʻllash toʻgʻrisidagi ariza tergovga qadar tekshiruv qaysi shaxsga nisbatan oʻtkazilayotgan boʻlsa, oʻsha shaxs, gumon qilinuvchi yoki ayblanuvchi tomonidan, tegishincha tergovga qadar oʻtkazilgan tekshiruvning, surishtiruvning va dastlabki tergovning istalgan bosqichida berilishi mumkin.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli “Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qoʻllashning ayrim masalalari toʻgʻrisida”gi qarorining 15-bandi.

589-modda. Jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi iltimosnomani sudga kiritish to'g'risidagi masalaning prokuror tomonidan ko'rib chiqish tartibi

Prokuror surishtiruvchining, tergovchining taqdimnomasi asosligini tekshirib unga rozi bo'lgan taqdirda, amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi iltimosnomani tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallari yoxud jinoyat ishi bilan birga sudga yuboradi. Prokuror iltimosnomani tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallari yoki jinoyat ishi unga kelib tushgan kundan e'tiboran besh sutkadan kechiktirmay sudga yuborishi lozim.

Jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi yoki jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi iltimosnomani sudga yuborish uchun asoslar bo'lmagan taqdirda, prokuror tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini surishtiruvchiga yoxud tergovchiga qaytarish haqida asoslantirilgan qaror chiqaradi. Prokurorning qarori ustidan yuqori turuvchi prokurorga shikoyat berilishi mumkin.

590-modda. Sud majlisi

Oldingi tahrirga qarang.

Prokurorning amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish haqidagi yoki jinoyat ishini tugatish to'g'risidagi iltimosnomasi jinoyat sodir qilingan yoxud surishtiruv, dastlabki tergov yuritilayotgan joydagi jinoyat ishlari bo'yicha tuman (shahar) sudining, hududiy harbiy sudning sudyasi tomonidan, mazkur sudlarning sudyasi bo'lmagan yoxud iltimosnomani ko'rib chiqishda uning ishtirokini istisno etuvchi holatlar mavjud bo'lgan taqdirda esa Qoraqalpog'iston Respublikasi sudining, viloyat, Toshkent shahar sudining raisi, O'zbekiston Respublikasi Harbiy sudining raisi belgilaydigan boshqa tegishli sudning sudyasi tomonidan yakka tartibda ko'rib chiqiladi.

(590-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Sud majlisi iltimosnoma jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish to'g'risidagi tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallari yoki jinoyat ishi bilan birga sudga kelib tushgan paytdan e'tiboran o'n sutkadan kechiktirmay o'tkaziladi.

Iltimosnomani ko'rib chiqish sud tomonidan prokuror albatta ishtirok etgan holda amalga oshiriladi.

Sud majlisida amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilayotgan bo'lsa, o'sha shaxs, gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, shuningdek agar ishda qatnashayotgan bo'lsa, ularning himoyachilari va qonuniy vakillari ishtirok etadi. Sud majlisi o'tkaziladigan vaqt va joy haqida lozim darajada xabardor qilingan mazkur shaxslarning uzrsiz sabablarga ko'ra kelmaganligi sud majlisining o'tkazilishiga monelik qilmaydi.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish yoki uy qamog'i tarzidagi ehtiyot chorasi qaysi gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga nisbatan tanlangan bo'lsa, o'sha gumon qilinuvchining, ayblanuvchining yoki O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo'lgan gumon qilinuvchining, ayblanuvchining sud majlisida ishtirok etishi zarurligi masalasi sud tomonidan hal qilinadi.

LexUZ sharhi

Qarang: O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli "Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qo'llashning ayrim masalalari to'g'risida"gi qarorining 18-bandi.

(590-moddaning beshinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Sud majlisi prokurorning ma'ruzasi bilan boshlanadi, prokuror amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qo'zg'atishni rad qilish yoki jinoyat ishini tugatish zarurligini asoslab beradi. So'ngra amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilayotgan bo'lsa, o'sha shaxsning, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining, himoyachining, qonuniy vakilning so'zlari eshitaladi, taqdim etilgan materiallar tekshiriladi.

(590-moddaning oltinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

Sud taraflarda jinoyat ishini tugatish yoxud jinoyat ishi qo'zg'atishni ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida belgilangan boshqa asoslar bo'yicha rad qilish uchun asoslar bor-yo'qligini aniqlaydi. Shundan keyin sudya ajrim chiqarish uchun alohida xonaga kiradi.

(590-modda O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi O'RQ-421-sonli Qonuniga asosan yettinchi qism bilan to'ldirilgan — O'R QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

Sud majlisi vaqtida ushbu Kodeksning 90 — 92-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga ko'ra bayonnoma yuritiladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud muhokamasi natijalari bo'yicha sudya qonunda belgilangan tartibda ajrim chiqaradi, ushbu ajrimning gumon qilinuvchini yoki ayblanuvchini qamoqdan yoki uy qamog'idan ozod qilishga doir qismi darhol ijro etilishi lozim.

(590-moddaning to'qqizinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 18-apreldagi O'RQ-476-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 19.04.2018-y., 03/18/476/1087-son)

Sudning ajrimi ijro etish uchun prokurorga, ma'lumot uchun esa amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilgan bo'lsa, o'sha shaxsga, gumon qilinuvchiga, ayblanuvchiga, jabrlanuvchiga (fuqaroviy da'vogarga), himoyachiga va qonuniy vakilga yuboriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar sud majlisi davomida amnistiya aktini qo'llash uchun asoslar mavjud emasligi aniqlansa, sud tergovga qadar o'tkazilgan tekshiruv materiallarini yoki jinoyat ishini umumiy qoidalar bo'yicha tegishincha tergovga qadar tekshiruv o'tkazish yoki surishtiruv yoxud dastlabki tergov ishini yuritish uchun prokurorga yuborish to'g'risida ajrim chiqaradi.

(590-moddaning o'n birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

591-modda. Sudning ajrimi

Sud ajrimining kirish qismida:

Oldingi tahrirga qarang.

1) sud ishining raqami, ajrim chiqarilgan vaqt va joy;

(591-modda birinchi qismining 1-bandi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 16-sentabrdagi O'RQ-716-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son)

2) ajrim chiqargan sudning nomi, sudyaning, sud majlisi kotibining, taraflarning, tarjimonning ismi, otasining ismi va familiyasi;

3) amnistiya aktini qo'llash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qo'yilayotgan bo'lsa, o'sha shaxsning, gumon qilinuvchining, ayblanuvchining ismi, otasining ismi va familiyasi,

tugʻilgan yili, oyi, kuni va joyi, yashash joyi, ishlash joyi, mashgʻuloti, maʼlumoti, oilaviy ahvoli va ularning shaxsi toʻgʻrisidagi, ish uchun ahamiyatli boshqa maʼlumotlar koʻrsatiladi.

Sud ajrimining tavsif-asoslash qismida iltimosnomani qanoatlantirish yoki qanoatlantirishni rad etish uchun asos boʻlgan holatlar bayon etiladi.

LexUZ sharhi

Qarang: Oʻzbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2006-yil 22-dekabrda 16-sonli “Sudlar tomonidan amnistiya aktlarini qoʻllashning ayrim masalalari toʻgʻrisida”gi qarorining 22-bandi.

Ajrimning qaror qismida sud quyidagi masalalarni hal etadi:

amnistiya aktiga asosan jinoyat ishini qoʻzgʻatishni rad qilish haqidagi yoxud jinoyat ishini tugatish toʻgʻrisidagi;

Oldingi tahrirga qarang.

prokurorning jinoyat ishini qoʻzgʻatishni rad qilish toʻgʻrisidagi yoki jinoyat ishini tugatish haqidagi iltimosnomasini qanoatlantirishni rad etish hamda tergovga qadar oʻtkazilgan tekshiruv yoki surishtiruv materiallarini yoxud jinoyat ishini umumiy qoidalar boʻyicha tegishincha tergovga qadar tekshiruv oʻtkazish yoki surishtiruv yoxud dastlabki tergov ishini yuritish uchun prokurorga yuborish toʻgʻrisidagi;

(591-modda uchinchi qismining uchinchi xatboshisi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi OʻRQ-442-sonli Qonuni tahririda — OʻR QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

prokurorning iltimosnomasini qisman qanoatlantirish va ushbu Kodeksning 83 va 84-moddalarida belgilangan boshqa asoslar boʻyicha jinoyat ishini qoʻzgʻatishni rad etish yoki jinoyat ishini tugatish toʻgʻrisidagi;

(591-moddaning uchinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2017-yil 29-martdagi OʻRQ-421-sonli Qonuniga asosan toʻrtinchi xatboshi bilan toʻldirilgan — OʻR QHT, 2017-y., 13-son, 194-modda)

ehtiyot chorasi toʻgʻrisidagi;

ashyoviy dalillar toʻgʻrisidagi;

fuqaroviy daʼvoni taʼminlash choralari toʻgʻrisidagi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sudning ajrimiga amnistiya aktini qoʻllash haqidagi masala qaysi shaxsga nisbatan qoʻyilgan boʻlsa, oʻsha shaxs tomonidan gumon qilinuvchi, ayblanuvchi, jabrlanuvchi (fuqaroviy daʼvogar), ularning himoyachilari, qonuniy vakillari tomonidan xususiy shikoyat berilishi va prokuror tomonidan xususiy protest keltirilishi mumkin, bunday shikoyat va protestlar tegishincha apellatsiya tartibida koʻrib chiqilishi lozim.

(591-moddaning toʻrtinchi qismi Oʻzbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi OʻRQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari maʼlumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

(63-bob Oʻzbekiston Respublikasining 2008-yil 22-dekabrda OʻRQ-193-sonli Qonuni bilan kiritilgan — OʻR QHT, 2008-y., 52-son, 509-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

OʻN TOʻRTINCHI BOʻLIM

JINOIY SUD ISHLARINI YURITISH SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIK

64-BOB. SUDLAR, PROKURORLAR, TERGOVCHILAR VA SURISHTIRUV ORGANLARINING XORIJIY DAVLATLAR VAKOLATLI ORGANLARI BILAN OʻZARO HAMKORLIGINING TARTIBI TOʻGʻRISIDAGI ASOSIY QOIDALAR

LexUZ sharhi

Qarang: O‘zbekiston Respublikasi va Ozarbayjon Respublikasi o‘rtasida “Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo‘yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to‘g‘risida”gi Shartnoma I bo‘limning II qismi va IV bo‘lim (Toshkent, 1997-yil 18-iyun), O‘zbekiston Respublikasi va Qozog‘iston Respublikasi o‘rtasida “Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo‘yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to‘g‘risida”gi Shartnoma I bo‘limning II qismi, IV bo‘limi (Olma-ota, 1997-yil 2-iyun), O‘zbekiston Respublikasi bilan Bolgariya Respublikasi o‘rtasida “Jinoiy ishlari bo‘yicha huquqiy yordam to‘g‘risida”gi Shartnoma (Sofiya, 2003-yil 24-noyabr), O‘zbekiston Respublikasi bilan Hindiston Respublikasi o‘rtasida “Jinoiy ishlar yuzasidan o‘zaro huquqiy yordam to‘g‘risida”gi Shartnoma (Dehli, 2000-yil 2-may), O‘zbekiston Respublikasi va Xitoy Xalq Respublikasi o‘rtasida “Fuqarolik va jinoiy ishlar bo‘yicha huquqiy yordam to‘g‘risida”gi Shartnomaning III bo‘limi (Pekin, 1997-yil 11-dekabr), O‘zbekiston Respublikasi va Litva Respublikasi o‘rtasida “Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo‘yicha huquqiy yordam va huquqiy munosabatlar to‘g‘risida”gi Shartnomaning birinchi qismi va ikkinchi qismning II bo‘limi (Toshkent, 1997-yil 20-fevral), O‘zbekiston Respublikasi bilan Chexiya Respublikasi o‘rtasida “Fuqarolik va jinoiy ishlar bo‘yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to‘g‘risida”gi Shartnoma I bo‘limning II qismi, IV bo‘lim (Toshkent, 2002-yil 18-yanvar), O‘zbekiston Respublikasi bilan Koreya Respublikasi o‘rtasidagi “Jinoiy ishlar bo‘yicha o‘zaro huquqiy yordam to‘g‘risida”gi Shartnoma, O‘zbekiston Respublikasi Hukumati bilan Pokiston Islom Respublikasi Hukumati o‘rtasida “Jinoiy ishlar bo‘yicha o‘zaro huquqiy yordam to‘g‘risida”gi Shartnoma (2007-yil 14-mart, Toshkent).

592-modda. Protsessual harakatlarni xorijiy davlat hududida bajarish to‘g‘risida so‘rov yuborish

Oldingi tahrirga qarang.

Ushbu Kodeksda nazarda tutilgan protsessual harakatlarni xorijiy davlat hududida bajarish zarur bo‘lganda sud, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi mazkur harakatlar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o‘zarolik prinsipi asosida xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan bajarilishi to‘g‘risida so‘rov kiritadi.

(592-moddaning birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O‘RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O‘R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Oldingi tahrirga qarang.

O‘zarolik prinsipi so‘rov kiritilayotganda O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi, O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati yoki O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining ayrim protsessual harakatlarni bajarishda xorijiy davlatning vakolatli organiga huquqiy yordam ko‘rsatish to‘g‘risidagi yozma majburiyati bilan tasdiqlanadi.

(592-moddaning ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O‘RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

Protsessual harakatlarni bajarish to‘g‘risidagi so‘rov:

umumiy yurisdiksiya sudlari tomonidan amalga oshiriladigan jinoyat ishlarini yuritish bilan bog‘liq masalalar bo‘yicha — O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi orqali;

Oldingi tahrirga qarang.

sudning qarori yoki prokurorning roziligi (sanksiyasi) talab qilinmaydigan protsessual harakatlar bo‘yicha — O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati orqali;

(592-modda uchinchi qismining uchinchi xatboshisi O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 18-fevraldagi O‘RQ-522-sonli Qonuni tahririda — O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2019-y., 2-son, 47-modda)

qolgan hollarda — O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi orqali yuboriladi.

Zarur hollarda, ushbu moddaning uchinchi qismida ko‘rsatilgan organlar O‘zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi orqali xorijiy davlatlarning vakolatli organlari bilan aloqa bog‘laydi.

593-modda. Protsessual harakatlarni xorijiy davlat hududida bajarish to'g'risidagi so'rovning mazmuni va shakli

Protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovda quyidagilar bo'lishi kerak:

- 1) so'rov yuborayotgan organning nomi;
- 2) so'rov yuborilayotgan organning nomi va joylashgan eri;
- 3) jinoyat ishining nomlanishi va so'rovning xususiyati;

4) o'ziga nisbatan so'rov yuborilayotgan shaxs to'g'risidagi ma'lumotlar, shu jumladan uning tug'ilgan sanasi va joyi, fuqaroligi, mashg'uloti turi, yashash joyi yoki turgan joyi haqidagi ma'lumotlar, uning protsessual maqomi, yuridik shaxs uchun esa uning nomi, yuridik manzili va joylashgan eri;

5) aniqlanishi lozim bo'lgan holatlar bayoni, shuningdek so'ralayotgan hujjatlar, ashyoviy va boshqa dalillar ro'yxati;

6) sodir etilgan jinoyatning haqiqiy holatlari to'g'risidagi ma'lumotlar, uning tavsifi, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining qilmish jinoyat deb e'tirof etilishiga asos bo'ladigan tegishli moddasi matni;

7) agar jinoyat natijasida zarar yetkazilgan bo'lsa, uning miqdori to'g'risidagi ma'lumotlar.

Protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovda uni ijro etish uchun zarur bo'lgan boshqa ma'lumotlar ham bo'lishi mumkin.

Protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rov uni yuborayotgan mansabdor shaxs tomonidan imzolanadi.

Protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rov va unga ilova qilinayotgan hujjatlar so'rovni yuborayotgan organning gerbli muhri bilan tasdiqlanadi hamda ular yuborilayotgan xorijiy davlatning rasmiy tiliga yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida nazarda tutilgan boshqa tilga tarjima qilinadi.

594-modda. Xorijiy davlat hududida olingan dalillarning yuridik kuchi

Xorijiy davlat hududida jinoyat ishi bo'yicha protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni ijro etish davomida uning vakolatli organlari tomonidan olingan yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o'zarolik prinsipi asosida shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish to'g'risidagi so'rovga ilova qilinib, O'zbekiston Respublikasiga yuborilgan, belgilangan tartibda tasdiqlangan va topshirilgan dalillar ushbu Kodeks talablariga muvofiq O'zbekiston Respublikasi hududida olingan dalillar singari yuridik kuchga ega bo'ladi.

LexUZ sharhi

Qarang: mazkur Kodeksning uchinchi bo'limi.

595-modda. Protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni O'zbekiston Respublikasi hududida ijro etish

Oldingi tahrirga qarang.

Sud, prokuror, tergovchi, surishtiruvchi xorijiy davlatning tegishli vakolatli organidan kelib tushgan, o'zlariga belgilangan tartibda topshirilgan protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o'zarolik prinsipi asosida ijro etadi.

(595-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 6-sentabrdagi O'RQ-442-sonli Qonuni tahririda — O'R QHT, 2017-y., 36-son, 943-modda)

Agar protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rov kelib tushgan organ uni ijro etishga vakolatli bo'lmasa, u so'rovni vakolatli organga yuboradi va bu haqda so'rov tashabbuskorini yozma ravishda xabardor qiladi.

Bevosita sudga, prokurorga, tergov organiga, surishtiruv organiga protsessual harakatlarni bajarish to'g'risida kelib tushgan so'rov ushbu Kodeks 592-moddasining **uchinchi qismida** ko'rsatilgan tegishli organlar bilan kelishilgan holdagina ijro etilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni ijro etishda ushbu Kodeks normalari qo'llaniladi. Xorijiy davlat vakolatli organining iltimosi bo'yicha, agar bu O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga zid bo'lmasa, xorijiy davlatning protsessual qonunchiligi normalari qo'llanilishi mumkin.

(595-moddaning to'rtinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan hollarda yoki o'zarolik prinsipi asosida, protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni ijro etishda xorijiy davlat vakolatli organining vakillari ushbu Kodeks 592-moddasining **uchinchi qismida** ko'rsatilgan tegishli organlar ruxsati bilan hozir bo'lishi mumkin.

Agar protsessual harakatlarni bajarish to'g'risidagi so'rovni ijro etish mumkin bo'lmasa, u holda olingan hujjatlar so'rovni ijro etishga to'sqinlik qilgan sabablar ko'rsatilib, so'rovni olgan organ orqali, zarur bo'lganda esa diplomatik yo'llar orqali xorijiy davlatning so'rovni yuborgan vakolatli organiga qaytarib yuboriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Agar so'rov O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga zid bo'lsa yoki uning ijrosi O'zbekiston Respublikasi suverenitetiga yoxud xavfsizligiga zarar yetkazishi mumkin bo'lsa, u ijro etilmasdan qaytarib yuboriladi.

(595-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

596-modda. O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo'lgan guvohni, jabrlanuvchini, ekspertni, fuqaroviy da'vogarni, fuqaroviy javobgarni, ularning vakillarini chaqirish

O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida bo'lgan guvoh, jabrlanuvchi, ekspert, fuqaroviy da'vogar, fuqaroviy javobgar, ularning vakillari O'zbekiston Respublikasi hududida protsessual harakatlarni bajarish uchun jinoyat ishini yuritayotgan mansabdor shaxs tomonidan chaqirilishi mumkin.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarni chaqirish to'g'risidagi so'rov ushbu Kodeksning **592-moddasida** belgilangan tartibda yuboriladi. Shaxslarni chaqirishda protsessual majburlov choralari qo'llash tahdidi bo'lmasligi kerak.

Chaqiruv bo'yicha kelgan, ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslar O'zbekiston Respublikasining Davlat chegarasini kesib o'tguniga qadar sodir etilgan qilmishlar uchun yoki chiqarilgan hukmlar asosida O'zbekiston Respublikasi hududida jinoiy javobgarlikka tortilishi, qamoqqa olinishi yoxud shaxsiy erkinlikning boshqacha cheklanishlariga duchor etilishi mumkin emas. Agar chaqiruv bo'yicha kelgan shaxs uning hozir bo'lishi chaqirtirgan mansabdor shaxsga boshqa kerak bo'lmay qolgan paytdan e'tiboran o'n besh sutkalik uzluksiz muddat o'tguniga qadar O'zbekiston Respublikasi hududini tark etish imkoniyatiga ega bo'la turib, shu hududda qolishda davom etsa yoki jo'nab ketganidan keyin O'zbekiston Respublikasiga qaytib kelsa, mazkur immunitetning amal qilishi tugaydi.

Xorijiy davlat hududida qamoqda saqlanayotgan shaxs, basharti bu shaxs ushbu moddaning **birinchi qismida** ko'rsatilgan shaxslarni chaqirish to'g'risidagi so'rovda nazarda tutilgan protsessual harakatlarni bajarilishi uchun xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan O'zbekiston

Respublikasi hududiga vaqtincha o'tkazilgan bo'lsa, ushbu moddada belgilangan tartibda chaqiriladi. Bunday shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida bo'ladigan butun davrida qamoqda saqlanaveradi. Uni qamoqda saqlashga xorijiy davlat vakolatli organining tegishli qarori asos bo'ladi. Mazkur shaxs so'rovga berilgan javobda ko'rsatilgan muddatlarda tegishli xorijiy davlat hududiga qaytarilishi kerak.

Shaxsni o'tkazish yoki o'tkazishni rad etish tartibi va shartlari O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarida yoki o'zarolik prinsipi asosida belgilanadi.

597-modda. Jinoyat ishi materiallarini xorijiy davlatning vakolatli organiga yuborish

Chet el fuqarosi O'zbekiston Respublikasi hududida jinoyat sodir etgan, keyinchalik uning hududidan chiqib ketgan hamda protsessual harakatlarni O'zbekiston Respublikasi hududida uning ishtirokida bajarishning imkoni bo'lmagan taqdirda, tergov qilinayotgan jinoyat ishining barcha materiallari O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga topshiriladi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi mazkur materiallarni xorijiy davlatning vakolatli organiga tergov qilish uchun yuborish to'g'risidagi masalani hal qiladi.

Jinoyat ishi materiallariga yetkazilgan zararning o'rnini qoplash to'g'risidagi ariza, shuningdek dalillar ilova qilinadi. Ishdagi har bir hujjat mazkur jinoyat ishini yuritayotgan organning gerbli muhri bilan tasdiqlangan va yuborilayotgan xorijiy davlatning rasmiy tiliga yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida nazarda tutilgan boshqa tilga tarjima qilingan bo'lishi kerak.

598-modda. Jinoiy javobgarlikka tortish to'g'risidagi so'rovni O'zbekiston Respublikasi hududida ijro etish

Xorijiy davlat vakolatli organining xorijiy davlat hududida jinoyat sodir etgan va O'zbekiston Respublikasiga qaytib kelgan O'zbekiston Respublikasining fuqarosini jinoiy javobgarlikka tortish to'g'risidagi so'rovi O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi tomonidan ko'rib chiqiladi. Bunday hollarda jinoyat ishini yuritish ushbu Kodeksda belgilangan tartibda olib boriladi. Jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qaror qabul qilgan organ qarorning ko'chirma nusxasini O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga yuboradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi qabul qilingan qaror haqida xorijiy davlatning so'rovni yuborgan vakolatli organini yozma ravishda xabardor qiladi. Mazkur organning iltimosiga ko'ra jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qarorning ko'chirma nusxasi ham yuborilishi mumkin.

65-bob. SHAXSNI JINOIY JAVOBGARLIKKA TORTISH YOKI HUKMNI IJRO ETISH UCHUN USHLAB BERISH

LexUZ sharhi

Qarang: "Odam savdosiga va uchinchi shaxslar tomonidan tanfurushlikdan foydalanilishiga qarshi kurashish to'g'risida"gi Konvensiyaning 8-moddasi (1950-yil 21-mart, Leyk Saksnes, Nyu-York), "Dengiz kemachiligi xavfsizligiga tahdid soluvchi g'ayriqonuniy aktlarga qarshi kurash to'g'risida"gi Konvensiyaning 11-moddasi (1988-yil 10-mart, Rim), O'zbekiston Respublikasi va Litva Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam va huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnomaning 64 — 75-moddalari (Toshkent, 1997-yil 20-fevral), O'zbekiston Respublikasi va Qozog'iston Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnoma IV bo'limining I qismi (Olma-ota, 1997-yil 2-iyun), O'zbekiston Respublikasi va Ozarbayjon Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik, oilaviy va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnomaning 47 — 57-moddalari (Toshkent, 1997-yil 18-iyun), O'zbekiston Respublikasi bilan Xitoy Xalq Respublikasi o'rtasida "Ekstraditsiya to'g'risida"gi Shartnoma (Pekin, 1999-yil 8-noyabr), "Terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish to'g'risida"gi Xalqaro Konvensiyaning 11-moddasi (1999-yil 9-dekabr, Nyu-York), O'zbekiston

Respublikasi bilan Hindiston Respublikasi o'rtasida "Ushlab berish to'g'risida"gi Shartnoma (2000-yil 2-may, Dehli), O'zbekiston Respublikasi bilan Eron Islom Respublikasi o'rtasida "Ushlab berish to'g'risida"gi Bitim (Tehron, 2000-yil 11-iyun), O'zbekiston Respublikasi bilan Tojikiston Respublikasi o'rtasida "Ushlab berish to'g'risida"gi Shartnoma (Dushanbe, 2000-yil 15-iyun), Birlashgan Millatlar Tashkilotining "Transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi" Konvensiyasining 16-moddasi, "Terrorizm, separatizm va ekstremizmga qarshi kurashish to'g'risida"gi Shanxay Konvensiyasining 2-moddasi (2001-yil 15-iyun, Shanxay), O'zbekiston Respublikasi bilan Chexiya Respublikasi o'rtasida "Fuqarolik va jinoiy ishlar bo'yicha huquqiy yordam hamda huquqiy munosabatlar to'g'risida"gi Shartnoma IV bo'limining I qismi (Toshkent, 2002-yil 18 yanvar), O'zbekiston Respublikasi bilan Koreya Respublikasi o'rtasida "Tutib topshirish to'g'risida" Shartnoma, Birlashgan Millatlar Tashkilotining "Korrupsiyaga qarshi" Konvensiyasining 44-moddasi, O'zbekiston Respublikasi bilan Bolgariya Respublikasi o'rtasida "Tutib topshirish to'g'risida"gi Shartnoma (Sofiya, 2003-yil 24-noyabr), Shanxay hamkorlik tashkilotining "Terrorizmga qarshi" Konvensiyasining 11-moddasi (2009-yil 16-iyun, Ekaterinburg).

599-modda. Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida so'rov yuborish

Oldingi tahrirga qarang.

O'zbekiston Respublikasining qonunchiligida va xalqaro shartnomalarida nazarda tutilgan hollarda hamda tartibda yoki o'zarolik prinsipi asosida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organiga xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish yoki hukmni ijro etish uchun ushlab berish to'g'risida so'rov yuborishi mumkin.

(599-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida o'zarolik prinsipi asosida so'rov yuborish, agar so'rov yuborilishiga sabab bo'lgan qilmish har ikkala davlat qonunchiligiga muvofiq jinoiy jazolanadigan qilmish bo'lsa va shaxs jinoiy javobgarlikka tortish uchun ushlab berilgan taqdirda — uni sodir etganlik uchun bir yildan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazo yoki og'irroq jazo nazarda tutilganda yoxud shaxs hukmni ijro etish uchun ushlab berilgan taqdirda — u olti oydan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoga yoki og'irroq jazoga hukm qilinganida amalga oshiriladi.

(599-moddaning ikkinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovni yuborish zaruriyati yuzaga kelganda hamda buning uchun ushbu moddaning birinchi va ikkinchi qismlarida ko'rsatilgan asoslar va shartlar mavjud bo'lganda, barcha zarur materiallar mazkur so'rovni yuborish haqidagi masalani hal etish uchun O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga taqdim etiladi.

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovda quyidagilar bo'lishi kerak:

1) so'rov yuborayotgan organning nomi;

2) o'ziga nisbatan so'rov yuborilayotgan shaxsning familiyasi, ismi, otasining ismi, uning tug'ilgan sanasi va joyi, fuqaroligi, yashash joyi yoki turgan joyi haqidagi ma'lumotlar va uning shaxsi haqidagi boshqa ma'lumotlar, shuningdek imkoni boricha tashqi qiyofasi tavsifi, fotosurati va shaxsni identifikatsiya qilish imkonini beradigan boshqa materiallar;

3) o'ziga nisbatan so'rov yuborilayotgan shaxs tomonidan sodir etilgan jinoyatning haqiqiy holatlari bayoni va tavsifi, shu jumladan u tomonidan yetkazilgan zararning miqdori haqidagi

ma'lumotlar, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining qilmish jinoyat deb e'tirof etilishiga asos bo'ladigan tegishli moddasi matni;

4) shaxsni jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risidagi qaror yoxud hukm chiqarilgan joy va sana to'g'risidagi, shuningdek hukm qonuniy kuchga kirganligi haqidagi ma'lumotlar.

Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish uchun ushlab berish to'g'risidagi so'rovga shaxsni jinoyat ishida ayblanuvchi tariqasida ishtirok etishga jalb qilish to'g'risidagi qarorning va qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi sud ajrimining tasdiqlangan ko'chirma nusxalari ilova qilinishi kerak. Xorijiy davlat hududida bo'lgan shaxsni hukmni ijro etish uchun ushlab berish to'g'risidagi so'rovga qonuniy kuchga kirgan hukmning tasdiqlangan ko'chirma nusxasi va jazoning o'talmagan muddati to'g'risidagi ma'lumotnoma ilova qilinishi kerak.

600-modda. O'zbekiston Respublikasiga ushlab berilgan shaxsning jinoiy javobgarligi doirasi

O'zbekiston Respublikasiga xorijiy davlat tomonidan ushlab berilgan shaxs o'zi ushlab berilguniga qadar sodir etgan va ushlab berilishiga sabab bo'lmagan jinoyati uchun uni ushlab bergan davlatning roziligisiz jinoiy javobgarlikka tortilishi, jazolanishi, shuningdek uchinchi bir davlatga topshirilishi mumkin emas. Quyidagi hollarda xorijiy davlatning roziligi talab qilinmaydi, agar:

u ushlab bergan shaxs jinoyat ishi tugatilgan kundan e'tiboran, hukm qilingan taqdirda esa jazo o'talgan yoki har qanday qonuniy asosga ko'ra jazodan ozod qilingan kundan e'tiboran bir oy ichida O'zbekiston Respublikasi hududini tark etmagan bo'lsa. Ushlab berilgan shaxs o'ziga bog'liq bo'lmagan holatlar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi hududini tark etish imkoniyatiga ega bo'lmagan vaqt bu muddatga qo'shib hisoblanmaydi;

u ushlab bergan shaxs O'zbekiston Respublikasi hududini tark etgan, ammo keyin ixtiyoriy ravishda O'zbekiston Respublikasiga qaytib kelgan bo'lsa.

Xorijiy davlat tomonidan ushlab berilgan shaxsga nisbatan jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qaror qabul qilgan organ uning ko'chirma nusxasini O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasiga yuboradi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organini u tomonidan ushlab berilgan shaxsga nisbatan jinoyat ishini yuritish natijalari haqida yozma ravishda xabardor qiladi. Mazkur organning iltimosiga ko'ra jinoyat ishi bo'yicha uzil-kesil qarorning ko'chirma nusxasi ham yuborilishi mumkin.

601-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovni ijro etish

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni jinoiy javobgarlikka tortish yoki hukmni ijro etish uchun ushlab berish to'g'risidagi so'rov O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalariga muvofiq yoki o'zarolik prinsipi asosida O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi tomonidan ko'rib chiqiladi.

O'zarolik prinsipi O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovni yuborgan xorijiy davlat vakolatli organining shunga o'xshash vaziyatda O'zbekiston Respublikasi vakolatli organining so'roviga binoan shaxsni ushlab berish amalga oshirilishi haqidagi yozma va'dasi bilan tasdiqlanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish quyidagi hollarda amalga oshirilishi mumkin:

agar shaxs jinoiy javobgarlikka tortish uchun ushlab berilayotganida sodir etilgan qilmish uchun O'zbekiston Respublikasining Jinoyat **kodeksi** bir yildan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoni yoki og'irroq jazoni nazarda tutsa;

agar o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risida so'rov yuborilgan shaxs olti oydan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tarzidagi jazoga yoki og'irroq jazoga hukm qilingan bo'lsa;

so'rovni yuborgan xorijiy davlat o'ziga nisbatan so'rov yuborilgan shaxsning faqat so'rovda ko'rsatilgan jinoyati uchun jinoiy javobgarlikka tortilishini hamda sud muhokamasi tugaganidan va jazoni o'taganidan keyin mazkur davlat hududini erkin tark eta olishini, shuningdek O'zbekiston Respublikasining roziligisiz uchinchi davlatga chiqarib yuborilmasligini, topshirilmasligini yoxud ushlab berilmasligini, xuddi shuningdek qiynoqlarga, zo'rvonlikka, shafqatsiz yoki inson sha'ni va qadr-qimmatini kamsituvchi boshqa tarzidagi muomalaga duchor etilmasligini va unga nisbatan o'lim jazosi qo'llanilmasligini kafolatlasa.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari tomonidan qabul qilinadi. Ayni bir shaxsni ushlab berish to'g'risida bir necha davlatning so'rovi mavjud bo'lganda, shaxsni qaysi davlatga ushlab berish kerakligi to'g'risidagi qarorni O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori qabul qiladi. O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi qabul qilingan qaror to'g'risida o'ziga nisbatan qaror qabul qilingan shaxsni yigirma to'rt soat ichida yozma ravishda xabardor qiladi va unga mazkur qaror ustidan ushbu Kodeksning **602-moddasiga** muvofiq shikoyat qilish huquqini tushuntiradi.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror o'ziga nisbatan qaror qabul qilingan shaxs yozma ravishda xabardor etilgan paytdan e'tiboran o'n sutka o'tishi bilan kuchga kiradi. Qabul qilingan qaror ustidan shikoyat qilingan taqdirda, shaxsni ushlab berish sudning ajrimi qonuniy kuchga kirguniga qadar amalga oshirilmaydi.

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish muddati o'tgach yoki sudning ajrimi qonuniy kuchga kirganidan keyin O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi qabul qilingan qarorni, sudning ajrimini ijro etish uchun O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligiga yuboradi.

602-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qaror ustidan shikoyat qilish

Oldingi tahririga qarang.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o'rinbosarining O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qarori ustidan so'ralayotgan shaxs qamoqda saqlanayotgan joydagi Qoraqalpog'iston Respublikasi sudiga, viloyat, Toshkent shahar sudiga mazkur shaxs yoxud uning himoyachisi tomonidan xabarnoma olingan paytdan e'tiboran o'n sutka ichida shikoyat qilinishi mumkin.

(602-moddaning birinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

So'ralayotgan shaxs qamoqda saqlanayotgan joyning ma'muriyati shikoyatni olishi bilan uni darhol sudga yuboradi va bu haqda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasini yozma ravishda xabardor qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xabarnoma olingan kundan e'tiboran uch sutkadan kechiktirmay sudga O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi qarorning qonuniyligi va asosligini tasdiqlovchi materiallarni yuboradi.

O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokurorining yoki uning o‘rinbosarining O‘zbekiston Respublikasi hududida bo‘lgan shaxsni ushlab berish to‘g‘risidagi qarori ustidan berilgan shikoyatni ko‘rib chiqish shikoyat sud tomonidan olingan kundan e‘tiboran o‘n sutka ichida uch nafar sudyadan iborat tarkibda, ochiq sud majlisida prokuror, o‘ziga nisbatan ushlab berish to‘g‘risidagi qaror qabul qilingan shaxs va, agar ishda ishtirok etayotgan bo‘lsa, uning himoyachisi ishtirokida amalga oshiriladi.

Sud majlisi boshlanishida raislik qiluvchi qaysi shikoyat ko‘rib chiqilishini e‘lon qiladi, hozir bo‘lgan protsess ishtirokchilariga ularning huquqlari va majburiyatlarini tushuntiradi. Arizachi va (yoki) uning himoyachisi shikoyatni asoslab beradi, shundan so‘ng so‘z prokurorga beriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sud muhokamasi davomida sud shikoyat bergan shaxsning aybliligi masalasini muhokama qilmay, ustidan shikoyat berilgan qarorning O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi va xalqaro shartnomalariga muvofiqligini tekshirish bilan cheklanadi.

(602-moddaning oltinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O‘RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma‘lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Shikoyatni ko‘rib chiqish natijasida sud quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

shikoyatni qanoatlantirishsiz qoldirish to‘g‘risida;

O‘zbekiston Respublikasi hududida bo‘lgan shaxsni ushlab berish to‘g‘risidagi qarorni bekor qilish haqida.

Sudning ajrimi apellatsiya shikoyati berish yoki protesti bildirish muddati tugashi bilan qonuniy kuchga kiradi.

Sudning ajrimi o‘qib eshittirilganidan keyin darhol prokurorga, shuningdek o‘ziga nisbatan ushlab berish to‘g‘risida qaror qabul qilingan shaxsga va, agar ishda ishtirok etgan bo‘lsa, uning himoyachisiga yuboriladi.

Oldingi tahrirga qarang.

Sudning ajrimi ustidan u chiqarilgan kundan e‘tiboran yigirma sutka ichida apellatsiya tartibida O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudiga shikoyat berilishi yoki protest bildirilishi mumkin.

(602-moddaning o‘ninchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Apellatsiya shikoyati, protesti ajrimni chiqargan sud orqali berilib, sud uni materiallar bilan birgalikda uch sutka ichida O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudiga yuborishi va bu haqda O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasini yozma ravishda xabardor qilishi shart.

(602-moddaning o‘n birinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

Apellatsiya shikoyati, protesti kelib tushgan kundan e‘tiboran o‘n sutkadan kechiktirmay O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi tomonidan ko‘rib chiqiladi.

(602-moddaning o‘n ikkinchi qismi O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O‘RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi apellatsiya shikoyatini, protestini ko‘rib chiqib, quyidagi ajrimlardan birini chiqaradi:

(602-modda o'n uchinchi qismining birinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

Oldingi tahrirga qarang.

sud ajrimini o'zgarishsiz, apellatsiya shikoyatini, protestini esa qanoatlantirishsiz qoldirish to'g'risida;

(602-modda o'n uchinchi qismining ikkinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 12-yanvardagi O'RQ-664-sonli Qonuni tahririda — Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 13.01.2021-y., 03/21/664/0014-son)

sudning ajrimini bekor qilish to'g'risida.

Apellatsiya instansiyasi sudining ajrimi u o'qib eshittirilgan paytdan e'tiboran qonuniy kuchga kiradi va darhol ijro etilishi kerak. Apellatsiya instansiyasi sudining ajrimi prokurorga ijroni tashkil etish uchun, o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risidagi qaror qabul qilingan shaxsga va, agar ishda ishtirok etgan bo'lsa, uning himoyachisiga ma'lumot uchun yuboriladi.

603-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni xorijiy davlatga ushlab berishni rad etish

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni xorijiy davlatga ushlab berishga quyidagi hollarda yo'l qo'yilmaydi, agar:

o'ziga nisbatan so'rov kelib tushgan shaxs O'zbekiston Respublikasining fuqarosi bo'lsa;

so'rov yuborilishiga sabab bo'lgan jinoyat O'zbekiston Respublikasi hududida yoki O'zbekiston Respublikasi manfaatlariga qarshi uning hududidan tashqarida sodir etilgan bo'lsa;

so'ralayotgan shaxsga nisbatan O'zbekiston Respublikasi hududida ayni o'sha qilmish uchun qonuniy kuchga kirgan hukm yoki sudning ajrimi (qarori) yoxud vakolatli mansabdor shaxsning jinoyat ishi qo'zg'atishni rad etish haqidagi yoki uni tugatish to'g'risidagi bekor qilinmagan qarori mavjud bo'lsa;

Oldingi tahrirga qarang.

so'rov yuborilishiga asos bo'lgan qilmish O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga ko'ra jinoyat bo'lmasa;

(603-modda birinchi qismining beshinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

Oldingi tahrirga qarang.

O'zbekiston Respublikasining qonunchiligiga muvofiq jinoyat ishi qo'zg'atish mumkin bo'lmasa yoki tugatilishi lozim bo'lsa yoxud muddati o'tib ketganligi tufayli yoki boshqa qonuniy asosga ko'ra hukmni ijro etish mumkin bo'lmasa;

(603-modda birinchi qismining oltinchi xatboshisi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

so'ralayotgan shaxsga nisbatan O'zbekiston Respublikasida ayni o'sha qilmish uchun jinoyat ishi qo'zg'atilgan bo'lsa;

o'ziga nisbatan so'rov kelib tushgan shaxsga uni so'ralayotgan davlatda irqi, diniy e'tiqodi, fuqaroligi, millati, muayyan ijtimoiy guruhga mansubligi yoki siyosiy e'tiqodiga ko'ra ta'qib etilishi mumkinligi sababli O'zbekiston Respublikasida boshpana berilgan bo'lsa.

So'ralayotgan shaxsga nisbatan uning yo'qligida chiqarilgan hukmni ijro etish uchun O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish, agar hukm qilingan shaxs o'zining himoyaga bo'lgan huquqini ta'minlash uchun yetarlicha imkoniyatga ega bo'lmagan deb

hisoblashga asoslar bo'lsa, rad etilishi mumkin. Agar so'rovni yuborgan xorijiy davlat hukm qilingan shaxsga uning ishtirokida takroriy sud muhokamasi o'tkazilishiga bo'lgan huquqni kafolatlasa, ushlab berish amalga oshiriladi.

Agar O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish amalga oshirilmasa, bu haqda O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi xorijiy davlatning vakolatli organini rad etish asoslarini ko'rsatgan holda yozma ravishda xabardor qiladi.

604-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berishni kechiktirish va vaqtincha ushlab berish

O'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risida so'rov kelib tushgan shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida boshqa jinoyat uchun jinoiy javobgarlikka tortilayotgan yoki jazoni o'tayotgan bo'lsa, uni ushlab berish jinoyat ishi tugatilguniga, hukm ijro etilguniga yoki har qanday qonuniy asosga ko'ra jazodan ozod qilinguniga qadar kechiktirilishi mumkin.

Agar jazoni o'tayotgan shaxsni ushlab berishni kechiktirish jinoiy javobgarlikka tortish muddati o'tib ketishiga sabab bo'lishi yoki jinoyatni tergov qilishga zarar yetkazishi mumkin bo'lsa, so'ralayotgan shaxs, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokurori yoki uning o'rinbosari tomonidan belgilangan shartlarga rioya etish majburiyati mavjud bo'lgan taqdirda, vaqtincha ushlab berilishi mumkin.

Vaqtincha ushlab berilgan shaxs jinoyat ishi bo'yicha qaysi protsessual harakatlar bajarilishi uchun ushlab berilgan bo'lsa, o'sha protsessual harakatlar bajarilganidan keyin, biroq shaxs topshirilgan kundan e'tiboran uch oydan kechiktirmay qaytarib berilishi kerak. Har ikkala davlat vakolatli organlarining o'zaro ahdlashuviga ko'ra bu muddat shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida sodir etilgan jinoyat uchun hukm qilingan yoki qonunga muvofiq hukm qilinishi mumkin bo'lgan jazo muddatidan ortiq bo'lmagan muddatga uzaytirilishi mumkin.

605-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish uchun ushlab turish va qamoqqa olish

O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida xorijiy davlatning vakolatli organidan tegishli tarzda rasmiylashtirilgan so'rov olinganda va mazkur shaxsni ushlab berish uchun qonunda nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lganda, ushbu shaxs ushlab turilishi va unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasi qo'llanilishi mumkin.

Xorijiy davlat vakolatli organining iltimosnomasiga binoan shaxs O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rov olinguniga qadar ham ushlab turilishi mumkin. Iltimosnomada qamoqqa olish to'g'risidagi qarorga yoki qonuniy kuchga kirgan hukmga havola va mazkur so'rov qo'shimcha ravishda taqdim etilishi ko'rsatilishi kerak. Shaxsni qamoqqa olish to'g'risidagi iltimosnoma ushbu so'rov yuborilguniga qadar pochta, telegraf, teleks, faks yoki boshqa aloqa vositalari orqali yetkazilishi mumkin.

Shaxs, agar u boshqa davlat hududida uni ushlab berishga sabab bo'ladigan jinoyat sodir etgan deb gumon qilish uchun qonunda nazarda tutilgan asoslar mavjud bo'lsa, ushbu moddaning **ikkinchi qismida** ko'rsatilgan iltimosnomasiz ham yetmish ikki soatgacha ushlab turilishi mumkin.

Shaxs ushlanganidan keyin ichki ishlar organlarining yoki boshqa surishtiruv organlarining xodimlari olingan materiallarni prokurorga taqdim etadi, u materiallarni o'rganib chiqadi va ushlab turilgan shaxsning qidiruv e'lon qilingan shaxs ekanligi to'g'risida yetarli asoslar mavjud bo'lgan, shuningdek ushbu Kodeksning **603-moddasida** bayon qilingan asoslar mavjud bo'lmagan taqdirda, qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma qo'zg'atish haqida qaror chiqaradi va uni sudga yuboradi.

Prokurorning qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risida iltimosnoma kiritishi, uning sudya tomonidan ko'rib chiqilishi, ajrim chiqarilishi, shuningdek sudyaning ajrimi

ustidan shikoyat berish yoki protest bildirish ushbu Kodeksning 241 va 243-moddalarida nazarda tutilgan tartibda amalga oshiriladi. Shaxs qamoqqa olinganligi to'g'risida prokuror O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni qamoqqa olish haqida iltimosnoma yoki ushlab berish to'g'risida so'rov yuborgan yoxud yuborishi mumkin bo'lgan xorijiy davlatning vakolatli organini darhol yozma ravishda xabardor qiladi.

O'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risidagi masala ko'rilayotgan shaxsni qamoqda saqlab turish muddati ko'pi bilan uch oyni tashkil etadi. Mazkur muddat ushlab beriladigan shaxsning topshirilishini ta'minlash maqsadida, shuningdek xorijiy davlatning vakolatli organidan O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rov yuzasidan qo'shimcha ma'lumotlar talab qilingan hollarda ushbu Kodeksning 245-moddasi **ikkinchi qismida** va **247-moddasida** nazarda tutilgan tartibda uzaytirilishi mumkin.

Oldingi tahrirga qarang.

Qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash to'g'risidagi yoki qamoqda saqlab turish muddatini uzaytirish to'g'risidagi iltimosnomani ko'rib chiqishda sud taqdim etilgan materiallarning asosliligini, shuningdek O'zbekiston Respublikasining qonunchiligi va xalqaro shartnomalari talablariga rioya etilganligini hisobga oladi.

(605-moddaning yettinchi qismi O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 21-apreldagi O'RQ-683-sonli Qonuni tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son)

606-modda. O'zbekiston Respublikasi hududida ushlab turilgan yoki qamoqqa olingan shaxsni ozod qilish

Ushlab berishni ta'minlash uchun ushlab turilgan yoki qamoqqa olingan shaxs prokurorning qarori asosida darhol ozod qilinishi kerak, agar:

ushbu Kodeks 605-moddasining **uchinchi qismiga** muvofiq ushlab turilgan shaxsni qamoqqa olish to'g'risidagi iltimosnoma u ushlangan paytdan e'tiboran uch sutka ichida kelib tushmagan bo'lsa;

xorijiy davlat vakolatli organining uni ozod qilish zarurligi to'g'risidagi xabarnomasi kelib tushgan bo'lsa;

qamoqqa olingan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rov va unga ilova qilinadigan hujjatlar xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan qirq sutka ichida taqdim etilmagan bo'lsa;

xorijiy davlatning vakolatli organidan qamoqqa olingan shaxsni ushlab berish to'g'risidagi so'rovga qo'shimcha ravishda so'ralgan ma'lumotlar bir oy ichida, xorijiy davlat vakolatli organining iltimosi kelib tushgan taqdirda esa ikki oy ichida kelib tushmagan bo'lsa;

unga nisbatan qamoqqa olish tarzidagi ehtiyot chorasini qo'llash yoki qamoqda saqlash muddatini uzaytirish sud tomonidan rad etilgan bo'lsa;

uni ushlab berishni rad etish to'g'risida qaror qabul qilingan bo'lsa;

uni ushlab berish to'g'risidagi qaror sud tomonidan bekor qilingan bo'lsa;

o'ziga nisbatan ushlab berish to'g'risida qaror qabul qilingan shaxs uni topshirish uchun belgilangan kundan e'tiboran o'n besh sutka ichida xorijiy davlatning vakolatli organi tomonidan qabul qilib olinmagan bo'lsa, agar bunday topshirish sanasi ko'chirilmagan bo'lsa.

Prokuror qabul qilingan qaror haqida qamoqqa olish to'g'risida ajrim chiqargan sudni yozma ravishda xabardor qiladi.

Shaxsni ushlab berish maqsadida takroran ushlab turish va qamoqqa olishga O'zbekiston Respublikasi hududida bo'lgan shaxsni ushlab berish to'g'risida yangi so'rov olinganidan keyin yo'l qo'yiladi, ushbu modda birinchi qismining **yettinchi** va **sakkizinchi xatboshilarida** nazarda tutilgan hollar bundan mustasno.

607-modda. O‘zbekiston Respublikasi hududida bo‘lgan ushlab beriladigan shaxsni topshirish

O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi ushlab beriladigan shaxsni topshirish joyi, sanasi va vaqti haqida xorijiy davlatning vakolatli organini yozma ravishda xabardor qiladi. Agar mazkur shaxs topshirish uchun belgilangan kundan e‘tiboran o‘n besh sutka ichida qabul qilib olinmasa, u qamoqdan ozod qilinadi.

Xorijiy davlatning vakolatli organi ushlab berilishi lozim bo‘lgan shaxsni o‘ziga bog‘liq bo‘lmagan holatlar tufayli qabul qilib olishi mumkin bo‘lmay qolgan va bu haqda O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasini yozma ravishda xabardor qilgan taqdirda, topshirish sanasi ko‘chirilishi mumkin. Agar O‘zbekiston Respublikasining vakolatli organi ushlab berilishi lozim bo‘lgan shaxsni o‘ziga bog‘liq bo‘lmagan holatlar tufayli topshirishi mumkin bo‘lmay qolsa, topshirish sanasi o‘sha tartibda ko‘chirilishi mumkin.

608-modda. Ushlab berilgan shaxsni tranzit tarzida o‘tkazish

Xorijiy davlat vakolatli organining uchinchi davlat tomonidan mazkur organga ushlab berilgan shaxsni O‘zbekiston Respublikasi hududi orqali tranzit tarzida o‘tkazish to‘g‘risidagi iltimosnomasi ushbu Kodeksning 601 va 603-moddalari talablariga rioya etilgan holda ko‘rib chiqiladi.

609-modda. Ashyolarni topshirish

Shaxsni xorijiy davlatning vakolatli organiga ushlab berishda jinoyat quroli bo‘lgan ashyolar, shuningdek jinoyat izlarini o‘zida aks ettirgan yoki jinoiy yo‘l bilan topilgan ashyolar topshiriladi. Bu ashyolar shaxsni ushlab berish uning vafot etganligi yoki boshqa sabablar tufayli amalga oshirilishi mumkin bo‘lmay qolgan taqdirda ham mazkur organning iltimosiga binoan topshiriladi.

Ushbu moddaning **birinchi qismida** ko‘rsatilgan ashyolarni topshirish, agar mazkur ashyolar boshqa jinoyat ishini yuritish uchun zarur bo‘lsa, vaqtincha kechiktirib turilishi mumkin.

Uchinchi shaxslarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini ta‘minlash uchun ushbu moddaning **birinchi qismida** ko‘rsatilgan ashyolarni topshirish xorijiy davlat vakolatli organining jinoyat ishini yuritish tamomlanishi bilan ashyolarni qaytarish to‘g‘risidagi kafolatlari mavjud bo‘lgan taqdirdagina amalga oshiriladi.

(o‘n to‘rtinchi bo‘lim O‘zbekiston Respublikasining 2010-yil 28-sentabrdagi O‘RQ-262-sonli Qonuniga asosan kiritilgan — O‘R QHT, 2010-y., 39-son, 340-modda)

(O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axborotnomasi, 1995-y., 2-son; O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1995-y., 12-son, 269-modda; 1997-y., 2-son, 56-modda, 9-son, 241-modda; 1998-y., 5-6-son, 102-modda, 9-son, 181-modda; 1999-y., 1-son, 20-modda, 5-son, 124-modda, 9-son, 229-modda; 2000-y., 5-6-son, 153-modda, 7-8-son, 217-modda; 2001-y., 1-2-son, 11-modda, 23-modda, 9-10-son, 165-modda, 182-modda; 2002-y., 9-son, 165-modda; 2003-y., 5-son, 67-modda; 2004-y., 1-2-son, 18-modda; 2007-y., 6-son, 248-modda, 249-modda; 2012-y., 38-son, 433-modda, O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2004-y., 37-son, 408-modda; 2005-y., 52-son, 385-modda; 2006-y., 25-26-son, 226-modda; 2007-y., 17-18-son, 171-modda, 39-son, 401-modda, 50-51-son, 502-modda, 503-modda, 52-son, 532-modda; 2008-y., 14-15-son, 84-modda, 94-modda, 37-38-son, 363-modda, 365-modda, 39-son, 390-modda, 52-son, 509-modda, 514-modda; 2009-y., 3-son, 9-modda, 15-son, 179-modda, 38-son, 415-modda, 52-son, 552-modda, 553-modda; 2010-y., 22-son, 174-modda, 35-36-son, 300-modda, 37-son, 314, 315-moddalar, 39-son, 340-modda, 52-son, 509-modda; 2011-y., 16-son, 161, 162-moddalar; 2011-y., 40-son, 410-modda; 51-son, 542-modda; 2012-y., 1-son, 3-modda, 38-son, 433-modda; 2013-y., 1-son, 1-modda; 2014-y., 36-son, 452-modda; 2015-y., 32-son, 425-modda; 33-son, 439-modda, 52-son, 645-modda; 2016-y., 17-son, 173-modda, 39-son, 457-modda; 2017-y., 1-son, 1-modda, 13-son, 194-modda, 24-son, 487-modda, 36-son, 943-modda, 37-son, 978-modda; Qonun hujjatlari ma‘lumotlari milliy bazasi, 05.01.2018-y., 03/18/456/0512-son, 30.01.2018-y., 03/18/463/0634-son, 05.04.2018-y., 03/18/470/1005-son, 19.04.2018-y.,

03/18/476/1087-son, 21.07.2018-y., 03/18/485/1552-son, 24.07.2018-y., 03/18/486/1559-son, 23.10.2018-y.,
03/18/503/2080-son; 10.01.2019-y., 03/19/514/2450-son, 16.01.2019-y., 03/19/516/2484-son, 2019-y., 2-son,
47-modda, 05.03.2019-y., 03/19/526/2701-son; 03.05.2019-y., 03/19/534/3046-son, 24.05.2019-y.,
03/19/542/3177-son, 09.07.2019-y., 03/19/548/3395-son, 29.08.2019-y., 03/19/558/3662-son, 05.09.2019-y.,
03/19/564/3690-son, 13.09.2019-y., 03/19/567/3737-son, 23.10.2019-y., 03/19/572/3943-son; 06.11.2019-y.,
03/19/579/3994-son; 13.11.2019-y., 03/19/583/4016-son; 04.12.2019-y., 03/19/586/4106-son; 07.12.2019-y.,
03/19/587/4122-son; 25.12.2019-y., 03/19/597/4193-son; 26.03.2020-y., 03/20/613/0362-son, 15.05.2020-y.,
03/20/617/0585-son, 01.12.2020-y., 03/20/651/1577-son; 26.12.2020-y., 03/20/658/1670-son; 13.01.2021-y.,
03/21/664/0014-son; 15.01.2021-y., 03/21/666/0032-son; 15.01.2021-y., 03/21/667/0035-son; 13.02.2021-y.,
03/21/673/0112-son; 18.02.2021-y., 03/21/675/0126-son; *Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi,*
21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son, 17.08.2021-y., 03/21/708/0799-son, 26.08.2021-y., 03/21/711/0825-son;
17.09.2021-y., 03/21/716/0877-son, 30.10.2021-y., 03/21/726/1001-son, 07.12.2021-y., 03/21/735/1141-son;
16.02.2022-y., 03/22/754/0134-son; 14.03.2022-y., 03/22/759/0213-son)